

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Antoni M. Alcover polemista: els anys de *La Aurora* (1910-1916)

Llorenç Mas Perelló

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**Antoni M. Alcover polemista:
els anys de *La Aurora* (1910-1916)**

Volum I

Llorenç Mas Perelló

Directora i tutora

Maria-Pilar Perea Sabater

Tesi doctoral
Programa de doctorat en Estudis Lingüístics, Literaris i Culturals
Departament de Filologia Catalana i Lingüística General
Universitat de Barcelona
2022

Taula de continguts

Volum I

Agraïments	10
Introducció	12
Presentació	19
Capítol 1	21
<i>La Aurora. Descripció, estructura i contingut</i>	21
1.1 El setmanari	21
1.1.1 Trajectòria	21
1.1.3 Intervenció d'Antoni M. Alcover a <i>La Aurora</i>	23
1.1.3.1 Polèmiques	24
1.1.3.2 Notícies	25
1.1.3.3 Rondalles i contarelles	26
1.1.3.4 Novel·les i relats	27
1.1.3.5 Dietaris	27
1.1.3.6 Necrologies	28
1.1.3.7 Biografies	28
1.1.3.8 Poemes i gloses	29
1.1.4 Capçalera. Preu. Redacció	29
1.1.5 Direcció	30
1.1.6 Seccions	30
1.1.6.2 “De totes herbes”	31
1.1.6.3 “Cultes”	32
1.1.6.4 Sèrie d'articles polèmics contra Ad sum	32
1.1.6.5 “Notes bibliogràfiques”	33
1.1.6.6 “Vida del Rey en Jaume II”	33
1.1.6.7 Rondalles i contarelles	33
1.1.6.8 Sèrie d'articles de Petitoy en contra del socialisme	33
1.1.6.9 “Torres particulars de marina”	34
1.1.6.10 Secció sobre agricultura	34
1.1.6.11 Sèrie d'articles sobre la Guerra del Rif	34
1.1.6.12 Sèrie d'articles contra Joan Monserrat Parets	34
1.1.6.13 Sèrie d'articles contra els republicans de Sóller	35
1.1.6.14 “I ara escoltau en Vera veu”	35
1.1.6.15 “Dietari d'una eixida a França i altres nacions” (1912)	35

1.1.6.17 “Retays”	36
1.1.6.18 “En Pel Arreveixinat que descabdella”	36
1.1.6.19 “En Bri-Fi que hi diu sa seva”	36
1.1.6.20 “Pretxa d’En Pica-Pica”	37
1.1.6.21 “Ventim”	37
1.1.6.22 “Bescuit”	38
1.1.6.23 “Recapte”	38
1.1.6.24 “Un poc de per tot”	38
1.1.6.25 “Altars, capelles i temples”	39
1.1.6.26 “Notícies de sa guerra”	39
1.1.6.27 “Comentaris”	39
1.1.6.28 “Frases mallorquines cristianes”	40
1.1.6.29 “Del temps passat”	40
1.1.6.30 “Rondaies de Menorca”	41
1.1.6.31 “Rall”	41
1.1.6.32 “Cartes endimoniades que un bon cristià pot llegir sense cap escrúpol”	41
1.1.6.33 “Monografia històrica de la figura de Santa Maria la Major d’Inca”	41
1.1.6.34 “Vida popular del B. Ramon Llull”	42
1.1.6.35 “Cansons populars”	42
1.1.6.36 “Cartes descloses a en Miquel X”	42
1.1.6.37 “En Filaprim i en Pica Pica sobre lo de sa cripta”	42
1.1.6.38 “Dècimes desbaratades”	43
1.1.6.39 Sèrie de rondalles disperses	43
1.1.6.40 “Notes folklòriques”	43
1.1.6.41 “Visquem i veurem coses”	44
1.1.6.42 Sèrie de Llorencet de ses Jotes	44
1.1.6.43 Secció local	44
1.1.6.44 Sèrie dedicada història de les Illes Balears	45
1.1.6.45 “Del temps veí”	45
1.1.6.46 “Llull o Lull?”	45
1.1.6.47 “Einige Merksprueche”	46
1.1.6.48 “Miquetes d’històries manacorines”	46
1.1.6.50 “Capelletes de carrer (Manacor)”	46
1.1.6.51 Sèrie de narracions de Pau fora embuis	47
1.1.6.52 Sèrie de narracions de Lau pel d’or	47
1.1.7 Col·laboradors. Noms i pseudònims	48
1.1.7.1 Noms de col·laboradors	48
1.1.7.2 Pseudònims de col·laboradors	52
1.1.8 Adversaris. Noms i pseudònims	57
1.1.9.1 <i>La Justicia</i>	64
1.1.9.2 <i>El Obrero Balear</i>	65
1.1.9.3 <i>El Ideal</i>	66
1.1.9.4 <i>Pu-put</i>	66
1.1.9.5 <i>El Rayo</i>	67
1.1.9.6 <i>La Última Hora</i>	67
1.1.9.7 <i>El Clericalismo</i>	67
1.1.9.8 <i>El Pueblo</i>	68

1.1.9.9 <i>La Voz del Pueblo</i>	68
1.1.9.10 <i>Sóller</i>	68
1.1.9.11 <i>El Pueblo de Andratx</i>	69
1.1.9.12 <i>La Escoba</i>	69
1.1.9.13 <i>Correo de Mallorca</i>	69
1.1.9.14 <i>La Vanguardia Balear</i>	69
1.1.9.15 <i>Sa Defensa</i>	70
1.1.9.16 <i>Verdad</i>	70
1.1.9.17 Altres mitjans periodístics rebutats per Alcover	70
1.1.10 La llengua	71
1.2. Els temes	72
1.2.1 Política	73
1.2.2 Religió	74
1.2.2.1 Moral cristiana	77
1.2.2.2 Història de l'Església	83
1.2.2.3 Tradicionalisme	84
1.2.2.4 Protestantisme	85
1.2.2.5 Altres qüestions religioses	86
1.2.3 Anticlericalisme vs. catolicisme	86
1.2.4 Debat Estat/Església	87
1.2.5 Educació	88
1.2.6 Qüestions sobre la llengua	89
1.2.7 Debat ciència/religió	90
Capítol 2	93
Història i evolució de la polèmica com a gènere	93
2.1 Presentació dels conceptes: polèmica, argumentació, dialèctica i retòrica	93
2.2 Etimologia, orígens i breu història de la polèmica	94
2.2.1 Etimologia i orígens	94
2.2.2 L'aportació d'Aristòtil	95
2.2.3 L'argumentació durant l'Època Hel·lenística	96
2.2.4 Les primeres polèmiques	96
2.2.5 Les polèmiques després de l'edat mitjana	98
2.2.6 Aportacions teòriques contemporànies: Perelman i Olbrechts-Tyteca	99
2.2.6.1 Classificació dels arguments segons Perelman i Olbrechts-Tyteca	101
2.2.7 L'aportació d'Arne Naess	103
2.2.8 L'aportació de Stephen Toulmin	104
2.2.9 L'aportació de Charles Hamblin	105
2.2.10 Altres aportacions contemporànies a l'estudi de l'argumentació	107
2.3 Alcover i la polèmica	109
2.3.1 Ús dels components de la dispositio clàssica	110
2.3.2 Ús de tècniques descrites per Perelman i Olbrechts-Tyteca	112
2.3.3 Ús dels tipus d'arguments descrits per Perelman i Olbrechts-Tyteca	118
2.3.4 Els elements comuns a totes les argumentacions, de Stephen Toulmin	122
2.3.5 Les fal·làcies	123
a) Fal·làcies d'ambigüitat	123
b) Petitio principii (raonament circular)	124

c) Ignoratio elenchi (refutació ignorada)	124
d) Post hoc ergo propter	125
e) Argumentum ad consequentiam	126
f) Argumentum ad hominem	126
g) Abusive argumentum ad hominem	127
h) Argumentum ad verecundiam	128
i) Circumstantial argumentum ad hominem	129
j) Tu quoque argumentum ad hominem	129
Capítol 3	131
Les polèmiques sobre política	131
3.1 El republicanisme	134
3.1.1 Textos en què s'estableix una diferència entre models republicans	136
3.1.2 Textos en què es posava en dubte la integritat moral dels republicans	137
3.1.3 Textos en què es presenten sistemes republicans fracassats	142
3.1.4 Textos en què es denuncia la ineptitud dels republicans per governar	144
3.1.5 Textos en què es vincula republicanisme amb anticlericalisme	145
3.1.6 Textos en què es qüestiona l'auge del republicanisme	146
3.2 El socialisme	146
3.2.1 Textos en què es qüestiona la integritat moral dels dirigents socialistes	148
3.2.2 Textos centrats a posar de manifest l'escassa influència dels socialistes	152
3.2.3 Textos en què es rebaten propostes dels socialistes	154
3.2.4 Textos en què es mostren les desavinences entre socialistes	157
3.2.5 Textos en què es mostra la incapacitat dels socialistes per governar	160
3.3 La Setmana Tràgica	162
3.3.1 Textos redactats al voltant de la figura de Francesc Ferrer i Guàrdia	164
3.3.2 Textos en què es reflexiona sobre la responsabilitat de la Setmana Tràgica	167
3.3.3 Licitud dels crims que es van cometre durant la Setmana Tràgica	169
3.3.4 Conseqüències i transcendència de la Setmana Tràgica	171
3.4 La Primera Guerra Mundial	172
3.5 El lerroxisme	175
3.5.1 Lerroxisme i violència	176
3.5.2 Lerroxisme i corrupció política	178
3.6 El Partit Liberal	180
3.7 El carlisme, el tradicionalisme i l'integrisme	181
3.8 El Partit Conservador	184
3.9 El catalanisme	185
3.10 Anarquisme	189
3.11 Colonialisme	190
3.12 Successos de Cullera	191
3.13 La política local	192
3.14 Les vagues	193
3.15 Irlanda	194
3.16 La francmaçoneria	195
3.17 Altres temes	196

Capítol 4	199
Elements discursius	199
4.1 Tipus de textos polèmics	201
4.1.1 Tipus A: Respostes d'Alcover al que algú havia dit o escrit	201
4.1.1.1 Respostes d'Alcover no argumentades amb contrarèplica o sense per part de l'adversari	203
4.1.1.2 Respostes d'Alcover argumentades sense contrarèplica	204
4.1.1.3 Respostes argumentades amb rèplica per part de l'adversari	205
4.1.2 Tipus B: Atacs d'Alcover contra individus o col·lectius	208
4.1.3 Tipus C: Propaganda	209
4.2 Estructures	211
4.2.1 Tipus 1: causa i efecte	212
4.2.2 Tipus 2: problema i solució	214
4.2.3 Tipus 3: argumentacions basades en evidències	216
4.2.4 Tipus 4: argumentacions per demostrar que l'adversari es contradeia	219
4.2.5 Tipus 5: argumentacions basades en la desautorització de l'adversari	221
4.2.6 Tipus 6: argumentacions basades en l'autoritat	222
4.2.7 Tipus 7: argumentacions basades en valors compartits	224
4.2.8 Tipus 8: argumentacions per mostrar la inconsistència del discurs de l'adversari	226
4.2.9 Tipus 9: argumentacions basades en comparacions	227
4.2.10 Tipus 10: argumentacions basades en el menysteniment	228
4.2.11 Textos amb combinació d'arguments de distints tipus	229
4.3 Caracterització dels textos	232
4.3.1 Els títols i els epígrafs	233
4.3.2 Les introduccions	237
4.3.3 L'expressió dels arguments	242
4.3.4 Els atacs als adversaris	250
4.3.5 Els tancaments dels textos	256
4.4 Caracterització dels textos segons la tipologia	258
4.4.1 Elements discursius en textos del Tipus A	259
4.4.2 Elements discursius en textos del Tipus B	265
4.4.3 Elements discursius en textos del Tipus C	268
4.4.4 Elements discursius en textos del Tipus 1	271
4.4.5 Elements discursius en textos del Tipus 2	273
4.4.6 Elements discursius en textos del Tipus 3	275
4.4.7 Elements discursius en textos del Tipus 4	277
4.4.8 Elements discursius en textos del Tipus 5	280
4.4.9 Elements discursius en textos del Tipus 6	281
4.4.10 Elements discursius en textos del Tipus 7	284
4.4.11 Elements discursius en textos del Tipus 8	286
4.4.12 Elements discursius en textos del Tipus 9	290
4.4.13 Elements discursius en textos del Tipus 10	293
Capítol 5	297
Aspectes lingüístics	297
5.1 Presentació	297
5.2 Les grafies i els signes ortogràfics	302

5.2.1 La vocal neutra	302
5.2.2 La conjunció copulativa <i>i</i>	303
5.2.3 La semivocal <i>i</i>	304
5.2.4 Els accents	305
5.2.5 La <i>g</i> i <i>j</i>	307
5.2.6 La iodització	308
5.2.7 La <i>ela</i> geminada	308
5.2.8 El so africacat postalveolar sord [tʃ] a final de mot	308
5.2.9 El so fricatiu prepalatal sord [ʃ]	309
5.2.10 Representació de la preposició <i>an</i>	310
5.2.11 La preposició <i>per</i>	310
5.2.12 La preposició <i>de</i>	311
5.2.13 Els guionets i els apòstrofs en els pronoms febles	312
5.2.14 La <i>ce</i> trencada	313
5.2.15 La dièresi	314
5.3 Ortografia i fonètica	315
5.3.1 Els sons vocàlics	315
5.3.1.1 Elisions	315
5.3.1.2 Dissimilacions	317
5.3.1.3 Palatalitzacions	317
5.3.1.4 Assimilacions	317
5.3.1.5 Formes diftongades	318
5.3.1.6 Formes monoftongades	318
5.3.1.7 Vocalització de la <i>l</i> velaritzada	318
5.3.1.8 Consonants antihiatiques	319
5.3.1.9 Afèresis	319
5.3.1.10 Síncopes	319
5.3.2 Els sons consonàntics	320
5.3.2.1 Les oclusives en posició final	320
5.3.2.2 Palatalització de la <i>ela</i>	321
5.3.2.3 Geminació d'oclusives	321
5.3.2.4 Africació de fricatives prepalatals	321
5.3.2.5 Metàtesis	321
5.4 Morfologia	322
5.4.1 Els noms i els adjectius	322
5.4.2 Els pronoms	322
5.4.2.1 Els pronoms personals forts	322
5.4.2.2 Els pronoms relatius	323
5.4.2.3 Els pronoms personals febles	323
5.4.3 Els determinants	329
5.4.3.1 Els articles	329
5.4.3.2 Els demostratius	331
5.4.3.3 Els possessius	333
5.4.4 Els quantificadors nominals	335
5.4.4.1 Els numerals	335
5.4.4.2 Els quantitius	336
5.4.4.3 Els indefinits	337

5.4.4.4 Els quantificadors universals	339
5.4.5 Els verbs	339
5.4.5.1 L'infinitiu	339
5.4.5.2 El gerundi	340
5.4.5.3 El participi	340
5.4.5.4 El present	340
5.4.5.6 El futur	348
5.4.5.7 El condicional	348
5.4.5.8 L'imperatiu	348
5.4.5.9 Les perífrasis verbals	349
5.4.5.10 Flexió dels verbs <i>anar, fer, haver, ser</i>	350
5.4.6 Els adverbis	355
5.4.6.1 Adverbis i locucions de manera	355
5.4.6.2 Adverbis i locucions de lloc	357
5.4.6.3 Adverbis i locucions de temps	357
5.4.6.4 Adverbis i locucions d'aspecte	359
5.4.6.5 Adverbis i locucions de grau o de quantitat	360
5.4.6.6 Adverbis i locucions focals	361
5.4.6.7 Els adverbis i les locucions oracionals	361
5.4.7 Les preposicions	362
5.4.8 Les interjeccions	364
5.4.9 La morfologia derivativa	365
5.5 Sintaxi	369
5.5.1 Les oracions coordinades	369
5.5.1.1 Les copulatives	369
5.5.1.2 Les disjuntives	369
5.5.1.3 Les adversatives	369
5.5.1.4 Les il·latives	370
5.5.2 Les oracions subordinades	370
5.5.2.1 Les oracions subordinades substantives	370
5.5.2.2 Les oracions subordinades de relatiu	370
5.5.2.3 Les oracions subordinades adverbials	372
5.5.3 Les construccions de gerundi	378
5.5.3.1 Construccions absolutes de gerundi	378
5.5.3.2 Construccions de gerundi amb subjecte implícit	378
5.5.3.3 Construccions de gerundi com a adjunts del predicat	378
5.5.3.4 Construccions de gerundi que expressen una conseqüència	379
5.5.3.5 Construccions de gerundi com a constituent d'un SN	379
5.5.3.6 Concordança del participi amb el terme d'acció	379
5.5.4 Els connectors parentètics	380
5.5.4.1 Els connectors amb valor additiu	380
5.5.4.2 Els connectors amb valor disjuntiu	381
5.5.4.3 Els connectors amb valor contrastiu	381
5.5.4.4 Els connectors amb valor consecutiu o conclusiu	382
5.6 Lèxic	383
5.6.1 Dialectalismes	383
5.6.1.1 Noms	385

5.6.1.2 Adjectius	389
5.6.1.3 Verbs	390
5.6.1.4 Quantificadors nominals	393
5.6.1.5 Adverbis i locucions adverbials	393
5.6.2 Castellanismes	394
5.6.3 Arcaïsmes	397
5.6.4 Sinònims	397
5.6.5 Variants formals	398
5.6.6 Formes no documentades	401
5.6.7 Els noms de lloc	402
5.6.8 Fraseologia	405
5.6.9 Locucions i frases fetes no registrades al DCVB	451
5.7 Recapitulació	463
Capítol 6. Conclusions	469
Bibliografia	479

Agraïments

Fa gairebé trenta anys quan jo era un jove estudiant de filologia, acabat d'arribar a Barcelona, una companya de la facultat va dir-me que una doctoranda cercava mallorquins per passar-los una enquesta lingüística i va demanar-me si volia col·laborar-hi. No vaig dubtar gens. L'endemà a la tarda, a la universitat, vaig trobar-me assegut davant una gravadora magnetofònica i desenes de fitxes, dins un despatxet situat dalt d'un altell al qual s'accedia pujant una escala de caragol estretíssima. Allà m'esperava amatent i amb el mateix somriure als ulls que li he conegut sempre la futura Dra. Maria-Pilar Perea.

Poc temps després, els nostres camins es va tornar a creuar quan vaig tenir el privilegi d'assistir a les seves classes, i uns anys més tard, el destí va voler que ens retrobéssim a la Institució Pública Antoni M. Alcover de Manacor. Va ser allà, durant una conversa després d'una conferència, que em va convèncer perquè dediquéssim una part del meu temps a fer recerca i escrivís una tesi relacionada amb Mossèn Alcover. Sempre record amb emoció aquella trobada i ara vull expressar la meua profunda gratitud a la Dra. Perea per haver confiat en mi, pel mestratge tranquil i generós, per la paciència, pels bons consells i per haver-me sabut treure de l'avenc del desànim i encomanar-me la seva força quan ha estat necessari.

No puc escriure cap altra línia sense recordar Llorenç Mas i Sunyer, pare enyorat -com voldria que llegís aquestes pàgines!- que em va fer qui som i que em va donar tot el que cabia a les seves mans, però sobretot perquè em va empeltar l'amor per la llengua.

També vull deixar constància del meu agraïment a Maria Francesca Sureda, la meua primera professora de català, que em va encomanar amb el seu entusiasme i la seva empena l'interès per la catalanística.

No puc oblidar aquí la Dra. Maria Magdalena Gelabert, amiga incondicional i mestra despresa sempre, a qui agraesc que m'obris les portes de l'univers alcoverià.

Vull manifestar també el meu reconeixement a ma mare, Maria Antònia Perelló; als meus germans, Mateu i Kica, a la meua cunyada, Maria Antònia, i a la meua sogra, Apol·lònia, els quals, regalant-me part del seu temps, m'han permès dedicar hores a aquesta recerca.

Aprofit per donar les gràcies als meus fills, Laia, Llorenç, Roc i Savina, que han nascut i surat al mateix temps que aquest treball; gràcies per continuar oferint-me somriures i tendresa malgrat el temps que us he pres aquests anys.

Finalment, vull expressar un agraïment infinit a Maria Antònia Bauçà, dona de la meua vida i ginyola dels meus dies, per haver-me regalat afecte i temps per poder abastar el meu somni i per haver fet una passa enrere perquè jo pogués fer-ne una cap endavant. Sense tu, amor, aquesta tesi no hauria estat possible. T'estimo.

Introducció

Antoni M. Alcover (Manacor, 1862-Palma, 1932) es va dedicar al llarg de la seva vida a diferents comeses: el sacerdoci, la recopilació de literatura popular, la dialectologia, la lexicografia, la història, el disseny d'esglésies, la promoció cultural, etc.

En paral·lel, va dedicar una part considerable de la seva producció a les polèmiques periodístiques. En el decurs dels anys, la seva activitat com a polemista va tenir diverses plataformes de difusió: *El Tambor*, *El Àncora*, *El Centinela*, *La Aurora* i el mateix *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*; i va generar una gran quantitat de textos. L'Alcover polemista, però, no va sorgir del no-res; cal situar-lo dins un context i dins una tradició.

Francesc de B. Moll explicava que s'ha de tenir present el context social i familiar en què va créixer. Alcover va néixer en una família pagesa de tradició carlina. En aquest ambient, va ser fonamental per a la seva futura activitat polemista, la influència de l'oncle patern, Pere Josep Alcover, de fortes conviccions carlines i tradicionalistes. Va ser ell qui el va empènyer a la lectura dels opuscles de la *Revista Popular*, dirigida precisament per un dels referents del tradicionalisme, Fèlix Sardà Salvany, i que va exercir una forta influència sobre el jove Alcover.¹

A més del context social i familiar, la ideologia d'Alcover s'emmarcava dins una tradició. Segons apuntava Joan Miralles, Alcover s'ha d'entendre dins una tradició de polemistes catòlics que es remunta com a mínim al segle XVIII amb noms destacats com el P. Martí Serra (1645-1715), el P. Miquel Ferrer Bauzà (1770-1857), mossèn Rafel Oliver Mudoí (1810-1877) o mossèn Bernat Batle Amengual (1860-1945).²

Per tenir una visió més general del vessant polemista d'Alcover, cal tenir en compte que la seva activitat no va circumscriure's tan sols als anys de *La Aurora*. L'impulsor de l'Obra del Diccionari va passar per tres etapes de molta intensitat polemista. La primera s'estengué entre els

¹ Moll (1962: 15).

² Miralles (2003: 74).

anys 1884 i 1889. Eren els darrers anys com a seminarista i els primers com a sacerdot. Durant aquest període, Alcover va escriure textos polèmics als periòdics *El Tambor*, *El Àncora* i *El Centinela*. Aquesta primera etapa estava marcada pel combat dialèctic contra els seguidors de la Unió Catòlica -els anomenats catòlics liberals o *mestissos*-, que era un partit que s'havia fundat amb el fi d'ajuntar políticament tots els catòlics i superar la qüestió carlina.

La segona etapa comprenia els anys que Alcover va dirigir *La Aurora*, del 1910 al 1916. Durant aquest període, els destinataris ja no solien ser els partidaris de cap facció dins el catolicisme. Ara Alcover combatia els diferents grups d'esquerres que intentaven fer arrelar a Mallorca els ideals republicans i del moviment obrer en les seves diferents manifestacions (socialisme, anarquisme, comunisme). Tots aquests adversaris tenien una ideologia fortament anticlerical i qüestionaven el paper de la religió catòlica i de l'Església en la vida pública. Els altaveus d'aquestes idees que el filòleg de Manacor volia combatre eren periòdics com *La Justicia*, *El Obrero Balear*, *El Ideal*, *Pu-put* o *El Rayo*. D'aquesta manera, a les pàgines del setmanari catòlic *La Aurora*, Alcover o *Revenjoli* -el pseudònim que més va emprar durant aquells anys- encetava la seva etapa més productiva com a apòlogista i fou la que li va donar més bons resultats tant pel que fa a vendes³ com a l'assoliment dels objectius.⁴

La tercera etapa abasta del 1918 al 1921. Van ser els anys dels cinc manifestos que Alcover va publicar al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* contra alguns companys de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i contra alguns dirigents de la Lliga Regionalista i la Mancomunitat de Catalunya.

De tota manera, l'activitat polemista d'Alcover no va limitar-se, ni de bon tros, a aquests tres períodes que s'acaben de consignar. I, de fet, pot afirmar-se que Alcover va dedicar-se a la polèmica pràcticament tota la seva vida, al mateix temps que atenia les responsabilitats que des de ben jove tenia dins la diòcesi de Mallorca i es dedicava a altres projectes dins el camp de les lletres. Al marge d'aquestes tres etapes delimitades d'activitat apòlogètica regular, se sap que va sostenir altres polèmiques que van tenir gran ressò.

El 1892 va publicar l'opuscle *Desatinos de un protestante puestos en solfa por un aficionado al solfeo*. L'objectiu d'aquest text era combatre la colònia prorestant que s'havia format a Capdepera, promoguda per Bartomeu Aulet, i els articles que Antoni Gili Sancho publicava al setmanari palmèsà *La Voz del Pueblo* en defensa d'aquest grup.

³ El comentari que feia Joan Rotger (1928:113) sobre l'èxit d'Alcover quan va posar-se al capdavant de *La Aurora* va en aquest sentit. Rotger expressava que mai cap periòdic no havia tingut tanta acceptació a Mallorca. Afegia que, a més, el fet que la premsa anticlerical pràcticament desaparegués durant aquell segon decenni del XX confirmaven l'èxit d'Alcover: "Esta campaña llamó la atención de Mallorca entera. Ningún periódico mallorquín alcanzó jamás la suscripción que tuvo LA AURORA durante el largo tiempo de la referida campaña. LA AURORA de la época de *Revenjoli* -tal fué uno de los seudónimos de D. Antonio María- es el más grande éxito editorial que registra la historia del periodismo en nuestra isla." Aquesta mateixa idea l'expressava Moll (1962: 143): "L'èxit que tingueren els escrits d'En Revenjoli fou superior a qualsevol altra publicació periodística de Mallorca i tal vegada de fora de Mallorca."

⁴ Rotger afegia que, a més, el fet que la premsa anticlerical anés desapareixent durant aquell segon decenni del segle XX confirmava l'èxit d'Alcover: "Comencemos por apuntar en el haber de D. Antonio María un bien indiscutible y de una máxima importancia que hizo con la campaña que nos ocupa: tener a raya a toda la prensa izquierdista de Mallorca y a todos los grupos de la cáscara amarga que se movían principalmente en Palma, en Manacor, en Lluchmayor y en Sóller; y liberar a las multitudes de los errores que en todos los campos sembraron los perturbadores del orden religioso y moral" (p. 115).

El 1902 va combatre els atacs que Segimon Pey-Ordeix proferia en el volum *El cisma en España* contra la cúria mallorquina i contra el bisbe Campins. Amb aquest fi va escriure *Las cosas en su punto. Refutación de los errores de un sacerdote publicista*.

L'any 1903 va rebatre l'article "Cataluña bilingüe" de Menéndez Pidal. En aquest text el filòleg espanyol sostenia que des de feia segles el català estava fortament influenciat pel castellà i, per tant, era inapropiat parlar de llengües diferents. Alcover va refutar-lo amb l'extens article "Qüestions de llengua i literatura catalanes", publicat al primer volum del *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*.

Al llarg de 1908 l'adversari va ser l'intel·lectual i polític palmès Gabriel Alomar. La controvèrsia estava motivada per l'article "En motiu de l'aniversari de la conquesta de Mallorca", que Alomar havia publicat el gener d'aquell any a *El Poble Català* i en què desmitificava la figura del rei Jaume I. Les refutacions d'Alcover es publicaven a *La Gaceta de Mallorca* i les d'Alomar, que havien començat al periòdic barceloní, van continuar a *La Última Hora*.

El 1913 Alcover va combatre el Josep Nebot i Pérez, que sostenia des del diari *Las Provincias* que el català i el valencià eren llengües diferents. En aquesta línia, el 1910 el castellanenc va publicar el *Tratado de Ortografía Valenciana*, en què proposava tota una sèrie de convencions ortogràfiques que s'allunyaven de les que tres anys més tard va publicar l'Institut d'Estudis Catalans amb les *Normes ortogràfiques*. Alcover va fer una ressenya del llibre de Nebot al volum VII del *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* en què li refutava la proposta.

Entre el 1913 i el 1914 va sostenir una polèmica amb Joaquim Ruyra sobre la manera com calia escriure mots com *prendre* o *madrastra*. Ruyra havia publicat l'abril de 1913 a la revista *Catalunya* l'article "De la reduplicació dels sons aspres (br-cr-dr-pr-tr)" en què defensava que la primera erra d'aquestes paraules no hauria d'escriure's al·legant motius d'eufonia. Alcover li responia al volum VII del *Bolletí*. Van seguir una contrarèplica de Ruyra a la mateixa revista; un segon article d'Alcover al volum VIII i la sèrie acabava amb un darrer article de Ruyra també a *Catalunya* el maig de 1914.

Durant els anys 1914 i 1915 el manacorí va mantenir una polèmica amb Juli Delpont. El motiu de la desavinença entre Alcover i l'escriptor rossellonès havia començat un any abans: la publicació de les *Normes ortogràfiques* no havia estat ben rebuda per part dels intel·lectuals de la Catalunya del Nord, fet que n'havia deteriorat la relació. El detonant de la polèmica, però, va ser la germanofília d'Alcover o la creença que el canonge actuava com a espia a favor dels alemanys, contra els quals França estava en guerra. Els atacs de Delpont aparegueren a la *Revue Catalane* i a *Le Roussillon*; mentre que els articles en què Alcover es defensava van aparèixer al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*.

Entre el 1919 i el 1923 la polèmica va ser amb Salvador Galmés i amb Miquel Ferrà. El detonant de la polèmica va ser l'apropiació, a parer d'Alcover il·legal, per part de Salvador Galmés dels béns actius i passius de la Comissió Editora Lul·liana, un organisme que s'havia constituït els darrers anys del segle XIX amb l'objectiu de publicar les obres de Ramon Llull. L'enfrontament va arribar a diferents instàncies dels tribunals eclesiàstics i, en paral·lel, cada part expressava el seu posicionament a les pàgines de *La Almudaina*, *La Última Hora* i *El Correo de Mallorca*.

Totes aquestes polèmiques que s'acaben d'esmentar van generar una gran quantitat de textos en una direcció i en una altra. Es tracta de textos que sens dubte permeten ampliar els coneixements que es tenen sobre el canonge manacorí des de diferents perspectives: permeten traçar la seva trajectòria ideològica, estudiar-ne la llengua en els seus diferents aspectes, l'estil, la fraseologia, la creativitat, els registres, etc. És per aquest motiu que crida l'atenció que el vessant apologista d'Alcover no hagi estat més estudiat.

Francesc de B. Moll, Josep Massot i Muntaner, Joan Miralles i Maria-Pilar Perea són qui més han escrit sobre la faceta polemica d'Alcover.

Francesc de B. Moll, principal col·laborador i deixeble d'Alcover, a *Un home de combat* (1962) i a *Aspectes marginals d'Un home de combat* (1983)⁵ va aportar informació àmplia i detallada sobre l'Alcover polemicista i va obrir el camí per a estudis posteriors en aquest camp. Moll feia un repàs a la trajectòria d'Alcover com a polemicista des dels inicis: primer, contra els liberals catòlics;⁶ després dels anys al capdavant de *La Aurora*⁷ i de l'època dels manifestes contra l'Institut d'Estudis Catalans i els dirigents de la Lliga⁸. Així mateix, Moll comentava les principals disputes que Alcover havia sostingut al marge d'aquestes tres etapes: l'atac als protestants de Capdepera,⁹ la resposta a Pey-Ordeix,¹⁰ la refutació de l'article "Cataluña bilingüe" de Menéndez Pidal,¹¹ la disputa amb Alomar sobre la conquesta de Mallorca,¹² la polèmica amb Josep Nebot sobre l'ortografia¹³ i la polèmica amb Salvador Galmés i Miquel Ferrà sobre la Comissió Editora Lul·liana.¹⁴

Josep Massot i Muntaner, a *Església i societat a la Mallorca del segle XX*, explicava el context i les motivacions que havien empès Alcover a publicar els cinc manifestes.¹⁵ A l'article "Antoni M. Alcover, deixeble de Fèlix Sardà Salvany", a partir de l'estudi de l'obra inèdita que va escriure Alcover cap al final de la seva vida, entre 1930 i 1931, *Apostolado de Rdo Doctor D. Félix Dardà y Salvany en Mallorca y la cooperación que le presté*, Massot se centrava principalment la primera etapa d'Alcover com a polemicista, que comprèn el període entre 1884 i 1889. Donava detalls de l'inici de la seva activitat periodística, de les polèmiques més destacades i del final d'aquesta

⁵ En l'elaboració d'aquest treball s'ha consultat la versió publicada al volum II de les *Obres Completes*. Les referències, per tant, a *Aspectes marginals d'Un home de combat* són d'aquest volum.

⁶ Moll (1962: 15-30) i a *Aspectes marginals...* (p. 414-416).

⁷ Moll (1962: 137-157).

⁸ Moll (1962: 166-225) i a *Aspectes marginals...* se centra en els motius de la ruptura amb Pompeu Fabra (p. 179-191).

⁹ Moll (1962:31).

¹⁰ Moll (1962: 118-120).

¹¹ Moll (1962: 63-67).

¹² Moll (1962: 142-149).

¹³ Moll (1983: 168-178).

¹⁴ Moll (1962:229-240).

¹⁵ Massot (1977: 40-45).

primera etapa.¹⁶ Aquesta qüestió la va ampliar al volum *Església i societat a la Catalunya contemporània*.¹⁷

A Antoni M. Alcover i la llengua catalana, Massot incloïa l'article esmentat, "Antoni M. Alcover, deixeble de Fèlix Sardà Salvany". A més, dedicava un capítol a explicar els motius de la ruptura d'Alcover amb l'Institut d'Estudis Catalans, que va donar lloc als cinc manifestos.¹⁸ Al cinquè capítol de *Llengua, literatura i societat a la Mallorca contemporània* (1993), Massot analitzava de quina manera es va deteriorar la relació entre el canonge manacorí i el poeta Joan Alcover arran de la publicació dels manifestos.¹⁹

Joan Miralles a la conferència "Mn. Antoni M. Alcover. Vida i obra", inclosa dins *Entorn de la història de la llengua* (2001) feia un repàs de la biografia del canonge. Comentava les tres etapes com a polemista, tot i que va dedicar més atenció a la dels manifestos.²⁰ En l'article *Aproximació a l'Antoni M. Alcover polemista. La Aurora*, Miralles posava el focus en la segona etapa de l'activitat periodística d'Alcover, els anys en què dirigí el setmanari *La Aurora* i hi escriví la majoria d'articles.²¹ En aquest treball, es tractaren diferents aspectes: s'apuntava la tradició polemista mallorquina que va precedir Alcover; s'explicava el context social i cultural que van fer possible l'aparició de l'Alcover polemista; es repassava l'entrada del manacorí dins el camp de la polèmica i es mostrava la seva trajectòria com a polemista abans i després dels anys de *La Aurora*. També s'hi tractava de la qüestió dels pseudònims que ocultaven la personalitat d'Alcover i dels textos que se li podien atribuir; de les etapes del setmanari; de les publicacions a les quals escometia; de les seccions que configuraven el setmanari; dels temes, i de les persones que s'hi defensaven o s'hi atacaven. L'article de Miralles ha servit com a punt de partida d'aquesta tesi.

Maria-Pilar Perea va estudiar les polèmiques d'Alcover amb un dels adversaris de més renom, l'intel·lectual i polític mallorquí Gabriel Alomar, a l'article *Dues vides enfrontades: Antoni M. Alcover i Gabriel Alomar*.²² Perea va començar amb la primera desavinença entre Alcover i Alomar de què es té constància, el 1899, i arribà fins al final de l'intercanvi d'articles, el 1920. Se centrava especialment en la primera polèmica periodística entre els dos personatges, la de 1908, que girava al voltant dels motius de la conquesta de Mallorca, i reproduïa els articles que els dos contrincants van adreçar-se. Finalment, resumia els continguts de les polèmiques posteriors, les que entre 1910 i 1916 van vehicular-se a través dels periòdics *La Aurora* per part d'Alcover, i *El Ideal* i *El Obrero Balear* principalment, per part d'Alomar. També feia referència als atacs que, un

¹⁶ Randa, 14 (p. 93-107).

¹⁷ Massot (2003:145-177).

¹⁸ Massot (1985:140-159).

¹⁹ Massot (1993:59-64).

²⁰ Miralles (2001:182-191).

²¹ Miralles (2003:61-103).

²² Perea (2003a).

cop extingida *La Aurora* al final de 1916, Alcover adreçava a Alomar des de les pàgines del *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* entre 1918 i 1920.

La ruptura entre Alcover i Juli Delpont també va ser estudiada per Perea a partir de les cartes que es van intercanviar i dels articles que l'escriptor rossellonès va publicar a diferents periòdics de la Catalunya del Nord i de les respostes que Alcover publicava al *Bolletí*.²³

Un altre estudi de Perea sobre l'Alcover polemicista tingué com a protagonista Miguel de Unamuno. En l'article *Una polèmica entre Antoni M. Alcover i Miguel de Unamuno*,²⁴ s'aprofundia en la polèmica que es va suscitar el 1916 pels comentaris que el filòleg basc havia fet en l'article *El castellano de Mossén Alcover* al periòdic *Nuevo Mundo*, i que Alcover va replicar des de les pàgines de *La Aurora* amb tres articles: "N'Unamuno en dansa", "¿N'Unamuno?" i "¿! N'Unamuno?". El motiu de la polèmica era la percepció que Alcover tenia de la llengua castellana en relació amb la catalana, fet que va provocar la burla d'Unamuno en l'article esmentat.

A *Alcover gramàtic, dialectòleg i polemicista*, Perea feia un seguiment de les desavinences d'Alcover amb Ramón Menéndez Pidal,²⁵ Josep Nebot,²⁶ i Joaquim Ruyra.²⁷ A partir dels textos i de les cartes que es van trametre, estudià les polèmiques que el filòleg de Manacor va tenir amb cadascun d'ells.

Altres autors han tractat el vessant polemicista del filòleg de Manacor encara que de manera menys extensa. Un va ser Joan Rotger Niell, company del manacorí a la diòcesi de Mallorca i col·laborador de *La Aurora*. Rotger va escriure el text biogràfic, *Don Antonio María* (1928). Rotger dedicava un capítol als anys de *La Aurora*²⁸ i tractava breument els anys dels cinc manifestes.²⁹

Pere Rosselló Bover a *L'obra de Salvador Galmés i Sanxo (1876-1951)*, al segon capítol de la biografia va tractar de la polèmica que l'escriptor llorencí va mantenir amb Alcover sobre la Comissió Editora Lul·liana.³⁰

Joan March Noguera en la seva tesi doctoral, *Mossèn Alcover i el món de la ciència. La creació del llenguatge científic català modern*, quan repassava la biografia d'Alcover, explicava breument la seva entrada en les disputes contra els liberals i contra diferents faccions del moviment catòlic.³¹

²³ Perea (2004).

²⁴ Perea (2003b).

²⁵ Perea (2005a:263-299).

²⁶ Perea (2005b:301-338).

²⁷ Perea (2005c:339-361).

²⁸ Rotger (1928: capítol XIV).

²⁹ Rotger (1928: 42-44).

³⁰ Rosselló (1998:47-58).

³¹ March (2001: 87-89 i 112-113).

Joan Veny a *Antoni M. Alcover. Semblança biogràfica*, tot i que es va centrar en la faceta de lingüista, va fer un recorregut per l'activitat periodística del manacorí.³²

Gabriel Janer Manila a *Com una rondalla. Els treballs i la vida de Mossèn Alcover* tractava de diferents moments de l'activitat periodística, principalment però, de la primera etapa.³³

Gabriel de la S. T. Sampol en l'article *Mossèn Alcover com a polemista antiprotestant*³⁴ va analitzar l'atac que el 1892 amb *Desatinos de un protestante puestos en solfa por un aficionado al solfeo* Alcover va escriure contra la colònia protestant de Capdepera i en particular contra Antoni Sancho Gili pels articles que publicava a *La Voz del Pueblo*.

Maria Magdalena Rosselló al seu article *La figura d'Antoni M. Alcover, Revenjoli, a través de les pàgines de La Aurora (1912)* se centrava en la segona etapa de l'Alcover polemista. Feia un resum dels principals temes que s'hi van tractar i de les publicacions amb les quals va polemitzar.³⁵

Als capítols 3 i 4 del llibre *Antoni M. Alcover i la Seu de Mallorca*, Nicolau Dols i Pere Fullana tracten, a partir principalment de documents epistolars, de la primera etapa de la trajectòria polemista del filòleg manacorí. També fan referència a la campanya contra els protestants de Capdepera.³⁶ Pere Fullana a *El moviment catòlic a Mallorca (1875-1912)*³⁷ també explicava i contextualitza l'activitat apologetica d'Alcover contra els protestants de Capdepera encara que no fa referència a la polèmica amb Antoni Sancho Gili.

³² Veny (1998:5-6).

³³ Janer (1996: capítol 9, 12, 13).

³⁴ Sampol (2003).

³⁵ Rosselló (2010).

³⁶ Dols i Fullana (2013:35-49).

³⁷ Fullana (1994:175-189).

Presentació

Aquesta tesi estudia un aspecte molt concret de la llarga trajectòria d'Alcover com a polemista: els textos polítics inclosos al setmanari *La Aurora* durant els anys en què el manacorí n'assumí la direcció, o sigui, entre el març de 1910 i el final del setmanari, el desembre de 1916, i té l'objectiu de ser una aportació que permeti adquirir més coneixement més sobre el vessant polemista del canonge manacorí i, per tant, saber més sobre el canonge manacorí.

La hipòtesi de partida de la tesi es basa en el fet que els articles del setmanari *La Aurora* ofereixen els elements necessaris per descriure i caracteritzar en profunditat el vessant polemista d'Alcover. I, al seu torn, ofereix una informació de primera mà sobre la seva ideologia, tot mostrant les motivacions que suscitaven les polèmiques i alhora els recursos de tota mena que emprava

Els objectius generals que es pretenen acomplir són aquests: 1) catalogar els textos alcoverians publicats a *La Aurora* entre 1910 i 1916; 2) estudiar els referents de la polèmica com a gènere i emmarcar les polèmiques d'Alcover incloses a *La Aurora* en el rerefons teòric corresponent; 3) aprofundir en el coneixement del perfil ideològic d'Antoni M. Alcover i en la seva evolució; 4) descriure el vessant polemista d'Alcover i aprofundir-hi; 5) descriure les característiques lingüístiques del discurs polèmic alcoverià com també els recursos que hi emprava.

Per dur a terme l'estudi, s'ha fet un buidatge sistemàtic de tots els textos publicats a *La Aurora* entre el març de 1910 i el desembre de 1916. Aquest buidatge ha permès disposar d'un corpus extens i d'una gran quantitat d'informació que, degudament classificada, ha fet possible la confecció dels diferents capítols.

El primer capítol és una exposició de l'estructura i dels continguts del periòdic. S'ha dividit en dos apartats: el primer és una descripció de la manera com estava organitzat el setmanari; s'hi consignen les diferents seccions, la nòmina de persones que hi van col·laborar, es tracta de la qüestió dels pseudònims, s'estudien també les persones o periòdics a qui s'adreçaven els textos

polèmics i es ressegueix la trajectòria del periòdic. Així mateix, també es consignen aspectes més formals, com ara l'extensió, els canvis de capçalera, el tiratge, etc.

La segona part del capítol primer permet saber quines van ser les grans qüestions que es van tractar al periòdic manacorí (política, religió, educació, llengua, etc.) i disposar-ne de fragments il·lustratius.³⁸ De la mateixa manera, es fa un seguiment de la incidència que aquests temes tenen al llarg del període que s'ha estudiat.

Al segon capítol es fa un repàs de la història de la polèmica des dels inicis a l'Antiga Grècia fins a l'actualitat amb la finalitat de situar aquest gènere en el marc de les polèmiques alcoverianes. S'exposen les diferents estratègies catalogades pels autors, s'analitzen i es presenta mitjançant textos de *La Aurora* de quina manera el manacorí utilitzava aquestes estratègies.

El tercer capítol se centra en l'estudi dels 1095 textos sobre política que Alcover va publicar a *La Aurora* entre 1910 i 1916. Aquests textos s'han classificat per subtemes (socialisme, republicanisme, anarquisme, etc.), i a través de fragments il·lustratius s'ha exposat quin era el seu pensament sobre cadascuna d'aquestes qüestions i es valora si aquest va evolucionar durant els sis anys que va estar al capdavant del setmanari.

El capítol quart és una catalogació dels elements discursius que configuren l'estil alcoverià durant aquests sis anys. El capítol està dividit en dos apartats. En el primer s'expliquen els tres tipus de textos polèmics que va usar el canonge a *La Aurora*; en la segona, el lector podrà comprovar a través de la reproducció de fragments il·lustratius les deu maneres que tenia de defensar els seus posicionaments. Es veurà que oscil·lava entre estructures molt austeres i senzilles i fórmules més complexes i elaborades depenent de l'adversari a qui s'adreçava l'article o del tema que tractava. Entremig, desplegava un ventall d'estructures diferents que emprava sovint depenent de l'adversari.

El cinquè capítol està dedicat a la catalogació dels aspectes pròpiament lingüístics, feta a partir d'una selecció de dinou números. S'han estudiat els aspectes ortogràfics -una qüestió especialment interessant si es té en compte que en paral·lel a l'activitat polemista, Alcover va participar en l'elaboració de les *Normes ortogràfiques* que es preparaven a l'Institut d'Estudis Catalans. També s'han estudiat aspectes fonètics, morfològics, sintàctics i lèxics. Tot plegat permet caracteritzar d'una manera acurada la varietat lingüística que feia servir Alcover en contextos com el de *La Aurora* i tenir una fita clara que permeti establir comparacions que permetin comprovar si aquesta varietat es va mantenir o, per contra, va evolucionar a mesura que les circumstàncies personals d'Alcover van canviar.

Finalment, s'han inclòs sis annexos que complementen els cinc capítols de la tesi. El primer és una presentació esquemàtica de l'estructura i el contingut de cadascun dels 292 números de *La Aurora* que s'han estudiat. Al costat del títol de cada article, la data de publicació i l'autor -sempre que ha estat possible-, s'hi ha consignat informació de diferent tipus que pot ser útil a lector: el gènere al qual pertany cada text (poesia, narrativa, polèmica, etc.).

El segon annex conté tots els textos polèmics alcoverians ordenats cronològicament, amb el número en què apareixen i el pseudònim amb què estan signats -en cas que se n'utilitzi.

³⁸ Totes les transcripcions són fidels als textos originals.

El tercer recull una classificació dels textos segons el tema: política, religió, anticlericalisme/catolicisme, debat Estat/Església, educació, qüestions sobre llengua, debat ciència/religió, història i altres temes.

El quart annex inclou una síntesi del contingut de cada text polèmic, amb el número de *La Aurora* en què va aparèixer cada article i el tema que es tractava.

En el cinquè annex s'inventarien tots els textos alcoverians, amb la data de publicació i amb un resum del contingut de cada text.

El sisè annex registra tots els noms de les persones que són esmentades en qualsevol secció del setmanari, no només en els textos polèmics. Al costat de cada nom, es consigna el número, o números, de la revista en què cada nom va aparèixer.

Capítol 1

La Aurora. Descripció, estructura i contingut

1.1 El setmanari

1.1.1 Trajectòria

El setmanari *La Aurora* es va començar a publicar a Manacor el 8 de setembre de 1906. Va sortir cada dissabte sense interrupció fins al 30 de desembre de 1916. En total, es van publicar 533 números.³⁹ Cada número constava de quatre pàgines distribuïdes en dos fulls de 310 x 425 mm. A la vegada, cada pàgina estava dividida en quatre columnes.

El periòdic va ser fundat per Joan Mascaró Nadal (Manacor, 1862-1937) i per Antoni Truyols Pont (Manacor, 1878-1938), tots dos preveres. Al llarg de tota la seva trajectòria, *La Aurora* va ser un setmanari creat i dirigit per capellans o per seglars estretament vinculats a l'Església. De fet, va actuar com a òrgan oficiós de l'Església catòlica a Mallorca; no en va, dels deu anys que va existir el setmanari, els sis darrers va ser dirigit per qui aleshores era el Vicari General de la diòcesi, Antoni M. Alcover. No és casual tampoc que entre els col·laboradors habituals s'hi trobessin noms de persones rellevants dins l'Església del primer terç del segle XX: Andreu Pont i Llodrà, Joan Ferrer, Francesc Fortesa, Antoni Pons i Pastor, Bartomeu Juan i Coll, entre altres.

³⁹ La numeració dels exemplars del setmanari va arribar fins al 536, però es van produir una sèrie d'errors de numeració que van provocar que el nombre de números apareguts fos de 533 i no de 536: 1) l'octubre de 1910 es va passar del número 211 al 214. 2) entre el desembre de 1910 i el gener de 1911 es va passar del 224 al 226. 3) l'agost de 1913, del 363 al 367. 4) entre el març i l'abril de 1914, del 397 es retrocedeix al 393. 5) entre el desembre de 1915 i el gener de 1916 es passa del 483 al 485.

La raó de ser del periòdic era sens dubte propagandística, tal com reconeixia el mateix Alcover poc després d'assumir-ne la direcció a començament de 1911: "ab *La Aurora* no mos proposam fer cap negoci, sino just una obra de propaganda" (*La Aurora* 278, pàg. 4, 6.01.1912). Efectivament, d'una banda, des de les pàgines del setmanari es rebatien, cada dissabte i de manera sistemàtica, els atacs contra l'Església i contra el catolicisme que es publicaven periòdicament en diferents mitjans situats políticament a l'esquerra, com ara *La Justicia*, *El Ideal* o *El Obrero Balear*, per citar-ne només alguns; d'altra banda, i en paral·lel a aquesta tasca que es podria anomenar de contenciós, *La Aurora* era també una eina eficaç de difusió d'uns continguts ideològics molt concrets, que eren els del sector que ostentava el poder dins l'Església de Mallorca durant el pas del segle XIX al XX. No obstant aquest caràcter eminentment propagandístic, no es pot obviar que *La Aurora* tenia també un caràcter divulgatiu: hi apareixien seccions sobre patrimoni, biografies de figures rellevants, com ara Ramon Llull o Jaume II de Mallorca, sobre història, etc.; tenia sens dubte l'objectiu d'entretenir els lectors: s'hi publicaven passatemps, rondalles, contes, etc.; i també pretenia informar, tot i que d'una manera certament tendenciosa, a través de les notícies breus de la *Secció local*.

1.1.2 Tiratge

No es pot precisar de manera absoluta quants d'exemplars de *La Aurora* s'imprimien cada setmana al llarg dels anys de circulació del periòdic, però els articles del setmanari permeten concretar certes xifres que ens donen una idea, encara que parcial, de la manera com va evolucionar la difusió d'aquesta publicació.

Un dels elements de disputa d'Alcover era la influència que tenia *La Aurora*. Entre el 30 de setembre i l'11 de novembre de 1911 (del número 264 al 270) va mantenir diverses polèmiques amb *Gruixadet*, articulista del setmanari *Pu-put*. Un dels temes de controvèrsia era precisament aquest que s'acaba d'apuntar: la difusió de *La Aurora*.

Segons va escriure Alcover en l'article "An es gran tudossa d'En Gruixadet" l'11 de novembre de 1911 del número 270, abans que ell assumís la direcció del periòdic, que es va fer efectiva l'1 de gener de 1911, el tiratge setmanal de *La Aurora* era de 220 exemplars. El trasllat a Palma entre els mesos d'abril i maig del mateix any va repercutir en positiu en el nombre d'exemplars que es repartien cada setmana. Alcover ho confirmava en l'article "Segueix es quart creixent de *La Aurora*", corresponent al número 262, del 16 de setembre de 1911. Aquí en Revenjoli afirmava que d'ençà de l'obertura de la sucursal de Palma, *La Aurora* havia passat de 500 a 1500 exemplars setmanals.

En el número 264, del 30 de setembre de 1911, en l'article "En Gruixadet, gruixat d'estella", Alcover afirmava que, abans que ell assumís la direcció de *La Aurora*, els propietaris van haver de bestreure diners. Des que Alcover se'n va fer càrrec, però, el nombre de subscriptors va augmentar considerablement. No precisa, tanmateix, com va ser aquest augment.

En el número 270, de l'11 de novembre de 1911, en l'article "Sa nostra circulació", Alcover rebatia un article d'*El Ideal* en què, com anava fent Gruixadet des de *Pu-put*, es posava en dubte la

influència que podia exercir *La Aurora*. En aquest article, Alcover assegurava que la força del setmanari era extraordinària perquè cada dissabte ja se'n repartien 1800 exemplars.

El 6 de gener de 1912 en un altre article d'*El Ideal* es deia que els articles publicava Alcover a *La Aurora* no tenien gens d'interès. El 13 de gener de 1912 en el número 279 Alcover responia als atacs del periòdic republicà de Palma a través de l'article "¡Enterats, tros de suro!" tot afirmant que tal vegada el que es publicava a *La Aurora* no interessava a l'articulista d'*El Ideal* però sí que interessava a altra gent perquè cada dissabte es repartien 2500 exemplars del periòdic.

En resum, s'observa que fins al mes de gener de 1911 el tiratge de *La Aurora* era de 220 exemplars. Entre els mesos de gener i maig de 1911 es va passar a 500 exemplars. El novembre d'aquest mateix any la xifra va pujar fins a 1800 exemplars i el tiratge es va disparar fins a 2500 el mes de gener de 1912. Els articles d'Alcover posteriors al gener de 1912 no aporten més informació sobre el tiratge de *La Aurora*, probablement perquè aquest tema en concret va deixar de ser motiu de disputa. Fora interessant esbrinar com va evolucionar aquesta xifra posteriorment.

1.1.3 Intervenció d'Antoni M. Alcover a *La Aurora*

Per bé que el periòdic va aparèixer el 1906, el nostre estudi se centra en l'etapa compresa entre el 12 de març de 1910 i el 30 de desembre de 1916, ja que aquest és el període en què Antoni M. Alcover va intervenir de manera decidida en la publicació. És Francesc de B. Moll que informa del retorn de Mossèn Alcover a la tasca de polemista l'any 1910 després d'anys apartat d'una activitat que havia ocupat gran part del seu temps en la dècada dels vuitanta del segle XIX:

La dedicació de Mn. Alcover a l'estudi de la història i ciències eclesiàstiques com a professor del Seminari des del 1888, la preparació de la llicenciatura en Teologia (obtinguda el 1890) i en dret canònic (1893), les ocupacions complicadíssimes del seu càrrec de vicari general (des de 1898) i l'immens treball que des de 1901 aplicà a l'obra del Diccionari amb totes les seves conseqüències (Congrés de la Llengua, viatges d'estudi, etc.), van ser causa que durant alguns anys estigués retirat de les lluites periodístiques que havien constituït la tasca primordial de la seva joventut (...). Vingué, però, un moment en què les tendències polèmiques que duia latents trobaren ocasió per desfermar-se de bell nou (...). Del març de 1910 endavant, cada número de *La Aurora* (de quatre grans pàgines a quatre columnes) contenia en primeríssim lloc un article que portava com a lema: Parla En Revenjoli; escoltau i oireu, i com a títol un mot que expressava la idea de cops, tupada o renyada forta (Moll 1962: 137-141).

Efectivament, entre el març i el desembre de 1910, Alcover va col·laborar activament a *La Aurora*. A partir de l'1 de gener de 1911, a més de col·laborador, va esdevenir-ne director. En capítols posteriors, s'aprofundirà en el vessant polemista d'Alcover en el setmanari. Aquí tot just es consignarà la naturalesa de les col·laboracions alcoverianes en el setmanari.

1.1.3.1 Polèmiques

La major part dels textos d'Alcover a *La Aurora* són articles polèmics. Aquest tipus d'articles mai no duïen el seu nom real. Sempre apareixien signats amb pseudònim o bé sense signatura, per bé que l'estil, els temes i l'ortografia permeten afirmar amb força precisió quins articles anònims pertanyen a Alcover. La qüestió dels pseudònims que amaguen la personalitat de mossèn Alcover és tractada a § 1.1.8.

L'activitat d'Alcover com a polemista a *La Aurora*, doncs, s'inicia en el número 182, corresponent al 12 de març de 1910, i continua de manera ininterrompuda fins al número 293, corresponent al 20 d'abril de 1912. Tots aquests articles estan signats per en Revenjoli i encapçalats sempre per un títol general que actua com a reclam de l'atenció i que sol expressar violència en la parla col·loquial. S'empren en aquests títols generals mots com ara *batussa*, *ventim*, *bledes*, *prunes*, *bolets*, etc. Durant les primeres setmanes de la seva participació en el periòdic, entre els números 182 i el 190, els articles no contenen divisions internes, de manera que, immediatament després del títol general, Alcover ja inicia la refutació de les diferents qüestions que els adversaris li han plantejat en altres periòdics. A partir del número 190, però, es produeix un canvi en l'estructura dels articles: sota el títol general apareix una breu introducció en què Alcover anticipa sumàriament els temes que tractarà. A partir d'aquí, l'article es divideix en diferents apartats, cadascun amb el seu epígraf. Així, a tall d'exemple, sota el títol general *Arrefolls*, hi ha tot un reguitzell d'apartats, d'extensió i temàtica variables, que apareixen amb epígrafs com, per exemple, “¡Hala, a dir mentides!”, “Bestieses contra la Bíblia”, “Lo de s'Ajuntament de Sant Llorenç”, etc.

Entre el número 294, del 27 d'abril de 1912 i el 307, del 27 de juliol d'aquest mateix any s'interromp l'ús del pseudònim en Revenjoli. Això no obstant, apareixen articles polèmics amb freqüència gairebé setmanal, més breus, sense signatura però també atribuïbles a Alcover. Concretament, els números sense presència de polèmiques són els 294, 296, 299 i 301.

A partir del número 308, corresponent al 3 d'agost de 1912, i fins al 375, corresponent al 25 d'octubre de 1913, tornen a aparèixer cada setmana textos d'Alcover sota el pseudònim d'en Revenjoli. Aquests textos reprenen l'estructura que s'ha comentat més amunt, o sigui, contenen un epígraf amb expressió que fa referència a violència, una breu introducció i posteriorment, els articles.

Entre el número 376, del 31 d'octubre de 1913, i el número 439, del 20 de febrer de 1915, les polèmiques deixen d'estar signades. A més, se simplifica la qüestió dels epígrafs, ja que tan sols se'n troben tres que es van repetint: *recapte*, *ventim* i *bescuit*. Cal consignar que en els números 432, 433 i 435 no hi ha cap polèmica. Així mateix, és en el decurs d'aquest període apareix l'únic

article polèmic signat per Alcover. Es tracta de l'article "La Cançó dels bons catòlics. Una mica d'història", aparegut en el número 381, del 6 de desembre de 1913.⁴⁰

El 1915 són poques les polèmiques en què intervé Alcover. Dues malalties greus el van deixar durant gairebé un any al marge de *La Aurora* i de les lluites periodístiques. Així, entre el número 440, corresponent al 27 de febrer de 1915 i el 485, corresponent al 8 de gener de 1916 no apareix cap article d'Alcover en el setmanari.

El 15 de gener de 1916 en el número 486 reapareix l'Alcover combatiu i perdura fins al 536, l'últim número de *La Aurora*, del 30 de desembre de 1916. No obstant això, la participació alcoveriana al llarg de 1916 és força intermitent. No hi ha cap polèmica en els números 488 i 489, i tampoc entre els números 491 i 497, i els 500, 502, 505 i 517. En aquesta darrera fase, les polèmiques tampoc no estan signades i, a més, es deixen de banda els epígrafs.

1.1.3.2 Notícies

El setmanari *La Aurora* contenia també una secció de notícies de diferents àmbits. Era una secció menor si es compara amb les polèmiques, atès que la seva extensió no superava pràcticament mai les quatre columnes, o sigui, una pàgina del setmanari. És difícil delimitar categòricament quines notícies van ser redactades per Alcover perquè generalment són anònimes. No obstant això, l'estil i els criteris ortogràfics deixen entreveure la ploma del manacorí. Les notícies redactades per Alcover tractaven temes locals, nacionals i internacionals. Les locals eren d'elaboració pròpia. Les notícies nacionals i internacionals, tal com ell mateix explicita, les prenia dels periòdics següents: *La Veu de Catalunya*, *El Correo Catalán*, *El Clamor*, *El Universo*, *La Civiltà Cattolica*, *L'Osservatore Romano*, *The Catholic Times* i *Kölnische Zeitung*.

La intervenció alcoveriana en les notícies de *La Aurora* es concreta d'aquesta manera: entre el 12 de març de 1910, corresponent al número 182, primer número en què apareixia en Revenjoli, i el 31 de desembre de 1910, corresponent al número 224 no es trobaven notícies elaborades per Alcover. Va ser a partir del mes de gener de 1911, amb l'inici de la seva direcció del periòdic que es començaren a trobar notícies del manacorí en *La Aurora*. La freqüència d'aparició d'aquestes notícies era intermitent, aproximadament quinzenal, entre el 7 de gener de 1912 (núm. 226) i el 26 d'abril de 1913 (núm. 346). A partir del 2 de maig de 1913 i fins al 20 de setembre d'aquest mateix any (núm. 370), i coincidint amb l'eixida filològica de 1913, no es trobava cap notícia en les pàgines de *La Aurora*, ni d'Alcover ni de cap col·laborador.

Un cop retornat a Mallorca després de l'eixida a l'estranger, van reaparèixer les notícies al setmanari. Així, entre el 27 de setembre de 1913 (núm. 371) i el 20 de febrer de 1915 (núm. 439), l'aparició de notícies escrites per Alcover reprengué la periodicitat més o menys quinzenal d'abans

⁴⁰ La composició en vers *La cansó dels bons catòlics* s'havia publicat el 1885 en el número XXVIII de *Revista Popular*. Amb aquest text, Alcover atacava els anomenats *unionistes* o *mestissos*, és a dir, els seguidors d'Unió Catòlica, catòlics partidaris de superar la qüestió carlina. Els catòlics tradicionalistes, entre ells, aleshores, el jove Alcover, discrepaven de les tesis d'Unió Catòlica. L'acritud d'Alcover li va comportar l'allunyament temporal d'alguns dels seus preceptors com Josep M. Quadrado i Tomàs Forteza (Moll 1962: 23).

del viatge de 1913. S'interrompé, però, aquesta dinàmica entre el 27 de febrer de 1915 (núm. 440) i el 19 de febrer de 1916 (núm. 491), coincidint amb una sèrie d'imprevists que van condicionar considerablement l'activitat d'Alcover: la mort del bisbe Campins i la consegüent assumptió del càrrec de Vicari Capítular de la diòcesi de Mallorca i les dues malalties greus que va patir al llarg de 1915. El 26 de febrer de 1916 (núm. 492) van reaparèixer a *La Aurora* les notícies escrites per Alcover. Es van interrompre entre el 25 de març (núm. 496) i el 20 de maig (núm. 504). Es reprengueren a partir del 27 de maig (núm. 505) amb una freqüència entre setmanal i quinzenal fins al 30 de desembre de 1916 (núm. 536).

1.1.3.3 Rondalles i contarelles

Una part de la producció rondallística d'Alcover es va difondre també a través de *La Aurora*. De les 135 rondalles que van aparèixer al setmanari en el període que s'estudia, 84 eren d'Alcover. D'aquestes, 83 ja s'havien publicat a l'*Aplec de rondaies mallorquines* abans d'aparèixer a *La Aurora*. Només *Lo que succeí un dia a Sant Pere amb el Bon Jesús i els altres apòstols*, del 10 d'octubre de 1914 (núm. 420) no havia aparegut abans a l'*Aplec*. Pràcticament totes estaven signades amb el pseudònim de *Jordi des Recó* tret de les quatre primeres, que van aparèixer entre el 26 de novembre de 1910 i el 14 de gener de 1911. Són *De com el dimoni comprà un ruch* (núm. 220), *Es cans i ses llebres* (núm. 224), *Com es que ses mulas llauran ab coxí i no fan mulats* (núm. 227), *Com es que des tres reys des betlem n'hi ha un ab sa barba blanca* (núm. 227), i totes quatre duen la signatura Antoni M. Alcover. A més, n'hi havia que no estaven signades, però cal atribuir-les a Alcover perquè van aparèixer posteriorment en l'*Aplec de rondaies mallorquines*: *El Bon Jesús, Sant Pere i sa coca*, aparegudes el 10 d'octubre de 1914 (núm. 420); *Sa maneta de plata*, apareguda entre el 21 d'agost i l'11 de setembre de 1915 (núm. 465-467); *Tres fiis de viuda*, del 25 de desembre de 1915 (núm. 483); *Ses sabates de pell de poi*, apareguda entre el 8 i el 15 de gener de 1916 (núm. 485-486); *Fruites fora temps: figues flors per a Nadal*, publicada entre el 22 i el 29 de gener de 1916 (núm. 487-488); *Na Mal-Filanda*, del 5 de febrer de 1916 (núm. 489); *Ses figues i es fii petit*, apareguda entre el 12 i el 19 de febrer de 1916 (núm. 490-491); *Mestre Antoni Llampina*, del 26 de febrer de 1916 (núm. 492); *El rei de tres reinats*, del 4 de març de 1916 (núm. 493); *Ses dones bambes*, del 25 de març de 1916 (núm. 496); *Es moro i es cristià*, del 15 d'abril de 1916 (núm. 499) i *Mitja tersa de carn*, del 27 d'abril de 1916 (núm. 501).

Les rondalles d'Alcover van començar a publicar-se al setmanari vuit mesos després de la seva incorporació com a redactor. Així, la primera rondalla que va aparèixer a *La Aurora* és del 12 de novembre de 1910 i va ser *De com en Lutero i Séneca estudiaven a la cova de Salamanca*. La publicació de rondalles va continuar amb una freqüència entre setmanal i quinzenal fins al 20 de febrer de 1915 (núm. 439), data en què es va interrompre. Es va reiniciar el 21 d'agost de 1915 (núm. 465). Va continuar amb la mateixa freqüència indicada fins a l'11 de setembre de 1915 (núm. 468). Després de dos mesos sense rondalles d'Alcover, el 25 de desembre de 1915 (núm. 483) van

reaparèixer, amb la mateixa freqüència que en fases anteriors, fins a l'últim número del setmanari el 30 de desembre de 1916 (núm. 536).

A banda de les rondalles, Alcover va publicar nou contarelles en el setmanari: *Ses festes de Nadal*, entre el 20 de desembre de 1913 i el 3 de gener de 1914 (núm. 383 a 385); *Es baleu de Son Tuti*, entre el 10 de gener i el 28 de febrer de 1914 (núm. 386 a 389); *¡Quina pobila!*, entre el 28 de febrer i el 28 de març de 1914 (núm. 393 a 397); *Corema, Setmana Santa i Pasco* (núm. 393, del 4 d'abril de 1914 i núm. 389-402, del 9 de maig al 6 de juny de 1914); *Des trebai en surt es profit* (núm. 404, del 20 de juny de 1914); *Es Pobil d'ets ossos*, entre el 27 de juny i el 18 de juliol de 1914 (núm. 405 a 408); *Un estudiant per forsa* (núm. 409-412, entre el 25 de juliol i el 15 d'agost de 1914); *N'Andreu Recó*, entre el 12 de setembre i el 10 d'octubre de 1914 (núm. 416, 418, 419 i 420); i *Ses matances* (núm. 428-436, entre el 5 de desembre de 1914 i el 30 de gener de 1915). Les contarelles duïen la signatura *Pau fora embuis*, a excepció de *Ses festes de Nadal*, signada amb *Jordi des Recó*, i de *Corema, Setmana Santa i Pasco*, que no va aparèixer signada tot i que se sap que aquesta narració pertany a Alcover perquè posteriorment va aparèixer publicada en volum amb títol homònim.⁴¹

1.1.3.4 Novel·les i relats

A *La Aurora*, a banda de rondalles i contarelles, van aparèixer 98 narracions d'autor, de les quals 3 són d'Alcover. D'aquestes narracions, una és una novel·la, *N'Arnau* (núm. 493-510, entre el 4 de març de 1916 i l'1 de juliol de 1916). Va aparèixer signada amb el pseudònim *Pau fora embuis*. Una altra és un relat de tall costumista: *Gent que va a matines* (núm. 276, del 23 de desembre de 1911), que duïa la signatura *Jordi des Recó*. I també es va publicar el relat *Ecce Homo* (núm. 184. 24 de març de 1910), signada per A., que, per les convencions ortogràfiques emprades, recorda Alcover. El to i el tema, tanmateix, no són els habituals d'Alcover en el setmanari: s'hi explica el moment en què Jesús és presentat davant els jueus per Ponç Pilat d'una manera continguda i fent servir el registre literari.

1.1.3.5 Dietaris

Els anys de publicació de *La Aurora* van coincidir parcialment en el temps amb l'obra de confecció del *Diccionari català-valencià-balear* que des de 1901 Alcover duïa a terme. Entre els anys 1910 i el 1916 va fer dos viatges d'estudi o eixides filològiques: una a França, Anglaterra, Bèlgica, Alemanya i Suïssa entre el 15 d'abril i el 22 de juny de 1912; l'altra a França, Anglaterra, Suïssa i Itàlia entre el 21 d'abril i el 30 de juliol de 1913. A banda de publicar els dietaris d'aquests dos viatges en el *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, també els va publicar a *La Aurora*,

⁴¹ Les contarelles havien aparegut en forma de llibre el 1885 en una primera edició i el 1915 se'n va fer una segona edició, encara que hi ha variacions en els continguts de les dues edicions.

encara que les versions no són idèntiques. Així, entre el 27 d'abril i el 27 de juliol de 1912 (núm. 294-307) van aparèixer amb una freqüència setmanal entregues del *Dietari d'una eixida a França i altres nacions*, corresponent al 1912. Entre el 2 de maig i el 4 d'octubre de 1913 (núm. 347-372), també amb freqüència setmanal, van publicar-se entregues del *Dietari d'una eixida a França i altres nacions*, corresponent al 1913.

1.1.3.6 Necrologies

De les 31 necrologies que es troben a *La Aurora* durant el període estudiat, cap no està signada per Alcover, però en moltes l'estil hi recorda. M. Pilar Perea en l'article "Cap a una bibliografia d'Antoni M. Alcover" (*Randa*, 47, p. 116) li atribueix les necrològiques dedicades a Antoni Bassa i Rosselló (núm. 526, 21 d'octubre de 1916), a Ramon Picó i Campamar (núm. 530, 18 de novembre de 1916). Recorden l'estil d'Alcover aquestes altres: la d'Antoni Sales (núm. 253, 15 de juliol de 1911); de Justa Castaño Sanxo de Ferrer (núm. 257, 22 d'agost de 1911); d'Antoni Massanet (núm. 267, 21 d'octubre de 1911); la de Joan Garau i Vila (núm. 273, 2 de desembre de 1912); la de Joan Maragall (núm. 277, 30 de desembre de 1911); la de Miquel Sureda i Verí (núm. 289, 23 de març de 1912); Josep Sabatés i Argimós i Lluís Pascual i Vidal (núm. 297, 18 de maig de 1912); Miquel Parera (núm. 367, 30 d'agost de 1913); Frederic Mistral (núm. 393, 4 d'abril de 1914); Joana Aina Vila (núm. 394, 7 de març de 1914); Pere Sampol i Rosselló (núm. 394, 7 de març de 1914); Pius X (núm. 414, 29 d'agost de 1914); Joan Amer i Servera (núm. 430, 19 de desembre de 1914); Pere Joan Campins (núm. 440, 27 de febrer de 1915); Josep Torres i Bages (núm. 491, 19 de febrer de 1916); Mateu Rotger (núm. 502, 6 de maig de 1916); i Llorenç Caldentey i Perelló (núm. 508, 17 de juny de 1916).

1.1.3.7 Biografies

La Aurora va publicar sis biografies. Les de Josep Miralles i Sbert (núm. 393, 4 d'abril de 1914) i de Pere Joan Campins (núm. 474-482. Del 23 d'octubre al 18 de desembre de 1915) van ser escrites per Alcover, tal com consigna Perea (2001: 100). En les quatre restants es relatava la vida de Ramon Llull. D'aquestes quatre, dues duïen signatura: S. Torrents va escriure "El B. Ramon Llull" (núm. 443, 18 de març de 1915) i Jaume Borràs va escriure "Vida popular del B. Ramon Llull" (núm. 449-454, de l'1 de maig al 5 de juny de 1915). Resta per determinar l'autoria dels altres dos textos biogràfics sobre Llull: "El beat Ramon Llull" (núm. 458, 3 de juliol de 1915) i "Cura i Ramon Llull" (núm. 472, 9 d'octubre de 1915). L'estil i l'ortografia d'aquests dos articles fan pensar que no pertanyen a la ploma d'Alcover.

1.1.3.8 Poemes i gloses

La Aurora conté 185 composicions poètiques. D'aquestes, tres són d'Alcover:⁴² *Condol* (núm. 317, 5 d'octubre de 1912); *La cansó dels bons catòlics* (núm. 381, 6 de desembre de 1913) i *L'aucellet i l'Ave Maria* (núm. 491, 19 de febrer de 1916). La resta de poemes i gloses estan signats per diferents autors, excepte *Cansons populars* (455, 456, Del 12 al 18 de juny de 1912, i 459, 10 de juliol de 1912); *Pregària a l'apòstol Sant Jaume, patró de Manacor* (núm. 461, 24 de juliol de 1915); i *Laudes de l'ofici de Nadal* (núm. 483, 25 de desembre de 1915).

1.1.4 Capçalera. Preu. Redacció

La capçalera de *La Aurora* és en castellà des de la seva fundació, des de l'any 1906 fins al número 224 corresponent al 31 de desembre de 1910. Així, es passa de la capçalera "*La Aurora. Semanario bilingue. Se publica todos los sabados*" a "*La Aurora. Surt cada dissabte per donar ventim y altres erbes a qui s'ho guany*" a partir del darrer número del mes de desembre de 1910.

El preu es manté igual al llarg dels deu anys que dura la publicació. Entre el 1906 i el 31 de desembre de 1910 la subscripció costa 1 pesseta per a Mallorca; 1,50 pessetes per a la resta de l'Estat i 2 pessetes per a l'estranger. A partir del 31 de desembre de 1910 (número 224), s'unifiquen els preus per a Mallorca i per a la resta de l'Estat de manera que tant una subscripció com l'altra costen 1 pesseta.

La redacció de *La Aurora* canvia de lloc diverses vegades al llarg dels anys en què el setmanari es publica. Gairebé sempre es publica a la ciutat de Manacor, tret dels darrers mesos, que es publica a Palma. Inicialment, des de l'1 de setembre de 1906 (número 1) fins al 6 de juliol de 1907 (número 44), la redacció es troba al carrer de Ciutat, 3 (Manacor). Entre el 13 de juliol de 1907 (número 45) i el 7 de març de 1908 (número 79), la redacció es trasllada al carrer de l'Amistat, 1 (Manacor). A partir del 14 de març de 1908 (número 80) i fins a l'11 de desembre de 1909 (número 172), la redacció es troba al carrer Obrador, 5 (Manacor). Entre el 5 de gener de 1910 (número 173) i el 17 de desembre de 1910 (número 223), al carrer Amador, 22 (Manacor). Entre el 31 de desembre de 1910 (número 224) i el 6 de maig 1911 (núm. 243), la redacció es troba al carrer Amador, 3 (Manacor), però s'obre una sucursal al carrer General Barceló, 1, de Palma. És a partir del 13 de maig de 1911 (núm. 244) que la redacció es trasllada al carrer General Barceló, 1-2, de Palma encara que el periòdic es va continuar publicant a Manacor. S'estarà en aquest local fins al 26 de juny de 1915 (número 457). Entre el 3 de juliol de 1915 (número 458) i el 30 de desembre de 1916 la redacció es va traslladar a la residència palmesana d'Antoni M. Alcover, al carrer de Sant Bernat, 5. Això no obstant, fins al 28 de gener de 1916 (número 488) *La Aurora* es continuava

⁴² En relació amb la faceta com a poeta d'Alcover, vegeu el treball de M. Pilar Perea "Alcover, poeta" dins *Professor Joaquim Molas. Memòria, escriptura, història*, vol. II, p. 791-827; també l'epistolari entre Tomàs Forteza i el manacorí, *Tomàs Forteza i Antoni M. Alcover. Història d'una amistat (1880-1898)*, p. 26-32.

publicant a Manacor. Els números que van del 489, corresponent al 5 de febrer de 1916, fins al 536, darrer número del setmanari, del 30 de desembre de 1916, es van publicar a Palma.

1.1.5 Direcció

Joan Mascaró i Nadal (Manacor, 1862-1937) i Antoni Truyols Pont (Manacor, 1878-1938) van ser els fundadors de *La Aurora*. Durant l'any 1909 ostenta la direcció de la publicació Antoni Sureda Ferrer. Per bé que, com ja s'ha dit, Alcover començà a col·laborar-hi setmanalment sota el pseudònim d'En Revenjoli el març de 1910, no és fins a l'1 de gener de 1911 que n'assumeix la direcció, tal com comentava en l'article "An es gran tudossa d'En Gruixadet" del 11 de novembre de 1911, corresponent al número 270.

1.1.6 Seccions

Durant els primers quatre mesos de participació d'Alcover a *La Aurora* (núm. 182-197, 12 de març al 25 de juny de 1910), els únics apartats del periòdic amb un títol específic cada setmana són "Sección local" i "Cultos". Informen de manera sumària de notícies del terme municipal de Manacor i dels horaris de les misses que se celebren en les diferents esglésies. Al costat d'aquestes dues seccions, en cada número hi ha un o dos articles polèmics signats per *En Revenjoli*, *Lau Bada'ts uys* o *Butzec* contra el periòdic lerrouxista local *La Justicia* i el seu director Manuel Jiménez Moya que té entre dues i tres pàgines d'extensió; una rondalla o una narració i una sèrie d'anuncis publicitaris. Ni els articles polèmics ni les rondalles ni les narracions estan agrupades en cap secció concreta.

Del 2 de juliol de 1910 (núm. 198) endavant, es comencen a articular tot un seguit de sèries d'articles. A partir del 15 d'agost de 1916 (núm. 515) es produeix l'efecte contrari i desapareixen les seccions o sèries d'articles. Tot seguit es detallen les distintes seccions en què s'estructura el setmanari entre 1910 i 1916:

1.1.6.1 "Parla en Revenjoli. Escoltau i oireu"

Són 150 articles amb la signatura de *Revenjoli*, pseudònim que amaga la personalitat d'Alcover. Es tracta de textos en què Alcover rebut articles publicats en premsa d'esquerres o bé de textos en què Alcover expressa opinions sobre diferents temes de l'actualitat. Aquesta secció apareix en primeríssim lloc, just a sota de la capçalera. L'extensió dels articles és variable, tot i que no sol ser inferior a les vuit columnes ni superior a les dotze, és a dir, en cada número, l'article d'en *Revenjoli* ocupa un espai entre dues i tres pàgines. El primer article de la sèrie "Parla en Revenjoli. Escoltau i oireu" va aparèixer el 2 de juliol de 1910 (núm. 198). La freqüència va ser setmanal fins al 2 de maig de 1913 (núm. 347). Curiosament, però, el 25 d'octubre de 1913 (núm.

375) va reparèixer la secció “Parla en Revenjoli. Escoltau i oireu” encara que no va tenir continuïtat. Abans de l’aparició d’aquesta secció, ja es troben articles signats per en Revenjoli amb idèntica estructura, contingut i estil, sense, però, l’encapçalament “Parla en Revenjoli. Escoltau i oireu”. Concretament, van aparèixer catorze articles entre el 12 de març (núm. 182) i el 25 de juny de 1910 (núm. 197).

1.1.6.2 “De totes erbes”

Va aparèixer 174 cops entre el 31 de desembre de 1910 (núm. 224) i el 9 de maig de 1914 (núm. 398). L’extensió d’aquesta secció és molt variable i s’hi troben des d’articles d’una columna i mitja fins a articles que omplen pràcticament vuit columnes. Es tracta d’una secció miscel·lània que presenta formats diferents:

- a. “De totes erbes” amb secció local. Són 46 texts amb informacions diverses relacionades amb el terme municipal de Manacor. Aquest format apareix entre el 31 de desembre de 1910 (núm. 224) i el 2 de desembre de 1911 (núm. 273). S’ha de dir que, en tres ocasions, durant aquest període, en comptes d’informacions locals, apareixen: un article polèmic (22 d’abril de 1911; núm. 241); un fragment de la biografia de Jaume II de Mallorca (29 d’abril de 1911; núm. 242); i un fragment d’una rondalla (9 de setembre de 1911; núm. 261).
- b. “De totes erbes” amb article polèmic. A partir del 9 de desembre de 1911 (núm. 274) es va produir un canvi en la tipologia dels articles que s’inclouïen dins la secció “De totes erbes”. Efectivament, entre aquesta data i el 25 de maig de 1912 (núm. 298), cada setmana, apareix en aquesta secció un article polèmic, situat just al costat de l’article polèmic setmanal que obre *La Aurora* inclòs dins la secció “Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu”. En total, se’n publiquen 23. Els articles polèmics que apareixen a la secció “De totes erbes” responen a una motivació molt concreta: cap a finals de 1911 els republicans de Sóller havien fet circular un opuscle titulat *El clericalismo*, en el qual pretenien blasmar l’Església catòlica donant a conèixer les atrocitats comeses pels tribunals de la Inquisició. Alcover va començar a refutar aquest opuscle entre el 9 i el 16 de desembre de 1911 (núm. 274-275) amb els articles “Contra els republicans de Sóller”. Del 23 de desembre de 1911 (núm. 276) cap endavant, fins al 25 de maig de 1912 (núm. 298), aquesta refutació continuava i es va fer extensible a Joan Monserrat i a l’òrgan socialista *El Obrero Balear*, motiu pel qual varia contínuament el títol d’aquesta sèrie d’articles destinats a defensar i enaltir el paper de la Inquisició i, en comptes de “Contra els republicans de Sóller”, passa a titular-los “Contra els republicans de Sóller i Lluçmajor”; “Uey, republicanetxos de Sóller i de Lluçmajor i voltros, socialistetxos de s’Obrer Balear”; “Ventays a En Juan Monserrat de Lluçmajor”;

“¡Uey republicanetxos de Sóller i de Lluchmajor i socialistetxos de Ciutat!” i “Més mentides de s’Obrer Balear”. Convé indicar que enmig d’aquesta polèmica a l’entorn de la Inquisició, el 17 de febrer de 1912 (núm. 284), es produeix una interrupció puntual de la sèrie amb l’article “Sa retirada des socialistes”, signat per *Vera veu*.

- c. “De totes erbes” amb rondalla. A partir de l’1 de juny de 1912 (núm. 399), el contingut de “De totes erbes” canvia de nou. D’ara endavant i fins al 28 de març de 1914 (núm. 397), cada setmana apareixerà en la secció una rondalla amb la signatura Jordi des Recó. En total se n’hi publicaran 98. Curiosament, el 9 de maig de 1914 (núm. 398), quan ja havien deixat d’incloure’s rondalles en aquesta secció, es va publicar un fragment de *La princesa Aineta*, també signada per Jordi des Recó. Passada aquesta data, la secció “De totes erbes” va desaparèixer del setmanari.
- d. “De totes erbes” amb narració. Entre el 4 d’abril (núm. 393) i el 2 de maig de 1914 (núm. 397), la secció inclou la contarella *Corema, Setmana Santa i Pasco*, també signada per Jordi des Recó.

1.1.6.3 “Cultes”

Secció dedicada a informar dels serveis de missa que s’ofereixen en el terme municipal de Manacor. Apareix fins al 19 de novembre de 1910 (núm. 218).

1.1.6.4 Sèrie d’articles polèmics contra *Ad sum*

Es tracta de sis articles en els quals Alcover va refutar l’article “Filosofía de la Historia”, d’*Ad sum*, aparegut el 31 de desembre de 1910 a *El Ideal*. Aquesta refutació va iniciar-se com una secció de l’article “Simades” dins “Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu” el 7 de gener de 1911 (núm. 226) però a partir del 14 de gener va passar a constituir una secció diferent, que apareixia a part, independent de “Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu”. El títol de la secció va variar: inicialment, era “Brou contra n’Ad sum”; en el número corresponent al 21 de gener (núm. 228), esdevingué “Quatre estocades a n’Ad sum” i entre el 28 de gener i el 18 de febrer (núm. 229-232) va prendre el títol de “Més estocades a n’Ad sum”.

1.1.6.5 “Notes bibliogràfiques”

Secció en què es presenten llibres de publicació recent. Comença a aparèixer el 25 de febrer de 1911 (núm. 233) i és intermitent fins al 30 de setembre de 1916 (núm. 523). Es manté amb el títol de “Notes bibliogràfiques” fins al 23 de desembre de 1911 (núm. 276). Posteriorment, i fins a la darrera aparició, es prescindeix d’aquest encapçalament i apareix directament el títol de l’obra que es presenta. L’extensió de les notes és molt variable, ja que oscil·la entre notes que ocupen menys d’una quarta part d’una columna i d’altres que arriben a una columna i mitja. És una secció secundària. Apareix sempre al final de la pàgina 4.

1.1.6.6 “Vida del Rey en Jaume II”

Es tracta d’una sèrie d’onze articles que donen compte de la biografia del rei Jaume II de Mallorca. La sèrie es va iniciar el 8 d’abril de 1911 (núm. 239) i es va acabar el 26 d’agost del mateix any (núm. 259). La freqüència varia considerablement; oscil·la entre setmanal i cada tres setmanes. L’extensió dels articles va d’una columna i mitja a tres columnes. També es tracta d’una secció secundària. Sol aparèixer entre les pàgines 3 i 4.

1.1.6.7 Rondalles i contarelles

Durant els anys de participació d’Alcover a *La Aurora*, hi van aparèixer 130 rondalles i contarelles. Encara que no hi ha un encapçalament genèric per a aquests textos, aquests constitueixen, al costat dels articles polèmics, una secció fonamental de *La Aurora*. Ho confirma el fet que, pràcticament, se’n troben en tots els números des que Alcover va assumir la direcció del setmanari el gener de 1911. Naturalment, són d’extensió molt variable i en moltes ocasions una rondalla està fragmentada i apareix en diferents números. La majoria de rondalles i contarelles duen la signatura de *Jordi des Recó*.

1.1.6.8 Sèrie d’articles de Petitoy en contra del socialisme

Entre el 27 d’agost de 1910 (núm. 206) i el 20 de gener de 1912 (núm. 280) van aparèixer 22 articles de Petitoy, pseudònim que amagava la personalitat d’Andreu Pont Llodrà. Són articles d’aparició intermitent, sense un encapçalament, però que tenen en comú l’objectiu de refutar els principis de la ideologia socialista. Aquests articles apareixen en un plànol secundari, en les pàgines 3 o 4, sempre després de l’article d’en Revenjoli. L’extensió dels textos és breu: generalment, són d’aproximadament una columna i no superen mai les dues columnes.

1.1.6.9 “Torres particulars de marina”

Es tracta d'una sèrie de tres articles en els quals s'explica l'origen de les talaies o torres de defensa que es van construir en el litoral mallorquí i la utilitat que encara tenen per als pagesos. Estan signats per *Juan d'allà baix*. El primer article de la sèrie va aparèixer el 16 de setembre de 1911 (núm. 262) i el tercer i últim el 4 de novembre de 1911 (núm. 269). L'extensió dels articles és d'una columna i mitja.

1.1.6.10 Secció sobre agricultura

Encara que no té un encapçalament, entre el 1910 i el 1916 a *La Aurora* van aparèixer 14 articles sobre diferents aspectes agrícoles: tractament de malalties dels arbres, adobs, malalties dels porcs, etc. D'aquests, 10 són d'Andreu Alcover Sureda i un de Pere Josep Alcover Sureda, tots dos germans d'Alcover, un altre és de P. Ayuso i n'hi ha dos que no estan signats. L'extensió dels articles no supera mai les dues columnes. Nou dels 14 articles van aparèixer dins el 1911; tres, dins el 1912; un, el 1913 i un més, el 1916.

1.1.6.11 Sèrie d'articles sobre la Guerra del Rif

Són onze articles que informen sobre l'estat de la guerra entre espanyols i rifenys que va tenir lloc al nord de Marroc entre 1911 i 1927. Aquesta sèrie no té un títol o encapçalament específic. Apareixen de manera intermitent al llarg de 1911, entre el 24 de juny de 1911 (núm. 250) i el 27 de gener de 1912. Posteriorment, apareixen molt esporàdicament: cinc articles sobre la Guerra del Rif entre 1912 i 1916. L'extensió dels articles oscil·la entre una i dues columnes.

1.1.6.12 Sèrie d'articles contra Joan Monserrat Parets

Són 14 articles que tenien com a objectiu refutar els textos que Joan Monserrat publicava a *El Obrero Balear*. Aquesta sèrie va començar el 6 de gener de 1912 (núm. 278) i va allargar-se fins el 8 de juny del mateix any (núm. 300). La freqüència d'aparició dels articles és gairebé setmanal entre els números 278 i 290. Posteriorment, es perd aquesta regularitat i els quatre darrers articles contra Monserrat apareixen entre el mes de març i el mes de juny de 1912.

1.1.6.13 Sèrie d'articles contra els republicans de Sóller

Com ja s'ha dit a 1.1.6.2 a), cap a finals de 1911 els republicans de Sóller havien fet circular un opuscle titulat *El Clericalismo*, a través del qual atacaven la institució de l'Església catòlica. Alcover inicia la refutació d'aquest text el 30 de setembre de 1911 (núm. 264) en un apartat de l'article "Vencís" dins la secció "Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu". La refutació d'*El clericalismo* és llarga i està feta minuciosament, contraargumentant cadascuna de les acusacions que es fan contra l'Església o contra el clergat. Segurament per aquesta raó, Alcover va optar per crear una sèrie a part, just a continuació de la secció "Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu" per refutar *El Clericalismo*. Aquesta sèrie com a tal s'inicia el 7 d'octubre de 1911 (núm. 265). Consta de 18 articles i s'estén fins al 10 de febrer de 1912 (núm. 283). El títol de la sèrie varia, per exemple: "Més carabassencades des republicans de Sóller", "Altres carabassencades des republicans de Sóller", "Uey republicanetxos de Sóller". Això no obstant, l'epígraf més freqüent és el primer.

Crida l'atenció que a partir del 9 de desembre de 1911 (núm. 274), els articles contra els republicans de Sóller passen a formar part de la secció "De totes erbes". Restaran en aquesta secció fins al final de la polèmica, el 10 de febrer de 1912 (núm. 283).

1.1.6.14 "I ara escoltau en *Vera veu*"

És una sèrie formada per 63 articles polèmics que van aparèixer amb una freqüència setmanal o quinzenal entre el 17 de febrer de 1912 (núm. 284) i el 25 d'octubre de 1913 (núm. 375). Es troba també un article solt el 14 de febrer de 1914 (núm. 391). Els temes que s'hi tracten són gairebé sempre polítics: es qüestionen els principis de la ideologia socialista; es qüestiona la viabilitat d'un sistema de govern republicà a Espanya, posant com a exemple de fracàs la República de Portugal; es refuten propostes dels sindicats i del partit socialista, com ara la reducció de la jornada laboral a vuit hores diàries; s'intenta demostrar la futilitat de les vagues, etc. A partir del 16 de novembre de 1912 (núm. 323), els atacs s'intensifiquen especialment contra l'anarquisme i contra el periòdic anarquista de Palma, *El Rayo*.

Aquesta secció sempre apareix en un últim pla, cap al final del setmanari, abans de "Secció local", que ocupa el darrer espai. L'extensió dels articles oscil·la entre una i tres columnes.

1.1.6.15 "Dietari d'una eixida a França i altres nacions" (1912)

Entre el mes d'abril i el mes de juny de 1912, Mossèn Alcover va fer un viatge d'estudi que el va dur a diferents universitats europees per formar-se en lingüística. Les impressions d'aquest viatge les va escriure en el «Dietari de l'eixida a França i altres nacions», que va publicar al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* i també a *La Aurora*. L'aparició d'aquest dietari a les pàgines

el setmanari va començar el 27 d'abril de 1912 (núm. 294) i va acabar el 27 de juliol d'aquest mateix any i està format per catorze articles extensos, que solen ocupar tres quartes parts del periòdic en primer pla, just a sota de la capçalera. Tots els articles tenen la signatura d'Antoni M. Alcover.

1.1.6.16 “*Dietari d’una eixida a França i altres nacions*” (1913)

Entre l'abril i el setembre de 1913, Alcover va fer un altre viatge d'estudis que el va dur novament a diferents universitats europees a completar la seva formació acadèmica. De nou, deixà constància d'aquest viatge en un dietari que veié la llum al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* i a les pàgines de *La Aurora*, encara que en diferents versions. En aquesta ocasió, el dietari constava de vint-i-cinc articles que també apareixien en primer pla, a sota de la capçalera, extensos i que solen ocupar gairebé tres quartes parts dels números en què apareixen. Tots els articles estaven signats per Antoni M. Alcover.

1.1.6.17 “*Retays*”

Es tracta d'una secció formada únicament per dos articles apareguts els dies 3, 17 i 24 d'agost de 1912 (núm. 308, 310 i 311) i signats per *Pel Arreveixinat*. Són articles que tenen per objectiu posar en dubte la validesa dels principis o fonaments de la ideologia socialista. Apareixen tots tres cap al final del setmanari, a la quarta pàgina i no superen les dues columnes d'extensió.

1.1.6.18 “*En Pel Arreveixinat que descabdella*”

És una secció de tretze articles apareguda entre el 7 de setembre de 1912 (núm. 313) i el 12 d'abril de 1913 (núm. 344), amb una freqüència molt variable. En aquests articles s'informa de diferents iniciatives que els líders catòlics d'Alemanya, Àustria, Anglaterra, Bèlgica, Suïssa i els Estats Units duen a terme per gestionar les tensions que es produeixen adesiara entre obrers i patrons, per fer proselitisme, etc.

1.1.6.19 “*En Bri-Fi que hi diu sa seva*”

Secció formada per deu articles polèmics que van aparèixer entre el 21 de setembre de 1912 (núm. 315) i el 16 d'agost de 1913 (núm. 362). Estan signats per *Bri-Fi*. La secció apareix sempre entre les pàgines 3 i 4 i l'extensió oscil·la entre una i dues columnes. La freqüència d'aparició d'aquesta secció varia considerablement i, per tant, és difícil precisar-la. En els articles inclosos dins *En Bri-Fi que hi diu sa seva*, s'hi expressen opinions sobre temes d'actualitat; com per

exemple, la polèmica suscitada per la decisió del govern de Madrid de retirar les monges de la gestió de l'Escola Normal de Balears. Aquests articles complementen els articles de la secció "Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu" ja que tracten temes polèmics que Alcover no toca en la seva secció. No en va, Alcover escriu en el núm. 317, p. 2, que deixa en mans de Bri-Fi la refutació d'un article que havia aparegut al periòdic lerrouxista *El Radical*: "Noltros pe'sa nostra part hem entregat s'articletxo an es bras seglar d'En Bri-Fi, per que veja si val la pena d'ablanir-li ses costelles an aqueix ca nanell que mos lladra desde Madrit" ("Un altra ca nanell" *La Aurora*, núm. 317, 5.10.1912, p. 2, columnes 3-4).

1.1.6.20 "Pretxa d'En Pica-Pica"

Secció formada per quinze articles que van aparèixer en dos intervals de temps. Una primera etapa va del 9 de novembre de 1912 (núm. 322) fins al 19 d'abril de 1913 (núm. 345); la segona, del 29 de maig (núm. 453) al 4 de setembre de 1915 (núm. 467). Com en la secció anterior, en *Pretxa d'En Pica-Pica*, es tracten temes d'actualitat que han suscitat polèmica, com ara la presumpta negativa del rector de la parròquia de la vila de Sineu a donar ciris als familiars d'un mort perquè aquests pertanyien al partit dels anomenats *fogoneus*, en disputa amb els *pellosos*, o bé la demanda de subscriptors feta des de les pàgines d'*El Obrero Balear* el 14 de novembre de 1912. També, en la mateixa línia que *En Bri-Fi que hi diu sa seva*, en la primera etapa d'aquesta secció s'escriu sobre qüestions que Alcover deixa de banda, segurament per manca de temps. Els articles de la primera etapa d'aquesta secció (núm. 322-345) complementen la feina de refutació que fa en Revenjoli en les primeres pàgines de *La Aurora* i es troben entre les pàgines 3 i 4. L'extensió oscil·la entre una i dues columnes. Els articles de la segona etapa (núm. 453-467) substitueixen la secció d'en Revenjoli ja que apareixen durant una part del període comprès entre març de 1915 i gener de 1916, temps en què Alcover va restar apartat de les pàgines de *La Aurora* a causa de les malalties i de la tasca de Vicari Capítular Sede Vacante. De fet, durant aquesta segona etapa de la secció *Pretxa d'En Pica-Pica*, els articles ocupen les primeres pàgines del periòdic i la seva extensió augmenta fins a gairebé una pàgina.

1.1.6.21 "Ventim"

Més amunt, en l'apartat 1.1.6.1, s'ha dit que la secció *Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu* va acabar el 2 de maig de 1913 (núm. 347) encara que, posteriorment, el 25 d'octubre del mateix any (núm. 375) aparegués un article solt d'aquesta secció. En els números posteriors a la desaparició de la secció d'*En Revenjoli*, fins al 4 d'octubre de 1913 (núm. 372), gairebé tres quartes parts del setmanari està dedicat al *Dietari de l'eixida a França i d'altres nacions* de 1913. Finalitzada la publicació del *Dietari* de 1913, la funció de refutació i de propaganda assumida per la secció *Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu* passa a ser presa per tres seccions noves que prenen l'encapçalament

d'articles homònims d'en Revenjoli: *Ventim*, *Bescuyt* i *Recapte*. Aquestes noves seccions no contenen signatura, però el to, l'estil i la convenció ortogràfica demostren que van ser escrites per Alcover. *Ventim*, en concret, està constituïda per quaranta-nou articles publicats entre el 9 d'agost de 1913 (núm. 361) i el 20 de febrer de 1915 (núm. 439). Cada article, com passava amb els articles de *Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu*, està dividit en apartats, cadascun amb el seu epígraf corresponent. En canvi, els articles publicats sota la capçalera *Ventim* no ocupen el primer lloc de la publicació com sí que passava amb "Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu" sinó que apareixen en tercer o quart lloc. L'extensió és també menor i no sol superar la sis columnes.

1.1.6.22 "*Bescuit*"

Com ja s'ha apuntat en l'apartat anterior, la secció *Bescuit* apareix arran de la desaparició de *Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu*. Com en *Ventim*, els articles són polèmics i també s'hi observa una disminució de l'extensió dels articles, que gairebé mai superen les quatre columnes, i una col·locació que correspon al tercer o quart lloc. Tot i fer la mateixa funció de refutació dels articles de la premsa d'esquerres que *Ventim*, les dues seccions solen aparèixer de manera simultània. La secció està formada per vint-i-quatre articles. El primer article dins *Bescuit* va aparèixer el 22 de novembre de 1913 (núm. 379) i el darrer 13 de febrer de 1915 (núm. 438).

1.1.6.23 "*Recapte*"

Aquesta secció, al costat de *Ventim* i *Bescuit*, substitueix els extensos articles de *Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu*. Són quaranta-vuit articles que apareixen entre el 4 d'octubre de 1913 (núm. 372) i el 20 de febrer de 1915 (núm. 439), amb una freqüència gairebé sempre setmanal. A diferència de les dues seccions comentades suara, en *Recapte*, s'alternen articles polèmics amb altres que, tot i tenir una funció clarament propagandística, no s'ataca cap adversari ni tampoc no es rebut cap article aparegut en la premsa anticlerical, sinó que es dona difusió a alguna notícia favorable als interessos, als plantejaments o a la ideologia d'Alcover, com ara l'augment del nombre de catòlics en un país de majoria protestant com els Estats Units o la consecució d'una victòria militar per part d'Alemanya en la Primera Guerra Mundial.

1.1.6.24 "*Un poc de per tot*"

És una secció formada per nou articles que van aparèixer setmanalment entre l'11 d'octubre (núm. 373) i el 13 de desembre (núm. 382). Tal com el mateix Alcover explica, la secció neix perquè la premsa anticlerical es mostra poc combativa amb *La Aurora* i té com a objectiu informar de la situació en què es troba la religió catòlica en diferents països: "Com es paperots anticlericals

mallorquins fa mesos que, gràcies a Deu, com que hagen perdut es cantet contra sa Relligió (...), per això hem pensat d'obrir aqueixa secció per donar compte de s'estat relligiós com se troben ses diferents nacions del mon; servint-mos per això principalment de periòdics inglesos i alemanys, que son es qui duen una informació més completa i puntual” (*La Aurora*, 373, 11.10.1913, p. 1, columna 1). Són articles extensos que tenen entre vuit i deu columnes. Apareixen sempre en primer lloc, just a sota de la capçalera.

1.1.6.25 “Altars, capelles i temples”

Secció de vuit articles en què es descriuen set peces de patrimoni religiós projectat per l'arquitecte Bartomeu Ferrà. Els articles apareixen sense una freqüència regular en l'interval de temps comprès entre el 31 d'octubre de 1914 (núm. 423) i el 4 de setembre de 1915 (núm. 467). Són articles d'una extensió que no supera les tres columnes i se situen en darrer pla, entre les pàgines 3 i 4.

1.1.6.26 “Notícies de sa guerra”

Es tracta d'una secció en què es reproduueixen notícies publicades en la premsa estrangera en relació amb la Primera Guerra Mundial. El títol de la secció és generalment el que s'ha consignat, per bé que ocasionalment en surten variants com ara “Curs de sa guerra” (núm. 420), “Diferents notícies de sa guerra” (núm. 520) o “Barrisc de notícies de sa guerra” (núm. 522-523). Aquesta secció està formada per trenta-sis articles i apareix en dues etapes: la primera comprèn el període que va del 9 de setembre de 1914 (núm. 418) fins al 20 de febrer de 1915 (núm. 439); la segona etapa va del 23 de setembre de 1916 (núm. 520) fins al 30 de desembre de 1916 (núm. 536). Cap article no està signat. No obstant això, se sap que els articles apareguts el 1916 són d'Alcover i segurament també ho són els apareguts sobre aquesta qüestió en els anys anteriors, tal com apunta Perea (2001: 43). Els articles d'aquesta mateixa secció que apareixen al llarg del 1914, pertanyen amb tota probabilitat també a Alcover perquè, a més de compartir estil, deixen d'aparèixer el 27 de febrer de 1915 (núm. 440), precisament quan Alcover suspèn la seva dedicació a *La Aurora* a causa de la tasca de Vicari Capítular Sede Vacante i de les dues malalties greus.

1.1.6.27 “Comentaris”

Es tracta d'una secció d'onze articles polèmics. S'hi refuten els articles de *Pablo*, pseudònim de Jaume Rullan i Frau, al periòdic de Sóller *El Pueblo*. Aquesta secció va aparèixer entre el 27 de febrer de 1915 (núm. 440) i el 22 de maig del mateix any (núm. 452), amb una freqüència gairebé setmanal. La secció coincideix amb els primers mesos de retirada provisional d'Alcover de *La*

Aurora per motius de salut i per dedicació al càrrec de Vicari General Sede Vacante. De fet, aquesta secció substitueix la secció *Ventim* d'Alcover. Una mostra d'aquest fet és que en l'últim article de la secció *Ventim*, el 20 de febrer de 1915 (núm. 439), Alcover refutava el que havia escrit Jaume Rullan a *El Pueblo*. Aquest article d'Alcover està dividit en apartats numerats, l'últim apartat té al costat de l'epígraf corresponent el número 10. La secció *Comentaris*, com s'ha dit, apareix una setmana després, el 27 de febrer (núm. 440), i, precisament, el primer apartat de l'article té el nombre 11. Els articles no estan signats. Ocupen un segon pla quan comencen a aparèixer. Però a partir del 10 d'abril de 1915 (núm. 446) passen a ocupar el primer lloc del setmanari just a sota de la capçalera. Com els articles d'*En Revenjoli*, els articles dins *Comentaris*, tenen un títol general i a continuació es dona una divisió en apartats. Cada apartat rebat una qüestió diferent i cada apartat està encapçalat per un epígraf. L'extensió oscil·la entre les dues i les tres columnes.

1.1.6.28 “Frases mallorquines cristianes”

Secció formada per 13 articles en els quals s'inventarien parèmies que contenen alguna referència a la religió cristiana. Al costat de cadascuna, hi ha una explicació del context en què se sol emprar. L'objectiu de la secció és evitar que aquestes frases es perdin, ja que l'autor del recull percep que, a mesura que passa el temps, cauen en desús. Els articles estan signats amb la lletra C. Ocupen sempre un espai marginal, a la pàgina 4. Comencen a aparèixer el 27 de febrer de 1915 (núm. 440) i, amb una freqüència entre setmanal i quinzenal, apareixen fins el 26 de juny d'aquest mateix any (núm. 457). L'extensió és molt variable però, en qualsevol cas, no sol superar la columna.

1.1.6.29 “Del temps passat”

Sèrie de catorze articles dedicats a la descripció i història de les fortificacions que es van fer al terme municipal de Manacor per controlar les ràtzies dels sarraïns des de l'Edat Mitjana fins al segle XVIII. Aquesta secció apareix de manera intermitent entre el 13 de març de 1915 (núm. 442) i l'11 de desembre d'aquest mateix any (núm. 481). Aquesta intermitència es dona en tres intervals de temps: els primers set articles van aparèixer entre el 13 de març (núm. 442) i el 15 de maig (núm. 451); i entre el 14 d'agost (núm. 464) i el 18 de setembre (núm. 469) n'apareixen tres més. En aquests deu primers articles es fa un inventari de les diferents fortificacions que es van bastir a Manacor, se'n fa una descripció dels elements arquitectònics més significatius i es dona la notícia històrica que va donar peu a la construcció de cada fortificació. Finalment, entre el 6 de novembre (núm. 476) i l'11 de desembre apareixen tres articles més en els quals es resumeixen un reguitzell de documents escrits entre els segles XIV i XVIII i que fan referència a la defensa de la costa mallorquina. Els articles estan signats per H. L'extensió dels articles oscil·la entre les dues i les tres

columnes. Pel que fa a la ubicació, de vegades es troba en segona posició i d'altres vegades entre les pàgines 3 i 4.

1.1.6.30 “Rondaies de Menorca”

Sèrie de vint-i-dues rondalles menorquines publicades per Andreu Ferrer Ginard⁴³ entre el 13 de març de 1915 (núm. 442) i el 14 d'agost del mateix any (núm. 464). Aquesta sèrie substitueix temporalment les rondalles que fins al 20 de febrer (núm. 439) publicava Alcover amb el pseudònim *Jordi des Recó*. La retirada temporal d'Alcover de *La Aurora* va fer necessari que altres el substituïssin. Les rondalles d'Andreu Ferrer Ginard apareixen també cap al final de cada número.

1.1.6.31 “Rall”

Sèrie de cinc articles signats per Joan Estelrich Artigues. Són diàlegs que tracten diferents temes de l'actualitat en clau d'humor. Van aparèixer entre el 27 de febrer (núm. 440) i l'1 de maig de 1915 (núm. 449) amb una freqüència irregular. Generalment, surten cap a la meitat del setmanari i l'extensió oscil·la entre les dues i les tres columnes.

1.1.6.32 “*Cartes endimoniades que un bon cristià pot llegir sense cap escrúpol*”

Es tracta de set narracions en forma epistolar que el Diable envia a altres dimonis. L'objectiu és clarament moralitzador. Apareixen entre el 6 de març (núm. 441) i l'1 de maig de 1915 (núm. 449), amb una freqüència pràcticament setmanal. Estan signades amb el pseudònim *Un nebot des capellà de ses idees*. Apareixen generalment cap a la meitat del periòdic i l'extensió sol ser de dues columnes aproximadament.

1.1.6.33 “Monografia històrica de la figura de Santa Maria la Major d'Inca”

Sèrie formada per cinc articles en què es narra la tradició que explica l'aparició d'una Mare de Déu trobada, concretament, Santa Maria la Major d'Inca. Aquests articles apareixen entre l'1 (núm. 449) i el 29 de maig de 1915 (núm. 453), amb una freqüència setmanal. Els articles són de B.

⁴³ Andreu Ferrer Ginard (Artà, 1887-Palma, 1975). Mestre, músic i folklorista. Va arregar nombrosos materials folklòrics de les Illes Balears que fa recopilar parcialment en les revistes *Llevant* (1917-19130), *Tresor dels Avis* (1922-1928) i als diaris *El Dia*, *La Veu de Mallorca*, *Cort*. El 1914 va iniciar la col·lecció “Folklore Balear”, en la qual varen aparèixer els seus reculls *Rondaies de Menorca* (1914) i *Cançonetes menorquines* (1922). Va publicar també *Aplicació del sistema decimal a la classificació del folklore* (1926) i *Folklore Balear* (1926).

Cantallops. Ocupen entre dues i tres columnes i són a la part central del setmanari, entre les pàgines 2 i 3.

1.1.6.34 “Vida popular del B. Ramon Llull”

Biografia de Ramon Llull dividida en sis articles que apareixen entre l’1 de maig (núm. 449) i el 5 de juny de 1915 (núm. 454), amb una freqüència setmanal. La sèrie està signada per Jaume Borràs⁴⁴ i apareix en la part central del periòdic. Els articles solen ocupar entre una i dues columnes.

1.1.6.35 “Cansons populars”

Són tres glosades de set estrofes cadascuna, publicades entre el 12 de juny (núm. 455) i el 10 de juliol de 1915 (núm. 459). Són anònimes i apareixen cap al final del setmanari.

1.1.6.36 “Cartes descloses a en Miquel X”

Sèrie formada per quatre textos epistolars signats per *Fil-i-Fil* en els quals aquest s’adreça a un amic que ha perdut la fe i al qual pretén convèncer de l’existència de Déu. La primera carta apareix el 26 de juny (núm. 457) i la darrera, el 31 de juliol de 1915 (núm. 462). Les cartes no superen les dues columnes i se situen cap al final del setmanari.

1.1.6.37 “En Filaprim i en Pica Pica sobre lo de sa cripta”

Es tracta d’una sèrie d’articles originats per la proposta de Pere Joan Campins de traslladar les restes de Ramon Llull del sepulcre que les custodiava dins l’església de Sant Francesc de Palma a una cripta que s’hauria de construir dins d’aquesta mateixa església. *Pica Pica* és partidari del trasllat. *Filaprim* s’hi oposa. Els articles apareixen d’una manera insòlita dins *La Aurora*: es troben un al costat de l’altre, de manera que es poden llegir les dues argumentacions en un mateix número. El 17 de juliol de 1915 (núm. 460), *Pica Pica* en la secció *Pretxa d’En Pica Pica* defensa la idea de Campins de traslladar les restes de Ramon Llull a una cripta que s’hauria de construir dins l’església de Sant Francesc. El 24 de juliol (núm. 461), *Pica Pica*, en aquesta mateixa secció, ja

⁴⁴ Jaume Borràs Rullan (Sóller, 1879-Madrid, 1954). Lul·lista i prevere. Va escriure *Maria Santíssima y el Romano Pontífice en las obras del Beato Ramón Llull* (1908), *Espíritu del Beato Ramón Llull* (1909), *Vida popular del Beato Ramón Llull* (1915), *Orígens de lul·lisme* (1915), *Sistema científico luliano* (1916), *Lulismo* (1918). Per encàrrec del bisbe Pere Joan campins, va redactar *Ramon Llull y el racionalismo*. El 1920 va abandonar el sacerdoci i se’n va anar de Mallorca.

adverteix que hi ha persones que no estan d'acord amb la proposta de Campins. A partir del 7 d'agost de 1915 (núm. 463), comença una secció de *La Aurora* dedicada exclusivament a la qüestió del trasllat de les restes de Ramon Llull a la cripta. La polèmica s'allarga fins el 27 de novembre de 1915 (núm. 479). Les seqüències d'articles apareixen amb una freqüència entre setmanal i quinzenal. Es troben en primera posició, just a sota de la capçalera. Primer apareix l'article de *Filaprim* i a continuació el de *Pica Pica*. A partir del 21 d'agost de 1915 (núm. 465), els articles d'un i altre deixen d'estar signats amb pseudònim, segurament perquè els articles són transcrits directament de *La Almudaina* en el cas de *Filaprim*, pseudònim de Miquel Ferrà, i del *Correo de Mallorca* en el cas de *Pica Pica*, pseudònim de Joan Rotger. La secció ocupa nou números de *La Aurora*. L'extensió és molt variable ja que oscil·la entre una i sis columnes.

1.1.6.38 “Dècimes desbaratades”

Sèrie d'onze composicions poètiques de temàtica molt variada i en clau d'humor, aparegudes entre l'11 de setembre de 1915 (núm. 468) i el 22 de gener de 1916 (núm. 487). Solen ocupar mitja columna. Estan signades per *Ortép* i apareixen cap al final del periòdic, entre les pàgines 3 i 4.

1.1.6.39 Sèrie de rondalles disperses

S'ha dit més amunt que, quan a finals de febrer de 1915 Alcover abandona temporalment *La Aurora*, deixen de publicar-s'hi rondalles d'*En Jordi des Recó* i comença la sèrie de rondalles de Menorca recopilades per Andreu Ferrer Ginard. Finalitzada la sèrie de rondalles de Menorca el 14 d'agost de 1915 (núm. 464), apareixen dins aquest mateix any i amb freqüència intermitent vuit rondalles disperses publicades per Antoni Pons Pastor: entre el 25 de setembre i el 2 d'octubre (núm. 470 i 471) n'apareixen dues de gascones; el 9 d'octubre (núm. 472) apareix una rondalla de Mallorca no recollida a l'aplec d'Alcover, *En Bernadet i es capell “en picos”*; entre el 16 i el 30 d'octubre (núm. 473 a 475) n'apareixen dues de la Llombardia; el 13 de novembre (núm. 477) n'apareix una de Montserrat (o Montferrat) i, finalment, se'n troba una més de la Llombardia, publicada en dues parts el 27 de novembre (núm. 479) i l'11 de desembre (núm. 481).

1.1.6.40 “Notes folklòriques”

Es tracta d'una sèrie de cinc articles en els quals es fa un repàs de la història del folklorisme a Europa i als Països Catalans. Els articles inclouen a tall d'exemple fragments de literatura popular catalana. Els cinc articles estan signats per Antoni Pons Pastor. Ocupen entre quatre i sis columnes entre la pàgina 2 i 3 de *La Aurora* entre el 18 de setembre (núm. 468) i el 18 de desembre de 1915

(núm. 482). Cada article té per títol *Notes folklòriques* i la xifra en nombres romans que en marca l'ordre d'aparició.

1.1.6.41 “*Visquem i veurem coses*”

És una secció formada per dos articles de caràcter polèmic dedicats a rebatre un article d'Álvaro de Albornoz sobre la Revolució Francesa. Aquests dos articles van aparèixer el 29 de gener i el 5 de febrer de 1916 (núm. 488 i 489). Estan signats per *Un foraviler*, que és el pseudònim de Francesc Forteza, fill de Tomàs Forteza, segons afirma Perea (Perea 2001: 41). Ocupen tots dos la pàgina inicial de *La Aurora* i l'extensió és d'una pàgina.

1.1.6.42 Sèrie de *Llorencet de ses Jotes*

Es tracta d'una sèrie formada per vint-i-un articles de caràcter polèmic apareguts entre el 12 de febrer (núm. 490) i el 29 de juliol de 1916 (núm. 514), amb freqüència entre setmanal i quinzenal. Els articles de *Llorencet de ses Jotes* recorden els d'*En Revenjoli* en dos aspectes: l'autor empra títols amb clares referències a cops o a violència, per exemple, fa servir “¡Llenya a s'estern” (núm. 490), “Nesples a luf” (núm. 492), “Un raig de bescuit” (núm. 495), “Rapassó” (núm. 502). També recorda en *Revenjoli* pel que fa als títols a l'estructuració de cada article en distints apartats, cadascun encapçalat per un epígraf. Segons apunta Perea, però, el pseudònim *Llorencet de ses Jotes* amaga la personalitat d'Antoni Pons Pastor (Perea 2001: 41). Els articles solen aparèixer a la primera pàgina i l'extensió oscil·la entre dues i quatre columnes.

1.1.6.43 Secció local

És l'única secció que es manté al llarg dels sis anys que Alcover intervé en *La Aurora*. S'hi donen notícies breus sobre diferents esdeveniments ocorreguts al terme municipal de Manacor: col·locació de la primera pedra d'una església, el preu de les ametlles, estat de les obres del ferrocarril entre Manacor i Artà, etc. Tal com s'ha dit més amunt (§ 1.1.6.2 a)), aquesta secció entre el 31 de desembre de 1910 (núm. 224) i el 2 de desembre de 1911 (núm. 273), apareix integrada dins “De totes herbes”. És a partir del 9 de desembre de 1911 (núm. 274) que torna a ser una secció independent. El 5 de desembre de 1916 (núm. 489) passa a anomenar-se “Notícies de Manacor” i manté aquest nom fins al final de la publicació. Tret dels mesos en què estava integrada dins “De totes herbes”, “Secció local” sempre apareix en darrera posició, al final de la pàgina 4. L'extensió no supera la mitja columna i no duu mai signatura.

1.1.6.44 Sèrie dedicada història de les Illes Balears

Aquesta sèrie no té un títol específic. Es tracta de sis textos divulgatius de Francesc Camps i Mercadal⁴⁵ amb el pseudònim *Francesc d'Albranca* sobre l'origen d'una sèrie de topònims de les Illes Balears. Tot i que la intenció és clarament divulgativa, Camps i Mercadal els va escriure usant un registre literari. Es van publicar entre el 8 de gener (núm. 485) i el 20 de maig de 1916 (núm. 504), amb una freqüència irregular. Són “Escomesa” (núm. 485); “Gimnèsies”, el 5 de febrer (núm. 489); “Les pitiüsses”, l'11 de març (núm. 494); “Les eibices”, el 18 de març (núm. 495); “Les Illes Balears”, el 15 d'abril (núm. 499) i “Postdata sobre les Eibices” (núm. 504). Apareixen entre les pàgines 2 i 3 i l'extensió sol ser de tres columnes.

1.1.6.45 “*Del temps veí*”

Sèrie de quatre narracions ambientades a l'illa de Menorca a través de les quals Francesc Camps i Mercadal, darrere el pseudònim de *Francesc d'Albranca*, rememora episodis de la seva infantesa i la seva joventut. Aquestes quatre narracions apareixen en tres números a l'estiu de 1916: “Quan jo era jove” el 24 de juny (núm. 509); “Recordances de sa meva vida mahonesa”, el 8 de juliol (núm. 511) i les dues darreres, “Homenies” i “En Bernadí”, el 29 de juliol (núm. 514). L'extensió és d'aproximadament dues columnes per narració. Apareixen cap a la meitat del setmanari, a la segona pàgina.

1.1.6.46 “Llull o Lull?”

Sèrie de tres articles polèmics al voltant de si el so inicial del llinatge “Llull” s'ha d'escriure amb una ela o amb una doble ela. El primer article és del 20 de novembre de 1915 (núm. 478) i està signat per G. Valdemir i apareix com una rèplica a un article de JP publicat en un altre setmanari tot i que no s'especifica quin. El segon article de la sèrie és del 4 de desembre de 1915 (núm. 480) i és la resposta de JP a l'article de G. Valdemir. El tercer i darrer article de la sèrie és de l'11 de desembre de 1915 (núm. 481) i té la signatura de G. Valdemir. Tots tres articles es troben cap a la meitat del periòdic, a la pàgina 2 i l'extensió és entre dues i tres columnes.

⁴⁵ Francesc Camps i Mercadal (es Migjorn Gran, Menorca, 1852-1929). Metge i folklorista. Utilitzava el pseudònim Francesc d'Albranca. Va publicar treballs sobre arqueologia, etnografia i folklore a la *Revista de Menorca*. La seva obra més important va ser el *Folklore menorquí (de la pagesia)*. Va mantenir una relació epistolar amb Alcover que va ser recollida per Maria-Pilar Perea i Josefina Salord a *Francesc Camps i Mercadal. Antoni M. Alcover. Epistolari (1906-1926)*.

1.1.6.47 “*Einige Merksprueche*”⁴⁶

Sèrie formada per tres articles apareguts el 17 i el 24 de juliol de 1915 (núm. 460-461) i el 21 d'agost d'aquest mateix any (núm. 465). Són suggeriments sobre hàbits de vida saludables per mantenir una bona salut, traduïts per *Fil-i-fil* del periòdic *Das neue Gesundheitsbrevier*. Apareixen a la pàgina 2 o a la pàgina tres. L'extensió sol ser de mitja columna.

1.1.6.48 “*Miquetes d'històries manacorines*”

Sèrie d'onze articles anònims en què s'explica com eren en els segles XVI, XVII o XVIII certs edificis, costums, oficis etc., propis del terme municipal de Manacor, com ara el convent de Sant Vicent Ferrer, el pont que unia dos barris de la vila, o es reflexiona sobre les mesures que va adoptar l'Ajuntament per evitar les bretolades, etc. Tots els articles prenen com a punt de partida documents d'arxiu dels segles esmentats i se'n transcriuen fragments. La sèrie s'inicia el 19 de novembre de 1910 (núm. 219) i continua en aquests números: 3 de desembre de 1910 (núm. 221), 10 de desembre de 1910 (núm. 222), 17 de desembre de 1910 (núm. 223), 31 de desembre de 1910 (núm. 224), 7 de gener de 1911 (núm. 226), 14 de gener de 1911 (núm. 227), 28 de gener de 1911 (núm. 229), 25 de març de 1911 (núm. 237), 13 de maig de 1911 (núm. 244) i 24 de juny de 1911 (núm. 250). Els articles solen aparèixer entre les pàgines 3 i 4 i l'extensió va de les dues a les tres columnes.

1.1.6.49 “*Notícies històriques*”

Són dos articles en què es rememoren a partir de documents d'arxiu dos fets: la mutilació el 1699 d'una estàtua de Ramon Llull que es custodiava a l'Estudi General de Palma i el brot de pesta bubònica esdevinguda a Capdepera, Artà i Son Servera el 1820. Es publiquen el 13 de novembre de 1911 (núm. 477) i l'11 de desembre d'aquest mateix any (núm. 481). Tots dos articles estan signats per *Saretill*. Apareixen a la pàgina 3 i l'extensió és de gairebé dues columnes.

1.1.6.50 “*Capelletes de carrer (Manacor)*”

Sèrie de dos articles sobre patrimoni religiós, concretament, s'hi fa un inventari de les diferents capelles que hi ha pels carrers de Manacor. Tots dos articles duen la signatura de *Lluc*

⁴⁶ Trad. “Uns referents”.

Endardella. Es publiquen el 17 i el 24 de juny de 1916 (núm. 508 i 509). El primer article apareix a la pàgina 3 i ocupen una columna; el segon, a la pàgina 1 i ocupa dues columnes.

1.1.6.51 Sèrie de narracions de *Pau fora embuis*

Entre 1914 i 1916 van aparèixer a *La Aurora* deu narracions d'Alcover que no eren rondalles, signades, tret d'una, amb el pseudònim *Pau fora embuis*. Es tracta de nou contarelles i una novel·la. Les contarelles són aquestes: *Ses festes de Nadal* es va publicar entre el 20 de desembre de 1913 i el 3 de gener de 1914 (núm. 383 a 385) està signada per *En Jordi des Recó*; *Es baleu de Son Tuti* va aparèixer en quatre parts entre el 10 de gener i el 28 de febrer de 1914 (núm. 386 a 389). *¡Quina pobila!* va aparèixer en cinc entregues entre el 28 de febrer i el 28 de març de 1914 (núm. 393 a 397). *Corema*, *Setmana Santa*, *Pasco* va aparèixer a les pàgines del setmanari entre el 28 de febrer de 1914 i el 6 de juny d'aquest mateix any (núm. 393 a 403) i no està signada encara que se sap que era d'Alcover perquè posteriorment va aparèixer publicada en volum; *Des trebai surt es profit* es publica a *La Aurora* el 20 de juny de 1914 (núm. 404). Entre el 27 de juny i el 18 de juliol de 1914 (núm. 405 a 408) es publicà *Es Pobil d'ets ossos. Un estudiant per forsa* va aparèixer entre el 25 de juliol i 15 d'agost de 1914 (en els números 409, 410 i 412); *N'Andreu Recó*, entre el 12 de setembre i el 10 d'octubre de 1914 (núm. 416, 418, 419 i 420); *Ses matances*, del 5 de desembre de 1914 al 30 de gener de 1915 (núm. 429 a 436). Finalment, *N'Arnau*, la narració més extensa, es va publicar entre dia 4 de març i l'1 de juliol de 1916 (núm. 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 503, 505, 506, 507 508, 509, 510).

Tret de *Ses festes de Nadal*, que apareix en primera posició en els tres números esmentats, les narracions d'Alcover sempre es troben entre les pàgines 3 i 4 i l'extensió és molt variable, però no sol superar les sis columnes.

1.1.6.52 Sèrie de narracions de *Lau pel d'or*

Són 11 narracions de mossèn Joan Ferrer, que s'amaga darrere el pseudònim de *Lau pel d'or* (Perea 2001: 41). L'any 1914 apareixen a *La Aurora* aquestes narracions: *Una pescada*, el 3 de gener de 1914 (núm. 385); *La senyora Rosa*, el 7 de febrer (núm. 390); *Si ta mare't veia és del 7 de març* (núm. 394); *Un miserable*, el 28 de març (núm. 397); *Tot és tornat fum*, el 18 d'abril (núm. 395); *Una mala hora*, entre 16 i el 25 de maig (núm. 399 i 400); *Una bauxa esveuvada*, entre el 15 i el 29 d'agost (núm. 412 a 414); *En Tòfol i na Pereta*, el 28 de novembre (núm. 427); *El senyor Bonifaci*, entre el 5 de desembre i el 23 de gener de 1915 (núm. 429, 433, 434 i 435). Les dues narracions restants apareixen el 1916: *Un estudiant* es va publicar entre el 29 de gener i el 26 de febrer (núm. 488 a 492) i *Un mercader nou*, entre el 8 de juliol i el 7 d'octubre (núm. 511 a 522 i núm. 524).

1.1.7 Col·laboradors. Noms i pseudònims

Encara que la major part dels textos publicats al setmanari eren d'Alcover, el nombre de persones que, entre el 1910 i el 1916, hi van col·laborar és considerable. Tot seguit es dona una relació dels noms i dels pseudònims amb què es van signar una part dels articles del setmanari. Això no obstant, és necessari fer notar que molts de textos apareguts a *La Aurora* entre aquests anys no tenen signatura. Perea (2001: 43) explica que els articles de l'any 1916 que no tenen signatura són d'Alcover, però aquesta afirmació no es pot fer extensible als anys anteriors (Perea 2001: 43). Per tant, segurament, la nòmina de col·laboradors deu ser en realitat més àmplia que la que es presenta aquí.

1.1.7.1 Noms de col·laboradors

La informació s'ha organitzat d'aquesta manera: es consigna el nom del col·laborador i, entre parèntesis, els números de *La Aurora* en què participa. A sota, s'hi consigna en els casos en què ha estat possible fer una breu nota biogràfica que permet identificar el col·laborador. S'hi inclouen tant els col·laboradors que eren vius durant els anys de publicació de *La Aurora* com els que eren morts.

Aguiló Pinya, Joan (394, 442, 444, 450, 480 i 485). <Palma, 1860-Manacor, 1924. Prevere i escriptor>	Guasp Gelabert, Bartomeu (476). <Alaró, Mallorca, 1893-Palma, 1976. Prevere, historiador i poeta>
Aguiló, Marian (496, 498). <Palma, 1825-Barcelona, 1897. Poeta, filòleg i bibliòfil>	Guasp Cerdà, Sebastià (445, 447, 457, 459, 463, 460, 467, 470). <Llucmajor, Mallorca, 1894-1950. Prevere i escriptor>
Aguiló Forteza, Tomàs (494, 495, 527). <Palma, 1812-1884. Poeta, novel·lista i periodista>	Guiraud Rotger, Joan (474). <Pollença, Mallorca, 1862-1887. Prevere i poeta>
Alcover Maspons, Joan (221 i 229). <Palma, 1854-1926. Poeta i assagista>	Herreros Sorà, Manuela de los (499). <Palma, 1845-1911. Escriptora>

Alcover i Sureda, Andreu (229, 232, 235-240, 243, 244, 247-253, 257, 258, 262, 265, 272, 292, 309-313, 318, 320, 328 i 333). <Germà d'Antoni M. Alcover>	Llaneras, Joan (445).
Alcover i Sureda, Antoni M. (218, 220, 224, 227, 294-307, 312, 317, 347-372, 381, 474-482, 491, 497 i 498). <Manacor, 1862-Palma, 1932. Prevere, lingüista i folklorista>	Lliteras, A. (445).
Alcover i Sureda, Pere Josep (231). <Germà d'Antoni M. Alcover>	Lliteras Lliteras, Llorenç (445). <Artà, 1893-1973. Prevere i escriptor>
Aleñar, J. (445).	Martínez Macarino "El Amigo del Pueblo", Rafael (219).
Ayuso, P. (502).	Morey, Gaspar (445).
Bennàssar, J. (445).	Muñoz Pabón, Juan Francisco (184). <Hinojos, Huelva, 1886-1920. Eclesiàstic i escriptor>
Bernhard, C. (457).	Obrador Bennàsser, Mateu (394, 400, 401, 488, 491, 494, 498, 528, 535 i 536) <Felanitx, 1852-Palma, 1909. Escriptor, lul·lista i pedagog.>
Borràs Rullan, Jaume (449-455). <Sóller, 1879-Madrid, 1954. Lul·lista i prevere>	Oliver, Josep (319). <1849-1917. Degà de la Seu de Mallorca>
Caimari Noguera, Andreu. (441, 454, 461, 462, 465, 468 i 527). <Inca, 1893-Palma, 1978. Escriptor i prevere>	Orlandis Despuig, Pere (234). <Palma, 1864-Salamanca, 1897. Poeta>
Calafat Mesquida, Josep (442, 443, 457 i 460). <Santa Maria del Camí, Mallorca, 1887-Sant Jordi,	Parera Sansó, Joan (445). <Manacor, 1865-sa Pobla, Mallorca, 1928. Eclesiàstic i escriptor>

Palma, 1918. Poeta i prevere>	
Caldentey Perelló, Llorenç (240). <Manacor, 1824-1916. Batlle de Manacor>	Penya Nicolau, Pere d'Alcàntara (227, 248 i 397). <Palma, 1823-1906. Escriptor, arquitecte i enginyer>
Camps i Mercadal, Francesc (516, 517, 520, 521, 522, 524, 526, 527, 529, 535, 536). <es Migjorn Gran, Menorca, 1852-1929>	Pons Pastor, Antoni (443, 444, 449, 450, 454, 456, 459, 469-479, 481, 482, 496, 527 i 528). <Palma, 1888-1976. Prevere, escriptor i historiador>
Cantallops, B. (449-453 i 527).	Reig Casanova, Enric (491). <València, 1859-Toledo, 1927. Prevere, canonge de la Seu de Mallorca entre el 1896 i el 1900>
Clar, C. (475).	Riber Campins, Llorenç (184, 218, 219, 224, 230, 240, 272, 335, 445 i 452). <Campanet, 1881-1958. Prevere, poeta, escriptor i traductor>
Colom Ferrà, Guillem (442). <Sóller, Mallorca, 1890-Palma, 1979. Poeta, traductor, assagista i dramaturg>	Román Cortés, Emilio (184). <Màlaga, 1886-?. Escriptor>
Costa i Llobera, Miquel (220, 223, 224, 228, 240, 281, 291, 341, 391, 414, 445, 456, 471, 473, 490, 500, 501, 524, 526, 529 i 535). <Pollença, Mallorca, 1854-Palma, 1922>	Rosselló Ribera, Jeroni (392, 397, 486, 489, 492 i 511). <Palma, 1807-1902. Advocat, poeta i lul·lista>
Cruz, Carlos (214).	Rosselló Crespí, Joan (<i>Joan Rosselló de Son Fortesa</i>) (469, 471). <Alaró, Mallorca, 1854-Palma, 1935. Advocat i escriptor>
Domenge Morey, Pere (500). <Manacor, 1880-1946. Escriptor i prevere>	Rotger Niell, Joan (465, 469, 472, 476-479). <Sineu, 1885-1961. Prevere i escriptor>

Estelrich Artigues, Joan (440, 443, 446-450, 456, 457, 461, 463, 465 i 468). <Felanitx, Mallorca, 1896-París, 1958. Escriptor i polític>	Rotger, Mateu (240 i 445). <Pollença, 1862-Palma, 1916. Prevere, historiador i poeta>
Ferrà Perelló, Bartomeu (240, 397, 395, 400, 414, 423-425, 436, 439, 441, 442, 444, 466, 467, 489 i 501). <Palma, 1843-1924. Mestre d'obres, escriptor i arqueòleg>	Salvà Ripoll, Maria Antònia (184, 229, 240, 483, 486 i 487). <Palma, 1869-Llucmajor, Mallorca, 1958. Poeta>
Ferrà Juan, Miquel Ramon (465, 469, 472, 476, 478, 479). <Palma, 1885-1947. Poeta i assagista>	Sampol, J. (445).
Ferrer Gili, Joana Maria (505). <Glosadora de Manacor>	Santandreu Prohens, Elisabet (530). <Glosadora>
Ferrer Ginard, Andreu (442, 446-457, 459-464 i 468). <Artà, 1887-Palma, 1975. Mestre, músic i folklorista>	Sanxo Nebot, Antoni (517). <Son Servera, Mallorca, 1884-Palma, 1961. Eclesiàstic, escriptor i músic>
Ferrer, Joan (240 i 270).	Sureda Ferrer, A. (208).
Fiol, Antoni (270).	Sureda Bimet, Emilia (240). <Palma, 1865-1904. Poeta>
Fiol, Biel (311). Apareix acompanyat per "Degà de L'Ignorància".	Torrens, Francisco (183, 184).
Font Arbós, J. (240). <1886-1964. Advocat i regidor conservador de l'Ajuntament de Palma i canonge de Ciutadella>	Torrents, S. (443).
Forteza, Tomàs (231, 291, 386, 483). <Palma, 1838-1898. Poeta i filòleg>	Tous i Maroto, Josep Maria (524). <Palma, 1870-1949. Escriptor>
Frates, Antonio (240).	Truyols Pont, Antoni (240, 445).

<San Ildefonso, Castella i Lleó, 1829-Palma, 1918. Jurista i escriptor>	<Manacor, 1878-1938. Prevere i historiador>
Frontera, F. (445 i 459).	Truyols Pont, Monserrat (515).
Galmés Sancho, Salvador (271 i 482). <Sant Llorenç des Cardassar, 1876-1951. Narrador, assagista i prevere>	Valdemir, G. (478, 481).
Garcia i Girona, Joaquim (267). <Benassal, Castelló, 1866-Baeza, Jaén, 1928. Eclesiàstic i escriptor>	Verdaguer Santaló, Jacint (291, 341, 383-385, 394, 445, 483, 488, 500, 505 i 535). <Folgueroles, Osona, 1842-Vallvidrera, Barcelona, 1902. Poeta>
Garcias i Font, Llorenç (189). <Artà, 1885-1975. Farmacèutic i naturalista>	Vicens Santandreu, Antoni (226, 328, 431 i 533). <Manacor, 1836-1907. Glosador>
Gascón, T. (222).	Vidal, Lluís (335).
Gili Esteva, Mateo (188).	

1.1.7.2 Pseudònims de col·laboradors

S'observa que l'ús de pseudònims és habitual en articles de caràcter polèmic i apareix en la majoria de les narracions. La informació està organitzada d'aquesta manera: s'anota el pseudònim del col·laborador i, en cas que es disposi d'informació sobre la persona que amaga, s'indica a sota juntament amb una nota biogràfica breu. Perea (2001) ha donat llum sobre la qüestió dels pseudònims emprats pels participants en *La Aurora*, cosa que ha permès saber a qui pertanyen els més habituals. Perea va trobar que, en la contratapa del volum corresponent als números de *La Aurora* de l'any 1916 que es conserva a l'Arxiu del Regne de Mallorca, hi ha una correspondència entre alguns pseudònims emprats aquest any 1916 i les persones a les quals pertanyen els esmentats pseudònims. En la llista que es presenta a continuació, s'hi anota la referència al treball de Perea.

En la llista, també s'hi han inclòs les signatures en forma de sigles, ja que la intenció és, a la pràctica, la mateixa que en l'ús de pseudònim: firmar amagant parcialment la identitat, en el cas que es correspongui amb el nom real. Entre parèntesis s'indiquen els números de *La Aurora* en els quals va aparèixer cada pseudònim o sigles.

A. (184).	Lau bada'ts uys (183) <Antoni M. Alcover>
A. B. (482).	Lau Pel d'or (385, 390, 394, 397, 395, 400, 412, 413, 414, 427, 429, 433, 434, 435, 488, 490, 491, 492, 511-522 i 524). <Joan Ferrer> (Perea 2001:41)
Ainons (414).	Llorencet de ses Jotes (487, 490-496, 499, 501-508, 511, 513, 514). <Antoni Pons i Pastor> (Perea 2001:41)
Anco Marcio (215).	Lluc de <i>La Aurora</i> (460, 462 i 466).
B. G.(441, 443 i 448).	M. C. M. (445 i 446).
Balmesiano (211).	Margalida des fil (502).
Barruga (479).	Menudoï (187).
Bri-Fi (315, 316, 318, 319, 321, 325, 326, 329, 343, 345, 362, 486, 492, 505, 506, 507). <Bartomeu Juan i Coll> (Perea 2001: 41)	Mestre Lluch (368).
Butzec (183). <Antoni M. Alcover>	ORTEP. (468-475, 477, 479, 485, 487).
C. (440-444, 448-450, 452-454, 456 i 457).	P. M. C. P. (448).
C. (440, 441-444, 446-450, 452-454, 456 i 457).	Pau fora embuis (386-389, 393-397, 404-410, 412, 416, 418-420, 428-436, 493-499, 501, 503, 505-510). <Antoni M. Alcover> (Perea 2001 p:41)
C. de L. (192).	Pel arreveixinat (308, 310, 311, 313, 314, 316, 320-323, 325, 327, 336, 338, 339, 342, 344 i 407). <Antoni M. Alcover>
Clar-i-net (235, 501, 503 i 505). <Andreu Pont i Llodrà> (Perea 2001 p. 41)	Pep Bandera (471).
Clavarana (466).	Periquín (182).
Du-Bois (424).	Petitoy (206-210, 226, 228, 229, 233-236, 238, 240-242, 245, 247, 250, 253, 257, 262, 274, 276 i 280). <Andreu Pont i Llodrà>
E. (474, 475, 478, 488).	Pica-Pica (322, 324, 325, 328, 330, 343, 345, 453-457, 459-465 i 467). <Joan Rotger> (Perea 2001 p. 41)
En Tòfol Batzer (497). <Antoni M. Alcover>	Politxó (475).

En Xarraine (464, 467, 468).	Un palmesano en la Argentina (200, 217).
Es capità Aranya (461, 464, 473, 477).	Revenjoli (182, 185, 186-204, 206-239, 241-290, 292, 293, 308-340, 342-347 i 375). <Antoni M. Alcover>
Es metge Arranca (456).	Romaní (461, 463).
Es nebot des capellà de ses idees (441-443 i 446-449).	Rup. (459, 460 i 466).
Es sastre des cantó (474).	S. C. (481, 483).
Es veinat des llanterner (460, 462, 464, 470 i 472).	S. G. (477).
F. (466, 474).	S. R. (445).
F. C (451).	Saretill (466, 467, 477, 481).
F. E. (454).	Sen Perins (223).
FAR. (453-457, 462-464, 467, 469, 471, 473, 477 i 482).	Setubal (206).
Felet (501, 505). <Andreu Pont i Llodrà> (Perea 2001:41)	T. (452, 492, 493, 498, 499). <Antoni Truyols i Pont> (Perea 2001:41)
Fil-i-Fil (457, 459, 460-462 i 465).	Tau (462).
Filaprim (463, 465). <Miquel Ferrà> (Perea 2001:41)	Un altre (310).
Francesc d'Albranca (485, 489, 494, 495, 499, 504, 509, 511, 514). <Francesc Camps i Mercadal>	Un barrobiner? (290).
G. C. (462).	Un cero a l'esquerra (309).
G. M. (450).	Un creuat (457 i 470).
H. (440, 442, 443, 444, 446, 448, 449, 450, 451, 464, 465, 469, 476, 478 i 481).	Un du d'orella (469).
Ingenu (468).	Un foraviler (349, 486, 488, 489, 503 i 504). <Francesc Forteza> (Perea 2001:41)
J. A. (240).	Un glosador retirat (368, 375).
J. C (387).	Un manacorí de rel (184).
J. C. D. (485).	Un mosso sabater (307).
J. C. M. (440).	Un pagès (182, 185, 188 i 189).
J. P. (480, 523, 525, 526, 527, 529, 531, 535).	Un pelegrí (473).

Jaume Fontpella de Son Carrió (518). <Jaume Carrió>	Un turista bugerró (472).
Jordi des Recó (229-239, 242-286, 292-295, 297, 299-340, 342-363, 367-399, 401-409, 411-417, 419, 421-439, 465-469, 483, 485-499, 501-507, 509-511, 513-517, 519, 529, 530, 532-535). <Antoni M. Alcover>	Vera veu (284-290, 292-294, 296-299, 301, 302, 304, 308, 310-334, 336, 338, 339, 340, 342, 344-347, 349-359, 375, 391, 392, 396, 398, 413).
Juan d'allà baix (256, 257, 262, 267, 269, 283, 290). <Joan Amer Servera>	X. (184, 441, 446, 477 i 530).

Resten encara força pseudònims sense identificar.⁴⁷ Perea apunta que la participació d'Alcover en *La Aurora* és probablement major que la que es recull en l'article "Cap a una bibliografia d'Antoni M. Alcover" i es planteja si pseudònims com *Vera veu*, *Pel Arreixinat* i *Petitoy* amaguen la ploma del canonge manacorí (Perea 2001: p. 42). Joan Miralles està d'acord que l'aportació d'Alcover és superior a la inventariada per Perea i apunta que segurament *Vera veu*, *Pel arreixinat* i *Tòfol Batzer* són pseudònims emprats per Alcover (Miralles 2001: p. 76).

Es pot aportar també informació en relació amb alguns d'aquests pseudònims que plantegen dubtes. *Petitoy* és Andreu Pont i Llodrà. Es pot arribar a aquesta conclusió després de la lectura d'una carta d'aquest a Antoni M. Alcover i que Maria-Pilar Perea va digitalitzar en *Epistolari d'Antoni M. Alcover* (2009). En aquesta carta, en la qual Andreu Pont informa Alcover de l'arribada d'uns documents enviats per Bernhard Schädel, a sota de la signatura hi consta "En 'Petitoy' parlarà la setmana qui vé" (Perea 2009: document 52, caps 21). Més clara és l'evidència en una altra carta escrita també per Pont adreçada a Alcover. En aquesta carta, Pont demana que un article seu dugui com a signatura *Petitoy* en comptes d'Andreu Pont i Llodrà per tal, segons afirma, de no perjudicar *La Aurora*. "Estimat amic: Aixó podria esser p'es nombre de Setmana Santa, si tu heu trobes. Desitx vagi firmat 'Petitoy', per evitar, qu'es meu nom, tan odiat de molts, pugue fer mal a 'La Aurora'" (Perea 2009: document 177, caps 12). La carta està signada amb les inicials A. P. i és de l'any 1911, precisament, l'any en què la participació de *Petitoy* en el setmanari va ser més intensa amb onze articles publicats.

Pel que fa al pseudònim *Vera veu*, no es pot dir quina ploma amaga, però sí que es pot afirmar que no és Antoni M. Alcover. De nou, un document epistolar permet arribar a aquesta conclusió: Antoni M. Alcover va rebre una carta a Londres durant l'eixida filològica del 1913. En aquesta carta se l'informava de certs problemes que hi havia hagut amb la publicació de la rondalla *En Tinyoset* a *La Aurora*. La persona que escriu la carta, en comptes de signar amb el seu nom, empra *Vera veu* (Perea 2009: document 25, caps 13).

⁴⁷ Dec la identificació del nom que s'amaga darrere el pseudònim de *Juan d'Allà Baix* a la gentilesa de Maria-Pilar Perea.

Encara que la seva contribució a *La Aurora* és molt minsa -la glosa “Es ca malseguidor”, publicada el 26 d’agost de 1916 (núm. 518)- també s’ha pogut identificar el nom de *Jaume Fontpella de Son Carrió*. Es tracta de Jaume Carrió, que va ser un dels participants en la vetllada de glosadors celebrada a Manacor el 19 de setembre de 1897 (Gelabert 2009).⁴⁸

De tota la nòmina de pseudònims que s’acaba de presentar, n’hi ha quatre que segurament amaguen la personalitat de Mossèn Alcover; són *Lau bada’ts uys*, *Butzec*, *Pel Arreveixinat i Tòfol Batzer*. L’estil, els temes i el to dels articles recorden la manera d’escriure del canonge manacorí. Els dos primers tenen una participació molt escassa en el setmanari. Escriuen “Un mestre nou” i “Sr. Jiménez Moya!” el 19 de març de 1910 (núm. 183), en un número en el qual no hi ha cap article d’*En Revenjoli*.

Per la seva banda, *Pel Arreveixinat*, com es pot constatar en la segona taula, té una participació molt més regular. La majoria dels seus articles s’emmarquen en la sèrie *En Pel Arreveixinat que descabdella*, en la qual reflexiona sobre diferents aspectes de l’organització de les societats en països estrangers. Aquesta sèrie d’articles recorda molt la sèrie d’Alcover *Recapte*. De fet, aquesta sèrie d’articles substitueix la sèrie *En Pel Arreveixinat que descabdella*.

Pel que fa a *Tòfol Batzer*, tal com apunta Joan Miralles (Miralles 2001: 76), molt probablement és Alcover. La seva participació a *La Aurora* és una composició poètica titulada “Qui som”, que apareix l’1 d’abril de 1916 (núm. 497), i en la qual l’autor repta el lector a endevinar qui ha escrit el text. Dona un seguit de pistes, algunes de les quals sens dubte remetent a Alcover:

1) hi ha una referència a l’accident domèstic que va patir Alcover en la infantesa i que va provocar-li una lesió permanent al coll: *Som aquell bandúa/boig de la mala mort/que duc es coll tort/perque un pic sa fua/vaig pendre de dalt/una gran paret/cap avall tot dret;/i va esser un salt/lo que es diu mortal:/de bec vaig pegà/i sa foradà/s’olla bautismal;/vui dir, me vaig fer/un bon braverol./No fonc assò sol/lo que me vengué:/perque un dematí/des llit vaig botar/i me vaig trobar/(¿qui hu’via de di?)/amb so coll més tort/que no sa Justicia. (La Aurora, 497, 1.04.1916, 2);*

2) hi ha una referència a les habilitats dialèctiques de qui escriu, amb al·lusió a una de les sèries d’articles que va publicar Alcover, *Recapte: Quantes de vegades/vaga vàrem fer,/moguent gros alguer;/lo què és d’ensaimades/o bé de confits/mos vàrem menjar/ben re-molts de pics/es doblers per dar /al mestre el dissapte./¿No us ho deia jo/que, per dar recapte/som de lo més bo? (La Aurora, 497, 1.04.1916, 2);*

3) també hi ha una referència a la recopilació de material folklòric i a la tasca lexicogràfica: *Llavò aplec cansons/i quatre termots/i n’umpl paperots;/cerc tots es recons./I de mi se’n riu/en/i jo me’n ric d’ells;/sols no sé que diuen/aqueis estornells (La Aurora, 497, 1.04.1916, 2).*

⁴⁸ Alcover va presidir la vetllada de glosadors que es va celebrar a Manacor amb motiu de les fires i festes el 19 de setembre de 1897. Posteriorment, va incloure en un volum les composicions dels distints glosadors participants i el seu discurs presidencial. A part de Jaume Carrió, també hi va prendre part Elisabet Santandreu i Prohens amb la composició “Es gorrions”, que va aparèixer a *La Aurora* el 18 de novembre de 1916 (núm. 530).

1.1.8 Adversaris. Noms i pseudònims

Atès que *La Aurora*, especialment durant els anys en què Alcover va participar-hi activament era un periòdic eminentment polemista, la llista de persones contra les quals s'adreçaven els articles és àmplia. Això no obstant, és necessari precisar que hauria de ser encara molt més llarga. Com es veurà en el punt 1.1.9, els articles polèmics d'Alcover molt sovint rebatien articles apareguts en premsa d'esquerres. Molts d'aquests articles no estaven signats, raó per la qual es fa molt difícil conèixer tots els noms dels adversaris.

També cal precisar que els articles polèmics d'Alcover eren generalment extensos i, com ja s'ha dit al punt 1.1.2.1, estaven dividits en diferents apartats. Cada apartat de l'article tenia el seu epígraf i tractava un tema que variava segons les necessitats. Això significa que un mateix article pot tenir un sol adversari o en pot tenir més d'un. A tall d'exemple, si es llegeix l'article "Xisclets i altres herbes", del 30 de juliol de 1910 (núm. 202), es constata que l'adversari contra el qual van adreçats tots els apartats de l'article és Manuel Jiménez Moya. En canvi, en l'article "Pentinada", del 8 d'abril de 1911 (núm. 239), els adversaris són diversos: Manuel Jiménez Moya, Gabriel Alomar, Pinyol, A. B. i Fernando Pou. Això és així perquè en aquest article l'adversari al qual s'ataca o es respon varia segons l'apartat. És precisament per aquest motiu que, en el llistat que es presenta tot seguit, més d'una persona pot constar com a adversari dins un mateix número de *La Aurora*.

En la llista següent s'inclouen els noms dels adversaris. Entre parèntesis, s'hi precisen els números de *La Aurora* en què són atacats. En el cas dels pseudònims, si es disposa d'informació sobre la persona de la qual oculten la identitat, es consigna a sota entre claudàtors. Les cursives indiquen un sobrenom. En els casos que ha estat possible, s'hi ha consignat una breu nota biogràfica.

A. B. (239). <Col·laborador de <i>La Tarde</i> >	Martí Rosselló, Jordi (305, 320). <Palma, 1891-1973. Escriptor i periodista> Pseudònims: <i>Fundidoretxo</i> , <i>Es Mascle Ros</i> , <i>S'Hereu de can Pruna</i> (Miralles 1972).
<i>Amparo Martí</i> (346). <vegeu Chalmeta, Micaela>	Mayol Simonet, Antoni (253). <Polític republicà. Batlle de Sóller (1931-1932)>
Acuña, Rosario (274). <Madrid, 1850-Gijón, 1923. Esriptora i periodista>	<i>Mesquinet</i> (344). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >
<i>Ad sum</i> (226-230, 232). <vegeu Seguí Umbert, Mateu>	<i>Molta son</i> (311). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >

<p>Aguiló, Eugeni (234, 236, 241). <Col·laborador de <i>Correo de Mallorca</i>></p>	<p>Monserrat Parets, Joan (274-289, 292, 293, 370). <Llucmajor, Mallorca, 1889-Manacor o Porreres, Mallorca, 1937. Polític socialista></p>
<p>Albornoz, Álvaro de (488, 489). <Luarca, Astúries, 1879-Mèxic, 1954. Polític republicà i escriptor. President de la república espanyola a l'exili (1947-1951)></p>	<p>Monserrat, Josep (262, 316, 418). <Col·laborador d'<i>El Obrero Balear</i>></p>
<p>Alomar i Vilallonga, Gabriel (207, 208, 211, 214, 217, 231, 239, 258, 259, 261, 285, 300, 330, 333, 334, 335, 337, 339, 345, 382, 388, 389, 391, 397, 417, 422, 423, 490). <Palma, 1873-el Caire, 1941. Poeta, escriptor i polític republicà></p>	<p>Muñiz Bardanca (218). <Col·laborador d'<i>El Ideal</i>></p>
<p>Alsina, Antoni Maria (248, 254). <Polític socialista. Director d'<i>El Obrero Balear</i>></p>	<p>Mussolet (531, 533). <Col·laborador de <i>La Vanguardia Balear</i>></p>
<p>Álvarez González-Posada, Melquíades (196). <Gijón, 1864-Madrid, 1936. Jurista i polític republicà ></p>	<p>Nordau, Max Simon (226). <Budapest, 1849-París, 1923. Escriptor i líder sionista></p>
<p>Amer Llodrà 'Garanya', Antoni (193). <Manacor, 1882-1936. Polític republicà. Batlle de Manacor (1931-1936)></p>	<p>Obrador, Bartomeu (281). <Col·laborador d'<i>El Ideal</i>></p>
<p><i>Alanis de la Lluna</i> (419). <vegeu Ferrà Juan, Miquel Ramon></p>	<p>Ozonas, Damià (220, 221, 223, 270). <Polític republicà. Col·laborador d'<i>El Ideal</i>></p>
<p><i>Andaluz</i> (421)</p>	<p><i>Pablo</i> (438, 439). <vegeu Rullan i Frau, Jaume></p>
<p>Argente del Castillo, Baldomero (409).</p>	<p>Palma, J. (222). <Col·laborador d'<i>El Ideal</i>></p>

<Jerez del Marquesado, Granada 1877-1965. Polític liberal>	
Azcárate Menéndez, Gumersindo de (192). <León, 1840- Madrid, 1917. Polític republicà>	Perelló, Jaume (217). <Mestre i regidor republicà de l'Ajuntament de Manacor>
Balabanov o Balabanoff, Angelica (266). <Černihivi, Ucraïna, 1869-Roma, 1965. Política socialista>	Pérez (249). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >
Benavente Martínez, Jacinto (327). <Madrid, 1866-1954. Dramaturg>	Petis-currís (278, 509). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Bisbal Barceló, Llorenç (244-247, 259). <Alcúdia, 1876-Palma, 1935. Polític socialista i director d' <i>El Obrero Balear</i> >	Pi i Margall, Francesc (277, 343). <Barcelona, 1824-Madrid, 1901. Polític republicà i president de la Primera República (1873)>
Calderón, Alfredo (290). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >	Pich i Pon, Joan (263). <Barcelona, 1878-París, 1937. Polític republicà>
Canalejas (197). <Ferrol, la Corunya, 1854-Madrid, 1912. Advocat i polític liberal. President del consell de ministres (1910-1912) >	<i>Pinyol</i> (239, 244, 245). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >
<i>Canta-claro</i> (222, 232). Joan Bordó?	<i>Pitja-olives</i> (270). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >
Capó, Gabriel (393, 396). <Col·laborador de <i>Sóller</i> >	Pons Fàbregues, Benet (275, 520, 522-524). <Palma, 1853-1922. Polític republicà. Director d' <i>El Ideal</i> .
Chalmeta, Micaela (346). <Finals del segle XIX-Barcelona, ? Esriptora i dirigent socialista. Pseudònim: <i>Amparo Martí</i> >	Pou Moreno, Fernando (239, 244). <Palma, 1876-1949. Advocat i polític republicà>
Champsaur Sicilia, Baltasar (206, 220, 226, 256).	Pou Magraner, Jeroni (332).

<Las Palmas de Gran Canaria, 1855-1934. Escriptor>	<Palma, segle XIX-1922. Advocat, escriptor i polític republicà. Fundador d' <i>El Ideal</i> >
<i>Ciudadá</i> (241). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >	Prat, Josep (253). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >
Coromines Muntanya, Pere (311). <Barcelona, 1870-Buenos Aires, 1939. Escriptor, polític republicà i economista>	<i>Primet</i> (256, 259, 261, 262, 263, 265, 268). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >
<i>Cosquillas</i> (216, 218, 221, 229, 259, 311). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	<i>Reverent</i> (260, 261). <Col·laborador de <i>Sa Defensa</i> >
Courtois (312, 314, 318). <Col·laborador de <i>La Escoba</i> >	Rey, Miguel (363). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
<i>Drope</i> (418). <Col·laborador de <i>El Pueblo de Andratx</i> >	Riera Albertí, Jaume (529, 531-534, 536). <Director de l'Escola Racionalista del Centre Obrer de Palma. Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Estelrich Perelló, Joan Lluís (510, 512, 513, 516, 518, 520, 522, 523, 525). <Artà, Mallorca, 1856-Palma, 1923. Poeta i assagista>	Riera, Conxa (408). <Col·laboradora d' <i>El Obrero Balear</i> >
Fabra Ribas, Antoni. (408, 487). <Reus, Baix Camp, 1879-Cambriels, Baix Camp, 1958. Dirigent socialista>	Roca i Hernández, Francesc (244, 245). <Palma, 1851-1917. Polític socialista. Fundador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Febrer Sansó 'Mistero', Miquel (217). <Regidor republicà de l'Ajuntament de Manacor>	Romanones, Conde de (Figuerola y Torres, Álvaro de) (414, 416). <Madrid, 1863-1950. Polític liberal. President del consell de ministres (1912-1913 i 1915-1917)>
Feliu, Damià (320). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	Roure i Barrios, Benet (257). <Cabo Rojo, Puerto Rico, 1866-Barcelona, 1915. Metge, escriptor i polític catalanista>
Ferrà Juan, Miquel Ramon (419).	Salvà, Cosme (312).

<Palma, 1885-1947. Poeta i assagista. Pseudònim: Alanís de la Lluna>	<Palma, 1890-1922. Sindicalista>
Ferrándiz, José (256). <Lorca, Múrcia, 1853-1927. Escriptor>	Salvà, Onofre (259). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Frau, E. (206).	Sarmiento, Miguel (391). <Las Palmas de Gran Canaria, 1876-1926>
<i>Fray Veritas</i> (258). <vegeu Jiménez Moya, Manuel>	Sastre Pascual, Bernat (238). <Director de <i>Pu-put</i> >
FSB (387). <Col·laborador d' <i>El Rayo</i> >	Seguí Umbert, Mateu (226-230, 232). <Polític republicà de Sóller. Col·laborador d' <i>El Ideal</i> . Pseudònim: <i>Ad sum</i> >
<i>Fundidoretxo</i> (305, 320). <vegeu Martí Rosselló, Jordi>	Sol i Ortega, Joan (247, 249). <Historiador i polític republicà. Reus, Baix Camp, 1849-Barcelona, 1913>
Galmés Simonet, B. (414, 533, 536). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	Soler Salas 'Molinet', Mateu (217). <Regidor socialista de l'Ajuntament de Manacor>
Gomila, Benet (210). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	<i>Sollerense</i> (261). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >
<i>Gruixadet</i> (264, 266, 268, 270). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >	<i>Sr Agustín</i> (217, 224). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >
Huertas (250). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >	Stela Boscana, Miquel (280, 320). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Hurtado, Josefa F. (344). <Col·laboradora d' <i>El Obrero Balear</i> >	Tomàs, Miquel (279). <Polític socialista>
Iglesias Posse, Pablo (418). <Ferrol, la Corunya, 1850-Madrid, 1925. Dirigent socialista. Fundador del Partit Socialista Obrer Espanyol>	Truyol, Antoni (279).
<i>J. Rym</i> (255)	Ulled Altemir, Josep (309).

<Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	<Sarinyena, Osca, 1888-Barcelona, 1929. Polític republicà>
Jaurès, Jean (313). <Castras, Llenguadoc, 1859-París, 1914. Dirigent socialista>	Un bachiller con gafas (290). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >
Jiménez Moya, Manuel (182, 183, 185-203, 207, 208, 214, 216-219, 221, 222, 224, 226-239, 241-245, 251, 254, 255, 260, 262, 264, 265, 337). <Ordizia, Guipúscoa, 1877-Madrid, 1947. Periodista i polític republicà. Fundador de <i>La Justicia</i> . Pseudònims: <i>Fray Veritas, Viroller, Otro viroller, Un manacorí, Un joven republicano de Manacor</i> >	<i>Un hijo de padre y madre</i> (533). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >
Jordi (241). <Col·laborador de <i>Pu-put</i> >	<i>Un joven republicano de Manacor</i> (195). <vegeu Manuel Jiménez Moya>
Juliano (211). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	<i>Un manacorí</i> (197). <vegeu Manuel Jiménez Moya>
Kropotkine, Piotr Alekseievitx (361). <Moscou, 1842-Dmitrov, Moscou, 1921. Teòric anarquista>	Unamuno y Jugo, Miguel de (512, 518, 528). <Bilbao, 1864-Salamanca, 1936. Escriptor>
Lerroux, Alejandro (196, 197). <La Rambla, Còrdova, 1864-Madrid, 1949. Polític republicà>	<i>Vecino</i> (310). <Col·laborador d' <i>El Rayo</i> >
<i>Liberto Luz</i> (498, 504). <Col·laborador de <i>La Voz del Pueblo</i> >	Vich i Company, ? (261). <Polític republicà>
Magalhaes Lima (311). <Col·laborador d' <i>El Obrero Balear</i> >	Vidal, Gabriel (283). <Col·laborador de <i>La Almudaina</i> >
Malón, Benoît (408).	Zola, Émile (426). <París, 1840-1902. Escriptor>

<Prétieux, Loira, 1841-Asnières, Hauts-de-Seine, 1893. Dirigent socialista>	
Marcelo (265). <Col·laborador d' <i>El Ideal</i> >	Zulueta Escolano, Lluís de (339). <Barcelona, 1878-Nova York, 1964. Polític republicà i pedagog>
March, Ernest (418, 419). <Col·laborador de <i>La Última Hora</i> >	
Galmés Sansó "Marit", Llorenç (218). <Manacor, 1835-1917. Dirigent republicà i batlle de Manacor (1873-1874)>	
Martí Ximenes, Lluís (243, 245, 333). <Palma, 1856>-1922. Polític republicà>	

1.1.9 Periòdics adversaris

S'entenen per textos polèmics aquells textos la finalitat dels quals és:

- 1) refutar un article d'una altra persona;
- 2) atacar allò que ha fet o dit una altra persona; o
- 3) fer propaganda d'un ideari polític o religiós.

Partint d'aquest plantejament, entre el 12 de març de 1910 (núm. 182) i el 30 de desembre de 1916 (núm. 536) apareixen a *La Aurora* 2237 textos polèmics d'Antoni M. Alcover. La majoria d'aquests textos estaven adreçats a una persona i al periòdic en el qual aquesta persona havia escrit. Això no obstant, hi ha un nombre considerable de textos que no s'adrecen a cap periòdic, o bé Alcover no ens en dona pistes en els seus articles. Concretament, d'aquests 2237 textos polèmics, 670, un 30%, no tenen cap remissió. A continuació es presenta la nòmina de periòdics amb els quals Alcover va enfrontar-se. Estan ordenats de tal manera que en les posicions inicials consten aquelles publicacions que van tenir un paper més rellevant en les polèmiques alcoverianes, i en un segon pla es consignen els periòdics que es van combatre de manera esporàdica o puntual.

Cal assenyalar que el nombre de textos polèmics no s'ajusta al nombre d'articles polèmics ja que dins un mateix article polèmic pot haver-hi múltiples textos polèmics.

1.1.9.1 *La Justicia*

La Justicia era un periòdic republicà llerrouxista que es va publicar a Manacor entre finals del 1909 i el 23 de setembre de 1911. N'era director Manuel Jiménez Moya, que havia estat imputat pels fets de la Setmana Tràgica i desterrat a Mallorca. Els articles que publicava en el periòdic, en què s'atacava l'Església i la religió, van provocar que Alcover, reprengués l'activitat polemista després d'anys apartat d'aquesta tasca.⁴⁹ *La Justicia* es publicava íntegrament en castellà.

Si es té en compte que l'entrada d'Alcover a *La Aurora* és deguda a la virulència i a l'efecte que produïen els articles de Jiménez Moya, s'entén que entre el 12 de març (núm. 182) i el 12 de novembre de 1910 (núm. 208) els atacs a *La Justicia* tinguin una periodicitat setmanal. A partir de final de 1910, els atacs a *La Justicia* ja no són tan constants encara que no cessen. De fet, continuen fins més enllà de la desaparició del periòdic llerrouxista. L'últim atac és del 7 d'octubre de 1911 (núm. 265). Els adversaris amb qui va topar Alcover en aquesta publicació, a banda del mateix Jiménez Moya, van ser Llorenç Marit, Fernando Pou i Vich i Company. Encara que no fossin adversaris directes, també va rebatre articles de Sol y Ortega i d'Azcarate publicats a *La Justicia*.

A les pàgines de *La Aurora* el 13% dels textos polèmics són contra *La Justicia* de Manuel Jiménez Moya. Aquest percentatge equival a 294 textos.

Els temes de les polèmiques entre *La Aurora* i *La Justicia* són molt diversos. Ara bé, són especialment recurrents les polèmiques de tema polític. Per exemple, es tracten qüestions que giren entorn de la responsabilitat de la Setmana Tràgica que, des de *La Justicia*, atribueixen a la intransigència i a l'abús de poder dels sectors conservadors i Alcover en culpa l'esperit revolucionari inoculat als infants en les escoles laiques; també és recurrent la qüestió de la fiabilitat dels llerrouxistes. Alcover no es mostra convençut que l'únic que pretenen és ostentar el poder mitjançant la destrucció de l'ordre establert. Les disputes en què Alcover defensa la integritat moral d'eclesiàstics davant dels atacs vehements de Jiménez Moya també són presents aquí, encara que no són tan nombrosos com més endavant, en les polèmiques amb altres periòdics com *El Obrero Balear* o *Pu-put*. El pes de la qüestió política en les disputes amb *La Justicia* és evident: dels 294 textos que Alcover va adreçar a *La Justicia*, 124 eren de temàtica política. El segon lloc l'ocupen els textos de tema religiós amb 71 textos.

⁴⁹ Francesc de B. Moll explica de quina manera els articles de Manuel Jiménez Moya a *La Justicia* van ser el detonant perquè l'Alcover polemista tornés a entrar en escena: "Però a finals del 1909 començà a rebre pessigades d'un altre periòdic manacorí, *La Justicia*, manejat per un tal Jiménez Moya, que sucava els alls sobre les responsabilitats de la Setmana Tràgica de Barcelona i sobre l'afusellament de Ferrer Guàrdia. Els qui escrivien *La Aurora* veieren que els contraris cobraven coratge i tiraven a ferir, i demanaren a Mn. Alcover, ben acreditat com a polemista, que prengués les missions per ells i tragués l'artilleria grossa. El vicari general hi accedí, i amb el pseudònim de *Revenjoli* començà a omplir columnes i més columnes de cada número de *La Aurora*, en el llenguatge mallorquí més vitenc i expressiu del seu repertori." (Moll 1962: 138).

1.1.9.2 *El Obrero Balear*

El Obrero Balear era un setmanari socialista que es va publicar a Palma entre el mes de desembre de 1909 i el mes de juliol de 1936. Entre el 1913 i el 1915, i entre el 1935 i el 1936 va ser l'òrgan oficial de la Federació Socialista Balear. En van ser directors Antoni M. Alsina, Llorenç Bisbal, Jaume Marí i Francesc Roca. Tret d'algun article esporàdic en català, el periòdic es publicava íntegrament en castellà.

Els atacs a *El Obrero Balear* començaren el 27 d'agost de 1910 (núm. 206) i no cessaren fins al darrer número de *La Aurora*, el 30 de desembre de 1916 (núm. 536). Aquest fet es deu al tipus d'articles que es publicaven al setmanari socialista, molts crítics amb l'Església i els clergues, però també al fet que *El Obrero Balear* va ser l'únic periòdic d'esquerres que va subsistir al llarg del període comprès entre 1910 i 1916.

El Obrero Balear és sens dubte el periòdic al qual Alcover dedica més columnes. Dels 2237 textos polèmics d'Alcover, 581 s'adrecen al periòdic socialista, xifra que representa un 26%. La majoria dels textos, 474, no tenen un adversari concret perquè tenen per objectiu rebatre articles anònims. La resta s'adrecen a Llorenç Bisbal, Benet Gomila, Nordau, E. Frau, Benet Gomila, Gabriel Alomar, Antoni M. Alsina, Joan Monserrat, Josep Monserrat, Petis-Curris, Miquel Tomàs, Miquel Stela, Fundidoretxo, Cosme Salvà, Damià Feliu, Conxa Riera, Benito Malón, B. Galmés, Jaume Riera Albertí, Un hijo de padre y madre, Amparo Martí, Miguel Rey, *Magalhaes Lima*. A banda d'aquests, també hi ha textos dedicats a rebatre articles d'autors que no eren pròpiament col·laboradors d'*El Obrero Balear* però que hi tenien una ideologia afí o bé eren considerats referents: Pablo Iglesias, Francesc Pi i Margall, Antoni Fabra Ribas, Baldomero Argenté, Jean Jaurès i Angelica Balabanoff.

La temàtica de les polèmiques no difereix gaire de les que tenen com a adversari *La Justicia*: molts dels textos alcoverians són defenses de l'honorabilitat dels clergues davant les acusacions aparegudes a les pàgines del periòdic socialista; tal vegada la més interessant i detallada és la disputa que sobre aquesta qüestió manté amb Gabriel Alomar entre el gener i el febrer de 1913.

La responsabilitat de la Setmana Tràgica és també objecte de polèmica amb *El Obrero Balear*. De tota manera, també s'observa molta disputa en relació amb el paper que juga la ciència en la demostració o la refutació de l'existència de Déu. En aquest sentit, són interessants els textos que Alcover i Antoni M. Alsina s'adrecen el juny de 1911.

Una altra polèmica intensa va ser la que el canonge manacorí va mantenir amb Joan Monserrat i Parets en relació amb els tribunals de la Santa Inquisició el gener de 1912.

En resum, es pot constatar que la temàtica religiosa és la que genera més disputes entre tots dos periòdics, ja que dels 581 textos que Alcover adreça a *El Obrero Balear*, 292 són sobre religió. Com era d'esperar, la política també és objecte de polèmica en nombrosos números, tal com demostra el fet que 174 textos siguin de temàtica política.

1.1.9.3 *El Ideal*

El Ideal va ser un setmanari republicà que es va publicar a Palma entre el mes d'abril de 1910 i el mes de març de 1913. Va ser fundat per l'advocat i dirigent republicà Jeroni Pou Magraner. N'era el director Domènec Mora. Es publicava íntegrament en castellà.

Els atacs d'Alcover contra *El Ideal* es produeixen entre el 27 d'agost de 1910 (núm. 206) i el 8 de març de 1913 (núm. 339), gairebé durant tot el temps que es publicà el mitjà republicà.

Dels textos polèmics d'Alcover, 269 són contra *El Ideal*. Aquesta xifra representa el 12% del total. D'aquests 269 textos, 154 rebaten articles anònims; 115 tenen destinataris concrets: Gabriel Alomar, Champsaur, Sr. Agustín, Muñoz Bardanca, Damià Ozonas, J. Palma, Canto-Claro, Ad sum, Pérez, Huertas, Josep Prat, Ferrándiz, Llorenç Bisbal, Onofre Salvà, Pich, Marcelo, Pitja-Olives, Bartomeu Obrador, Alfredo Calderón, *Un bachiller con gafas* i Jeroni Pou. També es rebaten articles publicats a *El Ideal* però que no són pròpiament de col·laboradors del periòdic sinó de personalitats afins al mitjà com Francesc Pi i Margall, Lluís de Zulueta i Joan Pich i Pon.

Els temes de les polèmiques varien molt, però és especialment interessant la disputa amb Damià Ozonas durant el mes de novembre de 1910 sobre la licitud de la Setmana Tràgica. També ho és la polèmica amb Ad sum, pseudònim de Mateu Seguí Umbert, durant el mes de gener de 1911 en relació amb la integritat moral d'eclesiàstics, o bé la refutació sistemàtica a les crítiques de Gabriel Alomar a la Companyia de Jesús el gener d'aquest mateix any. Com passava amb *La Justicia*, la majoria de qüestions que Alcover rebut a *El Ideal* són de temàtica política: dels 269 textos, 117 són sobre política.

1.1.9.4 *Pu-put*

Pu-put era un setmanari satíric i humorístic que es va publicar a Palma entre el 1907 i el 1914. Sovint s'hi criticava el clericalisme i el caciquisme. Es publicava en català prenormatiu i en castellà. Josep Sastre en va ser el fundador i el director.

Els atacs al *Pu-put* són constants entre l'1 d'abril de 1911 (núm. 238) i el 14 de febrer 1914 (núm. 391).

Alcover dedica 177 textos a combatre el setmanari, la qual cosa representa un 8% dels textos polèmics alcoverians. D'aquests 177 textos, 124 no tenen un adversari conegut; la resta estan destinats a Bernat Sastre i Pascual, Pinyol, Jordi, *Ciudadà*, *Primet*, *Sollerense*, *Gruixadet*, *Mesquinet*, *Molta son* i Gabriel Alomar.

En la majoria dels textos adreçats a aquest periòdic, Alcover rebut les acusacions que posen en dubte la integritat moral dels clergues: dels 177 textos dirigits al *Pu-put*, 111 giren al voltant de la religió, generalment, sobre qüestions de moralitat dels clergues.

1.1.9.5 *El Rayo*

El Rayo era un setmanari anarcosindicalista que es publicà a Palma entre l'abril de 1912 i el juny de 1914. Es va fundar per iniciativa d'un grup de socis del Centre de Picapedrers de Palma i des del mes de gener de 1914 va ser l'òrgan de la Federació Regional de les Balears de Solidaritat Obrera. Es redactava íntegrament en castellà.

Els atacs d'Alcover a aquest setmanari són constants des de l'inici de la publicació fins al final. Hi dedica 57 textos, que representen un 2,5% de la producció polèmica alcoveriana. Tret de tres articles, dos signats per *Vecino* i un per *FSB*, tots els textos d'*El Rayo* que Alcover rebut són anònims.

Pel que fa als temes predominants, s'observa que es tracten qüestions polítiques i religioses en proporció semblant: dels 57 textos adreçats a *El Rayo*, 22 són de temàtica religiosa i 21 són temàtica política.

1.1.9.6 *La Última Hora*

Es tracta d'un diari de Palma, fundat i dirigit per Josep Tous Ferrer el maig de 1893. Durant els anys que s'estudien en aquest treball, estava escrit íntegrament en castellà. Els atacs a *La Última Hora* es concentren en dues etapes: la primera, entre el 19 de setembre (núm. 417) i el 31 d'octubre de 1914 (núm. 423), i la segona entre i el 15 de juliol (núm. 512) i el 14 d'octubre de 1916 (núm. 525). Els adversaris van ser Gabriel Alomar, Ernest March i el seu amic, però alhora rival, Joan Lluís Estelrich.⁵⁰

En total, Alcover va dedicar 30 textos, un 1,3% del total, a combatre articles de *La Última Hora*. La major part d'aquests articles tracten temes polítics: dels 30 textos adreçats a *La Última Hora*, 18 són sobre qüestions polítiques. És interessant la polèmica que va mantenir amb Joan Lluís Estelrich sobre la conveniència d'emprar el terme "el catalans de Mallorca", o la disputa amb Ernest March sobre si la victòria aliada en la Primera Guerra Mundial perjudicaria o afavoriria l'Església catòlica.

1.1.9.7 El Clericalismo

Encara que *El Clericalismo* no era una publicació periòdica, és necessari fer-hi referència en aquest apartat perquè una part significativa dels textos polèmics d'Alcover tenien per objectiu rebutjar-hi de manera metòdica. *El Clericalismo* era un opuscle que els republicans de Sóller havien editat i difós l'estiu de 1911. A través d'aquest text, es pretenia demostrar amb dades històriques la immoralitat de gran part dels eclesiàstics i posar en dubte els fonaments de la doctrina cristiana.

⁵⁰ Joan Lluís Estelrich va mantenir una relació epistolar amb Alcover que va ser recollida per Maria-Pilar Perea en els articles "Ets un bon al·lot y molt simpatich", dins *Estudis Baleàrics*, 102/103, p. 89-104 i a "'Fes bonda y sigas bon atlot:' Correspondència d'Antoni M. Alcover a Joan Lluís Estelrich", dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LXXIII, p. 5-46.

Alcover es va dedicar a rebatre aquests arguments amb 30 textos entre el setembre de 1911 i el febrer de 1912, un 1,3% del total.

1.1.9.8 *El Pueblo*

El Pueblo va ser un setmanari fundat i publicat a Sóller entre el març de 1913 i el maig de 1918. Era d'ideologia republicana. Es mostrava molt crític amb Antoni Maura i sovint hi apareixien articles obreristes. Durant la Primera Guerra Mundial, es va manifestar obertament aliadòfil. Alcover va escriure 28 textos adreçats a aquest setmanari, que van aparèixer entre 28 de febrer de 1914 (núm. 393) i el 20 de febrer de 1915 (núm. 439). Aquesta xifra representa un 1% dels textos polèmics d'Alcover. Els adversaris van ser Gabriel Alomar i Jaume Rullan Frau, que signava amb el pseudònim *Pablo*. La major part dels textos alcoverians adreçats a *El Pueblo* -de 28, n'hi adreçà 21- giren al voltant de la moralitat dels eclesiàstics.

1.1.9.9 *La Voz del Pueblo*

La Voz del Pueblo fou un setmanari republicà publicat a Palma entre el juny de 1913 i el maig de 1919. Va ser l'òrgan a Mallorca dels republicans radicals lerrouxistes. Francesc Julià en va ser el fundador, el director i el principal redactor. De caràcter anticlerical i obrerista, es mostrava també crític amb el regionalisme i el reformisme. Estava escrit íntegrament en castellà. Alcover va escriure 17 textos contra aquest periòdic, la qual cosa equival a un 0,7% dels seus textos polèmics. Els va escriure entre 30 d'agost de 1913 (núm. 367) i el 5 d'agost de 1916 (núm. 515). La major part dels articles de *La Voz del Pueblo* que Alcover rebatia eren anònims. Dos duïen la signatura d'Álvaro de Albornoz i tres de *Liberto Luz*.

Quant als temes dels textos, predominaven les qüestions polítiques, presents en 6 dels 17 textos.

1.1.9.10 *Sóller*

Sóller va ser un setmanari publicat a la vila de Sóller entre el 1885 i el 1889 en una primera etapa, i entre el 1891 i el 1972 posteriorment. No era una publicació obertament anticlerical ni d'esquerres com *El Obrero Balear*, *La Justicia* o *El Ideal*. És segurament per aquesta raó que els atacs provinents de *La Aurora* són escassos. Concretament, dels 2237 textos polèmics d'Alcover, tan sols 10, un 0,4% estan destinats al setmanari *Sóller*. Els adversaris són Damià Ozonas, Gabriel Capó i Alanís de la Lluna (pseudònim del poeta Miquel Ferrà Juan). Els atacs es produeixen en tres tongades; el desembre de 1910, el febrer i març de 1914 i l'octubre d'aquest mateix any. Dels 10

textos, sis tracten temes polítics. Hi destaca la disputa amb Damià Ozonas sobre la legalitat del procés judicial contra Francesc Ferrer i Guàrdia pels fets de la Setmana Tràgica.

1.1.9.11 *El Pueblo de Andratx*

El Pueblo de Andratx fou un setmanari publicat a Andratx entre 1913 i 1923. Els textos d'Alcover contra aquesta publicació són tots de la segona meitat de l'any 1914 i tenen com a objectiu rebatre un seguit d'articles anònims de temàtica religiosa. En total, Alcover adreça 10 articles a *El Pueblo*, per tant, un 0,4% dels textos polèmics. Predominantment, estava escrit en castellà encara que hi havia algun article en català.

1.1.9.12 *La Escoba*

La Escoba fou una publicació setmanal de caràcter satíric, editada a Lluçmajor entre el juliol i l'octubre de 1912. Criticava principalment el clergat i els carlins. Es publicava en català i castellà. Alcover hi va adreçar vuit textos entre 31 d'agost de 1912 (núm. 312) i el 8 de febrer de 1913 (núm. 335), un 0,35%. En tots aquests textos dirigits a *La Escoba*, Alcover defensa la integritat moral d'ell mateix i d'altres eclesiàstics davant les acusacions publicades al setmanari llucmajorer.

1.1.9.13 *Correo de Mallorca*

Encara que a Mallorca es van editar tres periòdics amb el títol de *Correo de Mallorca*, el tercer, o sigui, el publicat entre 1910 i 1953 és el que en una sèrie d'ocasions va intentar rebatre Alcover. Era un diari conservador, lligat al Bisbat de Mallorca i combatia el socialisme. Estava escrit en castellà. Sorpren que Alcover s'enfrontés a un periòdic ideològicament afí a *La Aurora*. Això no obstant, en algunes qüestions dissentia de *La Aurora*. Alcover va adreçar set articles al periòdic, un 0,31% del total: dos a Eugeni Aguiló sobre llengua; i cinc, a Benet Pons, en relació amb la polèmica que es va suscitar a Palma per la propietat de l'antic col·legi dels jesuïtes.

1.1.9.14 *La Vanguardia Balear*

La Vanguardia Balear va ser un periòdic editat i publicat a Palma entre el mes de juny de 1914 i el mes de març de 1938.

Fins al 1931 va ser de periodicitat setmanal. A partir d'aquest any va sortir cada mes. En va ser fundador i director l'advocat i polític Jeroni Massanet Beltran (Palma, 1878-1934) i era l'òrgan de la

“Sociedad Fomento del Civismo”, institució presidida pel mateix Massanet.⁵¹ Ideològicament, *La Vanguardia Balear* donava suport al govern central en la repressió contra l’obrerisme i el regionalisme. Es publicava en castellà amb algun article en català. Alcover hi va adreçar sis textos, un 0,26% del total, de temàtica política a aquesta publicació, tots durant el darrer trimestre de 1916.

1.1.9.15 *Sa Defensa*

Sa Defensa va ser una publicació setmanal editada a Sineu entre el juny i l’octubre de 1911. Era l’òrgan del Partit Liberal del poble, els anomenats *fogoneus*. Va sorgir per combatre la publicació *Sinium*, plataforma dels conservadors o *pellosos*, de Sineu. *Sa Defensa* estava escrita majoritàriament en català. Alcover hi va adreçar 5 textos polèmics de temàtica política, un 0,22% del total durant el mes de setembre de 1911.

1.1.9.16 *Verdad*⁵²

Verdad fou una publicació mensual editada i publicada a Lluçmajor entre 1913 i 1914. Era l’òrgan dels socialistes llucmajorers i n’era director Joan Monserrat Parets. Alcover va escriure tres articles, un 0,13%, per rebatre en dues ocasions Joan Monserrat i en una altra un autor anònim. Els temes de controvèrsia entre *La Aurora* i *Verdad* van ser la postura dels socialistes davant la Guerra del Rif.

1.1.9.17 Altres mitjans periodístics rebatuts per Alcover

A part dels periòdics esmentats, n’hi ha d’altres als quals Alcover també rebatia articles encara que en menor mesura i de manera molt puntual. Són *La Almudaina* i el *Diario de Mallorca*. Al primer, el 10 de febrer de 1912 (núm. 283), Alcover va contestar un article de Gabriel Vidal en relació amb la utilitat d’escriure prosa en català. A *Diario de Mallorca*, l’1 de juliol de 1916 (núm.

⁵¹ Com apunta Perea (2001), *La Vanguardia Balear* va ser un dels periòdics que va fer costat a Alcover a partir de 1918, després de la ruptura amb l’Institut d’Estudis Catalans arran de les desavinences en relació amb les *Normes ortogràfiques*, els estipendiats (Antoni Griera, Pere Barnils i Manuel de Montoliu) o l’*Obra del Diccionari*. Alcover va publicar-hi quatre articles amb el títol de “La personalidad lingüística de Mallorca” entre el gener i el març de 1919 per bé que la seva participació en el periòdic s’estengué fins al 1926, en paral·lel a la participació en actes organitzats per “Fomento del Civismo”.

⁵² Aquesta publicació no està registrada a la *Gran Enciclopèdia de Mallorca* ni tampoc a la *Història de la premsa catalana*. Alcover dona notícia de la seva aparició el 20 de setembre de 1913 en el text “Altre pic, Toni Nicolau!” (*La Aurora*, 370 p. 4 columnes 2-3): “Son arribats a mans nostres dos nombres (1 d’agost i 1 de setembre) d’un paperot que es socialistetxos de Lluçmajor sembla que tornen publicar baix es nom de *Verdad*. Només tenen alè per fer-lo sortir una vegada cada més, i això que es ben menut i ruc. Seguint es socialistetxos es seu sistema d’enganar es seus i de mentir tal seguit, donen es nom de *Verdad* a tal paperot, allà ont casi tot lo que hi posen, son mentides a rois, a forfolons.”

510), va criticar-li que reproduís un article d'un altre mitjà en què s'assegurava que Francesc Cambó faria una política atea.

Ja s'ha dit que la finalitat de *La Aurora* era refutar la premsa anticlerical de Mallorca, però en algunes ocasions Alcover també dedicava textos a rebatre articles que havien estat publicats en mitjans de fora de l'illa. Així, i de manera molt esporàdica, es troben textos alcoverians a través dels quals s'ataca a *La Voz de Menorca*, *L'Esquella de la Torratxa*, *El Poble Català*, *La Campana de Gràcia*, *El Pueblo de Valencia*, *El Radical*, *El Progreso*, *La Tarde*, *El Diluvio*, *España Nueva*, *El Liberal*, *El Motín*, *Nuevo Mundo*, *El Imparcial*, *Diario Universal*, *La Tradición*, *La Bataille Syndicaliste* i *Le Temps*.

1.1.10 La llengua

Al llarg dels deu anys d'existència de *La Aurora*, la llengua dels textos que s'hi publicaven no va ser sempre la mateixa: durant un temps, el periòdic s'escrivia íntegrament en castellà, va haver-hi uns mesos que va publicar-se en català i castellà, tot i que la proporció de textos en un idioma i l'altre va anar variant i no es va mantenir constant, i hi va haver un període ampli també en què *La Aurora* va sortir totalment en català; per tant, es poden distingir tres etapes pel que fa a l'ús de la llengua.

La primera etapa s'estén des del setembre de 1906 fins al març de 1910. Aquesta etapa inclou els números entre l'1 i el 181. Durant aquest període el setmanari s'escriu pràcticament tot en castellà. S'hi feu un ús residual del català; concretament, apareixien en català alguns articles esporàdics i la meitat la secció de passatempis. En resum, de les quatre pàgines que tenia el periòdic, l'ús del català no superava la mitja pàgina. Durant aquesta primera etapa, Alcover va publicar tres articles a *La Aurora*: un en castellà, "Viva el Santo Cristo de Manacor" el 28 de març de 1907, i dos en català: "Lo que vol el Sant Cristo dels manacorins", el 18 d'abril de 1908; i "Origen de la llengua mallorquina" el 15 de gener de 1910.

La segona etapa s'inicia amb l'entrada d'Alcover en el periòdic en el número 182, el 12 de març de 1910, i acaba quan n'assumí la direcció, el mes de gener de 1911. Aquesta segona etapa es caracteritza per un augment quantitatiu de pàgines en català. Si en la primera etapa l'ús del català es reduïa a menys d'una de les quatre pàgines, amb la incorporació d'Alcover aquesta tendència va virar de manera dràstica i van començar a aparèixer en català les tres primeres pàgines, ocupades per textos polèmics d'*En Revenjoli*. El castellà va quedar relegat a articles puntuals i breus. També són en castellà l'apartat de notícies breus sobre Manacor- l'anomenada *Sección Local*-, la publicitat, la informació sobre misses -*Cultos*- i alguns dels passatempis. Tot plegat es redueix entre dues i quatre columnes, o sigui, no més d'una pàgina. Així, doncs, es constata que la tendència dels primers quatre anys de vida de *La Aurora* es capgira i a partir del març de 1910 és el castellà el que hi esdevé residual.

Aquesta distribució de l'ús dels dos idiomes es va mantenir fins al número 224, del 31 de desembre de 1910. Amb el pas a 1911, s'inicia una tercera etapa. El gener de 1911, Alcover va

fer-se càrrec de la direcció del periòdic i això va comportar la desaparició gairebé completa del castellà de *La Aurora*: les seccions que al llarg de la segona etapa eren totalment o parcialment en castellà o bé desapareixen, com és el cas de *Cultos* i els passatemps, o bé comencen a publicar-se en català, per exemple, les notícies locals, *Secció local*. Així, a partir del número 226, corresponent al 7 de gener de 1911, i fins al darrer número que es va publicar, el 536, corresponent al 31 de desembre de 1916, *La Aurora* va aparèixer íntegrament en català. No obstant això, de manera esporàdica, apareixia algun text en castellà: alguna carta al director o la reproducció d'articles publicats per mitjans d'expressió castellana.⁵³ De tota manera, és una quantitat de textos molt poc significativa. L'any 1911: un text; el 1913: cap; el 1912: 2; el 1914: cap; el 1915: 12; el 1916: 2.

La major part dels textos catalans de *La Aurora* estan escrits en la varietat dialectal de Mallorca. L'1 de març de 1913, en un comunicat titulat "Nova ortografia", Alcover anuncia l'adhesió per part de *La Aurora* a les normes ortogràfiques establertes per l'Institut d'Estudis Catalans, tot adaptant-les a les especificitats del dialecte propi:

Haurán notada es nostros lectores una mica de tramudansa en sa nostra ortografia o manera d'escriure es mallorquí. Es que hem adoptades en tot lo que tenen aplicació an es català de Mallorca, que es lo que noltros parlam, ses *Normes Ortogràfiques o Regles d'escriure* que es benemèrit *Institut d'Estudis Catalans* de Barcelona ha formulades i publicades per observar-les en totes ses seues publicacions (...). *La Aurora* amb molt de gust accepta aqueixes *Normes* en lo que tenen aplicació an es català de Mallorca, i escriurà segons s'esperit d'elles aquells fenòmens fonètics característics des llenguatge mallorquí que no entren dins es català literari, pel qual l'*Institut d'Estudis Catalans* ha dictades aqueixes *Normes* ("Nova ortografia", *La Aurora*, 338, 1.03.1913, p. 3, columna 4).

Alguns textos, però, a causa del seu contingut s'adcrivien a un registre formal i van aparèixer escrits en català literari: els poemes, la biografia que Alcover va escriure del bisbe Pere Joan Campins (del 23 d'octubre al 18 de desembre de 1915, núm. 474-482); "El rei Jaume II i el Castell d'Alaró" (del 30 d'octubre de 1915, en el número 475).

1.2. Els temes

Entre el març de 1910 i el desembre de 1916 Alcover va escriure nombrosos textos polèmics en el setmanari *La Aurora*. Cal tenir present que l'objectiu prioritari d'Alcover amb el periòdic era rebatre els atacs contra l'Església i contra la religió; per tant, un nombre elevat de textos són de

⁵³ Durant el temps que Alcover va restar apartat de *La Aurora* per raons de salut i per un augment de les responsabilitats en la Cúria de la diòcesi de Mallorca arran de la mort del bisbe Campins, entre el febrer i l'octubre de 1915, el setmanari es va fer ressò d'una polèmica suscitada pel projecte de Campins de fer una cripta a l'església de Sant Francesc de Palma en honor a Ramon Llull. Els adversaris en aquesta disputa eren Miquel Ferrà i Joan Rotger. La polèmica va iniciar-se a *La Aurora* amb un intercanvi d'articles en català, signats amb pseudònim, entre *Filaprim* (Miquel Ferrà) i *Pica-Pica* (Joan Rotger) durant els mesos de juliol i agost de 1915 (núm. 462-465). Posteriorment, el setembre de 1915, la disputa es traslladà a les pàgines de *La Almudaina* i del *Correo de Mallorca* i hi van deixar de signar amb pseudònims; Miquel Ferrà va publicar els seus articles a *La Almudaina* en castellà i Joan Rotger, els seus a *Correo de Mallorca* també en castellà. *La Aurora* va reproduir els articles d'un periòdic i l'altre fins al final de la polèmica el novembre del mateix any (núm. 479).

temàtica religiosa. Ara bé, com es veurà més endavant, el canonge manacorí no es limitava a polemitzar sobre qüestions religioses. De manera simultània a aquest tipus de polèmiques, Alcover escrivia sobre altres qüestions que en la Mallorca del primer terç del segle XX estaven molt vinculades a la religió, com ara la política o l'educació.

Durant les primeres dècades del segle XX, a grans trets, s'enfrontaven dues propostes en relació amb la manera com convenia organitzar la societat: d'una banda, hi havia les forces d'esquerra, amb les múltiples faccions de republicans, els socialistes i els anarcosindicalistes. Tots advocaven per un capgirament substancial de l'ordre social, amb solucions diverses que anaven des de la república burgesa a la dictadura del proletariat o la destrucció de tota forma d'estat per implantar un model anarquista. D'altra banda, hi havia les forces de la Restauració, liberals i conservadors, partidaris de mantenir el sistema monàrquic i, per tant, contràries a qualsevol canvi traumàtic i radical de l'*statu quo*. Entre aquests darrers, els liberals consideraven que calia reformar les estructures de l'Estat mentre que els conservadors consideraven que no eren necessaris grans canvis.

I encara cal fer menció dels grups tradicionalistes, vinculats al carlisme i partidaris de retornar a formes d'organització social i de govern pròpies de l'Antic Règim. Tot i que eren afins en algunes propostes als conservadors, no s'hi alineaven i constituïen una força política diferenciada. Una altra cara del prisma correspondria al catalanisme polític, que durant el primer terç del segle XX va capitalitzar la Lliga Regionalista, conservadora i al costat dels conservadors en qüestions cabdals però que tenia propostes pròpies, encaminades a dotar Catalunya de quotes més grans d'autogovern en el marc de l'Estat Espanyol. Aquesta confrontació de models provocava disputes, generava controvèrsia entorn de com havia de ser l'Estat, de com havia de ser l'educació, de quin paper havia de tenir la religió en l'Estat i de quin havia de ser el rol d'Espanya en l'expansió colonial. Es produïen interpretacions distintes, fins i tot oposades, de la història.

Alcover, en nom de *La Aurora* i de la jerarquia eclesiàstica mallorquina, per un cantó, i els seus adversaris de la premsa d'esquerres, per l'altre, van prendre partit de manera decidida, es posicionen de manera inequívoca en aquestes grans qüestions. Els plantejaments d'uns i altres van quedar impresos a les pàgines a *La Aurora*, *La Justicia*, *El Obrero Balear*, *El Ideal*, etc., ara fa un segle, i han donat peu a aquest treball. En aquest context de confrontació no sempre pacífica i amistosa, Alcover es decantava pel costat conservador de l'eix, i el seu pensament oscil·lava entre el conservadorisme, o el maurisme, i el regionalisme de la Lliga. Els textos d'Alcover a *La Aurora* són un reflex dels seus punts de vista, com també de la seva evolució ideològica al llarg dels anys. Per motius de claredat expositiva, s'ha optat per classificar els textos polèmics d'Alcover en categories seguint un criteri temàtic. L'ordre de presentació dels temes s'ha establert d'acord amb el pes quantitatiu que té cada tema dins el setmanari. El gràfic que hi ha a sota mostra el pes de cada categoria dins *La Aurora*. S'observa que de tots els textos polèmics d'Alcover, tres quartes parts, el 76%, són de temàtica política i religiosa.

1.2.1 Política

Dels 2237 textos polèmics d'Alcover que van publicar-se en *La Aurora* entre el març de 1910 i el desembre de 1916, un 42%, 935, eren de temàtica política; per tant, gairebé la meitat dels textos alcoverians del setmanari. Com és d'esperar, sota aquest epígraf s'han inclòs múltiples qüestions: polèmiques al voltant del sistema de govern; bondats i maldats del socialisme i de l'anarquisme; els fets de la Setmana Tràgica; la Guerra del Rif; la Primera Guerra Mundial, etc. Alcover prenia partit en totes aquestes qüestions de manera clara. Els temes de política seran tractats amb més profunditat més endavant en el capítol 3 d'aquest treball. De la resta de temes, atesa la seva extensió, se'n farà només una descripció general.

1.2.2 Religió

Les qüestions religioses tenen també molt de pes en les polèmiques d'Alcover. Dels 2237 textos polèmics alcoverians, un 34% són de temàtica religiosa. Aquest percentatge equival a 761 textos. Sota aquesta etiqueta, s'hi inclouen múltiples qüestions: qüestions relacionades amb moral, sobre la història de l'Església, sobre el protestantisme, sobre l'existència de Déu, sobre la veracitat dels evangelis, etc. Les qüestions relacionades amb la moral cristiana formen el gruix dels textos religiosos: d'un conjunt de 761 textos de temàtica religiosa, 644 tracten aspectes de moral cristiana, com ara la integritat ètica dels clergues o qüestions dogmàtiques, com ara la interpretació de la Bíblia, l'existència de Déu o del Paradís; 59 textos tracten aspectes relacionats amb la història de l'Església; 19 ataquen o refuten plantejaments del protestantisme; en 7 textos es posa en dubte l'organització de l'Església i en 6, s'intenta rebatre el modernisme teològic. La resta de textos sobre religió tracten aspectes molt concrets o puntuals com ara una polèmica al voltant d'una visita dels frares del Sagrat Cor a Sineu, la idoneïtat d'un capellà per fer sermons, les presumptes irregularitats en unes oposicions a canonge, la defensa de Santa Catalina de Sena o de Sor Catalina Tomàs.

De tot aquest conjunt de textos, n'hi ha que són opinions o refutacions puntuals d'articles apareguts en la premsa anticlerical; és a dir: Alcover s'assabentava que en un periòdic havia aparegut un article amb el qual discrepava; escrivia una resposta refutant aquest article i la qüestió quedava tancada. Però hi ha d'altres qüestions que van generar més d'un text d'Alcover o bé perquè la qüestió era més complexa, o bé perquè l'adversari va replicar Alcover i aquest fet va provocar un intercanvi de textos entre un i altre. La taula que es presenta a continuació pretén identificar aquestes seqüències de textos que són respostes més llargues i que ocupen, per tant, més espai i generen múltiples escrits. S'ha optat per incloure-hi dues polèmiques que ocupen un sol número de *La Aurora*. S'ha pres aquesta decisió perquè encara que només ocupin un número, l'extensió de la resposta és tan àmplia que en altres moments de la trajectòria del setmanari -en moments en què Alcover responia en un mateix número diferents atacs provinents de diferents mitjans- s'haurien publicat en números diferents. Aquestes seqüències de textos són:

ADVERSARI	PERIÒDIC	INICI	FINAL	TEMA
Manuel Jiménez Moya.	<i>La Justicia</i>	19.03.1910 (N. 183).	16.07.1910 (N. 200)	Moral cristiana i història de l'Església. Comportaments immorals per part d'alts càrrecs eclesiàstics durant l'edat mitjana.
<i>Cosquillas</i>	<i>El Obrero Balear</i>	29.10.1910 (N. 216). De manera intermitent.	26.08.1911 (N. 259)	Moral cristiana. Presumptes abusos a un infant per part de monges.
<i>Ad sum</i> <Mateu Seguí Umbert>	<i>El Ideal</i>	14.01.1911 (N. 227)	18.02.1911 (N. 232)	Moral cristiana i història de l'Església. Acusacions d'atrocitats perpetrades per l'Església durant l'edat mitjana i l'Edat Moderna.
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	21.01.1911 (N. 228)	22.04.1911 (N. 232)	Moral cristiana. Acusacions de comportaments immorals per part d'eclesiàstics coetanis.
Gabriel Alomar	<i>El Ideal</i>	11.02.1911 (N. 231)	11.02.1911 (N. 231)	Moral cristiana i història de l'Església. Actes immorals per part de membres de la Companyia de Jesús.
Ferrándiz	<i>El Ideal</i>	5.08.1911 (N. 256)	5.08.1911 (N. 256)	Moral cristiana i història de l'Església. Atac contra el cristianisme, considerat el causant de les grans guerres a Occident.
<i>Primet</i>	<i>Pu-put</i>	9.09.1911 (N. 260)	23.09.1911 (N. 263)	Moral cristiana i història de l'Església. Manipulació de les Sagrades Escripures i de les consignes de Jesús per part de clergues.

Anònim	Opuscle <i>El Clericalismo.</i>	30.09.1911 (N. 264)	10.02.1912 (N. 283)	Història de l'Església. Inquisició. Oposició atàvica de l'Església al progrés científic i filosòfic. Atrocitats perpetrades pels tribunals de la Santa Inquisició.
Joan Monserrat Parets	<i>El Obrero Balear</i>	23.12.1911 (N. 276)	10.02.1912 (N. 283)	Inquisició. Atrocitats perpetrades pels tribunals de la Santa Inquisició.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	24.02.1912 (N. 285)	10.08.1912 (N. 309)	Moral cristiana i història de l'Església. Integritat moral d'alts càrrecs de la jerarquia eclesiàstica durant l'Edat Mitjana.
Gabriel Alomar	<i>El Obrero Balear</i>	4.01.1913 (N. 330)	22.02.1913 (N. 337)	Moral cristiana. Legitimitat del tiranicidi.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	14.11.1914 (N. 425).	21.11.1914 (N. 426).	Moral cristiana i història de l'Església. Crueltat i immoralitat dels papes que van prendre el nom Benet.
Pablo <Jaume Rul·lan i Frau>	<i>El Pueblo</i>	13.02.1915 (N. 438)	20.02.1915 (N. 439)	Moral cristiana i història de l'Església. Matança d'hugonots de 1572. Justificació de la Reforma de Luter.
Jaume Riera Albertí	<i>El Obrero Balear</i>	11.11.1916 (N. 529).	2.12.1916 (N. 532).	Moral cristiana. Existència de Déu, el Cel, l'Infern i el Purgatori.

Els 761 textos polèmics sobre religió redactats per Alcover que hi ha a *La Aurora* permeten fer una divisió interna tenint en compte les qüestions que tracten. S'ha optat per fer la subdivisió següent en relació amb els textos sobre religió: 1) textos sobre moral cristiana, 2) textos sobre història de l'Església, 3) protestantisme, 4) altres qüestions religioses. Aquest darrer grup inclou

qüestions que són tractades de manera puntual o en poques ocasions, raó per la qual s'ha considerat que no era necessari afegir altres categories.

1.2.2.1 Moral cristiana

Sota aquesta etiqueta s'inclouen els textos en què Alcover tenia com a objectiu o bé defensar la integritat moral dels eclesiàstics davant les acusacions que periòdicament es publicaven a la premsa anticlerical o bé refutar els articles que posaven en dubte fonaments de la religió cristiana, com ara l'existència de Déu o l'autoritat de la Bíblia. Les qüestions sobre moral cristiana eren de naturalesa molt diversa, però s'han sintetitzat així: 1) incompliment del celibat, concubinatges, amants, etc.; 2) violència, intolerància de catòlics cap als seus adversaris dins o fora de l'Església; 3) pederàstia; 4) apropiació il·lícita de béns d'altri per part d'eclesiàstics, corrupció, abús de poder, etc.; 5) dogmes; 6) alineació de l'Església al costat dels privilegiats, ostentació de riqueses per part d'eclesiàstics. Tot seguit s'il·lustraran amb textos cadascuna d'aquestes qüestions.

1) Incompliment del celibat, concubinatges, amants, etc.

Dels 644 textos relacionats amb la moral cristiana, 99 estaven destinats a refutar acusacions formulades per la premsa anticlerical en què s'assegurava que eclesiàstics no prenién en consideració el celibat. Per il·lustrar les disputes en relació amb aquest tema, és molt útil la sèrie de textos que Alcover va escriure per rebatre els articles anònims de la secció "Lujuria clerical", apareguda a *El Obrero Balear* entre el 17 de febrer i el 3 d'agost de 1912. Setmanalment, en aquesta secció apareixia un article en què es donaven detalls d'immoralitats comeses per alts càrrecs de la jerarquia eclesiàstica al llarg de la història.⁵⁴ En concret, en el fragment que hi ha tot seguit s'acusava el papa Joan XII de llibertí:

Juan XII es el símbolo más perfecto de crimen; sus delitos y aventuras escandalosas, son el colmo de la desvergüenza; todas las mujeres, casadas, solteras, viudas, ricas, pobres, puras ó impuras, eran buenas para él; no había mujer que él no tratara de conquistarla, y tan pronto como lo conseguía, convertíala en su concubina. 'Sus borracheras obligaron á salir de Roma á todas las mujeres honradas'. Un Concilio lo depuso y así consta en los cánones, que se le acusa de homicidio, de perjuicio, simonía (llegó a vender la mitra), sacrilegio, incesto, castración de cardenales, invocación á los dioses paganos ("Lujuria clerical", *El Obrero Balear*, 526, 20.04.1912, p. 3, columna 2).

⁵⁴ Segons informava l'autor anònim dels articles de la sèrie "Lujuria clerical" el 22 de juny de 1912, totes les dades que ell havia aportat les havia preses de l'assaig *De corrupto ecclesiae statu*, atribuït a Nicolas de Clémanges.

Alcover, posteriorment, afirmava que el que havia aparegut publicat a *El Obrero Balear* contra Joan XII era una calúmia per malfamar l'Església, argumentant que no es podia demostrar que cap de les acusacions fos certa:

Després d'haver entaferrades tals barbaritats, se posa a dirne sobre Juan XII, acusantlo de s'homo més porc que se sia vist may. Casi tot quant en diu es mentida; i si no, que don fe d'aquelles cosotes que atribueix a Juan XII. Vaja! Que trega es paperot socialista sa seua sabiduria històrica! Que mos citi un sol autor contemporani de Juan XII aont consti que qu'aquest feya ses coses que li atribueix es paperot socialista; pero ha de citar ses mateixes paraules de tal autor ("A s'Obrer Balear' mala ánima", *La Aurora*, 295, 4.05.1912, p. 3, columna 1).

Sovint, Alcover havia de refutar acusacions contra clergues molt més propers en el temps i en l'espai. És el cas d'unes acusacions implícites o velades de concubinat contra un capellà de Mancor de la Vall, publicades al periòdic *Pu-put*:

Des molts lectós en que avuy ja conta aquest setmanari a nes llogaret de Mancó, se mos n'han presentat uns cuants diguent que protestan de s'afirmació que fa Madó Poma respecta des Vicari de Mancó en lo que diu que té per criada una cosina seua perque no heyá tales carneros y que a n'aixó heu fa perque sa gent que no le coneix no pensi mal d'aquesta paloma que te es poble escandalisat, pero no es tal cosina sino que li toca altre parentesch des qu'ell diu ("Correspondenci de pobles", *Pu-put*, 205, 4.11.1911, p. 4, columna 1).

Una setmana després, Alcover responia indignat per l'acusació contra el rector de Mancor de la Vall, assegurant que es tractava d'una calúmia, i es queixava que el redactor de *Pu-put* fes servir subterfugis per acusar i així evitar problemes amb la justícia. Alcover solia emprar el terme "S'Animalot pudent" per referir-se a *Pu-put*:

La publica s'*Animalot pudent*. Sens dubte le hi ha enviada aquell estornell de Mancor, escandalós públic, posat a donar lliçons de moralitat. Idó etziba una indecència feresta contra'l Sr. Vicari de Mancor, pero no d'una manera clara, que'l puguen agafar, sino que hu diu ab significanses, pero que's sentit material de ses paraules no es res. Vaja está dita sa canallada així com les diuen es vils, es covarts, es... canalles ("Una nova canallada contra'l Rt. Vicari de Mancor", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 2, columna 2).

2) Violència, intolerància dels catòlics cap als seus adversaris dins o fora de l'Església

Al costat d'acusacions relacionades amb la incontinença sexual dels clergues, n'hi havia també que tenien a veure amb suposats actes de violència o d'intolerància dels catòlics cap als seus rivals. Concretament, dels 644 textos relacionats amb la moral cristiana, n'hi ha 165 dedicats a rebatre acusacions de violència o intolerància. Per il·lustrar aquest tipus de disputes es presenta un fragment de la polèmica que el canonge manacorí va mantenir amb *Ad sum*, Mateu Seguí Umbert, entre el 7 de gener i el 18 de febrer de 1911. *Ad sum* havia publicat l'article "Filosofía de la historia" en el setmanari republicà *El Ideal* el 31 de desembre de 1910 (números 226-232). En

aquest article explicava cada setmana una multitud d'actuacions dutes a terme al llarg de la història per cabdills cristians o per alts càrrecs de la jerarquia eclesiàstica molt reprovables des d'un punt de vista ètic: matances d'heretges, abús de poder, simonia, assassinats d'adversaris, etc. Un dels retrets que feia *Ad sum* a l'Església era la gran mortaldat que van originar les croades. Alcover el 14 de gener de 1911 justificava aquelles expedicions militars a Terra Santa d'una manera raonada i aportant dades històriques. S'expressava amb aquests termes:

¿I teniu cara, Sr. Ad sum, d'anar a retreure ses Creuades per fer-ne un càrrec a l'Església i a n-es Cristianisme? ¿Tan cruu estau d'història que no sabeu que ses Creuades les van fer es pobles cristians, cansats de ses incursions i pirateries des sarraïns, alarbs i mahometans, qu'envestien continuament es ports y totes ses costes de la cristiandat, passantho tot a foc i sanc, i no dexaven viure's cristians qu'habitaven entre ells, tractantlos pitjor que bísties, fentlos tirar a carro i rodar a sínies i molins? S'història, homo, e-hu diu ben clar que sa primera creuada la motivan ses barbaritats i crueldats horribilíssimes que's mahometans bax des fatimita Moez l'any 969 comensaven a cometre contra's cristians a Jerusalem i de tota la Terra Santa; i, apoderantsen l'any 1073 es turcs salchucides, va revenir més encara sa persecució contra's es cristians i va quantra-passar tota mida quant se feu amo de la Ciutat Santa es ferotje i sanguinari Orthok l'any 1086, que foren saquetjades totes les esglésies, tomaven ets altars, botxinetjaven moltíssims d'esglesiaístics i pelegrins de totes classes (“¿Qu'es axò de ses Creuades?”, *La Aurora*, 227, 14.01.1911, p 4, columna 2).

3) Pederàstia

Dels 644 textos relacionats amb la moral cristiana, se'n troben 43 en què Alcover defensava clergues d'acusacions de pederàstia publicades per periòdics anticlericals. Un exemple es troba en la polèmica al voltant d'una acusació de violació. El 22 d'octubre de 1910 *El Obrero Balear* publicava que unes monges havien estat acusades de violar la nena Montserrat Iñíguez.

Recientemente en un convento de Barcelona habitado por monjas, se ha cometido otro atentado al pudor en una niña de siete años. Según manifestaciones hechas por dicha niña y por las señales de tortura que presentaba, fue violada, cometiéndose además con ella, otras brutalidades. Por lo visto, los clericales que tanto chillaron contra las escuelas laicas, están dando pruebas de lo buena que es la enseñanza católica; esto es, deshonar a inocentes criaturas (“Plumazos”, *El Obrero Balear*, 450, 22.10.1910, p. 1, columna 1-2).

Una setmana després, Alcover negava les acusacions d'*El Obrero Balear*. Apuntava que era una calúmnia creada per grups anticlericals:

Es paperots revolucionaris de Barcelona han feta córrer aqueys dies sa notícia de que ses monjes de Santa Elisabet d'allá havien martirisada una nina i n'havien abusat. Ses Autoridats han tractat d'aclarirho, i no ha resultat més qu'un enfilay de mentides i calúmnies infames des radicals contra ses monjes (“Calúmnia a unes monjes sobre una nina”, *La Aurora*, 216. 29.10.1910, p. 2, columna 1).

Caldrà, però, esperar fins al 12 de novembre per llegir una versió més completa dels fets. Ara, Alcover afirma que la qüestió està en mans d'un jutge i que encara no se sap què va passar. Lamenta que la premsa anticlerical hagi ja donat per certes les acusacions de violació contra les monges:

Ja saben es nostros lectores alló d'aquella nina que suposen es periódics revolucionaris que martirisaren i corromperen ses monjes de Sta. Elisabet de Gràcia (Barcelona). Se presentá una denuncia a n-es Jutjat corresponent sobre aquesta nina; es Jutjat instrueix sa causa; i, en esser s'hora, farà sentència. Lo regular, lo llògic, lo raonable, lo decent era esperar que s'Autoritat Judicial fés sa sentència, i passar per aquella o apellarne, si no satisfeya. Axó dictava sa raó; pero es paperots revolucionaris no's retgexen pe' sa raó, sinó pe' sa passió. Per ells sa qüestió es malfamar ses monjes, es frares, tot lo que fa olor d'església; per ells sa qüestió es criar odi i ràbia entre's poble contra frares i monjes i capellans, acusantlos d'esser tots uns perduts, uns viciosos, uns criminals, plens de crims i d'iniquitats ("Es horrible", *La Aurora*, 218, 12.11.1910, p. 2, columna 3).

El Obrero Balear insistia dues setmanes després en l'acusació contra les monges del convent de Santa Isabel i criticava que, acollint-se a la confessió, els clergues podien defugir la responsabilitat pels seus fets:

Los ataques públicos al pudor, aun hay de recientes, y unos de ellos es el del convento de Santa Isabel de Barcelona, en el cual fue violada la niña Monserrat. Pero todo esto para los neos no implica nada, porque por algo gozan del privilegio del confesionario. Y a gran pecador, buena confesión y asunto terminado ("Plumazos", *El Obrero Balear*, 455, 26.11.1910, p. 1, columna 3).

La setmana posterior Alcover donava per fet que les monges eren innocents i, de nou, lamentava l'actitud de la premsa d'esquerres, obcecada, segons el canonge manacorí, a difamar els eclesiàstics fins i tot recorrent a la calúmia:

A la fi, una quinzena de dies enrera, el diari carlista de Barcelona *Correo Catalán* publicá'l dictamen que sis metjes han donat per orde des Tribunal que intervé sa causa d'aquella. Son sis metjes que firmen, axó es, dos posats p'es tribunal, dos de s'acció popular exercida p'es lerrouxistes i demés sectaris, i dos p'es catòlics. Entre aqueys sis metjes n'hi ha dos de lerrouxistes. Idó bé aqueys sis metjes, d'orde des Tribunal han donat es seu dictamen i han declarat que no hi ha hagut violació de tal atlota ("Lo de s'atlota i ses monjes de Sta. Elisabet de Gràcia (Barcelona)", *La Aurora*, 221, 3.12.1910, p. 1, columna 2).

Finalment, el 26 d'agost de 1911, Alcover informava que les acusacions de violació havien estat considerades com a falses pel tribunal competent en l'assumpte. Lamentava que la premsa anticlerical no hagués publicat cap rectificació o cap petició pública de disculpa a fi de restituir l'honorabilitat de les monges del convent de Santa Isabel:

Idó bé, s'altra setmana, davant sa Sala de Vacacions de l'Audiència de Barcelona se va tenir sa Vista que prevé sa Lley per determinar si sa causa de sa denuncia presentada sobre suposada violació de tal nina, s'havia de sobre-seure o obrirse's 'judici oral' corresponent. Concorregueren an aquell acte totes ses parts (sa mare de sa nina, sa qu'havia feta sa denúncia; es Ministeri Fiscal; s'acció popular des lerrouixistes); i totes ses parts estigueren conformes en que sa causa se sobresegués, axò es, que no hi havia haguda tal violació de sa nina Monserrat Iñiguez, i per lo metex no's tracta més que d'una de tantes calumnies anticlericals contra ses Monjes. ¿l creys que s' 'Injusticia' ni s' 'Obrer Balear' tornarán s'honra a ses Monjes? Un llamp forcat tornaríen ells si porien ("Allò de sa nina Monserrat Iñiguez", *La Aurora*, 259, 26.08.1911, p. 1, columna 1).

4) Apropiació il·lícita de béns d'altri per part d'eclesiàstics, corrupció, abús de poder, etc.

Un altre tema recurrent en els atacs a l'Església és el de l'abús de poder per part de clergues, corrupció o apropiació il·lícita de diners o de patrimoni per via del xantatge o aprofitant-se de la ignorància de les persones. En concret, dels 644 textos sobre moral cristiana, 123 giren entorn de casos de corrupció que tenen eclesiàstics com a protagonistes. Alcover rebut acusacions de compravenda d'indulgències, acusacions de simonia, denúncies per explotació de treballadors per part de jesuïtes, queixes perquè només els difunts que deixen donacions copioses tenen garantida la salvació, etc. Ell mateix va ser acusat per Pinyol, del setmanari *Pu-Put*, d'haver-se apoderat il·lícitament d'una partida econòmica provinent del govern de l'Estat destinada a les parròquies de Mallorca. A tall d'exemple, es presenta aquest fragment en què Alcover sortia al pas d'unes acusacions contra el canonges del bisbat d'Urgell, de qui s'havia escrit que havien venut un còdex medieval:

Demunt certs paperots republicans anticlericals de Catalunya comensá a córrer, aqueys dies passats, sa notícia de que's Canonjes de la Seu d'Urgell, havien venut un còdex manuscrit des sigles IX o X per 125.000 pessetes, que s'havien embutxacades; i, com se suposa les posaven com un pedás brut per inimics de s'art i sa ciència i per lladres. Es Canonjes d'Urgell e-hu saberen, i han desmentit tal mentida i tal calúmia fent veure qu'es fals de tota falsedat qu'ells ni altres hajen venut tal manuscrit, que guarden relligiosament dins es riquíssim arxiu d'aquella Seu, aont el poren anar a veure es qui vulguen ("Una calúmia anticlerical", *La Aurora*, 242, 29.04.1911, p. 3 columna 2).

5) Dogmes

Del conjunt de 644 textos que giren al voltant de la moral cristiana, 149 estan dedicats a tractar qüestions dogmàtiques; es troben textos en què Alcover rebutia els que posaven en dubte qüestions com ara l'existència de Déu, l'autenticitat de la Bíblia o els miracles, la idoneïtat de la confessió, l'existència del Cel o de l'Infern, la Santíssima Trinitat, etc. Un exemple es troba en un article d'*El Obrero Balear* del 24 de setembre de 1910 en el qual *Juliano* afirmava sense embuts que Déu no existia, ja que era una invenció dels homes que permetia l'explotació d'una part de la humanitat i garantia el benestar d'una minoria:

Los ministros que ejercen el divino magisterio de hacer cumplir y enseñar las leyes ó doctrinas de un Dios que no existe, que lo ha forjado la mente de esos hombres que aman más la regresión que el progreso dicen que todo hombre que no se identifique y crea en lo que ellos sin creer predicán, está dejado de la mano de Dios, de ese Dios vengativo, austero, que goza en la destrucción de la Naturaleza, que hace pasar hambre y miseria al que produce, dando en cambio suculentos manjares al parásito que vive á costa de los demás (“Las almas que pecan”, *El Obrero Balear*, 446, 24.09.1910, p. 6, columnes 1-2).

La setmana posterior, Alcover rebatia l’afirmació de l’articulista d’*El Obrero Balear*. A part de titllar *Juliano* de blasfem, Alcover assegurava que, si Déu no existís, la situació dels obrers seria molt pitjor perquè encara tindrien la condició d’esclaus anterior al naixement de cristianisme; per tant, Alcover presentava Déu i el cristianisme com a alliberadors de la classe treballadora:

El Obrero Balear, malanat, desgraciat, oyós, nega s’existencia de Deu; diu que Deu es una invenció d’ets inimics des progrés; que’s Deu des cristians es venjatiu, que passa gust de fer mal, que fa passar fam i miséria a n-es qui produexen, i dona baldor a bons trossos a n-es qui no produexen i xuclen sa sanc d’ets altres. ¿No es ver qu’escarrufen i aborronen aquexes blasfémies? (...) ¡Ah si no hi havia Deu! ¡Ah si no hi havia temor de Deu! ¿Que seria del mon, i sobre tot des pobres es dia que no hi hagués Deu, es dia que ningú cregués en Deu? ¡Basta veure com estava el mon quant el Bon Jesús vengué demunt la terra a predicar sa seua doctrina divina i afundar l’Església Santa! ¿Com estaven es pobres llavó que casi negú creya en so vertader Deu? ¿com estaven es trabayadors? Tots eren esclaus; no tenien drets; no se’n parlava ni’s concebia sa llibertat des trabayadors! Es trabayadors eren *coses* des seus amos, just un gall o un porcellí, o un ase o un mul (“Blasfémies”, *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

6) Alineació de l’Església al costat dels privilegiats, ostentació de riqueses per part d’eclesiàstics

Dels 644 textos sobre la moral cristiana, 65 estan destinats a desmentir que l’Església es posava sempre al costat dels poderosos per tal de mantenir uns privilegis encara que aquest suport suposés deixar de banda els més necessitats. Alcover mitjançant aquests textos intenta demostrar que ser seguidor de Jesús no implica necessàriament ser pobre. Per il·lustrar aquest tipus de disputes, es presenta un intercanvi de textos publicats el mes de setembre de 1913 en què un articulista d’*El Obrero Balear* recriminava als capellans que l’acumulació de riqueses era una contradicció, ja que Jesús sempre va ser pobre, i que el fet de voler únicament estar al costat dels poderosos també era contradictori:

Cristo nació pobre y murió pobre. El cura nace pobre y muere rico (...). Cristo quería que le siguiera quien no tuviese dinero. El cura quiere que le siga el que tiene dinero y se lo da (“Cristo y el Cura”, *El Obrero Balear*, 603, 30.08.1913, p. 4, columna 2).

Alcover li responia que era fals que tots els capellans fossin rics, que n'hi havia de rics i n'hi havia de pobres. Sobre el retret que els capellans tan sols volien estar al costat dels poderosos, responia que els clergues cercaven apropar tothom a l'Església, independentment de la seva condició:

Comença es paperetxo socialistetxo dient: 'Cristo va nèixer pobre i va morir pobre'. Això es ben ver: pero llavó diu: 'es capellá neix pobre i mor ric', lo qual es una solemníssima mentida. ¿Qui no hu sab que de capellans n'hi ha que neixen pobres i altres que neixen rics, com n'hi ha a balquena que viuen i moren pobríssims, i son ben clars es qui moren rics (...). Diu s'Obreretxo: 'es capellans només volen que los seguesquen es qui tenen diners i les ne donen'- Heu vist, lectors de La Aurora, quina manera de mentir i de calumniar que té es paperetxo socialistetxo contra es capellans? ¿Vol dir ara es capellans no cerquen que los seguesca negú que no sia ric? Pero ¿i no diuen sempre es paperots anticlericals que es capellans no fan més que embarriolar es poble amb engans i ardits per dur-lo a fer lo que ells volen? que criden la gent an es confesionari per mal encaminar-la? ¿No acusen sempre ets anticlericals an es capellans que cerquen per tots es vents que es pobres los seguesquen, per enganar-los, per esplotar-los, per xuclar-los tota sa sang? ("Enfilais d'infamies contra es clero", *La Aurora*, 368, 6.09.1913, p. 4, columna 2).

1.2.2.2 Història de l'Església

Una part significativa dels textos de tema religiós escrits per Alcover a *La Aurora* entre 1910 i 1916 giren entorn de la història de l'Església. En total, són 59 textos. Un exemple es troba en la refutació que va fer al cap de l'agrupació socialista de Palma i director d'*El Obrero Balear*, Llorenç Bisbal, en relació amb el paper de l'Església en la mort de Giordano Bruno. Bisbal sostenia que l'Església havia fet cremar viu Bruno per insistir en el fet que la Terra no era una superfície plana sinó que tenia forma de globus:

El Sr. Alou no negará seguramente que los teólogos y los padres de la Iglesia romana sostuvieron mucho tiempo la teoría de que la tierra era una superficie plana y el cielo un firmamento, el suelo del paraíso; como tampoco me negará que el italiano Jordán Bruno fué quemado vivo por esos mismos padres por haber enseñado junto con Averroes y otros sabios la teoría globular de la tierra (lo cual demostró prácticamente Magallanes) y sostenido la de la pluralidad de los mundos ("Contestando á D. Amadeo Alou", *El Obrero Balear*, 478, 13.05.1911, p. 3, columnes 1-2).

Una setmana després, Alcover exculpava l'Església de les acusacions de Llorenç Bisbal. Sostenia que Bruno no havia estat executat per haver sostingut la seva teoria sobre la terra, ja que aquesta teoria, de fet, ja havia estat defensada i patrocinada per l'Església:

Pero ¿que sabeu vos de teories de Sants Pares ni de ses interpretacions qu'aqueys donaven a la Biblia? Veyam ¿Quins eren aqueys Pares? ¿quines eren aquexes interpretacions? ¿Quins eren es Sants Pares que sostenien que 'sa terra era una superfície plana'? ¿A n-e quin llibre heu trobat, en no esser un llibre ple de mentides i de goranades, que En Jordá Bruno el 'cremassen' perque 'defensava que sa terra era

globular', axò es, en forma de bolla? Es fals i mentida que'l cremassen per res d'axò (...) ¿O no hu sabeu gens gens que durant es sigle XV i es sigle XVI es principals defensors des sistema de que es sa terra que volta's sol, foren sacerdots, prelats, bisbes i cardenals de l'Església Romana, i que hu defensaren ab so beneplàcit des Sums Pontífics de Roma? ("Altre pic es 'company' Bisbal", *La Aurora*, 245, 20.05.1911, p. 3, columnes 1-2).

1.2.2.3 Tradicionalisme

Durant la dècada de 1880, en els anys de seminarista i pocs anys després d'haver estat nomenat prevere pel bisbe Jacint M. Cervera, Alcover va dur a terme una activitat intensa com a polemista des de les pàgines de dos periòdics: *El Tambor* primer i *El Àncora* i *El Centinela* després. Aquests tres mitjans actuaven com a plataforma de difusió d'un corrent politicoreligiós catòlic molt concret al qual el jove Alcover estava adscrit: el tradicionalisme. Aquest corrent rebutjava el liberalisme, la llibertat de consciència i la llibertat de cultes, i advocava per la subordinació de l'estat a l'Església. Aquesta manera de pensar estava vinculada al carlisme. Alcover, per tant, s'alineava amb la tendència més reaccionària de l'Església catòlica. A *El Tambor*, a *El Àncora* i a *El Centinela* hi combatia un altre corrent politicoreligiós: els catòlics liberals o partidaris de la Unió Catòlica, que defensaven un front comú de tots els catòlics i la superació de la disputa dinàstica que havia motivat les guerres carlines. Anys després, Alcover va fer un canvi de pensament i, sense abandonar del tot el tradicionalisme, es va posicionar ideològicament a prop del Partit Conservador i de la Lliga. Aquesta qüestió no és central en *La Aurora*; de fet, se'n parla només en sis textos, però és interessant perquè els escrits que en giren a l'entorn permeten visualitzar i entendre el canvi de plantejament que va fer Alcover al llarg dels anys en relació amb el tradicionalisme.

El 25 de març de 1911, Alcover responia al retret que des d'un mitjà catòlic -no especificava quin- se li havia fet. Se li recriminava que des de *La Aurora* combatés els seus propis correligionaris catòlics. Alcover es defensava dient que no tenia la intenció de generar disputes entre catòlics però que davant de tantes desautoritzacions rebudes per part dels seus superiors jeràrquics, es va veure empès a canviar la manera de defensar els ideals:

Per què 'mudárem' de manera d'apreciar ses coses polítiques i de sistema de combatre? Ah! Perque mos cansárem de veure desautorizada tal manera i tal sistema p'el Papa i p'es Bisbes; va esser un enfilay de desautorizacions que mos vengueren de Roma, no individualment a noltros, sino a s'Escola Política a que perteneixíem. Sí, tantes de singlades com se'n va dur aquella Escola, mos arribaren a fer obrir ets uys i a convencermos que a Roma no estaven per tal *manera de veure* ni per tal *sistema*, i que noltros obstinantmos a seguir en lo metex, érem uns fiys malcriats que no mos aturávem de donar disgusts a n-es nostros Pares (El Papa i es Bisbes). Per creure'l Papa i es Bisbes 'mudárem'; i efectivament, de llavò ensá no hem vist pus desautorizada p'el Papa ni per cap Bisbe sa nostra manera de veure ses coses polítiques ni es nostro sistema de batallar, mentres qu'aquella Escola Política ha seguit duguentse'n singlada de Roma i de s'Episcopat ("Qui es confrare, que prenga candela", *La Aurora*, 237, 25.03.1911, p. 3, columna 3).

Dos anys més tard, Alcover insistia en aquesta qüestió a causa dels retrets rebuts, en aquest cas de *La Tradición*. Sostenia que continuava sent tradicionalista i que tan sols havia canviat la manera de lluitar per la seva causa:

Demunt *El Tambor*, *El Centinela*, *El Suplemento* i *El Áncora* mos passàrem anys i anys defensant sa causa tradicionalista, -casi tot sols-, sensa que mai vanguessen a fer-mos costat es qui ara tant mos critiquen, presentant-mos, contra tota veritat, com uns contraris dels carlistes. Deixàrem de dir-nos *carlistes*, no tradicionalistes, quant D. Carles, al cel sia, l'any 1888 engegá des seu partit es qui entenien i defensaven sa causa tradicionalista com *El Siglo Futuro* i *El Centinela*, que noltros casi tot sols publicàvem (...). Seguirem essent tradicionalistes i tradicionalistes som avui encara, i no duim idea mai de deixar-ho d'esser, i hu hem demostrat amb tota sa nostra conducta demunt *La Aurora*, defensant continuament sa causa tradicionalista sempre que l'hem vista atacada o ferida. Sí, seguirem l'any 1888 dient-mos tradicionalistes i figurant com *integristes*. Ara bé, ¿hem desertat de ses files *integristes* de llevò ençà? N'hi ha que hu diuen però falten completament a sa veritat ("Per 'La Tradición', *La Aurora*, 343, 5.04.1913, p. 3, columna 2).

1.2.2.4 Protestantisme

La qüestió del protestantisme sempre va preocupar Alcover. El 1879 Bartomeu Alou⁵⁵ havia obert una església metodista a Capdepera i amb els anys s'havia congriat un grup nombrós de protestants al poble. Aquest fet va despertar la inquietud d'Alcover, que el 1893 havia publicat l'opuscle *Desatinos de un protestante puestos en solfa por un aficionado al solfeo* amb l'objectiu de combatre precisament la puixant colònia protestant de Capdepera, i del qual se n'arribaren a fer tres edicions. A *La Aurora* es troben 19 textos en els quals Alcover ataca el protestantisme encara que cap se centra en la qüestió de Capdepera. Es tracten temes més generals com ara la licitud de la Reforma o la idoneïtat que la Bíblia pugui ser interpretada individualment. Per il·lustrar les disputes sobre el protestantisme, es presenta un fragment de la polèmica que Alcover va mantenir amb *Pablo*, que amagava la personalitat de Jaume Rullan Frau. El 10 d'octubre de 1914 Rullan havia publicat al setmanari *El Pueblo* de Sóller un article titulat "El Germanismo contra el Romanismo". Entre altres qüestions, Rullan reflexionava sobre la Reforma de Luter, de la qual deia que havia estat imprescindible a causa de la mala gestió dels papes. Alcover li va respondre amb contundència, acusant els primers líders protestants d'haver desmantellat un entramat moral i ètic que funcionava:

Vaja! Veiam, *Pauetxo* baldraga! ¿Que es lo que sa Reforma d'En Luter va conpondre ni millorar gens gens? Lo que feren En Luter amb tota sa seua tropa de polissardos desfermats dins Alemanya i En Calví i En Zwingli dins França i Suïssa amb tots es garameus i biduïns que los seguien; lo que feren tots ells va esser empitjorar sa situació de ses coses relligioses, esfondrant ses idees de Autoritat, d'amor i

⁵⁵ Bartomeu Alou (Palma, 1855-1938). Pastor protestant. Va fundar una església i una comunitat metodistes a Capdepera el 1879. Va fundar-hi també una escola que va permetre l'alfabetització de les classes més desafavorides.

subjecció a s'orde establert de Deu dins l'Església i que hi havia reinat des que el Bon Jesús la fundà amb sa seua divina sanc. Sí, es protestantisme no fonc més que sa consumació i consolidació des desorde, des desgavell, des desbaratament de ses coses religioses; va esser aixellar sa pràctica de ses virtuts evengèliques i amollar alloure tots es vicis i passions; va ser reduir a casi no res sa Relligió: fora dijunis! fora missa! fora sufragis p'es morts! fora invocar ets àngels ni es sants! fora malavetjar per fer obres bones! (...) I, ¿què en direm d'allò altre que posà còme fonament de tota sa Reforma? Que no hi havia altra regla de Fe més que la Sagrada Escripura, entesa així com cada u vulga, així com a cada qual li don la gana! Amb això se'n anaren a baix casi tots ets articles de Fe i ets altres en tenen uns altres, contraris i contradictoris entre sí. Així ès impossible fixar quines són ses idees religioses ni morals des protestantisme, perque lo únic que caracteriza es protestants ès que cada u creu de sa Relligió lo que li dona la gana i practica lo que li passa p'es carabassot ("Dues mentides", *La Aurora*, 439, 20.02.1915, p. 1, columnes 1-2).

Tot i el daltabaix que va provocar la Reforma de Luter i malgrat l'aversió que sentia cap als protestants, Alcover valorava molt positivament els polítics de religió protestant que eren condescendents amb el catolicisme en els seus països, com era el cas dels presidents nord-americans William Taft i Woodrow Wilson, i del kàiser alemany Guillem II. En el fragment de sota, elogiava la bona relació que el kàiser tenia amb els catòlics alemanys tot i ser de religió protestant:

Sabem massa que l'Emperador d'Alemanya ès protestant, ès un fervorós luterà; pero també sabem que ès fonament religiós, com e-hu demostra a cada passa, com e-hu ha demostrat sempre; i sabem ademés o que sab tothom a Alemanya, ses grans consideracions que l'Emperador té an es catòlics, s'interés p'es seus actes, per ses seues obres. Així jutgen es catòlics alemanys an es seu Emperador, i n'estan ben contents i, en son entusiastes ("¿Què es això de l'Emperador d'Alemanya?", *La Aurora*, 395. 18.04.1915, p. 2, columna 3).

1.2.2.5 Altres qüestions religioses

Entre els textos d'Alcover sobre temàtica religiosa, n'hi ha que tracten qüestions més aviat puntuals o que no tenen la recurrència de les qüestions presentades suara. Una d'aquestes qüestions és la polèmica entorn de la idoneïtat dels sermons de P. Recolons, quaresmer de la Seu de Mallorca. Alcover va sortir en quatre ocasions a defensar-lo. Es troben també sis textos en què Alcover combatia el modernisme teològic, que des de final del segle XIX posava en dubte una sèrie de dogmes del catolicisme.

1.2.3 Anticlericalisme vs. catolicisme

Deixant de banda els textos de temàtica estrictament religiosa, es constata que una altra part considerable dels textos polèmics que Alcover va publicar en *La Aurora* entre 1910 i 1916 giren

entorn de la força que tenien els grups anticlericals i a la que tenien els grups procatòlics. Es tracta d'articles clarament propagandístics, destinats a demostrar que el catolicisme estava en voga a pesar de la puixança de les forces d'esquerres. Concretament, van aparèixer 160 articles d'aquesta temàtica, xifra que representa un 7% del total de textos polèmics. Són articles en què Alcover celebrava la desaparició d'algun periòdic d'esquerres com ara *La Escoba* o *La Voz del Pueblo*, informava de l'augment de població catòlica en països de tradició protestant com ara Holanda o els Estats Units, es vantava del fervor religiós a França arran de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, de l'èxit dels patronats obrers davant dels sindicats o es burlava del fracàs dels mítings organitzats pels republicans, etc. A tall d'exemple, es presenta aquest fragment en què Alcover posava en dubte una informació publicada per Manuel Jiménez Moya el 7 de maig de 1910 al periòdic *La Justicia* segons la qual 8000 persones van participar en una excursió organitzada per celebrar l'1 de Maig:

Pero allá ont se veu més clar si aná bé sa *gira campestre*, es en sos vots que tengueren es qui la van promoure i la dugueren a cap: es republicans de Manacor, St. Llorens, Artá, Capdepera i Son Servera. Diuen que s'hi aplegaren vuyt mil persones. Molt bé: ¿i qunats de vots han duys a ses urnes aquexes vuyt mil persones? Es números canten: p'es republicans, 776; p'es socialistes, 809. ¡De manera que's republicans de Manacor, St. Llorens, Son Severa, Artá i Capdepera tanmateix han pogut aglapir 776 vots! ¡I eren 8000 persones que s'aplegaren a sa *gira campestre*! Una de dues, Sr. Jiménez Moya: o no es ver que s'hi aplegassen tants de mils o la major part e-hi acudiren per riure-se de vos i des republicans i des socialistes ("Èxit colossal", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 2, columna 3).

1.2.4 Debat Estat/Església

Una altra de les qüestions que va tractar Alcover en els seus textos polèmics de tipus religiós era la relació que hi hauria d'haver entre l'Estat i l'Església. Concretament, un 6%, 140 dels 2237 textos polèmics giren al voltant d'aquesta qüestió. Cal tenir en compte que, des de la Revolució Francesa, els partidaris del liberalisme havien advocat per una separació clara entre Estat i Església. De tota manera, aquesta separació no s'havia fet a tot arreu o no s'havia fet efectiva en la mateixa mesura. A l'Espanya de començament del segle XX era encara objecte de debat, i aquest debat es manifesta en les pàgines de *La Aurora*. Les disputes eren diverses: l'assignació econòmica que l'Estat concedia anualment a l'Església, l'ús que els clergues feien d'aquesta assignació, la influència del Vaticà sobre afers interns d'Espanya, la necessitat de revisar o anul·lar el Concordat de 1851 entre Espanya i la Santa Seu o l'ús que es feia dels béns confiscats als ordes religiosos arran de les desamortitzacions de Madoz i Mendizábal.

Per il·lustrar la problemàtica, es presenta un fragment d'un article en què Alcover rebutjava una informació apareguda a *El Ideal* del 26 de gener de 1912 en què es lamentava que l'Església rebés cada any 70 milions de pessetes de l'Estat. Alcover argumentava que la quantitat real que rebia l'Església era molt inferior i justificava la xifra al·legant que era tan sols una part del que l'Estat

devia a l'Església en concepte de reparacions per perjudicis provocats a causa de les confiscacions de béns executades durant el segle XIX:

Per vos ¡o paperot republicá de Ciutat! parlam, que deys dissapte, mentint a la descosida, que's Clero 'cobra prop de setanta milions cada any'. Lo que 'cobren' es Culte i Clero figura an es presuposts de s'Estat, que's publiquen demunt La Gaceta de Madrid, aont qualsevol pot veure que no s'hi consignen més que coranta un milions, que ab sos descontes que hi fa s'Estat casi no arriben a trenta tres milions. I aqueys milions no son cap gracia que s'Estat fassa a l'Esglesia, ni cap paga que entregui s'Estat per servicis qu'ell haja voluntariament establits, sino que son una indemnisió, una restitució, una càrrega de justícia rigurosa per rescabalar de qualque manera lo que s'Estat va prendre a l'Esglesia ("Mostrau sa filassa, germá", *La Aurora*, 282. 3.02.1912 p 2 columna 1).

En aquest debat sobre la relació entre Estat i Església, França era el model a combatre: França havia prohibit als ordes religiosos dedicar-se a l'ensenyament i a la cura de malalts. Els textos destinats a criticar el posicionament de la república francesa en relació amb els ordes religiosos i a la religió en general són nombrosos. En el que es mostra a continuació, Alcover lamentava que el govern de França hagués decidit suprimir els ordes religiosos:

Es Govern Francès, dia 30 de juny, acordà suprimir quinze Congregacions Relligioses que encara romanien i que tenien cent vint i set convents i sabeu per què? Perque aquells dimonis de Ministres han declarat que cap d'aqueixes Congregacions és d'utilitat pública. Aquells cent vint i set Covents se consagraven de franc an es servici de malalts pobres i de malanats desvalguts. ¡An això no hu considera d'utilitat pública es Govern Francès! An ets uis des dimonis ¿hi ha res més inútil que servir malalts i desvalguts per amor de Deu, sense paga material de cap classe? ("Es Govern del Dimoni", *La Aurora*, 408, 18.07.1914, p. 1, columna, 2).

1.2.5 Educació

Els textos relacionats amb l'educació representen un 3% del total de textos polèmics d'Alcover. Són 75 textos d'un conjunt de 2237. Es tracta de textos generalment en què Alcover fa una defensa del manteniment de l'ensenyament de la religió catòlica en les escoles i s'ataca constantment el model d'escola laica. Són especialment clars per il·lustrar la postura d'Alcover sobre educació els textos que el mes de desembre de 1911 va adreçar a Joan Monserrat Parets. Durant els mesos de novembre i desembre de 1911, Monserrat mantenia una polèmica amb Francesc Mulet sobre el model pedagògic que calia seguir en el magisteri i si havia d'incloure-s'hi la religió.

Simultáneamente instruyo á mis alumnos comunicándoles, por el procedimiento más lógico y persuasivo á mi alcance, todos los conocimientos que considero útiles y eminentemente prácticos á la vida del individuo, y les educo en la moral universalmente admitida que refundo para mayor brevedad en la máxima tan conocida: 'no hagas á otro lo que para ti no quieras' (...) Sí, yo soy cristiano, Sr. Mulet;

partidario decidido de aquel Cristo, filósofo de Galilea, del vehemente tribuno que en Jerusalén expulsó á latigazos á los mercaderes del templo; del Cristo humilde que nació en una cueva, iba descalzo y despreció las riquezas (“Carta abierta”, *El Obrero Balear*, 507, 9.12.1911, p. 2, columna 3).

El canonge manacorí va decidir intervenir-hi, fent costat a Francesc Mulet i refutant les tesis de Joan Monserrat:

I vos mos sou sortit tan bon partidari decidit de Cristo que dins sa vostra escola no admeteu es reynes de Deu ni sa seua justícia, i just e-hi voleu ses coses útils per aquesta vida terrenal! I vos, partidari decidit de Cristo i cristià de ‘cuerpo entero’, i no sabeu que Cristo diu: ‘De que li serveix a s’home guanyar tot aquest mon, si pert sa seua anima?’ ¡I vos, Sr. Monserrat, vos demostrau cristià ‘de cuerpo entero’ tancant sa porta de sa vostra escola a tot lo que serveix per salvar s’ànima, per guanyar el Cel i escapar-se de l’Infern i just concediu importància a lo útil per aqueixa vida terrenal? (“A un mestre layc de Lluchmajor”, *La Aurora*, 275, 16.12.1911, p. 2, columna 1).

De nou, França representava el model oposat a les aspiracions d’Alcover. Com ja s’ha dit, aquest país havia prohibit als clergues dedicar-se a l’ensenyament i, a més, havia llevat de les escoles l’ensenyament de la religió. Alcover vinculava aquest fet a un augment de la criminalitat al país. Lamentava també que el mal que feien les escoles laiques als infants francesos es feia extensiu als alumnes de les escoles laiques espanyoles. El fragment de sota és una resposta a un article que Manuel Jiménez Moya havia publicat a *La Justicia* el 26 de març de 1910, en el qual feia una defensa de l’ensenyament laic. El fragment il·lustra de manera clara aquest vincle que establia Alcover entre escola laica i violència anticlerical:

Voltros voleu posar dins Espanya ses escoles axí com estan dins France, aont servexen per matar sa fe d’els al·lots i per empeltarlos s’odi a Deu i a totes ses coses de Deu (...). També es governants francesos comensaren per treure’s Sants-Cristos de ses escoles i a llevar s’ensenyansa des catecisme per tenir més temps, deyen, d’ensenyar altres coses, donant paraula que se’n gordarien com de caure es mestres de tocar en res ni per res sa Relligió. Però, naturalment, han fet tot lo contrari; han acabat per combatre Deu i tot lo de Deu ab una ràbia pròpia de dimonis dins aquelles escoles públiques, pagades en gran part, ab sos doblers des catòlics (...). Es crims de sa Setmana Tràgica a Barcelona, Granollers, Mataró, Calonge, etc, i s’augment espantós de sa criminalitat entre sa jovintud francesa des que hi ha a France tal ensenyansa vos desmenten, i proven que tals escoles son pesta cernuda, verí pur (“Virollades contra’s mitin de dia 3”, *La Aurora*, 186, 9.04.1910, p. 2, columnes 2-3).

1.2.6 Qüestions sobre la llengua

Els textos relacionats amb la qüestió de la llengua representen un 2% dels textos polèmics de *La Aurora* escrits per Alcover. En total, n’hi ha 38. Inclouen disputes diverses, com ara qüestions relacionades amb el finançament del *Diccionari català-valencià-balear*, la relació entre Alcover i Pompeu Fabra, la formació acadèmica d’Alcover, la necessitat que la llengua catalana fos oficial als

Països Catalans, la idoneïtat de l'ús d'un mot o un altre o l'aptitud de Mossèn Alcover per dirigir la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant el mes d'abril de 1911 Alcover va tenir una disputa cordial amb Eugeni Aguiló de *Correo de Mallorca* en relació amb quin era el terme adequat en català per designar l'acció d'adobar la terra per a l'agricultura: *femada química* o *abono químic*.⁵⁶ Aguiló sostenia que era més convenient usar *abono* perquè era més genèric que no pas *femada*, que tan sols implicava adobar la terra amb restes orgàniques animals. Alcover responia que el criteri d'Aguiló era equivocat, ja que el sentit de *femada* sí que era prou ampli i incloïa també restes d'origen vegetal:

Es nostro bon amic D. Eugeni Aguiló, manifestá dia 22 de febrer dalt *Correo de Mallorca* que no li acaba de semblar bé que diguem 'femada química' en lloc de 'abono químic', perquè, venint 'femada' de 'fems' i essent 'fems' lo que en castellá diuen 'estírcol', 'femada' es lo que en castellá diuen 'estercoladura', axò es, s'acció i s'efecte de 'estercolar' ('femar'), i per lo metex resultarà impropí es voler significar ab so mot 'femada' es concepte abstracte des mot 'abono', o sia, 'tota sustància del reyne animal, vegetal o mineral qui, directa o indirectament, una volta afegida a sa terra, servex d'aliment a ses plantes' (...). Mos sembla que's sistema d'estudiar es mallorquí, prenent per punt de partida's castellá, axò de voler fixar es sentit de 'femada' respecte de 'fems' per lo que significa 'estercoladura' respecte de 'estírcol' es estat sa causa que'l Sr. Aguiló no ha tengut en conte un fet que destrueix tota sa seua argumentació. Aquest fet es que en mallorquí 'femar', que vé de 'fems' ha significat fa sigles es concepte general de 'alimentar ses plantes ab substancies tant animals com vegetals com minerals i 'femada' ha significat fa sigles també es metex concepte general ("Sobre's nom de 'femada química'", *La Aurora*, 234, 4.03.1911, p. 4, columna 2).

1.2.7 Debat ciència/religió

Una altra de les qüestions que Alcover va haver de combatre des de les pàgines de *La Aurora* va ser la creença que la religió i la ciència ocupaven esferes distintes. S'afanyà a rebatre la idea que la religió actuava com a fre per al progrés científic. Alcover intentava conciliar religió i ciència al·legant que Déu era responsable de l'origen del món, el creador del necessari perquè el món existís. Els textos que versen sobre aquesta temàtica són 36, un 2% del total. Els fragments que es presenten tot seguit il·lustren l'anhel d'Alcover d'aconseguir harmonitzar ciència i religió.⁵⁷

⁵⁶ Alcover es va fer ressò d'aquesta polèmica en el tom VI del *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, corresponent als anys 1910 i 1911: hi va reproduir els dos articles sobre aquesta qüestió publicats a *La Aurora*, i va fer una crida als col·laboradors perquè demanessin a persones del camp sense instrucció si empraven l'expressió femar en sentir d'adobar la terra amb qualsevol producte per tal de fer-la més productiva: "Aquexa qüestió lexicogràfica es d'un gran interès per l'Obra del Diccionari; per lo metex, ens endressam a tots els nostres col·laboradors de totes les regions de parla catalana demanantlos per Deu, per la Pàtria i per la Llengua que tots volen enaltir i glorificar, que fassen el favor, quiscún dins el seu redol, dins la seua comarca d'escorcollar bé els pagesos, els conradors sense lletres, a veure si encara el verb «femar» conserva en boca d'aquexa bona gent del camp el sentit genèric que's veu p'els monuments que cita *La Aurora* que tenia antigament per tot arreu." (*Bolletí del diccionari de la llengua catalana (1910-1911)*. Tom VI, p. 357).

⁵⁷ Sobre la qüestió de l'harmonització de ciència i religió en els textos d'Alcover, és il·lustratiu l'estudi de Joan March Noguera, *Mossèn Alcover i el món de la ciència* (Palma, 2001). March presenta unes gloses manuscrites per Alcover en època d'estudiant, entre el maig i el juny de 1880, adreçades al seu professor de matemàtiques, Antoni Lladó. En aquest text, es veu nítidament el procediment emprat per Alcover a l'hora d'harmonitzar ciència i religió. Aquest procediment consistia a admetre els avenços científics però atorgant a Déu el paper de creador de la matèria: "Los sabis moderns diuen que no heu es molt creible/que Deu criás el mon:/sino que la materia, ja encesa y ben movable/voltant torná una bolla y axó en fou el

El 17 de juny de 1916 *Petis-Currís* des d'El Obrero Balear afirmava que els avenços científics havien demostrat que la creació de Terra no havia estat obra de Déu:

La ciencia moderna discrepa bastante de las apriorísticas teorías del rector de Avignon. La ciencia moderna demuestra con datos, geológicos y geognósticos que la tierra se ha formado por evolución, no por virtud de una creación caprichosa de un ser más o menos descontentadizo (“Panacea inútil”, *El Obrero Balear*, 750, 17.06.1916, p. 1, columna 2).

Una setmana després, Alcover li responia admetent la vàlua de la ciència però situant Déu com a principi creador:

Lo que's diu aqueix petis-currís de s'Obreretrox demostra esser un ignorant de set soles i potenc fins sa quinta essencia. Suposa, per exemple, que just són es Sants Pares de l'Esglesia que diuen que Deu crià el món, allà on tots es pobles de la Terra i de tots es sigles que hu diuen. Que mos ne citi aqueix petis-currís just un de poble de la Terra que no crega que ès Deu qui ha criat el mon. També suposa que es dir que sa Terra se formà *per evolució* es negar sa creació de Deu. No hi ha un tal, escrigadoretxo! Son molts es Sants Pares i es catòlics que sostenen que el mon hagué de menester molts de milenars d'anys per formar-se, porque Deu crià la materia primera, imposant-li lleis que retgissen s'evolució de tal materia, d'on resultà el mon actual (“Qui s'estira més que es llensol, mostra es peus”, *La Aurora*, 509, 24.06.1916, p. 1, columna 2).

1.2.8 Història

Els textos que tractaven temes històrics representaven un 1% dels 2237 textos polèmics d'Alcover. Concretament, en van aparèixer 13: tres sobre la història de Mallorca; quatre més sobre la història d'Espanya; dos sobre la història de la Ciència i quatre sobre la història de la humanitat. Són especialment interessants les disputes amb Ernest March sobre filosofia i amb Joan Lluís Estelrich en relació amb la conquesta de Mallorca per part de Jaume I. Estelrich a *La Última Hora* del 9 d'agost de 1916 sostenia que els habitants de Mallorca no eren d'origen català. Una setmana després, Alcover li ho rebutja citant una obra clau de Josep M. Quadrado sobre la qüestió:

Basta dir que per provar que es mallorquins no som de nissaga catalana mos conta que ‘es que vengueren l'any 1229 uns eren d'Aragó i altres de Catalunya’. Veiam, *Filisteu*, ¿quins foren i quants es que vengueren d'Aragó? Quant vos ho deis, deu esser que hu sabeu. ¡Veiam! explicau-vos una mica més. ¿Ane quins senyors, ciutats i viles d'Aragó donà el Rei En Jaume part de terres o *cavalleries*, horts o cases de Mallorca després d'haver-la presa an es sarraïns? D. Jusep Maria Quadrado, al cel sia, dins sa seua clàssica *Historia de la conquista de Mallorca*, quant espluga i espinzella es repartiment que feu el

sol/sense turarse una mica tant aviat voltava/que se desfé un anell/y voltant por lo espay una bolla tornava/y n'era Neptuno lo planeta mes novell./Y los demás planetes just axí's formaren (...). Y are saben tant/que res pot amagarse a la Ciencia y esperan/aná encara aumentant./Peró jo en tales doctrines gens hey crech ni hey puch creure/perque estich ben segú/que Deu va crià el mon y del no res va treure/lo que etsisteix avuy.” (March 2001: 62-65). Aquest raonament és precisament el que emprava Alcover en les disputes en relació amb el lloc que ocupava la religió davant els avenços científics. Com explica March, aquesta postura deriva de l'encíclica *Aeterno Patris* del papa Lleó XIII, en la qual el pontífex sostenia que el coneixement havia de basar-se en la doctrina tomista de Sant Tomàs d'Aquino.

Rei a les hores, no'n posa cap de senyor aragonès come *partioner*, come participant, i de ciutats o viles d'Aragó no posa més que Saragossa. I com cada senyor, ciutat o vila li senyalaven come partió lo que li pertocava segons sa part que havia presa en sa conquesta, havent de repartir 2885 *cavalleries*, allà on a Barcelona n'hi tocaren 877 i mitja, a Lleida 198 i a Tarragona 363, i a Tortosa 90 i a Manresa 80 i mitja, a Saragossa sols n'hi tocaren dues i mitja (...). Que heu sentit siular, *Filisteu?* ¡Vaja, homo! ja veure si feis mentider En Quadrado! ("Altre pic es Filisteu de La Ultima Hora", *La Aurora*, 518, 26.08.1916, p. 2, columna 1).

1.2.9 Altres temes

Finalment, s'han encabint en una categoria miscel·lània els textos en què es tracten qüestions polèmiques d'una manera puntual, no recurrent. Són 78 textos que giren al voltant de qüestions molt diverses, com ara l'alcoholisme entre la classe obrera, l'obligatorietat del servei militar, els toros, l'atemptat contra Alcover, la pena de mort, els hospitals laics, el matrimoni civil, la intervenció d'Antoni Gaudí en la reforma de la Seu de Mallorca, etc.

A tall d'exemple es mostra un fragment d'un text en què Alcover assegurava que les rondalles que periòdicament apareixien publicades a *La Aurora* no eren pas inventades sinó que havien estat recopilades per ell mateix a partir d'entrevistes amb persones que en sabien. A més, anunciava que encara disposava de molt de material per publicar:

N'hi ha que se pensen que ja les mos treim des cap noltros perque no creuen que'n coneguem tantes entre es poble. Aqueis tals demostren no entendre-hi gaire en rondaies. Ja haureu notat que posam an es peu de cadascuna qui es que la mos ha contada; i es qui no hu creuen, poren anar a tals persones i sabrán de sa boca d'aquestes si es ver o no que les mos contassen. I ara, a propòsit cols, aqueis dies, per sebre si encara mos ne quedaven gaire a publicar, repassàrem ses llibretes allà ont les tenim anotades en forma telegràfica; i després de examinarles de prim compte totes, mos resulta que en tenim cent a publicar. I com una amb altra donen recapte per tres dissaptes, resulta que tenim rondaies per tres-cents dissaptes; i com amb un any n'hi ha 52 de dissaptes, resulta que tenim rondaies per sis anys ("Ses nostres rondaies", *La Aurora*, 335, 8.02.1916, p. 3 columna 2).

Capítol 2

Història i evolució de la polèmica com a gènere

Aquest capítol té dues parts: a la primera s'aporten els fonaments teòrics de la polèmica i es fa un repàs a la història del gènere; a la segona s'analitza la transposició dels elements propis del gènere als textos polèmics alcoverians.

2.1 Presentació dels conceptes: polèmica, argumentació, dialèctica i retòrica

La polèmica entesa com a gènere és la controvèrsia que té lloc oralment i per escrit entre defensors de doctrines teològiques oposades o entre membres de confessions o religions diverses.⁵⁸ Actualment, el terme polèmica ha ampliat el seu abast i també s'empra per designar controvèrsies no religioses. D'altra banda, l'argumentació és un concepte més ampli, no necessàriament vinculat a la qüestió teològica, i que consisteix en la tècnica de defensar una opinió o de persuadir una persona o un auditori a través de l'expressió d'una tesi i la seva validació mitjançant raons o arguments, tal com apuntaven Perelman i Olbrechts-Tyteca (1958: 105): "L'argumentació és una activitat que sempre pretén modificar un estat de coses preexistent."

L'estudi de la polèmica, i de l'argumentació en tant que eina necessària per a la polèmica, està lligat als conceptes de dialèctica i retòrica. La dialèctica és la ciència que s'ocupa d'allò que és vertader i d'allò que és fals, per tant, de raonar correctament. La retòrica, en canvi, és la ciència que s'ocupa de la creació, de l'expressió i l'ordenació dels arguments, per tant, de parlar bé. De tota manera, el valor que hom ha donat a la retòrica ha anat variant al llarg del temps. Aquesta variació, com diu Pallas (2006: 9), està relacionada amb el concepte de veritat: "per a aquells que creuen que s'arriba a la veritat a través del diàleg, la retòrica és alguna cosa més que una tècnica d'expressió; en canvi, per a aquells que creuen que la veritat sorgeix de les evidències racionals o sensibles, la retòrica no és res més que una tècnica estilística." En síntesi, la polèmica és el gènere;

⁵⁸ *Gran Enciclopèdia Catalana.*

l'argumentació, la tècnica, mentre que la dialèctica i la retòrica són les disciplines que sistematitzen l'art de la persuasió.

2.2 Etimologia, orígens i breu història de la polèmica

2.2.1 *Etimologia i orígens*

Polèmica deriva del mot grec *polemikós*, que significa 'relatiu a la guerra, combatiu', que prové de *pólemos*, guerra. Encara que inicialment aquesta paraula va ser emprada per fer referència a disputes entre cristians i pagans, els primers que es van interessar per la tècnica de l'argumentació van ser els sofistes, en l'Antiga Grècia, on, entre els segles VI i V aC, es van començar a plantejar preguntes sobre la naturalesa i sobre l'organització de les ciutats, preguntes a les quals s'intentava donar respostes basades en lleis i en principis. Aquesta manera de cercar explicacions racionals a l'origen de l'entorn implicava necessàriament que, per primer cop, es posés en dubte que la disposició de la natura i la societat fos un disseny diví, tal com s'havia cregut fins aleshores. La recerca d'explicacions no es resolía sempre amb un sol relat; era habitual que per contar un mateix fet sorgissin distints punts de vista. Per exemple, Heràclit⁵⁹ creia que totes les coses estaven contínuament en moviment, mentre que Parmènides⁶⁰ considerava que el moviment i el canvi no eren possibles. Alguns creien que l'ordre social era inherent a l'ésser humà, però d'altres pensaven que era el resultat del consens o de l'aplicació de lleis. Aquesta divergència de parers entorn d'un mateix fet va propiciar que la capacitat de crear una argumentació efectiva fos percebuda com una necessitat. És precisament en aquest context que van sorgir els primers professionals de l'argumentació, els sofistes, els quals instruïen els oradors en l'art de l'argumentació. Els sofistes es posaven al servei dels oradors a fi d'ensenyar-los l'art de la persuasió. Una de les creences dels sofistes era que els valors ètics no eren comuns a totes les comunitats de persones i que tampoc no existia una veritat, sinó que tant els valors com la veritat eren relatius, de manera que allò que era considerat acceptable o vertader en un indret podia ser vist com a ominós o fals en un altre; per tant, com que un orador no podia apel·lar a criteris objectius per establir què era ètic i què era cert, creien que l'orador només podia aspirar que el seu punt de vista fos acceptat i a persuadir el seu auditori.

Aquest relativisme dels sofistes va topiar amb Sòcrates i amb Plató, que creien que sí que existien una ètica i una veritat comunes a les quals no es podia accedir a través dels sentits, però sí a través de la raó i, per tant, a través de l'argumentació.

També va ser a partir del segle V aC a l'Antiga Grècia que, arran d'aquest anhel d'estudiar la tècnica argumentativa, van aparèixer les disciplines de la dialèctica, la retòrica i la lògica. El

⁵⁹ Heràclit (aprox. 544 aC- aprox. 483 aC).

⁶⁰ Parmènides (Elea, Magna Grècia, 540 aC-470 aC).

filòsof Zenó⁶¹ és considerat el precursor de la dialèctica per la tècnica de persuasió que feia servir. Zenó partia de la concessió d'una hipòtesi i posteriorment en derivava dues conseqüències contradictòries, amb la qual cosa obligava l'adversari a canviar de parer. Per la seva banda, Sòcrates, seguint en part la tècnica usada per Zenó, va dur la dialèctica a un nivell alt de sofisticació: a través d'una sèrie de procediments lògics intentava demostrar el caràcter contradictori d'una opinió. Per Sòcrates, la dialèctica no s'havia de col·locar al servei d'una opinió, sinó que havia de posar a prova totes les opinions. D'aquesta manera, Sòcrates posava la dialèctica al servei de la veritat i de la ciència. En la mateixa línia que el seu mentor, Plató va atorgar a la dialèctica el sentit de discutir defensant o atacant una tesi amb l'objectiu d'establir-ne la veritat o la falsedat. La primera al·lusió de Plató a la dialèctica es troba en el diàleg *Parmènides*, en el qual Zenó d'Elea, expressava la necessitat de fer servir la dialèctica tal com Sòcrates proposava. A la *República*, però, Plató superava la concepció socràtica de la dialèctica. Plató identificava la dialèctica amb el grau màxim de coneixement. Identificava dialèctica i coneixement científic. La dialèctica havia de permetre, a través de les refutacions, superar les hipòtesis i arribar als principis no hipotètics.

2.2.2 L'aportació d'Aristòtil

Això no obstant, l'estudi organitzat i sistemàtic de la dialèctica i la retòrica va iniciar-se amb Aristòtil ja entrat el segle IV aC. Les obres *Primers analítics* i *Segons analítics* contenen la seva visió de la lògica, que ell anomenava analítica i que es basava en l'estudi del sil·logisme; els *Tòpics* i les *Refutacions sofístiques* inclouen la dialèctica. Aquests quatre tractats formen part dels *Órganon*. Finalment, els escrits sobre retòrica es troben en l'obra homònima *Retòrica*.

Aristòtil partia de l'assumpció que qualsevol coneixement i qualsevol opinió, en tant que fets racionals, es basen en altres coneixements i en altres opinions. A partir d'aquest plantejament, establí que hi ha dos procediments per generar coneixement o opinions: la deducció i la inducció. La primera és arribar a un nou coneixement o opinió partint de dues premisses. El fet que les premisses siguin vertaderes farà que la conclusió o el nou coneixement sigui també vertader. La inducció, en canvi, consistia a arribar a generalitzacions a partir de l'observació de distints casos particulars.

A més d'aquesta distinció, Aristòtil en va fer una altra que es basava en la finalitat que perseguien els arguments aportats per l'orador: a) els arguments demostratius, que són els pensats per arribar a coneixements irrefutables, ja que les premisses ho són també; b) els arguments dialèctics, elaborats per obtenir coneixements o opinions acceptables per la majoria de persones i c) els arguments retòrics, que són els arguments elaborats per convèncer un auditori particular sobre la idoneïtat d'una opinió.

⁶¹ Zenó l'Eleata (Elea, c. 490-430 aC).

2.2.3 L'argumentació durant l'Època Hel·lenística

Durant l'Època Hel·lenística l'estudi de l'argumentació es va desenvolupar encara més. La figura més destacada d'aquest període va ser Hermàgores de Temnos⁶², que a mitjan segle II aC va parlar un interès especial en la part de l'argumentació coneguda com a *inventio*, en què es dissenyaven els arguments, i va dividir el tema en el que anomenava les set circumstàncies (*qui, què, quan, on, per què, com i amb quins mitjans*).

De tota manera, per conèixer les aportacions que es van fer durant l'Època Hel·lenística a l'estudi de l'argumentació cal recórrer a les fonts llatines, ja que les obres gregues es van perdre. Les obres llatines que recullen aquesta tradició són *De inventione*, de Ciceró⁶³, *Rhetorica ad Herennium*, atribuïda a aquest mateix autor, i *De Institutione Oratoria*, de Quintilià⁶⁴. Aquestes obres van ser els referents durant la resta de l'Edat Antiga i durant bona part de l'edat mitjana. Establien que a l'hora d'argumentar, l'emissor havia de desenvolupar una sèrie de *tasques* i havia d'emprar uns *components*. Les tasques eren: la *inventio* (decidir què es diria), la *dispositio* (organitzar els materials), la *elocutio* (la selecció dels mots), la *memoria* (la memorització del discurs) i la *actio* (donar l'entonació i la gesticulació adequades). De la *dispositio*, se'n derivaven els *components*: *exordium* (introducció per aconseguir el favor del públic), *narratio* (introducció del tema que és objecte de controvèrsia), *argumentatio* (evidències per modificar l'opinió, i refutacions dels arguments d'altri), *digressio* i *peroratio* (síntesi del que s'ha dit).

2.2.4 Les primeres polèmiques

Va ser precisament durant aquests primers segles de la nostra era, mentre els autors llatins assimilaven la tradició grega i l'amalgamaven amb les aportacions pròpies, que van sorgir les primeres polèmiques de què es té constància. Aquestes polèmiques daten dels segles I i II dC, quan els cristians eren vistos amb mals ulls per les autoritats de l'Imperi Romà i per la major part del poble. Encara que inicialment, els cristians eren considerats simplement un grup dissident dins el judaisme, posteriorment, a mesura que la nova religió aconseguia més adeptes, van ser perseguits i condemnats a mort. Aquesta aversió general cap als cristians va generar, a banda de les

⁶² Hermàgores de Temnos (segle II aC).

⁶³ Marc Tul·li Ciceró (Arpino, Laci, 106 aC- Formia, Laci, 43).

⁶⁴ Marc Fabi Quintilià (Calahorra, 30-95 dC).

persecucions, atacs per part de persones de lletres, per exemple la sàtira de Lluccià de Samòsata⁶⁵, *De morte peregrini*, o *Doctrina vertadera*, de Cels⁶⁶.

Els atacs contra els cristians van provocar una reacció per part d'aquests que, a partir de mitjan segle II dC, van començar a escriure obres en què es defensaven de les acusacions de les quals eren objecte, per exemple, *Contra Cels* d'Orígenes⁶⁷. Aquest tipus de literatura apologètica va perdurar fins al començament del segle IV dC, quan amb l'Edicte de Milà (313) l'Imperi Romà permetia la llibertat religiosa.

Tot i la llibertat de culte, la producció de literatura polèmica no es va aturar. Si bé determinades obres de defensa no eren necessàries perquè el cristianisme ja no era una religió proscriu, encara era necessari rebatre obres d'escriptors pagans, com *Contra els cristians*, de Porfiri⁶⁸ o *Contra els galileus*, de Julià l'Apòstata⁶⁹. També van ser font de múltiples polèmiques les disputes contra els jueus, els quals eren tan hostils al cristianisme com els mateixos pagans, en són exemples *L'epístola de Bernabé*, *Adversus Iudaeos*, de Tertul·lià⁷⁰ o *De fide catholica*, d'Isidor de Sevilla;⁷¹ o les disputes per fer front a les heretgies, que s'havien iniciat ja al segle II, amb els textos polèmics per combatre els gnòstics o els montanistes, com l'obra *Adversus Haereses*, d'Ireneu de Lió;⁷² o *Hamartigenia*, de Prudenci⁷³, per combatre els marcionites.

Això no obstant, les polèmiques religioses van esdevenir veritablement intenses un cop el cristianisme ja s'havia consolidat com a religió de l'Imperi Romà i havia estat adoptat per les elits polítiques i culturals. Les polèmiques que van començar a partir del segle IV dC ja no eren polèmiques entre cristians i persones que professaven altres creences, sinó que eren disputes internes, disputes entre cristians que pertanyien a ordes o a escoles teològiques diferents, o entre distints corrents de l'escolàstica. Aquestes disputes religioses es van allargar en el temps i van ser protagonistes de la vida intel·lectual des del final de l'Antiguitat i durant tota l'Edat Mitjana. La virulència a què s'arribava en aquestes disputes traspassava la controvèrsia lingüística i arribava al

⁶⁵ Lluccià de Samòsata (c.120-185 dC). Escriptor grec. Va exercir d'advocat i de mestre de retòrica. Va destacar en la producció de sàtires. En una, *De morte peregrinis*, va recrear la vida del filòsof cínic, Peregrí Proteu (95-165 dC). El presenta com una persona que, tot i cometre múltiples actes contra la moral, va arribar a assolir dignitats en una comunitat cristiana de Palestina. D'aquesta manera, Lluccià pretenia posar en dubte la rectitud moral dels cristians primitius.

⁶⁶ Cels (segle II dC). Filòsof platònic. A *Doctrina vertadera*, escrita cap al 170, atacava el cristianisme primitiu, qüestionant la divinitat de Jesús i posant en dubte la doctrina cristiana.

⁶⁷ Orígenes (183/186-253 dC). Exegeta, pensador i escriptor cristià. Va escriure *Contra Cels* com a resposta a *Doctrina vertadera*.

⁶⁸ Porfiri (232-304 dC). Filòsof neoplatònic. En l'obra *Contra els cristians*, volia demostrar que la religió cristiana era irracional.

⁶⁹ Julià l'Apòstata (330-363 dC). Filòsof grec i emperador romà sota el nom de Flavi Claudi Julià. Va permetre totes les religions tot i que va ser crític amb els cristians, als quals considerava hipòcrites.

⁷⁰ Quint Septimi Florent Tertul·lià (Cartago, aprox. 160-220). Teòleg, apòlogista i un dels Pares de l'Església.

⁷¹ Isidor de Sevilla (Cartagena, 560- Sevilla, 636). Eclesiàstic i orador hispanoromà.

⁷² Ireneu de Lió (Àsia Menor, aprox. 140- Lió, aprox. 202). Bisbe de Lió i Pare de l'Església.

⁷³ Aurelius Clemens Prudentius (Calahorra, 348- ? aprox. 405). Poeta cristià i apòlogista.

terreny de la persecució judicial, la violència física o l'extermini de l'adversari; d'aquí que s'arribés a encunyar el terme de *Odium* o *Furor Theologicum* per descriure aquesta etapa de la història del gènere. Un exemple d'aquestes disputes internes entre membres de l'Església són les polèmiques amb Pelagi⁷⁴, que, sense ser considerat inicialment heretge, va mantenir i difondre uns postulats que discrepaven dels oficials en considerar que els homes no tenien pecat original; per tant, podien dur a terme bones accions sense la gràcia divina. Va ser per això que va rebre els atacs de Sant Jeroni⁷⁵ en *Dialogus contra Pelagianos*; de Sant Agustí⁷⁶, en obres com *De spiritu et litera* o *De natura et gratia*; d'Orosi⁷⁷, en *Liber apologeticus*; o del papa Zòsim⁷⁸ en *Epistola tractoria*.

2.2.5 Les polèmiques després de l'edat mitjana

Durant el Renaixement, encara que els laics van accedir a la cultura, les polèmiques religioses ocupaven encara l'espai central del debat intel·lectual. En són exemples la disputa entre Erasme⁷⁹ i Luter⁸⁰, que va generar respectivament els textos *De libero arbitrio* i *De servo arbitrio*; o una part de l'obra de de Thomas More⁸¹ en què atacava els que volien reformar l'Església, com ara *Responsio ad Lutherum, A Dialogue Concerning Heresies* o *The Confutation of Tyndale's Answer*.

Pel que fa a l'estudi de l'art de la persuasió, durant el Renaixement van aparèixer nombrosos tractats sobre l'argumentació en els quals se seguien fidelment els plantejaments d'Aristòtil, Ciceró i Quintilià. La *inventio* i la *dispositio* van agrupar-se sota el nom de dialèctica, mentre que la *elocutio* s'identificà amb retòrica.

Els filòsofs de l'Edat Moderna van criticar alguns aspectes de la dialèctica d'Aristòtil, especialment el sil·logisme perquè no el consideraven prou científic. És precisament durant l'Edat Moderna, cap al final del segle XVII, arran de l'anomenada crisi de la consciència europea, que les polèmiques religioses van passar a un segon pla. Amb la Il·lustració van aparèixer les primeres veus explícitament crítiques amb la religió. Això no obstant, les polèmiques no van acabar sinó que els polemistes cristians van canviar de perspectiva. L'amenaça per al cristianisme, d'ençà de la Il·lustració, provenia del lliure pensament; per tant, l'*odium theologicum* va traslladar la seva

⁷⁴ Pelagi (Bretanya o Irlanda, segle V). Monjo cristià. Considerava que els homes no tenien pecat original; en conseqüència, podien dur a terme bones accions sense la gràcia divina.

⁷⁵ Jeroni (Sant) (Strido, Dalmàcia, 342-Betlem, 420). Escriptor i pare de l'Església.

⁷⁶ Agustí (Sant) (Tagaste, Numídia, 354-Hipona, Numídia 430). Escriptor i pare de l'Església.

⁷⁷ Pau Orosi (Braga, Portugal, c. 390). Historiador i teòleg.

⁷⁸ Zòsim (Sant) (Grècia,?-Roma, 418).

⁷⁹ Desideri Erasme (Rotterdam, 1469-Basilea, 1536). Filòsof i humanista.

⁸⁰ Martí Luter (Eisleben, 1483-1546). Teòleg.

⁸¹ Thomas More (Sant) (Londres, 1477-1535). Filòsof, humanista i polític.

intensitat a combatre els nous posicionaments que s'anaven estenent per Europa a partir del segle XVIII i especialment després de la Revolució Francesa: les demandes de laïcització de l'Estat i la consegüent separació entre Estat i Església, i la reubicació de la funció de la fe davant els avenços científics que anaven ampliant els coneixements. Aquesta controvèrsia sobre el paper de la fe davant l'avenç de la ciència es va fer especialment virulenta a partir de la publicació de la teoria de Charles Darwin sobre l'evolució de les espècies. La consolidació i extensió de l'ideari liberal al llarg del segle XIX i l'aparició del moviment obrer entre el XIX i el XX, amb els atacs directes i explícits que socialistes i anarquistes profereixen contra l'Església i contra el cristianisme, provoca que les polèmiques no perdin vigència tot i que ja no són el tema central de la vida cultural.

Amb relació a l'estudi de l'argumentació, fins a la dècada dels anys cinquanta del segle XX, se seguien encara els models heretats de la tradició clàssica. Als Estats Units i a l'Europa occidental, però, a partir de la segona meitat del segle XX, va créixer l'interès per l'argumentació. Hi van proliferar els cursos que tenien per objectiu ensenyar els principis de la dialèctica i la retòrica clàssiques, i una sèrie de filòsofs van fer aportacions noves a l'estudi de l'argumentació. Encara que cap d'aquests filòsofs va concebre un trencament amb la tradició, amb el que havien escrit Aristòtil, Ciceró o Quintilià, sí que es van obrir noves perspectives.

2.2.6 Aportacions teòriques contemporànies: Perelman i Olbrechts-Tyteca

La primera aportació va ser l'obra *Tractat de l'argumentació. La nova retòrica*, de Chaïm Perelman i Lucie Olbrechts-Tyteca, i publicada el 1958. La finalitat principal del llibre era explicar com es produïa una argumentació. Una de les novetats que va aportar aquesta obra va ser que es donava màxima rellevància a l'auditori. Els autors entenien per auditori el conjunt de persones sobre el qual es vol influir amb una argumentació. A diferència de la retòrica clàssica, en *La nova retòrica*, la validesa d'una argumentació depenia de l'auditori per al qual estava pensada, mentre que en la dialèctica i la retòrica clàssiques, els criteris per decidir si una argumentació era vàlida eren independents del conjunt de persones al qual s'adreçava. Segons Perelman i Olbrechts-Tyteca, hi ha dos tipus d'auditoris: per un costat, hi ha l'auditori universal, que inclou totes les persones amb ús de raó; i per l'altre, hi ha l'auditori particular, que inclou tan sols una part d'aquestes persones. Encunyen els termes *argumentació convincent* per referir-se a l'argumentació que pot ser acceptada per un auditori universal, i *argumentació persuasiva* per a la que tan sols compta amb l'aprovació d'un auditori particular.

Perelman i Olbrechts-Tyteca volien establir una llista de tècniques argumentatives. Com que creien que aquestes tècniques només podien tenir èxit si tenien l'aprovació de l'auditori al qual s'adreçaven, partien de dues premisses que servien com a punt de partida per a qualsevol argumentació: els punts de partida d'allò real, i que apel·len al reconeixement per part de l'auditori universal; i els punts de partida d'allò que és preferible, relacionats amb algun auditori particular.

Els punts de partida que fan referència a allò que és real inclouen els *fets*, les *veritats* i les *presumpcions*; per la seva banda, els punts de partida que fan referència a allò que és preferible inclouen els *valors*, les *jerarquies* i els *llocs*.

Els *fets* són punts de partida admesos per tothom, per exemple: "La terra és rodona". Quan un fet, però, és sotmès a discussió ja perd la categoria de *fet* perquè aquesta discussió implica que ja no disposa de reconeixement universal. Les *veritats* són un punt de partida format per diferents fets; un exemple seria una teoria científica. El mateix condicionament que s'aplica als *fets* s'aplica a les *veritats*: des del moment que les veritats són qüestionades i sotmeses a debat, deixen de tenir reconeixement universal. Les *presumpcions* són les premisses que impliquen que alguna cosa és real. Hom assumeix que en algun moment la *presumpció* es confirmarà i esdevindrà *fet* o *veritat*. Un exemple de *presumpció* és la creença que la manera d'actuar d'una persona aportarà informació sobre la personalitat d'aquesta persona.

Pel que fa als punts de partida referits a allò que és preferible, propis d'argumentacions adreçades a auditoris particulars, Perelman i Olbrechts-Tyteca parlaven de les *jerarquies* i dels *llocs*. Les *jerarquies* són premisses que es basen en la manera com s'estructuren els valors. Diferents grups poden compartir valors, però també els poden tenir organitzats de maneres diferents, de manera que un valor que per a un grup determinat és prioritari per a un altre ocupa un estadi intermedi en l'escala de valors. Per la seva banda, els *llocs* són conjunts d'arguments amb que s'expressen les preferències d'una persona o d'un grup. Distingien diferents tipus de *llocs*.

Els *llocs de quantitat* són les apel·lacions al nombre de persones, es donen quan es diu que "alguna cosa val més que una altra per raons quantitatives" (Perelman i Olbrechts-Tyteca 1958:148), per exemple: "The government ought to nationalize all those private estates and parks, then they would be some good to everyone." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:104). Els *llocs de qualitat* no fan referència al nombre de persones sinó a allò que és millor, més convenient i "són els que millor es comprenen quan es posa en qüestió l'eficàcia del nombre" (Perelman i Olbrechts-Tyteca 1958: 153), per exemple: "I know that a very great many students can't stand multiple choice tests, but I still think they're a good idea because there is no other way of telling as fast and as reliably whether required knowledge is there." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 104). Els *llocs d'ordre* fan referència a la creença que allò que és anterior, allò que és causa, és superior o més vàlid que allò que és posterior o que és efecte. Els *llocs del que existeix* són els arguments basats en la creença que allò que és real és superior a allò que és possible. Els *llocs de l'essència* són els arguments que fan referència a la creença que té més valor allò que inclou les característiques considerades essencials. Els *llocs de la persona* inclouen els arguments que basaven la seva solidesa en el valor de la persona, a causa del mèrit, la dignitat, etc.

En el seu intent per descriure l'argumentació, Perelman i Olbrechts-Tyteca van estudiar també el que van anomenar *nivells de desacord*, és a dir, els diferents motius pels quals una argumentació fracassava. Tot i que van establir tres motius o *nivells de desacord*, creien que, a la pràctica, es produeixen combinacions de distints nivells.

La primera raó que fa fallar l'argumentació és l'*estatus de les premisses*, que té lloc quan qui argumenta presenta com un *fet* quelcom que l'auditori encara considera que ha de ser demostrat, per exemple: "You keep assuming that Laura is ill, but is she really?" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 105); o quan qui argumenta emprava una jerarquia que és inexistent per a l'oient, com en l'exemple següent: "Ann can say Bourbon is nicer than Scotch if she likes, but I think all whiskeys are much the same." Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 105).

Una altra causa que explica el fracàs d'una argumentació és la *tria de les premisses*. Aquesta situació es dona quan qui argumenta tria premisses irrelevantes o que l'auditori hauria preferit que no triés: "Of course Harry has been to Indonesia, but what has that to do with what we are talking about?" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 105).

Finalment, la tercera raó que explicaria que una argumentació no fos reeixida seria la *presentació de les premisses*. Es dona quan qui argumenta presenta les premisses d'una manera inacceptable o amb un enfocament que el receptor percep com a obertament tendenciosos, per exemple: "You keep referring to terrorists while I should prefer to call them freedom fighters." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:105).

2.2.6.1 Classificació dels arguments segons Perelman i Olbrechts-Tyteca

Tot seguit, Perelman i Olbrechts-Tyteca classificaven els distints tipus d'arguments. Primer de tot estableixen una divisió entre *argumentacions per associació* i *argumentacions per dissociació*. En les primeres, es connecten idees que prèviament no tenien relació, mentre que, en les segones, l'emissor divideix un concepte que l'auditori entén com una unitat. Les *argumentacions per associació* inclouen els arguments quasilògics, els arguments basats en l'estructura de la realitat i els arguments que estableixen l'estructura de la realitat.

Els *arguments quasilògics* són aquells en què qui argumenta defensa la seva opinió basant-se en un raonament aparentment lògic. Perelman i Olbrechts-Tyteca sostenien que, certament, en la lògica, els termes eren inequívocs i no hi havia debat possible sobre el significat d'un enunciat. Aquesta univocitat, però, no era possible en el llenguatge natural, en els enunciats lingüístics perquè els termes poden interpretar-se de maneres diferents: uns mateixos termes poden no tenir el mateix significat per a tots els parlants i la funció del context és determinant. Un exemple dels *arguments quasilògics* seria aquest: "We agreed that those who have doubts must withdraw. Well, Gerard has doubts. So from that it follows that Gerard must withdraw. Doesn't it?" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:108) Per considerar aquest raonament certament lògic, no hauria d'haver-hi possibilitat de desacord, però seria molt probable que es generés un debat sobre la naturalesa dels dubtes d'en Gerard, de manera que una part podria interpretar que aquests dubtes serien una raó justificada perquè abandonés el projecte, mentre que una altra podria interpretar que la naturalesa d'aquests dubtes d'en Gerard no justificaria que abandonés el projecte.

El segon tipus d'arguments són els *arguments basats en l'estructura de la realitat*. En aquest cas qui argumenta apel·la als valors, a les creences, als prejudicis de l'auditori. Alguns exemples d'aquest tipus d'arguments són: "The Americans should evacuate the orphans; this will doubtless do their prestige a bit of good" o "She must be very right wing: You can see it in that pearl necklace" o "That fellow laughs too much for my liking: He must have a superficial character." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 112). Dins els *arguments basats en l'estructura de la realitat* es fa encara una doble distinció: per un costat, hi ha els arguments basats en *relacions seqüencials*, és a dir, tenen a veure amb l'ordre en què les parts de l'argumentació es presenten. El primer exemple s'inclouria dins aquest subtipus; per l'altre costat, hi ha els arguments basats en relacions de coexistència. En aquests casos, un element de l'argumentació és presentat com a explicatori de l'altre. El segon i el tercer exemple s'inclouen dins aquest segon subtipus.

El tercer tipus d'arguments descrits per Perelman i Olbrechts-Tyteca són els *arguments que estableixen l'estructura de la realitat*. A diferència dels anteriors, en aquest cas qui argumenta no cerca connectar amb les creences o valors de l'auditori, sinó que presenta elements de la realitat per justificar la seva tesi. Distingeixen entre *arguments basats en l'exemple* i *arguments basats en un cas concret*. Els primers són els que, a partir d'exemples, s'arriba a una generalització. Perquè l'argumentació sigui eficaç, l'auditori ha de percebre aquests exemples com a *fets*. En cas que els exemples presentats per qui argumenta siguin qüestionats o no siguin percebuts com a *fets*, l'argumentació perd eficàcia. Un exemple d'aquests tipus d'arguments és: "Women make better interviews than men because you only have to look at the interviews by such renowned female interviewers as Oriana Fallacci or Barbara Walters to see that they can get much more out of their subjects than their male colleagues." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 115). Per la seva banda, els *arguments basats en un cas concret* són els arguments en què l'emissor pren un cas particular i el fa servir com a paradigma. Amb els *arguments basats en l'exemple*, se cerca establir una norma a partir de l'exposició de diferents casos; amb els *arguments basats en un cas concret*, en canvi, l'emissor cerca dur a primer pla una norma que l'oient ja té. Un exemple seria: "We must render assistance to our fellows; otherwise we do not act in the spirit of Jesus Christ." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 116).

Els arguments basats en l'analogia, per als autors de la *Nova Retòrica*, són també arguments basats en un cas concret, ja que, establint la comparació, s'intenta persuadir l'auditori mitjançant la presentació d'un cas emblemàtic, il·lustratiu que ja està en la ment d'aquest auditori, per exemple: "From the lack of discipline and the tolerance shown towards immorality in modern western society it is clear that society is on the point of collapsing, because the Roman empire was likewise close to ruin when people lost their sense of order and discipline and were tolerant of immoral behavior." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 116).

Finalment, en els *arguments per dissociació* qui argumenta basa la seva tesi en la disgregació d'una idea. Per exemple, en un debat entre dos polítics sobre la necessitat d'aplicar polítiques més cristianes, un podria dir que cal augmentar-ne el nombre perquè hi ha una demanda social d'aquest tipus de polítiques. L'adversari podria argüir que no hi ha cap necessitat d'aplicar-ne, ja que de cada vegada hi ha menys persones a les esglésies, mentre que el partidari

d'incrementar les polítiques cristianes podria rebatre'l separant secularització de cristianisme: "That people go to church less is a sign of secularization, and that is not to be confused with them being less Christian." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 117).

2.2.7 L'aportació d'Arne Naess

Una altra aportació important a l'estudi de l'argumentació és la del filòsof noruec Arne Naess. L'aportació de Naess se centrava en l'estudi dels enunciats que generaven controvèrsia. Creia que abans de resoldre una discrepància, calia, en primer lloc, resoldre els *malentesos*. En el llibre *Communication and Argument* (1966) donava normes per resoldre'ls. La primera consigna de Naess era l'aclariment o la precisió dels enunciats per part dels participants en un acte comunicatiu, ja que sovint errors d'interpretació eren la causa de la controvèrsia. Per explicar el seu model, partia de tres tipus d'entitats: *entitats a)*, que eren les expressions lingüístiques, els enunciats; *entitats b)*, que es referien al món real, a objectes, a assumptes als quals hom es refereix amb mots; i *entitats c)*, que eren les interpretacions que els participants en un acte comunicatiu feien de les *entitats a)*. En una conversa, hom interpreta constantment *entitats a)*, o sigui, assigna lectures a enunciats emesos per l'interlocutor. Per tant, com que sovint les desavinences entre els participants són degudes no als enunciats emesos sinó a les lectures que hom en fa, les persones que prenen part en un acte comunicatiu haurien d'assegurar-se de produir lectures, *entitats c)* correctes. És per això que en cas que hom no sàpiga del cert si està fent una lectura correcta del que diu l'altre, ha de requerir precisions o aclariments. Les precisions o aclariments serveixen per descartar possibles *entitats c)*.

Naess es referia a les desavinences provocades per una lectura errònia d'un *enunciat a)* com a *desacords lingüístics (verbal disagreements)*. Quan les desavinences no eren motivades per una interpretació equivocada de les paraules de l'interlocutor, sinó per punts de vista diferents, el filòsof noruec parlava de *desacords reals (real disagreements)*. En aquests casos caldria confrontar les diferents tesis i decidir quina tesi seria més acceptable. A l'hora de decidir-ho, Naess suggeria crear dos tipus de registres: un *registre de punts forts i punts febles (pro-et-contra survey)* i un *registre de punts forts o febles (pro-aut-for survey)*. El *registre de punts forts i febles* inclou tots els arguments en contra i a favor de cada punt de vista. És una mera relació d'arguments i no inclou cap conclusió. El *registre de punts forts o febles*, en canvi, inclou els arguments que el compilador considera adequats per sostenir cada punt de vista. Aquest segon registre sí que ha de permetre arribar a una conclusió. Per a Naess, hi ha dos elements que afavoreixen l'acceptabilitat d'un punt de vista: un primer element fa referència a la *plausibilitat* dels arguments (*tenability*). L'altre fa referència a la *capacitat de cada argument per ser demostrat (proof potential)*.

A l'hora de valorar la *capacitat de cada argument per ser demostrat*, Naess considerava que era necessari distingir entre *tesis descriptives* i *tesis normatives*. En les primeres, una persona assegura que alguna cosa és d'una manera determinada i ho justifica. La *capacitat de cada argument per ser demostrat* estarà vinculada al concepte de validesa; per exemple, l'enunciat "It

will rain tonight" és sostingut amb dos arguments com "The sky is covered with grey clouds" i "The swallows are flying low" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:90). En les segones, en les *tesis normatives*, hom considera que alguna cosa hauria de ser d'una determinada manera. Per exemple: l'afirmació "As long as I study I have to devote all my time to my subject" pot tenir aquests arguments a favor: "I will be earning a steady income a year earlier", "I shall be a useful member of society a year earlier"; i aquests arguments en contra: "I shan't be a social success" i "I shall become one-sided." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 91) En les tesis normatives, la *capacitat dels arguments per ser demostrats* varia depenent de la plausibilitat de les conseqüències que deriven de cada argument i del valor que el compilador atorgui a cada argument; per exemple, per a un compilador el fet de no disposar de vida social pot ser més rellevant que tenir un sou fix abans del previst. En definitiva, Naess sosté que la capacitat dels arguments per ser demostrats és un concepte comparatiu.

2.2.8 L'aportació de Stephen Toulmin

Una nova aportació clau per a l'estudi de l'argumentació va ser *The Uses of Argument*, llibre publicat el 1958 per Stephen Toulmin. Per a Toulmin, la validesa d'una argumentació no ha de determinar-se per l'eficàcia a l'hora de persuadir un auditori ni tampoc pot ser avaluada amb unes regles lògiques. La validesa d'una argumentació depèn de les qüestions que s'hi tracten. Qui expressa una opinió està demanant l'acceptació per part de l'auditori. De vegades, l'auditori comparteix l'opinió de l'emissor, d'altres vegades decideix adherir-s'hi, però també pot passar que aquest auditori demani més arguments per concedir aquesta adhesió. Com més qualitat tingui l'argumentació, més possibilitats hi haurà d'obtenir l'adhesió de l'auditori.

Toulmin es demana fins a quin punt argumentacions sobre temes tan diversos com una predicció meteorològica, una diagnosi mèdica, una acusació de negligència contra un policia o una valoració d'una pintura per part d'un crític poden generar-se seguint un mateix model formal, i fins a quin punt és possible avaluar una argumentació seguint uns mateixos criteris. Posa com a exemple la jurisprudència: un jutge valora múltiples casos, civils, criminals, etc. Dins els civils, n'hi ha de molts de tipus, i una diversitat semblant pot donar-se dins els casos criminals. En tots els casos que haurà de jutjar, els tipus de proves, les evidències, els raonaments dels advocats, etc., seran molt diferents, però hi haurà un procediment igual per a tots els casos, que se cenyirà a aquest ordre: càrrecs, presentació d'evidències i de testimonis, veredicte i sentència. Segons Toulmin, això mateix ocorre en les argumentacions: hi ha variació en cada cas, però també hi ha una sèrie de constants; per tant, cal determinar què és diferent en cada tipus d'argumentació i què és igual. És per aquest motiu que l'autor distingeix entre els *elements particulars de cada camp d'argumentació (field-dependent)* i els *elements comuns en tots els camps d'argumentació (field-invariant)*. Per a Toulmin, hi ha sis elements comuns a totes les argumentacions, que són: 1 el *punt de vista (claim)*, que és l'opinió que es defensarà; per exemple: "el Congrés hauria de prohibir la recerca amb animals." 2 les *dades (data)*, que són els fets sobre els quals es fonamenta el *punt de vista (data)*:

"hauria de prohibir-se aquest tipus de recerca perquè els animals són sotmesos a tortura en experiments que no reporten cap benefici per al conjunt dels humans, com ara provar cosmètics." 3 la *garantia* (*warrant*), que és la justificació de les *dades*, és la part de l'argumentació que acredita que les *dades* són legítimes; per exemple: "el benestar dels animals és més important que no pas els guanys de la indústria cosmètica." 4 la *refutació* (*rebuttal*), que és la part en què s'inclouen les excepcions o aquelles afirmacions que poden ser contraarguments: "això no obstant, una llei que pretengués posar fi a tota la recerca amb animals seria una llei que aniria massa lluny." 5 el *qualificador qualifíer*, que són els enunciats que limiten la força del *punt de vista* o de la *garantia*: "per tant, aquesta prohibició a fer proves amb animals es limitaria a determinats camps i en cap cas no s'aplicaria a la recerca mèdica." 6 el *suport* (*backing*), que és el conjunt d'enunciats que reforcen la *garantia*; per exemple: "cal insistir que només el Congrés pot aprovar aquests tipus de lleis i que les grans multinacionals van d'un país a un altre amb l'objectiu d'evitar problemes legals."

2.2.9 L'aportació de Charles Hamblin

Una altra aportació important en la història de la retòrica va ser l'estudi de les fal·làcies. S'entén per fal·làcia un argument incorrecte o inconsistent. Qui primer va estudiar-les va ser Aristòtil a *Refutacions dels sofistes*, *Primers analítics* i *Retòrica*. Charles Hamblin a *Fallacies* (1970) va fer un repàs de l'estudi de les fal·làcies fins als anys setanta del segle XX. Va encunyar el terme *Tractament estàndard de les fal·làcies* per denominar la manera com tradicionalment s'havien estudiat les fal·làcies.

En les *Refutacions sofístiques*, Aristòtil havia establert una primera divisió entre fal·làcies que depenen de la llengua, que tenen a veure amb l'ambigüitat i els canvis de sentit que es donen en el registre col·loquial d'una llengua (*in dictione*), i fal·làcies que no depenen de la llengua (*extra dictionem*). Les fal·làcies *in dictione* se subdivideixen en sis subtipus i les fal·làcies *extra dictionem* es subdivideixen en set subtipus. Un exemple de fal·làcia *in dictione* es dona en una conversa extreta del diàleg *Euthydemus* de Plató, en el qual un sofista debat amb un jove. El primer demana al jove si els estudiants són savis o ignorants. El jove li respon que són savis. El sofista argumenta que els mestres ensenyen als estudiants coses que no saben; per tant, no poden ser savis sinó ignorants (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:57-58). Es tracta d'una fal·làcia *in dictione* perquè el sofista juga amb l'ambigüitat dels adjectius *savi*, que pot significar que sap molt, però també pot significar assenyat, i amb l'ambigüitat de *ignorant*, que pot fer referència a algú sense instrucció, però també pot voler dir estúpid.

Les fal·làcies *extra dictionem* es poden exemplificar a partir d'una altra conversa extreta del mateix diàleg: Dyonisodorus demana a Ctesippus si té un gos i si aquest gos té fills. Ctesippus respon afirmativament a les dues preguntes. Després li pregunta si pega al gos, i la resposta torna a ser afirmativa. D'aquesta conversa, el sofista n'extreu la següent conclusió: el gos és el pare de Ctesippus, aquest és el germà dels fills del gos i Ctesippus pega al pare (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009:58-59). Segons Aristòtil, aquests tipus de fal·làcies eren causades perquè es feia

servir en una premissa unes *proprietats accidentals*, les quals es donaven quan el subjecte i el predicat d'un enunciat no eren intercanviables. Per exemple, en el sil·logisme "Coriscus és diferent de Sòcrates", "Sòcrates és un home"; per tant, "Coriscus és diferent d'un home", la premissa segona és una propietat accidental, ja que el subjecte i el predicat no són intercanviables: "Sòcrates és un home" no és equivalent a "Un home és Sòcrates". De la mateixa manera, en l'exemple del gos, la premissa "el gos és un pare" és una propietat accidental perquè no pot ser homònima de "un pare és un gos".

Posteriorment, les fal·làcies presentades per Aristòtil es van reelaborar, reinterpretar o se'n va canviar el sentit original per distints motius: les definicions del filòsof d'Estagira eren enteses de maneres diferents, de vegades les definicions i els exemples eren agafats d'altres autors que ja havien interpretat els textos d'Aristòtil. A part de les múltiples interpretacions que es van fer de les fal·làcies, modernament s'ha produït un canvi a l'hora d'entendre què és una fal·làcia. Aristòtil les veia com a mecanismes per derrotar l'adversari a través del parany, dissenyats expressament per deixar l'interlocutor en evidència. Actualment, però, les fal·làcies es veuen com a errors comesos pels participants en una controvèrsia durant la seva argumentació. Conseqüentment, la llista de fal·làcies elaborada pel filòsof grec, a part de ser reinterpretada, va ser ampliada.

La primera ampliació va ser la incorporació dels *argumentum ad hominem*, que són arguments incorrectes perquè en comptes de refutar el punt de vista de l'adversari, s'ataca directament aquest adversari. Qui primer va parlar d'aquest tipus de fal·làcies va ser John Locke el 1690 a *An Essay Concerning Human Understanding* tot i que no les presentava com a fal·làcies sinó com a arguments. Un exemple d'*argumentum ad hominem* seria aquest: "How can you say the Casinos in Las Vegas should be closed down? You've always said everyone should be free to decide for himself what to do or not to do." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 63).

El mateix Locke va incorporar també dos tipus d'arguments més: *argumentum ad verecundiam* i els *argumentum ad ignorantiam*. En els primers, la fal·làcia consistia a apel·lar a una autoritat equivocada per sostenir una opinió, per exemple: "Of course Beethoven dictated that symphony to Rosemary Brown: in Playboy the famous authoress Elisabeth Kübler-Ross recently explained that communication with the dead is perfectly possible." Per la seva banda, els *argumentum ad ignorantiam* consistien a considerar que un punt de vista era vàlid perquè no existia evidència que el contradigués; per tant, en comptes d'aportar raons per fonamentar l'opinió s'al·lega que si no s'ha pogut demostrar que quelcom no és cert, és cert. Si es reprèn l'exemple anterior, un *argumentum ad ignorantiam* seria continuar el raonament d'aquesta manera: "... Anyway, nobody has ever proved that dead composes *don't* manifest themselves in this way" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 64)."

2.2.10 Altres aportacions contemporànies a l'estudi de l'argumentació

Contemporàniament, hi ha hagut tres autors que han establert una divisió dins els *argumentum ad hominem*. Es tracta d'Irwing Copi a *Introduction to Logic* (1953), Howard Kahane a *Logic and philosophy* (1969) i Nicholas Rescher a *Introduction to Logic* (1964). Distingeixen, en primer lloc, els *Abusive argumentum ad hominem*, que són un atac personal directe. L'adversari és presentat com una persona estúpida, deshonest, etc. La intenció no és refutar cap opinió sinó socavar-ne la credibilitat. Un exemple d'aquest tipus de fal·làcies seria: "Bacon's philosophy is untrustworthy because he was removed from his chancelorship for dishonesty." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 65). En segon lloc, hi ha els *Circumstantial argumentum ad hominem*, en els quals s'intenta minar la credibilitat d'algu al·legant que tan sols actua per interès propi. Una vegada més no es rebut el punt de vista sinó que s'ataca l'adversari. Un exemple és: "A manufacturer's arguments in favour of tariff protection are rejected on the grounds that a manufacturer would naturally be expected to favour a protective tariff." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 66). I el tercer tipus d'*argumentum ad hominem* és l'anomenat *Tu quoque argumentum ad hominem*. Consisteix a minar la credibilitat de l'adversari demostrant que aquest no sempre defensa el mateix punt de vista, o bé que defensa un posicionament, però les seves actuacions no són conseqüents amb aquesta manera de pensar. Un exemple és aquest: "When accused of barbarism in sacrificing unoffending animals to his own amusement, a hunter asks 'Why do you feed on the flesh of harmless cattle?'" (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 66).

Charles Hamblin a *Fallacies* (1970) anomena les fal·làcies *in dictione* fal·làcies d'ambigüitat i reelabora les fal·làcies *extra dictionem*: s'hi refereix amb el terme *fal·làcies de rellevància* i, a més de les fal·làcies *extra dictionem*, hi inclou els *argumentum ad hominem* i n'hi afegeix set més: 1 *Petitio principii* (*Raonament circular*): són aquelles en què l'emissor expressa que el que cal demostrar ja ha estat demostrat prèviament. Per exemple: "God exists, because the Bible says so, and the Bible is God's word." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 68). 2 *Ignoratio elenchi* (*Refutació ignorada*): es dona quan no es refuta el punt de vista que ha originat la controvèrsia sinó un altre punt de vista que també s'atribueix a l'adversari. Aquest tipus de fal·làcies es donarien, per exemple, en un cas com aquest: en un debat una persona afirma que la promoció de l'habitatge social per part del Govern no és eficaç per pal·liar l'escassetat de cases a preus assequibles perquè no fomenta l'emprenedoria, afavoreix la indolència i les activitats especulatives, com el lloguer il·legal. Un altre participant en la conversa, que considera que el Govern hauria de continuar promocionant l'habitatge social, per rebatre el primer participant, afirma que el problema de la manca de pisos és una xacra de la societat que cal afrontar amb decisió; per tant, l'Estat ha de continuar promocionant-lo (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 68). Aquest segon participant en la conversa, en realitat, no refuta el punt de vista del primer perquè defuig rebatre-li cap argument. 3 *Post hoc ergo propter hoc* (*Fet posterior, fet conseqüent*): és al·legar que, com que un fet en succeeix un altre, aquest segon fet és conseqüència del primer. Un exemple d'aquest tipus de fal·làcies es donaria en un raonament com aquest: "the rise in unemployment which has manifested itself since the new government took

office is the result of the news government's policies." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 68). 4 *Argumentum ad baculum* (Raonament amb amenaça): és recórrer a l'amenaça contra l'adversari. Un exemple seria: "Of course, I leave it entirely to you to take your stand, but you must realize that we are your biggest advertiser (and if you publish that article about our role in South Africa you can forget about our advertising account)." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 69). 5. *Argumentum ad misericordiam* (Petició de clemència/Apel·lació a la commiseració): es dona quan l'emissor cerca l'empatia de l'altre per tal d'aconseguir objectius particulars; per exemple: "If you don't improve my grade for this course I will lose my self-esteem and find it difficult to continue with my life." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 69). 6 *Argumentum ad populum* (Apel·lació als prejudicis d'un grup): es donen quan se cerca la complicitat d'un col·lectiu determinat de persones. Es planteja una oposició entre els moralment bons (nosaltres) i els moralment reprovables (ells). Un exemple és quan en comptes de donar raons per refutar la cursa armamentística, es diu que està incentivada pels fabricants d'armes amb l'objectiu de lucrar-se: "We all know that the arms race is carefully maintained by the arms manufacturers and that in the final analysis it's just a matter of lining the pockets of a crowd of unscrupulous shareholders." (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 69). 7 *Argumentum ad consequentiam* (Raonament il·lusori): és posar l'èmfasi en possibles conseqüències d'una opinió sense fonamentar-lo amb raons. Un exemple seria defensar la creença que cap bomba atòmica cauria damunt un determinat país tot al·legant que el país en qüestió és massa petit i que no en restaria res després de l'atac nuclear. Un altre exemple d'aquestes fal·làcies seria, en una controvèrsia sobre l'eutanàsia, oposar-s'hi argumentant que si es legalitzés seria la primera passa cap a mals molt més devastadors, semblants als de la cambra de gas utilitzada durant la Segona Guerra Mundial (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 69).

A mitjan camí entre les *fal·làcies de rellevància* i les *fal·làcies d'ambigüitat*, hi ha les *fal·làcies de composició* i *divisió*. Es donen quan s'atribueixen a les parts característiques del tot amb la intenció de fer plausible una opinió sobre el tot (composició) o viceversa (divisió). Un raonament fal·laç d'aquest tipus seria sostenir que una màquina és feixuga perquè tots els components de la màquina són feixucs, o dir que totes les parts de la màquina són lleugeres i, per tant, la màquina és lleugera.

Una altra aportació important a l'estudi de l'argumentació és *Methods and Criteria of Reasoning. An inquiry into the Structure of Controversy*, de Rupert Crawshay-Williams (1957). Crawshay-Williams se centrava a estudiar les controvèrsies en les interaccions verbals. Per ell, les controvèrsies eren el resultat de la diferència de criteris entre els participants. Hom disposa de tres criteris: els lògics, els convencionals i els empírics. Els criteris lògics són els que determinen si un enunciat és vàlid i acceptable per a les parts. Fa referència a les normes. Els criteris convencionals són criteris explícitament o implícitament acceptats pels participants en la conversa. Els criteris empírics inclouen els criteris objectius i els contextuals. Els objectius fan referència al fet que els enunciats s'han d'avenir amb la realitat; els contextuals fan referència al fet que els enunciats s'han d'avenir amb la finalitat que persegueix l'emissor. Segons Crawshay-Williams, només es pot determinar si un enunciat és vertader o és fals si es coneixen els criteris contextuals, o sigui, la

finalitat d'aquest enunciat. Sovint, però, el context es desconeix o no queda ben clar. Aquesta és una de les principals raons per les quals apareix la controvèrsia. Crawshay-Williams es referia a aquests enunciats amb context desconegut o fosc com a *enunciats indeterminats*. Per exemple, un professor està dret devora una ratlla blanca pintada sobre una superfície de gespa. Els alumnes Jones i Smith venen cap al professor. Jones arriba a les 15h: 45' 7"; Smith, a les 15h 45' 8". Aquests són els fets de la realitat a què fan referència els criteris objectius. Pel que fa als criteris contextuals, s'estableix que, si aquest enunciat es fa en el context d'una cursa d'atletisme, Jones i Smith no ha arribat pas alhora. En canvi, si aquest enunciat es fa en el context d'una ordre com "porteu-me una cadira", sí que es pot afirmar que Jones i Smith han arribat alhora. Així doncs, la resposta a la pregunta de si Jones i Smith han arribat al mateix temps depèn del context, de la finalitat que tenia el professor (Van Eemeren, Grootendorst i Henkemans 2009: 78).

En enunciats que no són empírics, però, el criteri empíric no és aplicable. Per exemple, si hom es pregunta si una màxima ètica com ara "la pau és bona" és vertadera o falsa, pot arribar a dues conclusions: a) com que es pot respondre afirmativament o negativament a la pregunta sobre si la pau és bona, la màxima pot ser vertadera o falsa; i b) els enunciats en els quals no s'esmenten fets no poden ser vertaders ni falsos; en les màximes ètiques no s'expressen fets, per tant, no poden ser ni vertaderes ni falses.

Des del punt de vista dels criteris lògics, tant el raonament a) com el b) són vàlids. Els criteris empírics, però, aquí no són aplicables. I pel que fa als criteris convencionals, caldria primer de tot arribar a un acord sobre el significat precís de la màxima.

2.3 Alcover i la polèmica

A continuació, s'il·lustraran alguns dels aspectes teòrics esmentats amb exemples extrets dels textos on Alcover va actuar com a polemista. Es veurà que Alcover feia servir tot un seguit d'estratègies dissenyades per aconseguir el favor del lector i que, per tant, els seus textos no eren fruit únicament de l'abrandament i no eren en cap cas improvisacions. Dins aquesta multiplicitat de recursos, s'hi troben, per exemple, estratègies que ja formen part de la nostra tradició cultural i que des de fa segles s'inclouen en els manuals de retòrica, com l'ús dels elements de la *dispositio* clàssica, però també s'hi aprecia l'ús d'estratègies que han estat descrites i classificades més recentment per autors contemporanis, com ara l'ús de les *presumpcions*, els *arguments per associació* i *per dissociació*, les *jerarquies*, etc. Així mateix, és també interessant l'ús freqüent que Alcover feia de les *fal·làcies*, tant de les que ja van ser descrites en l'Antiguitat com de les que han estat estudiades en treballs més recents.

2.3.1 Ús dels components de la dispositio clàssica

Alcover feia servir en alguns dels seus textos els components que des de l'Antiguitat clàssica es consideraven imprescindibles a l'hora de defensar una opinió públicament: l'*exordium*, la *narratio*, l'*argumentatio*, la *digresio* i la *peroratio*. Aquests cinc components configuraven la *dispositio*, la part de l'argumentació en què l'emissor estructurava el discurs. Un exemple de l'ús d'aquests cinc components pot veure's en el text "En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", del juny de 1910. Aquest article va ser una resposta a un altre de publicat a *La Justicia* una setmana abans, el 28 de maig, en el qual es reproduïa un fragment d'un discurs de Melquíades Álvarez. El dirigent republicà assegurava que creia més que mai en el triomf de la república. La rèplica d'Alcover consistia a desprestigiar Melquíades Álvarez i a vincular govern republicà amb desordre i impossibilitat de gestionar els afers públics. Articulava aquesta rèplica a través dels cinc components de la *dispositio* clàssica.

En primer lloc, apareixia l'*exordium*. Alcover cercava l'adhesió dels lectors:

¡Quin'altra hipoteca que mos retreu In-Justicia de dissapte passat! ¡En Melquíades Álvarez! ¡Quina alexandre hi ha ab ell! Es qui l'han plomat millor son es metexos republicans, ses vegades que les ha feta malisia, que son estades moltes. Seria curiós retreure totes ses veritats, ben veritats que li han cantades ells metexos. Es un catedràtic d'Oviedo, gran orador a l'antiga, de manera qu'avuy ja es estantissa sa seua oratória. L'homo es molt modest, una barbaridat de modest. Ell se contentaria d'esser Ministre, i per axó fa temps que plora s'atlot. S'es passat molts d'anys fent la bona, fent sa garangola a n-es lliberals per veure si'l farien Ministre, passantse ell, com se suposa, a sa Monarquia, pero bé i *honestament*, perque lo que's diu ell d'honestidat ¡vaja si'n té! Es republicans, que li veren la tela diferentes vegades li han dit es nom des porc. Hi ha hagudes temporades que fins i tot no'l consideraven ja correlligionari, sino monárquic vergonyant. Pero axó d'arribar a Minsitre no ha pogut esser en via neguna ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 2, columnes 1-2).

A continuació, s'iniciava la *narratio*, o sigui, la presentació del tema que Alcover volia tractar: la creença que un govern en mans de forces republicanes equivalia a una gestió nefasta de la cosa pública:

I ara torna a fer de republicà rabiós, i diu qu'avuy, més que may, creu qu'entrará sa República', i promet qu'En Pauet Iglesias farà matx dins ses Corts contra En Maura i En Canalejas, i que farà impossible sa tornada d'En Maura a n-es poder ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 2, columna 2).

Tot seguit, passava a l'*argumentatio*, o exposició d'evidències. Per demostrar que Melquíades Álvarez estava equivocat quan assegurava que en poc temps els republicans aconseguirien capgirar el sistema polític a Espanya, Alcover presentava una sèrie d'episodis en què els republicans havien pretès fer caure la monarquia, però havien fracassat. Els anys de la Primera República són presentats com un període de mala gestió i com una oportunitat que es va presentar

a les forces republicanes a conseqüència del buit de govern que es va produir arran de l'abdicació precipitada d'Amadeu de Savoia:

¿No es ver que fa pell de galina i alsar es cabeys des cap tot axó? Pero ¡quina manera de riurerse des republicans que té En Melquíades Alvarez! ¡Dir que *creu mes que may ab so trunf de sa República!* ¿Seria entrada may sa República si N'Amadeu no se'n vá dia 11 de febrer de 1873? Si no hagués tenguda aquella prontitut de dir; *me'n vatx* ¡que havia d'esser entrada l'any 1873 ni l'any 1874 ni cap altre any sa República! ¿Tal volta no s'alsaren es republicans per entrar, es novembre de 1868, a Cadiz i Málaga, i feren ets ous enterra? ¿Tal volta no's tornaren a alsar devers es febrer de l'any 1869 a Jerez, i s'estiu des metex any a Barcelona, a Tarragona, a Reus, a Valencia, a l'Ampurdá? I ¿que feren més qu'arrós pe'sa trompa? Axó sí, cometeren mil barbaridats, mataren, pegaren foc, robaren, foren valentíssims ab sa gent indefensa, pero covardíssims devant sa tropa que'ls-e pará clot (...) De manera que durant sa Revolució, totes ses vegades que's republicans provaren d'entrar, i no s'aturaren may d'enforinyar, feyen fetxada. Va esser precís que N'Amadeu digués: *no'n som pus*, i dexás es trono en porret, per que's republicans arribassen a entrar. I, com foren entrats, e-hu feren tan malament, porquetjaren tant fort, que abans d'onze mesos es general Pavía les va haver de enviar a fregir ous de lloca, i se'n hi anaren més que de pressa per no esserhi de més. I es qu'es republicans espanyols, salves honroses escepcions, son una gent sense cap ni sentener, que no volen subjecció ni lley, que se'n volen anar des seu cap i fer lo que les dona la gana. Per axó son estats sempre de primera per destruir, per tomar, per fer mal. Ara per construir, per compondre ses coses, per governar, no han servit may, s'entén, dins Espanya. ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 2, columna 2).

Després d'exposar les evidències, Alcover feia una breu *digresio*, en què matisava que no tots els republicans eren indignes:

Prou que n'hem conenguts i en conexem de republicans que son unes escl·lents persones, amants de s'orde i amics de fer anar ses coses bé; pero s'inmensa majoria des partit no es axí, es tot lo contrari ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 2, columnes 2-3).

El text acabava amb la *peroratio*, o síntesi del que s'havia dit. Es veu clarament que Alcover reiterava el que havia dit en l'*argumentatio*: la ineptitud, la incapacitat dels republicans per assumir tasques de govern:

Per axó, com entraren, com varen tenir es poder de sa nació dins ses seues mans, feren sa prova des ruc, no foren bons més que per fer animalades, varen sufrir es fracás des sigle, es general Pavía les va haver de pegar cossa, enviantlos a... rodar, perque alló no poria seguir pus. De manera qu'es republicans espanyols foren bons per fer alsaments com es de Cádiz, Málaga, València, Barcelona, l'Empordá, Saragossa, que ab uns quants dies quedaren aufegats de sanc i horror, son bons per fer sauvatjades aborronadores com ses d'Alcoy, Cartagena, Tarragona, Valls i tantes d'altres, aont calaren foc, robaren i mataren, pitjors que tigres i lleons; son bons per fer setmanes vergonyoses com ses de Barcelona, Sabadell, Granollers, Calonge, de juriol d'entany (...) ¡Vaja, Sr. Melquíades Álavarez, no ensaboneu, no enganeu es pobres republivans curts de tey d'aquesta manera! ¡Fan massa llástima es pobrets! ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 2, columna 3).

2.3.2 Ús de tècniques descrites per Perelman i Olbrechts-Tyteca

a) Els punts de partida d'allò que és real: les presumpcions

Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) es referien a les *presumpcions* com un conjunt de premisses que permetien arribar a la conclusió que un enunciat era vertader. Alcover va fer servir les *presumpcions* en diferents articles. Per exemple, en el text "Vos veym la tela", del juny de 1910, discutia sobre la pertinència de Corengia Tassozeili al moviment anarquista. Tassozeili era un ciutadà italià que havia estat detingut i acusat d'intentar atemptar a Madrid contra el rei Alfons XIII. Diferents mitjans liberals i d'esquerra, apuntaven que Tassozeili era un malalt mental i que no se l'havia de relacionar amb el moviment obrer ni amb cap intent planificat d'assassinar el rei, ja que no actuava seguint cap consigna de cap grup. Per contra, Alcover assegurava que Tassozeili era efectivament un militant anarquista i que s'havia instal·lat a Madrid amb l'objectiu d'atemptar contra el monarca. Per demostrar-ho, el canonge aportava una sèrie d'indicis que relacionaven el detingut amb l'anarquisme i amb l'intent de magnicidi: es va trobar una bomba dins una maleta, es passejava pels voltants de la residència reial demanant on era el dormitori d'Alfons XIII, a l'hostal on s'allotjava van trobar més explosius, etc.:

I ben clar s'es vist que aquest era tot un anarquista, que feya setmanes que capllevava per Madrit preparant s'atentat. Es dia que'l va cometre, se passetjava ab sa bomba dins una espècia de maleta com un viatjer qualsevol, volta qui volta es Palau de Orient, demana qui demana aont devers queyen ses habitacions reyals, fins que devers les nou des vespre (dia 23 de matx), aturat devora's monument alsat a ses víctimes de sa bomba d'En Morral, l'afina un policia, i ell futx, i amolla se maleta, axó es sa bomba que va esclatar a l'acte, i ell se pegá un tir, i va caure mort. Dins es baul que tenia a sa fonda, li trobaren altres quatre bombes com sa qu'havia amollada, i per l'estil de ses que solen amollar a Barcelona. S'es aclarit qu'ell era italià procedent de Bones Ayres i qu'estigué una temporada a Barcelona, i que deya qu'En Morral havia fet massa poc ("Vos veym la tela", *La Aurora*, 195, 11.06.1910, p. 1, columnes 1-2).

Un altre exemple de l'ús de presumpcions per arribar a una conclusió es troba en el text "¡Anauho a contar a sa tia si es beneyta!". En aquest text, Alcover rebutia el discurs que el líder republicà Melquíades Álvarez havia fet a Madrid el 5 de juny de 1910, i que el setmanari *La Justicia* publicava. Melquíades Álvarez defensava que el dia que es proclamés la república a Espanya, el nou govern seria garant de l'ordre i la llibertat. Alcover negava les paraules de Melquíades servint-se de *presumpcions*: segons Alcover, les atrocitats comeses pels revoltats durant la Setmana Tràgica ja aportaven prou evidències per inferir que els republicans no eren aptes per ostentar el poder.

Començava la seva refutació presentant el que havia dit el dirigent republicà en el míting de Madrid:

I digué D. Melquíades a n-ets alexandres que l'escoltaven que sa república, en entrar 'no será espoliadora, ni anárquica, sino garantia de tot interés llegítim; que enrobustirá s'autoritat per impedir

es reynat de sa violència, garantissant firmíssimament s'exercici de totes ses llibertats ("¡Anauho a contar a sa tia si es beneyta", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 2, columna 1).

Tot seguit, recorria a les presumcions per fer entendre que un govern en mans de republicans o socialistes suposaria un gran daltabaix. Alcover considerava que els crims comesos pels revoltats durant la Setmana Tràgica, juntament amb el vistiplau explícit o tàcit dels grups d'esquerres, permetien concloure que un govern en mans d'aquestes forces seria tot el contrari del que preconitzava Melquíades Álvarez:

Manco mal si sa república hagués de fer tot axó; pero tots ets indicis, totes ses senyes que sa setmana vergonyosa de Barcelona, Sabadell, Granollers, Manresa, Calonge, fets tots aquells crims horribles proclamant sa república, per 'plantar sa república'? ¡Figurauvos si hu eren aquells republicans despuya-esglésies, despuya-convents, despuya-monjes, despuya-frares, despuya-capellans! ¡Figurauvos si n'hi havia d'anarquia i desgavell durant aquells dies de sa setmana vergonyosa! (...) ¡Si 'la garantisaven' aquells republicans a sa llibertat de ses monjes, frares i capellans! I ¡que no diguen es republicans i socialistes que's crims de sa setmana vergonyosa son fets aislats, que no'n son responsables més que's qui los cometeren. No, no es ver axó. En son responsables tots es republicans i socialistes, perque, lluny de protestarne solemnement, lluny de reprovarlos públicament, o han callat o les han donats per ben fets ("¡Anauho a contar a sa tia si es beneyta", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 2, columnes 1-2).

Un altre exemple en què Alcover recorria a les *presumpcions* per demostrar el seu punt de vista es troba en un atac contra Lerroux. La intenció del canonge era presentar una imatge negativa. Per aconseguir-ho, assegurava que anys enrere, el líder radical no havia pagat als caixistes d'impremta del periòdic que dirigia. El text anava adreçat a Manuel Jiménez Moya, director de *La Justicia* i company de partit d'Alejandro Lerroux:

¿Com es que no n'heu dedicat cap ni una de retxeta a n-es vostro mestre i caporal N'Alexandre Lerroux? ¿O no heu gosat per no comprometre-vos? ¡I no es que no'n pogueu retreure moltes de coses glorioses d'En Lerroux! Per exemple d'aquells escándols ab sos caxistes des periòdic que publicava a Madrid anys enrera, que perque no los pagava sa feyna que li feyen, li varen moure tant de renou, i li varen treure tans de padassets, i el posaren en berlina davant tota Espanya. ¡Es ben eloquent axó d'un redactor d'ets obrers no voler pagar sa feyna que dona a fer, voler que la hi fassen de franc! ("¿! En Lerroux?", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 3, columna 1).

b) Els punts de partida d'allò que és real: les veritats

Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) entenen per *veritats* la suma d'una sèrie de *fets*. Els *fets*, pel seu costat, eren allò que és admès per tothom, per l'auditori universal. Un exemple d'aquesta manera d'argumentar es troba en el text "¿Ay de bo?".

Manuel Jiménez Moya havia escrit a *La Justicia* que Maura no havia pogut tornar al poder de l'Estat a causa de la pressió de les forces d'esquerres. Alcover ho nega presentant una sèrie de fets o evidències: els republicans mai no han aconseguit tombar Maura. Quan hagué de deixar el poder,

no va ser a causa de la pressió dels republicans sinó a causa d'una mala jugada de Moret, líder liberal:

Mos fa sebre en Jimenez Moya que's mitin que dia 5 del corrent feren a Madrit es republicans, 'ha fet impossible qu'En Maura 'torn an-es Poder'. Cada vegada qu'En Maura ha dexat es Poder, es republicans han declarat solemníssimament, axordant tothom ab sos crits, que ja no tornaria pujar, que ja no tornaria esser Poder. I, efectivament, dins es seu temps natural, En Maura es tornat a n-es Poder, i s'hi es agontat sempre més que cap situació lliberal; i es republicans, per més qu'hajen branquetjat i fet de la guerra pota, no son estat capasses may de tomarlo. Si sa derrera vegada, a s'octubre, En Maura dexá's Poder, no fonc per amor des republicans, com sap tothom, sino pe' s'actitut insensata i inverosímil d'En Moret ("¿Ay de bo?", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 1, columnes 1-2).

c) Els punts de partida d'allò que és real: els fets

Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) apuntaven que els *fets* eren idees admeses per tothom, sense controvèrsia. Com a exemple de l'ús de *fets* per part d'Alcover, es presenta una rèplica que va escriure contra *El Ideal*. Des de les pàgines del periòdic republicà, es criticava que l'Església rebés diners de l'Estat i s'assegurava que a Espanya s'havien destinat 734 milions de pessetes al clergat. Alcover responia defensant que era just que l'Estat destinés diners a l'Església tenint en compte tot el patrimoni que havia estat confiscat durant el segle XIX a conseqüència de les dues desamortitzacions. A més, negava que la quantitat presentada per *El Ideal* fos correcta. Assegurava que la quantitat era molt inferior, concretament, 42 milions de pessetes. Per demostrar-ho, reproduïa la partida pressupostària tal com constava a *La Gaceta de Madrid*, periòdic que exercia la funció de butlletí oficial de l'Estat. D'aquesta manera, Alcover presentava la informació com un *fet*, com un enunciat que no admetia rèplica, ja que a *La Gaceta de Madrid*, s'hi consignaven totes les partides del pressupost:

P'ets escriguedors d'*El Ideal* parlam qu'enfloquen disapte pasat prenintles de s'infame paperot madrileny Los Dominicates, un enfilay ferest de mentides sobre lo que costa's Clero cad'any a l'Espanya. Diuen que costa set cents trenta quatre milions de pessetes; pero tot seguit diuen que només son 733.298.635 ni més ni manco ¡733.298.635 mentides! ¡De republicanetxos de l'orde! Així meteix se necessita esserho barbatxos i mal intencionats per enflocar tals carreranys de mentides! Perque veyam ¿aont son aqueys setcents trenta sis milions de pessetes que's Clero costa a l'Espanya?. -Comensen aquells republicanetxos per dir que dins es presupost des diferents Ministeris e-hi ha consignats p'es Clero coranta quatre milions i busques.-¡Es fals i mentida! ¿Que no son capasses aqueys republicanetxos de citar ses partides consignades dins tots es presuposts de s'Estat p'es Clero que sumin tal cantidad de 44 milions? ¡Si no existeixen tals partides! I, si no, anem per parts: ¿quins Ministeris son que tenen consignacions p'es Clero? Es de Guerra i Justicia, es de s'Estat, es de Guerra i es de Marina. Vegem que puja cada consignació d'aqueixes, i llavó que pujen totes plegades: Ministeri de Gràcia i Justicia (41.236.461'91 pes.); Ministeri d'Estat (757.984 pes.); Ministeri de Guerra (636.711 pes.); Ministeri de Marina (38.540'50 pes.) Suma total de lo consignat p'es Clero dins tots es presuposts de s'Estat: 42.669.700'41 pes. Aquestes i no altres son ses cantidades consignades pe's Clero dins tots es presuposts de s'Estat, com consta pe'sa *Gaceta de Madrid* de 29 de desembre de 1908. I además s'ha de tenir en conte que 's Clero

no percep de fet ni d'un bon tros tal quantitat ¿Si des 41 milions de pessetas que consiga's Ministeri de Gracia i Justícia, entre descontes i altres enganxos, es Clero no arriba a cobrar gayre més de 33 milions. I aqueys 33 milions ¿son tal volta cap generositat de s'Estat envers des Clero? No, i cent voltes no. No es més qu'una petita indemnissació que dona s'Estat a l'Església p'es bens seus conte que li va prendre! Si, lo que s'Estat dona a l'Església no arriben a esser ets interessos que treuen aquells bens que s'Estat va prendre a l'Església. De manera que s'Estat ab lo que consiga p'es Clero dins es presupost de Gracia i Justícia, no fa més que pagar una part insignificant de lo que deu a l'Església ("Menten tan alts com són", *La Aurora*, 272, 25.11.1911, p. 1-2).

d) Els punts de partida d'allò que és preferible: les jerarquies

Les *jerarquies* feien referència, segons Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015), a l'ordre en què s'articulaven els valors d'un col·lectiu. Un exemple d'apel·lació a les *jerarquies* es troba en el text "Un viroller virolla virollenc". En aquest article, Alcover responia als atacs de Jiménez Moya contra l'Església. Aquest responsabilitzava la institució de les morts provocades per distintes persecucions religioses que es van perpetrar al llarg de la història, com ara les dels hugonots, les dels albigesos o d'altres organitzades per la Santa Inquisició. El canonge admetia que s'havien comès atrocitats. Això no obstant, les excusava al·legant que eren un mal necessari. D'aquesta justificació se'n desprenia que els albigesos o els hugonots van representar una amenaça al cristianisme oficial i, per tant, que calia combatre'ls. D'aquesta manera, Alcover estava fent una apel·lació a una escala de valors, a una *jerarquia*, que ell devia considerar que els seus lectors compartien, i que situaven la defensa del cristianisme part damunt d'altres consideracions. Ho expressava d'aquesta manera:

Pero, sant homo, vuy dir, *viroller*, ¿per que, en lloc de fer... *virolles*, que segons vetx, es s'ofici vostro, vos heu heu d'anar a aficar a tirar virollades parlant de coses que no enteneu? ¿Que sabeu vos de sa nit de Sant Bartomeu ni d'ets Hugonots, ni d'ets albigesos, ni de Sant Domingo, ni de l'inquisició? ¿Com no hu veys que tot quant heu lletgit referent a n-aquests punts, e-hu han escrit gent sense consciencia ni vergonya, que hu escrigueren just per calumniar la Iglesia de Deu? ¿Sa nit de St. Bartomeu! ¿Ja es de raó que va esser una atrocitat feresta! Pero ¿eren innocents ets Hugonots? ¿Tal volta no n'havien fetes mil i una de barbaridats i de crims horribles contra's catòlics? ¿I que'n direm d'ets albigesos, qu'investien ses esglésies i monestirs i ses viles catòliques i mataven, i robaven, i calaven foc, com-e dimonis? ¿Qui no hu sab que no hi va haver més remey qu'armarse contra ells per defensarse d'ells es catòlics? ("Un viroller virolla virollenc", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 3, columnes 2-3).

Un altre text en què Alcover prenia com a punt de partida de la seva refutació una *jerarquia* de valors distinta de la de l'adversari es troba en un text del 16 juliol de 1910 en el qual Alcover atacava el republicanisme espanyol. Partia de l'episodi de l'enfrontament entre la marina espanyola i el vaixell nord-americà *Virginius* que va tenir lloc el 1873 durant la Primera República quan aquest vaixell que es dirigia a Cuba amb la intenció de trametre armes als secessionistes cubans va ser interceptat per una flota espanyola. El canonge lamentava que el govern espanyol d'aleshores, en mans de republicans, hagués cedit a les demandes del govern dels Estats Units que

demanava el retorn del buc i una indemnització per a les famílies dels soldats americans afusellats pels militars espanyols:

Es Virginius era un buc que duya armes a n-ets filibusteus de Cuba, alsats contra Espanya. Sa nostra Marina l'aglapí, com era es seu dret i obligació, i el declará presa de guerra. Idó, ets Estats Units, s'única Potència del mon qu'havia reconeguda sa República espanyola, sortí exigint qu'Espanya li tornàs aquell buc ab tota sa càrrega, i indemnísas ses famílies des mariners que segons sa lley havia fússellats, i donás llavó una satisfacció a n-ets Estats Units. I ¿que va fer En Castelar? ¿que va fer sa República espanyola? Tot d'una molt d'estufornos; pero acabá per tornar es Virginius ab tot lo que hi havia dedins quant el varen prendre ("¿Lo del buc Virginius?", *La Aurora*, 200, 16.07.1910, p. 2, columna 1).

Contraposava la postura feble del govern republicà a la postura ferma que, segons ell, van mantenir els governs monàrquics vint anys després davant les intromissions nord-americanes a Cuba:

¿Que hauries fet en es metex cas es meus correlligionaris? Lo que vos puc dir, lo que feu sa Monarquia l'any 1898, quant ets Estats Units, protegint, com sempre, ets insurrectes de Cuba, se'n vengué, com l'any 1873, ab exigéncies absurdes, atentóries a s'honor d'Espanya. ¿Que va fer sa Monarquia? No se va arrufar, com es covarts i es vils, sino que declará sa guerra a n-ets Estats Units. ¿Que Espanya va perdre? Va perdre ses colónies, pero no s'honor. No va perdre s'honor com el va perde sa República espanyola ("¿Lo del buc Virginius?", *La Aurora*, 200, 16.07.1910, p. 2, columnes 1-2).

Un altre text en què Alcover defensava un punt de vista fent una apel·lació a la *jerarquia* de valors de l'auditori es troba en el text "Repropis". Va aparèixer el juliol de 1910 en resposta a una queixa del Círculo de la Unión Mercantil y de la Industria de Madrid. Aquesta institució denunciava que els ordes religiosos, pel fet de tenir negocis, feien competència deslleial als comerciants. Alcover defensava els ordes religiosos prenent com a punt de partida uns valors que sabia que serien compartits immediatament pels seus lectors: el dret a treballar per viure i la caritat. Ho expressava en aquests termes: primer, presentava la queixa del Círculo de la Unión Mercantil y de la Industria de Madrid:

Idó diu aquest Círcol, que's veu que té sa Junta composta d'una partida d'aliardos anticlericals, que 'ses Ordes Relligioses s'afiquen dins s'industria i es comers, i hi ha que alliberar ets altres industrials i comerciants de tan temibles compatriods; i per lo metex se fa precís sotmetre aquelles Ordes a n-es compliment d'ets seus fins relligiosos, i prohibintlos terminantement i ab absolut s'exercici de tota professió profana' ("Repropis", *La Aurora*, 201, 23.07.1910, p. 2, columna 2).

I després, a continuació, en la seva rèplica, feia la referència al dret a fer feina per viure i a la caritat. Arguïa que quan els ordes religiosos es dedicaven a fer negocis només cercaven mantenir-se o servir els necessitats:

Quant ses Ordes Relligiosas només se dedicaven a s'oració i a sa penitència, les combatíeu perque no feyen feyna, perque no produien. Ara que n'hi ha que treballen, les combatéu perque treballen, perque surten des 'seus fins relligiosos'. ¿Qui vos entén? ¿Com sou tan repropis? ¿Qui no hu sap que si hi ha cap Orde Relligiosa que se dedica a cap 'indústria', es per socórrer es pobres o per mantenirse? ¿Vol dir

perque ses monjes no han de porer fer feyna per menjar? Voltros lliberals veniu a negar sa llibertat des treball? ("Repropis", *La Aurora*, 201, 23.07.1910, p. 2, columna 2).

e) Els punts de partida d'allò que és preferible: llocs de quantitat

Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) explicaven que sovint, en argumentar, es recorre als *llocs de quantitat*, que consisteix a defensar la licitud d'una opinió al·legant que compta amb el suport del nombre més gran de persones. Un exemple en què Alcover en feia servir per defensar la seva tesi es troba en una crítica contra el president Canalejas del juny de 1910. El president havia anunciat que un dels objectius del seu govern seria posar fre a l'establiment de més ordes religiosos a Espanya davant la proliferació de convents que s'estava produint al començament del segle XX:

Ha posades [Canalejas] a n-es discurs de la corona unes paraules incalificables, dient que es 'excessiva' sa 'multiplicació de ses Ordes i Congregacions religioses', i que es 'un desitx públic', un desitx de sa Nació, que 'se reduesquin' es nombre d'aquestes 'Ordres i Congregacions' que no n'hi haja tantes; i que ha acudit a n-el Papa per 'esveir es convents i cases religioses que no sien indispensables pe' ses necessitats' espirituals des feels ("Contra'n Canalejas", *La Aurora*, 197, 25.06.1910, p. 1, columnes 2-3).

Alcover s'oposava a aquesta mesura que volia engegar el nou govern liberal. Considerava que era un error posar límits a l'establiment d'ordes de frares o de monges. Per defensar aquesta postura, al·legava que aquests ordes responien a una demanda social i que la majoria de persones els reclamaven i que per aquest motiu s'instal·laven a Espanya; per tant, s'observa que Alcover apel·lava a un lloc de quantitat:

Primerament es una mentida com unes cases que sa Nació desitx que llevin frares ni monjes: es una solemna mantida que sa Nació trobi que n'hi ha massa d'Ordres i Congregacions religioses. ¿Quant ni aont sa Nació ha dit res d'axó ni ha demostrat desitjarho? ¿Qui més que sa Nació fa que existeixin ses Ordes religioses i que augmentin cada dia més? ¿Se posa cap convent o casa religiosa que la gent no hu demani, que sa gent no n'estiga contenta? ("Contra'n Canalejas", *La Aurora*, 197, 25.06.1910, p. 1, columna 3).

Un altre exemple en què Alcover recorria a llocs de quantitat es troba en un text del setembre de 1910 en el qual Alcover assegurava que dues-centes mil persones havien participat en aplecs que el 28 d'agost s'havien organitzat arreu de Catalunya per protestar per les polítiques anticlericals del govern liberal, liderat per Canalejas:

A casi tots aqueys aplecs e-hi acudí gran gentada, i s'hi feren discursos a l'uf, entusiastes, ardorosos, afuant contra sa política anti-clerical que's Govern ha tengut es mal gust d'ensatar. Se calcula que assistiren a n-aqueys aplecs més de docentes mil persones. ¿Ah idó? Ell no s'hi posen per poc no es catalans. ¿l que vos feys contes qu'ha fet En Canalejas davant aquesta grandiosa costerada qu'es catòlics de Catalunya li han pegada? ("En Canalejas desjectant ets aplecs", *La Aurora*, 208, 10.09.1910, p. 2, columna 1).

f) Els punts de partida d'allò que és preferible: llocs de la persona

Dins els punts de partida d'allò que és preferible, Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) hi inclouen els llocs de la persona, que es referien als arguments articulats al voltant d'allò que havia dit algú. Per exemple, en el text "D. Rafael Salillas i En Ferrer", del juny de 1910, Alcover intentava malfamar Francesc Ferrer i Guàrdia mitjançant el testimoni de Rafael Salillas, un polític lerrouxista que havia estat director de la presó de Madrid on el pedagog català havia estat reclòs. Aquest testimoni era útil als interessos d'Alcover no tan sols perquè havia estat el màxim responsable del centre penitenciari i perquè presentava Ferrer i Guàrdia com una persona desequilibrada, sinó també perquè ho deia precisament Rafael Salillas, diputat del Partit Republicà Radical, un partit que aleshores es presentava com a defensor de Ferrer i denunciava que el procés contra aquest havia estat una farsa:

Una cosa va fer En Salillas, que convé que no l'oblidin tots es republicans entusiastes d'En Ferrer i Guardia. Ja's sap qu'ara casi tots es republicans, i es lerrouxistes especialment, se demostren un grans entusiastes d'En Ferrer. Idó En Salillas, director de la 'Carcel-Modelo' de Madrid com e-hi havia engabiat En Ferrer per lo de sa bomba d'En Morral, va tenir ocasió d'estudiar-lo d'aprop a n-aquell gran mal-factor; i, havent sabut que'l sociólic italiá Calojanni anomenava En Ferrer com un gran filosof, i deya que castigant En Ferrer 'castigaven tot lo que hi ha de modern i progressiu en la societat contemporánea', se va cremar, i va escriure a n-es famós criminalista de Turín, César Lambroso, una carta que fumava en pipa, sostenint qu'En Ferrer ni era cap filantrop, axó es, cap amic de s'humanitat, ni cap filosof, axó es, cap amic de sa sabiduria, ni tenia res de modern en so sentit de il·lustrat, ni tenia res de progressiu sino de regressiu, axó es, que caminava cap enrera com es crancs. I convidava En Calojanni a veure sa cetla qu'ocupava En Ferrer dins sa presó per que vés ses ximpleses i doyades qu'aquell mal factor escrivia pe' ses parets, cosa que, segons En Salillas, només fan es curts de gambals i bobians. De manera que En Salillas donava En Ferrer per una vulgaritat, per una nulidat, acabant per escriure'n unes terribles paraules, que vuy transcriure per que s'hi embadalesquin es republicans miloques, entusiastes d'En Ferrer, com es moda d'esserho avuy entr'ells. Vetaqui lo qu'acabá En Salillas per escriure d'En Ferrer: 'El filántropo-filósofo (En Ferrer) de Calojanni no ha dado una sola prueba de filantropía mientras ha vivido entre seres que tiritaban de frio y sentían hambre. Nakens pidió limosna y abrigo para los presos en la carta á la marquesa de Squilache, y esto no le pareció bien á Ferrer, porque pensaba que lo precedente es evitar que estas cosas ocurran; y encastillado en ese dictado racionalista, no sentía con la sencillez misericordiosa de dar de comer al hambriento y vestir al desnudo, que es lo que inmediatamente procede' ("D. Rafel Salillas i En Ferrer", *La Aurora*, 194, 4.06.1910, p. 1).

2.3.3 Ús dels tipus d'arguments descrits per Perelman i Olbrechts-Tyteca

a) Arguments per associació. Arguments basats en l'estructura de la realitat

Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) en la seva classificació dels tipus d'arguments parlaven dels *arguments per associació*. Amb aquests arguments, un emissor estableix una connexió entre

idees que prèviament no estaven connectades. Dins els arguments per associació, hi ha els anomenats *arguments basats en l'estructura de la realitat*, amb els quals l'emissor defensa la seva tesi tot vinculant-la a valors, creences, prejudicis de l'auditori. Per exemple, en el text "Però, Sr. Jiménez Moya...!", Alcover responia als retrets de Manuel Jiménez Moya, que recriminava al canonge manacorí la seva col·laboració amb els polítics i intel·lectuals catalanistes, ja que, per al director de *La Justicia*, aquests eren enemics d'Espanya. En canvi, els lerrouxistes eren patriotes, de fet, eren, segons Jiménez Moya, els únics a Catalunya que defensaven Espanya. La rèplica d'Alcover cercava connectar amb els valors dels seus lectors, concretament a l'ideal de patriotisme. Ho articulava d'aquesta manera: al·legava que si els lerrouxistes realment fossin defensors d'Espanya no haurien participat en la revolta del juliol de 1909, en un moment tan crític com el de l'estiu de 1909, en què el Govern enviava tropes a Marroc per defensar els territoris que segons el tractat d'Algeciras li corresponien. Realment, Alcover preguntava als lectors què era menys patriòtic, fer costat als catalanistes o secundar la Setmana Tràgica. Ho expressava d'aquesta manera:

Tot axó que contenen des catalanistes amics meus, suposantlos inimics d'Espanya, i que dins Barcelona no hi havia qui defensés Espanya més qu'En Lerroux i los seus, son rondayes, bones per embadalir es beneys, babaluets i bobians, closques i caps-closos que vos escolten i vos segueixen. ¡Pobre d'Espanya si no hagués tenguts a Barcelona altres defensors qu'En Lerroux i sa seua patuleya! S'amor des lerrouxistes i demás radicals de Barcelona a l'Espanya se va veure ben clar quin era quant feren esclatar s'infàmia i s'oprobi de sa setmana tràgica. Quant Espanya se trobava compromesa ab una guerra ab ses tribus salvatjes, una guerra que s'imposava a l'Espanya per virtut de s'Acta Internacional d'Algeciras, una guerra que, si no l'hagués sostenguda l'Espanya, l'haurien feta la France prenintmos tota la influenci dins Africa, d'ont hauriem haguts de sortir vergonyosament, anulantmos com-e nació civilisada- idó trobantse Espanya compromesa en tal guerra, es lerrouxistes i demás radicals de Barcelona demostraren estimar tant l'Espanya, que s'alsaren per privar de poder enviar gent a sostenir aquella guerra aont estava compromés s'honor d'Espanya, cometeren aquella série de crims horribles i vergonyosos, aquella serie d'infàmies sense nom, calant foc a convents i esglésies, matant, assassinant, rossegant cadàvers per carrers i plasses. -Axó son es defensors d'Espanya que sortiren a Barcelona a parar clot a n-es catalanistes, no jacobins ni menja-capellans ("Però, Sr. Jiménez Moya...!", *La Aurora*, 185, 2.04.1910, p. 2, columna 2).

b) Arguments per associació. Arguments que estableixen l'estructura de la realitat

Els arguments que estableixen l'estructura de la realitat són aquells mitjançant els quals se cerquen elements de la quotidianitat que reforcin la tesi de l'emissor. Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en el text "Caluxos". Aquest text era la rèplica a un altre de Manuel Jiménez Moya. El director de *La Justicia* havia escrit que l'Església havia coaccionat Galileu perquè es retractés públicament de les seves teories. Alcover l'intentava rebatre dient que l'Església no el volia fer desdir de les seves teories, allò que li recriminava l'Església era que cerqués en les Sagrades Escripures un fonament per a aquestes teories. Així doncs, en aquest text, Alcover no pretenia connectar els seus arguments amb les creences de l'auditori, sinó que intentava, amb els

seus arguments, crear una realitat, que és "Galileu no va ser perseguit per l'Església per allò que pensava, sinó que va ser perseguit perquè interpretava la Bíblia sense estar autoritzat per fer-ho":

Llavó l'homo [Jiménez Moya], com-e bon radical, no pogué estar que no retregués, com-e miray per ell es procés de Galileo, un gran sabi de la derreria des sigle XVI i primaria dels XVII, molt bon cristiá, que no rebutjava Cristo, com es jueus i En Jiménez Moya; pero que defensant sa teoria de que es es sol que volta entorn de sa terra, sino sa terra entorn des sol, en lloc de defensarho ab ravons científicas concludents, d'aquelles que en bona llógica no's poren refusar, presentava raons fluxes, qu'avuy la ciencia ha hagudes d'arreconar, presentantne de més fortes, i además va cometre sa pífia de voler provar sa seua teoria ab paraules de l'Esriptura Sagrada que no servien per una tal cosa. Tal sistema de provar era lo més inoportú a n-aquell temps que l'Esglesia estava tan previnguda contra s'interpretació privada de la Bíblia, d'ont eren sortides totes ses sectes protestants, que havien desolada a tantes de bandes l'Esglesia de Deu. Axó va ser el motiu de que la Inquisició Romana formás causa a Galileo, i, sense sometrel a cap torment, el condemná a no defensar pus la seva teoria; i ell, com-e bon católic qu'era, se va sometre. Que'l motiu de condemnar Galileo no va esser propiament porque defensava (...). De manera que sa teoria des moviment de sa terra no tenia res d'anticlerical; sino tot lo contrari; capellans des qui hi ha a dalt [Copèrnic, Pau III, Nicolau de Cusa] l'havien inventada i mantenguda i el Papa metex havia acceptat l'homentaje que n'hi havien fet. ¿Que l'Inquisició llavó condemná Galileo que la defensava? Es ver, pero axó fou per lo qu'hem dit, p'es sistema equivocacat i inoportú que va prendre en tal defensava sa teoria des moviment de sa terra entorn 'des sol, sino pe'sa manera inoportuna ab que hu defensava ("Caluxos", *La Aurora*, 189, 30.04.1910, p. 1, columnes 2-3).

c) Arguments per dissociació

En aquest tipus d'arguments, Perelman i Olbrechts-Tyteca (2015) explicaven que qui argumenta té per objectiu convertir allò que és percebut com un sol concepte o com una sola idea en idees o conceptes distints. S'ha observat que Alcover utilitzava sovint aquest recurs. Un exemple es troba en una disputa amb Manuel Jiménez Moya de l'abril de 1910. El líder lerrouxista, en un míting celebrat a Manacor el 17 d'abril de 1910, amb l'objectiu de malfamar l'Església, havia dit que els capellans fins al segle XI s'havien pogut casar. Alcover dedicava pràcticament una pàgina sencera a respondre-li. Negava que els sacerdots de l'Església cristiana d'Occident haguessin estat mai autoritzats a casar-se. Admetia que durant els anomenats segles foscos del cristianisme, entre els segles V i VII, s'havien comès abusos i hi havia hagut capellans casats, però subratllava que aquesta pràctica mai no havia estat autoritzada per l'Església. Amb el seu raonament, doncs, el que feia Alcover era disgregar allò que el seu adversari presentava com una sola idea: Jiménez Moya implícitament deia que l'Església permetia el matrimoni als capellans. Alcover separava el fet que capellans es casassin del fet que l'Església ho consentís.

En primer lloc, Alcover presentava la qüestió que rebatria:

Pero encara vos senyareu més ses genoyeres ab sa travalada feresta que pegáreu contant a n-es vostos escolans sa rondaya de que's capellans fins a n-es sigle XI eren casats. ¿l qui vos ho ha dit a n-axó? ¿d'ont vos ho heu tret? Se veu que sou estat tan bo d'abeurar com es vostos escolans des Centre de Variedats ("Caluxos", *La Aurora*, 189, 30.04.1910, p. 2, columna 1).

A continuació, Alcover demanava proves que sostinguessin l'afirmació de Jiménez Moya i apuntava que havia mentit:

¿Vol dir es capellans fins a n-es sigle XI eran casats? ¿Sabeu tant i enau a peu? ¿Com e-hu sabeu que fins a n-es sigle XI es capellans eren casats? Es fets d'ets altres homos, Sr. Jimenez Moya, los sabem si els-e veym noltros meteixos, o si'ls-e mos conta qui'ls-e va veure i no es mentider, o si Deu, que hu veu tot i no li passa res per maya, les vos revela. ¿Vos ha revelat Deu Sr. Jimenez Moya, axó de que's capellans fins a n-es sigle XI fossen casats? (...) ¿com e-hu poreu sebre? com e-hu poreu dir? ¡Vaja, citau-me qualque autor o monument d'abans des sigle XI que diga que's capellans eren casats sempre fins a n-aquell sigle! En canvi jo vos puc fer mentider ab tots es monuments de s'antiguedat cristiana ("Caluxos", *La Aurora*, 189, 30.04.1910, p. 2, columna 1).

Després, emprava l'argumentació per dissociació, o sigui, rebutja Jiménez Moya disgregant la idea d'aquest:

No, may ha permés aquesta nostra Santa Mare es matrimoni des Capellans. Si desgraciadament ab s'invasió des bárbaros durant es sigles V, VI i VII i a n-es sigles subsegüens, p'es desgavell horrible que s'estingué per tot erreu, s'aficaren dins es sacerdocí subjectes indignes, que vivien escandalosament, may va esser ab sa aprovació ni consentiment de l'Església, sino reprovant ho l'Església i llasant anatemes contra aquells tals ("Caluxos", *La Aurora*, 189, 30.04.1910, p. 2, columna 2).

Un altre exemple en què es pot apreciar l'ús de l'argumentació per dissociació es troba en el text "Batayonades lerrouxistes". Amb aquest text, Alcover sortia al pas d'un article que s'havia publicat al periòdic lerrouxista *El Radical*, en què s'assegurava que l'Església era la institució que havia provocat més violència i més mort. S'aportaven com a exemples la persecució dels albigesos al segle XIII o la matança d'hugonots a París el 1572. La rèplica d'Alcover es basava a prendre com a punt de partida la tesi de l'articulista d'*El Radical*. L'Església és responsable del nombre més gran de crims que s'han comès perquè els han perpetrat persones que actuaven en nom de la institució, per després dividir-la en dues idees diferents: el fet de matar a algú en nom de l'Església, no implica necessàriament que la institució en sigui responsable, ja que l'Església no permet l'assassinat; per tant, matar en nom de l'Església i responsabilitat de l'Església, que eren una sola idea en l'article d'*El Radical*, són dues idees diferents en el text d'Alcover:

¿I que vos embolicau, ¡embuya-fil! d'un Papa sobre ets albigesos d'una ciutat, i de sa nit de St Bartomeu de París, i des saquetx de Cuenca i des fusellaments d'Olot? ¿Quin Papa era que va dir lo que vos suposau? ¿Aont consta que hu digué? De lo de sa nit de St. Bartomeu de París, no n'es responsable més que's qui hu va fer, la cort de France; no ets altres catòlics que no hi tengueren ni art ni part ni hu donaren per ben fet. Des fusellaments d'Olot i des saquetx de Cuenca, lo metex; en son responsables es qui hu feren, i es qui hu porien aturar i no hu aturaren; es qui hu donaren per ben fet, no l'Església, no es catòlics com-e tals. ¡I tenui sa frescura de dir que 'cap doctrina política, relligiosa o filosófica ha escampada tanta de sanc com sa catòlica? Ets inemics des catolicisme, i d'un bon tros: s'Imperi Romá durant es tres primers sigles de l'Església, i es protestants a n-es sigles XVI i XVII i es sarrains durant s'edat mitja. ¡Aquets si que'n derramaren de sanc, cent vegades més que tots es catòlics plegats! Ara sa doctrina catòlica no n'ha escampada gens may. No, sa doctrina catòlica no té sa culpa si causa d'ell

qualcú ha escampada sanc. Sa culpa es tota de ses passions humanes empenyades ab oprimir i perseguir sa fe catòlica ("Batayonades lerroxistes", *La Aurora*, 197, 25.06.1910, p. 2, columna 4).

2.3.4 Els elements comuns a totes les argumentacions, de Stephen Toulmin

Stephen Toulmin (1958) explicava a *The Uses of Argument* que totes les argumentacions presentaven una sèrie d'elements que coincidien, independentment del context en el qual haguessin estat formulades. El filòsof nord-americà recollia aquestes constants en els cinc conceptes presentats més amunt: el punt de vista, les dades, el garant, la refutació i el suport. L'anàlisi dels articles de *La Aurora* permet constatar que aquests cinc elements descrits per Toulmin són presents en alguns dels textos alcoverians més elaborats, més ponderats, en aquells textos en què Alcover semblava que era capaç d'assumir una part dels plantejaments de l'adversari i expressava una opinió més matisada sobre alguna qüestió que era objecte de controvèrsia.

Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en una defensa que Alcover va fer del paper dels tribunals de la Inquisició. El maig de 1910, sostenia una polèmica amb Manuel Jiménez Moya al voltant dels esmentats tribunals. El dirigent lerroxista sostenia que havien estat un instrument de tortura i de mort. El canonge manacorí, emprant el recurs de l'argumentació per dissociació, tal com s'ha presentat més amunt, negava l'afirmació de Jiménez Moya i el refutava al·legant que els tribunals que depenien de la Santa Inquisició tan sols jutjaven, però en cap cas condemnaven ni executaven, ja que eren les autoritats civils qui, aplicant les lleis vigents, podien condemnar a mort. Així doncs, segons Alcover, Jiménez Moya s'equivocava quan atribuïa les morts de milers d'heretges als tribunals de la Inquisició.

La resposta d'Alcover del 28 de maig de 1910 amb relació a aquesta qüestió permet veure la presència de les cinc constants presentades per Toulmin. El text començava amb l'expressió del *punt de vista*:

Insisteix es Viroller assegurant qu'era l'Inquisició que matava'ts heretjes. Es una de tantes mentides i calúmnies des revolucionaris, radicals i republicans caps-verjos ("Més virollades contra l'Inquisició", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 2, columna 4).

A continuació, apareixien les *dades*, una sèrie d'informacions que confirmen el *punt de vista*, i el *garant*, la part que acredita les dades. Concretament, el *garant* en aquest text correspondria al fragment en què assegurava que "consta pe' s'història que l'Inquisició no era més..." i a la part en què Alcover citava les fonts de les quals havia tret la informació que aportava: "Axó hu pot veure qualsevol, consultant es códic de Teodosi i de Justiniá, es Cos des Dietari Romá o Civil..." En conjunt, les *dades* i el *garant* eren presentats d'aquesta manera:

Consta pe' s'història que l'Inquisició no era més qu'un Tribunal, eglesiàstic i civil, posat per judicar si un o altre havia comés es crim d'herejia. Si resultava tal crim, i es qui l'havia comés se penedia, el perdonaven; si no se'n penedia, o si, penedintse'n, e-hi tornava caure, l'inquisició l'entregava a n-es Bras civil, a s'Autoritat civil, que li aplicava sa pena de mort que hi havia pe' s'heretjia, pena que no l'havia posada l'Església ni l'Inquisició, sino es Poder civil. Axó hu pot veure qualsevol, consultant es códic de

Teodosi i de Justinià, es Cos des Dietari Romá o Civil. Allá conta que foren ets Emperadors, i no es Papes ni es Bisbes ni l'Inquisició, que posaren sa pena de mort contra'ts heretjes ("Més virollades contra l'Inquisició", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 2, columna 4).

Posteriorment, Alcover matisava el seu posicionament admetent que la Inquisició al llarg de la història havia comès actes reprovables. Aquesta part del raonament és al que Toulmin es referia com a *refutació*, o sigui, les excepcions, els fets que fan minvar la força del punt de vista propi. S'hi perceben, inserits en la refutació, els *qualifiers*, és a dir, expressions que limiten la força de l'opinió que es defensa. En el fragment que es presenta com a exemple tot seguit la part de *qualifiers* correspondria al tros inicial fins a "e-hi va haver abusos de l'Inquisició"; la refutació inclou l'explicació de les atrocitats comeses contra Joana d'Arc:

¿Vol dir axó que tal tribunal may va fer cap pífia? que may ses passions humanes s'hi aficaren? que no va abusar may de sa seua autoritat? No; desgraciadament, de vegades e-hi va haver abusos de l'Inquisició. ¿De que no abusen ets homos? ¿Sols l'infalibilitat de l'Església no es estada may objecte de cap abús, i axó per especial providencia de Deu! Un d'ets abusos de l'Inquisició va esser sa condemnació l'any 1431 a Rouen de la Bta. Juana d'Arc... ("Més virollades contra l'Inquisició", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 3, columna 1).

El text acabava amb el que Toulmin (1958) anomenava el *suport*, un enunciat que tenia per objectiu reafirmar o reforçar el punt de vista propi. Alcover tancava el text fent un balanç positiu dels tribunals de la Inquisició:

Noltros som uns admiradors de l'Inquisició, s'entén, de ses coses bones que va fer, que foren moltes, sens fi. Ara de ses coses dolentes que va fer qualche vegada, no'n som defensors, sino contraris, i les abominam i les avorrim ab tot es nostro cor ("Més virollades contra l'Inquisició", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 3, columna 1).

2.3.5 Les fal·làcies

a) Fal·làcies d'ambigüitat

Fal·làcies d'ambigüitat és el terme que Hamblin (1970) emprava per referir-se a les *fal·làcies in dictione*. Es donen quan la refutació d'un punt de vista parteix del doble sentit que pot tenir algun terme emprat en la controvèrsia. Alcover fa servir aquestes fal·làcies de tant en tant. Un exemple es troba en el text "Aplec republicá a Sóller", aparegut a *La Aurora* el 29 d'octubre de 1910. Alcover pretenia refutar les paraules que Gaspar Borràs havia dit un míting celebrat a Sóller. Borràs assegurava que Jesús havia estat el primer republicà de la història. Òbviament, el militant republicà es referia a la creença que Jesús havia estat dels primers a rebel·lar-se contra la injustícia i l'opressió, uns valors que Borràs atribuïa també al republicanisme. Alcover, en la seva

resposta, es preguntava quina república defensava Jesús; per tant, se cenyia al sentit estricte del terme *republicà*, o sigui, relatiu o pertanyent a la república. Ho expressava així:

... i s'alça, manades fetes, un *sulleric*, un tal Gaspar Borràs, molt francot. Diu qu'ells, es republicans de Sóller, 'son pocs'.- Es ver, i axó es sa sort de Sóller.- Llavó fa a sebre a n-es bobians que l'escolten, que Cristo va esser 'es primer republicà.' ¿De quina república, germá? Mos agradaria sebrehu. Sa República Romana en temps de Cristo ja havia finit; a ses de Grécia les havia fets acabar ets alens sa Romana, abans d'acabarlos ella bax es poder d'August. ¡Vaja, Sr. Borrás, digaumosho de quina república era republicà el Bon Jesús! ("Aplec republicà a Sóller", *La Aurora*, 216, 29.10.1910, p. 1, columnes 2-3).

b) *Petitio principii* (raonament circular)

L'error de raonament en aquestes fal·làcies consisteix a no refutar el punt de vista de l'adversari perquè es considera que allò que s'ha de demostrar per refutar-lo ja ha estat prèviament demostrat, la qual cosa no és certa. Un exemple d'aquest tipus de fal·làcia es troba en un text de resposta a un article aparegut a *El Obrero Balear* l'agost de 1910 en el qual es posava en dubte la veracitat del que deia el Gènesi sobre l'origen dels homes i les dones. En la seva resposta, Alcover es limitava a recordar que el que es deia al *Gènesi* era el que Déu havia confiat a Moisès trenta-sis segles enrere, i, per tant, no podia qüestionar-se:

E-hu es de ver lo que fa s'Obrer Balear dissapte passat tractant de posar en ridícul, com qui no diu res, la Sagrada Escripura, lo que conta'l Génesis de les primeres generacions humanes que hi va haver demunt la terra. Sí, s'Obrer Balear tracta de posar en contradicció i en ridícul sa Paraula de Deu, lo que Deu revelá i aquest va escriure devers mil sicents anys abans de Jesucrist, i hu va tremetre com-e Paraula de Deu a n-es poble d'Israel, que hu conservá relligiosament com una cosa divina, sense llevar-hi ni afegirhi res; i llavó vengué el Bon Jesús, i hu confirmá, i hu entregá a n-ets Apóstols, a la Santa Mare Església, que hu ha conservat durant vint sigles, intacte, integre, sustancialment tal com sortí de la boca de Deu i hu escrigué Moisés. El Génesis és idó sa Paraula de Deu, devant la qual trenta sis sigles d'agenoyen, i se treuen es capell, plens de respecte i veneració s'immensa majoria de sabis antics i moderns; fins i tot es qui tracten d'impugnar aquex llibre sagrat, e-hu fan ab molt de mirament, i després de llarcs estudis. Axó de tractar de posarlo en ridícul, només e-hu fan certs ignorants dexats completament de la má de Deu ("¡Horrible!", *La Aurora*, 206, 27.08.1910, p. 3, columna 1).

c) *Ignoratio elenchi* (refutació ignorada)

Una altra forma errònia de raonar és la *ignoratio elenchi* o refutació ignorada. En aquest cas no es refuta el punt de vista de l'adversari, sinó que se'n refuta un altre que se li atribueix. Un exemple d'aquesta manera de fer es troba en el text "Es servici militar ¿voluntari o obligatori?". Es tracta d'una resposta d'Alcover a una proposta que es va fer en un aplec celebrat al Centre Republicà de Manacor i del qual se n'havia fet ressò *La Justicia* del 19 de juny de 1910. En aquest

aplec es va demanar que amb l'objectiu de posar fi a les desigualtats entre rics i pobres en l'exèrcit, es prohibís el pagament d'una quantitat de diners acordada per aconseguir l'excepció. Alcover, en comptes de refutar la demanda dels republicans, feia una reflexió sobre la impossibilitat d'arribar a la igualtat entre rics i pobres:

Veym demunt in-Justicia que dia 19 de juny es republicans i socialistes de Manacor, s'aplegaren a n-es Centre republicà per demanar que 'pobres i rics vagen tots igualment a n-es corter' i 'ab condicions d'absoluta igualdat' entre uns i altres; que no's pugui pagar pus per no servir, porque axó es 'un privilegi irritant i odiós'. En Jimenez Moya i ets altres republicans i socialistes que parlaren, digueren qu'ells estaven p'es 'voluntariat', axó es, que's servici fos voluntari, que s'exèrcit fos tot des voluntaris que's presentassen; pero que, no poguentse conseguir axó, que demanaven que negú pogués pagar per no servir, i que tothom, pobres i rics, servesca.

Es de creure que, llevant es pagar per no haver de servir, serán iguals dins es corter i en campanya es pobres i es rics, es una de tantes ilusions des republicans i socialistes. Bé poren branquetjar aquests i tota sa seua nissaga, que no conseguirán fer iguals en lloc es pobres i es rics. Sempre es qui té, será més que's qui no té. Axi succeex ab ses monarquies; axi ha succeit i succeirá sempre aont se vuya (...). De manera que may per may conseguirán republicans ni socialistes que's pobres estiguen ab ses metexes condicions que's rics dins es corter ni en campanya ("Es servici militar ¿voluntari o obligatori?", *La Aurora*, 198, 2.07.1910, p. 1, columnes 1-2).

d) *Post hoc ergo propter*

Les fal·làcies *Post hoc ergo propter* són els raonaments en què l'emissor diu explícitament o implícita que com que un fet és posterior a un altre, el primer és la causa del segon. Alcover recorria sovint a aquest tipus de fal·làcies per defensar les seves postures. Un dels objectes de controvèrsia més recurrents en els articles de *La Aurora* era el model d'escola. Alcover defensava l'escola catòlica i s'oposava sense concessions a l'escola laica. França, on s'havia prohibit que els ordes religiosos es dediquessin a la docència, representava el model que no s'havia de seguir. Per tant, els textos en els quals s'ataca l'escola laica francesa eren constants. En un, Alcover feia servir una fal·làcia del tipus *post hoc ergo propter*: assegurava que d'ençà que a França s'havia confiat a les escoles laiques l'educació dels infants, s'havia produït un augment del nombre d'actes delictius. El text és una resposta a un article aparegut a *El Obrero Balear* en què s'assegurava que els alumnes de les escoles laiques tenien un comportament exquisit i que mostraven molt d'interès per aprendre. Alcover defugia contraargumentar i vinculava escola laica amb la delinqüència:

Anau a France, i vos dirán que d'ensá qu'ets atlots van a ses escoles layques, sa criminalitat infantil crex d'una manera ferestíssima, axó es, que des que van a tals escoles, ets atlots cometen molts més de crims i atentats que quant anaven a escoles catòliques. Axó son es fets, germá, que tiren p'en terra totes aquexes mentides vostres, tots aquests embuys vostros de tan mala rel ("Ja hi anau errat", *La Aurora*, 206, 27.08.1910. p. 2, columna 2).

e) *Argumentum ad consequentiam*

Hamblin (1970) parlava d'un tipus de fal·làcies, *Argumentum ad consequentiam*, en les quals l'emissor, en comptes de refutar l'opinió amb la qual no estava d'acord, se centrava a detallar les conseqüències previsiblement nefastes si l'opinió contrària s'imposava. Alcover feia servir aquest tipus de fal·làcies, per exemple, per atacar les polítiques anticlericals del govern liberal de Canalejas. Concretament, en un text del setembre de 1910 comentava que els polítics espanyols que volien limitar la influència de l'Església rebien finançament de França. El canonge apuntava que darrere aquest suport als anticlericals, hi havia l'interès de França per generar inestabilitat política i malestar social dins Espanya. D'aquesta manera, Espanya no tendria prou energies per defensar els seus interessos al nord d'Àfrica i, per tant, França podria ocupar tot el Marroc:

Persones qu'estan ben enterades de lo que hi ha devall es terrós, diuen que tot axó de sa política anti-clerical des Govern i es rebumboris des radicals de tots pelatjes contra l'Església dins Espanya, es una cosa moguda devall-devall per poderosíssimes societats franceses, qu'han fet i fan córrer diners a roys entre's qui menetjen sa canalla revolucionària a fi de fer barayar ets espanyols, i que'Espanya no tenga delit ni forsa per intervenir a n-el Marroc i apoderarse de sa part que li toca en es repartiment qu'han de fer ses nacions civilisades que hi tenen interessos. Sa qüestió es que France s'ho puga fer casi tot seu, axó es, sa part que li toca com-e senyora d'Alger, i sa que toca a Espanya, ab s'escusa de qu'Espanya no té forsa per apoderarse'n ("¡Badau un poc espanyols!", *La Aurora*, 210, 24.09.1910, p. 1, columna 2).

f) *Argumentum ad hominem*

Una altra de les fal·làcies emprades amb freqüència per Alcover era l'*argumentum ad hominem*. John Locke (1690) va presentar aquestes fal·làcies a *An Essay Concerning Human Understanding* tot i que no les presentava com a fal·làcies sinó com a arguments. Charles Hamblin (1970) les va incloure dins les *fal·làcies de rellevància*. Un *argumentum ad hominem* es dona quan davant un desacord, hom no aporta raons per demostrar que l'adversari sosté una tesi equivocada sinó que s'ataca aquest adversari a fi de socavar-ne la credibilitat. Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en una polèmica que Alcover i Manuel Jiménez Moya van sostenir l'abril de 1910 amb relació a la Llei d'Arrendaments. Jiménez Moya, en un míting, havia proposat un canvi dràstic en aquesta llei: els llogaters després d'uns anys de pagar el lloguer haurien d'esdevenir propietaris de les terres o les cases que havien arrendat. Alcover s'oposava sense matisos, obertament, a aquesta proposta, però no aportava arguments per rebatre-la o per demostrar que no era convenient aplicar-la. En canvi, intentava posar en dubte la integritat moral dels líders republicans, assegurant que, si s'aprovés una modificació de la llei seguint la proposta de Jiménez Moya, els republicans amb patrimoni no arrendarien res.

Alcover iniciava l'article sota el títol "Sa virollada de Lluchmajor" presentant la proposta de Jiménez Moya:

Idó, segons es seu metex periódic, digué 'qu'ets homos d'avuy están obligats a conseguir' una lley qu'establesca 'es termes d'ets arrendaments, fent que sa finca o terra arrendada passi des cap de cert temps a esser propietat des qui'n paga es lloguer.' ("Sa virollada de Lluçmajor", *La Aurora*, 186, 9.04.1910, p. 1, columnes 1-2).

Tot seguit, Alcover demanava, fent servir la ironia, que els republicans fossin els primers a donar exemple i a posar per llogar les seves propietats:

Lo que agrairiem a n-En Jimenez Moya que mos digués quins son es republicans que tenen cases i terres per llogar qu'hajen comensada a posar en pràctica aquexa maravellosa idea de dexar, des cap d'alguns anys, a n-es llogaters sa propietat de ses cases o terres que les llogaren. Si 'ets homos d'avuy están obligats a conseguir' que'es posi aquexa lley, lo natural seria que's republicans propietaris de cases i terres llogadisses, donassen s'exemple ("Sa virollada de Lluçmajor", *La Aurora*, 186, 9.04.1910, p. 1, columna 2).

Finalment, Alcover comentava que alguns líders del republicanisme disposaven d'immobles arrendats i ben segur que evitarien que aquestes propietats passessin a mans dels llogaters al cap d'uns anys. En la resposta a Jiménez Moya, pot apreciar-se que Alcover, recurrent a la ironia, tan sols cercava l'atac als republicans; en cap moment aportava raons que poguessin invalidar la proposta de reformar la Llei d'Arrendaments presentada per Jiménez Moya:

No sabem que'l Sr. Jiménez Moya sia propietari; lo que si sabem que hu es En Lerroux, que té cases a Barcelona i a Madrit, i es segur que, si les pot tenir llogades, no les te buydes. Lo que no sabem qu'haja cedida sa propietat a cap llogater. Ni tampoc que cap d'ets altres caps pares de sa República, En Sol i Ortega, En Soriano, En Melquíades Álvarez, ni cap des republicans propietaris de Mallorca, ni de France ni de cap altre nació, hajen feta aquexa homonada d'entregar de franc ses propietats a n-es llogaters que tenen ("Sa virollada de Lluçmajor", *La Aurora*, 186, 9.04.1910, p. 1, columna 2).

g) *Abusive argumentum ad hominem*

Entre les fal·làcies que van introduir Copi (1953), Kahane (1969) i Rescher (1964), hi havia els *abusive argumentum ad hominem*. Com a fal·làcies, no eren una refutació del punt de vista de l'adversari, sinó una manera errònia de raonar. En aquest tipus de fal·làcies, l'emissor opta per un atac personal a l'adversari. Un exemple es troba en l'atac d'Alcover contra Benito Pérez Galdós.

L'escriptor canari havia obtingut l'acta de diputat en les eleccions a corts del 8 de maig de 1910 per la Conjunció Republicano-Socialista, i Manuel Jiménez Moya l'havia presentat en un article al setmanari *La Justicia* com un actiu de la causa republicana. Lluny de rebatre-li'n l'ideari polític o alguna opinió, Alcover va dedicar gairebé una columna a desprestigiar-lo. Primer, va negar la seva vàlua literària:

¡Pobre des qui hi arrisc mitja treseta! Si hu voleu sebre, aquexa hipoteca es En Benet Perez Galdós, autor d'una partida de llibres, alguns que poren passar, altres mitx figa mitx reym, i altres cremadors;

autor d'un enfilay de drames (espécie de comédies de mitx pel) detestables, fusellables, infernables ("¡Quina hipoteca!", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 1, columnes 3).

Tot seguit, assegurava que era un pèssim orador, raó per la qual defugia sempre parlar en públic:

I llavó autor d'un fex de patracols republicans sense cap ni peus, mes fats que fava parada freda, peperum d'estrassa de lo més ximple i capverjo, que té sa mania de clavar a tots es mitins a n-e que assisteix. L'homo no es orador, devant sa gent no sap *amollarse* com qualsevol Toni Amer d'aqueys que capllevan per Manacor, i per lo metex no gosa badar boca, sino que's treu es petrecol, i un altre le hi lletgex ("¡Quina hipoteca!", *La Aurora*, 193, 28.05.1910, p. 1, columnes 3).

Un altre exemple d'aquest tipus de fal·làcies es troba en el text "Es lerrouxistes i es consum". Jiménez Moya demanava que es rebaixés l'impost sobre el consum a fi d'afavorir les persones amb menys recursos. En la seva resposta, Alcover no argumentava a favor o en contra d'aquesta taxa sinó que recriminava als lerrouxistes que a Mallorca demanessin abaixar aquest impost mentre que a Barcelona, on ostentaven el poder municipal, l'apugessin:

En Jiménez Moya ab sa seua tropa, lerrouxistes tots fins sa rel des cabeys, se presenten a Manacor com uns grans inemics des consum per ajujerar es pobres; pero a Barcelona, qu'ells comanden dins s'Ajuntament, lluny de llevar ni baxar gens es consum, lo qu'han fet ara, es estat pujar escandalosament ses tarifes des consum, i ets articles de més consum p'es pobres, són des més carregats. ¿Ah idó? Axi estimen es lerrouxistes es pobres! ("Es lerrouxistes i es consum", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 3, columna 4).

h) *Argumentum ad verecundiam*

Argumentum ad verecundiam fa referència a les fal·làcies en què el raonament erroni es dona perquè per rebatre la tesi de l'adversari s'ha acudit a l'autoritat equivocada. Per exemple, Alcover, per demostrar que les caixes de resistència que organitzaven els obrers per assegurar-se la manutenció en cas que les vagues s'allarguessin, apuntava que l'Institut de Reforma Social, ens dependent de l'Estat havia arribat a la conclusió que les caixes de resistència suposaven un endarreriment perquè es coaccionava els treballadors que no volien fer vaga. En qualsevol cas, es tractava d'una autoritat equivocada perquè, en un context de vaga, un organisme vinculat a l'Estat és jutge i part; per tant, no pot ser considerat imparcial. Alcover expressava aquest raonament fal·laç d'aquesta manera:

Es cos consultiu de s'Estat, Institut de Reformes Socials, acaba de fer una sentència terrible contra's socialistes. Un des Vocals va presentar una proposició contra ses sociedats de resistència respecte d'altres sociedats i des trabayadors no associats, perque aturen aqueys trabayadors no associats de fer feyna en lloc, mentres no s'associin ab ells i les obliguen a fer vaga si ells en fan, engigantlos si no les volen seguir en sa vaga, lo qual es de fet privarlos des dret de fer feyna i condemnarlos a morirse de fam ("Tiranía i despotisme socialista", *La Aurora*, 224, 31.12.1910, p. 3, columna 3).

i) *Circumstantial argumentum ad hominem*

Copi (1953), Kahane (1969) i Rescher (1964) usaven el terme *Circumstantial argumentum ad hominem* per referir-se als raonaments fal·laços en els quals, en comptes de rebatre un punt de vista amb el qual no s'està d'acord, s'opta per desacreditar l'adversari al·legant que actua per un interès espuri. Un exemple es troba en un text en què Alcover defugia refutar el que havia dit Melquíades Álvarez sobre José Canalejas, i assegurava que el líder republicà repudiava Canalejas perquè aquest li havia barrat el pas a un ministeri:

Allá ont féreu matx ¡o D. Melquíades! va esser contra'n Canalejas. No li dexáreu part sana, li diguéreu es non des porc; i tot perque vos ha presa sa tayada que ja tenieu, com aquell qui diu, dins ses mans; tot perque pujant En Canalejas a n-es poder, vos ha tancada sa porta per porer esser Ministre de sa Monarquía ("¡No hi havia tant per tant!", *La Aurora*, 196, p. 2, columna 4).

j) *Tu quoque argumentum ad hominem*

Una altra de les tipologies de fal·làcies descrites per Copi (1953), Kahane (1969) i Rescher (1964) van ser les *Tu quoque argumentum ad hominem*. En aquestes, el raonament erroni consisteix a defugir la refutació real de la tesi de l'adversari, acusant l'adversari de no defensar sempre aquesta mateixa tesi. Per exemple, Manuel Jiménez Moya havia fet una defensa del socialisme al·legant que portaria la societat a la salvació i a la felicitat, i citant Mariano García Cortés⁸², el qual desvinculava el socialisme de la violència. Alcover acusava els socialistes d'hipocresia pel fet de manifestar-se en contra de la violència i alhora fer els ulls grossos o justificar els fets de la Setmana Tràgica. Primer Alcover, reproduïa part d'un text de García Cortés:

I diu aquest García Cortés: 'No fiamos la victoria a la muerte de nadie; si a veces las incidencias de la tremenda lucha que mantenemos, provocan derramamientos de sangre es nuestro pesar; es que todavía no somos los hombres lo suficientemente civilizados para dirimir las diferencias que nos separan sin apelar a procedimientos de fuerza.' ("Figues per llanternes", *La Aurora*, 195, p. 2, columna 2).

Just a continuació, interpel·lava Manuel Jiménez Moya, i per extensió, els simpatitzants de l'esquerra, apuntant que els fets de la Setmana Tràgica van suposar una contradicció evident amb el que pregonava García Cortés:

¿Que féreu voltros socialistes devant es crims i horrors ferestissims de sa setmana vergonyosa de Barcelona, Sabadell, Granollers, Calonge? Voltros e-hu sabeu massa que féreu: o hi posareu ses mans, robant, calant foc, maltractant vius i morts i matant, o bé e-hu donáreu i e-hu donau per ben fet. ¿Quin socialista e-hi ha hagut que n'haja protestat des crims de sa setmana vergonyosa contra esglésies, convents, escoles catòliques, capellans, monjes i frares? ¿En va protestar, en protesta aquest García Cortés? Si hu feya, ets seus s'hi tirarien demunt. De manera que tant es socialistes com es republicans

⁸² Mariano García Cortés (Santander, 1878-Madrid, 1948): advocat i periodista. Fundador del Partit Comunista d'Espanya.

e-hi van bruts i ben soyats de sa sanc escampada i de ses morts i demés horrors que's feren durant sa setmana vergonyosa. Es qui no hi posáren ses mans, e-hu aplaudien i hu donáren per ben fet. Tots en son responsables ("Figues per llanternes", *La Aurora*, 195, p. 2, columnes 2-3).

Es constata que Alcover no rebut en cap moment el punt de vista defensat per Jiménez Moya, que el socialisme permetria la redempció de la societat i l'extensió de la felicitat. En canvi, dedica el text a evidenciar contradiccions dels socialistes.

Capítol 3

Les polèmiques sobre política

S'ha vist en el capítol 1 que dels 2237 textos polèmics que Alcover va publicar en el setmanari *La Aurora* entre 1910 i 1916 una part important giren entorn d'alguna qüestió política. Efectivament, d'aquests 2237 textos, 1095 són de temàtica política, xifra que representa un 49% del total dels textos.

Les polèmiques sobre política s'han dividit d'aquesta manera (l'ordre és descendent d'acord amb el nombre de textos): 1 republicanisme, 2 socialisme, 3 Setmana Tràgica, 4 Primera Guerra Mundial, 5 lerrouxisme, 6 Partit Liberal, 7 carlisme, 8 Partit Conservador, 9 catalanisme, 10 anarquisme, 11 colonialisme, 12 crims de Cullera, 13 política municipal, 14 vagues, 15 qüestió irlandesa, 16 maçoneria i 17 altres qüestions polítiques, apartat que inclou temes que són tractats de manera molt puntual.

No totes les qüestions polítiques van tenir el mateix pes dins *La Aurora*; els textos sobre republicanisme, socialisme, lerrouxisme i Setmana Tràgica configuren el gruix dels textos polítics, ja que representen el 65% del conjunt, la qual cosa dona pistes clares sobre en quina línia anaven les preocupacions d'Alcover i, per extensió, del clergat illenc durant la segona dècada del segle XX. Quedaven lluny les primeres lluites periodístiques d'Alcover que es van produir al llarg de la dècada dels vuitanta del segle XIX i que van tenir com a canals *El Tambor*, *El Àncora* i *El Centinela*. En aquelles primeres disputes, els objectius prioritaris havien estat combatre el liberalisme i combatre les faccions rivals que hi havia dins el mateix moviment catòlic. Entre 1910 i 1916, en *La Aurora*, els textos dedicats a les disputes entre faccions catòliques ja són escassos, tot just se'n generen tres, que han estat inclosos dins "carlisme". La lluita contra les idees liberals, que tanta sang havien fet vessar durant el XIX, tan sols genera 39 textos dels 935 dedicats a temes polítics. És clar,

doncs, que durant la segona dècada del segle XX, els adversaris ja no eren ni els *mestissos* o unionistes ni tampoc els liberals sinó que eren uns altres.

En els primers decennis del segle XX les lluites polítiques a Mallorca van ser intenses⁸³: encara que els partits dinàstics van continuar sent hegemònics i perdurava el caciquisme, que assegurava el manteniment del torn dels partits, l'auge del republicanisme, del socialisme i de l'anarquisme representaven l'oposició per l'esquerra al sistema de la Restauració i havia dut a la palestra política propostes radicalment noves i revolucionàries que pretenien capgirar el model polític; per tant, representaven sens dubte una amenaça real per als partits de la Restauració i per a l'Església. Aquest fet històric explica el pes que a *La Aurora* van tenir els textos en els quals Alcover atacava els diferents col·lectius republicans, socialistes i anarquistes i els textos en què presentava les atrocitats comeses durant la Setmana Tràgica com el *modus operandi* d'aquests grups d'esquerra.

Al capítol 1 també s'ha indicat que s'entén per escrit polèmic el text amb el qual es pretén refutar un article d'una altra persona (1); atacar allò que ha fet o dit una altra persona (2); fer propaganda d'un ideari polític o religiós (3). Sovint es troben sèries de textos que giren al voltant d'un o de diversos temes. Tot seguit es presenta un quadre per visualitzar les sèries de textos:

ADVERSARIS	PERIÒDICS, INSTITUCIONS	NÚMEROS DE LA AURORA EN QUÈ ES DONA LA POLÈMICA	TEMES
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	183, 185 (2.04.1910), 188 (23.04.1910)	Autoria dels atemptats contra Nicolás Salmerón i Francesc Cambó a Hostafrancs el 17 d'abril de 1907.
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	185 (2.04.1910), 187 (16.04.1910)	Vinculació de republicanisme i socialisme amb violència anticlerical.
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	187 (16.04.1910), 191 (14.05.1910), 195 (11.06.1910)	Crims comesos durant l'aixecament carlí del 9 d'agost de 1835 a Manacor, conegut com "sa Llorençada".
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	199 (9.07.1910), 200 (16.07.1910)	Francesc Pi i Margall.
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	203 (6.08.1910), 235 (11.03.1911), 241 (22.04.1911)	Paper dels lerrouixistes de Barcelona en el procés judicial contra Francesc Ferrer i Guàrdia.
Gabriel Alomar Vilallonga	<i>El Ideal</i>	206 (27.08.1910), 207 (3.09.1910)	Relació d'Espanya amb el Vaticà.
Baltasar Champsaur Sicília	<i>El Ideal</i>	206 (27.08.1910), 207 (3.09.1910)	Relació d'Espanya amb el Vaticà.

⁸³ Amb relació al context polític i social de la Mallorca del començament del segle XX, vegeu Antoni Marimon: "Les Illes Balears entre el canvi de segle i la crisi definitiva de la Restauració (1900-1923)", dins *El segle XX a les Illes Balears. Estudis i cronologia*. Palma, 2000.

Benet Gomila, Manuel Jiménez Moya	Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca), <i>La Justicia</i>	207 (3.09.1910), 210 (24.09.1910)	Suport de l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar a la política anticlerical del govern Canalejas.
Damià Ozonas	<i>El Ideal, Sóller</i>	216 (29.10.1910), 220 (26.11.1910), 221 (3.12.1910)	Legitimitat dels revoltats en la Setmana Tràgica. Paper de la monarquia en els problemes socials d'Espanya.
Manuel Jiménez Moya	<i>La Justicia</i>	224 (31.12.1910), 226 (7.01.1911), 227 (14.01.1911), 245 (20.05.1911)	Casos de corrupció dels regidors del govern lerrouxista de l'Ajuntament de Barcelona.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	224 (31.12.1910), 226 (7.01.1911), 232 (18.02.1911), 234 (4.03.1911)	Conseqüències i idoneïtat de la vaga dels obrers de les adoberies del barri de sa Calatrava (Palma).
Jeroni Pou Magraner	<i>La Justicia</i>	237 (25.03.1911), 239 (8.04.1911)	Intenció dels republicans d'eliminar els adversaris polítics.
Anònim	<i>La Tarde</i>	258 (19.08.1911), 260 (2.09.1911)	Presumptes irregularitats en oposicions a una canongia del capítol de la Seu de Mallorca.
Anònim	<i>El Ideal</i>	264 (30.09.1911), 265 (7.10.1911), 266 (14.10.1911)	Dissensions entre els dirigents de la Conjunció Republicano-socialista en l'àmbit estatal.
Anònim	<i>El Ideal</i>	280 (20.01.1912), 282 (3.02.1912)	Indult dels condemnats a mort pels Successos de Cullera.
Joan Monserrat Parets	<i>El Obrero Balear</i>	282 (3.02.1912)-290 (30.03.1912), 292 (13.04.1912), 293 (20.04.1912)	El liberalisme, enemic de l'Església i de la pàtria.
Anònim	<i>Pu-put, El Obrero Balear</i>	287 (9.03.1912), 288 (16.03.1912)	Enderrocament de la Porta de Santa Margalida de Palma.
Anònim	<i>El Rayo</i>	326 (7.12.1912), 338 (1.03.1913)	La propietat privada, causant dels problemes socials més greus.
Anònim	<i>El Ideal</i>	327 (14.02.1912), 329 (28.12.1912), 331 (11.01.1913)	Distinció entre republicans anticlericals i republicans respectuosos amb el catolicisme.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	332 (18.01.1913), 379 (22.11.1913), 385 (3.01.1914), 389 (31.01.1914), 391 (14.02.1914), 401 (30.05.1914), 412 (15.08.1914)	Incoherència ideològica dels socialistes davant les guerres.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	335 (8.02.1913), 336 (15.02.1913), 338	Melquíades Álvarez i Gumersindo de Azcárate, traïdors per haver-se entrevistat amb Alfons XIII.

		(1.03.1913), 339 (8.03.1913)	
Anònim	<i>La Tradición</i>	340 (15.03.1913), 343 (5.04.1913)	Orientació del vot dels carlins.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	342 (29.03.1913), 346 (26.04.1913)	Vaga general a Bèlgica convocada pels socialistes.
Anònim	<i>La Voz del Pueblo</i>	344 (12.04.1913), 374 (18.10.1913)	Blasfèmies públiques d'un grup de socialistes a Felanitx (Mallorca).
Joan Monserrat Parets	<i>Verdad</i>	370 (20.09.1913), 387 (17.01.1914), 390 (7.02.1914)	Compromís socialista d'engegar la revolució en cas que Espanya tornés a intervenir militarment a Marroc.
Gabriel Alomar Vilallonga	<i>La Campana de Gràcia</i>	389 (31.01.1914), 391 (14.02.1914)	Trencament del pacte per prendre el govern de Barcelona als lerrouxistes.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	406 (4.07.1914), 407 (11.07.1914), 410 (1.08.1914)	Autoria de l'atemptat contra Francesc Ferran d'Àustria-Este.
Anònim	<i>El Obrero Balear</i>	412 (15.08.1914), 420 (10.10.1914), 514 (29.07.1916)	Incapacitat dels socialistes d'aturar cap guerra.
Anònim	<i>Diario Universal</i>	414 (29.08.1914), 416 (12.09.1914)	Paper d'Espanya en la 1a Guerra Mundial.
Ernest March	<i>Última Hora</i>	415 (5.09.1914), 418 (26.09.1914)	Conseqüències de fer costat a França en la 1a Guerra Mundial.
Joan Lluís Estelrich	<i>Última Hora</i>	510 (1.07.1916)-513 (22.07.1916)	Tractament que es dispensa als mallorquins a Barcelona.
Joan Lluís Estelrich	<i>Última Hora</i>	513 (22.07.1916), 516 (12.08.1916), 520 (9.09.1916), 523 (30.09.1916), 525 (14.10.1916)	Idoneïtat del terme 'catalans de Mallorca'.

3.1 El republicanisme

A Mallorca els republicans s'havien reorganitzat al voltant de la Unió Republicana de Mallorca.⁸⁴ Hi coexistien dues faccions, els unitaristes i els que es decantaven per un model republicà federal i que presentaven afinitats amb els regionalistes. La qüestió republicana era sens

⁸⁴ La Unió Republicana de Mallorca va fundar-se el 1896 a Palma sota el lideratge de Jeroni Pou i va aconseguir agrupar gairebé tots els republicans illencs. Tenia com a plataforma de difusió el periòdic *La Unión Republicana* (1896-1904). A partir de 1897 es va presentar a les eleccions locals, de vegades en solitari i altres vegades en coalició amb els liberals. El 1910 es van integrar en la Conjunció Republicano-Socialista. El suport en les diferents eleccions va anar en augment i van tenir representació a Palma, Manacor, Capdepera, Andratx, Lluçmajor i Montuïri. El partit va patir dues escissions importants: el 1911 amb la creació del Partit Republicà Radical, i una altra el 1913, amb la creació del Partit Republicà Reformista de Melquiades Álvarez.

dubte una de les que més preocupaven Alcover. Ho demostra el fet que dels 935 textos de temàtica política, 222 girin entorn del republicanisme (24%). No s'oposava al republicanisme com a sistema de govern, en el qual no veia inconvenients, sinó que l'inquietava el fet que el republicanisme a Mallorca i a l'Estat fos predominantment d'esquerres i anticlerical.

L'auge del republicanisme era ja una evidència: en les eleccions municipals de maig de 1909, les forces republicanes havien aconseguit guanyar en ciutats grans com ara Barcelona, València, Madrid, Saragossa o la Corunya; a final de juliol d'aquest mateix any havia esclatat la Setmana Tràgica a Barcelona i a una sèrie de poblacions catalanes; la repressió de la Setmana Tràgica havia fet caure el govern d'Antoni Maura i les perspectives electorals del Partit Conservador, que com es veurà més endavant era l'opció d'Alcover, no eren bones. S'augurava un augment del suport electoral a les forces d'esquerres; i, efectivament, en les eleccions generals de 1910, celebrades el 8 de maig, les forces republicanes van obtenir més escons que mai: en les eleccions de 1905, els partits republicans havien assolit 31 dels 406 escons en disputa; en les de 1907, 19 dels 404 possibles. En les de 1910, dels 404 diputats de les Corts, 41 eren republicans.

Pel que fa a la política municipal a Mallorca, si s'observa el cas de l'Ajuntament de Palma, s'evidencia que el republicanisme anava damunt fulla: en els comicis locals de 1903 havien sortit elegits 12 regidors republicans per vuit de monàrquics (sis de conservadors i dos liberals); el 1905 els republicans van aconseguir només quatre regidors, mentre que conservadors i liberals n'obtenien set cadascun; el 1909 una coalició de republicans i liberals va donar 12 regidors per nou dels conservadors. Després de la Setmana Tràgica, els conservadors es van imposar amb set regidors per tres dels liberals, dos dels republicans i un regidor socialista. En els comicis de 1911 i 1913, les escissions dins la Unió Republicana van debilitar el partit i l'hegemonia conservadora es va confirmar. Les eleccions de 1915 van ser singulars a Palma perquè s'havia constituït una coalició antimaurista que incloïa datistes, liberals, republicans reformistes i carlins i que va aconseguir 14 regidors per cinc dels mauristes.

Encara que el republicanisme a Mallorca tenia menys pes que a la resta de l'Estat, era una evidència que els republicans estaven organitzats i que tenien un paper rellevant a l'hora de configurar majories en ajuntaments tan importants com el de Palma. Aquest fet, atès el component anticlerical del republicanisme, no deixava indiferent Alcover, com ho demostra el fet que des de les pàgines de *La Aurora* escrivís, entre 1910 i 1916, 222 textos sobre la qüestió republicana.

Aquests 222 textos en què Alcover tractava la qüestió republicana poden classificar-se a la vegada en sis subgrups tenint en compte la temàtica concreta dels textos: 1) els textos en què s'estableix una diferència entre models republicans; 2) els textos en què es posava en dubte la integritat moral dels republicans; 3) els textos en què es presenten sistemes republicans fracassats; 4) els textos en què es denuncia la ineptitud dels republicans per governar; 5) els textos en què es vincula republicanisme amb anticlericalisme; i 6) els textos en què es qüestiona l'auge del republicanisme.

3.1.1 Textos en què s'estableix una diferència entre models republicans

Contràriament, però, al que es pugui suposar i, segons es desprèn de la lectura dels seus textos, Alcover no s'oposava frontalment a un sistema de govern consistent en una república. Dels 222 textos centrats en la qüestió del republicanisme, n'hi havia onze en els quals explicava que el sistema de govern republicà no era dolent *per se*; era dolent quan anava associat a anticlericalisme o secularització de la societat. Particularment, els ideals republicans no eren aplicables a Espanya a causa de l'anticlericalisme atàvic dels seus líders:

¿Creys que ab aixó heu de fer entrar sa República? Fent la guerra a l'Església i a ses Monges ¿voleu entrar voltros? ¿Com no ho veis que, en lloc, de aplanarnos es camí, el vos fa més mal-pla i impossible d'emprendre? ¿Com s'esperencia de tants d'anys no vos ha ensenyat res may? No hi ha dubte que lo que vos ha fet més mal sempre per entrar es estada aqueixa guerra estúpida, barbatxa, carabassenca, desmanyotada, qu'heu feta sempre i no vos aturau de fer contra l'Església i contra tot lo que fassa olor de Relligió? (“¡O republicans de Manacor, un poc més de seny!”), *La Aurora*, 326, 7.12.1912, p. 3, columna 2).

De fet, república o monarquia no eren qüestions prioritàries per a Alcover. Després de les eleccions municipals del 8 de novembre de 1913, el periòdic *Pu-put* es queixava que Bernat Obrador hagués obtingut una regidoria a l'Ajuntament de Palma. Obrador pertanyia al Partit Reformista de Melquíades Álvarez i els grups d'esquerra titllaven aquesta formació d'haver traït els ideals republicans per haver fet pactes amb els partits dinàstics i amb Alfons XIII. Alcover defensava la figura d'Obrador, al qual presentava com un republicà que no era anticlerical, la qual cosa el feia atípic en el context polític espanyol:

Noltros mos n'alegram molt perquè N'Obrador era des pocs republicans que demostraven tenir sentit comú, vui dir, que es seu republicanisme no consistia en bramar contra Deu i sa Relligió, sino en defensar sa forma de govern republicana, en creure que sa república servia més que sa monarquia per fer anar endavant sa nació, i que no s'empegueia de desmostrar-se catòlic (...). A noltros no mos interessa propiament que la gent sia monàrquica o republicana, sino que no sia anticlerical i antipatriòtica com ho son estats sempre a Espanya s'immnesa majoria de republicans, socialistes i anarquistes. (“Aquest Obrador”, *La Aurora*, 379, 22.11.1913, p. 4, columna 2).

Per tant, fàcilment, Alcover arribava a la conclusió que eren les persones les que feien bo o dolent un sistema. Ho expressava clarament en aquest fragment:

¡Quant serà es dia que mos convensarem de que tant sa república com sa monarquia son lo que es sa gent que les manetja i hi viu! (“¿I sa república de Portugal?”, *La Aurora*, 227, 14.01.1911, p. 2, columna 3).

Per reforçar aquesta idea que el problema no era la república com a forma de govern sinó que eren els republicans espanyols, presentava exemples de convivència pacífica entre un sistema de

govern republicà i religió. El model paradigmàtic per a Alcover d'aquesta convivència pacífica es trobava als Estats Units. En el fragment que es reproduïx tot seguit es lloa la religiositat de Woodrow Wilson en demanar pregàries per la fi de la Gran Guerra. Alcover lamentava que els republicans espanyols no compartissin aquest sentiment religiós:

En sa proclama que es President d'ets Estats Units, dirigit dins es setembre a totes aquelles repúbliques que componen sa gran Confederació d'Estats Nort-americana, a on digué tot això: 'Suposat que ses grans nacions han preses ses armes unes contra ses altres i sa guerra sacrifica milenars d'homos que sa diplomacia no ha poguts salvar, a l'hora d'ara, com sempre, es nostro dever ès cercar s'ajuda de Deu Totpoderós, humiliant-mos davant ell i confessant-li sa nostra debilitat...' ¿Que heu sentit siular, grans republicanetxos d'Espanya? ¿Quina casta de caporal deu esser aqueix Wilson, que se'n va encara a parlar de Deu, de pecats, d'oracions i de demanar perdó a Deu? ¿Tal volta no'l treuríeu de caporal? Idò bé an ets Estats Units de Nort-Amèrica el tenen per President de tota aquella confederació de Repúbliques, que campen tan polent i en canvi voltros republicanetxos, inimics de Deu i de tota relligió, no poreu alsar xella dins Espanya, de cada dia estau més dividits i sou més pocs i amb manco esperança ni probabilitat d'entrar! ¿An això vos ha duits sa vostra impiedat, sa vostra falta de relligió! ("¡Escoltauho an això, republicanetxos!", *La Aurora*, 422, 24.10.1914, p 1 columnes 2-3).

3.1.2 Textos en què es posava en dubte la integritat moral dels republicans

En opinió d'Alcover, els republicans espanyols estaven molt lluny d'aquest model de convivència pacífica entre república i cristianisme que representaven els EUA. Els republicans espanyols encarnaven tota una altra sèrie de valors que feien inviable la república. A més de dejectar-ne l'anticlericalisme, constantment, en els seus articles, el canonge manacorí posava en dubte la integritat moral dels republicans. 60 dels 222 textos centrats en la qüestió republicana giren precisament al voltant d'aquesta suposada falta d'ètica dels republicans. En el fragment següent acusava els líders republicans de manipular els obrers per organitzar vagues amb el fi de generar inestabilitat i crear un ambient procliu a l'esclat revolucionari:

Se veu que es cosa de s'estiu, que ses sancs van calentes, i es Capitans Aranyes, *verbo* Caporals republicans (Pauetxo Iglesias, Melquíades Álvarez, Soriano, etc.) troben sa cosa preparada per moure alguer a dreta i a esquerra. Es que proven de moure sa Revolució per clavarnos sa República. Sí, totes aqueixes vagues no n'hi ha casi cap de *professional*, que's fassa propiament per millorar sa situació des gremi, sinó que casi totes son *revolucionaries*. Sa qüestió d'aqueys *obrers* es moure renou i veure si s'arma sa Revolució ("Sa verera de ses vagues", *La Aurora*, 313. 7.09.1912, p. 1, columna 1).

A més, Alcover vinculava una vegada i una altra republicanisme amb violència. En el fragment següent, rebatia un discurs de Melquíades Álvarez del 5 de maig de 1910 a Madrid. Aquest defensava la necessitat de crear un partit republicà que propiciés un canvi de forma de govern sense avalots, de manera tranquil·la i organitzada. Alcover subscrivia l'anhel del dirigent republicà, però sostenia que era impossible, a causa de la tendència de les forces republicanes dominants cap a la violència:

De manera que d'es partits republicans qu'ara e-hi ha, no n'hi ha cap que inspir tal seguretat, i per axó es mester crearne un de nou. Ab axó teniu moltíssima de raó. Ab sos partits republicans qu'ara e-hi ha, ab gent com sa d'En Lerroux i d'En Soriano i d'En Pauet Iglesias, ab gent com es que dia 1 de matx de 1901 anaren a pedregar es col·legi des frares del Socós de Palma, que no les havien fet res; ab gent com es vostros correlligionaris de Bilbao, Saragossa, València, Castelló de la Plana i altres bandes que se'n van a moure escándol, insultar i maltractar es catòlics que no's posen ab ells i que en us des seus drets s'apleguen per proclamar ses seues idees, ab xinxers de malfactors, incendiaris i assassins com es de sa Setmana Tràgica de Barcelona, Granollers, Sabadell, Manresa i Calonge, tots ells republicans, socialistes i anarquistes ben autèntics, ab gent d'aquest pelatje ¿quin possible es plantar sa república sense rebumboris, sense indisciplines, sense barayes de germans ab germans? ("Ja n'hi ha de fam", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 2, columna 1).

El 18 de febrer de 1911 es van fer diferents actes a Mallorca per commemorar l'aniversari de la proclamació de la Primera República. Un d'aquests actes va ser un dinar a Palma en el qual van fer discursos Jeroni Pou i Lluís Martí. El setmanari *La Justicia* es fa ressò d'alguns d'aquests actes i informa que Lluís Martí havia argumentat que els episodis més bells de la història d'Espanya havien tingut lloc durant governs republicans. Alcover refutava l'afirmació de Martí al·legant que durant el govern de la Primera República la inestabilitat i els avalots van ser constants. Vinculava així una vegada més república amb violència:

També digué D. Lluís que 'es periodos de s'història més hermosos son aquells de quant governava sa República'. Sens dupte, axò es una... broma que's va permetre D. Lluís ab sa dama dets seus pensaments (sa República). Ja'ns agradaria ferm que D. Lluís esplicàs per menut totes aquexes... hermosures que diu que hi va haver quan governava sa República. Mos son completament desconegudes. ¡En no esser que diga hermosures a n-ets incendis d'Alcoy, a ses sublevacions cantonals de València, Alacant, Sevilla, Cadiz, Granada, Cartagena, a n-es desgavells horribles de Barcelona, a s'escuadra sublevada i piratejant pe'ses costes espanyoles, a s'assassinat de 60 veïns de Bande (Orense), a ses batalles que tenien p'es carrers es federals de Málaga ells abells, a sa guerra civil encesa dins mitja Espanya, guerra motivada principalment pe'ses barbaridats i atentats sens nombre des republicans contra sa Relligió i s'orde social! No res, D. Lluís, si no estau molt enfeynat, mos poríeu especificar una mica quines eren aquexes coses tan hermoses de quant governava sa república ("Ocurrències de D. Lluís Martí", *La Aurora*, 233, 25.02.1911, p. 2, columna 2).

Un altre retret que feia sovint Alcover als republicans era el de fer servir una doble moral a l'hora d'interpretar la realitat. Un exemple clar es troba en una resposta que Alcover va escriure per a *El Ideal* el juliol de 1911. El 8 de juliol, aquest periòdic republicà de Palma havia titllat Maura d'assassí i demanava que algú posés fi a la seva vida. Una setmana després, el 15 de juliol, Alcover s'escandalitzava per l'article d'*El Ideal* i acusava els republicans en conjunt de ser hipòcrites i d'usar un doble arrasador a l'hora de valorar els actes de violència que se succeïen en la política espanyola. En concret, es demanava per què desitjaven que algú assassinés Maura però al mateix temps condemnaven l'atemptat d'un grup de carlins contra militants lerrouxistes:

De manera qu'En Maura, segons es republicans de *El Ideal*, es tot axo: voltor, corp, assassí, que només cerca fer víctimes, i que farà una bona obra es qui'l llevi des mitx. ¿I aqueys son es qui fan tants d'estufornos i moven tan de renou contra's carlistes perque a St. Feliu de Llobregat contestaren ab ses armes a ses provocacions des lerrouxistes, i en dexaren quatre en es siti! Es republicans son axí: contra's capellans, contra's frares, contra ses monjes, contra En Maura, contra En Lacierva, va molt bé es calar foc, clavar punyals, disparar pistoles, escopetes, fusells. Es fer res d'axo contra's seus contraris, sobre tot En Maura, es una cosa bona, meritoria, santa. Ara, ferho contra's republicans es sa cosa més horrible. A ells tot les ha de ser permés contra's qui no pensen com ells, pero alerta que ells negú les signi ab so dit o tracti de defensarse de ses seues envestides i atentats! (“¿En Maura voltor? ¡Ah grans aubercocs!”), *La Aurora*, 253, 15.07.1911, p. 2, columna 1).

Alcover s'expressava en termes semblants quan sorgia la qüestió de la pena de mort. Recriminava de nou als republicans aquesta doble moral: d'una banda, s'hi oposaven obertament, però, d'una altra, l'aplicaven als seus adversaris polítics. Se'n troba un exemple clar, que permet veure la indignació d'Alcover davant aquesta doble moral que ell atribuïa als republicans, en una resposta a un article de Gabriel Alomar publicat a *El Ideal* el 26 d'agost de 1911. En aquest article, Alomar blasmava el president Canalejas per no haver aturat l'execució d'Antonio Sánchez Moya, condemnat per rebel·lió militar. Sánchez Moya havia estat declarat culpable pel motí que s'havia produït en la fragata Numancia entre el 2 i el 9 d'agost de 1911, en què ell i 12 tripulants més, pretenien proclamar la república. Prenent l'execució de Sánchez Moya com a pretext, l'article d'Alomar era un al·legat en contra de la pena de mort. En la seva rèplica, Alcover titllava Alomar d'hipòcrita perquè aquest tan sols s'oposava a la pena de mort quan era aplicada als seus correligionaris:

Es qui defensa que sa blasfemia es una cosa bona i que hem d'anar ab el dimoni i no ab Deu, es qui defensa totes ses barbaritats imaginables, Mestre Biel Alomar en persona, s'es dignat entaferrar an es bereyols de *El Ideal* dia 26 d'agost un articlarro contra En Canalejas per haver fusellat aquell fogoner de 'la Numancia', reu i cap de rebel·lió militar, i contra sa pena de mort. ¿Mestre Biel va contra sa pena de mort? Idò estau segurs que tal pena es una cosa posada en raó. Si no hu fos, Mestre Biel la defensaria. A Mestre Biel n'hi pren com a casi tots ets altres inemics de sa pena de mort, que només son contraris de sa pena de mort que imposa sa Justicia humana an es criminals. Ara a nets innocents no hi tenen cap inconvenient que's revolucionaris los matin, i fins i tot e hu troben molt ben fet. Per axò aqueys meteyes que clamen contra sa pena de mort, son es qui anomenen gloriosa sa setmana tràgica i sa revolució francesa aont se van cometre tants i tants de milenars de morts. I es metex Mestre Biel no fa gayre anys que va compondre i publicar una poesia aont pintava una princesa que s'era convertida a sa verdadera fe i s'era casada ab un Rey, per lo qual sa revolució la rossegaria i la feria benes; i Mestre Biel e-hu donava per molt ben fet que l'arrossegassen i la fessen benes. ¡Axí es contrari Mestre Biel de sa pena de mort! ¡Quin hipòcrita! ¡quin embuyista! ¡Anauvosne a fiar! (“Altra pic 'Mestre Biel'”, *La Aurora*, 261, 9.09.1911, p. 1, columna 4).

Sovint Alcover retreia als republicans que la defensa que feien dels més desfavorits no era autèntica, era una impostura, ja que en realitat no pretenien millorar-ne les condicions de vida sinó que únicament els interessava comptar amb el seu suport, la seva empenta, els seus vots, en definitiva per assolir el poder. L'agost de 1911 *El Ideal* havia iniciat una campanya per millorar el

transport públic en algunes poblacions de l'illa. Una de les línies que des del setmanari republicà consideraven que convenia condicionar era la que unia les viles de Pollença amb sa Pobla. Alcover es queixava que en un article d'*El Ideal* per reclamar aquesta millora just es pensés en els viatgers de primera i segona classe i s'obviessin els viatgers de tercera i presentava aquest fet com una prova de la inconsistència dels republicans:

Parlant de lo dolenta que diuen ells qu'es sa deligencia de sa Pobla a Pollensa, fa avinent a l'Exm. D. Guillem Moragues, Director de Ferro-Carrils de Mallorca, que 'consider lo absurd qui'es qu'es passatjers de primera i segona hajen d'anar ab aquestes males carretes, inservibles fins per dur equipatjes'. De manera que lo absurd no es que homos, no es que persones hajen d'anar ab carretes tan dolentes, sino que hi hajen d'anar es passatjers de primera i segona! ¡l an es passatjers de tercera el dimoni que los se'n duga! ("O es democratisme de 'El Ideal'", *La Aurora*, 259, 26.08.1911, p. 1, columna 1).

En el seu anhel per desacreditar els republicans, Alcover va escriure nombrosos textos en què pretenia presentar els dirigents republicans com a covards, com a xarlatans. Un exemple d'aquesta imatge que Alcover volia projectar dels republicans es troba un text en què el canonge manacorí retreia als líders republicans que després d'empènyer els obrers a cometre tota mena d'atrocitats durant la Setmana Tràgica, ells es fessin enrere per evitar represàlies. Segons el canonge manacorí, Francesc Ferrer i Guàrdia en va ser l'autor intel·lectual, les bases anarquistes van començar els avalots i després la resta d'obriers d'esquerres en van ser els autors materials. Mentrestant, els líders republicans restaven al marge. El retret d'Alcover feia encara més efecte perquè posava en boca del dirigent socialista, Pablo Iglesias, aquest mateix retret sobre la covardia dels líders republicans:

Qui la va fer propiament a n-aquella revolució de juliol? S'anima va esser En Ferrer, comensá Solidaridad Obrera i ses turbes lerroxistes seguiren, i acabá per esser cosa de tots ets elements revolucionaris, pero es populatje, no es caps. Es cap-pares des lerroxusisme i'ts altres cap-pares republicans feren anques enrera, s'amagaren ben amagats no sols a Barcelona, sino a Madrit. E-hu han dit ben clar, no cap clerical, sino es metex Pau Iglesias i es metex Pérez Galdós. En Pau Iglesias diu dins una correspondència dalt Le Peuple de Bruseles de 22 d'agost de 1909 'Es republicans han confirmat lo que tantes vegades hem dit d'ells, axo es, que no tenen elements per fer sa revolució ni ganes de fer-la. S'ocasió no poria esser més bona per tomar sa Monarquia... Pero foren uns covarts i uns traidors: covarts porque es caps, i es d'ells que parl, no feren res en lloch; traidors, porque a algunes bandes com a Barcelona, aont molts dets seus prengueren part en so rebumbori, ells els abandonaren ("Es republicans i sa Setmana Vergonyosa", *La Aurora*, 203, 6.08.1910, p. 3, columna 2).

En aquest mateix article, reproduïa unes paraules de Benito Pérez-Galdós, diputat aleshores a les Corts espanyoles per la Conjunció republicano-socialista. Aquest es manifestava indignat per l'actitud dels dirigents republicans que, segons explicava, en convocar-se la vaga general el 26 juliol de 1909, prèvia als fets de la Setmana Tràgica, es van desentendre de la revolta. Alcover va fer servir les declaracions de l'escriptor canari que s'havien publicat a la revista *Por esos mundos* el 20 de juny de 1910 per carregar una vegada més contra els republicans:

Aquest partit s'està podrint pe'sa cucada immensa de cacics i caciquets que s'hi balluguen. A cada capital n'hi ha mes de cinquanta que volen imposar es capritxos de sa seua vanidat o de sa seua ambició a tots es seus corelligionaris (...). Per fer sa revolució, lo primer de tot, seria torcer es coll a tots (degollarlos): Si aquells tals duguessen sa República, estariem pitjor que no ara. Seria cosa d'emigrar (...). Si n'hagués vist vosté alguns d'aquests quant e-hi va haver sa setmana rotja de Barcelona, quant va còrrer la veu que'anava a esclatar sa vaga general, els hauria vists fogir de Madrit com-e rates ("Es republicans i sa Setmana Vergonyosa", *La Aurora*, 203, 6.08.1910, p. 3, columna 3).

Una mostra més de la falta de coratge que Alcover atribuïa als republicans es troba en un text de l'abril de 1911 contra *El Ideal*. El 22 d'abril d'aquest mateix any el setmanari republicà de Palma havia fet una lloança de José Nakens. Nakens era el director del periòdic madrileny *El Motín*, d'ideologia republicana i anticlerical. El 1907 havia estat condemnat a nou anys de presó per haver amagat Mateu Morral, autor de l'atemptat contra el rei Alfons XIII i la seva esposa el 1906 a Madrid. El 1908, però, se li havia concedit l'indult. L'article d'*El Ideal* presentava Nakens com el paradigma de la integritat moral i de coherència personal. Alcover es mostrava indignat per l'enaltiment que es feia de Nakens i explicava als seus lectors que no mereixia cap elogi, ja que, a banda de ser un anticlerical acèrrim, en veure's compromès davant el tribunal que havia processat Ferrer i Guàrdia com a inductor de l'atemptat de Morral contra els reis, havia acusat Ferrer i Guàrdia. Alcover s'expressava en aquests termes sobre Nakens, projectant així aquesta idea de covardia:

Però si ell [José Nakens] p'es crim d'un altre revolucionari se considera compromès, i creu que denunciant i destapant aquell revolucionari, ell porá salvar es pellet, ¡prou que denuncia i destapa tot lo que hi ha que denunciar i destapar, per més que ab allò haja d'afonar tal revolucionari, per més amic seu que sia! Axo va fer ab so primer procés d'En Ferrer i sa bomba d'En Morral de dia 31 de matx de 1906. Quant se va veure agafat per lo qu'havia fet p'En Morral, va cantar clar davant es Tribunal, i va dir lo que sabia d'En Ferrer, oferint proves de sa complicitat d'En Ferrer amb En Morral ("Quina hipoteca", *La Aurora*, 242, 29.04.1911, p. 1, columna 2).

En aquest desig d'aconseguir generar una imatge dels republicans com a persones d'una integritat moral dubtosa. El 1912 el govern liberal de torn havia elaborat l'anomenat Projecte de Llei de Suplicatoris, un projecte de llei que tenia per objectiu limitar la immunitat parlamentària dels diputats i dels senadors. Alcover sostenia que els republicans s'hi oposaven perquè en diverses ocasions la justícia havia intentat processar els seus líders, la qual cosa no havia estat possible perquè la legislació vigent donava immunitat parlamentària als diputats:

I què ha resultat d'aquí? Que sobre tot es diputats republicans i alguns que no hu són, veyent que tenien cera del Corpus i carta blanca, han feta qualsevol barbaritat i llavò se son declarats directors i responsables de tot es seus periòdics, i axí aqueys han pogut publicar qualsevol cosa, ben segurs de que no hi hauria qui'ls aplicás la llei (...). Es republicans, tant es conjuncionistes com es republicans com es lerrouxistes, com són es qui n'están més soyats d'aqueys abusos, se son alsats contra tal Projecte de Llei i hi volen fer una oposició rabiosa (...). Així son es partidaris de sa Llei es republicans: ells s'umplen sa boca de dir que volen sa llei en tot i per tot; pero es grans polissardos i desenfreits només la volen en lo que les convé; en lo que les contraria i els-e captura, no la volen gens gens. ¡Quin grapat de pòlisses!

(“Com es que’s republicans son contraris se que’s llevi an es diputats lo des suplicatoris?”, *La Aurora*, 283, 10.02.1912, p. 1, columna 1-2).

Sovint Alcover volia posar de manifest les contradiccions dels republicans per tal de deixar-los en evidència davant els seus lectors. En un article a *La Justicia* del 3 de juny de 1911, Jiménez Moya explicava que quan Miquel Febrer fou nomenat regidor de l’Ajuntament de Manacor, el comitè local del seu partit li va demanar que com a regidor republicà no convenia que assistís a les cerimònies religioses de Pasqua. Febrer va desoir la recomanació i va assistir als actes per commemorar la Setmana Santa. Alcover, una setmana després a *La Aurora*, va aprofitar aquesta desavinença per titllar els republicans d’intolerants:

Sa metxa in-Justicia conta que, com votaren per Retgidor En Miquel Febrer, es des ‘comitè’ li feren dir que no convenia qu’assistís com e Retgidor a ses funcions relligioses; i li feren avinent que no convenia que com-e Retgidor anás a ses processons, i que axò no ostant ell e-hi aná. Axò honra molt En Febrer, que doná proves de no voler esser esclau de ses passions sectàries que dominen i deshonren tant es partit republicà; i además dona sa mida des poc respecte que tenen es caporals republicans a ses creéncies i a sa consciència des seus correlligionaris. ¿No proclamen ells sa llibertat absoluta de consciència, com-e fonament de tota sa seua política? (“¡Visca sa tolerancia i sa llibertat!”), *La Aurora*, 10.06.1911, p. 3, columna 3).

Una altra característica pròpia dels republicans era, segons Alcover, la propensió a la violència, segons es desprèn dels textos alcoverians en *La Aurora*. Un exemple es troba en un article del 25 de març de 1911 en què Alcover es fa ressò d’un rumor que atribueix al líder republicà Fernando Pou unes declaracions en què va afirmar que en governar els republicans donarien una sèrie d’anys per saquejar els adversaris polítics i que era necessari assassinar els partidaris de la monarquia:

Mos arribá una nova que, si es vera, dexaria D. Fernando Pou i Moreno en situació ben poc ayrosa. Mos diuen que dia 11 avespre, parlant públicament a s’aplec electoral que feren es republicans d’aquí a n-es seu cassino, va dir que, ab ells entrar, donarien deu o dotze anys de permís per saquetjar i despuyar tots es contraris. I encara diuen que n’amollá un’altra de més feresta: que va dir que’s monárquics son com-e porcs que s’están dins sa soll menjant a rompre i atipantse fins a punt d’esclatar, i en via neguna volen dexar sa grípia; per lo metex, ab ells no hi ha més que fer lo que fer que lo que fan ab sos porcs, que, com estan grassos, les treuen de sa soll i ets acoren sa guinaveta. Axò s’ha de fer ab sos monárquics: matarlos com-e porcs (“¿Será vera?”), *La Aurora*, 25.03.1911, p. 2, columna 1).

3.1.3 Textos en què es presenten sistemes republicans fracassats

Més amunt s’ha vist que els Estats Units presentaven per al canonge manacorí el model de república ideal, una república en què religió i govern no estaven enfrontats i els governants es manifestaven públicament com a cristians. Si els Estats Units eren el paradigma de convivència entre estat i cristianisme, França, Portugal o Argentina eren el paradigma del contrari: eren per a Alcover la prova fefaent que el republicanisme duia implícit odi cap a la religió i aversió pels

eclesiàstics. Així mateix, també generava inestabilitat social i política. Dels 222 textos que Alcover va escriure per demostrar als lectors de *La Aurora* que el republicanisme era un mal sistema de govern i que no convenia als catòlics, en 35 es presentava malvestats dutes a terme per governs republicans estrangers, especialment el francès i el portuguès. Aquesta recurrència a parlar dels dos països veïns s'ha d'entendre com una resposta d'Alcover a dues amenaces reals: França representava el triomf de l'estat liberal, amb una separació efectiva d'Estat i Església, amb una desvinculació clara entre educació i religió; per la seva banda, la república portuguesa era un amenaça perquè era un cas molt recent, ja que tot just el 1910, arran de la Revolució del 5 d'Octubre, havia caigut el rei Manel II i s'hi havia instaurat una república de tall liberal; per tant, Portugal era l'evidència propera en l'espai i en el temps que el poble podia fer canviar el rumb d'un país. Tant Portugal com França eren vistos com a models pels republicans de l'Estat Espanyol així que era d'esperar que Alcover s'afanyés a desprestigiar-los. Portugal solia ser presentat com un país en estat permanent de guerra civil d'ençà de l'adveniment de la república, desgavellat i pres per la corrupció i la violència entre faccions revolucionàries. En un article del març de 1914 el manacorí projectava aquesta imatge apocalíptica de Portugal:

Ell a Portugal ja hi torna haver rebumbori i estira-muixell i alguer per llarg i s'arròs e-hi va a grumaioms a les totes. Es ferro-viaris están en vaga, sa major part des trens están enrovats, i es pocs que roden, corren mil perills, les fan descarrilar, e hi tiren bombes, no arriben d'allà més que notícies confuses, i Europa n'está en dejú de lo que passa an aquella nació cent voltes dissortada. Ara Portugal paga es crim que va cometre de deixar ets assassins del Rei Carles apoderar-se des Govern i cometre sa partida d'atentats de que es governants portugueses duen ses mans soiades ("Sa República de Portugal fa aigo", *La Aurora*, 394, 7.03.1914, p. 1, columna 3).

Pel que fa a França, i a diferència de Portugal, Alcover posava més l'accent en la qüestió religiosa, en el que ell considerava aversió dels governants cap a l'Església. En el fragment que es presenta, Alcover criticava el govern francès per la política laïcista i per haver desviat fons obtinguts per la venda de patrimoni religiós. El 1903 el govern d'Émile Combes havia decretat la dissolució i expulsió dels ordes religiosos de tot l'Estat. A més, se'n va disposar la confiscació dels béns, tot al·legant que eren un patrimoni que pertanyia al poble i que li havia estat sostret mitjançant la manipulació i l'abús de poder. L'adquisició d'aquests béns reportaria a l'Estat Francès uns ingressos i uns guanys que permetrien dotar d'una pensió als treballadors grans. A banda de doldre's per l'expulsió i la confiscació de béns, Alcover també deplorava que una part substancial dels ingressos que es van generar amb la venda del patrimoni dels ordes religiosos quedés en mans de funcionaris:

Es caporals de sa república francesa, per preparar sa treta des frares i monges de França, saupantlos com se suposa, es seus bens, escamparen que ses Ordes Relligioses posseien riqueses immenses, Potosins, milions de pessetes, qu'aquells grans noninguns deyen que frares i monges els havien robades a sa Nació; i, per lo meteix, lo millor era sauparlos, i que aquell capital immens, posat a interés, que serviria per sostenir tots es trebayadors afonats de sa feyna (...). I a-les-hores es Govern dona es decret contra frares i monges, treguentlos de tot França i amparantse de tots es seus bens. I aquí comensá lo bo. Es govern posá amics seus per tot que ab so nom de liquidadors ocupassen ses cases i demés béns de

frases i monges per entregarho tot a s'Estat. I ¿que feren aqueys liquidadors? S'ho aturaren casi tot ells. I això no es cap calúnia; se desprèn de ses meteixes claricies oficials de s'Estat (...). En Combes ha hagut de confessar devant ses Corts de França que es mil milions de francs que's caporals republicans deyen que frares i monges posseien, només arribaven a 350 milions, i que d'aqueys 350 milions, només en són arribats a s'Estat 60! ¡De manera que's liquidadors se'n aturaren 290! ("Lladroneria republicana francesa", *La Aurora*, 292, 13.04.1912, p. 1, columna 2-3).

Els Estats Units eren presentats per Alcover com el republicanisme positiu, com l'evidència que era possible professar-se cristià i republicà alhora. Això no obstant, Alcover era conscient que el país americà també tenia problemes d'ordre social i certes incoherències entre el que proclamava la seva constitució, quinta essència del liberalisme, i la negació de drets i llibertats fonamentals a certs col·lectius. Alcover posava el dit a la ferida del gegant americà per demostrar que república no equivalia necessàriament a valors com llibertat, igualtat o tolerància. Una de les incoherències que es donaven als Estats Units a l'inici del segle XX, i que el canonge manacorí aprofitava per rebatre els adversaris republicans, era la segregació social i la violència física de què eren objecte les persones afroamericanes a tota una sèrie d'estats del país.

Tenim ses oreies florides de sentir a dir an es republicans que sa República és es govern de s'igualtat de tots devant sa llei, que s'homo just per ser homo, per ses seues obres, no p'es diners que tenga ni perque sia fill o net de tal duc, comte, marquès, general o Ministre, ha d'esser respectat i ha de gaudir de tots es drets i de totes ses ventatges que sa civilització assegura a sa humanitat (...). Sa desgràcia des nostros republicans es que, com e-hi ha nacions an el mon que hi governa sa República, lo que succeeix an aqueixes nacions, los fa mentiders, perque an aqueixes nacions, amb tot i haver-hi República, e-hi succeeixen moltes de coses tan xereques, esguerrades i taliqines com a qualsevol de ses nacions que hi comanda sa Monarquia (...). I no deim això per cap de ses Repúbliques de mala mort que hi puga haver a qualche recó de l'Amèrica del Sud, sino que mos referim a la República model, a sa més gran i a sa més prestigiosa de totes ses repúbliques que es coneixen, sa República d'ets Estats Units. Es ver que allà hi ha moltes coses que van bé pero també n'hi ha que van ben malament, entre altres, s'odi i sa separació absoluta entre sa rassa blanca i sa rassa negra (...). Cap negre, per ric que sia, s'atravirà a anar a cap de ses fondes que hi ha p'es blancs ni cap altre lloc destinat an aqueis, perque sap que si hi va, s'exposa a deixar-hi sa pell. Allà an ets Estats Units es poble ses pren moltes de vegades sa justícia per ses seues mans, linxant, això es, fent benes es pobre mortal, blanc des furor, fundat o infundat, i aqueix sistema de linxar s'exerceix sovint cuantra es pobres negres per un tres i no res. Ja está clar que ses lleis no autorisen tal sistema, pero resulta que de fet no'l castiguen, i an es linxadors no arriben a dir-los res o los passen amb aigo beneita ("¡O sa República!", *La Aurora*, 362, 16.08.1913, p. 4, columna 1).

3.1.4 Textos en què es denuncia la ineptitud dels republicans per governar

Un altre retret que Alcover feia als republicans de manera insistent eren les disputes internes constants entre faccions i que donaven peu a múltiples i diverses aliances electorals, a picabaralles, o a fundació de nous partits. En concret, dels 222 textos en què es tractava la qüestió republicana, 38 estan destinats a posar de manifest la falta de cohesió dels republicans. Amb

aquests atacs, pretenia donar una imatge d'ineficàcia dels líders a l'hora de governar. El mes d'octubre de 1911 es va fer ressò de les disputes que hi havia dins la Unió Federal Nacionalista Republicana de Barcelona sobre la conveniència de fer una aliança electoral amb la Lliga Regionalista amb vista a les eleccions municipals del 12 de novembre d'aquell mateix any per tal de sumar esforços i poder superar així el Partit Republicà Radical d'Alejandro Lerroux, hegemònic a l'Ajuntament de Barcelona des de 1909. Les disputes entre partidaris i detractors de l'aliança amb la Lliga van ser tan fortes que es van saldar amb avalots i persones ferides. Alcover aprofitava situacions com aquestes per fer veure que grups tan descohesionats no eren aptes per assumir la responsabilitat de governar un estat.

Es partits republicans de Barcelona no lerrouxistes s'uniren fa uns anys bax des nom de Unió federal nacionalista republicana. Aquesta 'Unió' no hu es arribada a esser de bon de veres may. Una de ses coses que dividex aqueixa partida de partits republicans es sa qüestió de si han de fer coalició electoral ab la Lliga Regionalista i les Dretes per derrotar En Lerroux. Es nacionalistes (catalanistes del diari Poble Catalá) son els que no volen tal coalició electoral mentres que la volen els de l'antiga Unió Republicana i es federals (...). Com que axò de sa coalició electoral e-hu ha de resoldre es gran part sa Junta Municipal des Partit a Barcelona, es Partit determiná que se fessen unes eleccions (...) i a la fi dia 27 d'agost se feren dites eleccions, i s'hi cometeren embuys, aparexent tot d'una triufant sa candidatura nacionalista; pero després e-hi resultá s'altra, sa des que volen sa coalició electoral amb la Lliga i les Dretes per capficar i afonar En Lerroux (...). Idò bé, es dia d'aquestes eleccions e-hi hagué entre's republicans mil barayes, fins an es punt de que disputant dos d'ells de l'Unió Federal Nacionalista Republicana s'encalentiren tant ses sancs qu'un treu un guinavet i l'enfonyá dins sa butza de s'altre (...), i dissapte passat es des metex Partit tengueren una reunió i hi hagué trompades per llarc. Axò son es republicans: ells ab ells s'amassolen i se guinavetetjen! ¡l pretenen qu'ells han de salvar la Patria! ¡Ja n'hi ha de fam! ("Armonies republicanes", *La Aurora*, 261, 9.09.1911, p. 1, columnes 1-2).

3.1.5 Textos en què es vincula republicanisme amb anticlericalisme

Un altre tret que caracteritzava els republicans era l'anticlericalisme, segons Alcover. Per bé que aquesta idea Alcover la repetia una vegada darrere l'altra en els seus textos, n'hi ha cinc que giren a l'entorn únicament d'aquesta qüestió. En un article del juny de 1910, explicava que allò que configurava el republicanisme espanyol era l'anticlericalisme i, precisament, per aquesta raó, mai no podrien governar a Espanya:

Axó es lo que vos ha perduts sempre a voltros republicans, i vos ha impedit d'esser un partit serio i bo per governar; axó ja vos va fer impossible s'agontar-vos a n-es poder quant entreu l'any 1873. Republicá hauria de voler dir un que vol sa forma de govern republicana en lloc de sa monárquica (...). Per se dona es cas que dins Espanya gran part d'ets impios i inimics de sa Relligió han presa sa República com-e capa de sa seua impiedat i odi a sa Relligió; de manera que, en sentir república, un ja es pot preparar per sentir barbaridats i animalades contra sa Relligió; i se dona es cas que es periódics republicans son més inimics de l'Esglesia i anti-clericals que republicans ("Oreyes que guayten", *La Aurora*, 195, 11.06.1910, p. 1, columna 3).

3.1.6 Textos en què es qüestiona l'auge del republicanisme

En la seva missió de rebatre la premsa d'esquerres, Alcover també es dedicava a través dels seus textos a minimitzar la puixança electoral dels partits republicans que des dels primers anys del segle XX era tanmateix un fet. Concretament, dedica 26 dels 222 textos a aquesta funció. Un exemple de l'afany per atenuar l'augment del suport popular republicanisme es troba en el comentari que va fer quan el maig de 1911 Fernando Pou va assistir a Manacor per celebrar l'1 de maig. *La Justicia* del 6 de maig havia publicat la notícia de l'acte que es va fer per commemorar el Dia del Treball. Pou havia dit que la força de les esquerres era gran i que faltava poc per capgirar el sistema polític vigent. Alcover, el 13 de maig, es burlava de les paraules del líder republicà i es demanava per què no iniciaven el procés revolucionari si estava tant a tocar:

Aquest senyor va comparèixer a Manacor dia u de matx i va tirar es seu discurs a n-es republicans, i en va dir unes quantes de... ben seues. Figurauvos que va dir que es poble que trabaya, axó es, ells, es republicans, feyen sa festa de u de matx per contarse, i que, contantse, se porien convéncer de que... sols ab un buf, que, per esser d'ells, seria un fibló, agrenarien tot lo existent, axó es, sa monarquia ab tots es monárquics, com si fos un munt de fuyes seques. I posa s'in-Justicia que's republicans xemeroys que sentiren tal... ocurrència, feren grans mans-belletes. Però ¿per que, en lloc de mans-belletes, no van fer, ja que hi eren, aquell grandióis buf per agrenar tot lo existent, com si fos un munt de fuyes seques? ("Altre pic D. Fernando Pou", *La Aurora*, 244, 13.05.1911, p. 2, columna 1).

3. 2 El socialisme

Simultàniament al republicanisme, el socialisme era l'altre moviment polític que qüestionava des de l'esquerra l'ordre establert amb la Restauració, i que amenaçava l'hegemonia de l'Església en la societat illenca.⁸⁵

El socialisme polític a Mallorca va tenir com a punt de partida la fundació el 1892 de l'Agrupació Socialista de Palma per part, entre altres, del que després, el 1902, seria el primer regidor socialista de la ciutat, Francesc Roca Hernández (Palma, 1851-1917). No obstant això, no va ser fins al primer decenni del segle XX que es va començar a organitzar el moviment. En aquells primers anys del segle XX, l'illa era encara una societat fonamentalment agrària, en la qual els grans propietaris tenien el control de l'economia. El sistema caciquil garantia que els resultats electorals fossin propicis als interessos d'aquests grans propietaris. En aquest context i amb

⁸⁵ Amb relació a l'aparició del socialisme a Mallorca, vegeu Sebastià Trias Mercant: *Història del pensament a Mallorca*, Vol II (Palma, 1995) i Pere Gabriel: *El moviment obrer a Mallorca* (Barcelona, 1973).

l'objectiu de millorar les condicions de vida de la classe treballadora, les diferents agrupacions socialistes locals van crear societats obreres de resistència al capital, que eren cooperatives que tenien per finalitat oferir als seus afiliats bons preus en la compra de productes necessaris per a la seva subsistència i per al seu ofici, oferir-los formació, assegurar-los una pensió per a la vellesa, o per malaltia o atur, etc. Alguns exemples d'aquestes societats obreres de resistència són La Nueva Vida (Llucmajor, 1909), Cooperativa Social Obrera (Palma, 1909), Caixa Rural d'Estalvis i Préstecs (Capdepera, 1910), El Renacimiento Obrero (Capdepera, 1910), Sociedad de Trabajadores Pescadores 'La Perla' (Palma, 1910), etc.

Al costat de la creació de les societats obreres de resistència, altres fets que cal tenir present per comprendre la consolidació del socialisme a Mallorca són la fundació del setmanari *El Obrero Balear* el mes de desembre de 1909, que era l'òrgan i la plataforma de difusió de l'Agrupació Socialista de Palma primer, i de la Federació Socialista Balear posteriorment; la creació de les 'cases del poble', locals propis de les agrupacions locals; les escoles obreres, entre les quals va assolir gran importància la que va crear a Llucmajor Joan Monserrat Parets (Llucmajor, 1889-Manacor o Porreres, 1937); i la fundació el gener 1913 de la Federació Socialista Balear, que reunia les agrupacions locals de Palma, Marratxí, Llucmajor, Manacor i Capdepera.

En els articles de *La Aurora*, s'observa una intensa activitat propagandística antisocialista que s'articula en dues línies: per un costat, es rebaten sistemàticament els articles que setmanalment apareixien en premsa, principalment a *El Obrero Balear*, signats amb el nom de l'articulista, amb pseudònim o, d'altres vegades, sense signatura; per l'altra, es dona publicitat a totes aquelles iniciatives dutes a terme pel Patronat Obrer o Patronat Social de Sant Josep, que el P. Guillem Vives (Pollença, 1866-1935) havia fundat el 1907. El Patronat Obrer⁸⁶ tenia per finalitat millorar les condicions de vida dels treballadors creant escoles diürnes i nocturnes, cuines econòmiques, organitzant activitats esportives i recreatives per als fills dels obrers, etc. Com diu Pere Fullana (1994: 478), "es presentava com una obra de regeneració social obrera, i, ja el 1908, com a societat anteposada i alternativa al socialisme". Era una resposta, una alternativa confessional, a la cobertura que oferien les societats obreres de resistència, de curtcircuitar, en definitiva, el suport dels obrers al socialisme. Els cercles d'obrers catòlics estaven controlats i gestionats per l'Església, i són una mostra de la voluntat de la institució de donar una resposta als problemes de la classe obrera; eren, per tant, una manera més de frenar l'emergència del socialisme, i s'emmarcava en el projecte del papa Lleó XIII (1810-1903) de disputar al moviment obrer la solució dels problemes que la industrialització havia generat als treballadors. Aquest projecte tenia el seu fonament en l'encíclica *Rerum Novarum*, publicada el 1891, en què el mateix Lleó XIII denunciava l'estat d'indefensió en què es trobaven els obrers a causa del capitalisme desregularitzat, i que havia provocat la lluita de classes, resultat de l'odi dels pobres cap als rics i atiat pels socialistes. Proposava que l'Església dotés tant els estats, com les associacions obreres de les eines morals que permetessin superar la situació d'injustícia en què vivien els obrers i alhora permetés deixar sense sentit les propostes socialistes contra la propietat privada.

⁸⁶ Quant a la fundació, l'organització en seccions i els objectius del Patronat Obrer, vegeu Fullana (1994: 472-484).

Els textos que Alcover va escriure per combatre el socialisme a les pàgines de *La Aurora* són 197, un 21% dels 935 textos alcoverians que hi ha al setmanari sobre política. Per bé que aquests 197 textos es mouen en les dues coordenades esmentades (refutar articles de premsa i fomentar les activitats del Patronat Obrer), se'n pot fer una classificació per temes més concreta: 1) textos en què es qüestiona la integritat moral dels dirigents socialistes (80 texts); 2) textos centrats a posar de manifest l'escassa influència dels socialistes (39); 3) textos en què es rebaten propostes dels socialistes (38); 4) textos en què es mostren les desavinences entre socialistes (24); 5) textos en què es mostra la incapacitat dels socialistes per governar (16).

3.2.1 Textos en què es qüestiona la integritat moral dels dirigents socialistes

Dels 197 textos que Alcover va dedicar a la qüestió socialista, en 80 es posa l'accent en evidenciar que els dirigents socialistes enganyen d'alguna manera els seus seguidors. Els atacs d'Alcover se centraven en el fundador del Partit Socialista Obrer Espanyol, Pablo Iglesias; en els líders socialistes mallorquins, Francesc Roca, i Llorenç Bisbal i també en els socialistes de França, que durant els anys en què Alcover estava al capdavant de *La Aurora*, ostentaven el govern de la república francesa.

Alcover cercava projectar una imatge negativa dels socialistes, especialment dels seus dirigents; és per això que es troben tota una sèrie de retrets que es van repetint i que van en tres línies: d'una banda, Alcover pretenia mostrar els socialistes com a persones amb propensió a la violència, que atacaven els adversaris polítics, que defensaven l'atemptat personal i que veien en la violència el mitjà per aconseguir capgirar el sistema polític. D'una altra banda, Alcover els titlla una vegada i una altra d'hipòcrites: acusa els dirigents de fer ostentació de riqueses o d'acumular sumes importants de diners gràcies al seu càrrec mentre gran part dels seus seguidors tenen problemes de subsistència. Alcover també es mostra sorprès en veure que els socialistes s'oposen a les guerres del moment (les campanyes militars a Marroc per part d'Espanya i França, i a Líbia per part d'Itàlia, o la Primera Guerra Mundial) però, paradoxalment, defensen la violència i la lluita de classes com a mitjà per engegar la revolució social.

Es presenten a tall d'exemple una sèrie de fragments de textos alcoverians en què pot apreciar-se aquesta intenció difamatòria envers els socialistes.

Una de les persones més criticades per Alcover va ser el líder socialista, Pablo Iglesias (1850-1925). Iglesias havia estat cofundador del Partit Socialista Espanyol el 1879 i havia pres part també en la fundació de la Unió General de Treballadors el 1888. El 1909 havia estat elegit regidor per Madrid i, el 1910, diputat a les Corts i durant els anys en què Alcover era al capdavant de *La Aurora* es considerava la figura més destacada del socialisme espanyol. Els retrets del canonge de Manacor cap al líder socialista anaven en dos sentits: en primer lloc, li recriminava que, gràcies als seus càrrecs vivia envoltat de luxes a costa dels obrers i, per tant, que el seu estil de vida no estigués d'acord amb els principis socialistes. Per il·lustrar aquesta acusació, es reproduïen fragments d'una disputa en què Alcover, en resposta a un article signat per J. Rym a *El Obrero*

Balear del 22 de juliol de 1911 en el qual es feia una defensa de la col·lectivització de les propietats, se sorprenia que Pablo Iglesias recentment havia incrementat el seu patrimoni adquirint cases a El Escorial i apropiant-se d'un terreny que no li pertanyia. *J. Rym* augurava que arribaria un dia en què desapareixeria la propietat privada i la propietat seria col·lectiva, la qual cosa posaria fi a la lluita de classes perquè ja no hi hauria ni explotats ni explotadors. Ho expressava així en l'article "Utopía y realidad":

Los que no creen en el Socialismo por considerar lejano el día de su triunfo, no se han dado cuenta de que las legiones proletarias que luchan por la implantación del régimen colectivista, esto es, del régimen en que transformada la propiedad de individual ó privada en social ó común, no habrá explotados ni explotadores y el hombre, por lo tanto, emancipado totalmente, percibirá el producto íntegro de su trabajo, luchan entre tanto, y al mismo tiempo, por mejorar inmediatamente su condición, por obtener una serie de ventajas, políticas y económicas, que han de adiestrarles para el combate definitivo, que han de hacerles fuertes y conscientes, que han de elevar su nivel moral é intelectual, que han de favorecerles en alto grado. Y estas ventajas, que son el programa mínimo y transitorio del Partido Socialista, no las conseguirán jamás militando en las filas burguesas, confundiendo su labor con la labor de la clase que les explota y les domina. De manera que los obreros, al agruparse en torno a la bandera roja, no tan solo preparan el advenimiento del Socialismo, el advenimiento de la igualdad, la paz, el amor y la felicidad en la tierra, si no que hacen obra positiva y práctica, interesándose por mejorar en lo posible su mísera suerte ("Utopía y realidad", *El Obrero Balear*, 488, 22.07.1911, p. 2, columna 2).

Una setmana després, Alcover qüestionava les paraules de *J. Rym* tot presentant Pablo Iglesias com la personificació de la contradicció davant l'ideal socialista de la propietat col·lectiva. S'expressava en aquests termes:

Mos contem ets escrigadoretxos de s'Obrer Balear que's 'proletaris', es pobres, 'lluyten per implantar es règim colectivista', aont 'transformada sa propietat de individual o privada en social o comú, no hi haurá explotats ni explotadors'.-Idò En Pauet Iglesias e-hu entén d'una altra manera: ell a l'Escorial té unes quantes cases, que primer no tenia, i no les té p'el comú, pe'sa colectivitat socialista, sino just per ell; i fins s'ha apropiades un parey de pellerengades des carrer, qu'es des poble, des Municipi; i les ha tancades ab unes barreres per que negú més qu'ell e-hi puga entrar. Axí transforma ell sa propietat 'de individual' 'en social'. Lluny de fer de tots lo qu'es seu, se fa seu lo qu'es de tots; i, per que ets altres no se'n puguen servir, e-hu tanca ab unes barreres. I axò es caporal, es capitá des socialistes de tot Espanya. I si es caporal fa axò ¿que farien ets altres? Seria gustós que an es meteys escrigadoretxos de s'Obrer Balear e-hi anás qualcú per lo qu'ells tenen propi, e-hu donassen an el comú, a sa colectivitat socialista. Un llamp forcat donarien ells! ¡Quins belitres, Deu meu! ("En Pauetxo Iglesias no hu entén axí", *La Aurora*, 255, 29.07.1911, p.1, columnes1-2).

En segon lloc, Alcover també recriminava a Pablo Iglesias que hagués fet una defensa pública de l'atemptat personal i després es mostrés dolgut per l'assassinat de Canalejas. José Canalejas (1854-1912) havia estat assassinat, essent president del consell de ministres, per Manuel Pardiñas el 12 de novembre de 1912. En l'article "Jo no som jo!" del 7 de desembre del mateix any, Alcover es mostrava irritat pel que considerava una postura hipòcrita per part de Pablo Iglesias:

Això es lo que diuen ara tots es revolucionaris (anarquistes, socialistes, republicans) sobre sa mort d'En Canalejas (...) Tothom sap que En Pau Iglesias predicà a diferents aplecs i l'any 1910 dins ses Corts s'atentat personal contra En Maura i En Lacierva. Tothom sap que's partits republicans, anarquistes i socialistes desde anys enrera no fan altre política més que sa de s'atentat personal i sa de sa violència homicida. ¿I ara mos volen fer creure aqueys partits qu'ells no tenen res a veure ab s'assassinat d'En Canalejas? ("¡Jo no som jo!", *La Aurora*, 326, 7.12.1912 p. 2, columna 3).

La propensió a la violència era un dels retrets que amb més freqüència Alcover feia als socialistes. Per il·lustrar-ho es presenten uns fragments d'una disputa entre Alcover i B. Galmés Simonet que va tenir lloc el mes d'agost de 1914. Galmés Simonet, davant de l'acusació d'Alcover que titllava els socialistes de violents i d'assassins, responia en un article a *El Obrero Balear* del 22.08.1914, que la lluita dels socialistes era una lluita d'idees, una lluita intel·lectual, i que l'odi dels socialistes era l'odi cap a la injustícia. Galmés Simonet ho expressava així:

Nuestra guerra [la guerra dels socialistes] no es con fusiles y cañones, sino con la pluma, con la propaganda y el sacrificio; nosotros sí, odiamos, pero lo hacemos por estar compenetrados de la máxima que dice: el que no odia no ama, y como nosotros amamos todo lo bueno que existe sobre la tierra, igualmente odiamos los males que lo aniquilan y agobian ("Hipocresía católica", *El Obrero Balear*, 654, 22.08.1914, p. 3, columna 3).

La resposta d'Alcover a l'argument del seu adversari va publicar-se el 29 d'agost de 1914. El canonge es mostrava enfadat davant el que ell considerava innegable: l'ús de la violència per part dels socialistes per aconseguir els seus objectius. Per demostrar-ho, apunta que la Comuna de París de 1871 o la Setmana Tràgica de Barcelona deixen en evidència Galmés Simonet, ja que els crims que se'n van derivar demostren la tendència violenta dels socialistes. Alcover ho argumentava amb vehemència:

Que sa vostra 'guerra social' no és de fusells ni canons? Escoltau, gran aubarcoc! I la Comuna de París de l'any 1871 ¿que no va esser una feta socialista? ¿No la commemorau voltros cada any com una gloria vostra? ¿I llavò no'n féreu navegar de fusells i canons, tot quant sabéreu i poguéreu? ¿Tal volta no ocasionàreu llavò amb sos fusells i canons que teníeu milenars i milenars de morts i ferits? I a sa setmana tràgica de Barcelona, que també es una glòria vostra, ¿què féreu més que robar fusells i escopetes i pistoles i revolvers per desparar contra es vostros inemics, contra frares i capellans i demés gent de Deu? ¿I en matàreu una bona partida des retgirones que donàreu amb sos vostros crims, atentats i barbaridats ("Qui vos ha enganat germanet", *La Aurora*, 414, 29.08.1914, p. 1, columna 2).

Alcover en els seus textos contra els socialistes posava també l'accent en el que ell considerava una postura incongruent i hipòcrita: oposar-se a les guerres que Espanya, França i Itàlia feien al nord d'Àfrica per garantir-se el control colonial de la regió, però impulsar, promoure la revolució per capgirar el sistema establert. A tall d'exemple, es mostra un text en el qual Alcover titllava un dels líders dels socialistes mallorquins, Llorenç Bisbal (1876-1935), de farsant perquè en un míting davant de les joventuts republicanes de Palma havia dit que la guerra de Melilla comportava grans perjudicis per als obrers, la qual cosa, segons Alcover, era una contradicció en

boca d'algú que promovia la confrontació entre obrers i patrons. Alcover en un article del 26 d'agost de 1911 responia la lloança que *El Ideal* feia del discurs de Bisbal:

Segons mos conta *El Ideal*, s'altre diumenje a sa *Jovintut Republicana Radical*, es company Bisbal 'demostrá' 'ab frase fogosa i vehement 's'iniquidat de sa guerra, es grans perjudicis qu'aqueixa du a sa classe proletaria', axò es, pobre -ldò bé, aquest company qu'alsá tant la veu contra sa guerra dient qu'era 'iniqua', que du grans perjuys an es pobres, -ell, com-e bon socialista, es partidari de sa guerra social; vol, com tots es socialistes, que venga sa guerra social, sa guerra civil, sa guerra des pobres ab sos rics, des qui té ab so qui no té, afi de que tot fassa uy, de que tot fassa flamada i el dimoni se'n ho duga. ¿Se concep farsa i falsedat més grossa que sa des socialistes predicant contra sa guerra, allá ont ells no duen altra idea més que moure sa més grossa, sa més feresta, sa més horrible de ses guerres, sa guerra social, cent mil vegades pitjor que sa civil? ¡Quins farsants! ("¡Quina mentidassa!", *La Aurora*, 259, 26.08.1911, p. 1, columnes 3-4).

L'octubre de 1912 havia començat la Primera Guerra Balcànica (1912-1913), mitjançant la qual els països de la Lliga Balcànica (Grècia, Bulgària, Sèrbia i Montenegro) pretenien emancipar-se del domini de l'Imperi Otomà. El Partit Socialista Obrer Espanyol va convocar una concentració a Madrid per protestar contra la decisió de la Lliga Balcànica de declarar la guerra a l'Imperi Otomà. Alcover se sorprenia davant el desig dels socialistes d'aturar el conflicte. Una vegada més es demanava per què s'oposaven a la guerra als Balcans, però incentivaven la lluita de classes. A més, els recriminava que no consideressin justa la lluita de grecs i eslaus per independitzar-se de l'Imperi Otomà després de segles d'opressió. Ho expressava amb certa ironia i sense la contundència habitual en els seus textos polèmics:

Es socialistes s'altre dia s'aplegaren a Madrit per fer un acte trascendental. No s'hi posaven per poc! ¡Volien aturar, com qui no diu res, ets Estats Balkànics (Bulgaria, Servia, Montenegro), i Grècia de fer guerra a Turquia! Lo que ells degueren dir: ses grans potencies (Inglaterra, Alemanya, Austria, França) no han pogut aturar ab tota sa seua forsa qu'esclatás aqueixa guerra; ara hu aturarem noltros! (...) I alsarem una protesta espatarrant contra tal guerra, i cridarem an es nostros companys, es socialistes de Bulgaria, Servia, Montenegro i Grecia: '¡Uep! ¡Fora guerra! ¿Com estam aquí? ¿O no hu sabeu que's socialistes som contraris de sa guerra, en no esser sa social, per fer fer uy an el mon i a la bolla? (...) Ara bé ¿! no se diuen es socialistes es defensors des poble, es defensors nats de sa llibertat des pobles? ¿O sa partida de nacions cristianes que es turcs tiranisen i botxinetgen no son pobles? No hi ha d'haver llibertat humana per aquella partida de nacions que es turcs tenen esclaves? ("Es socialistes una volta més en ridicul", *La Aurora*, 323, 16.11.1912. p. 1, columna 2).

Com s'ha vist, Alcover era molt dur amb els socialistes. Tan sols expressava certa tolerància amb aquells dirigents socialistes que no tenien com a prioritat l'anticlericalisme. Aquest és el cas del dirigent socialista belga, Émile Vandervelde (1866-1938), de qui Alcover explicava que en un míting a Brussel·les recentment havia demanat als seus correligionaris que se centressin en la difusió dels ideals socialistes en comptes d'atacar la religió. Lamenta que els socialistes espanyols i mallorquins no tinguin el mateix criteri que Vandervelde. Ho expressava d'aquesta manera en un text del 24 d'agost de 1912:

Es caporal des socialistes de Bèlgica, Vandervelde, acaba de tirar un discurs a Bruselas devant una gran gornació que l'escoltava, i ha censurada i condemnada sa mania que tenen es socialistes de combatre sempre sa Relligió, deixant a según terme sa propaganda de ses doctrines socialistes. 'Es propi d'estúpids, ha dit, anar a combatre Jesucrist, qu'es nostro poble tant venera' 'May hem de molestar', ha dit també, 'sa consciencia relligiosa des poble.' De manera que Vandervelde condemna lo que fan es socialistes espanyols i sobre tot es mallorquins, que no fan més que blasfemar de Deu, de l'Església, de capellans, frares i monges ("¿Ho veys socialistetxos bobianetxos de Mallorca?", *La Aurora*, 311, 24.08.1912, p. 2, columna 1).

3.2.2 Textos centrats a posar de manifest l'escassa influència dels socialistes

Dels 197 textos que Alcover va escriure amb la finalitat de combatre el socialisme, en 39 pretenia demostrar que la influència de les tesis socialistes en la política i en la societat, tant a Mallorca com al continent europeu, era escassa. Es tractava, sens dubte, d'una operació clarament propagandística, ja que l'auge del moviment obrer durant el primer terç del segle XX va ser un fet tant a l'illa com a la resta d'Europa.

Els 39 articles que giren al voltant d'aquesta qüestió tracten temes com ara la incapacitat dels socialistes per aturar les guerres del moment tot i haver-s'hi compromès: la Primera Guerra Mundial, la Primera Guerra dels Balcans o la campanya italiana contra els turcs per Líbia o les intervencions militars d'Espanya i França pel control del Marroc; o el fracàs de diferents vagues convocades pels dirigents socialistes com ara la vaga dels adobadors de la Calatrava, o la vaga de la societat de picapedrers de Madrid; o la poca assistència a actes organitzats per agrupacions socialistes. També es troben textos en què Alcover nega informacions aparegudes a *El Obrero Balear* en què s'assegura que en països com Alemanya o Bèlgica els partits socialistes van damunt fulla.

Per il·lustrar aquest tipus de textos, es presenten una sèrie de fragments de disputes. En el primer, Alcover refuta uns comentaris apareguts a *El Obrero Balear* el 29 d'abril de 1911, en què s'augurava que en pocs anys el socialisme seria la ideologia hegemònica dins Europa.

Alcover, dues setmanes després, donava resposta a aquests comentaris publicats per l'òrgan socialista mallorquí, argumentant que no considerava factible que el socialisme esdevingués hegemònic, ja que darrerament tan sols acumulava el que ell veia com a fracassos dels socialistes: el final d'una sèrie de vagues sense la consecució dels objectius inicials i la incapacitat del govern socialista de França per tirar endavant polítiques realment socialistes. Alcover ho expressava d'aquesta manera el 13 de maig de 1911:

En fan de llástima! Es seu paperot de Ciutat vé, dia 29 d'abril, ple d'articletxos de diferents escriguedors, celebrant casi tots es grans triunfs des socialisme, assegurant qu'aquest triunfará, i que's socialisme es inimic de sa guerra, i qu'ells es socialistes en via neguna permetrán qu'Espanya vaja a sostenirne a n-el Marroc.- ¡O socialisets somiadors i desvarietjadors! ¿aont son aqueys triunfs vostros? ¡¿que ja no funciona gens sa vostra memoria? ¡Si aquest any qu'hem passat no vos n'heu duyt més que derrotas i més derrotas! ¿Que van ser més que derrotas tremendes, arrenyonadores per voltros ses vagues

des ferrocarrilayres des Nort de France, quant es vostro antic correlligionari, President des Consey de Ministres de France, En Briand, vos dona aquella gran pellissa? ¿Que van esser més qu'una derrota derrera s'altra per voltros, ses vagues des minayres de Bilbao i sa des matalúrgics de Barcelona d'aquest estiu passat, i sa vaga des calatravins de Ciutat d'aquest ivern? ¿Que's socialisme triunfará ab el temps? E-hu negam absolutament; i si no, ja veure a ont es qu'ha triunfat! ¡Citaume una sola nació, una qu'es una, aont hájeu conseguit res que s'assempli a un triunf! Es ver que a France fa anys que hi ha Governos composts de Ministres socialistes o socialisants; perp ¿qu'han fet, que fan aqueys Ministres dins es Govern? ¿Vos han duyt es reynat des Socialisme? ¿Han implantat a France es sistema socialista? ¡Un rava tort! ¡Que hu diguen es socialistes francesos si's donen per satisfets d'aqueys Governos aont dominen Minsitres socialistes! (“¡Pobres socialistes!”, *La Aurora*, 244, 13.05.1911, p. 1 columnes 2-3).

Un altre fragment que permet veure aquesta voluntat d'Alcover de menysprear el pes dels socialistes dins la política es troba en un article del 20 de setembre de 1913. En aquest text, Alcover responia un article publicat l'1 d'agost del mateix any pel dirigent socialista, Joan Monserrat, al periòdic *La Verdad*. En aquest article, Monserrat assegurava que els socialistes es feien ressò d'una concentració que s'havia organitzat a Lluçmajor (Mallorca) per protestar contra la Guerra de Melilla.

Des de *La Aurora* es refutaven aquests comentaris insistint que els socialistes s'havien mostrat incapaços una vegada darrere l'altra de complir els compromisos d'aturar les campanyes militars espanyoles a Marroc. La resposta d'Alcover a Joan Monserrat arribava amb més d'un mes de retard perquè Alcover es trobava en plena eixida filològica durant l'estiu de 1913. Comentava la informació publicada per Monserrat d'aquesta manera:

Es nombre 1 d'agost mos parla d'un aplec que feren es socialistetxos llucmajorencs contra sa guerra del Marroc. Si es socialistes tenguessen gens de vergonya, no gosarien fer-ne d'aplec ni publicar-ne cap d'article contra tal guerra, allá on ells se passaren prop d'un any amenaçant es Govern d'Espanya i sa Monarquia, que si provaven de moure guerra an el Marroc o de desperar-hi un tir o d'embarcar un homo, mourien una revolució i tomarien es Govern i sa Monarquia i en farien un tap de pica de tots es que no fossen socialistes. Noltros no hi vàrem creure mai que fessen res d'això, i efectivament, fa mesos que hi ha guerra an el Marroc i que hi duen totes ses tropes que es Govern e-hi ha cregudes necessàries, i es s'hora que es socialistetxos no se son moguts; només han moguda a sa llengo protestant dins aplecs no gaire concorreguts contra sa guerra; pero ¡hi van ben alerta a treure cap peu des solc ni a fer cap de ses ateses amb que tantes vegades havien amenaçat! (“¡Altre pic, Toni Nicolau!”, *La Aurora*, 370, 20.09.1913, p. 4, columna 3).

Tres anys després, el 29 de juliol de 1916, Alcover feia extensible als socialistes europeus aquesta incapacitat d'aturar les guerres a causa de la seva escassa influència dins la societat:

Qui no recorda ets estabetjos que feia s'Obrer Balear, quatre o cinc anys enrera amb tots ets altres papingos socialistetxos? avanant-se de que es socialisme havia fetes impossibles ses guerres, i que es Reis, i Comandataris de ses nacions no s'hi atansarien pus a moure guerres, porque se trobarien sensa soldats, porque es poble era socialista per tot arreu; i quant cridarien a les armes, es pobles dirien: No lleu! i apuntarien i desapararien an es seus propis Majors si aqueis tractaven de fer-los la forrosa. I Deu se'n va riure tant des socialistes, que permeté que esclatàs sa guerra des Balcans, i es socialistes d'allà

no l'aturaren ni hu provan d'aturar-la; i poc després esclatà sa guerra d'Itàlia a la Tripolitana, contra sa voluntat des socialistes italians d'aturar aquella guerra, i devers aquell temps Espanya mantengué i mantén encara un exèrcit d'ocupació des tros del Marroc que es tractats internacionals mos senyalen (...). Llavò vengué es gost de l'any 1914, que esclatà sa guerra que encara dura, i dura a ses nacions on es socialistes havien conseguida més forsa, a França, Inglaterra, Alemanya i Itàlia. A la vista està si es socialistes saberen ni pogueren aturar tal guerra, que encara dura i més encesa i més encarnada que mai (“¿S'és vist mai un fracàs més ferest?”, *La Aurora*, 514, 29.07.1916, p. 3-4).

3.2.3 Textos en què es rebaten propostes dels socialistes

Dels textos 197 textos que Alcover va escriure per malfamar el socialisme, 38 rebatien tesis que habitualment sostenien els dirigents socialistes, encara que no fossin posicionaments exclusius d'aquests, com ara la col·lectivització dels béns de producció, la igualtat de rendes, l'abolició de l'esclavitud, la necessitat de posar fi als privilegis dels clergues, la presentació del socialisme com un sistema èticament superior perquè tenia per objectiu assolir la igualtat entre les persones, la visió dels patrons com a explotadors dels obrers, etc.

Un dels plantejaments més freqüents era considerar els patrons i els clergues com a classes passives, que no produïen, i que vivien de manera folgada gràcies a l'esforç i al sacrifici dels obrers. Per il·lustrar-ho, es presenten uns fragments d'una disputa sobre aquesta qüestió. L'1 d'octubre de 1910 a *El Obrero Balear* en la secció “Plumazos”, *Cosquillas* suggeria que per solucionar el problema de l'escassetat de paper, s'obligués els clergues i els capitalistes a treballar els camps improductius. *Cosquillas* titllava clergues i capitalistes de paràsits de la societat. S'expressava en aquests termes:

Se avecina un conflicto que preocupa grandemente á nuestros periodistas. El desarrollo que va tomando la prensa va á acabar, siguiendo por este camino, con la producción de papel, á causa de que empiezan a escasear los árboles de donde se saca la materia para fabricarlo. Nosotros que somos la mar de ingeniosos é inteligentes en estas cosas, nos atrevemos a daros un consejo que, de aplicarlo, dará resultado. Basta que se coja á todo este enjambre de vagos, parásitos de la sociedad, como son los capitalistas, frailes, curas, monjas y demás elementos que viven á costa ajena (...) y obligarlos a tomar las herramientas apetecibles para cultivar los campos que nada producen, sembrando en ellos árboles de los que se extrae el papel y ya tenemos solucionado el caso (“Plumazos”, *El Obrero Balear*, 447, 1.10.1910, p. 1 columnes 2-3).

Dues setmanes després, el 15 d'octubre, Alcover refutava amb vehemència les paraules de *Cosquillas*. Assegurava que sense capitalistes no hi hauria fàbriques ni màquines per donar feina als obrers. Pel que fa al clergat, feia una defensa de la seva funció d'atenció als fidels i de la seva funció social de protecció dels desemparats. Ho expressava d'aquesta manera:

De manera que, segons ets escrigadoretxos de s'Obrer Balear, es qui vivien a costa d'altri son es capitalistes, es capellans, es frares, ses monjes (...) ¿Que farien ets obrers sense's capitalistes? ¿Com s'arretglarien ets obrers se's capitalistes tancaven ses fàbriques i aturaven totes ses feynes que donen a

fer? ¿Qui servex es feels de tot lo mon, es milions i milions de feels, en ses seves necessitats espirituals i morals, més que's capellans, frares i monjes? (...) ¿Quina feynada no tenen ses monjes ab so servici de malalts d'hospitals i cases particulars, ab so servici de pobres veys i joves dins hospicis i assil, ab s'ensenyansa de nins i nines? ¡Axó son es perfandos, es parásits de sa sociedad! (“¡Ah gran mentider!”, *La Aurora*, 214, 15.10.1910, p. 3, columna 2).

Una altra qüestió que va rebatre Alcover en relació amb els principis del socialisme va ser el plantejament de Gabriel Alomar en un article del 24 de setembre de 1910 a *El Ideal*, en el qual vinculava socialisme i catalanisme. Alomar considerava que ser socialista duia implícit ser catalanista. Alcover, en un article del 2 d'octubre del mateix any, afirmava que el plantejament d'Alomar era incorrecte. Per Alcover, catalanisme significava la voluntat de recuperar la situació política en què es trobaven les Illes Balears, el País Valencià i Catalunya amb anterioritat als decrets de nova planta imposats després de la Guerra de Successió (1701-1715) per Felip V. Segons el canonge manacorí, aquella situació no es podia deslligar de la tradició cristiana, mentre que els socialistes propugnaven un sistema polític completament nou i deslligat del cristianisme. Ho expressava en aquests termes:

[Una bajanada] E-hu es sense dupte sa qu'etziba N'Alomar dissapte passat demunt es paperot republicá *El Ideal* dient que 'es socialisme resulta, ab ses seves definicons, catalanista'. Veyam ¿aont son aquexes 'definicions'? (...) I es una cosa claríssima. Es catalanisme, com es mallorquinisme, com es valencianisme, no es més que s'aspiració, es desitx, es voler que Catalunya, Mallorca, València, recobrin tot lo qu'un temps tenien com-e pobles espanyols, com-e nacions espanyoles que totes plegades componien Espanya; que recobrin sa seua personalitat política i administrativa, així com la tenguérem bax des nostros antics reys, i la conservárem fins que el Rey Felip V mos ho llevá tot, sa primeria des sigle XVIII, contra tota equidat, contra tota justícia, (...) Ara bé, tant ses idees socialistes com ses de N'Alomar, que encara son pitjors, son contràries a tota sa nostra tradició gloriosa; volen capgirar el mon demunt devall i esborrar tot lo que hi escrigueren i feren es sigles passats, fundament relligiosos, cristians de rel. Per axó es socialistes, axí com son estats sempre dins Espanya, resulten uns contraris, uns inimics mortals des catalanisme, des mallorquinisme i de tot lo que fassa olor de tradició cristiana (“Bejanada sense motlo”, *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

En aquest mateix sentit, el 14 d'octubre de 1911, Alcover rebatia un article de la líder socialista Angelica Balabanoff, publicat per *El Obrero Balear* una setmana abans, el 7 d'octubre. Balabanoff sostenia que els únics que de manera efectiva s'oposaven al manteniment dels privilegis per part dels clergues i, per tant, a l'explotació dels obrers, eren els socialistes. Els burgesos encara que adesiara es manifestessin obertament anticlericals, tot d'una que veien amenaçat el sistema capitalista es posaven al costat de l'Església i conjuntament, Església i burgesia, explotaven els obrers. Aquest anticlericalisme superficial de la burgesia es donava, segons Balabanoff, en comunitats en les quals encara no s'havia engegat la lluita de classes. Ara bé, arribats a l'estadi en què calia optar per un sistema capitalista o socialista, la burgesia s'alineava amb el clergat:

Cuando el clericalismo amenaza los intereses de clase de una determinada sección de la burguesía, esta sección burguesa asume un carácter hostil al clero y apela al proletariado para servirse de él en su lucha.

Pero la hostilidad entre el clero y la burguesía no puede perdurar, especialmente en los momentos actuales en que los problemas secundarios y accidentales desaparecen ante la gran lucha que reúne en estrecha y única haz á todos los explotadores, sin distinción alguna contra todos los explotados (“Anticlericalismo y socialismo”, *El Obrero Balear*, 499, 7.10.1911, p. 2).

Alcover es mostra indignat per les paraules de Balabanoff i s’afanya a argumentar que l’Església no pot ser vista com a opressora dels obrers sinó més aviat com a redemptora. Per demostrar-ho, presenta tot un seguit d’episodis de la història d’Europa en què, segons Alcover, l’Església va protegir les persones més desfavorides: durant les invasions dels pobles germànics arran de la caiguda de l’Imperi Romà, l’Església va posar-se al costat dels que patien; es va posar al costat del poble contra la tirania de certs monarques durant l’edat mitjana; va propiciar l’abolició de l’esclavitud; l’encíclica *Rerum Novarum* de Lleó XIII va suposar una defensa dels drets dels treballadors i un toc d’atenció als patrons que explotaven els seus empleats. Ho expressava en aquests termes:

De manera que l’Esglesia, que ab s’Autoritat i ab sa Gracia de Deu va regenerar el mon, va rompre ses cadenes de s’esclavitut que dues terceres parts de s’humanitat rossegaven; que durant es quatre i cinc segles d’invasions de bárbaros que va petir es mig-dia i occident d’Europa, invasions que hu passaven tot a foc i a sanc, ella l’Esglesia era’s redòs, s’agombol i es refugi de tots es desvalguts; l’Esglesia, que durant es vuyt o nou sigles de s’edat mitja sostengué ses grans lluytes contra sa tirania i despotisme de reys, prínceps i emperadors en defensa de sa llibertat des pobles i de sa dignitat humana; l’Esglesia, que an es temps moderns ha estada sempre an es costat des trebayadors contra sa codicia i crueldat de tots es codiciosos i cruels, condemnant s’usura i s’esclavitut; l’Esglesia, que per boca de Lleó XIII, doná aquella immortal Encíclica senyalant ab gran valentia es drets d’ets obrers juntament que es seus devers i cantant an es patrons ses grans veritats que may les haguessen cantades; l’Esglesia, idò, segons aqueixa desenfreida de Balabanoff, ara resulta qu’es s’esplotadora més grossa des trebayadors, es cap de tots ets esplotadors des poble. Es fals i mentida! es una calumnia infame, es una canallada dir això de l’Esglesia (“¡Quina hipoteca deu ser ella!”), *La Aurora*, 266, 14.10.1911, p. 1, columna 4).

Una altra de les qüestions que eren objecte de disputa era el paper de la dona dins la societat. Josep Monserrat escrivia a *El Obrero Balear* en què afirmava que els socialistes havien de tenir com a prioritat l’emancipació de la dona. Segons Monserrat, aquesta emancipació consistia a facilitar-li l’accés a l’educació, desvincular-la de l’Església i fer-la partícip de la lluita de classes:

El llevar á cabo una activa campaña de propaganda en pró de la emancipación de la mujer comprende uno de las más trascendentales deberes que en toda la extensión de la palabra nos atribuimos los jóvenes socialistas (...) dediquemos una constante labor educativa en pró de nuestras mujeres que tan necesitadas están de ella. Crear una escuela laica ó neutra para niñas, es á mi entender, la primera medida que adoptar debemos, para continuar nuestra tan grande y noble empresa. Difundamos folletos, libros y periódicos (...) Persuidámoslas del error en que diariamente tropiezan, frecuentando iglesias y confesionarios. Desprendámoslas de todo prejuicio religioso, por ser éste empobrecedor y entenebrecedor de sus delicados cerebros (...) conduzcámoslas al terreno firme y sólido de la lucha de clases (“Nuestro deber”. *El Obrero Balear*, 495, 9.09.1911, p. 3).

Alcover va refutar l'article de Josep Monserrat argüint que la tasca d'emancipació de la dona ja l'havia engegada l'Església amb la cristianització de la societat i era, precisament, freqüentant les esglésies que les dones podrien rebre la formació adequada:

I ¿qui la va treure a sa dona d'aquella esclavitud horrorosa aont la tenia es gentilisme? ¿O no hu sabeu, Pepet, qui la va treure d'aquella esclavitud? No foren ets incrèduls, ni es renegats, ni es qui bramen en sentir anomenar Deu; va esser l'Església Catòlica, va esser sa Relligió Cristiana, que va treure sa dona de tal esclavitud (...) I vos, ¡o gran cap-verjo! voleu emancipar sa dona, la voleu redimir, la voleu educar i dignificar, posantli dins es cap que no s'ha d'acostar per res a l'Esglesia ni an es confessionaris, perque sa Relligió deys que empobreix i enfosqueix es cervell (...) No, no n'hi ha, ni n'hi ha haguda ni n'hi haurá may cap de llum tan bona per il·luminar i enriqueix es cervell com sa Relligió cristiana! No, Pepet, negú may ha fet, fa ni farà tant pe' s'educació i sa redenció i sa dignificació de sa dona com han fet ses esglesies i es confessionaris ("E-hu veys com mostrau ses oreyes?", *La Aurora*, 262, 16.09.1911, p. 1 columnes 3-4).

3.2.4 Textos en què es mostren les desavinences entre socialistes

Com ja feia amb els republicans en la seva temptativa de projectar una imatge negativa de les esquerres, Alcover va dedicar tota una sèrie de textos a posar l'accent en les discrepàncies que sorgien entre els líders socialistes o entre aquests i altres líders del moviment obrer. Concretament, dels 197 textos que giren al voltant del socialisme, 24 se centren en les dissensions entre socialistes. Els temes són diversos, però van sempre en el mateix sentit: demostrar que els partits d'esquerra no són aptes per governar, ja que estan contínuament immersos en lluites internes, "si ara que no comanden, ja se baraien com escorpins es socialistes ¿que farien si demá entraven, si arribaven mai, que no hi arribarán, a constituir un Govern socialista?⁸⁷" es demanava Alcover interpel·lant els seus lectors. Així, en les pàgines de *La Aurora*, Alcover escriu sobre diferents conflictes que es van originant dins aquests partits: les desavinences entre els dirigents de la Conjunció republicano-socialista tant en l'àmbit estatal com en el local; en la disputa que van mantenir l'agost de 1912 *El Obrero Balear* i *El Rayo*, òrgans dels socialistes i dels anarcosindicalistes, respectivament, en relació amb qui representava millor els obrers; les crítiques que des d'*El Obrero Balear* es feien als regidors republicans de l'Ajuntament de Palma perquè el setembre de 1912 no es van oposar a les subvencions que l'ajuntament concedia per a festes i funcions religioses; la desautorització que a les acaballes de 1912, en un míting socialista, es va fer de Francesc Roca, únic regidor socialista de l'Ajuntament de Palma; les acusacions de traïció contra Melquíades Álvarez i contra Gumersindo de Azcárate al començament de 1913 per haver-se entrevistat amb Alfons XIII i per voler arribar a acords amb el Partit Liberal i amb la monarquia; la ira dels articulistes d'*El Rayo* contra Francesc Roca el mes d'agost de 1913 per no haver fet prou pels obrers des de la seva regidoria; o la polèmica entre dos socialistes destacats, Llorenç Bisbal i Jaume Bauzá, pel control de l'Agrupació Socialista de Palma.

⁸⁷ "Es companys Bisbal i Bauzá", *La Aurora*, 371, 27.09.1913, p. 4, columna 2.

Per il·lustrar aquest tipus de textos es presenten una sèrie de fragments en què Alcover posa l'accent en les discrepàncies entre socialistes o entre socialistes i altres grups d'esquerra. En primer lloc, es reproduïx un tros d'un article en què Alcover es feia ressò de les desavinences que existien entre els líders de la Conjunció republicana socialista en l'àmbit estatal. La Conjunció republicana-socialista era una coalició entre els principals partits republicans espanyols i el Partit Socialista Obrer Espanyol. Va organitzar-se després de la Setmana Tràgica amb l'objectiu d'acabar amb l'hegemonia dels partits dinàstics, el conservador i el liberal. Tot i que en les eleccions a Corts del 8 de maig de 1910 van obtenir uns bons resultats, un 10% dels sufragis, l'èxit no es va repetir i la Conjunció va anar perdent pes electoral en els comicis posteriors. Aquesta pèrdua de suports va ser deguda en gran part a les dissensions internes que van començar a esclatar cap al 1911. És precisament en aquestes dissensions on Alcover trobava el pretext per argumentar que els socialistes i els republicans no eren capaços de posar-se d'acord. A *El Obrero Balear* del 30 de setembre de 1911, però, es negava que hi hagués tals dissensions en la Conjunció republicano-socialista:

Ya que tan lindamente han vociferado los periódicos locales sobre una segura rotura de la Conjunción republicano-socialista, y principalmente la *criada* del Círculo Liberal, copiamos el siguiente artículo de Nueva España para que sirva de mentís á esta prensa servil (*El Obrero Balear*, 498, 30.09.1911, p. 1, columna 1).

La setmana següent, el 7 d'octubre de 1911, Alcover insistia que la Conjunció estava abocada al fracàs per mor de les desavinences entre els seus dirigents. Insinuava que precisament aquestes divisions eren el que impedia a les forces d'esquerra assolir majors quotes de poder:

S'Obrer Balear assegura dissapte passat que no es ver que sa Conjunció, sa lliga de republicans i socialistes se sia rompuda; pero de fet ¡vaja si hi està! Es fet e-hu demostren qu'En Pauet Iglesias i En Sorianetxo tiren per un vent, i N'Azcarate, En Melquiades Álvarez i En Galdós per un altre (...) Això es sa sort d'Espanya: que's nostros republicans no's saben entendre enlloc, ni dins cap regió ni ciutat ni dins tot Espanya; i sempre son estats així ("¿Vol dir no s'es rompuda?", *La Aurora*, 265, 7.10.1911, p. 2, columna 2).

Les desavinences en l'àmbit estatal tenien la seva translació a l'àmbit local: els socialistes de Palma es van enfrontar al dirigent republicà Jeroni Pou i van manifestar que no era possible l'entesa amb ell en el marc de la Conjunció republicano-socialista. Alcover es fa ressò a *La Aurora* d'aquestes desavinences i celebra que les forces d'esquerra no puguin conviure:

Si, es partit socialista de Palma declara solemnement que no vol haver-les pus ab so Comité des Casino de l'Unió Republicana que té per President D. Jeroni Pou, perque'l considera estern i estrany a ses aspiracions de sa Conjunció Republicana-Socialista. Vaja, es partit socialista escomunica es partit republicà. Bé va sa cosa! Son deliciosos aqueys revolucionaris; se son enacapirronats ab so fermos riure pe'ses butxaques. Barayantse ells ab ells, així mos volen dur sa república. ¡Bon carreranc han pres! ¡Endevant ses atxes, republicanetxos i socialistetxos! ¡donauvosne de llerendera fins que noltros direm basta! ("Ja s'han partits es rebassons", *La Aurora*, 11.11.1911, p. 2, columna 3).

Un altre exemple d'aquest propòsit d'Alcover de fer-se ressò de les desavinences entre socialistes es troba en un text del setembre de 1913 en el qual explicava que Llorenç Bisbal i Jaume Bauzá⁸⁸ mantenien una disputa pel control de l'Agrupació Socialista de Palma. La lluita entre aquests dos dirigents es va iniciar el 1911 i va generar un intercanvi d'acusacions i retrets a través d'articles de premsa. Bisbal escrivia a *El Obrero Balear* i Bauzá, a *El Rayo*. Alcover se'n feia ressò des de les pàgines de *La Aurora* en aquests termes:

Aqueis companys socialistes, aqueis dos caporals des socialisme mallorquí, un demunt Obrer Balear i s'altre demunt El Rayo les s'han donades de casta forta sobre quin des dos es més bon socialista, acusant-se mutuament de farsants i d'explotadors des poble. Noltros no sabem qui és que té raó, En Bisbal o En Bauzá; lo que si deim que s'immensa majoria des caporals socialistes no són més que uns farsants i uns explotadors des poble en tota s'extensió de sa paraula ("Es companys Bisbal i Bauzá", *La Aurora*, 371, 27.09.1913, p. 4, columna 2).

Les picabaralles dialèctiques dels socialistes també es donaven amb els anarquistes, que, juntament amb republicans i socialistes, representaven l'oposició per l'esquerra als partits dinàstics. Durant el mes d'agost de 1912 aparegueren a *La Aurora* quatre textos en què Alcover comunicava als seus lectors que socialistes i anarquistes s'insultaven insistentment per desacord amb relació a la vaga de sabaters del 1912:

Es socialistes demunt s'Obrer Balear i es sindicaletxos demunt *El Rayo* segueixen esclentxantse, dientse es nom des porc sobre qui es més socialista o més anarquista o més Pere-Peixet-ferro-de-baldufa. An això se redueixen es socialisme i es sindicalisme: a arrieses, barbaridats, desconcordies, barayes, desgavells, escàndols. Lo més petit que diu un socialista demunt s'Obrer Balear a un sindicalista de *El Rayo*, es demanar per aquest un aubardá. ¡O si n'havien de fer d'aubardans per tots es socialistes i sindicalistes que n'han mester, molta de feyna tendrien ets aubardaners ("Com a cans i gats", *La Aurora*, 309, 10.08.1912, p. 1, columna 3).

Amb relació a aquesta disputa entre socialistes i anarquistes, el 24 d'agost de 1911, *El Obrero Balear* va publicar una carta de Cosme Salvà en la qual es queixava amb acritud de la disputa entre socialistes i anarquistes, i els empenyia a posar-hi fi perquè l'únic que aconseguien era reforçar els adversaris dels partits d'esquerra, com, per exemple, els responsables de *La Aurora*:

Es de lamentar que en periódicos obreros que toda su labor tiene que dedicarse a combatir la inicua é infame explotación capitalista, y defender a los trabajadores, de los ataques y atropellos que reciben a diario, tengamos que contemplar un espectáculo tan desagradable para los ideales de emancipación, como el que están dando *El Rayo* y *El Obrero Balear*, con motivo de discutir la huelga de zapateros (...) ¡Sí, compañeros todos! Fijad vuestra atención en lo que lleva publicando y sigue publicando la *ramera inquisidora*, mirad las columnas de esa víbora reaccionaria que el pueblo de Manacor tuvo la desgracia de servirle de cuna, la cual tiene la desvergüenza de titularse *La Aurora*, siendo más propio titularse *La asquerosa*, y veréis de qué manera tan infame, valiéndose de la polémica, insulta a los socialistas y sindicalistas de Palma, siendo para ella los escritos que con motivo de dicha polémica publica *El Rayo* y

⁸⁸ Jaume Bauzá Far (Palma, 1881-Porreres, 1936). Dirigent socialista. Per discrepàncies amb Llorenç Bisbal, va abandonar les files socialistes el 1913 per integrar-se a la Confederació Nacional de Treballadors (CNT), encara que a la dècada dels anys vint va reprendre la militància socialista i va arribar a ser president de la Unió General de Treballadors (UGT) i regidor de l'Ajuntament de Palma.

El Obrero Balear, bombones, los cuales se los come riendo a carcajadas al ver que sus eternos enemigos se combaten entre sí, y les dejan, por lo tanto, el campo abierto para que siga su camino de atrofiadora de cerebros y propagadora del Santo Oficio (*El Obrero Balear*, 544, 24.08.1912, p. 2, columnes 2-3).

Una setmana després, Alcover subscribia les paraules de Salvà i es mostrava satisfet de provocar les desqualificacions que l'articulista dedicava a *La Aurora* i a ell mateix, ja que per a Alcover eren l'evidència que els seus articles tenien l'efecte desitjat:

Aqueys remeulos des socialistes contra *La Aurora* mos umplen de satisfacció, perquè demostren que'ls afinam es nalet, que'ls-e tocam es golès, que'ls -e ferim an es viu, que'ls-e posam terra a s'escudella, que'ls-e desbaratam sa potranca. Quant es missatges d'En Barrufet no mos poren veure ni pintats, senyal que afinam es fil de ses neules i que tenim bon tir ("Se veu que los cou", *La Aurora*, 312, 31.08.1912, p. 2, columna 1).

3.2.5 Textos en què es mostra la incapacitat dels socialistes per governar

Alcover va dedicar 16 dels 197 textos que tractaven sobre socialisme a convèncer els lectors que els socialistes no eren aptes per ostentar responsabilitats de govern. Un exemple il·lustratiu es troba en un text del 25 de març de 1911. Dues setmanes abans d'aquesta data, l'11 de març, a *El Obrero Balear*, es publicava una notícia d'una conferència que sota el títol "Personalidad y socialismo" havia impartit el catedràtic de Montision i dirigent socialista, Baltasar Champsaur, a Palma, al local de la Federació de Societats Obreres. Una de les idees que havia expressat Champsaur era que no hauria d'haver-hi governants ni governats, amb la qual l'auditori, segons comenta el redactor, estava d'acord:

Se demuestra que el proletariado de Palma, como el de todas partes, conoce y estima la doctrina socialista. Buena prueba dá en todos momentos que se habla de abolir la propiedad individual, como sucedió al explicar D. Baltasar los medios que se vale el poderoso, ó el déspota para mantener sus privilegios. En un todo estamos conformes, no debemos consentir la casta patricia, debemos, igualmente, obligar al trabajo á todos los mandarines; sí, en la vida privada como en la vida pública, no debe haber gobernantes ni gobernados; no debe haber condes ni duques, ni grandes de España, ni Toisón de oro, ni mantos de Calatrava, ni fajines, ni cruces, ni... ("Propaganda socialista", *El Obrero Balear*, 469, 11.03.1911, p. 2, columna 1).

Alcover es mostrava indignat amb la reflexió del líder socialista, especialment amb la qüestió relacionada amb l'absència de governants i governats. Responia amb amargor dient que efectivament no hi hauria governants ni governats perquè els socialistes serien incapaços d'assumir tals responsabilitats i que Espanya seria un caos semblant al caos en què es trobava immers el partit socialista:

Vol dir, ab entrar voltros socialistes, ni hi ha de ver governants ni governats? I ¿com será axò? ¿que será porque no entrareu fins que tothom se'n será anat a fer vaumes a So'n Tritlo i a veure St. Pere o En Barrufet? ¿Vol dir, en entrar voltros ¡fora governants ni governats! De manera que voltros i tot no

governareu? Idò ¿que dimoni fareu si en haver guanyat, si en esser entrats no governau? (...). Ben mirat, teniu raó. Si entráveu qualque dia, que no entrereu may, en no esser dins l'infern si no vos convertiu; si entráveu, vertaderament no n'hi hauria de governants ni governats perque no hi hauria govern no orde ni pau; no hi hauria més que desorde, desgavell, renou, rebumbori, talabastax, guerra, bordell, disolució, abominació, un cocórum de cent mil dimonis, que hi ballarien de capoll. Axò seria es reynat des socialisme (...) seria l'Espanya en gros lo qu'es avuy es Partit socialista en petit: una trequelada d'esplotadors i d'opressors ("¡Aquest caparrí vostro!", *La Aurora*, 237, 25.03.1911, p. 1, columnes 3-4).

Per demostrar que els socialistes no tenien la capacitat de dirigir un estat, Alcover recriminava a Pablo Iglesias que no expliqués la situació financera en què es trobava el partit tot i haver-se compromès a fer-ho. Alcover afirmava que si els socialistes eren incapaços de dur una bona gestió econòmica del seu partit, no era convenient que assumissin la responsabilitat de governar un país. Alcover ho expressava en aquests termes:

Segueixen En Pauetxo Iglesias i los seus promovent vagues per tot arreu d'Espanya, armant rebumboris i alguers per tenir excusa de no celebrar es famós Congrès des socialistes durant aquest mes, que es quan toca celebrar-lo. Aquest congrés ja l'havien de celebrar an es setembre d'entany, i per amor de ses vagues que llavò promogué En Pauetxo, no'l celebraren. Es es famós congrés on En Pauetxo ha de rendir contes de lo gastat i cobrat des Partit (...) Aqueys contes ja les havia de rendir fa deu anys; i, d'embuyats que les tenia, no los pogué presentar llavò ni a cap des congressos que cada tres anys han anat celebrant es socialistes. Es tan escandalós tot això, que's metexos socialistes que no son de sa cassoleta d'En Pauet i hi veuen dos dits lluny, se donen per enganats i están disposats a armar un escándol i deixar es seu caporal a la pública vergonya (...) Ara considerau lo que seria s'Estat socialista, es Govern Socialista, si es socialistes arribaven may a esser Govern, a comadar sa Nació! ("O sa moralidat i s'honradesa des socialisme", *La Aurora*, 315, 21.09.1912, p. 2, columna 1).

Una altra estratègia emprada per Alcover a l'hora de combatre els adversaris polítics era posar exemples en els seus textos d'allò que passava a l'estranger. França era un referent per als republicans, ja que representava el triomf dels ideals republicans; Portugal era un exemple del triomf d'una revolució que havia fet caure la monarquia. S'ha vist en l'apartat 3.1.3, que Alcover presentava la vida pública en aquests països o bé com un estat de conflictivitat permanent o bé com la quinta essència de l'anticlericalisme. Alcover va emprar el mateix procediment per combatre el socialisme: va cercar episodis en què el socialisme havia estat hegemònic en algun país i va centrar-se en els aspectes negatius d'aquest període en què polítics socialistes tenien responsabilitats de govern. El país triat torna a ser França, concretament, descriu els problemes socials i econòmics que es van produir durant els primers mesos de la Segona República Francesa (1848-1852). Durant aquests primers mesos de la Segona República, els socialistes van tenir un pes important dins el govern provisional de concentració, per la qual cosa es van impulsar una sèrie de mesures encaminades a millorar la situació precària de la classe obrera. Algunes d'aquestes mesures van ser la implantació del sufragi universal masculí o la creació dels "tallers nacionals", que tenien com a objectiu garantir un lloc de feina per a tothom. Alcover pretén demostrar que aquests mesos en què França va ser *de facto* una república socialista, el país va esdevenir caòtica perquè qualsevol tenia dret a vot i qualsevol persona, gràcies als "tallers nacionals", podia disposar

d'un sou independentment que treballés. D'aquesta manera, Alcover contribuïa a difondre la idea que permetre que polítics socialistes assumissin tasques de govern era un acte irresponsable. Segons es desprèn de les seves paraules, França havia esdevingut un lloc ominós durant els primers mesos de la Segona República Francesa:

Sa demagògia pretenia que tots, capaços o no, prenguessen part en sos negocis públics; sa filantropia volia que tots, trebayassen o no, tenguessen igual part de bens: es govern venia obligat a donar -millor dit, a pagar- trebay a tots: cadascú havia d'esser pagat, no segons sa seva capacitat, sinó segons ses seues necessitats. Per consegüent, ets obrers parisencs deixaren de cansarse, i pretengueren que les havien de mantenir gratuïtament; s'obrien tallers aont tot obrer rebia des Govern, no pròpiament trebay sino paga. Cent mil persones arribades de tots es punts de sa nació, vivien a costes de s'Estat. Reunits dins aquells tallers, no trebayen, sino que discutien ab ses armes ab sa má; i pobre de s'obrer honrat qu'hagués continuat trebayant per guanyarse es pa! (...) S'anarquia s'estenia per tot, cada francès se veyia obligat a armarse per defensar sa propia casa ("República socialista", *La Aurora*, 308, 3.08.1912, p. 4, columna 3).

Els resultats de les eleccions del 23 d'abril de 1848 van apartar del govern els dirigents socialistes i els radicals. El nou govern, partidari d'una república liberal, va eliminar els "tallers nacionals", la qual cosa va provocar una forta revolta a París, coneguda com les *Jornades de Juny*. Alcover es fa ressò també d'aquella revolta, presentant-la com una altra conseqüència negativa de les polítiques socialistes:

Aquells lladres doctrinaris, irritats perque, una vegada espulsats es tirans no les permetien es robo, agafaren ses armes, y en nombre de 100.000 proletaris, demanaren sa "República democràtica" i s'"organización des trebay." Quant los proposaren en aquells trebayadors que anassen a desbançar terres incultes, se posaren furiosos i ompliren París de sanc, matant en tres dies més de 5.000 persones." Això, que pareix una fantasia d'un burgués poruc, somiant es futur estat socialista, no és més qu'un botó de mostra, una llunyana descripció de lo que va esser s'esvortada república socialista de l'any 1848 a França ("República socialista", *La Aurora*, 308, 3.08.1912, p. 4, columnes 3-4).

3.3 La Setmana Tràgica

La Setmana Tràgica va ser una revolta violenta que va tenir lloc a Barcelona entre el 26 de juliol i el 2 d'agost de 1909, en la qual grups d'obriers descontrolats van assaltar i cremar edificis religiosos i es van enfrontar a l'exèrcit i a la Guàrdia Civil. De segur que les causes de la Setmana Tràgica s'havien anat congriant durant dècades a partir de la tensió i el malestar que hi havia entre els obrers, motivats per unes condicions de vida precàries. Això no obstant, la causa immediata es troba en la decisió del govern espanyol de fer una lleva de 40.000 reservistes per reforçar així el contingent militar a Marroc amb la finalitat de mitigar la insurrecció de les cabiles rifenyas. Atès que la majoria dels homes cridats a files eren obrers pares de família, que, a més, no disposaven dels fons suficients per pagar el cànon de 6000 rals que els eximia d'anar a la guerra, la indignació va anar creixent fins al punt que es va declarar una vaga general per al 26 de juliol. Aviat, però, la

situació es va descontrolar, va desbordar el Comitè de Vaga i va degenerar en actes de violència arreu de la ciutat de Barcelona en contra, especialment, d'edificis religiosos. El govern espanyol, presidit per Antoni Maura, va declarar l'estat de guerra per reprimir la revolta i l'enviament de tropes a Barcelona va fer que el 2 d'agost la ciutat recuperés la normalitat. Tanmateix, però, les conseqüències dels fets del juliol de 1909 van ser dramàtiques: hi van morir un centenar de persones; es van fer 2500 detencions; 2000 persones van exiliar-se per por de la repressió; es van suprimir les garanties constitucionals a Barcelona fins al novembre de 1909; es van cremar vuitanta edificis religiosos, 40 dels quals eren convents i 21, esglésies; i es van fer 216 consells de guerra, dels quals en van resultar 14 penes de mort i cinc es van executar.

Una de les cinc penes de mort que es van executar va ser la del pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia (1859-1913). El procés contra el pedagog va ser una farsa, ja que mai no es va poder provar la seva vinculació amb els fets de juliol i la seva execució el 13 d'octubre de 1909 al castell de Montjuïc de Barcelona va provocar indignació entre la comunitat internacional, que va veure en Ferrer un cap de turc, i va propiciar el final polític d'Antoni Maura.

Els fets de la Setmana Tràgica van generar una quantitat considerable de textos d'Alcover en *La Aurora*. Concretament, 104 dels 935 textos sobre política tracten algun aspecte relacionat amb la Setmana Tràgica. El 70% d'aquests 104 escrits van publicar-se entre el març de 1910 i el novembre de 1912. Encara que se'n troben fins al 1916, a partir del 1913 les polèmiques al voltant de la Setmana Tràgica deixen de ser habituals.

L'opinió d'Alcover sobre la Setmana Tràgica no presentava clarobscur, en cap moment cercava responsabilitats compartides o intentava trobar una explicació als actes de violència, com va fer Joan Maragall en el seu article "La ciutat del perdó." Alcover només feia una lectura de la Setmana Tràgica: va ser una revolta en contra el clergat, completament injustificada, liderada per Ferrer i Guàrdia i les forces d'esquerra -en les quals incloïa els anarquistes, els socialistes i els diferents grups republicans, especialment els lerrouxistes, i executada per grups d'obriers incontrolats. Aquesta postura es veu nítidament en un text del 10 d'octubre de 1914. Ni el distanciament dels fets, passats cinc anys, li van fer matisar la postura. És la mateixa que va defensar en tots els textos sobre els fets que van aparèixer a *La Aurora* entre 1910 i 1916:

Es primer dia comensà per una protesta contra tal guerra, pero s'hora baixa des primer dia i tots ets altres dies d'aquella setmana nefanda no va esser més que un enfilall horrorós de robos, incendis, assassinats i profanacions de cadàvers, no contra es Govern, no contra ses Autoritats Militars que eren ses qui se'n duien la gent a la guerra, sino contra frares i monges i capellans i establiments benèfics de relligiosos i relligioses que se consagraven an es servici des pobres malalts, veis i desvalguts. ¿Què tenien que veure capellans, frares, monges, esglesies, convents, escoles catòliques, hospicis relligiosos; ¿què tenien que veure amb sa guerra de Melilla? L'havien demanada? L'havien promoguda? E-hi tenien art ni part? No i mil voltes no! Per que, idò, aquells bandetjats, lladres, incendiariis i assassins, que En Ferrer capitanetjava i s'*Obreretxo* defensa, anaren a pegar a capellans, frares, monges, esglesies, convents, hospicis i escoles de relligiosos? Ah! perque aquells lladres, incendiariis, bandetjats, assassins ses darreres que tenien de protestar contra sa guerra; ells a lo que anaven era a assaciar sa seua rabia de dimonis d'infern contra Deu i d'omplir-se ses butxaques, robant, calant foc i matant ("Bona casta de protesta", *La Aurora*, 420, 10.10.1914, p. 3, columna 3).

Pel que fa als temes que es van tractar en els 104 textos sobre la Setmana Tràgica, la gran majoria giraven al voltant de Francesc Ferrer i Guàrdia: la seva vinculació i responsabilitat pels crims comesos durant la Setmana Tràgica; la legalitat del procés judicial que el va conduir a la pena de mort; el paper dels dirigents del Partit Republicà Radical, o lerrouixistes, en aquest procés; el llegat ideològic anys després de la seva mort; la polèmica per la decisió de dedicar-li un monument a Brussel·les; la controvèrsia per la proposta de dedicar-li'n un a la ciutat de Barcelona; el grau de responsabilitat d'Antoni Maura i Juan de La Cierva, president del consell de ministres i ministre de la governació durant la Setmana Tràgica, en la condemna i execució de Ferrer i Guàrdia, etc. Concretament, 49 dels textos sobre la Setmana Tràgica, pràcticament la meitat, són sobre el pedagog català.

Altres temes que van ser objecte de controvèrsia entre Alcover i els periòdics d'esquerra són la legitimitat o la licitud dels fets de juliol de 1909 a Barcelona: la crema d'edificis religiosos, els enfrontaments amb les forces de l'ordre, la negativa d'embarcar cap a la Guerra de Melilla, etc. En un altre grup de textos es reflexiona sobre les conseqüències o la transcendència de la Setmana Tràgica per al moviment obrer. Finalment, es troba un altre conjunt de textos en els quals l'objecte de disputa és escatir qui és el responsable dels avalots.

A fi d'il·lustrar la visió d'Alcover sobre la Setmana Tràgica així com les distintes disputes que va tenir, s'ha optat per classificar els textos relacionats amb els fets de juliol de 1909 en quatre categories temàtiques: 1) textos al voltant de la figura de Francesc Ferrer i Guàrdia; 2) textos en què es reflexiona sobre la responsabilitat de la Setmana Tràgica; 3) licitud dels crims que es van cometre; 4) Conseqüències i transcendència de la Setmana Tràgica.

3.3.1 Textos redactats al voltant de la figura de Francesc Ferrer i Guàrdia

Francesc Ferrer i Guàrdia havia fundat el 1901 a Barcelona l'Escola Moderna, que impulsava un model d'educació laic, racionalista i independent de l'Església i de l'Estat. Al mateix temps, finançava una editorial i diversos periòdics: *La Huelga General*, *L'École Renovée*, *Solidaridad Obrera* mitjançant els quals difonia els ideals revolucionaris. L'escola va tenir un èxit considerable, però va ser clausurada el 1905 quan un empleat de l'editorial, Mateu Morral, va atemptar contra Alfons XIII. Ferrer va ser processat, acusat d'haver estat l'inductor de l'atemptat però va ser absolt per falta de proves. El 1909 va ser detingut, processat i condemnat a mort pels fets de la Setmana Tràgica. A partir de l'execució, Ferrer va esdevenir un màrtir de les esquerres i de l'educació laica. La seva figura va ser objecte de controvèrsia entre els sectors conservadors i els sectors d'esquerra, com ho demostra la polèmica que es va generar per mor del monument que se li va dedicar a la ciutat de Brussel·les: uns els presentaven com un criminal i els altres com un màrtir.

En un text del 27 de juliol de 1910, es veu clarament la postura d'Alcover amb relació a la polèmica sobre la figura de Ferrer i Guàrdia. Per Alcover, no hi havia dubte que Ferrer era el responsable dels fets de la Setmana Tràgica i, per tant, considerava justa la condemna a mort. Lamentava i criticava l'actitud de la premsa d'esquerres, segons ell, obcecada a demostrar que

Ferrer i Guàrdia havia estat condemnat injustament, sense proves i amb la connivència del govern d'Antoni Maura:

¡De quina manera menten es paperots republicans i socialistes i anticlericals, jurant i perjurant qu'En Ferrer era innocent, i que sa sentència contra ell va esser injusta! Es ver que, quant se dictá, se posá de manifest fins a sa derrera evidència qu'ell era estat es capitá i sa causa principal de sa *setmana vergonyosa*. Axó es ben ver, com es també ben ver que, qui condanná En Ferrer no va esser En Lacierva ni En Maura, sinó es Tribunal militar, sense cap intervenció des Govern. Axó es ben ver. Pero ¿que'ls importa a n-es paperots anticlericals sa veritat? Ells, per sa seua, menten descaradament, trepitjen sa veritat, vomiten calumnies a forfolons, dient qu'En Ferrer era innocent, i qu'En Maura i En Lacierva el feren fusellar ("Infàmies, 27.07.1910, *La Aurora*, 201, p. 2, columna 1).

Aquest posicionament del canonge manacorí no tan sols es mantindria al llarg dels anys sinó que s'intensificaria en els seus textos posteriors. L'acarnissament contra el pedagog es pot apreciar en un text del 21 de gener de 1911. Es tracta d'una resposta a *Ad sum*, pseudònim de Mateu Seguí Umbert, que es mostrava indignat a les pàgines d'*El Ideal* perquè Alcover titllava Ferrer i Guàrdia de "capità de lladres, incendiari i assassins". Alcover en el seu anhel de malfamar Ferrer i Guàrdia i presentar-lo davant els seus lectors com una persona moralment reprobable, conscient que els seus lectors arrufarien el nas davant el seu relat, entrava en qüestions de la vida privada del pedagog. L'acusava de llibertí i d'haver abandonat les seves filles i els seus nets a la seva sort:

¿Tants d'estufornos perque deym a n'En Ferrer *capità de lladres, incendiari i assassins*? Idò encara més: de dolent i dèspota que era, sa dona li hagué de fogir, i va fer vida de porc ab dues bruxes, una tal Meunier i Na Bonnard ja citada, fins que s'aplegá an Na Soledat Villafranca, qu'era tant sa seua dona com jo som del gran Turc. I encara més: allá on posseía milions de pessetes, tenia abandonades dues fiyes seues ab infants, qu'havien de guanyarse la vida ab so trist jornal, i una d'elles tenia ets infants a l'hospital. De manera qu'era un porc pe'sa mala vida que feya ab aquelles bruxes, i llavó un tigre sense cor que, manetjant es diners a palades, tenia ses fiyes dins sa miseria i es nets a l'hospital. ¿No es ver qu'un monstuo d'iniquitat axí, es ben digne de que'l defensin es republicans? ¡Axí son es sants des republicanisme! ("¿No voleu brou? Idò set escudelles", *La Aurora*, 228, 21.01.1911, p. 3, columna, 2).

Cinc anys després de l'execució de Ferrer i Guàrdia, Alcover mantenia el seu discurs: El 10 d'octubre de 1914, a *El Obrero Balear* es publicava un article d'homenatge al pedagog català signat per *Andaluz*, en el qual es denunciava que la condemna de mort va ser propiciada per la voluntat del govern de Maura i per la pressió de l'Església:

El 13 del actual hace cinco años que se fusiló al inolvidable e ilustre pedagogo Ferrer Guardia, en los fosos del castillo de Montjuich (...) Dirá la gente reaccionaria que nos valemos de este mártir para combatirlos, cosa que es mentira, pues si los combatimos es porque saciaron sus apetitos brutales en inocentes, como el idiota de Clemente García y en Ferrer. Nuestro propósito es combatir esa gentuza que se llama Defensa Social que tanto influenció en el proceso de Ferrer: como las 82 asociaciones católicas, los corresponsales de los periódicos reaccionarios de Madrid y Barcelona, incluso el conde María de Pomes que fue en comisión con otros clericales a Madrid para recabar del Gobierno el fusilamiento de Ferrer (...) Ya lo han dicho varios escritores que Ferrer estaba sentenciado a muerte, no por lo que sucedió el 1909, sino por lo que sucedió el 1906 y se le

buscaba de la forma que fuere, con pruebas o sin ellas, esa era la misión del Gobierno presidido por el funesto mallorquín ("A la memoria de Ferrer", *El Obrero Balear*, 10.10.1914, p. 2, columna 1).

Una setmana després, el 17 d'octubre, Alcover escrivia en un to exaltat un text extens de resposta per demostrar que Ferrer no mereixia cap homenatge. A banda de reafirmar-se en les acusacions presentades en els passatges anteriors, afegia greuges contra Ferrer i l'acusava d'haver empès Mateu Morral a atemptar contra Alfons XIII, de preparar l'assassinat de la família reial i dels membres del govern, de voler exterminar els militars, els clergues i els capitalistes, i de fundar l'Escola Moderna amb l'únic objectiu de formar joves anarquistes que es posarien al servei dels ideals revolucionaris:

... [Ferrer i Guàrdia] que va fer tirar an el Rei d'Espanya una bomba dia 31 de maig de 1905 a París, an es carrer de Roan; que va fer tirar an En Morral s'altra bomba an el mateix Rei d'Espanya de 31 de maig de 1906 an es carrer major de Madrit com el Rei i la Reina venien de casar-se, i motivà sa mort d'una vintena de persones i en va mal-ferir un centenar; que se passà una partida d'anys cercant trecents homos per anar a matar el Rei i tota la Real Familia amb tots es Ministres i persones d'Autoritat de Madrit; que tenia còme programa de Govern matar tots es militars, tots es capitalistes, tots es capellans, tots es frares, totes ses monges; que fundà s'*Escola Moderna*, no per fer bons obrers, bons empleiats ni bons comerciants sino per fer anarquistes convençuts perque lo que ell volia era destruir sa societat fins an es fonaments. Tots es qui això lletgiu ja sabeu de qui parlam, d'En Ferrer i Guàrdia, afusellat dia 13 d'octubre per haver promoguda i dirigida sa setmana tràgica de Barcelona ("¡Torna sucra ets ays sobre En Ferrer!", *La Aurora*, 421, p. 3 columna 1).

Un dels retrets que amb més freqüència havia de rebatre Alcover era l'acusació que els clergues havien pressionat el Govern per tal d'aconseguir que la condemna a mort contra Ferrer i Guàrdia s'executés. Alcover afirmava que la condemna va ser dictada per un tribunal militar, a partir de les declaracions de diferents testimonis, entre ells alguns destacats lerrouixistes de Barcelona com Emiliano Iglesias i Manuel Jiménez Moya, els quals, segons Alcover, van declarar contra el pedagog, propiciant d'aquesta manera la seva mort. Alcover va recriminar en diferents ocasions als lerrouixistes la hipocresia que suposava elogiar la figura de Ferrer i presentar-lo com un màrtir però ser-ne alhora responsables de la seva mort. En un text del 6 d'agost de 1910, Alcover reproduïa un fragment d'una carta de Ferrer i Guàrdia a Carlos Malato, en què li manifestava que creia que els clergues i els lerrouixistes havien estat els testimonis més virulents en el seu procés:

Sa prova més forta, formidable, engrunadora p'es lerrouixistes, de qu'ells, en lloc d'ajudar a n-En Ferrer a sortir de dins es fanc, ajudaren a afonarlehi está dins una carta qu'En Ferrer metex va escriure dins sa presó dia 1 d'octubre de 1909, a n-es famós escriptor revolucionari i anarquista, Carles Malato, i que figura dins un llibre que corre molt pe' s'Estranjer, publicat pe s'entidad revoluionària *Defensa contra sa repressió*. Dins aquexa carta deya En Ferrer: 'Pero yo no sé cómo se ha podido hacer circular la noticia de que yo era el promovedor (de sa setmana vergonyosa). ¿Quién ha comenzado á hacer circular esta noticia? ¿Serán los republicanos lerrouixistas, porqué el moviminetto había arraigado, según ha referido *L'Humanité*, en el elemento obrero de *Solidaridad Obrera*? Los lerrouixistas tendían a presentarme como enemigo suyo, porqué según ellos, yo protegía

Solidaridad Obrera que les hacía la guerra. ¿Eran los clericales, que veían una ocasión para ponerme una vez más en el banquillo? Yo creo que en las dos partes ha habido interés en hacerme daño.' De manera que En Ferrer, després d'haver declarat es lerrouixistes dins sa seua causa, creya que's lerrouixistes havien tengut interés en ferli mal ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203, 6.08.1910, p. 1 columna, 3).

Uns mesos més tard, Alcover ja afirmava clarament que Manuel Jiménez Moya havia declarat contra Ferrer i Guàrdia:

En quant a n-En J. Moya diguérem, fa mesos, i repetim avuy que sa seua declaració devant es tribunals militars sobre sa setmana trágica no es sa d'un amic, sino d'un contrari d'En Ferrer, tan contrari que se'n aná a ferse eco de lo que deyen d'En Ferrer es diaris que després ha dit En J. Moya qu'estaven venuts a n-En Maura, axò es, qu'En Ferrer havia dirigida sa revolució de Barcelona ("Lo de ses declaracions d'En Jiménez Moya i de n'Emilià Iglesias sobre En Ferrer", *La Aurora*, 241, 22.04.1911, p. 1, columna 4).

3.3.2 Textos en què es reflexiona sobre la responsabilitat de la Setmana Tràgica

Dels 104 textos sobre la Setmana Tràgica, n'hi ha set en què Alcover se centrava a debatre qui havia d'assumir la responsabilitat dels fets. La premsa d'esquerres culpava dels fets el govern presidit per Antoni Maura. D'una banda, es considerava que el govern era responsable del malestar entre la classe obrera a causa de la injustícia que representava el sistema de llesves. D'altra banda, es responsabilitzava el govern de la repressió desmesurada que va posar fi a la revolta. Per la seva part, Alcover defensava el govern de Maura i l'actuació del ministre de la Cierva i blasmava de tot el que havia succeït els anarquistes, els lerrouixistes i els socialistes.

Es paperot *El Ideal* posa dissapte passat un articletxo sobre sa Setmana trágica, ple de mentides, doys i bestieses. Basta dir que tal revolució va esser una 'furiosa investida de s'hiena clerical' que 'aborroná el mon ab sos seus bramuls de indomita fera'. Idò sí, ara resulta que sa Setmana trágica la feren es clericals. 'Qui va comensá, diu es paperot republicá, 'aquelles escenes de mort? Es poble? No. Foren es de dalt, es qui manaven' (...) ¿No es ver que se'n necessita poca d'alatxa i molta de frescura per anar a dir, com e-hu fa *El Ideal*, que's poble cremá's convents i ses esglèsies per venjar s'injustícia que diu que's govern havia feta an es pobres de durlos-se'n a sa guerra de Melilla? ¿Quina culpa en tenien ses esglèsies i es convents, es frares, ses monjes ni es capellans de qu'embarcassin es reservistes cap a Melilla per anar a parar bales des moros? ¿Per què, idò, anaren es revolucionaris republicans a calar foc a convents i esglèsies, en lloc d'investir sa Capitania General i es Govern Civil de Barcelona? Ah! Perquè eren una trequelada de lladres, incendiariis, assassins, bandetjats i criminals de sa pitjor especie. Per axò aquella trequelada de tigres i lleoparts, d'assassins i de canalles, es floret de sa tropa lerrouixista, tota sa faramalla republicana de Barcelona, se tiraren demunt es convents, esglèsies, hospicis i escoles de frares i monjes, fenthi ses mil barbaridats, ses més vils canallades, es crims més aborronadors ("Mentides a forfollons sobre sa Setmana trágica", *La Aurora*, 255, p. 1, columnes 2-3).

Alcover atribuïa l'organització de la Setmana Tràgica als grups abans esmentats, però presentava els alumnes de les escoles laiques com a executors de les atrocitats que es van cometre.

Per il·lustrar aquest plantejament, es presenta un text en què Alcover volia rebatre les idees que Manuel Jiménez Moya havia exposat en un míting a favor de les escoles laiques, celebrat el 17 d'abril de 1910 al Centre Varietats de Manacor. Argumentava que no es podia vincular laïcisme amb delinqüència perquè feia pocs anys que les escoles laiques estaven en funcionament a l'Estat, i molt menys encara es podia atribuir cap responsabilitat als alumnes de les escoles laiques pels fets de juliol de 1909, ja que encara no tenien més de deu anys durant la revolta. Alcover li responia que les escoles laiques s'havien legalitzat feia més de trenta anys i, per tant, ja era possible valorar les actuacions públiques de les persones formades en aquests centres. El canonge manacorí conclou que a l'avantguarda dels revoltats hi havia adolescents provinents de les escoles laiques. Ho expressava en aquests termes el 14 de maig de 1910:

¿Vol dir Sr. Jiménez Moya, no hi ha que cercar efectes des laycisme dins Espanya? ¿Vol dir dins Espanya e-hi ha hagudes poques escoles layques? ¿O en volieu una a cada cap-de-cantó? ¿Qui no sap que fa més de deu, més de vint, més de trenta anys que hi ha escoles layques a ses principals ciutats d'Espanya i a moltes viles i que sols Deu sap es mal, sa pesta i sa ronya qu'han duyta en tots es sentits? (...) ¿Vol dir fins fa quatre o cinc anys no hi havia jovent a Barcelona que concorregués a cap escola layca? No negueu, Sr. Jiménez Moya, sa veritat d'aquexa manera. A Barcelona e-hi ha centenars de dexebles de ses escoles layques que s'afayten. ¿De ont son sortits, sino de ses escoles layques, sa multitud de joves garruts que hi ha a ses sociedats lerrouxistes de Barcelona? ¿No digueren tots es periódics que contaren es fets de sa setmana tràgica, que's qui anaven devant en lo de cremar i robar convents i esglésies eren jovenots de tretze, catorze o quinze anys i donotes de bordell? ("Les escoles laiques i sa Setmana Tràgica", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 1, columna 2).

La premsa d'esquerres coincidia a culpar el govern de Maura d'haver reprimit la Setmana Tràgica de manera desproporcionada. *El Obrero Balear* de l'11 de juliol de 1914 reproduïa un article d'Antoni Fabra Ribas en el qual el dirigent socialista assegurava que Maura s'havia excedit en la gestió de la Setmana Tràgica i el qualificava d'assassí:

Conste una y mil veces que Maura, con rectificación ó sin ella, no puede volver al banco azul. Su verdadero sitio está en presidio.

El escritor, el hombre de ciencia y hasta el hombre político pueden equivocarse y rectificar los errores en que hayan incurrido. En cambio, el hombre de gobierno, si se equivoca ó falta, no puede -sobre todo ante lo irreparable- ni rectificar ni rehabilitarse. Lo único que procede en justicia es obligarle a meditar sus errores en el ostracismo y a expiar sus culpas en la cárcel o en el destierro (...) Pero a Maura no se le debe perseguir tan sólo por los asesinatos cometidos mientras estuvo en el poder, sino también por el delito de lesa patria. Porque Maura, que sabía o debía saber que Ferrer no era culpable, que Ferrer no había dirigido la insurrección de Cataluña, quiso ejecutarlo, a pesar de habersele advertido oportunamente el efecto que la ejecución produciría en el extranjero ("Maura, nunca", *El Obrero Balear*, 648, 11.07.1914, p. 2, columnes 3).

Alcover es mostrava perplex per les paraules de Fabra Ribas. Assegurava que Maura tan sols havia reprimit els autors materials i intel·lectuals d'uns delictes, per tant, no es podia reprovar Maura:

P'En Fabra Ribas parlam, aquell missatge d'En Ferrer i Guàrdia, que preparà i dirigí sa Setmana Tràgica, i que anava tan uis espolsats que's tirà dins França com va veure la mar bruta, i la Policia ja no li pogué posar ses mans damunt per aplicar-li la llei així com pertocava. Idò aquest té sa... frescura de sortir dalt s'Obreretxo a tirar llamps i pestes contra En Maura, tractant-lo de sanguinari, d'assassí, de reu de tots es crims i de traició a la Patria ¿per que? Senzillament perque capturà s'estol de criminals, incendiariis i assassins que feren sa Setmana Tràgica, i les aplicà la llei o los feu aplicar fins a un cert punt, i perque feu fusellar En Ferrer, ès a dir, perque es Tribunal Militar el condemnà a mort i li aplicà tal pena p'es crims que havia comesos i fets cometre promovent i dirigint sa Setmana Tràgica ("Se'n necessita poca d'alatxa", *La Aurora*, 408, 18.07.1914, p. 4, columna 1).

3.3.3 Licitud dels crims que es van cometre durant la Setmana Tràgica

Una altra de les qüestions sobre les quals Alcover va polemitzar va ser la relacionada amb la legitimitat dels fets del juliol de 1909 a Barcelona i dels crims i atemptats que va comportar l'alçament. La visió de la Setmana Tràgica que es projectava des de la premsa d'esquerres tendia a justificar la revolta al·legant que era una resposta violenta davant la injustícia que suposava per a les persones amb rendes baixes la guerra de Melilla, tendia també a minimitzar els danys provocats pels revoltats, elevava els cinc condemnats a mort a la categoria de màrtirs de la llibertat i presentava els fets com una glòria del moviment obrer. De fet, a *El Obrero Balear*, en diferents ocasions s'hi referien com a *Semana Gloriosa*. Per la seva part, Alcover creia inconcebible trobar cap justificació, ja que considerava els fets com un alçament impulsat pels elements més radicals de l'esquerra i perpetrat per lladres i assassins vinculats a les escoles laiques i a l'obrerisme, i sovint es referia a la revolta com a *Setmana Vergonyosa*.

Per il·lustrar aquest tipus de disputes es presenta un fragment d'*El Obrero Balear* del 12 de novembre de 1910 en el qual un articulista anònim justificava els atacs contra convents al·legant que, en aquests, s'hi cometien tota mena de vexacions contra menors:

Diríase que, desde que los elementos liberales han emprendido la campaña contra el clericalismo español con más empuje, ó sea desde que la furia reaccionaria se desencadenó con más saña á raíz de los sucesos de la semana del rerurgimiento, en que al pueblo catalán les sugirió explorar el antro conventual, ya fuese por la famosa leyenda del tormento inquisitorial del claustro más cierta de lo que parecía -ya que ahora no hay duda de ninguna especie- se vienen repitiendo de una manera escandalosa los ataques á menores, confiados á la educación de hermanos y hermanitas de la caridad ("Señores neos, ¿Invencción ó realidad?", *El Obrero Balear*, 453, 12.11.1910, p. 2, columna 2).

Alcover responia indignat apuntant que tot el que publicava *El Obrero Balear* era una calúmnia, que era fals que dins els convents s'hi cometessin crims i, per tant, no hi havia justificació per l'assalt de convents:

Es paperot socialista *Obrer Balear* fa sa defensa des crims de robo, incendi, violacions i profanacions de cadàvers que's cometeren a Barcelona durant sa setmana tràgica contra's convents, i diu que es ben cert que dins es convents e-hi ha 's torment inquisitorial. P'es revolucionaris tal torment es que dins es convents martirisen, maten i fan qualsevol barbaridat. Idó axó, companys de s'*Obrer Balear* es una

solemníssima mentida, una calúmnia com unes cases. Es fals de tota falsedat que dins es convents se fassa res d'axó; i, si ni, venguen proves, fets; pero fets vers, no mentides, no calumnies, com ses que ab sa major... frescura del mon vos inventau contra capellans, frares i monjes ("Calúmnia i defensa de crims", *La Aurora*, 219, 19.11.1910, p. 2, columnes 2-3).

Un altre exemple es troba en una disputa que va tenir lloc cinc anys després dels fets de juliol de 1909. A *El Obrero Balear* del 25 de juliol de 1914 es dedica un article al record de la Setmana Tràgica. L'articulista anònim presenta la revolta com una fita gloriosa per al moviment obrer i per al poble català, i legitimava l'alçament al·legant que era natural rebel·lar-se davant la iniciativa del govern d'enviar més soldats a la guerra. A més, apunta que les causes que van motivar la Setmana Tràgica van ser les mateixes que van provocar l'esclat de la Primera Guerra Mundial, que acabava de començar quan es va publicar aquest article:

Hoy se cumple el V aniversario de la gloriosa protesta del pueblo catalán contra la inicua guerra de Marruecos.

Así que hoy recordamos aquella fecha gloriosa en que el proletariado se levantó en imponente huelga general, contra la sangría, continua de la guerra marroquí que aniquila nuestra nación.

Hoy recordamos la fecha gloriosa del 26 de julio de 1909 y nos solidarizamos en un todo con aquel hermoso movimiento popular, a pesar de que la reacción ha procurado, por todos los medios imaginables, desvirtuarlo y hacerlo odioso.

La misma cuestión palpitante está sobre el tapete: El pueblo no quiere la guerra a que le conducen a la fuerza los imperialista gobernantes ("26 de julio de 1909", *El Obrero Balear*, 650, 25.07.1914, p. 1, columna, 1).

L'1 d'agost Alcover responia que, malgrat haver començat com una revolta contra el govern per l'enviament de tropes a la Guerra de Melilla, ben aviat l'alçament havia esdevingut un atac contra eclesiàstics i edificis religiosos. Ho expressava en aquests termes:

Sí, mos ne parla s'Obreretxo Balear dissapte passat d'una de ses seues glories; sa setmana tràgica de 1909. Efectivament, ès una gloria ben socialista: un sens fi de crims contra sa propietat i contra sa vida i contra es cadàvers de pacífics ciutadans, sensa altre delicte per part d'aqueis que viure segons sa llei de Deu; un sens fi de robos, d'incendis, de profanacions d'esglesies i de cadàvers; un enfilai de morts, més de cent en manco d'una setmana, centenars de pacífics ciutadans perseguits còme feres, sensa que haguessen fet res an es seus perseguidors, en no esser beneficis. Això va esser sa setmana tràgica: un enfilai de robos, incendis i morts, que estols de malfactors i assassins cometern a ses ordes d'En Ferrer, més criminal, més incendiari, més assassí que tots ells, i que s'esbravaren contra frares i monges i capellans, consagrats an es servici de pobres desvalguts i malalts. Es motiu d'alsar-se en revolució va esser sa guerra de Melilla, que no la feien ni l'havien moguda ses monges ni es frares ni es capellans; revolució que consistí tota en robar i cremar esglesies i convents i en perseguir de mort frares i monges i capellans, i que en botxinetjaren i en mataren una bona partida, sensa que aqueis les haguessen fet absolutament res ("Glories socialistes", *La Aurora*, 1.08.1914, p. 4, columnes 3-4).

3.3.4 Conseqüències i transcendència de la Setmana Tràgica

També era objecte de disputa la transcendència que va tenir la Setmana Tràgica. Per a la premsa d'esquerres, la revolta va palesar que la revolució era possible a Espanya. Per la seva part, Alcover considerava que la revolta tan sols demostrava el grau de salvatgisme al qual es podia arribar. Aquests dos plantejaments es veuen en un article que Alcover va publicar el 3 de setembre de 1910 en resposta a un de Gabriel Alomar que havia aparegut el 27 d'agost a *El Ideal*. Alcover ho expressava d'aquesta manera:

I seguex dient N'Alomar que sa setmana tràgica de Barcelona demostrá que es possible una revolució popular que hu capgir tot demunt devall. -Se conex que Mestre Biel sap a n-e qui parla: a quatre biduins, a quatre pipiolis republicans que les poren donar figues per llanternes i les s'empassolen com-e murtons de floquet. Lo que demostrá sa setmana trágica de Barcelona, es que a Espanya hi ha sauvatjes i criminals, es lerrouxistes i ferreristes, que, fent traició a la Pátria, saben calar foc a ca d'altri, robar, matar i profanar cadáveres, desenterrantlos, arrossegantlos i dexantlos fets bocins per plasses i carrers.-Axó, res pus, demostraren, Mestre Biel, es revolucionaris de Barcelona ("¿Ay sa revolució popular?", *La Aurora*, 207, 3.09.1910, p. 3, columna 1).

La gestió de la Setmana Tràgica va generar tant de malestar entre la comunitat internacional, en l'oposició i dins el mateix Partit Conservador, que Antoni Maura va haver de dimitir. Aquest fet va ser interpretat pels adversaris del polític mallorquí com un senyal que marcava el final de la seva carrera política. L'articulista *Equisjeta* assegurava el 8 d'agost de 1914 que la repressió de la Setmana Tràgica va desacreditar Maura per governar:

Por eso, porque Maura deshonró a España en 1909, fué echado del Poder: por su nefasta política de entonces de se puso el veto; porque decapitó el decoro de España no lo quieren ni el rey ni los conservadores ni nadie más que cuatro impúberes jóvenes faltos todavía de conocimiento y de decoro español.

¡Y aún se atreven los mauristas a invocar el honor nacional para pedir la demolición del monumento a Ferrer! (...)

Por esto Maura, que es el símbolo de esta cafrería y de este deshonor, no volverá a gobernar jamás. Se lo impiden la civilización europea y la dignidad de nuestro país ("Sobre el monumento a Ferrer". *El Obrero Balear*, 652, 8.08.1914, p. 3, columna 1).

Alcover, en canvi, nega que Maura abandonés el poder per la pressió internacional i pel veto dels liberals i de gran part dels mateixos conservadors; apunta que va abandonar el poder per decisió pròpia i que si ell hagués volgut, hauria pogut continuar governant:

¿Que en Maura per amor de sa setmana tràgica romangué impossibilitat per tornar governar? Es fals i mentida! Mentiu tan alts com sou, dient això! Si En Maura deixà es Poder dins s'octubre de 1909, va esser perque el volgué deixar, per donar una llissò an En Moret i demás caporals des partit lliberal, lligats amb voltors de sa manera més indigna i vergonyosa. Es evident de tota evidencia que En Maura, si ell l'hagués volgut an es Poder, després d'octubre de 1909, l'hauria tengut, hauria format Ministeri, a pesar de tots es

vostros vetos i amenasses! ("Si En Maura és tan dolent, ¿qué sereu voltros?", *La Aurora*, 412, 15.08.1914, p. 1 columna, 4).

3.4 La Primera Guerra Mundial

La Primera Guerra Mundial va esclatar el 28 de juliol de 1914 i es va allargar fins a l'11 de novembre de 1918. La causa principal de la guerra va ser la lluita entre l'Imperi Britànic, França i Rússia, d'una banda, i els imperis alemany i austrohongarès, de l'altra, per l'hegemonia política i econòmica a Europa i al món. A diferència d'altres estats europeus que a mesura que avançava el conflicte anaven prenent partit pels imperis centrals o pels aliats, Espanya es va mantenir neutral al llarg de tot el conflicte. La lluita va saldar-se amb la derrota dels imperis germànics i més de vint milions de morts.

Durant dos anys, entre el juliol de 1914 i el desembre de 1916, apareixien informacions a *La Aurora* sobre la guerra. Es tractava de notícies que Alcover, com ell mateix explicitava, recollia de periòdics alemanys, italians, francesos i britànics. Alcover, però, no es limitava a reproduir notícies relacionades amb el decurs de la guerra sinó que en moltes ocasions expressava nítidament la seva opinió sobre el conflicte i es declarava obertament partidari de la victòria dels imperis centrals. Això s'ha d'entendre en el context de l'època: els sectors més conservadors de la societat espanyola del començament del XX veien en el kàiser Guillem II d'Alemanya un bastió de la defensa dels valors tradicionals. Per contra, veien en els aliats, especialment en França, un model d'estat laic, defensor dels principis republicans i, per tant, una amenaça al manteniment d'aquests valors tradicionals. És en aquesta tessitura que cal situar el suport d'Alcover cap a Alemanya i a l'Imperi Austrohongarès.

Dels 935 textos sobre política apareguts a *La Aurora* entre 1910 i 1916, 86 tracten alguna qüestió relacionada amb la Gran Guerra.

Un dels arguments que esgrimia Alcover per justificar el seu suport als imperis germànics era el tema religiós. Pel canonge manacorí, fer costat als aliats era fer costat a l'anticlericalisme, en canvi, tot i que Alemanya no era oficialment catòlica i la població era majoritàriament luterana, Alcover en lloava el respecte que hi havia cap al catolicisme. França, per la seva banda, juntament amb Portugal, representava l'anticlericalisme més evident. Alcover explicava aquesta dualitat d'aquesta manera:

Una de ses coses més estupendes que hem sentides contra ets alemanys, és que son ets inemics més grossos contra sa Relligió, i per això el dimoni que los se'n duga! És saladíssim això tractant-se d'una guerra entre Alemanya i França. ¿Alemanya inimiga de sa Relligió? Pero ¿no saben es qui això diuen, que a Alemanya hi ha devers vint i quatre milions de catòlics? ¿No saben que a Alemanya a totes ses ciutats que hi ha tropes, hi ha una esglesia feta aposta p'ets soldats catòlics, amb un servici diví complet, que s'Estat sostén p'ets soldats catòlics? Es mentida que s'Estat alemanys sia inemics de sa Relligió ni que fassa guerra an es Catolicisme. ¿Tal volta dins s'Exèrcit Alemany no hi ha es clero castrense, es capellans de retgiment, p'ets soldats catòlics; protestants p'ets soldats protestants? I ¿dins s'exèrcit francès? ¿quins capellans de retgiment, quins capellans castrenses hi ha? Bo està s'Estat Francès per admetre tal Clero,

tals capellans! ¡Fa estona ferm que los llevaren, com si fossen peste cernuda! ¿S'Estat Alemany inimic de sa Relligió? ¡Quina mentidassa! D'estat inimic de sa Relligió no n'hi ha cap dins Europa més que França i Portugal. Precisament perque es Governants francesos son tan inimics de sa Relligió, sa Massoneria ha fet a sobre a tots es seus sogueus i merda-caners que han d'anar ajudar a França amb aquesta guerra i contra Alemanya, perque Alemanya representa lo contrari de sa Massoneria ("¿Ets alemanys inimics de sa Relligió?", *La Aurora*, 413. 22.08.1914, p. 2, columna 2).

Una altra de les raons per fer costat als imperis centrals en la guerra era el fet que, segons Alcover, històricament, França i l'Imperi Britànic sempre havien cercat perjudicar els interessos d'Espanya mentre que Alemanya no havia estat rival dels espanyols. En un text escrit poc després de l'esclat de la guerra mundial, culpava els britànics de l'esfondrament de l'imperi colonial espanyol:

Si agafam s'història, si l'obrim a s'història d'Espanya, mos ne dirà de coses ferestes contra França i contra Inglaterra, i ben poques contra Alemanya. Desde es segle XVI Inglaterra i França son ses nostres inimigues mortals. ¿Què no va fer Inglaterra contra Espanya amb motiu des protestantisme, perque Espanya llavò era es braç dret des Catolicisme? Saquetjava i bombardejava es ports de sa península i de ses nostres innumerables colonies i tenia flotes de corsaris que pegaven salts a ses nostres flotes que venien d'Amèrica i de les Indies. S'haver perdudes Espanya casi totes ses colonies d'Amèrica, que eren devers vint vegades més grans que Espanya, an ets inglesos e-hu devem. Es ver que, quant En Napoleon I se volgué apoderar d'Espanya, Inglaterra mos aidà a treure-lo-mos; pero més tart Inglaterra ja favorí es lliberals contra es tradicionalistes, que representaven l'Espanya antiga, l'Espanya verdadera (...) Pero lo més lleig succeí en sa guerra darrera de Cuba i Filipines i ets Estats Units, que aturà Inglaterra que ses altres nacions d'Europa mos fessen gens de costat ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columna 2).

Pel que fa a França, la interpretació que feia Alcover de la història l'empenyia a concloure que feia quatre-cents anys que França perjudicava Espanya: primer amb la guerra de Successió i l'entronització Felip V, net del rei francès Lluís XIV; al començament del segle XIX, amb la invasió ordida per Napoleó i en els primers anys del XX, França estava movent fils per boicotejar l'expansió espanyola a Marroc:

I ¿què en direm de França? Tot es segle XVI i XVII va esser una guerra seguida de França amb Espanya. ¿Espanya combatia es protestants i es turcs? Idò França defensava es protestants i es turcs. Es grans reis de França Enric IV, Lluís XIII i Lluís XIV tota sa seua política la dirigiren a afonar l'Espanya; si no l'afonaren, va esser que no pogueren (...). Vengué llavò que En Carles II d'Espanya no tengué fiis, i feu hereu de sa Corona d'Espanya En Felip V, net d'En Lluís XIV; i llavò comensà un nou calvari per l'Espanya respecte de França, que l'Espanya anà jonyida a França i duia sa post an es ferm i rebia totes ses sambatudes de tots es desbarats de sa política internacional de França perquè França era sa qui comandava (...). Així arribàrem a sa Revolució Francesa, amb-e qui estiguérem en guerra i llavò férem ses paus i tornàrem a esser sogueus de França, això és d'En Napoleon I, que acabà per fer renunciar a favor seu sa corona d'Espanya an En Carles IV i an En Ferran VII, encara que després aquest doná per nul-la tal renúncia per forçada i violenta, com ho era de ver; i En Napoleon mos omplí l'Espanya d'exèrcits per fer-mos esclaus de França, i costà mars de sanc decantar-mos es francesos (...). I ara en lo del Marroc ¿qui

no sab que França hu volia tot per ella? qui no sab que no mos volia regonèixer casi res?" ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columna 3).

En el seu anhel de justificar el suport als imperis centrals, la imatge que projectava d'Alemanya era completament distinta: Alcover afirmava que, a banda de les guerres religioses dels segles XVI i XVII, Espanya no podia fer cap retret a Alemanya. Pel que fa a l'intent d'Otto von Bismark de limitar el poder de l'Església catòlica als estats alemanys a partir del 1871, el *Kulturkampf*, Alcover manifestava que el seu efecte sobre el catolicisme no es podia comparar amb els perjudicis ocasionats per les polítiques anticlericals de França. Afegia que el cos legislatiu que sustentava el *Kulturkampf* havia estat abolit, però la política francesa contra l'Església perdurava:

I amb sos alemanys ¿com mos trobam ets espanyols? ¿Quins agravis tenim d'ells? Des protestantisme alemany en tenim, de recents no; des sigles XVI i XVII. Pero ets agravis des protestantisme no son propiament d'Alemanya, perque a Alemanya sempre hi ha hagut una part grossa catòlica, encara que no fos predominant. Agravis d'Alemanya a Espanya, no'n recordam més que un, es de ses Illes Carolines; pero aqueix agravi aviat hagué desaparegut perque Alemanya i Espanya someteren sa questió an el Papa, i el Papa feu sentència que una nació i altra acceptaren, i tot quedà pla i igual. Qualcú ha retret el *Kulturkampf* (lluïta, combat per la cultura). El *Kulturkampf* no era cap agravi an ets espanyols; era un agravi directe an es catòlics del mon; pero ¿que tengué que veure es *Kulturkampf* d'Alemanya amb so des Governants francesos? Aquell durà tretze o catorze anys; es de França en fa més de trenta que comensà, i no sabem quant acabarà. Ademés es d'Alemanya era pa amb mel comparat amb es de França ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columnes 3-4).

En la seva campanya en favor dels imperis centrals, Alcover va trobar adversaris de renom, com ara Gabriel Alomar. Alcover li va rebatre una sèrie d'articles que havien sortit publicats a *La Última Hora* el setembre de 1914. Alomar, com era habitual entre els intel·lectuals i polítics d'esquerra, era partidari dels aliats i veia en els imperis centrals la privació de les llibertats i el menyspreu pel progrés. Alcover criticava l'actitud d'Alomar i lamentava que no aportés proves per demostrar les seves afirmacions:

Comensa per tractar de 'superficials' i de 'indoctes' es qui estan per Alemanya. Es natural; com ell està seny a perdre per la França Revolucionaria, ara dona per superficials i per indoctes es qui no estan per ell. Mestre Biel és així: ¿vos permeteu pensar diferent d'ell? Idò just per això ja sou uns...'superficials', uns 'indoctes', uns ignorants. Aquí no hi ha negú que sapia res més que Mestre Biel! I dona una passa més Mestre Biel, i diu clar i llampant que amb aquesta guerra actual es 'bárbaros', es seuvatges, ets incivilisats son... ets alemanys; sí, dona ets alemanys per 'bárbaros', come personificació de sa barbarie, de s'incultura, des seuvatgisme; i diu que França representa sa 'llibertat', sa civilitat, sa cultura.

I ¿com demostra Mestre Biel que ets alemanys són tot allò i es francesos tot això? Ah? Mestre Biel no demostra res mai de lo que diu; no'n dona mai cap prova de tot quant diu. Mestre Biel s'enfila a sa seua càtedra, i allà defineix autocràticament, autoritativament, pretenint per ell una infal·libilitat com mai l'ha pretenguda l'Església Catòlica ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'barbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914, p. 1, columna 2).

La refutació d'Alcover als articles en què Alomar titllava els alemanys de bàrbars incloïen llargs elogis d'Alemanya, en lloava especialment el sistema educatiu i la dedicació al coneixement, que recordava dels viatges que hi va fer:

Coneix gens Mestre Biel s'organització política, governativa, social, científica, artística i literaria d'Alemania? ¿Que sab Mestre Biel de s'organització de s'Ensenyansa a Alemania? ¿Que en sab de ses Escoles Primaries, i de ses Escoles Especials, Escoles Superiors o Altes Escoles, Gimnasis, Escoles Politècniques i Universitats d'Alemania, que son ses més brillants i més ben dotades del mon? Si Mestre Biel conegués gens com está montada i funciona s'Ensenyansa Pública a Alemania; si Mestre Biel sabés gens gens com están organitzats i com funcionen es rams de s'Administració pública en tots ets ordes i endrets dins es diferents Estats que componen s'Imperi, dins ses diferents Províncies (...), essent i tot un missatge d'En Barrufet tan ramatat com és, no hauria tengut pit per donar ets alemanys per 'bàrbaros' (...). Per exemple, no'n sab res de ses Universitats alemanyes; no sab que son es grans emporis de sa ciència, tant que sa gent il·lustrada de tot lo mon ha acabat per haver d'aprendre s'alemany per poder-se enterar des derrer mot de sa ciència en tots es rams des sebre humà: en filosofia, en teologia, en Sagrada Escripura, en Historia, en Física, en Química, en ses demás ciències naturals i en totes ses innumerables aplicacions de ses meteixes, en tots es rams de literatura, en historia i crítica de totes ses llengos i de totes ses literatures. Han fet tant ets alemanys en tots es rams des sebre humà, que avui es impossible estar al corrent de sa ciència en tots es multiples aspectes, si un no sab que ès lo que ets alemanys n'han dit (...). Per això tracta de 'bàrbaros' ets alemanys perque ignora lo que han fet i fan en tots es rams de sa ciència, i de sa literatura i de ses arts ("Sa 'barbarie' d'Alemania", *La Aurora*, 417, 19.09.1914, p. 1, columnes 3-4).

3.5 El lerroxisme

Alejandro Lerroux (1864-1949) va ser una de les figures més controvertides en la vida política espanyola del primer terç del segle XX. Va iniciar la seva activitat propagandística en la premsa d'esquerres a les acaballes del segle XIX com a director d'*El País* i posteriorment d'*El Progreso*. El 1901 es va traslladar a Barcelona i va dirigir el periòdic *La Publicidad*. El seu discurs polític va suposar una renovació del republicanisme tradicional, ja que li va donar una orientació obrerista radical i anticatalanista. A Barcelona, aviat va aconseguir el suport de gran part de l'electorat obrer. Precisament el 1901 va ser elegit diputat a Corts, i el 1903, juntament amb Nicolás Salmerón, va impulsar la creació de la Unió Republicana. El 1903 i el 1905 va assolir èxits electorals i va tornar a ser elegit diputat. Quan el 1906 Salmerón va integrar-se en Solidaritat Catalana, Lerroux se'n va desmarcar i el 1908 va fundar el Partido Republicano Radical. Durant els fets de la Setmana Tràgica, Lerroux va romandre a l'estranger tot i que el seu partit va tenir una intervenció destacada en els fets. A partir del 1909, va perdre gran part del seu suport obrer a Barcelona, però va assolir més presència a la resta de l'Estat.

El seu discurs durant els primers anys del segle XX i abans de la Setmana Tràgica va suposar una renovació del republicanisme tradicional, ja que li va donar una orientació més obrerista i més radical, profundament anticatalanista i anticlerical. Encara que després dels fets del juliol de 1909

Lerroux va moderar el seu discurs, Alcover des de les pàgines de *La Aurora* va atacar constantment el lerrouxisme, tal com ho palesa el fet que hi dedicà 82 textos. Els atacs al lerrouxisme van ser especialment nombrosos i incisius durant els dos primers anys que Alcover es va posar al capdavant de *La Aurora*: 68 dels 82 textos van aparèixer entre l'abril de 1910 i el desembre de 1912; durant els anys 1913 i 1914, se'n van publicar 12, i a partir de 1915 ja no se'n va publicar cap més.

Els atacs d'Alcover al lerrouxisme tenen dues direccions: d'una banda, els acusa d'exercir la violència contra els seus adversaris polítics. Els atribueix l'atemptat que es va produir el 1907 contra Francesc Cambó i Nicolás Salmerón, els responsabilitza dels crims de la Setmana Tràgica, etc. D'una altra banda, els ataca pels casos de malversació i apropiació de fons públics en què es van veure involucrats distints dirigents del Partit Republicà Radical que ostentaven càrrecs de responsabilitat en l'Ajuntament de Barcelona, com ara la concessió dels serveis municipals d'aigües, calç o ciment.

A continuació es presenten una sèrie de textos il·lustratius d'aquestes dues maneres que tenia Alcover de combatre el lerrouxisme:

3.5.1 Lerrouxisme i violència

Un dels principals retrets que Alcover feia als lerrouxistes era la propensió a la violència. Es veu clarament en un text de l'agost de 1913 en el qual es presentava com una incongruència que des de *La Voz del Pueblo* en un article del 23 d'agost es lamentés les cinc condemnes a mort que es van executar després dels processos per la Setmana Tràgica i en responsabilitzà Maura, però que alhora el mateix Lerroux assegurés que signaria condemnes de mort per tal de garantir la república:

¿I teniu cara, escrigadoretjos de la buina, de venir a fer tants d'estabetjos perquè en temps d'En Maura fusellaren cinc revolucionaris, allà ont es vostro Caporal En Lerroux va dir s'altra diaça, que ell no duptaria gens de firmar no una sentència de mort, sino que'n firmaria deu, per conservar sa Republica, es dia que sa república entrás! ¿E hu veis com no sou més que uns farsants? Tants d'espants perquè en temps d'En Maura fusellassin aquells cinc revolucionaris, i voltros feis avinent que demá que fósseu Govern, fusellaríeu arreu arreu per defensar sa República! ¿Farsants! més que farsants! ("Es republicans no volen que les fusellen a ells i ells voldrien fusellar ets altres, si porien", *La Aurora*, 367, 30.08.1913, p. 3, column 4).

Amb aquesta intenció de vincular els seguidors de Lerroux amb la violència, Alcover, el 2 de setembre de 1911, donava detalls de la visita que un grup de dirigents del Partit Republicà Radical havien fet a Manacor el 27 d'agost. En el decurs d'aquesta visita, un dels líders radicals havia afirmat públicament en el local del partit que era necessari matar En Revenjoli:

Passá més envant aquex orador dient: 'Lo primer es necessari (an En Revenjoli) llevarlo des mig, fins i tot duyantlo a s'argolla'. Sens dubte aquex orador es inimic de sa pena de mort; pero no obstant 'condemnà a mort' En Revenjoli. ¡Ara veurem qui será es curro que s'acostará a 'llevarnos des mig' ni a durmos a s'argolla'. Ja sabem que's paper que'ls escau més an es lerrouxistes, es es de botxins, quant ses víctimes

s'arrufen, tremolant com una fuya de poll. Si les planten cara, ja es altra cosa ("Esplosió d'odis africans contra En revenjoli", *La Aurora*, 260, 2.09.1911, p. 3, columna 1).

Alcover comentava que sovint rebia cartes anònimes en les quals se l'amenaçava de mort. El setembre de 1914 explicava que n'havia rebut de nou. Es tractava d'una amenaça de mort provinent de lerrouixistes de Barcelona:

Diferents vegades hem rebuts anònims amenassant-mos de mort p'es ventim que donam dalt *La Aurora* an ats anti-clericals. Sempre mos n'hem rigut d'aqueixes amenasses, puis no mereixen altra cosa més que es despreci més absolut. Ara feia estona que ja no mos n'eren arribades d'amenasses d'aquestes; pero s'altra diassa, dia 24 de juliol, rebérem una carta, firmada per 'Tres Radicals de Barcelona' que mos feien a sebre que, si no rectificàvem an es nombre pròxim ses coses que havíem dites contra En Fabra Ribas i En Ferrer i Guàrdia, 'molt prompte tendríem sa visita de varis homos que posarien fi a sa nostra vida'. I mos afegien que, si volíem contestar que mos dirigíssem a sa Casa des Poble de Barcelona.

¿S'es vist res més ridícul? ¿Això ès sa llibertat que deixen es radicals an es qui no pensen com ells? De manera que En Fabra Ribas i En Ferrer i Guàrdia són indiscutibles i intangibles? Baix de pena de la vida no's pot dir res d'ells? ¿Això ès tot es lliberalisme des radicals (...) ¿Això ès es partit radical, alies Lerrouixisme, un grapat de bandejats, lladres, incendiariis i assassins. Les menam tanta de por com a un mosquit ("Tal gent tal coses té", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 1, columnes 1-2).

Un altre text il·lustratiu del vincle que Alcover establia entre lerrouixisme i violència es troba en un article del 30 de juliol de 1910 en el qual afirma que els autors de l'atemptat contra Nicolás Salmerón i Francesc Cambó a Hostafrancs la nit del 17 d'abril de 1907, quan es dirigien a un míting de Solidaritat Catalana, van ser els lerrouixistes. Afegeix que el tribunal que processava els acusats va optar per absoldre'ls per tal d'apaivagar la tensió social que es vivia a la Barcelona de l'època:

En Lerroux pretén esserne net d'aquest atentat horrible perque es Jurat va absoldre's processats. Casi tots es processats eren lerrouixistes. S'atentat se prepará dins Centres lerrouixistes. Es periódics lerrouixistes havien fetes escitacions descarades a cometre un atentat contra's contraris seus. Vengué s'atentat, contra En Salmerón i En Cambó. Tot Barcelona va veure d'ont sortia, qui eren ets autors i ets acabussadors, i els-e signá ab so dit. S'abri sa causa; ses proves eren aclaparadores contra's lerrouixisme. Pero sa cosa s'aná llargant, passaren dos anys. Ab aquests dos anys n'eren passades moltes de coses. Es Jurat hagué de fallar; i varen creure's Jurats que lo millor era un veredict de cleméncia per no encendre ses sancs, per veure si axí la cosa se calmaria i si sa pau de Barcelona se restabliria definitivament. Per axó absolgueren es processats, per axó les amollaren. No perque en fossen nets d'aquell atentat horrible ("S'atentat d'Hostafrancs", *La Aurora*, 202, 30.07.1910, p. 2, columna 1).

3.5.2 Lerroxisme i corrupció política

Un dels trets que més va singularitzar el lerroxisme va ser la participació de líders del Partit Republicà Radical en afers de corrupció política. Concretament, els regidors de l'Ajuntament de Barcelona entre 1909 i 1910 van lucrar-se en la concessió dels serveis municipals d'aigües, calç i ciment. Anys després, el 1934, el mateix Lerrox es veuria involucrat en el cas de l'estraperlo, que li va permetre aconseguir grans quantitats de diners mitjançant la introducció a Espanya d'una ruleta de joc fraudulenta.

Alcover va posar l'accent en diverses ocasions en aquest vessant corrupte dels lerroxistes. El 31 de desembre de 1910 en un article molt extens denunciava que l'Ajuntament de Barcelona, controlat per una majoria lerroxista, havia concedit el servei municipal d'abastiment d'aigües a la ciutat d'una manera irregular. Alcover es queixava que l'ajuntament, en comptes de demanar garanties als contractistes que havien de dur aigua a la ciutat, els havia avançat una quantitat molt gran de diners. Alhora, es feia ressò de les crítiques que els lerroxistes havien rebut per aquest mateix fet per part del líder socialista Pablo Iglesias, i del líder republicà, Gumersindo de Azcárate:

Fins ara es contractistes havien de donar fiança de ses obres que les havien adjudicades. Sa majoria lerroxista de s'Ajuntament de Barcelona té sa glòria d'haver inventat un altre sistema: en lloc de demanar fiança a n-es contractistes, les dona es 50 ò 60 per 100 des cost total de ses obres, abans de comensarles. -I un'altra cosa, també colossal, espatarrant: sa majoria lerroxista d'aquell Ajuntament ha capgirat es concepte de crèdit, segons el qual es Bancs acostumen a concedir, mitjansent garantia hipotecaria i ab documents titulars ben nets i estirats, es 40, es 50 ò es 60 per cent, tot lo més, de sa cantitat que val lo hipotecat. Sa majoria lerroxista de s'Ajuntament de Barcelona concedex un crèdit i entrega una suma més del doble de grossa que sa garantia que rep. ¿Admetrien cap hipoteca axí ni En Lerrox ni's retgidors lerroxistes de Barcelona si, en lloc d'esser la ciutat de Barcelona que paga, fossen ells de sa seua butxaca haguessen de pagar aqueys vint i quatre milions i mitx a n-En Saus i aqueys vint i cinc milions a n-En Rivas? (...)

Bé's comprèn que N'Azcárate i En Pau Iglesias condemnassen dins ses Corts tal brutícia, i que fessen constar que no hi volien res ab En Lerrox i sa seua tropa de s'Ajuntament de Barcelona ("Es net i... es brut d'axò de ses aygos de Barcelona", *La Aurora*, 224, 31.12.1910, p. 3, columnes, 1-2).

En aquest mateix sentit, Alcover denunciava que els lerroxistes s'havien apoderat d'una suma de diners que s'havia aconseguit per subscripció popular. Antonio Sánchez Moya havia estat condemnat a mort acusat de rebel·lió militar pel motí de la fragata La Numancia entre l'1 i el 2 d'agost de 1911. El periòdic *El Progreso* havia organitzat una subscripció popular per aconseguir un fons solidari per a la seva viuda. Alcover comunicava que l'esposa de Sánchez Moya havia expressat recentment mitjançant una carta a *El País* que no havia rebut els diners que s'havien recollit a través d'aquella subscripció. Alcover mostrava la seva indignació i atacava els lerroxistes d'aquesta manera:

Ja recordareu que dins es gost e-hi hagué aquell alsament republicà dins sa fragata Numancia, que costá la vida an es qui hu va moure, es pobre fogoner Sánchez Moya. També recordareu que que es periòdics republicans varen obrir subscripcions entre es seus per socorrer sa pobre viuda i ets infants d'aquell

malenat. Es periòdic lerrouista de Madrit fins arribà a dir que's seu partit s'encarregava de mantenir i sostenir decentment aquella família que's republicans havien feta desgraciada. I allà es paperots republicans publicaven ses llistes des qui donaven per això: qui 10 cèntims, qui 20, qui una pesseta. Durà una mesada que sortien aquestes llistes, qualquna ben llarga; i noltros pensavem i déyem: ¡Manco mal sa pobre viuda i ets infants d'aquella víctima des republicans, tendrán aquexa mica d'alegració! ¿Alegració? m'has dit? Ell ara resulta que ab tantes suscripcions ubertes per aquella pobre viuda i aquells infants no els es arribada ni una treseta! I sa viuda e-hu ha fet a sebre a tota Espanya desde ses columnes des diari republicà de Madrit *El País*. ¿Ah idò? (“¡Quin enfilay de lladres!”), *La Aurora*, 292, 13.04.1912, p. 1, columna 1).

En la seva voluntat de desacreditar el lerrouisme presentant-ne els líders com a persones que tan sols pretenien lucrar-se amb la política, Alcover va escriure una sèrie de textos en què repassava la trajectòria d'Alejandro Lerroux des de l'inici del segle XX fins a 1912. Comentava que el seu patrimoni havia augmentat d'una manera exponencial i posava en dubte que aquest augment s'hagués aconseguit de manera legítima. El 3 d'agost de 1912 prenia com a pretext per criticar Lerroux que hagués adquirit un dels cotxes més cars del mercat, fins i tot més car que els que tenien el comte de Romanones, president del president del Consell de Ministres, i Antoni López, marquès de Comillas. Ho expressava en aquests termes:

P'es gran aliardo d'En Lerroux parlam. Aquest fa devers onze anys que's presentá dins Barcelona per redimir ets obrers de sa tirania i explotació de patrons i burguesos. S'hi presentá ab ses mans demunt es cap, sense una creu i ab molts de deutes; sense altre ofici ni professió que de periodista i baladrer revolucionari. I se'n va sebre desfer tan bé (per ell) des trunfos, va trobar tantes de llivanyes i de recons dins s'ofici de caporal revolucionari, qu'avuy s'es fet un capitalista, que Deu sap que's té. Basta recordar que mitx any enrera va comprar per devers 200.000 pessetes una casa a Madrit per estars'hi i no haver d'anar de lloguer; ja fa temps que té automòvil, i aquesta setmana ha corregut p'es periòdics que n'ha comprat un de 50.000 pessetes. E-hu ha contat es Representant meteix de sa Casa-constructora de dits vehicles, que mostrá a un amic sa fotografia d'un automòvil magnífic de 35.000 pessetes, que es Marquès de Comilles li havia comanat. Ja's sap que aquest senyor Marquès es d'ets homos més rics d'Espanya, puy que se considera que es més de trenta vegades milionari. Des Comte de Romanones, que rebé de son pare una herencia de 25 milions de pessetes, i ell no l'ha feta mancabar, sino que l'ha augmentada, se sap que no té automòvils més que de 15.000 pessetes. Idò bé, En Lerroux ara n'ha comanat un de 50.000, que son es més cars de tots (...).

¿Que vos sembla ¡o republicanetxos radicaletxos! ¿Qui es que l'ha engreixat tant? ¿qui li ha omplides tant ses butxaques? Demunt ses vostres costelles ell s'es fet homo; fentli voltros esqueneta, ell s'es pogut enfilat tan amunt (“¡Veyès si treu s'ofici de Redentor!”), *La Aurora*, 308, 3.08.1912, p. 1, columna 1).

3.6 El Partit Liberal

El Partido Liberal-Fusionista s'havia fundat el 1880 de la mà de Práxedes Mateo Sagasta i fins al 1917 va ser al costat del Partit Conservador un dels partits de l'anomenat torn pacífic. Tot i que

ideològicament no estava gaire allunyat del Partit Conservador, presentava algunes diferències sobretot pel que fa a la naturalesa de la relació entre Estat i Església catòlica. És precisament en aquest punt en què Alcover va atacar els liberals. Això no obstant, si es té en compte que tan sols 39 dels 935 textos sobre política apareguts a *La Aurora* entre 1910 i 1916 tenen per fi combatre els líders liberals, es pot concloure que en l'etapa de *La Aurora* el liberalisme havia deixat de ser una de les principals preocupacions d'Alcover, com efectivament, havia estat durant la dècada dels vuitanta del segle XIX quan liderava les polèmiques contra els liberals des de les pàgines d'*El Àncora*, *El Tambor* i *El Centinela*. Segurament, aquest fet s'explica perquè a la segona dècada del segle XX l'amenaça real per a l'Església catòlica ja no eren les polítiques liberals sinó que era l'extensió del moviment obrer i les polítiques anticlericals que socialistes i anarquistes defensaven.

Els atacs d'Alcover contra els liberals se centraven en dos aspectes: d'una banda, els recriminava el que ell considerava polítiques anticlericals, i, d'altra banda, lamentava la tebior dels governs liberals, en especial el de Canalejas, a l'hora de combatre els revolucionaris. Per il·lustrar la visió que tenia Alcover del Partit Liberal, es presenta un fragment d'un text del març de 1913 en el qual el canonge manacorí es queixava perquè els liberals volien posar en pràctica mesures que ell considerava pròpies dels partits d'esquerres, com ara llevar l'obligatorietat d'ensenyar la religió catòlica en les escoles públiques. Aquesta queixa d'Alcover s'expressava així:

Es partit lliberal a Mallorca compta amb una partida de gent que es una bona gent en tota s'extensió de sa paraula, fora de sa política. Sa seua tara es que pertenesquen an aqueix partit lliberal tan funest per l'Església i per l'Espanya perque casi no du altre idea que favorir es revolucionaris, que son ets inemics més grossos de sa Relligió i de la Pàtria (...) ¿Poren estar conformes aqueixes persones amb lo que vol es Govern lliberal de declarar no obligatoria dins ses escoles públiques s'ensenyansa de sa Doctrina Cristiana? ("Un altre mot an es lliberals", *La Aurora*, 340, 15.03.1913, p. 2, columna 4).

L'altre retret que es troba en els textos d'Alcover contra els governs liberals és la falta de contundència en la repressió dels que ell anomenava revolucionaris, o sigui, els que, segons es desprèn dels seus escrits, responen a un perfil molt concret: persones amb una ideologia d'esquerres, que volien capgirar el sistema polític a través d'actes violents. En un text de l'abril de 1913, es lamenta l'atemptat frustrat que va perpetrar l'anarquista Rafael Sancho contra Alfons XIII el 13 d'abril a Madrid. Alcover responsabilitza els governs liberals de no haver sabut combatre els elements revolucionaris. Ho expressava en aquests termes:

Diumenge passat, a's cap-vespre, a Madrit, com el Rei amb tot es seu acompanyament tornava de sa Jura de Banderes (...) e-hi hagué un subjecte que s'hi acostá, li apunta i li despará tres tirs de revolver. Gracies a Deu, només va ferir es cavall del Rei, no el Rei (...). Resulta que es criminal es de Barcelona, un tal Sanxo, de vint i set anys, fuster i anarquista, com se suposa. Es un que fa devers mig any l'indultaren i pogué tornar a Espanya d'ont havia hagut de fogir per haver pres part en sa Setmana Tràgica de Barcelona (...). *La Aurora* protesta amb tot es seu cor pero encara protesta més fort d'aquest esperit de tolerancia i de condescendencia amb sos revolucionaris, inemics de Deu i d'Espanya, que domina dins ses regions governamentals, i que fa que es revolucionaris puguen anar a lloure i preparar contra Espanya i contra es bé públic tota classe de calamidats, sabent que compten amb s'impunitat de part des qui els haurien de posar retgit (...). Una de ses desgracies més grosses que poren venir demunt una nació es que an es qui la comanden els agaf por d'ets inemics de s'orde públic. Així mos trobam ara desgraciadament dins Espanya (...). Dia 12 de novembre mataren En Canalejas, que les havia fetes tant ses ontes;

diumenge passat despren tres tirs an el Rei (...) ¡O voltros que comandau l'Espanya! ¿Trobau que va bé la cosa amb so trotí que heu pres de governar? ¿No deis que voltros sou sa pau i sa tranquilidat, o lliberals? ("Tres tirs an el Rei d'Espanya", *La Aurora*, 345, 19.04.1913, p. 1, columnes 3-4).

3.7 El carlisme, el tradicionalisme i l'integrisme

La reivindicació carlina havia estat una qüestió sense resoldre a l'Estat Espanyol des de la dècada dels trenta del segle XIX. La mort del rei Ferran VII el 1833 va fer esclatar un conflicte que era latent des de l'inici del segle XIX: la disputa pel poder entre els partidaris de l'absolutisme i els partidaris d'un sistema de govern que es basés en el model liberal que havia sorgit de la Revolució Francesa. Després de la mort del rei, els liberals es van aglutinar entorn de la filla de Ferran VII, la reina Isabel II. Per la seva banda, els partidaris de l'absolutisme van alinear-se al costat del germà de Ferran VII, Carles Maria Isidre, van prendre el nom de carlins i es van caracteritzar per la defensa dels valors tradicionalistes: el rebuig del liberalisme, la defensa de la monarquia absoluta i, per tant, la prolongació de l'Antic Règim, la legitimitat de la llei sàlica, que només permetia als homes accedir al tron d'Espanya i que Ferran VII havia derogat per propiciar l'entronització de la seva filla, la submissió de l'Estat a l'Església catòlica i el reconeixement dels furs medievals dels distints regnes de la monarquia hispànica. La disputa entre aquestes dues concepcions de la vida pública antagòniques va ser especialment virulenta entre el 1833 i el 1876, ja que durant aquests anys van produir-se fins a tres conflictes armats, les tres guerres carlines. La reivindicació carlina va continuar passada aquesta data i també al llarg del segle XX, però la causa carlina i tradicionalista va perdre molta força i va passar a ser una qüestió residual.

Els primers anys de la vida pública d'Alcover no poden entendre's fora d'aquest conflicte entre partidaris del model liberal i partidaris de l'absolutisme. Alcover va situar-se de ple dins el tradicionalisme durant els anys de joventut i, més concretament, dins el corrent politicoreligiós integrista, que va aparèixer durant la dècada del vuitanta del segle XIX com una escissió del partit carlí. Els integristes, a més de la defensa dels valors tradicionalistes, refusaven la llibertat de consciència, la llibertat de cultes i s'oposaven a qualsevol innovació en l'àmbit espiritual. Estaven en contra també de la Unió Catòlica, que era el partit que va aglutinar els tradicionalistes partidaris de deixar de banda la qüestió successòria i propugnaven crear un front comú que agrupés tots els catòlics. Els integristes titllaven els seguidors de la Unió Catòlica de mestissos, unionistes o catòlics liberals.

Francesc de B. Moll (1962) explicava que l'origen familiar del canonge era profundament carlí i tradicionalista⁸⁹ i que quan va entrar al Seminari de Palma el 1877 aquesta postura es va refermar⁹⁰ i, de fet, entre 1884 i 1889 en els periòdics *El Tambor*, *El Àncora* i *El Centinela*, va ser un dels principals polemistes en contra dels liberals i dels mestissos. Els articles de *La Aurora*, però, permeten veure que amb el pas dels anys Alcover va matisar els seus plantejaments sobre carlisme, tradicionalisme i integrisme encara que no va acabar de renegar-ne mai. Entre 1910 i 1916, dels 935 textos sobre política, 34 giren al voltant d'aquesta qüestió.

En un text del 17 de setembre de 1910⁹¹, Alcover explicitava que el seu desig era que carlins i integristes ostentessin el govern d'Espanya. Tanmateix, reconeixia que aquest desig no era realitzable atès el context polític del moment, en el qual carlins i tradicionalistes no comptaven amb el suport electoral necessari per esdevenir una alternativa de govern als liberals i als conservadors. De fet, el pes d'uns i altres era molt minso: en les eleccions a corts del 8 de maig de 1910, dels 404 diputats electes, tan sols 10 eren del Partit Integrista i 2 pertanyien a la Comunió Tradicionalista, que agrupava els carlins:

¿Quin des partits que hi ha li agradaria a n-En Revenjoli per comandar sa nació? Clar està que no li agraden gens ni gota es republicans ni es socialistes, perque no servexen p'es pla ni pe' sa muntanya, i d'altra banda están tan dexats de la mà de Deu, que per ara ni perill e-hi ha que puguen entrar, de que puguen pujar. -A n'En Revenjoli, naturalment, no li cauria gens tort de qu'entrassen es carlistes i se consolidassen a n-es Poder; com li agradaria també que pujassen ets integristes i poguessin constituir una situació, un govern fort, estable. Seria una alegria grossa axó p'En Revenjoli, Deu n'es testimoni. Pero axí com estan ses coses dins Espanya ¿e-hi ha qu'esparar seriament qu'ara per ara pujin es carlistes o ets integristes a n-es Poder? Seria una bajanada, una estupidesa esperarho. -De manera que'ara per ara no podem esperar altres governs dins Espanya qu'En Maura o En Canalejas o En Moret. Li porem donar ses voltes que volguem, pero d'aquests no en sortirem ("¿Quins partits tenen probabilitats de governar?", *La Aurora*, 209, 17.09.1910, p. 2, columna 1).

⁸⁹ Moll (1981: 12) quan explicava els orígens familiars d'Alcover comentava que provenia d'una família amb fortes conviccions carlines i tradicionalistes: "A part de lliures, sous i diners, que són la preocupació vital i primària de tot bon pagès, a Santa-Cirga hi havia una altra preocupació vivament sentida: la religió. L'amo, la madona i tots els fills eren catòlics convençuts, sincers, valents i incommovibles. Això, en aquell temps, tenia una conseqüència extra-religiosa (para-religiosa, podriem dir): en política eren tradicionalistes, i, personalitzant la cosa, carlistes. Això ja venia de lluny: l'avi patern de Mn. Alcover va ser empresonat i li segrestaren tots els béns perquè havia dit que, 'si Carlos entrava', ell donaria l'ovella millor de la seva guarda per fer el dinar de la victòria."

⁹⁰ Quan parlava de l'inici de la carrera sacerdotal d'Alcover, Moll (1981: 15) descrivia l'ambient que es respirava al Seminari i el presentava com a propici per a les idees que professava el jove Alcover: "En aqueix centre d'ensenyament eclesiàstic trobà molts de seminaristes i professors que eren lectors de la *Revista Popular*. Eren tradicionalistes, i a més de la revista del Dr. Sardà i Salvany llegien el diari *El Siglo Futuro*, portaveu del tradicionalisme." En aquest mateix sentit, Massot (1977: 22) exposava quin era l'ambient amb què es trobà el jove Alcover quan va iniciar la seva carrera sacerdotal al Seminari de Sant Pere de Palma. Explicava que ja no quedava cap traça d'aquells clergues avançats al seu temps, que encapçalats pel bisbe Nadal i pel bisbe González Viejo, s'havien mostrat partidaris del liberalisme: "L'Església mallorquina a la qual es va incorporar Alcover no era ja l'Església moguda i agosarada del començament del segle XIX, quan el bisbe Nadal aprovava la Constitució de Cadis de 1812 i el bisbe González Viejo beneïa la supressió de la Inquisició (...). Ben al contrari, el Seminari que acollí el jove Alcover era un focus d'integrisme, en el sentit originari, és a dir, d'oposició al liberalisme i a les temptatives de reconciliar 'l'altar i el tron.'"

⁹¹ Cal constatar que el número 209 de *La Aurora*, publicat el 17 de setembre de 1910, inclou sota el títol "Axabucs" un seguit de textos que permeten veure de manera nítida els plantejaments d'Alcover sobre el carlisme i sobre l'integrisme. Els textos són: "En Canalejas. En Murri i En Pey Ordéix"; "Un consej"; "Un bon miray"; "¿Quines son ses forces polítiques d'Espanya?"; "¿Quins partits tenen probabilitats de governar Espanya?" i "¿Qui convé més a n-es catòlics que govern: En Maura, En Canalejas o En Moret? Valor de sa reacció que's dos darrers provoquen entre's catòlics".

Davant aquesta perspectiva negativa per a les forces tradicionalistes, Alcover aconsellava pragmatisme i veia el suport a Maura com un mal menor davant els projectes dels liberals de separar Estat i Església:

Que En Maura no feya a n-es Poder tot es bé que's catòlics voldrien? Conforme; pero ¿i En Moret i En Canalejas que fan? ¿Fan tot es bé que's catòlics demanen? ¿Fan tant com En Maura? Aquests decrets d'En Canalejas sobre's signes exteriors des temples d'ets heretjes i lo qu'ha dit que vol fer sobre frares i monjes i escoles, ¿e-hu haria fet En Maura? ¿Ha dit may En Maura que volgués posar sa llibertat de cultes i menar assocats es frares com deya En Moret que hu faria? ("Qui convé més a n-es catòlics que govern: En Maura, En Moret o En Canalejas? Valor de sa reacció que's dos derrers provoquen entre's catòlics", *La Aurora*, 209, 17.09.1910, p. 2, columna 3).

Aquest pragmatisme que va assumir Alcover amb el pas dels anys, li va generar crítiques provinents dels sectors catòlics més conservadors. En concret, se'l va acusar de combatre els seus antics confreres, els catòlics integristes i d'haver modificat la seva ideologia politicoreligiosa a mesura que anava assumint càrrecs de més responsabilitat dins la Cúria mallorquina. En un text del 25 de març de 1911, es defensava d'aquests retrets i justificava el canvi que s'havia produït en la seva ideologia després del període comprès entre 1884 i 1889, els anys en què s'havia posat al capdavant de la lluita contra el liberalisme i contra els catòlics liberals. Alcover explicava que les diferents desautoritzacions rebudes per part dels seus superiors jeràrquics el van empènyer a matisar el seu integrisme religiós i a sotmetre's a les ordres del Papa. Ho expressava d'aquesta manera:

¿Per que mudárem de manera d'apreciar ses coses polítiques i de sistema de combatre? Ah! perque mos cansàrem de veure desautorizada tal manera i tal sistema p'el Papa i p'es Bisbes; va esser un enfilay de desautorizacions que mos vengueren de Roma, no individualment a noltros, sino a s'Escola Política a què perteneixíem. Sí, tantes de singlades com se'n va dur aquella Escola, mos arribaren a fer obrir ets uys i a convencer-mos de que a Roma no estaven per tal manera de veure ni per tal sistema, i que noltros obstinant-nos a seguir en lo metex, érem uns fiys malcriats que no mos aturávem de donar disgusts a n-es nostros Pares (El Papa i els Bisbes). Per creure'l Papa i es Bisbes mudárem i efectivament de llavò ensá no hem vist pus desautorizada p'el Papa ni per cap Bisbe sa nostra manera de veure ses coses polítiques ("Qui és confrere que prengui candela", *La Aurora*, 237, 25.03.1911, p. 3, columna 3).

Dos anys més tard, reitera aquesta justificació arran d'unes acusacions publicades a *Pu-put*, en les quals se l'acusava d'haver abandonat els antics companys de lluita. El text és interessant perquè Alcover explica que, tot i haver abandonat l'integrisme a causa de les amonestacions rebudes per part dels seus superiors, es continua considerant tradicionalista. A més, explicita el motiu pel qual havia abandonat la lluita carlina: l'expulsió del 1888:

I vos n'anau a retreure, mesquinet, si En Revenjoli era tradicionalista! ¡Clar està que hu era, e-hu es encara per la gracia de Deu i e-hu será mentres Deu no'l deix de sa seua ma! ¿O vos figurau, mesquinet, poder-lo treure des tradicionalisme an En Revenjoli? ¿I qui sou vos, malenat, per treure-le-hi? Sa persona que's firma Revenjoli es estada sempre tradicionalista i no pensa deixarho d'esser mai mentres visca, maldement certs... malenats el tenguen per lo contrari. Aquesta persona deixá de dir-se carlista quant

l'any 1888 el Duc de Madrit tengué a bé engegar des seu partit tots es qui entenien sa causa tradicionalista com En Nocedal i el Dr. Sardá. Més envant el Papa i es Bisbes d'Espanya parlaren tan clar i tan llampan sobre sa manera d'entendre i de defensar la causa catòlica i tradicionalista dins Espanya, que aquesta persona que se firma Revenjoli, per seguir docilment sa veu del Papa i des Bisbes, hagué de rectificar es seu criteri integrista en tot alló que el Papa i es Bisbes massa clar havien dit que ets integristes havien de rectificar ("S'Animalot pudent, defensor dels carlistes?", *La Aurora*, 342, 29.03.1913, p. 1, columna 4).

Pel que fa a les disputes contra els anomenats catòlics mestissos o catòlics liberals, o sigui els partidaris de la Unió Catòlica, s'observa que amb el pas dels anys el punt de vista d'Alcover no s'havia modificat o matisat sinó que s'havia refermat: el desembre de 1913, coincidint amb el trentè aniversari de la lectura pública del poema "La cansó dels bons catòlics", va publicar la composició al número 381 de *La Aurora*. Com ell mateix recorda, aquest text va generar un gran malestar entre els catòlics liberals i fins i tot li va fer perdre amistats, ja que s'atacava amb virulència els seguidors de la Unió Catòlica. Això no obstant, Alcover manifestava el desembre de 1913 que no renegava del poema i que continuava professant les mateixes idees i es mostrava confiat que els catòlics liberals ja no s'enutjarien amb Alcover perquè el temps els hauria fet veure que no estava equivocacat. Ho expressava d'aquesta manera:

Aquesta cançó la vaig fer per lletgir a una vel·lada que ets Obrers Catòlics de Manacor celebraren la primeria de l'any 1883 (...). A les hores, era quant jo me sentia més tradicionalista, més anti-lliberal, més anti-mestís, i aqueixa cançó fou l'expressió de tots aqueis sentiments meus, de tota la meua política (...), de tot lo que jo creia que havia d'esser la política catòlica. Però succeí que dins el desembre de 1884 vaig lletgir aqueixa bona cançó, no publicada encara, a una vel·lada de la Jovintut Catòlica i va caure tan tort an els que llavò dèiem mestissos (molts d'ells amics meus corals però contraris furiosos en política) que alguns d'ells no m'escometeren pus (...). Amb això la cançó quedà arreconada, passaren anys i anys sense jo pensar-hi pus, fins que l'altre dia, regirant manuscrits meus vells, la me trob an aquesta ditxosa cançó, la llig per veure si jo sentia ara en política i referent a l'actuació dels catòlics lo meteix que sentia l'any 1883 (...). I, efectivament (...) ¡Quina satisfacció més grossa i més íntima és per mi, després de tants d'anys de batre i de batallar contra les idees revolucionaries, porer escriure baix d'aqueixa cançó: això mateix que diu aqueixa cançó és estat sempre i és ara la meua política, el meu programa polític, la meua bandera! ("Una mica d'història", *La Aurora*, 381, 6.12.1913, p. 4, columna 1).

3.8 El Partit Conservador

El Partit Conservador era juntament amb el Partit Liberal la pedra angular de l'anomenat torn pacífic que va caracteritzar la Restauració. Durant els anys en què Alcover va estar al capdavant de *La Aurora*, el Partit Conservador va ostentar el poder entre l'octubre de 1913 i el desembre de 1915 amb Eduardo Dato com a president del Consell de Ministres. En el partit hi havia dues figures destacades: Antoni Maura i Eduardo Dato, i cadascun liderava un corrent intern, els *mauristes* i els *idóneos*. Tot i les profundes conviccions tradicionalistes d'Alcover i, com s'ha vist a §3.6, durant els

anys de *La Aurora*, va sostenir que la millor opció per als interessos dels catòlics era que el Partit Conservador governés. A més, com es veurà, durant aquests anys va defensar públicament Antoni Maura.

Dels 935 textos sobre política, en 29 es tractaven qüestions relacionades amb el Partit Conservador, principalment són al·legats en defensa de diferents aspectes de la carrera política d'Antoni Maura: la campanya militar a Marroc, la gestió de la Setmana Tràgica, la lluita interna dins el Partit Conservador entre *mauristes* i *idóneos*, la relació amb la monarquia, etc.

Per il·lustrar el posicionament d'Alcover en relació amb Maura, es presenten uns fragments d'un intercanvi d'articles amb *El Obrero Balear*. El mes de novembre de 1910 havia aparegut al periòdic socialista, un article signat per A. Pérez Asenjo en què es responsabilitzava el polític mallorquí de la gran quantitat de morts que hi havia hagut al llarg de 1909 a causa de la intervenció espanyola a Marroc i a causa de la repressió de la Setmana Tràgica. Pérez Asenjo a *El Obrero Balear* afirmava en un llenguatge molt expressiu que, tot i haver deixat el govern, Maura no podia defugir la responsabilitat de tantes morts causades per la seva gestió com a president:

Por más que se retire y esconda en el lugar más apartado y solitario no dejará por ello de sentir el frío contacto de la sangre inocente que lentamente bañará su rostro. El día que el calendario señale las fechas, aniversarios horripilantes, centenares de espectros vencerán millas, kilómetros, ciudades, hasta penetrar en su morada, en fúnebre manifestación; sus cabellos se erizarán de terror, de espanto al verse despojar de sus sudarios y mostrarle los orificios que sus cuerpos presentarán producidos por las mortíferas caricias rifeñas y por los de Montjuich, y el eco reproducirá las tristes notas, los ayes moribundos ("Después un año", *El Obrero Balear*, 453, 12.11.1910, p. 4, columnes 2-3).

Una setmana després apareixia la resposta d'Alcover a aquestes paraules. Exculpava Maura de la mort de joves espanyols a Marroc i en responsabilitzava els rifeïns que es van revoltar contra l'ocupació. Afirmava que Maura es va veure obligat a ordenar la campanya militar perquè, si no ho hagués fet, hauria negligit les seves obligacions. Pel que fa a les execucions que es van derivar dels processos judicials contra els acusats d'haver organitzat la Setmana Tràgica, Alcover apuntava que no va ser Maura qui va ordenar els afusellaments sinó que va ser el tribunal militar que els va jutjar. El canonge manacorí no tan sols defensava Maura sinó que, a més, elogiava la seva gestió:

Es fals i mentida qu'En Maura sia responsable de cap de ses morts de aquella guerra ni d'aquexa repressió. Sa guerra la mogueren es moros; i, si es Govern d'En Maura no'ls hagués aguantades ses tesses, hauria feta sa gran traició a sa causa d'Espanya, hauria deshonrada l'Espanya, l'hauria venuda, entregant a France se nostra influència i ses nostres possessions des nort d'África. Mes poca part encara tengué En Maura ab ses morts que decretaren es Tribunals Militars que dictaren i executaren aquelles senténcies... ¿Com, idó, no deys res contra's Tribunals Militars, i tot heu tirau dalt En Maura? Ah! es per fogir de sa lley de Jurisdiccions! ¡Ah valents! ("¡Hala calumniulo!", *La Aurora*, 219, 19.11.1910, p. 2, columna 3).

3.9 El catalanisme

La causa catalanista, entesa com l'interès per la llengua, la història i la cultura de les terres de parla catalana, no va atreure Alcover fins a la dècada dels anys vuitanta del segle XIX. De fet, els seus primers passos dins el món de les lletres els va fer en llengua castellana, imitant els contes costumistes d'Antonio de Trueba. Segons apuntava Massot (1977: 23-27), el jove Alcover al Seminari de Palma va coincidir amb una sèrie de persones que el van fer decidir escriure en català: Josep Miralles i Sbert⁹², que amb el temps havia de ser bisbe de Lleida, de Barcelona i de Mallorca, el va convèncer perquè escrivís els seus relats en la llengua pròpia perquè en castellà resultaven una impostura. Altres companys d'estudis que van fer decantar el jove Alcover cap al català van ser Joan Guiraud, Miquel Costa i Llobera, Ildefons Rullan Declara, Mateu Rotger i Capllonch, Bernat Batle Amengual⁹³, Joan Aguiló i Pinya⁹⁴, Andreu Pont i Llodrà, Mateu Gelabert i Bosch⁹⁵, Joan Parera i Sansó, Miquel Gayà i Bauzà. Altres persones que no van ser companys d'estudis però amb qui també va coincidir quan se'n va anar a estudiar al Seminari, i que van propiciar d'alguna manera que el jove Alcover s'interessés per la cultura catalana⁹⁶ van ser Josep Rullan i Mir, Pere Orlandis i Despuig, Joan Alcover i Tomàs Forteza.

El març de 1910, quan Alcover va entrar de manera decidida a *La Aurora*, l'adhesió a la causa catalanista ja era indubtable: ja havia publicat rondalles i contarelles en català, havia endegat l'obra del Diccionari i ja treballava en la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans; per tant, la dedicació a la llengua catalana ocupava sens dubte gran part del seu temps. Això no obstant, no es troba un nombre elevat de textos en *La Aurora* relacionats amb aquesta qüestió. Això s'entén si es té en compte que el setmanari no tenia per objectiu fer de plataforma de difusió dels ideals catalanistes sinó que pretenia ser un mur de contenció davant l'avanç del republicanisme i del moviment obrer. En total el nombre de textos en què Alcover tractava algun aspecte relacionat amb el catalanisme és de 26 dels 935 que va escriure sobre política.

Pel que fa als temes tractats en aquests 26 textos, s'observa que generalment Alcover demanava una revaloració de la cultura catalana. L'octubre de 1910 responia un article de Gabriel Alomar a *El Ideal* del 24 de setembre, en el qual el polític republicà apuntava que el socialisme era per definició catalanista. Alcover li ho negava argüint que els líders socialistes sempre s'havien oposat a la causa catalanista. Alcover explicitava què entenia per catalanisme. Per Alcover, la reivindicació catalanista es fonamentava en dos principis: d'una banda, el desig de tornar a la situació política anterior als decrets de nova planta, imposats per Felip V després de la guerra de

⁹² Josep Miralles i Sbert (Palma, 1860-1947): bisbe de Lleida, Barcelona i Mallorca.

⁹³ Bernat Batle Amengual (Orient, Mallorca, 1860-Pont d'Inca, Mallorca, 1945): prevere i poeta.

⁹⁴ Joan Aguiló i Pinya (Palma, 1860- Manacor, 1924): prevere i poeta.

⁹⁵ Mateu Gelabert i Bosch (Palma, 1864-1910):?

⁹⁶ Moll (1981: 38) es referia també al paper decisiu que van tenir aquestes persones en l'adhesió d'Alcover a la causa catalanista. Ho expressava d'aquesta manera: "El tracte amb aquests literats, madurs o verds, va fer veure al jove Alcover les possibilitats literàries de la seva llengua materna i l'orientà en quant a la posició de la varietat lingüística mallorquina en relació a les de Catalunya i València."

Successió; i de l'altra, el manteniment de la tradició cristiana. Aquest ideal, Alcover, l'oposa al model que anhelien els socialistes; segons ell: el trencament amb la tradició cristiana i la creació d'un model social inèdit.

I es una cosa claríssima. Es catalanisme, com es mallorquinisme, com es valencianisme, no es més que s'aspiració, es desitx, es voler que Catalunya, Mallorca, Valencia, recobrin tot lo qu'un temps tenien com-e pobles espanyols, com-e nacions espanyoles que totes plegades componien Espanya; que recobrin sa seua personalitat política i administrativa, axí com la tenguérem bax des nostros antics reys, i la conservàrem fins que el rey En Felip V mos ho llevá tot, sa primeria des sigle XVIII, contra tota equidat, contra tota justícia, contra tot bon sentit polític. Ara bé, tant ses idees socialistes com ses de N'Alomar, que encara són pitjors, son contraries a tota sa nostra tradició gloriosa; volen capgirar el mon demunt devall i esborrar tot lo que hi escrigueren i feren es sigles passats, fundament relligiosos, cristians de rel. Per axó es socialistes, axí com son estats sempre dins Espanya, resulten uns contraris, uns inimics mortals des catalanisme, des mallorquinisme i tot lo que fassa olor de tradició cristiana ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

El 1916 es va generar un debat al voltant de la conveniència de crear una mancomunitat balear, tal com havia defensat el diputat provincial Lluís Alemany. Alcover suggeria que seria més apropiat que les Illes Balears es mancomunessin amb les quatre províncies catalanes que des de 1914 ja formaven la Mancomunitat de Catalunya. Al·legava raons històriques, culturals i econòmiques.

Per primera, trobam que sa Mancomunitat l'hauria de fer sa Diputació amb ses altres Diputacions Catalanes, com e-hu demana sa nostra historia, sa nostra sanc, es nostros interessos. ¿Amb-e qui tenim més comunicació mallorquins, menorquins i eivissencs? Amb sos catalans, amb Barcelona; mitja Mallorca viu de Barcelona, de ses merques que duim a sa plassa de Barcelona. Per lo mateix es nostros interessos son amb sos de Barcelona. I no ès sols això: ¿què som noltros mallorquins, menorquins i eivissencs més que catalans? Ja sabem que es nostros filisteus, es qui pretenen d'il·lustrats i no són més que uns ignorants presumits, se subleven i surten de botador en dir-los que es balears són catalans; ¿però són estat capaces mai de demostrar, de provar que no sia així? Mai han poguda ni sabuda presentar cap prova en contra. Per convencer-se qualsevol de que els balears som catalans, no hi ha més que obrir s'istoria balear, que diu ben clar i llampant que, una volta conquistada Mallorca, Menorca i Eivissa del Rei En Jaume i sos successors i cavallers, sa població sarraïna en desaparascu, no se sab que n'hi trobassen de cristiana, i vengueren catalans a poblar-ho. D'aqueis catalans desxendim es balears (mallorquins, menorquins, eivissencs). Maldament s'istoria no digués res d'això, bastaria per sebre-hu cert ficar-se en sa llengua que parlam es balears i en sos nostros llinatges. ¿Qui ho dupta que es mallorquí, menorquí i eivissenc ès pur català? Veiam, que en surta qualcún de filisteu a presentar qualche raó en contra! Cap n'hi ha que sia capaç. ¡Sí se dona es cas de que sa llengua catalana allà on s'ès conservada més pura ès a ses Illes Balears! I ¿què en direm de llinatges i noms de lloc balears? Casi tots son noms de Catalunya, que son catalans. Lo que ès es filisteus fan moltes de riaies amb so no voler esser catalans. Pobrets! bé poren tirar cosses! no'l se trauràn an es bast. Es parents no se trien; no hi ha altre remei que tenir es que Deu mos ha donats. De manera que lo natural, lo lògic, lo raonable ès que sa Diputació de Barcelona se mancomuni no tota sola, sinó amb ses germanes de Catalunya ("Es problema de sa diputació de Balears. *La Aurora*, 508, 17.06.1916, p. 2, columna 1).

Un dels arguments que Alcover esgrimia per defensar que les Illes Balears i Catalunya formessin una mateixa mancomunitat era la identitat cultural entre illencs i principatins. Precisament aquesta idea va generar una disputa intensa amb l'escriptor mallorquí Joan Lluís Estelrich. La polèmica entre Estelrich i Alcover va iniciar-se a conseqüència de l'article "Ai, 'Catalans de Mallorca', no vos fa?", publicat pel canonge manacorí a *La Aurora* el 22 de juliol de 1916. El 24 de juliol, Joan Lluís Estelrich escrivia un article a *La Última Hora* criticant les tesis d'Alcover en relació amb la catalanitat dels mallorquins.⁹⁷ No va ser fins el 17 d'agost, però, que Alcover va replicar Estelrich. Va fer-ho amb el text "Un filisteu en campanya", en el qual es preguntava per què l'escriptor d'Artà, a part de manifestar que estava en desacord amb Alcover, no refutava les seves evidències sobre l'origen català dels mallorquins. Segons el manacorí, l'únic argument d'Estelrich era al·legar que usar el terme "catalans de Mallorca" implicava renunciar a una personalitat pròpia per part dels mallorquins. Alcover responia que acceptar els orígens no suposava cap renúncia. Ho feia d'aquesta manera:

Llavò diu que dir-mos Catalans de Mallorca és 'abdicar sa nostra personalitat', 'lluitar per sa nostra esclavitud', 'regonèixer sa nostra nul·lidad', 'cercar es nostro aniquilament, sa nostra absorció', 'sometre-mos voluntariament a servitut', 'rendir versallatge', -¿Havíeu sentit tants de dois mai? Es una solemne mentida des nostro filisteu suposar que, dient-mos Catalans de Mallorca, queim en res d'això. Si sa nostra nissaga es catalana, si sortim de Catalunya, si som desxendents de catalans, si es nostros antepassats des sigle XIII, XIV, XV se deien Catalans de Mallorca, se tenien per Catalans de Mallorca, ¿com pot esser que dient-mos-ho noltros 'abdiquem de sa nostra personalitat', no mos 'fassem esclaus' de negú, ni mos 'anul·lem', ni mos 'aniquilem', ni 'cerquem que negú mos 'absorbesca' ni mos 'sometem a cap servitut'? No hi ha res d'això, ¡o Filisteu cap de gri! Confessar sa nostra procedencia històrica, sa nostra nissaga no és, no pot esser res d'això que vos preteniu, baraiant-vos amb sa lògica i amb so sentit comú! ¿No hi ha actualment a Mallorca sa mateixa rassa que hi havia an es segles XIV i XV? S'atrevirà a negar-ho es filisteu? Si hi ha ara sa mateixa rassa que llavò i sa que hi havia llavò era catalana, ¿com no hu ha d'esser sa d'ara? ("Un filisteu en campanya", *La Aurora*, 516, 12.08.1916, p. 2, columna 1).

⁹⁷ Sobre aquesta qüestió, és molt interessant la reproducció que fa Alcover d'una carta del bibliòfil mallorquí Estanislau de K. Aguiló. Aquesta carta va aparèixer publicada a *La Aurora* el 22 de juliol de 1916, i Alcover l'empra com a argument d'autoritat, per demostrar que usar la denominació *catalans* en referir-se als mallorquins no és cap aberració. Aguiló citava una sèrie de textos medievals en els quals s'usava el terme català per fer referència a algú que era originari de Mallorca: "Estimat Sr. i amich: Axò de que els naturals de Mallorca se deyen a sí matexos y se contaven com a catalans és ben positiu y ho he vist mil vegades comprovat; ara lo que succeeix és que may he tinguda la curiositat de prendre'n nota, y anit passada vaig passar tota la vetlada girant els toms del *Bolletí* sensa tenir la sort de poder trobar cap text dels que cercava. Venturosament me varen recordar aquests dos que li envii, que, a falta d'altres millors, poden suplir per lo que V. desitja. En Turmeda an el Llibre de la *Disputa de l'Ase*, diu, segons els paràgrafs que'n traduí N'Adolf de Castro en el discurs preliminar del tom LXV de la *Biblioteca de A. Españoles. Obras escogidas de filósofos*: 'Muy alto y poderoso señor (es un coní que parla) aquel hijo de Adán que está acostado a sombras de aquel árbol es de nación catalán y natural de la ciudad de Mallorca y tiene por nombre Fray Anselmo Turmeda...' A 22 de juliol de 1365 aprovà el Rey En Pere IV, des del monastir de Sant Feliu de Guíxols, uns capítols presentats a ell 'pro parte populorum civitatis et parte foranee insule Majoricarum' dels quals deya: 'E mes com los mallarquins e poblats en aquella illa sien catalans naturals, e aquell reyne sia dita part de Catalunya, e en altres temps en Corts generals sien hauts e regulats per catalans, vos placia per remoure dupte sien hauts per naturals catalans, es puxen alegrar axí com indubtats catalans de officis i beneficis de vostre principat de Catalunya y hagen entrevenir en Corts als catalans celebradores' Sant Pere, fol. 162. El cap XXII de les *Ordinacions del hospital de Sta Catalina* fundat d'En Ramon Salelles (1353) diu: 'Item ordo e vull que, si alcú prevere no's trobava de mon llinatge assí ne en Manrea, que sia dels nats del Reyne de Mallorques, es es tota via entés que sia català e no daltra nació..' La rúbrica d'aquest capítol diu: 'Que los capellans sien devots, de XI anys, e de sanch del dit Ramon, o de Manrea o català nat de Mallorques' Seu sempre. E. Aguiló ("Ai 'catalans de Mallorca' no vos fa?", *La Aurora*, 513, 22.07.1916, p. 2, columna 3).

La disputa amb Estelrich va allargar-se fins al 14 d'octubre de 1916 i va girar en tot moment al voltant de la qüestió catalanista.

3.10 Anarquisme

La presència de l'anarquisme a Mallorca durant els anys d'existència de *La Aurora* va ser merament testimonial. Per bé que comptava amb una plataforma de difusió, *El Rayo*, mai no va tenir una militància prou consistent per poder tenir un paper actiu en la política de l'illa. Segons afirmava Pere Gabriel (1973: 120), les organitzacions sindicals anarquistes mai no van superar els dos mil afiliats. Afegeix que la dependència que el moviment obrer tenia del republicanisme va allunyar els treballadors de l'anarquisme i els va situar més a prop del socialisme.

Tan sols 24 dels 935 textos polítics d'Alcover estan relacionats amb l'anarquisme. Aquesta xifra demostra que entre 1910 i 1916, el canonge de Manacor no percebia l'anarquisme com una amenaça. Una lectura d'aquests textos permet veure que generalment no hi ha refutació d'idees o de plantejaments anarquistes, com sí que passava en els articles que tenien per fi combatre l'ideari socialista. Ara, en canvi, s'hi percep una intenció purament propagandística: Alcover pretenia simplement vincular anarquisme amb atemptats, magnicidis, amb violència en definitiva. Aquesta idea s'aprecia en el fragment del text que es reproduïx tot seguit. Alcover reproduïx un passatge de Louis Brouard en què aquest admet que s'ha fet ús insistent de la violència i demana que es deixi de banda perquè no resulta efectiva per assolir els objectius del moviment.

No li agrada an *El Rayo* que diguem que es sindicalistes són uns assassins, uns incendiaris. Lo que trobam noltros, es que dir això es dir poc ferm. Ells, en doctrina, al manco, son molt pitjors. Proves: 1 Es fets de cada dia: es sindicalistes son radicalíssims en tots es seus actes, en totes ses seues idees, en ses seues aspiracions; no volen volteres, com es socialistes d'Estat, sino que van dret cap a sa destrucció. 2 Basta lletgir tots i cada un des números des periòdics 'sindicalistes', fins i tot *El Rayo*. 3 Lo que diu es sindicalista Lluís Brouard examinant es valor democràtic i social des Sindicalisme, diu: 'Es molt difícil de jutjar una doctrina p'es seu ideal llunyà i forsosament perfectible que se proposa. Es preferible considerarla per sa seua tendència i sa conducta des seus partidaris. Sa vaga general no se pot dir seriament que tenga valor de transformació social, i ets actes de violència des sindicalistes son vituperables. S'ha de convenir que an es Sindicalisme no li falta valor social ni democràtic. Lo que s'ha de desitjar es qu'ets errors i ses violències des primers anys no se repetesquen, qu'es sindicalistes s'en donin conte de que sa revolució, així com ells la preparen, es una arma dolenta i que no pot crear res' (*Petit Catècisme Démocrate*, pág. 54, 55) ("¿Es sindicalistes no son revolucionaris?", *La Aurora*, 308, 3.08.1912, p. 3).

3.11 Colonialisme

Sota aquest epígraf s'emmarquen els textos que Alcover va escriure sobre les diferents campanyes militars espanyoles al nord d'Àfrica. A la dècada dels seixanta del segle XIX, l'Estat

Espanyol havia iniciat una intervenció militar al Marroc amb el fi d'obtenir territoris, poder-ne explotar els recursos naturals i, de retruc, recuperar part del prestigi perdut arran de l'emancipació de la major part de les colònies americanes d'ençà del començament de segle. Aquesta intervenció també havia de servir per desviar l'atenció davant les crítiques i amenaces de “pronunciamientos” que rebia el govern de Leopoldo O'Donnell. En aquest context, el 1859 va esclatar l'anomenada Guerra d'Àfrica, que seria primer de tot un seguit de conflictes entre Espanya, d'una banda, i els rifeys i el soldà de Marroc, de l'altra.

La qüestió colonial no va ser una de les preocupacions d'Alcover al capdavant de *La Aurora*. Ho evidència el fet que tan sols va dedicar-hi 19 textos en sis anys. La seva posició es movia entre dues coordenades: defensava la intervenció espanyola al nord d'Àfrica al·legant motius de prestigi internacional i criticava els líders de l'esquerra als quals titllava de traïdors, especialment els socialistes, perquè s'oposaven a les campanyes militars espanyoles a Marroc. Per il·lustrar el posicionament d'Alcover es reproduïx un fragment d'una resposta que va escriure a un editorial d'*El Obrero Balear* del 5 d'agost de 1911 en el qual es lamentava la campanya espanyola del 1909 i es demanava al govern que abandonés Marroc, ja que el territori no pertanyia als espanyols.

En la cuestión de Marruecos sucederá poco más o menos [lo] que sucede en todo lo que pone manos la burguesía; pues si en la educación de su país -como ellos llaman- no les importa explotar á los maestros á costa del embrutecimiento del pueblo, ¿qué no harán en tierras extrañas, cuyo fin de conquista no es otro que el lucro? En efecto, como el fin que les guía no es otro que apropiarse de lo que no les pertenece, en África cometerán toda suerte de maldades hasta conseguir su intento (...). Hemos de ser francos, ésta es nuestra opinión. Por esto pedimos al Gobierno que retire de allí las tropas (“La Guerra de Marruecos”, *El Obrero Balear*, 490, 5.08.1911, p. 1, columna 2).

Alcover en la seva resposta una setmana després acusava els socialistes de traïdors, elogiava la guerra i la presentava com un gran triomf que havia fet créixer el prestigi d'Espanya dins Europa:

¿Qui hu dupta que sa guerra de Melilla l'any 1909 va alsar es nom d'Espanya moltíssim davant ses altres nacions, que no se creyen qu'Espanya fos capaç de fer lo que va fer, d'imposar-se an es rifeys i de subjectarlos i consolidar el seu domini fins a Zeluan? ¿Si va créixer es prestigi d'Espanya, fins an es punt de que France s'en posá gelosa! Idò aquella guerra tan gloriosa per Espanya, es republicans i socialistes la presenten com una taca, com una ignomínia, com una afronta. Es natural: per ells e-hu es. Com estan venuts an ets inemics d'Espanya, com odien ab tota sa seua ánima l'Espanya monárquica, i veuen que sa campanya de Melilla de 1909 va ser un éxit de l'Espanya monárquica, per axò en retxen ses espases i no's treuen paraula bona d'aquella campanya ¡No son més que carn venuda! ¡Traïdors! més que traïdors a la Patria! (“Odien Espanya”, *La Aurora*, 257, 12.08.1911).

3.12 Successos de Cullera

El 18 de setembre de 1911 s'havia convocat una vaga general arreu de l'Estat per protestar contra l'enviament de tropes a Marroc. Segons explica Torres (2002), a Cullera (Ribera Baixa), un

grup de vaguistes havien sabotejat la via del tren, havien tallat els fils del telègraf, havien impedit que els terratinents de la vila poguessin accedir a les seves plantacions d'arròs, etc. Jacobo López de Rueda, jutge de Sueca, amb tres funcionaris més va desplaçar-se a Sueca amb la intenció de restablir l'ordre. La trobada entre el jutge i un dels líders dels vaguistes, Joan Jover, en comptes de contribuir a apaivagar el clima de tensió que es vivia a la població encara el va encendre més, per la qual cosa el jutge López de Rueda va treure una arma de foc i va fer detenir Jover i el va fer conduir a l'Ajuntament de Cullera per custodiar-lo. Els obrers van assaltar l'Ajuntament, Jover va aconseguir escapar i, enmig, de l'avalot va produir-se un linxament que va posar fi a la vida del jutge, el secretari del jutjat de Sueca i l'agutzil que els acompanyava. Joan Jover i set persones més van ser detingudes i jutjades. El tribunal va condemnar-los tots set a mort. Els diputats republicans Joan Barral i Félix Azzati van visitar els condemnats a la presó i aquests van assegurar que havien confessat sota tortura. A partir d'aquest moment, els diputats engeguen una campanya en favor de l'indult dels condemnats pels successos de Cullera. Les pressions que va rebre la monarquia tant dins l'àmbit estatal com des de fora d'Espanya van propiciar que Alfons XIII decretés l'indult per als condemnats pels successos de Cullera.

Alcover va expressar amb vehemència la seva indignació tant pels crims que es van cometre a Cullera com pels indults que es van decretar. En 18 textos Alcover reflexionava sobre aquests fets. A continuació, es reproduïx un fragment que il·lustra la interpretació que feia Alcover del que havia succeït a Cullera. En el text criticava la premsa d'esquerres perquè demanava l'indult pels condemnats a mort. Per a Alcover, la mort dels tres funcionaris a Cullera havia estat provocada per la ira dels vaguistes. El text anava encapçalat pel títol "Conducta incalificable":

E-hu es sa que observa sa premsa republicana respecte des condemnats a mort p'ets assassinats horribles des Jutge, Escrivá i Esgotzí de Sueca a Cullera dia 18 de setembre. Aqueixa premsa infame i criminal, quant es seus correlligionaris, aquell escabotell de tigres i panteres de Cullera, aclamant sa República, actuant de republicans autèntics, cometeren aquells tres assassinats aborronadors, se'n guardá com de caure de manifestar gens de pietat ni compassió de ses pobres víctimes des furor revolucionari de Cullera. A-les-hores no se'n recordaren gens gens es periodics republicans de compatir gota es pobres assassinats ni de moure negú a pietat ni a commiseració d'aquelles malenades víctimes. I ¿que no eren homos ni pares de família ni germans aquell Jutge, aquell Escrivá, aquell Esgotzí? Ah, pero no eren republicans; i per lo meteix an ets uys des paperots republicans no eren dignes de pietat ni de compassió ("Conducta incalificable", *La Aurora*, 278, 6.01.1912, p. 1, columna, 2).

3.13 La política local

En aquest agrupament s'han inclòs els textos en què Alcover tractava qüestions que quedaven circumscrites a l'àmbit municipal i, per tant, no eren objecte de debat o de controvèrsia més enllà d'aquest entorn. En total, són 17 textos de temàtica diversa: la idoneïtat que l'Ajuntament de Palma assignés una subvenció periòdica al laboratori marítim de Portopí, la decisió d'aquest mateix

Ajuntament de concedir una subvenció a l'orde de les Sirventes de Jesús, però la negativa de concedir un ajut econòmic per a la caixa de resistència dels vaguistes del barri de Sa Calatrava, l'accessibilitat a certs barris perifèrics de la ciutat, la modificació la normativa sobre arrendaments, el tractament dispensat als oficials d'una esquadra de l'exèrcit britànic que havia fet escala al port de Palma o la proposta de col·locar un monument a Jaume I.

La qüestió de temàtica local, però, que sens dubte va ocupar més Alcover i que, de fet, va generar més textos va ser la de l'enderrocament de la Porta de Santa Margalida o Porta Pintada. Entre els anys 1907 i 1913 es va dur a terme l'enderrocament de la major part del perímetre de les murades de Palma. Mentre es projectava aquesta obra, la pressió de la Corporació de Monuments de les Balears i de les autoritats eclesiàstiques de l'illa havia aconseguit que la Porta de Santa Margalida quedés fora del projecte de demolició i es preservés. I, de fet, el 1908 per virtut d'una Reial Ordre havia estat declarada Monument Nacional. Segons explicava la tradició, la Porta de Santa Margalida era l'accés pel qual Jaume I havia entrat a la ciutat acabada de conquerir als sarraïns el 31 de desembre del 1229; per tant, l'espai tenia un fort simbolisme. Això no obstant, la corporació municipal va fer esbucar aquest antic accés a la ciutat la nit del 27 de febrer de 1912.

En els textos que Alcover va dedicar a aquesta qüestió s'hi percep clarament el dolor que aquesta decisió de l'Ajuntament va produir-li. Il·lustra clarament aquest sentiment la resposta del canonge manacorí a un text publicat a *El Obrero Balear* el 2 de març de 1912, en el qual se celebrava que s'hagués enderrocat la Porta de Santa Margalida:

La desaparición del monumento Nacional que estaba situado en la rinconada de Sta. Margarita es ya un hecho. Bastante tiempo hacía que todo el vecindario de Palma lo anhelaba -exceptuando algunos- porque una cosa como aquella en medio de una de las principales vías, no era más que un estorbo al tránsito y que embellecimiento para la ciudad que sepamos no reunía ninguna condición. El buen sentir palmesano de ansias de progreso se ha dejado sentir por esta vez. Lo caduco y considerado sin provecho alguno ni embellecimiento debe desaparecer, como se ha hecho con este montón de escombros que ninguna utilidad daba á nuestra población. Así son las obras del progreso. Destruir para construir. ("Comentarios", *El Obrero Balear*, 519, 2.03.1912).

Alcover, una setmana després, es resignava davant l'actitud dels socialistes, però es mostrava dolgut perquè els regidors conservadors de l'Ajuntament no havien evitat la desaparició del monument:

També sortí [*El Obrero Balear*] dissapte celebrant qu'haguessen tomada sa Porta de Santa Margalida; es molt natural que's socialistes celebrin una tal cosa: estan en carácter fentho així. Es qui no hi estan gens gens son es qui's diuen conservadors que feren o celebraren tal atentat, mostrant sa filassa que desment es nom que duen ("*S'Obrer Balear*", *La Aurora*, 287, 9.03.1912, p. 1, columna 4).

Era més argumentada la resposta que Alcover va adreçar al periòdic *Pu-put*, que també havia celebrat la desaparició de l'accés a la ciutat vella. Alcover apuntava que en ciutats europees que ell havia visitat la modernitat coexistia amb el patrimoni, sense que aquest fet impliqués cap perjudici per al progrés:

[¿Vol dir era indigna d'una ciutat civilisada aquella 'Porta?'] Això pretenen es seuvatges i barbatxos que la tomaren; això diu en rudes s'*Animalot Pudent*. Això els ho deixa dir sa seua sevatjeria, sa seua barbatxeria. Cabalment ses ciutats de ses nacions més civilisades com Alemanya, Suïssa, Àustria i fins Itàlia i França conserven a's mitx de grans plasses i magnífics passetjos *portes* i *torres* i altres edificis antics per l'estil, molts d'ells no tan interessants com sa Porta de Sta. Margalida. Però ¿que valen Alemanya, Suïssa ni Itàlia davant es nostros seuvatges i barbatxos? Ells no admeten altra civilització que sa de ses kábiles del Riff ("¿Vol dir era indigna d'una ciutat civilisada aquella 'Porta?"; *La Aurora*, 287, 9.03.1912, p. 1, columna 3).

3.14 Les vagues

Les primeres dècades del segle XX es van caracteritzar per una gran tensió social, provocada pel xoc d'interessos entre burgesia i obrers. L'eclosió del moviment obrer havia donat peu a corrents de pensament com ara el socialisme i l'anarquisme que, tot i que a través de vies diferents, compartien l'objectiu de millorar les condicions de vida i de feina dels obrers. Aquests nous corrents de pensament havien propiciat l'aparició de partits polítics situats ideològicament a l'esquerra dels liberals i dels republicans, havia propiciat també l'organització dels treballadors en sindicats per tal d'ajuntar esforços i així donar més ressò a les seves demandes de millora.

Un dels mitjans que tenien aquestes organitzacions de treballadors per assolir les seves demandes eren les vagues, l'objectiu de les quals era pressionar els patrons perquè s'avinguessin a negociar amb els treballadors en veure paralitzada la producció de les seves fàbriques obreres. Durant els anys que Alcover va estar al capdavant del periòdic manacorí, van convocar-se diverses vagues tant en l'àmbit estatal com en l'àmbit local. Es troben 14 textos en què el tema principal era alguna vaga

Alcover considerava que era necessari millorar les condicions de vida dels obrers, però s'oposava a les vagues perquè creia que tan sols s'aconseguia l'efecte contrari. Un exemple d'aquest plantejament es troba en un text que va aparèixer a *La Aurora* el setembre de 1912 en el qual Alcover lamentava les conseqüències negatives de la vaga dels treballadors de la fàbrica Duro-Felguera d'Astúries. En culpa els líders socialistes i republicans, Pablo Iglesias i Melquíades Álvarez. Segons apuntava Alcover, la fàbrica hagué de tancar perquè els propietaris van arruïnar-se. És sabut, però, que la fàbrica després de sis mesos de vaga va reprendre l'activitat productiva:

Aquesta fàbrica que tenia emprats moltíssims d'obriers l'han haguda de tancar a forsa de vagues i més vagues que's socialisme i republicanisme feren esclatar entre aquells obrers caps-de-grí i pocs-cervells, que's deixen emblanquinar d'En Melquíades Álvarez i d'En Pauetxo Iglesias. Aquella fàbrica era d'una companyia i sa companyia ha fet uy pe'sa tudosseria d'ets obrers en fer vaga i altra vaga, fent impossible sa vida de sa fàbrica ("Sa fàbrica 'Duro-Felguera' de Asturias", *La Aurora*, 314, 14.09.1912, p. 1, columna 1).

Ara bé, Alcover també era conscient que les condicions dels obrers havien de millorar. Aquesta visió es troba en un text en el qual feia una defensa d'una vaga convocada pels treballadors d'una

mina de Bolueta (Bilbao). La direcció de l'empresa s'havia negat a readmetre un treballador que havia estat despatxat per haver estat malalt. El portaveu del sindicat catòlic de l'empresa també havia estat expulsat del seu lloc de feina en haver demanat la readmissió dels companys, la qual cosa havia empès la resta de treballadors a la vaga. Alcover considerava aquesta vaga justa perquè en tot moment els propietaris s'havien negat a negociar:

Se tracta de que uns quants obrers de sa mina 'Movio' (Bolueta), afiliats an es Sindicat catòlic de Ntra. Señora de Begoña les llevaren sa feyna, sense altra causa que haver faltat a sa mina un parey de dies per causa de malaltia. Aquesta conducta des patrons, com es natural, va produir un gros disgust, no sols ets obrers engegats sino també an es seus companys de sindicat (...). Esposat que fou aquest sentiment an es Director de sa mina, aquest contestá llamentant lo succeit i prometent que no succeiria pus. Pero, passat algun temps, torná caure malalt un obrer sindicat; i quant va estar bo, també li lleven sa feyna. En vista d'aixó, es Sindicat catòlic anomená una comissió per que se vés ab so director de sa mina. Aquest no volgué tractar ab ells i los enviá a s'encarregat de sa mina. Pero aquest darrer tampoc los va rebre, i los torná remetre an es Director, i així d'un a s'altre, d'Herodes a Pilat; fins que se convenceren que no los volien escoltar. No sols no admeteren a fer feyna ets obrers que havien estat malalts, sino també engegaren es President des Sindicat, ab s'escusa que havia faltat an es trebay, si bé havia faltat ab permís de sa mateixa direcció de sa mina (...).

Ses vagues son sempre llamentables, ¿qui hu dupta?, també hu son y molt més ses guerres. Pero ¿qui e-hu dupta? Així com hi ha guerres justes, necessaries, glorioses. ¿Qui pot dir que es guerrers ab guerra justa no son bons cristians perque no son resignats? y ¿qui hu podrá dir també des vaguistes en vaga justa? ("Solidaritat professional", *La Aurora*, 311, 24.08.1912, p. 3, columnes 3-4).

3.15 Irlanda

La lluita d'Irlanda per aconseguir un estat propi i emancipar-se de l'Imperi Britànic va ser molt llarga. Els anys que Alcover s'havia fet càrrec de *La Aurora* van coincidir amb uns anys decisius per a l'assoliment de la independència de l'illa, ja que l'any 1914 es va aprovar la *Home Rule Act*, que tenia per objectiu dotar el poble d'Irlanda d'unes quotes d'autogovern inèdites en l'Imperi Britànic fins aleshores. La *Home Rule Act* no va ser vista amb bons ulls, però, per tots els ciutadans d'Irlanda i en una sèrie de comtats de l'Ulster, al nord de l'illa l'oposició a la *Home Rule* va ser violenta.

Alcover va dedicar 10 textos a la qüestió irlandesa. Tots ells giren al voltant de dos eixos: en un se situen els irlandesos, presentats com un poble profundament catòlic i oprimat pels britànics; en l'altre eix se situa l'Imperi Britànic, opressor i, a més, protestant. Alcover prenia partit sense cap reserva pels irlandesos.

Sí, e-hi està ben d'enhorabona aquesta magnànima nació irlandesa. Dia 19 de setembre es Govern feu a sebre a sa Cambra des Lords (senyors) que el Rei havia sancionada sa *Home Rule* o Autonomia d'Irlanda, i que per lo mateix ja era una llei tan forta i tan sagrada com les altres (...). Molt los ha costat an ets irlandesos s'arribar an aqueixa bona d'autonomia! Una part grossa de s'opinió pública, tot es partit conservador i es protestants més exaltats, no hi porien consentir en via ninguna que Irlanda hagués de gaudir de govern propi i que es catòlics e-hi haguessen de predominar! Pero ¿no era tal volta sa cosa més

justa del món que, si ets irlandesos són catòlics predominassen es catòlics dins es Govern d'Irlanda? Això demana sa raó natural i es bon sentit de qualsevol; però ¡anau-los an es conservadors i protestants d'Inglaterra amb raons naturals ni bon sentit! Ells lo que volien que, es catòlics d'Irlanda seguissen oprimits, batent per ses foranes, davall fuia, com esclaus. ¡Sabeu quins lliberals, quins partidaris de sa llibertat que hi ha amb sos conservadors i protestants exaltats inglesos! ¿Deu n'alliber tota persona nada de ses seues arpes! Per lo mateix, es catòlics d'Irlanda, ets irlandesos, tota Irlanda està d'enhonorabona; ara haurà acabat d'esser un poble esclau; tendrà govern propi, Parlament propi, això sí, dins Inglaterra, formant part de s'Imperi Britànic ("Enhonorabona a Irlanda!", *La Aurora*, 420, 10.10.1914, p. 1, columna 2).

Pel que fa a les tensions que la concessió de l'autonomia va provocar a Irlanda entre les classes més populars, predominantment de religió catòlica i partidaris de l'autonomia, i els grans industrials, generalment protestants, concentrats a l'àrea de l'Ulster, i contraris a la llei, s'observa que Alcover es posicionava clarament a favor dels catòlics. Quan la tensió entre uns i altres va escalar fins al punt que es van crear milícies, Alcover va elogiar l'actitud dels grups de catòlics que s'havien armat per fer front a les milícies protestants:

Ja haureu sentit parlar, i n'ha parlat *La Aurora* una partida de vegades, de que es protestants de sa província Ulster d'Irlanda s'eren armats per aturar que hi posassen sa *Home Rule*, s'Autonomia. això ès que Irlanda se govern per ella mateixa. I es protestants e-hu feren tan gros que arribaren a dir que tenien cent mil homos armats per alzar-se contra tal Autonomia (...). Idò bé, com que aquells voluntaris d'Ulster, anc que no fossen cent mil, eren així mateix una partida de mils, protegits des grans propietaris i fabricants d'Irlanda, que son inglesos i casi tots protestants, -com aqueis voluntaris no s'aturaven de fer-ne de ses seus contra es catòlics, petxucant-los, botxinant-los, fent-los ses mil inclemències-, ¿què han fet es catòlics? També se son armats, formant per tot arreu estols de voluntaris, que's diuen nacionals, per defensar-se de les guitzeries des d'Ulster i per defensar sa *Home Rule* (...). ¡Molt bé han fet ets irlandesos d'alsar aqueis estols de voluntaris nacionals! Això de que es catòlics sempre hagen de rebre i parar, s'ha d'haver acabat. ¡No'n mancaria d'altra! ("Es 'Voluntaris Nacionals' irlandesos", *La Aurora*, 405, 27.06.1914, p. 1, columna 4).

3.16 La francmaçoneria

La francmaçoneria havia estat molt vinculada al liberalisme i a la lluita per posar fi a l'Antic Règim i a les tiranies. La seva presència en l'Estat Espanyol oscil·lava entre la protecció i la clandestinitat, depenent de la filiació política dels que ostentaven el poder. Durant els anys d'ocupació francesa, durant el regnat d'Amadeu I, la Primera República i durant els períodes de govern liberal, les lògies van prosperar, però amb la Restauració van haver de passar de nou a la clandestinitat. Per Alcover, la francmaçoneria va ser una qüestió força residual durant els anys de *La Aurora*, com ho demostra el fet que tan sols hi dedicà cinc textos. Vinculava sempre el moviment amb l'anticlericalisme i situava els maçons darrere les polítiques de laïcització que des de feia trenta anys s'estaven implantant a França. Un text del novembre de 1914 il·lustra la visió que tenia Alcover dels maçons:

¿Es el Kaiser que tracta amb tanta consideració es catòlics i sobre tot es capellans i es religiosos i ses monges i especialment el Papa i es Bisbes alemanys i no alemanys (...). Un monarca que fa això zès es representant més llegítim d'En Luter, que se distingia p'es seu odi an el Papa, an es Bisbes, an es frares, an es monjos, a ses monges, que en deia ses mil llàstimes i les tapava d'insults i de flastomies? No, germanets, no ès el Kaiser qui representa avui En Luter; qui el representa ès sa masoneria, que fa tants d'anys que domina França i que hi ha perseguits d'una manera tan horrible i seuvatge capellans, frares, monges, Bisbes, esglesies, seminaris, palaus de Bisbes, rectories, escoles i col·legis catòlics i ha fetes an el Papa totes ses ofenses i infamies possibles. Es evident de tota evidència que es missatges d'En Barrufet que han fet tot això son es qui avui per avui representen En Luter i segueixen brutalment i satànicament s'obra d'En Luter ("¿Qui representa avui més genuïnament En Luter?", *La Aurora*, 426, 21.11.1914, p. 2, columna 3).

3.17 Altres temes

L'epígraf inclou qüestions polítiques que Alcover va tractar tan sols de manera molt puntual. En total va dedicar-hi nou textos: la Primera Guerra Balcànica, la llei de jurisdiccions i el sufragi femení

Pel que fa a la Primera Guerra Balcànica, que va produir-se entre 1912 i 1913, s'observa que sempre va elogiar l'alçament de la Lliga Balcànica, que agrupava Grècia, Bulgària i Sèrbia contra l'Imperi Otomà. Tal com passava en la qüestió irlandesa, Alcover de nou simplificava els conflictes i els reduïa a dos eixos, en aquesta ocasió: els grecs i els seus aliats eslaus eren els cristians oprimits mentre que l'Imperi Otomà eren els musulmans opressors que calia derrotar:

Com vos ne diguérem dos mots setmanes enrera, poc mos crèyem que ses coses d'aqueixa guerra haguessen d'anar tant an es nostro gust, vuy dir, que an es turcs els-e digués tan tort i tan en popa an ets Estats Balkànics i a Grecia (...). Sa desfeta des turcs es una cosa tan esglayadora i feresta com sa des francesos l'any 1870 ab sa guerra ab Alemanya; i s'investida i briu d'ets Estats Balkànics i Grecia son comparables an es japonesos contra Xina i contra Rusia. Amèn que ben pronte es turcs hagen de buydar de Constantinopla! Fa quatre cents cinquanta nou anys i cinc mesos que la varen robar a sa Cristiandat; molt just es que la restituesquen a les bones o per forsa ("Sa guerra de Turquia", *La Aurora*, 323, 16.11.1912, p. 3, columna 4).

La llei de jurisdiccions havia estat aprovada el 1906 i suposava que qualsevol ofensa a l'exèrcit, a la pàtria o als seus símbols passava a jurisdicció militar. Aquesta llei havia estat la conseqüència de l'assalt d'un grup de 300 militars el 25 de novembre de 1905 a la redacció de la revista satírica *Cu-cut!* i a la redacció de *La Veu de Catalunya*. Els soldats amotinats s'havien sentit ofesos per la publicació el 23 de novembre d'una caricatura sota el títol "El Banquet de la Victòria".⁹⁸

L'opinió d'Alcover sobre aquesta llei segons es desprèn de les seves paraules a *La Aurora* és ambigua. No queda clar si hi està a favor o en contra. Atès el suport explícit que Alcover va donar a la Lliga Regionalista i a la Solidaritat Catalana, es podria pensar que estava en contra de la llei de

⁹⁸ Veg. Santolaria, Francesc (2005) *El Banquet de la Victòria i els Fets de ¡Cu-Cut!*, Barcelona: Meteora.

jurisdiccions, i més si es té en compte que la coalició de partits es va formar a conseqüència de l'aprovació d'aquesta llei. No obstant això, és evident que Alcover veu una utilitat en la llei de jurisdiccions perquè permetia tenir la premsa d'esquerres més controlada:

No du altra cosa s'Obrer Balear de dissapte passat. Ara's pobres companys socialistes van fora corda contra sa llei de Jurisdiccions, i s'han passat p'es carabassot que an articletxos xeubes i discursots sense moca el s'han de treure a n-es bast d'aquexa llei ¡Ja hi van calatsats per aygo! Lo que hi ha, que, quant ells i tots es revolucionaris d'Espanya en diuen la mala péssima d'aquexa llei i la volen llevar a tota ultransa, es senya de que ha d'esser qualche cosa bona. De manera que noltros, que primer no li teniem gayre la pia, hem arribat a creure que no es gens mal que hi sia. Sobre tot, gens de nosa mos fa ni mos n'ha feta may ni mos ha aturats gens de dir i de pensar tot lo que mos ha ocorregut ("Paya i més paya", *La Aurora*, 239, 8.04.1911, p. 2, columna 1).

La possibilitat d'estendre el sufragi a les dones era un tema de debat a l'Europa del començament del segle XX. Finlàndia ja l'havia concedit el 1907 i en altres països era objecte de fortes disputes. Un d'aquests països on hi havia controvèrsia era el Regne Unit. Finalment, el 1917 les dones van aconseguir un primer triomf en obtenir el sufragi restringit. Alcover expressava la seva opinió sobre el sufragi femení arran del debat que hi havia al Regne Unit i de les campanyes de propaganda que duïen a terme les sufragistes britàniques i que ell llegia a la premsa anglesa que rebia periòdicament. Alcover desaprovava les campanyes de les sufragistes, però es mostrava partidari de fer extensiu el vot a les dones. Ho expressava en aquests termes:

Ja sabeu que hi ha una qüestió molt enraiscada a Inglaterra sobre si ses dones han de tenir vot, i que hi ha milenars de dones organitzades, formant tot un partit, ses famoses sufragistes, que donen molt que fer perque tenen diners a voler per córrer i estàn moltes d'elles resoltes a tot i fins cometen es mil atentats per cridar s'atenció pública i veure si els arribarán a concedir es dret de sufragi (...). En via neguna pot cap persona d'orde aprovar lo que fan certes sufragistes ingleses d'anar a calar foc a cases particulars ni a edificis públics, a fer mal-bé pintures i estatuës de museus de gran valor. En quant a defensar es dret que pretenen tenir de votar com ets homos, ja són figues d'un altre sostre; amb això no hi veim cap inconvenient de que ses dones e-hu defensin, i fins mos agradaria que els ho concedissen de porer votar, perque mos sembla que no hu farien gaire més malament que molts d'homos, i fins sospitam que hu farien millor ("En defensa des vot de ses dones", *La Aurora*, 403, 13.06.1914, p. 1, columna 3).

Capítol 4

Elements discursius

En aquest capítol es farà una caracterització discursiva dels textos polèmics sobre temes polítics que va escriure Antoni M. Alcover a *La Aurora* entre 1910 i 1916. Primer, s'estudiaran els diferents tipus de textos polèmics depenent de la intenció que tenia quan els va publicar: si volia respondre allò que havia dit una altra persona; si volia malfamar certs col·lectius o certs personatges o si, per, la seva part, tan sols cercava publicitar aspectes ideològics. En segon lloc, s'analitzaran els diferents procediments que usava per organitzar-ne la informació. Finalment, es farà una sistematització dels elements lingüístics (frases, estructures, etc.) que feia servir per bastir els seus escrits.

Per il·lustrar les diferents tipologies i el conjunt de recursos discursius emprats per Alcover, s'han reproduït fragments de *La Aurora* en els quals apareixen referències a aquestes persones:

Manuel Jiménez Moya (polític llerrouxista i director de *La Justicia*)

Josep Monserrat Parets (col·laborador d'*El Obrero Balear*)

Gabriel Alomar Vilallonga (poeta, escriptor i polític republicà)

Antoni Maura i Montaner (advocat, polític conservador i president del govern d'Espanya)

Juan de la Cierva y Peñafiel (advocat i polític conservador)

Francesc Ferrer i Guàrdia (pedagog i polític anarquista)

Joan Lluís Estelrich Perelló (poeta i assagista)

Josep Maria Quadrado Nieto (historiador)

Alejandro Lerroix García (polític republicà)

Pere Joan Campins Barceló (bisbe de Mallorca)

Jeroni Pou Magraner (advocat, escriptor i polític republicà)

Llorenç Bisbal Barceló (polític socialista i director d'*El Obrero Balear*)

Joan Amer Servera (metge i polític integrista)

Melquíades Álvarez González-Posada (jurista i polític republicà)
Emilio Castelar Ripoll (historiador, escriptor, president de la Primera República)
Estanislau Figueras i de Moragas (president de la Primera República)
Nicolás Salmerón Alonso (filòsof i president de la Primera República)
Francesc Pi i Margall (escriptor i president de la Primera República)
Mateu Seguí Umbert (polític republicà i col·laborador d'*El Ideal*)
Ángel de Borjas Ruiz (advocat i polític lerrouxista)
Cesare Cantù (polític, historiador i literat italià)
Pablo Iglesias Posse (polític socialista)
Damià Ozonas (polític republicà i col·laborador d'*El Ideal*)
Amadeu Alou Oleo (pintor i fotògraf)
Hippolyte-Adolphe Taine (pensador i escriptor francès)
Francesc Cambó Batlle (advocat i polític)
Lluís Martí Ximenis (polític republicà)
Joan Pich i Pon (polític republicà)
Ramon d'Abadal i Calderó (advocat i polític regionalista)
Oriol Martorell i Puig (polític republicà)
Gumersindo de Azcárate Menéndez (sociòleg i polític republicà)
Joan Ventosa i Calvell (advocat i polític regionalista)
Jaume Carner i Romeu (advocat i polític regionalista)
Miquel Febrer (polític republicà)
Benito Pérez Galdós (escriptor i polític republicà)
Emiliano Iglesias Ambrosio (advocat i polític republicà)
Francesc Domènech i Munté (polític republicà)
Joan Puig Ventura (polític republicà radical)
Domingo Casas Llibre (polític republicà radical)
Antoni Mustarós (polític republicà radical)
José Álvarez Espinosa (polític republicà radical)
Francesc Calvet i Albert (polític republicà radical)
Baldomer Bonet (polític anarquista)
Claudio Sánchez (soldat)
Manuel Calvo (soldat)
Francesc de Paula Colldefons (periodista)
Josep Miquel Baró (polític republicà i condemnat a mort pels fets de la Setmana Tràgica)
Antoni Malet Pujol (condemnat a mort pels fets de la Setmana Tràgica)
Ramón Clemente García (carboner i condemnat a mort pels fets de la Setmana Tràgica)
Eugenio del Hoyo (guarda de seguretat i condemnat a mort pels fets de la Setmana Tràgica)
Miquel Ferrà Juan (poeta i assagista)
Miquel dels Sants Oliver (periodista i escriptor)

De les persones a les quals Alcover va rebatre algun text se n'ha fet una breu ressenya biogràfica al capítol 1 d'aquest treball; de la resta, es fa la ressenya en nota a peu de pàgina en aquest capítol, tret dels personatges que Alcover ja explica qui eren, com ara alguns dels testimonis en el procés contra Francesc Ferrer i Guàrdia, Francesc Domènech, Domingo Casas o Joan Puig, etc.

4.1 Tipus de textos polèmics

En aquesta tesi, s'entenen com a textos polèmics els textos mitjançant els quals Alcover pretenia difondre la seva ideologia, combatre els seus adversaris o intervenir d'alguna manera sobre la manera de pensar dels seus lectors, tot fent servir una sèrie d'estratègies lingüístiques. Partint d'aquesta premissa, s'han establert tres tipus d'articles: els textos del Tipus A són els que Alcover emprava per refutar idees, propostes, opinions a les quals s'oposava i que algun adversari havia expressat en un periòdic o en acte públic; els textos del Tipus B són atacs contra persones o col·lectius; i els textos del Tipus C són els que utilitzava per difondre les seves idees polítiques a través de l'elogi o el panegíric, deixant de banda la refutació o l'atac.

Aquesta classificació es basa en la manera com Perelman i Olbrechts-Tyteca (1989) entenen el text argumentatiu. Consideraven argumentatius els textos a través dels quals un autor intentava modificar la realitat, i distingien els textos en què l'autor prenia la iniciativa dels textos en què l'autor presentava una actitud defensiva. Ho expressaven d'aquesta manera:

La argumentación es una actividad que siempre trata de modificar un estado de cosas preexistente. Esto es verdad, incluso en el género epidíctico; por eso, es argumentativo. Pero mientras que quien toma la iniciativa de un debate es comparable a un agresor, quien, por su discurso, desea fortalecer valores establecidos, se parecerá al guardián protector de los diques que sufren sin cesar el ataque del océano.⁹⁹

D'acord amb aquest plantejament, els textos del Tipus B s'emmarcarien dins els textos que el filòsof i la sociòloga belgues comparaven amb una agressió, mentre que els textos dels Tipus A i C encaixarien amb els tipus de textos a través dels quals l'autor actua com a guardià d'uns valors establerts. Per la seva part, els textos del Tipus C, atesa la seva naturalesa apologetica, s'acostarien al gènere epidíctic.

4.1.1 Tipus A: Respostes d'Alcover al que algú havia dit o escrit

Dels 935 textos que Alcover va dedicar a qüestions polítiques, n'hi ha 473 que són respostes a allò que alguna persona havia dit o algun periòdic havia publicat. Per exemple, a *La Aurora* del 14 de maig de 1910, Alcover rebatia unes paraules que el dirigent lerrouquista i director del periòdic *La Justicia*, Manuel Jiménez Moya, havia proferit en un míting que s'havia celebrat el 17 d'abril al

⁹⁹ Perelman i Olbrechts-Tyteca (1989: 105).

Teatre Varietats de Manacor. Jiménez Moya havia assegurat als assistents a l'acte que no es podia vincular escola laica i Setmana Tràgica argüint que el juliol de 1909 tan sols feia devers cinc anys que l'ensenyament laic tenia un pes específic en la societat; per tant, els alumnes sortits d'aquestes escoles eren encara massa joves per perpetrar els crims que s'hi van cometre:

¡Quina idea més magre havia de tenir En Jiménez Moya de sa cultura i de s'il·lustració des qui l'escoltaven a n-es mitin de 17 d'abril, quant se va atrevir a dir que 'dins Espanya es completament imposible cercar efectes des laycisme, perque a Espanya hi ha hagudes poques escoles layques i constantment perseguides', i que es successos de sa setmana rotxa de Barcelona 'no poden atribuirse de cap manera a ses escoles layques ja qu'aquestes comensaren a prendre increment a n-aquella ciutat fa quatre o cinc anys' i que, comensant ets al·lots a anarhi d'edad de cinc, resultaria que's qui feren aquelles coses a Barcelona durant aquella setmana, serien al·lots de deu anys! ¡I es republicans i socialistes que sentiren aquestes batayonades, no enviaren es qui les tirava a fregir ous de lloca! Lluny d'axó, li feren mans-bellestes! ("Ses escoles layques i sa Setmana Tràgica", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 1, columnes 1-2).

Una vegada presentades les paraules de Jiménez Moya, venia la resposta. Alcover posava en dubte l'argument esgrimit pel líder lerroxista al·legant que les escoles laiques eren una realitat a les principals ciutats de l'Estat des de feia més de vint anys, la qual cosa demostrava que era possible que persones educades en aquests centres tinguessin responsabilitat en els fets del juliol de 1909:

¿Vol dir Sr. Jiménez Moya, no hi ha que cercar efectes des laycisme dins Espanya? ¿Vol dir dins Espanya e-hi ha hagudes 'poques escoles layques'? ¿O en volieu una a cada cap-de-cantó? ¿Qui no sap que fa més de deu, més de vint, més de trenta anys que hi ha escoles layques a ses principals ciutats d'Espanya i a moltes viles, i que sols Deu sap es mal, sa pesta i sa ronya qu'han duyt en tots sentits? ¿Qui no hu sap que fa molt de temps que d'escoles d'aquestes n'hi ha hagudes moltes, un xinxer, a Madrid, a Barcelona, a València, a Bilbao, a moltes d'altres poblacions d'Espanya? ¿Vol dir a Barcelona 'no prengueren increment' fins fa quatre o cinc anys? ¿Vol dir fins fa quatre o cinc anys no hi havia jovent a Barcelona que concorregué a cap escola layca? ¿Vol dir a Barcelona no hi ha jovent, fora d'al·lots de deu anys que haja concorregut a escoles layques? ¿De manera que fora d'al·lots de nou o deu anys a Barcelona negú ha assistit a cap escola layca? Se necessita, Sr. Jiménez Moya, axí metex molta de ... *frescura* per sostenir una tal cosa; sols se concep qu'un puga sostenir axó, quant se fa trons de sa veritat i parla devant babaluets i bobians. No negueu, Sr. Jiménez Moya, sa veritat d'aquexa manera. A Barcelona e-hi ha centenars i centenars de dexebles de ses escoles layques que fa estona que s'afayten. ¿De ont son sortits, sino de ses escoles layques, sa multitud de joves garruts que hi ha a ses sociedats lerroxistes de Barcelona? ¿No digueren tots es periódics que contaren es fets de sa setmana tràgica, que's qui anaven devant en lo de cremar i robar convents i esglésies eren jovenots de tretze, catorze o quinze anys i donotes de bordell? ¿Que sa setmana tràgica no's pot posar a n-es conte de ses escoles layques? ¡Vaja si s'hi pot posar! ¡Vaja si pertoca posarlahi! ¿Qui feren es crims horribles d'aquella setmana infamosa, qui defensen aquells crims, sino es defensors de ses escoles layques? Ells feren aquells crims, ells les defensen; En Lerrox desde l'any 1906 escitava, encenia la gent seua a cometre tots aquells crims, diguentlos: - *Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies*, etc. Sí, defensors de ses escoles

layques: sa setmana trágica de Barcelona es sa vostra obra. ¡Es ben digna de voltros ("Ses escoles layques i sa Setmana Trágica", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 1, columnes 2-3).

Una anàlisi detallada dels textos en els quals Alcover rebutava els adversaris permet veure que les respostes es poden dividir en tres subtipus. Aquesta subdivisió és necessària perquè es constata que no totes les refutacions tenen el mateix grau de complexitat: de vegades, Alcover responia de manera breu, criticant l'adversari o desautoritzant-lo, però sense aportar contraarguments. Aquestes respostes d'Alcover no sempre tenien contrarèplica per part de l'adversari (subtipus 1); o bé, d'altres vegades, Alcover produïa rèpliques de manera raonada, però que no generaven contrarèplica per part de l'adversari (subtipus 2); i finalment, es troben respostes raonades per part d'Alcover que generaven una disputa dialèctica en forma d'intercanvi de textos entre Alcover i l'adversari (subtipus 3).

4.1.1.1 Respostes d'Alcover no argumentades amb contrarèplica o sense per part de l'adversari

Aquests tipus de respostes corresponen a textos en què Alcover replicava allò que algú havia dit o allò que havia sortit publicat en algun periòdic. Aquestes rèpliques no incloïen una exposició de les raons per les quals l'adversari anava errat; es tractava d'una negació, acompanyada, de vegades, d'una desautorització de l'adversari. Per exemple, el setembre de 1914, a *El Obrero Blear*, el dirigent socialista mallorquí Josep Monserrat Parets publicava un article en el qual lamentava que la Gran Guerra, que feia pocs mesos que havia esclatat, es fes en nom de Déu:

Esta hecatombe universal, digo, en que lucha la nación y la barbarie de un lado y la democracia y la libertad del otro: gana en bochorno, barbarie y crueldad, a todas las habidas desde los comienzos de la era cristiana a nuestros días. Y todo esto por la santa causa. Todo esto en nombre del Altísimo. He aquí un Dios déspota, bárbaro, sanguinario y cruel. Es el Dios de los imperialistas. Este es el Dios del capitalismo preponderante. ("Ante la hecatombe", *El Obrero Blear*, 657, 12.09.1914, p. 2).

Alcover sortia al pas de l'article de Monserrat tot afirmant que les seves paraules eren un estirabot i una blasfèmia. Es veu clarament, però, que en aquesta resposta Alcover no nega d'una manera raonada l'opinió de l'adversari, no aporta motius que expliquin que Monserrat estava equivocat, o sigui, no explicava per què és fals que la Primera Guerra Mundial es lliurés en nom de Déu. Es limitava a desqualificar Monserrat tot titllant-lo de blasfem i posava fi d'aquesta manera a la disputa:

En quant an en Pep Monserrat sols direm que, després de dir la mala pèssima de sa present guerra europea, acaba amb un raig de blasfèmies, dient que és Deu que té sa culpa de tota aquesta guerra. ¿No és ver que aqueixes blasfèmies escarrufen i aborronen? Això és es caire foguer des socialisme: tirar escopinades a sa cara de Deu. ¡Ai d'ells si no's converteixen d'hora! ¿què ha d'esser d'ells, en presentar-se

davant es Tribunal de Deu? Com no n'ha de fer de festa En Barrufet per tota una eternitat? ¡Malanats! ("S'Obreringo Balear", *La Aurora*, 418, 26.09.1914, p. 3-4).

Un altre exemple es troba en la resposta que Alcover va donar a *El Ideal* per un article en què l'autor s'assegurava que la major part dels diners públics de l'Estat Espanyol es destinaven al clergat. El manacorí negava aquesta afirmació, però en cap moment fonamentava el seu rebuig amb dades o amb fets:

Sí, escriguedors de *El Ideal* diguéreu una mentida com unes cases, quant posáreu dia 8 que 'sa major part des Tresor públic el consumex es Clero, directa o indirectament'. Es una solemne mentida axó que diguéreu 'que está en ses mans' des 'clero' 's'ensenyansa, sa política, la banca, sa justícia i que domina i s'imposa a tot'. Sí, tot axó son un enfilay de mentides. Com e-hu és també axó altre que diguéreu que 'tanquen dins monastirs, seminaris, col·legis i assils tot aquell que fa nosa ("¡Ah grans mentiders!", *La Aurora*, 214 15.10.1910, p. 1, columna 4).

4.1.1.2 Respostes d'Alcover argumentades sense contrarèplica

Aquests textos són les respostes que escrivia Alcover al que algú havia dit o al que algun periòdic havia publicat, però, a diferència de les del subtipus 1, en aquestes respostes, Alcover sí que fonamentava la seva opinió. Explicava de manera més o menys raonada per què no estava d'acord amb l'adversari. Un exemple d'aquesta manera de fer es troba en una resposta a Gabriel Alomar. A les pàgines d'*El Ideal*, Alomar havia defensat que el socialisme era intrínsecament catalanista. Alcover ho negava rotundament: defensava que allò que anhelava el catalanisme era retornar els països de parla catalana a la situació política anterior als decrets de Nova Planta, mentre que el socialisme perseguia objectius distints d'aquest i, de manera explícita, els socialistes renegaven de la tradició perquè aquesta estava impregnada de religió:

E-hu es [una bajanada] sense dupte sa qu'etziba N'Alomar dissapte passat demunt es paperot republicá *El Ideal* dient que 'es socialisme resulta, ab ses seues definicions, catalanista'. Veyam ¿aont son aquexes 'definicions'? ¿Per que no les cita N'Alomar? ¡Bons catalanistes mos do Deu ab sos socialistes! ¿No son ara i no son estats sempre es socialistes es grans inemics, es grans contraris de totes ses campanyes catalanistes? (...) I es una cosa claríssima. Es catalanisme, com es mallorquinisme, com es valencianisme, no es més que s'aspiració, es desitx, es voler que Catalunya, Mallorca, València, recobrin tot lo qu'un temps tenien com-e pobles espanyols, com-e nacions espanyoles que totes plegades componien Espanya; que recobrin sa seua personalitat política i administrativa, axí com la tenguérem bax des nostros antics reys, i la conservàvem fins que el rey En Felip V mos ho llevá tot, sa primeria des sigle XVIII (...). Ara bé, tant ses idees socialistes com ses de N'Alomar, que encara son pitjors, son contràries a tota sa nostra tradició gloriosa; volen capgirar el mon demunt devall i esborrar tot lo que hi escrigueren i feren es sigles passats, fundament relligiosos, cristians de rel. Per axó es socialistes, axí com son estats sempre dins Espanya, resulten uns contraris, uns inemics mortals des catalanisme, des mallorquinisme, i de tot lo que fassa olor de tradició cristiana. ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columnes 3-4).

Alomar no va emetre cap contrarèplica Alcover en el següent número d'*El Ideal*; per tant, la disputa sobre si ser socialista implicava ser catalanista va acabar amb aquesta resposta del canonge.

Un altre exemple representatiu es troba en una resposta que Alcover va fer a un article aparegut a *El Obrero Balear* en el qual s'assegurava que Antoni Maura¹⁰⁰ i Juan de la Cierva¹⁰¹, pressionats per sectors reaccionaris, havien propiciat l'afusellament de Ferrer i Guàrdia:

Maura y Lacierva cegados de ira por los hermosos actos de protesta del pueblo español, buscaron una víctima. La reacción, la gente de sotana inquisitorial, la gente de orden, le señaló a Francisco Ferrer Guardia. Y fué fusilado. Se ejecutó á un inocente. ("Efemérides", *El Obrero Balear*, 610, 18.10.1913, p. 2, columna 4).

Alcover responia negant que Maura i la Cierva fossin responsables de l'execució del pedagog català. Fonamentava la seva resposta contra el setmanari socialista a partir de tres arguments: primer, assegurava que havia estat un tribunal militar que jutjà i ordenà executar Ferrer; segon, advertia que durant el procés contra Ferrer, fins i tot dirigents de l'esquerra van declarar contra l'acusat; i, en tercer lloc, apel·lava al sentit comú tot afirmant que els crims que es van cometre durant la Setmana Tràgica eren de tal magnitud que no podien quedar impunes:

Per voltros socialistetxos parlam, que ompliu de virollades i d'arrieses es vostro paperot 'Obrer Balear'. Sí, mentíreu tan alts com sou quant diguéreu dissabte passat dins un article ridícul que En Maura i En Lacierva fusellaren En Ferrer! Va esser es Tribunal Militar que'l sentenciá i el fusellá (...) Però com sou unes males ánimes sense consciencia i llavò uns covarts mal entranyats, que sabeu que, si des Tribunal Militar que va afusellar En Ferrer diguéssiu la mitat de la mitat de lo que deis d'En Maura donantli sa culpa de tal afusellament contra tota veritat, sa llei de Jurisdiccions vos cauria damunt i vos engrunaria per tota la vida (...) qui el fusellá pròpiament váreu ser voltros revolucionaris amb ses declaracions que féreu davant es Tribunal Militar, declaracions tan llampants i convincents, que obligaren es Tribunal Militar a dictar sentència de mort contra aquell criminal, contra aquell malfactor, causador de més de cent assassinats, incendis, lladroneries, i tota classe de crims, es més ferests que se cometeren causa seua durant sa setmana tràgica. ("¡Mentiu, companys!", *La Aurora*, 375, 25.10.1913. p. 1, columna 4).

4.1.1.3 Respostes argumentades amb rèplica per part de l'adversari

Aquests textos eren les respostes argumentades que feia Alcover al que algú havia dit o algun periòdic havia publicat. A diferència de les anteriors, de les del subtipus 2, però, en aquestes Alcover rebia contrarèplica per part de l'adversari. A tall d'exemple, és il·lustrativa una disputa que Alcover va mantenir amb Joan Lluís Estelrich entre el juliol i el setembre de 1916. L'objecte de la

¹⁰⁰ Antoni Maura i Montaner (Palma, 1853-Torrelodones, Madrid, 1925): advocat i polític conservador. Va dirigir els ministeris d'ultramar (1892-1894), de gràcia i justícia (1894-1895) i de governació (1902-1903). Va ser president del govern en diferents períodes (1903-1904; 1907-1909; 1918, 1919 i 1921-1922).

¹⁰¹ Juan de la Cierva Peñafiel (Múrcia, 1864-Madrid, 1938): polític conservador. Va ocupar diferents ministeris durant els anys de la Restauració, entre el 1907 i el 1921. Va ser molt qüestionat per la repressió de la Setmana Tràgica de 1909.

polèmica era la catalanitat dels mallorquins. Alcover defensava l'ús de la frase "catalans de Mallorca" per referir-se als habitants de Mallorca, mentre que Estelrich opinava que aquest terme no era apropiat. La discussió s'havia iniciat arran de la publicació el juliol de 1916 de l'article "Ai, 'catalans de Mallorca' no vos fa?" per part d'Alcover. En aquest text, el canonge manacorí sostenia que era legítim emprar "catalans de Mallorca" tot al·legant raons històriques. Ho expressava en aquests termes:

Damunt es periòdics de Ciutat hem vist morretjar aqueix calificatiu de *catalans de Mallorca*. Es qui censuren i critiquen aquesta expressió demostren sa seua ignorancia de s'història de Mallorca. ¿D'ont surt sa població mallorquina més que des pobladors que el Rei En Jaume atregué a Mallorca amb ses franqueses i privilegis que concedí an es qui hi venguessen a poblar, com l'hagué recobrada des sarraïns? ¿D'on vengueren aqueis pobladors més que de Catalunya? ("Ai, 'catalans de Mallorca' no vos fa?", *La Aurora*, 513, 22.07.1916, p. 2, columna 2).

Dos dies després, en un article a *La Última Hora*, Joan Lluís Estelrich responia a l'article d'Alcover negant que fos legítim referir-se als habitants de Mallorca com a catalans qüestionant les raons històriques aportades per Alcover: Estelrich sostenia que en la repoblació de l'illa no tan sols hi van prendre part persones provinents del principat de Catalunya. Poc temps després arribava la contrarèplica d'Alcover amb l'article "Un filisteu en campanya". En aquest text, Alcover rebatia de manera sistemàtica cada argument que Estelrich havia aportat. En aquest i en els articles successius, Alcover es referia a Estelrich amb el sobrenom de *filisteu*, adjectiu pejoratiu que el canonge emprava sovint adreçant-lo als seus contrincants:

Se veu que no va porer païr es nostro articlet de dia 22 de juriol ¿Ai 'Catalans de Mallorca' no vos fa?, i sortí l'homo tot envidat dia 24 damunt *La Última Hora*, un des papers més filisteus i més xeubes que sien sortits mai a Mallorca, i amollà a s'aixeta contra noltros (...) Diu també es Filisteu que 'Mallorca no ha escoltat es càntics de sirena des catalanisme, i ha preferit esser lo que ès, que no anar a remolc de negú'. Però Filisteu nostro, ¿quant es catalanisme ha pretengut dur Mallorca de remolc? Es catalanisme lo que ha volgut i vol ès que Mallorca vaja endavant, no derrera Catalunya, sinó an es costat de Catalunya, aplegada amb Catalunya, per triuñar des centralisme, esclavisador i anul·lador de Mallorca i de totes ses altres regions d'Espanya. ("Un Filisteu en campanya", *La Aurora*, 516, 12.08.1916, p. 1, columna 4).

Tot i que anava rebatent les opinions que Estelrich expressava a les pàgines de *La Última Hora*, Alcover es queixava que el seu adversari, en el seu article, se n'anés per les branques i no aportés evidències per refutar el tema principal de la disputa, o sigui, que el terme emprat per Alcover, "catalans de Mallorca", fos inadequat per referir-se als mallorquins:

¿Quines proves ha presentades es Filisteu contra aqueixa afirmació nostra? Absolutament cap. ¿Com ha provat de desfer ses proves que noltros presentàrem de que pertoca dir-mos Catalans de Mallorca? No hu ha provat tan sols de desfer-mos-ne cap d'aquelles proves.

¿Ha tractat de provar es Filisteu que es mallorquins no desxendim des pobladors que el Rei En Jaume cridà de Catalunya per repoblar Mallorca, com l'hagué recobrada des sarraïns? ¿Que ha d'haver provat ell! ("Un Filisteu en campanya", *La Aurora*, 516, 12.08.1916, p. 2, columna 1).

Aquestes paraules d'Alcover encara van generar una altra resposta d'Estelrich. En aquesta ocasió, se centrava a rebatre el principal argument d'Alcover per defensar la catalanitat dels mallorquins: el fet que l'illa fos repoblada amb colons provinents de Catalunya. Segons Estelrich, gent de fora de Catalunya també va prendre part en el repartiment i en la repoblació. Una setmana després, a les pàgines de *La Aurora*, Alcover lamentava que Estelrich l'atacava i pretenia blasmar-lo, i que en realitat no rebatia els seus arguments a favor de la catalanitat dels mallorquins. Això no obstant, Alcover no donava la polèmica per acabada, i hi insistia tot aportant més arguments per reforçar el seu punt de vista. En aquesta ocasió, recorria a l'argument d'autoritat: citava el treball de Josep M. Quadrado¹⁰², *Historia de la Conquista de Mallorca*, per demostrar que la repoblació de l'illa de Mallorca després de la conquesta havia estat eminentment catalana i rebatre així a Estelrich, que defensava que la repoblació posterior a la conquesta de Jaume I s'havia fet tan sols parcialment amb persones provinents del Principat:

Torna a treure es nas dissapte passat, entaferrant-mos un bon enfilai de termots grosserandos i paraulotes gruixades per esplaiar sa rabia que el roega contra noltros, no per lo que ha dit (...) Basta dir que, per provar que es mallorquins no som de nissaga catalana mos conta que 'es qui vengueren l'any 1229 uns eren d'Aragó i altres de Catalunya.' -¡Veiam! explicau-vos una mica més. ¿An'e quins senyors, ciutats i viles d'Aragó donà el Rei En Jaume part de terres o cavalleries, horts o cases després d'haver-la presa als sarraïns? D. Jusep Maria Quadrado, al cel sia, dins sa seua clàssica *Historia de la Conquista de Mallorca*, quant espluga i espinzella es repartiment que feu el Rei a les hores, no'n posa cap de senyor aragonès com a partioner, come participant, i de ciutats i viles d'Aragó no posa més que Saragossa. I com a cada senyor, ciutat o vila li senyalaven come partió lo que li pertocava segons sa part que havia presa en sa conquesta, havent de repartir 2885 cavalleries, allà on a Barcelona n'hi tocaren 877 i mitja i a Lleida 198, i a Tarragona 363, i a Tortosa 90 i a Manresa 80 i mitja, a Saragossa sols n'hi tocaren dues i mitja. Així ès que En Quadrado fa notar 'Los servicios de Zaragoza según paga, debieron ser insignificantes: la indiferencia de los aragoneses hacia esta expedición no se desmintió ni un instante' ("Altre pic es filisteu de La Última Hora", *La Aurora*, 518, 26.08.1916, p. 2, columna 1).

La disputa entre els dos estudiosos mallorquins es va tancar amb dos textos més d'Alcover en els quals tornava a refutar el que havia escrit Estelrich en relació amb l'origen dels mallorquins. Estelrich sostenia que, a banda dels repobladors arribats després de la conquesta de Jaume I, persones vingudes d'indrets molt diferents es van instal·lar a l'illa. Alcover es mostrava sorprès davant aquesta teoria i en demana evidències al seu adversari:

Per incidència aludeix es Filisteu an 'es moltíssims d'elements ètnics' de Mallorca 'que traspasaren la conquesta', i que 'no tengueren res que veure en so repartiment de terres' que feu a Mallorca el Rei En Jaume. Però ¿per què no diu aqueix Filisteu quins foren aqueis 'moltíssims d'elements ètnics' de sa població mallorquina? ¿d'on vengueren? ¿quant s'entregaren a Mallorca? ¿a on s'establiren? Se'n guarda com de caure de dir-ho es Filisteu per sa potíssima raó de que no hu sab. ¿Que sab ell de sa nissaga de sa població mallorquina? Absolutament res; i, si no, que mos ho demostr! que don proves! que present

¹⁰² Josep Maria Quadrado (Ciutadella, 1819-Palma, 1896): escriptor i historiador. La seva aportació més important van ser els estudis sobre la història de Mallorca, ja que per primera vegada es va emprar una gran quantitat de documentació inèdita.

raons! que al·legui fets, que citi monuments històrics! Bo està ell per fer res d'això! Ell serveix per insultar, per ofendre amb paraulotes esburbades i de pèssim gust, per més que pretenga parlar fi, oblidant que són ses ses obres que desempenyen es mestre. ("¡De filisteu nostro!", *La Aurora*, 520, 9.09.1916, p. 1, columna 1).

4.1.2 Tipus B: Atacs d'Alcover contra individus o col·lectius

Dels 935 textos sobre política, 248 eren atacs contra persones o contra col·lectius. Amb aquests textos, Alcover prenia la iniciativa en comptes de defensar-se, com feia amb els articles del Tipus A. Per exemple, el setembre de 1911 amb el fi de desprestigiar el republicanisme, Alcover comentava que a França hi havia molt de malestar entre les classes populars per l'encariment dels productes, la qual cosa demostrava que l'existència d'un sistema republicà no implicava l'arribada del benestar per als col·lectius tradicionalment desfavorits. El fet que posés França com a exemple de fracàs del sistema republicà era ben premeditat perquè França representava el triomf del republicanisme i de la separació d'Estat i Església, i era el model per als republicans d'altres països. Alcover ho expressava en aquests termes:

Es paperots republicans se'n guarden com de caure de dir res des rebumboris que, fa setmanes, s'ermaren dins France an Departaments del nort, per motiu de lo cars qu'estan es que-viures. Es que's pobres están rabiosos de veure que's doblers no los basten per dur lo que han mester per omplirse's gavaig. Idò es a un sens fi de poblacions franceses que hi ha haguts i hi ha encara rebumboris per axò de sa carestia des que-viures perque es Govern d'allà no hi posa remey, i es pobres, alsurats, tenen topades ab sa policia i fins ab ses tropes, qu'han de sortir a posar orde, i hi ha cárregues i esclafits per llarc, i ferits i atupats de mala manera ben molts. -Idò bé, axò succeex a una República com sa de France. De manera que's Govern republicà de France, tan avençat com es, tan trempat per perseguir l'Església, frares, monjes i capellans i per fer guerra a Deu, en sap fer poca de guerra a sa fam i ana es malestar des pobles. ("¡Cap com aquesta!", *La Aurora*, 262, 16.09.1911, p. 1, columna 1-2).

En altres ocasions, l'objectiu no era desprestigiar col·lectius o idees sinó malfamar persones. El gener de 1912 atacava Alejandro Lerroux, a qui acusava d'haver-se enriquit tot aprofitant la ignorància dels treballadors que li feien costat:

Si, aquell elet que, com no tenia aont caure mort, predicava an es seus 'joves rebel·los', sa primeria de setembre de 1906, qu'havien de saquetjar tot lo que les vengués devant, calant foc an es Registres de sa Propiedad i fent fer uy a tot girantho demunt devall (...) aquell Lerroux, redentor d'ets obrers i de sa classe pobre, acaba de comprar a Madrid una casa, sa de sa Marquesa de Ceric, an es carrer d'O'Donnell, i n'ha pagades 240000 pessetes. E-hi ha qui ha tret es conte de lo que li costará an En Lerroux s'estatge an aqueixa casa, i resulten 35'28 pessetes cada dia (...) En Lerroux casi li costará tant cada dia d'estatge de casa a Madrid com s'automòvil ¿No es ver que resulta un redentor des pobres espatarrant En Lerroux ab un automòvil i habitant una casa que li costa 240000 pessetes? ¡I fa alguns anys, com anà a Barcelona per redimir es pobres d'allà, no tenia aont caure mort! ¿No es ver que treu molt s'ofici de redentor de

bobians i beduins? ¿No es ver que's lerrouxistes son un bestiar que du molta llana sobre tot an es clotell?
("En Lerroux propietari", *La Aurora*, 280, 20.01.1912, p. 1, columna 1).

4.1.3 Tipus C: Propaganda

A banda de respondre allò que els adversaris deien o publicaven i d'atacar-los, Alcover també va dedicar un bon nombre de textos a intentar difondre les seves idees. Per bé que en els dos tipus de textos que s'han presentat fins ara, el canonge manacorí ja feia un proselitisme evident, en aquest tercer tipus s'aprecia que la finalitat del text en si mateix no era ni respondre ni blasmar els rivals sinó simplement fer difusió del seu ideari polític. En total, són 216 els textos que poden incloure's dins aquesta categoria. S'observa que la gran majoria, 171, van aparèixer durant els anys 1912, 1913 i 1914. En els números dels anys 1915 i 1916 n'aparegueren 30 i entre el març de 1910 i final de desembre de 1911, tot just 15. Segurament, aquesta major freqüència de textos del tipus 3 entre el 1912 i el 1914 es deu al fet que són uns anys en què tres dels principals adversaris, *La Justicia*, *Pu-put* i *El Ideal*, o bé havien desaparegut o bé es trobaven en una situació econòmica precària que en limitava el tiratge; per tant, el nombre de textos que Alcover havia de rebatre va minvar de manera considerable. Aquest fet li va permetre aprofundir més en els escrits en què la prioritat no era rebatre sinó difondre la seva manera d'entendre el món. També cal tenir en compte que el 1915, l'activitat alcoveriana a *La Aurora* va ser molt minsa per motius de salut. El 1916, arran de la mort del bisbe Campins¹⁰³, Alcover va haver de posar-se al capdavant interinament de la diòcesi de Mallorca. Segurament, aquestes dues circumstàncies explicarien que durant els darrers vint-i-quatre mesos d'existència de *La Aurora* tornés a disminuir el nombre de textos del Tipus C.

A tall d'exemple, es presenta un fragment d'un text en què Alcover, amb motiu de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, detallava les raons per les quals era més convenient per als espanyols prendre partit per Alemanya que no pas per França. Aquest text s'emmarca en el debat que es va produir a l'estat entre els partidaris de les potències centrals i els partidaris dels aliats. També és obvi que Alcover, amb aquest tipus de textos, cercava projectar una imatge negativa dels aliats, especialment de França. La germanofília del canonge és molt evident en aquest text. Això no obstant, la prioritat no era respondre a un contrincant directe, com efectivament feia després de llegir els articles d'*El Obrero Balear* o *El Rayo*, ni soscavar la figura dels líders de l'esquerra local, com feia en els articles que escrivia contra Jeroni Pou o Llorenç Bisbal. Ara l'objectiu és netament propagandístic: Alcover cercava crear entre els seus lectors un estat d'ànim favorable a Alemanya i Àustria.

¹⁰³ Pere Joan Campins Barceló (Palma, 1859-1915): bisbe de Mallorca entre el 1898 i el 1915. Va destacar per les reformes que va introduir a la diòcesi: canvi del pla d'estudis del Seminari, creació de la càtedra de llengua i història de Mallorca, la creació de noves parròquies, la publicació per primer cop d'un cens de la diòcesi, el plantejament d'un nou concert econòmic amb l'Estat, la creació de l'arxiu històric i el museu arqueològic diocesà, la reforma de la catedral de Mallorca, encomanada a Antoni Gaudí, i la protecció del *Diccionari català-valencià-balear*, endegat pel seu Vicari General, Antoni M. Alcover.

Primer, el canonge criticava el Regne Unit, lamentant que en moments crítics del passat, els britànics haguessin actuat contra els interessos d'Espanya:

Si agafam s'història, si l'obrim a s'història d'Espanya, mos ne dirà de coses ferestes contra França i contra Inglaterra, i ben poques contra Alemanya. Desde es sigle XVI Inglaterra i França son ses nostres enemigues mortals- ¿Què no va fer Inglaterra contra Espanya amb motiu des protestantisme, perque Espanya llavò era es bras dret des Catolicisme? Saquetjava i bombetjava es ports de sa península o de ses nostres innumerables colonies i tenia flotes de corsaris que pegaven salts a ses nostres flotes que venien d'Amèrica i de les Indies (...) Pero lo més lleig fonc lo que succeí en sa guerra darrera de Cuba i Filipines i ets Estats Units, que aturà Inglaterra que ses altres nacions d'Europa mos fessen gens de costat. ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?" *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columna 2).

Això no obstant, Alcover admetia l'admiració que sentia pel Regne Unit encara que al llarg de la història hagués perjudicat tant Espanya:

Cap animositat tenim contra Inglaterra; més direm: en som admiradors fervents, ès a dir, de sa seua grandesa cóme poble fort, empenedor, coratjós, impulsador i fomentador de ses arts, de ses lletres, de ses ciències, de tots es rams de s'activitat humana. Es nostros Dietaris de s'eixida que hi férem l'any 1912 i l'any 1913 creim que demostren que no mos sentim gens contraris d'Inglaterra. Pero s'història ès història, i s'història diu ben alt i ben llampant que Inglaterra es una de ses nacions de qui Espanya ha rebuts més agravis. ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columna 2).

Pel que fa a França, no deixava espai a cap concessió i la nòmina de retrets era extensa: apuntava que França feia costat als protestants quan els reis d'Espanya els combatien, i que feia costat als turcs en la pugna que mantenien contra Espanya per l'hegemonia a la Mediterrània. Fins i tot, acusava França d'haver propiciat la Setmana Tràgica:

I ¿què en direm de França? Tot es sigle XVI i XVII va esser una guerra seguida de França amb Espanya ¿Espanya combatia es protestants i es turcs? Idò França defensava es protestants i es turcs. Es grans reis de França Enric IV, Lluís XIII i Lluís XIV tota la seua política la dirigiren a afonar l'Espanya (...) En Napoleón mos omplí l'Espanya d'exèrcits per fer-mos esclaus de França, i costà mars de sanc an ets espanyols decantar-mos es francesos (...) Entre altres coses sab tothom sa part que França davall davall tengué amb so gran atentat, amb so gran crim de sa Setmana Tràgica per aturar l'Espanya d'aixamplar-se a Melilla, movent una revolució dins Espanya. Sí, En Ferrer i Guardia, anarquistes i republicans eren instruments de França, des qui manetgen sa cosa dins França per fer fer ui a l'Espanya. ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemanya?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columna 3).

Quan es refereix a Alemanya, s'observa un canvi de to. De les paraules d'Alcover no es desprenia gens d'aversió cap a Alemanya. L'únic indicatiu de greuge que Alcover sembla tenir contra Alemanya ve del conflicte que va mantenir amb Espanya el 1885 per la sobirania de les Illes Carolines. De tota manera, la mediació del papa Lleó XIII va permetre que Espanya i Alemanya arribessin a un acord.

I ab sos alemanys ¿com mos trobam ets espanyols? ¿Quins agravis tenim d'ells? Des protestantisme alemany en tenim, de recents no; des sigles XVI i XVII. Pero ets agravis des protestantisme no son propiament d'Alemania, perque a Alemania sempre hi ha hagut una part grossa catòlica, encara que no fos sa predominant. Agravis d'Alemania a Espanya, no'n recordam més que un, es de ses illes Carolines; pero aqueix agravi aviat hagué desaparegut perque Alemania i Espanya someteren sa questió an el Papa i el Papa feu sentència que una nació i altra acceptaren, i tot quedà pla i igual (...) ¿mos desprecien com ets inglesos i es francesos? Noltros l'any 1907 viatjàrem prop de quatre mesos de cap a cap d'Alemania, i mai notàrem ni en ses converses ni en sos sentiments cap sentiment hostil contra Espanya, així com en notàrem a Inglaterra i a França, segons hem dit més amunt. ("¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemania?", *La Aurora*, 415, 5.09.1914, p. 3, columnes 3-4).

També es troben exemples d'aquest vessant més propagandístic d'Alcover en l'esfera local. El febrer de 1913 es feia ressò d'un acte de suport a Antoni Maura que es va celebrar a Porto Cristo (Mallorca), al qual apuntava que van assistir un miler de persones. La lectura del text permet veure l'interès d'Alcover per cohesionar els conservadors locals:

Diumenge passat es Conservadors de 'la Penya' feren un dinar an es Port per celebrar que En Maura se sia tornat posar an es cap des partit conservador (...) Se veu que se va fer córrer, i hi comparegueren prop de mil homos, entre joves i veis. A les onze hi va haver missa a s'Oratori d'allà p'es qui no n'havien oida. A sa Presidencia hi havia sa bandera mallorquina i s'espanyola amb sos retrats del Rei i d'En Maura. Se posaren en taula devers les dotze i mitja; i darrera es café s'alsa es President de ses Jovintuts Conservadores i tira un discurs ben afuat en defensa d'En Maura i de ses Jovintuts Conservadores de tota Espanya. Després s'alsa D. Gabriel Ferrer, explicant per que es revolucionaris la duen tant d'En Maura, perque es sa barra de cap que'ls captura (...) Llavò s'aixecá es Cap des Partit, D. Juan Amer, i va resumir amb viva eloquencia lo que ets altres oradors havien dit, explicant a pedres menudes lo que significava i volia dir aquell dinar, es desig de que es conservadors de Manacor estiguen ben units i fassen costat en tot i per tot an En Maura. ("Es dinar des Conservadors de Manacor", *La Aurora*, 335, 8.02.1913, p. 3, columnes 2-3).

4.2 Estructures

Els textos polèmics que s'han estudiat en aquest treball són argumentacions. A través d'aquestes argumentacions, però, Alcover no cercava persuadir ningú sinó que pretenia cohesionar el col·lectiu que l'havia entronitzat com a defensor d'unes idees i d'uns valors. Alcover tenia la missió d'actuar com a mur de contenció dins Mallorca davant l'auge del moviment obrer que s'estava produint arreu d'Europa. Harold D. Lasswell (1935) considerava educadors les persones que exercien aquesta funció de salvaguarda d'uns valors, mentre que emprava el terme propagandista per a les persones que tenien per missió fer prosèlits:

El educador difiere del propagandista especialmente porque alude a materias que no son, para el auditorio, objeto de controversia. El sacerdote católico que enseña los preceptos de su religión a los

niños de su parroquia desempeña el papel de educador, mientras que es propagandista si se dirige, con el mismo fin, a los miembros adultos de otro grupo religioso. Pero, a nuestro juicio, hay más. Mientras que el propagandista debe conciliarse, previamente con la audiencia del público, al educador le ha encargado una comunidad que se convierta en el portavoz de los valores reconocidos por ella y, como tal, disfruta de un prestigio debido a sus funciones.¹⁰⁴

Atesa la naturalesa argumentativa de *La Aurora*, s'observa que la major part dels textos eren estructures organitzades entorn d'una opinió. Aquestes argumentacions estaven estructurades en quatre parts: a) un títol, b) una part introductòria en la qual Alcover presentava el tema sobre el qual parlaria, c) una part central que, depenent de la tipologia del text, era una rèplica, un atac o un elogi, i d) un tancament. Es veurà que la part que presentava més variació era la part central; de vegades, es trobaven respostes molt extenses i analítiques mentre que d'altres vegades se'n trobaven de molt breus i sense pràcticament cap contraargument.

Tot seguit, es farà una classificació de les diferents estructures que Alcover va utilitzar en els textos polítics publicats a *La Aurora*. Aquesta classificació pren com a punt de partida l'estratègia que feia servir per sostenir les seves opinions. Així, es veurà que cada categoria es correspon amb una estratègia.

4.2.1 Tipus 1: causa i efecte

Els textos que s'han classificat sota la categoria de Tipus 1 són aquells en què Alcover fonamenta la seva opinió en una argumentació del tipus causa i efecte: Alcover presentava allò que havia dit l'adversari com la causa d'uns fets ominosos i que tendrien unes conseqüències nefastes.

Dels 935 textos polítics estudiats, en 175, Alcover va fer servir arguments d'aquest tipus a l'hora de refutar, atacar o per difondre el seu ideari. En 13 textos més, combina arguments del Tipus 1 amb arguments d'altres tipus. Juntament amb els arguments del Tipus 3 i del Tipus 4, els de Tipus 1 són els més usats per Alcover.

Un exemple d'argument del Tipus 1 pot veure's en el text "Eclips i esclips", del juny de 1910. Aquest text era una part de l'article "Llendera", en el qual Alcover rebutja punt per punt un discurs que Melquíades Álvarez havia fet en un míting republicà a Madrid el 5 de juny de 1910 i que havia sortit publicat a l'òrgan del lerroxisme local de Manacor, *La Justicia*. En el seu discurs, Melquíades Álvarez defensava els canvis que s'introduïren en el govern de l'Estat tan bon punt es produís un canvi de sistema polític i Espanya esdevingués una república. Així mateix, el líder republicà lamentava les disputes constants dins les files de les forces republicanes. Alcover en el text "Eclips i esclips" aprofitava aquestes paraules de Melquíades i posava l'accent en el fet que les dissensions existents entre republicans tendrien conseqüències negatives en cas que aquests arribassin a assumir el poder de l'Estat, ja que es traslladarien a les tasques de govern. A continuació, es

¹⁰⁴ Lasswell (1935: 3).

reprodueix en fragment del text "Eclips i esclips", en què es veu clarament aquesta manera d'argumentar:

I tenguéreu sa franquesa, que sempre es bona, després de tot, de dir que voltros republicans, des que no comandau, vos sou barayats fentvos benes. 'Nos hemos despedazado', diguéreu, i es ben ver. Vos n'heu donada molta de calsa d'arena, i n'hi ha haguts d'esclips i esclips. Sobre tot ets altres republicans les vos han ablanides ben sovint a ses vostres costelles, i vos tampoc no heu estat gens mans fermades. ("Eclips i esclips", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 1, columna 4).

Després d'aquest comentari sobre les disputes internes dels republicans espanyols, Alcover projectava les tensions a un hipotètic govern republicà d'Espanya, i donava a entendre que es reproduirien:

I si arribáveu a entrar, sí que n'hi hauria de completes de *nyic-i-nyec!* Pitjor que s'altra vegada! Ab tots ets seus grossos defectes En Castelar,¹⁰⁵ En Figueras,¹⁰⁶ En Salmeron,¹⁰⁷ En Pi i Margall tenien certa altura moral. Es caps-pares d'ara no'ls arribau ni a n-es turmells. Si entráveu, aviat vos seríeu menjats uns ab altres: no'n romadrieu ni ses coes. ("Eclips i esclips", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 1, columna 4).

Un altre exemple de l'estructura de Tipus 1 es troba en el text "¿Poren es republicans tirar sa primera pedra an es carlistes en punt a violències?". Es tracta d'una resposta a un articulista anònim d'*El Ideal*. Aquest havia escrit que els carlins eren responsables de les nombroses lluites que hi havia hagut a Espanya des del començament del segle XIX entre els partidaris de mantenir l'Antic Règim, per un costat, i els partidaris de l'estat liberal, per l'altre. Alcover es mostrava en desacord amb l'articulista d'*El Ideal*. Negava que els carlins fossin els responsables dels conflictes. Segons Alcover, els causants de la violència havien estat els liberals i després els republicans. Defensava aquest punt de vista al·legant que des de la promulgació de la Constitució de Cadis els liberals havien perseguit de manera sistemàtica l'Església i el clergat, la qual cosa havia obligat els carlins a intervenir en defensa pròpia. Per tant, les guerres civils i tots els episodis de violència dels darrers cent anys no eren res més que la conseqüència del desig dels liberals de capgirar l'ordre establert, l'Antic Règim. El fragment del text que es presenta tot seguit pretén il·lustrar aquesta manera d'argumentar. En primer lloc, presentava el tema i reproduïa una part del que havia escrit el seu adversari:

Es republicans espanyols, lo metex que's de ses altres nacions llatines, son i foren sempre sa violència personificada (...). Fan i han fetes sempre totes quantes violències han pogut, i llavò diuen que són es contraris, es capellans, que les han fetes. Sense anar més lluny, *El Ideal* de dissapte passat enfloca que 'es partit carlista comensá l'any 1822 fusellant, calant foc, devastant es territori espanyol ab tres o

¹⁰⁵ Emilio Castelar Ripoll (Cadis, 1832- San Pedro de Pinatar, Múrcia, 1899): historiador i polític republicà conservador, adscrit al Partit Democràtic. Va ocupar el càrrec de president de la Primera República entre el setembre de 1873 i el gener de 1874.

¹⁰⁶ Estanislau Figueras i de Moragas (Barcelona, 1819-Madrid, 1882): advocat i polític republicà progressista. Va ser el primer president de la Primera República, entre el febrer i el juny de 1873.

¹⁰⁷ Nicolás Salmerón Alonso (Alhama la Seca, Almeria, 1830-Pau, Gascunya, 1908): polític republicà adscrit al Partit Democràtic. Va ocupar el càrrec de president de la Primera República entre el juliol i el setembre de 1873.

quatre guerres civils, promogudes p'és clero." ("¿Poren es republicans tirar sa primera pedra an es carlistes en punt a violències?", *La Aurora*, 248, 10.06.1911, p. 2, columna 4- p. 3, columna 1).

Tot seguit, Alcover iniciava la refutació presentant l'odi dels liberals i dels republicans cap a la religió com la causa de múltiples episodis de violència. Primer, negava les paraules de l'articulista d'*El Ideal*. Després, atorgava als partidaris d'un sistema de govern republicà pràcticament tota la responsabilitat de les guerres carlines. Seguidament, fonamentava aquesta opinió amb tot un reguitzell d'exemples:

"Difícilment se poren dir més mentides ab tan poques paraules. De ses 'tres o quatre guerres civils' qu'han sostengudes es carlistes, i de tots es desbarats que invocant es nom de D. Carlos, se sien comesos dins Espanya, es principals, casi ets únics responsables són es republicans. ¿Com? Ab ses grans barbaridats, violències, crims i abominacions que cometeren es republicans dins Espanya desde que ab so nom de lliberals varen comensar a ferne de ses seues a ses Corts de Cádiz, de l'any 1814 fins a 1820, de 1820 ab En Riego i ab so nom de *comuners* fins a 1823; de 1833 fins a sa cayguda de s'Espartero ab so nom de *lliberals exaltats*; durant es bienni progressista (1854-1855) ab so nom de *demócrates* durant sa maleida revolució de Setembre (1868-1875) ab so nom ja de republicans a la descarada. Sí, ses barbaridats i des violències que feren es lliberals-republicans de ses Corts de Cádiz contra's Clero i sa gent d'Església ja provocaren sa repressió del rey Fernando VII, feta sense cap ni peus desde 1814 fins a 1820. Ses barbaridats i violències que feren es comuners-republicans ab sos altres lliberals de l'any 1820 fins a 1823 foren causa de que's congríás es partit que més endavant s'anomená carlista, i que'es congríá en general de sa gent de bé, cansats de veurese oprimits i capxifollats d'aquella mala gent revolucionària, i per veure si se'n desfarien o si se'n defensarien. Ses barbaridats i ses violències sens nombre, fereíssimes, que's *lliberals exaltats-republicans* cometeren contra frares i capellans i gent de bé, contra Déu i l'Església, desde l'any 1833 fins a sa cayguda de s'Espartero, encengueren i varen mentenir encesa anys i més anys sa guerra civil, posant l'Espanya a punt de fer uy (...). Sí, es la pura veritat: es republicans espanyols ab ses seves barbaridats, crims i abominacions son estats causa i es principals responsables de totes ses guerres civils que hi ha hagudes dins Espanya desde ses Corts de Cádiz ensá. Axò hu diu s'historia ben clar i llampant." ("¿Poren es republicans tirar sa primera pedra an es carlistes en punt a violències?", *La Aurora*, 248, 10.06.1911, p. 2, columna 4- p. 3, columna 1).

4.2.2 Tipus 2: problema i solució

Una altra manera de rebatre el que havia dit l'adversari era l'ús d'argumentacions en què presentava allò que feien o proposaven els rivals polítics com un problema. Posteriorment, Alcover aportava una solució per a aquest problema.

Aquesta manera de raonar va ser emprada per Alcover en 29 dels 935 textos que s'han analitzat. En 9 textos més va utilitzar arguments del Tipus 2 combinats amb arguments d'altres tipus. Es tracta d'una de les maneres de raonar menys emprades en els textos polítics.

A tall d'exemple, es presenta un fragment del text "*El Ideal* cremat". En aquest text, Alcover responia als atacs d'*El Ideal* contra els regidors conservadors i liberals de l'Ajuntament de Palma

perquè havien votat en contra de la proposta dels regidors republicans i socialistes de concedir un ajut econòmic a les famílies dels adobadors del barri de Sa Calatrava, que estaven en vaga des de feia setmanes.

Alcover admetia que la situació de les famílies era certament complicada perquè havien deixat d'entrar els ingressos necessaris per garantir-se la manutenció. Alcover feia responsables d'aquesta situació els treballadors, ja que considerava que s'havien deixat manipular pels líders socialistes i republicans:

¿Que ses dones i ets infants d'aquests no tenen que menjar? Es un mal gros i una gran llástima; pero ¿qui'n té sa culpa? ¿La Ciutat? ¿Per que es que a ses cases des vaguistes calatravins no hi ha pa? ¿Es que les hajen llevat sa feyna de que menjaven? ¿Es qu'han tenguda sa desgràcia de romandre afollats o de caure malalts? No; es perque han dexada sa feyna que tenien, i l'han dexada just perque les ha donada sa... *socialista* gana de dexarla. Se son empenyats en no fer feyna, i naturalment no guanyen jornals; i per lo metex no hi ha pa a ca seua. Es sa cosa més natural del mon. ("El Ideal cremat. ¿Ay 500 pessetes p'es vaguistes calatrevins?", *La Aurora*, 222, 10.12.1910, p. 2, columna 1).

Alcover es mostrava inflexible a l'hora d'intentar arribar a una solució de consens al conflicte: calia que els adobadors desconvoquessin la vaga i tornessin a la feina, i descartava, per injusta, la proposta de pagar un subsidi a les famílies dels vaguistes:

Quin remey té aquex mal? Que tornin a fer feyna. Axó es lo just, i no que la Ciutat haja de pagar la festa. Es una qüestió entre trabayadors de ses *dobaries* i ets *amos*. ¿Qui té raó? No hu sabem. Sabem si que'es paperot socialista ha enverinada la cosa de mala manera i que's paperot republicà i es casino republicà s'hi son mesclats p'ets seus fins polítics (...). ¿Es just que s'Ajuntament, que representa, no ets obrers tots sols, sino ets obrers calatravins i ets amos calatravins, com tots ets altres elements de la Ciutat, se declari a favor d'uns contra ets altres, donant 500 pessetes a uns perque puguen sostenir sa seua pretensió contra ets altres? Es evident que no seria just axó. ("El Ideal cremat. ¿Ay 500 pessetes p'es vaguistes calatrevins?", *La Aurora*, 222, 10.12.1910, p. 2, columnes 1-2).

Un altre exemple d'argumentació del Tipus 2 es troba en el text "¿l sa república de Portugal?". La revolució de 1910 havia enderrocant la monarquia portuguesa i, d'aleshores ençà, s'havia instaurat al país un sistema republicà. La premsa d'esquerres presentava el cas portuguès com a model a seguir, com a inspiració per als polítics espanyols que anhelaven enderrocar la monarquia. Alcover freqüentment comentava que amb el canvi de sistema de govern a Portugal s'havia agreujat la tensió social i el país estava en una situació de desgovern, de violència i d'arbitrarietats constants. En el fragment que es presenta, Alcover sostenia que Portugal vivia una situació molt complicada, encara que admetia implícitament que amb la monarquia la situació tampoc no era gaire millor. Arribava a la conclusió que la solució als problemes del país no depenia del sistema de govern, monarquia o república, sinó de l'honestedat dels ciutadans. Ho expressava d'aquesta manera: primer, es demanava per què la premsa republicana havia deixat de publicar articles sobre Portugal. Després, comentava que, malgrat el canvi de sistema polític, les tensions havien persistit:

Com es que no'n parlen es paperots republicans in-Justicia i *El Ideal*? ¿com es que ja no'n piulen ni'n moten? ¿com es que no mos freguen p'es morros ses glories d'aquexa novella i flamant república? Ah es

que ses noves que n'arriben son ben taliquines; s'arròs se veu que hi va a grumayons; es republicans metexos, es qui no han pogut arribar a cap tayada, tayen claus i no'n se treuen paraula bona; es Govern no pot assaciar tots es qui li demanen, perque es pedás no basta ni d'un bon tros (...). Ab una paraula: llevant el Rey, seguex es metex mal estar de sa nació, es metex desgavell, sa metexa immoralitat en tots ets ordes, axò allá ont tot lo dolent no ha aumentat, i es en moltes coses que hi ha hagut aquex augment del dimoni! ("¿l sa república de Portugal?", *La Aurora*, 227, 14.01.1911, p. 2, columna 2).

Un cop presentat el problema, Alcover proposava una solució. Per Alcover, allò que feia vàlid un sistema polític eren les persones, no era el sistema. Expressava aquesta opinió en els termes següents:

¿Quant serás dia que mos convenserem de que tant sa monarquia com sa república son lo qu'es sa gent que les manetja i hi viu. Lo essencial per una nació no es que hi haja rey o república, sino que sa gent llauri dret i vaja pes camí carreter, que s'egoisme ni cap altra mala passió sia norma ni lley de Govern, sino sa raó, lo just! ("¿l sa república de Portugal?", *La Aurora*, 227, 14.01.1911, p. 2, columna 3).

4.2.3 Tipus 3: argumentacions basades en evidències

Les argumentacions que s'han classificat amb aquesta etiqueta inclouen els textos en què Alcover difonia el seu ideari, atacava o rebutia els seus adversaris mitjançant l'aportació d'evidències contrastables o que ell presentava com a tals, i que li permetien negar o, si més no, posar en dubte les paraules del rival.

Aquests arguments són els que Alcover va fer servir amb més freqüència: dels 935 textos analitzats, en 347 emprava arguments basats en evidències. L'ús d'aquest tipus d'arguments encara cal ampliar-lo a 36 textos més en els quals combina arguments del Tipus 3 amb altres tipus d'arguments.

Per il·lustrar l'argumentació basada en evidències, es presentarà un fragment del text "¿Què volia fer En Ferrer ab s'Escola Moderna?". Aquest escrit anava adreçat a Ad sum, pseudònim de Mateu Seguí Umbert, el qual havia assegurat en un article publicat a *El Ideal* que l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia tenia com a finalitat la instrucció de les classes més desafavorides. Per refutar la defensa que Ad sum feia del pedagog català, Alcover reproduïa una carta que suposadament havia escrit el mateix Ferrer i Guàrdia en la qual explicitava que la seva finalitat no era pas instruir les classes populars sinó capgirar el sistema polític i econòmic.

¿Que vos embolicau ¡o escrigadoretxo! qu'En Ferrer cercava ab sa seua Escola Moderna ilustrar es poble i formar obrers i brassos pe' s'agricultura del pais? Es completament fals qu'En Ferrer volgués una tal cosa; es ell metex que vos desment. Dins sa carta que dia 13 de matx de 1905 escrigué a una de ses seues xixisbeyes, Na Leopoldina Bonnard, deya: 'No mos interessa fer bons obrers: volem destruir sa societat fins a n-es fonaments'. Això cercava En Ferrer, fer flamada a tot, destruirho tot, arrasarho tot. ("¿Què volia fer En Ferrer ab s'Escola Moderna?", *La Aurora*, 228, 21.01.1911, p. 1, columna 1).

Un altre exemple d'aquesta manera d'argumentar, es troba en el text "¡Quin altre embuyista!". En aquest text, Alcover replicava el que havia dit el dirigent lerrouxista, Ángel de Borjas Ruiz¹⁰⁸ durant una visita a Manacor l'abril de 1911. Segons de Borjas, en les eleccions provincials del mes de març d'aquell any s'havia evidenciat que el poble estava al costat dels republicans. Alcover el rebatia aportant dades objectives de les esmentades eleccions amb el fi de demostrar que el republicanisme no avançava a Espanya, tal com sostenia el líder lerrouxista. Alcover iniciava la seva rèplica recordant què havia dit el polític lerrouxista:

Mos conta s'in-Justicia que s'altre dia va esser a Manacor un tal Borjas, elegit diputat provincial dia 12 de mars p'es lerrouxistes de Barcelona, i va tirar un discurssetxo a n-es cassino republicà d'aquí. I com-e bon lerrouxista, sembla qu'entaferrá un enfilay de mentides. Va dir, entre altres coses: 'El País s'es convençut de que sa seua salvació está ab noltros, i cada dia vé gent a fer més grosses ses nostres files, i es nostro exércit va essent més formidable'. I es republicanetxos que l'escoltaven, s'ho varen beure es grans babalnets." ("¡Quin altre embuyista!", *La Aurora*, 239, 8.04.1911, p. 1, columna 3).

Una vegada introduïda la qüestió a rebatre, Alcover començava la seva argumentació a partir d'uns fets que ell presentava com a objectius, contrastables, amb la finalitat de demostrar que l'avenç republicà que havia pregonat de Borjas era fals. Aquests fets que Alcover presentava com a objectius eren els resultats electorals. El canonge manacorí afirmava el contrari que el líder lerrouxista: el republicanisme no avançava sinó que retrocedia, ja que en les eleccions provincials del març de 1911 havia perdut vots en comparació amb les eleccions del maig de 1910. Ho explicava d'aquesta manera: començava pels resultats al districte electoral de Manacor, després comentava els resultats a Barcelona...:

¿Vol dir 'el país s'es convençut de que sa seua salvació está amb sos lerrouxistes'? I ¿amb-e que se conex? Dins es districte judicial de Manacor, es republicans, dirigits per un lerrouxista, ¿no han tenguts tal vegada a ses derrerres eleccions 576 vots manco que a ses eleccions des matx? (...) Pero anem a Barcelona, qu'es es fort des lerrouxistes. ¿Qui no sap que's lerrouxistes a ses eleccions derrerres han perduts a Barcelona devers sis mil vots? (...) I fora de sa ciutat de Barcelona, dins tota aquella província ¿com les ha dit a n-es lerrouxistes ab ses eleccions de 12 de mars? ¿Quants de diputats provincials e-hi han trets? Cap (...) I dins ses altres províncies catalanes ¿quants n'han trets? Veyam, que ho diga es paperot lerrouxista! I axò es tota sa creixensa que vengué a contarmos aquex Sr. Borjas que's lerrouxistes tenen cada dia. ("¡Quin altre embuyista!", *La Aurora*, 239, 8.04.1911, p. 1, columnes 3-4).

Un altre exemple que permet veure aquesta manera d'argumentar basada en l'aportació de fets que Alcover presentava com a objectius i, per tant, contrastables, es troba en el text "Glòries socialistes". En aquest text, refutava l'article "18 de Marzo de 1871", publicat a *El Obrero Balear* en dues parts, el 18 i el 25 de març de 1911. En aquest text, l'articulista d'*El Obrero Balear* rememorava els fets que varen dur a la Comuna de París de 1871 i presentava els revoltats com a referents de la classe obrera:

¹⁰⁸Ángel de Borjas Ruiz (Sevilla ?-Barcelona, 1920). Advocat i destacat dirigent lerrouxista. Va ser jutjat i empresonat pels fets de la Setmana Tràgica. Entre 1911 i 1915 va ser diputat provincial per Barcelona.

La gloriosa jornada llevada á cabo en ese día por nuestros camaradas los comuneros de París á favor de su emancipación política y económica señalaron la ruta a emprender por la clase obrera mundial; contándose en la actualidad por millones los proletarios que, inspirados en las doctrinas de aquellos grandes héroes, hállanse aprestando para no en lejano día, proclamar la Commune en todos los estados del mundo. ("18 de Marzo de 1911", *El Obrero Balear*, 470, p. 1, columna 1).

En la introducció de "Glòries socialistes", Alcover ja desqualificava la persona que havia escrit l'article i els revoltats de la Comuna de París.

Que'n fan de llástima es pobres escriguedors de s'Obrer Balear celebrant dia 18 i 25 del corrent com un fet gloriosíssim s'horrible, s'infame revolució que esclatá a París dia 18 de mars 1871 ab so nom de La Commune, i com uns héroes i benefactors de s'Humanitat aquells esbarts d'exaltats i criminals ferotjes que dugueren a cap aquell espantosíssim conjunt d'atentats i abominacions contra totes ses lleys divines i humanes, contra tots es drets, contra tot honor i tota decència! ("Glòries socialistes", *La Aurora*, 238, 1.04.1911, p. 1 columna 1).

Tot seguit, explicitava la seva intenció de rebatre l'article d'*El Obrero Balear* no tan sols a través de la desqualificació de l'adversari, sinó també mitjançant tota una sèrie de dades històriques que ell presentava com a fets objectius. Per demostrar-ho citava les obres que faria servir per rebatre *El Obrero Balear*. Ho expressava així:

Vejem lo més curt possible que va esser la Comuna de París de 1871, i si mereix esser beneida o maleida sa seua memòria per tota persona honrada, sia de ses idees i de sa religió que sia.

Vetassí ses obres qu'hem consultades per escriure tot axò: Historia Universal de César Cantú;¹⁰⁹ Proceso de la Commune de París, versió castellana de la Relació de totes ses causes instruides p'els conseys de Guerra de Versailles, publicada per I. López a Barcelona l'any 1871; Historia del Movimiento Republicano en Europa por Emilio Castelar (Madrid, 1874) (...). ("Glòries socialistes", *La Aurora*, 238, 1.04.1911, p. 1 columna 1).

Un cop esmentades les obres que havia fet servir per demostrar que la Comuna de París no mereixia cap homenatge, Alcover passava ja a les dades concretes. Dedicava més de dues pàgines a relatar l'adveniment de la Comuna, just després de la guerra francoprussiana de 1871, i a detallar tot un reguitzell de crims perpetrats pels revoltats. Se'n reproduïx una part per il·lustrar com intentava demostrar amb fets objectius que la Comuna de París no era digna de ser recordada com un fet heroic. Dedicava un esment especial als atacs dels revoltats contra el clergat i els seus béns:

Dia 4 d'abril tomen es col·legi des carrer Lhomond d'es Jesuites, sa casa des Missioners del Sant Esperit, sa des Pares Dominics des carrer de 'Jean-de-Beauvais'. Es religiosos son maltractats, es mobles fets benes, es cellers i rebosts saquejats. Dia 6 d'abril ocupen militarment s'esglèsia de St. Suplici, invadexen es Seminari, registren ses cases des Caputxins i Germanetes des pobres. Dia 10 d'abril posen dins sa presó es clero de Montmartre, i declaren 'bandejats' tots es capellans." ("Glòries socialistes", *La Aurora*, 238, 1.04.1911, p. 2, columna 4-p. 3, columna 1).

¹⁰⁹Cesare Cantù (Brivio, Llombaria, 1804-Milà, 1895): polític, historiador i literat vinculat a la Jove Itàlia. Va participar en la revolució de 1830 i va formar part del govern provisional de Milà durant la revolució de 1848. Va escriure novel·la patriòtica, poemes, assaigs i una història universal.

Per desacreditar encara més la Comuna de París, Alcover explicava que en veure que no podien derrotar les forces governamentals, els revoltats van decidir calar foc a París:

Com se veren perduts de tot ets... 'héroes' de la Comuna, resolgueren fer fer flamada a tot París. Axo era sa manera més curta i eficaç de compondre sa societat, de regenerar sa classe trabayadora i fer sa felicitat des pobres. Aplegaren grans cantidats de pólvora, petroli i tota classe de matèries inflamables i esplosives i n'ompliren es principals edificis relligiosos i civils i es principals carrers. Dia 25 de matx es general Bergeret, célebre pe'ses seues derrotes com Napoleon I pe'ses seves victories (Castelar, p. 527), se'n va ab so seu Estat Major a ses 'Tuileries' (Teuleres), grandíós, immens palau des grans reys de France, ple de tresors i preciosidats imponderables d'art i de riquesa, i proposa de calarhi foc. Fet i dit, e-hi treginen matèries combustibles i esplosibles, barrils de pólvora, projectils, granades; e-hu unten tot de petroli, i hi peguen foc per cent bandes, i tot va fer flamada, i no'n romangué més qu'un munt de ruines, de caliu i de cendra." ("Glòries socialistes", *La Aurora*, 238, 1.04.1911, p. 3, columna 2).

4.2.4 Tipus 4: argumentacions per demostrar que l'adversari es contradeia

Una altra manera de refutar el que deien els adversaris era l'argumentació basada en la comparació. Aquesta comparació s'estructurava de la manera següent: en primer lloc, reproduïa allò que havia dit l'adversari (per exemple, un fragment d'un discurs de Pablo Iglesias en el qual el líder socialista es manifestava contrari a la intervenció militar espanyola al nord d'Àfrica) i, tot seguit, comentava algun fet, alguna actitud, algunes altres declaracions d'aquest adversari, etc., que anaven en sentit contrari (per exemple, argumentava que era un contrasentit que Pablo Iglesias es manifestés contra la guerra de Melilla, però que al mateix temps defensés la revolució per posar fi al sistema capitalista). Alcover amb aquest model d'argumentació cercava deixar en evidència els seus adversaris i posar de manifest que s'estaven contradient. Així, aconseguia desacreditar-los davant els lectors.

Aquesta manera d'argumentar va tenir un pes considerable en els seus textos polítics, ja que en 122 dels 935 que s'han analitzat, va usar arguments del Tipus 4 i aquests constitueixen, juntament amb els arguments de Tipus 1 i Tipus 3 els més emprats pel canonge manacorí. A aquests 122 textos amb arguments del Tipus 4, cal afegir-hi encara 12 textos més, en els quals va combinar arguments d'aquest tipus amb arguments d'altres tipus.

Un exemple d'ús d'arguments del Tipus 4 es troba en la resposta que Alcover va adreçar al polític republicà Damià Ozonas. Aquest, el 12 de novembre de 1910, en l'article "Progreso intelectual", publicat al setmanari *Sóller*, havia demanat el final de les opressions, i que cap persona ni cap estat en sotmetés cap altre. Per assolir aquesta fita, Ozonas proposava en les relacions tant entre persones com entre estats prevalgués el respecte mutu. Alcover presentava d'aquesta manera el que havia dit el líder republicà:

En lo que també en feys moltes de riayes es en lo altre que fos formatjau que sa 'comunitat des pobles solament s'ha d'estrényer ab so respecte qu'uns han de tenir an-ets altres' (...) ¿Voleu dir que lo qu'ha

d'unir ses persones i es pobles ha d'esser es respecte qu'uns tenguen a n-ets altres?" ("¿Qu'es axó de respectarse uns ab altres?", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 1, columna 3).

Tot seguit, passava a rebatre'l. Recriminava a Ozonas que els socialistes no podien exigir respecte perquè ells mateixos no respectaven els religiosos. Ho expressava de manera vehement, amb apel·lacions directes a l'adversari:

Idó voltros republicans anti-clericals ¿respectau tan poc es clericals, es capellans, es frares, ses monjes? ¿En tenien molt d'aquest respecte que demanau aquells criminals, aquells incendiaris, aquells lladres, aquells assassins de sa Setmana Tràgica, que treyen de casseua frares, monjes, i les calaven foc, i les casaven com si fosin estats animals ferosos, i profanaven horrorosament es cadáver des Rector des Poble Nou i es cadáver desenterrats de tantes monjes? ¿Demostraven tenir molt d'aquex respecte de que vos recomanau? ¿El tenen a n-aquex 'respecte' ab frares i monjes i capellans es republicans de Portugal ni es Govern republicá de France? -¡No es duptós que es una gran cosa ("¿Qu'es axó de respectarse uns ab altres?", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 1, columnes 3-4).

Un cop feta la comparació entre la petició de respecte per part d'Ozonas i allò que, segons Alcover, en realitat feien els republicans (no respectar els clergues), tancava el text insistint en la contradicció que suposava que els republicans demanessin respecte:

¡No es duptós que es una gran cosa es respectarse ets homos uns ab altres; pero voltros republicans anti-clericals no sou gens bons gens bons per predicar tal dissapte fins que n'hajeu donat exemple! ("¿Qu'es axó de respectarse uns ab altres?", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 1, columnes 3-4).

Un exemple més es troba en un text adreçat a Alejandro Lerroux. En aquest text Alcover entenia que hi havia una contradicció evident entre el que deia Lerroux i el que feia en realitat. Es demanava com Lerroux havia pogut publicar l'article "Rebeldes, rebeldes!", en el qual demanava de manera explícita un capgirament de l'ordre establert i una confiscació de les propietats¹¹⁰, i ser uns anys després copropietari d'un banc a Barcelona. Alcover expressava la seva sorpresa en aquests termes:

En Lerroux amb una partida de senyors grossos que no tenen cap pel de republicá ha fundat a Barcelona un Banc d'Obres Públiques, i ja funciona ubert a la Plassa de Catalunya (...). Com se suposa ara ja no se'n recorda gota de sa pretxa que va fer an es 'joves barbatxos', an es seus sogueus dia 1 de setembre de 1906 demunt *La Rebeldía*, que les deya: 'Robau! Calau foc! Matau! Cremau es Registres de sa Propiedad! Feys fer uy a tot!' Tot aixó e-hu predicava quant ell no tenia aont caure mort. Ara que té, ja ha mudat de cantet! ("Es banc d'En Lerroux", *La Aurora*, 313, 7.09.1912, p. 2, columna 4).

Un cop presentada la contradicció de Lerroux, Alcover posava en dubte la credibilitat dels líders republicans, tot titllant-los de manipuladors:

E-hu veys republicanetxos bobianetxos de doblar-u? ¡Anauvosne a fiar d'aqueys caporals vostros que surten d'en tant en tant a encalentirvos es carabassot i a engatarvos ab sa promesa de que aviat farán entrar sa República! Sempre vos enganen i no obstant sempre els-e creys? ¡Com se conex que no'n teniu

¹¹⁰ Aquest article va aparèixer publicat a *La Rebeldía* l'1 de setembre de 1906.

gens dins sa closca d'alló que frigen! Més vos ne mereixeu per biduins! ("Es banc d'En Lerrroux", *La Aurora*, 313, 7.09.1912, p. 2, columna 4).

4.2.5 Tipus 5: argumentacions basades en la desautorització de l'adversari

Sota aquesta etiqueta s'inclouen els textos en què Alcover basava la seva refutació en la falta de fiabilitat del seu adversari. Reproduïa el que havia dit l'adversari, però no li concedia cap credibilitat perquè aquest adversari no en tenia cap, segons el seu parer. Es tracta, doncs, d'uns textos en què Alcover no refuta, no contraargumenta, sinó que es limita a desqualificar l'adversari.

Alcover va decantar-se per aquest tipus d'arguments en 40 dels 935 textos polítics. Va combinar arguments del Tipus 5 amb arguments d'altres tipus en 5 textos més.

Per il·lustrar aquesta manera de rebatre els adversaris, es reproduïx un fragment d'un text en què Alcover responia un article aparegut a *El Obrero Balear* en relació amb l'augment de la força del socialisme a Alemanya. En el periòdic socialista de Palma s'assegurava que els socialistes assolirien un èxit electoral sense precedents en les pròximes eleccions:

Según La Gaceta del Norte, periódico oficial del gobierno alemán, en las próximas elecciones generales de Alemania, los socialistas obtendrán un triunfo enorme, pues aumentarán los votos en un 10 por 100 sobre las últimas elecciones, lo que dará por resultado que en el Reichstag tomen asiento unos 200 diputados socialistas, cifra verdaderamente exorbitante, si se tiene en cuenta que el número de diputados en la actualidad es de unos 40. ("Plumazos", *El Obrero Balear*, 455, 3.12.1910, p. 1, columna 2).

Alcover es mostrava perplex davant la creença que els socialistes poguessin esdevenir determinants a Alemanya, però en comptes de rebatre l'opinió expressada a *El Obrero Balear*, o en comptes d'explicar per què no veia factible aquesta pujada del nombre de suports, menystenia qui ho havia publicat:

Conta s'Obrer Balear que La Gaceta del Nort, 'periòdic oficial des Govern alemany', diu que, en tornarhi haver eleccions a Alemània, en lloc de 40 diputats qu'ara tenen es socialistes, en tendran 200. I ¿qui vos ha enganat germà? ¿L'heu llegida vos a n-aquesta Gaceta? Vos pos messions que ni l'heu vista; i, maldament la vesseu, es negre vos embarrassaria. Poria esser que'n sabésseu d'alemany, pero no'n feys cara (...) ¿Ay 200 diputats confiau voltros de treure a Alemanya en tornarhi haver eleccions? ¡Ja hi anau calats per aygo! ¿Ay 200 diputats? ¡Docents raves torts! ("Tan metex", *La Aurora*, 222, 10.12.1910, p. 3, columna 2).

Una mostra més d'aquesta manera de rebatre es troba en un text en què Alcover sortia al pas d'un article d'*El Obrero Balear* del 15 d'abril de 1911, en què es manifestava l'oposició dels socialistes a una nova intervenció espanyola a Marroc. En aquest article, es comentava que els socialistes del 1911 estaven més preparats per liderar aquesta oposició que no pas dos anys enrere i, per tant, no permetrien que es repetís una guerra com la que va tenir lloc el 1909. El text de l'òrgan socialista ho expressava d'aquesta manera:

Si los gobernantes de entonces [1909] pudieron á mansalva llevar á la guerra al pueblo español, fué por las circunstancias atenuantes de delirio bélico que tuvo el olímpico Maura, y por la hipocresía llevada por este odiado hombre que, haciendo jugar la censura á diestro y siniestro tuvo aprisionado al sufrido pueblo español; pero hoy ha cambiado el cuadro. España no es la España de hace dos años, su nivel cultural ha subido unos pocos milímetros para ver por donde camina; bastantes para tener supeditados bajo su soberana justicia, á los mandados por ella á administrarla y no consentirá nunca que vuelva otra época semejante á la de 1909. ("¿Qué pasa en Marruecos?", *El Obrero Balear*, 474, 15.04.1911, p. 2, columna 3).

Alcover responia sense donar cap raó per la qual Espanya havia d'abandonar les campanyes militars al nord d'Àfrica; tan sols, menystenien els socialistes:

N'amollá un bon ratx entre's dissapte del Ram i de Pasco. Vetsassi unes quantes: 'Espanya en via neguna ha d'intervenir en lo del Marroc' ¿Per què? Perque's socialistes s'han passat pe' s'escudeller que no hi ha d'intervenir, i qu'ells no hu permetrán. ¡Pobrets! A ells los ne pendrá com a-nes llores des portuguès, que deya que no volia anar a certa banda, i l'amo li va dir: 'Ta anirás allá ont te durán. ("Bajanadas de S'Obrer Balear", *La Aurora*, 222, 22.04.1911, p. 2, columna 3).

4.2.6 Tipus 6: argumentacions basades en l'autoritat

Una altra estratègia que feia servir Alcover per atacar o per rebatre els seus adversaris era la producció de textos en els quals feia servir l'argument d'autoritat; o sigui, per fonamentar la seva tesi i per demostrar que el seu rival estava errat feia referència a alguna persona o institució que era considerada experta en el tema que era objecte de controvèrsia.

Va fer servir arguments del Tipus 6 en 58 textos. Juntament amb els arguments del Tipus 5 i 7, presenten una incidència mitjana en els textos alcoverians.

Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en un escrit del 3 de juny de 1911 adreçat al líder socialista mallorquí, Llorenç Bisbal. Aquest, en un discurs a Capdepera, havia defensat que els socialistes haurien d'entrar en la religió amb dubte més que no pas amb fe. Aquest mateix plantejament el defensava a *El Obrero Balear*:

Yo he creído siempre y sigo creyendo que los socialistas no debíamos en buena lógica negar ni afirmar la existencia de Dios por cuanto no existen pruebas para lo uno ni para lo otro y en cambio vemos en la inmensidad de los espacios á una infinidad de mundos desconocidos que no sabemos exactamente como se rigen, que es lo que contienen, ni cual es su principio ni su fin. ¡Es tan limitada todavía la inteligencia humana para asentar afirmaciones absolutas sobre la Creación y los misterios del Universo! (...). Para mí, tan estúpido considero al religioso que sin pruebas ni razones admite y afirma que el principio divino, como al ateo que con la misma argumentación niega este principio. ("Contestando á D. Amadeo Alou", *El Obrero Balear*, 478, 13.05.1911, p. 2, columnes 2-3).

Alcover va considerar que les paraules del dirigent socialista eren un disbarat. Per refutar-lo, però, no va fer servir arguments propis sinó que va recórrer a l'article que Amadeu Alou¹¹¹ havia publicat a *La Justicia* en resposta a la tesi expressada per Bisbal a Capdepera. Alcover reproduïa el plantejament de Bisbal d'aquesta manera:

Es company Bisbal havia dita sa gran viollada de que per ells 'sa religiositat consistia en so noble afany de s'estudi per penetrar a-nes més allà desconegut', i que 'com a basa de tot axò', ells, es socialistes, 'duen es dubte en lloc de sa fe'. ("Es company Bisbal aplanissat", *La Aurora*, 247, 3.06.1911, p. 1, columna 3).

Segons Amadeu Alou, el cristianisme era l'únic mitjà de què disposava la humanitat per frenar els instints animals, que tant de mal podien ocasionar. Considerava que tots els episodis de la història en què els homes i les dones no havien seguit la moral cristiana havien donat com a resultat grans malvestats. Curiosament, Alou en la seva refutació de la tesi de Bisbal també recorria a l'argument d'autoritat, tot citant el filòsof i historiador Hippolyte-Adolphe Taine¹¹²:

N'Alou li diu unes coses precioses i avengudes de tot. Li prova s'aficàcia, sa forsa infinita que té sa moral cristiana per regenerar el mon, per treure s'homo de s'iniquitat i dur-lo a sa virtut i a sa perfecció; i que 's'irreligiositat, ja individual, ja colectiva, es sa font d'on brollen totes ses impureses i misèries'; i li recorda aquelles admirables paraules del gran Taine: "Axí veym a Itàlia durant es Renexement, a Inglaterra bax de sa restauració i a France bax de sa Convenció i es Directori que s'homo se fa pagá (gentil); pero que s'hi fa igual que hu era en temps d'August i de Tiberi, es a dir, voluptuós i dur, abusant d'ets altres i de si metex, somés a s'ascendent d'un egoisme brutal i calculador, sensual, fins a convertirse sa societat ab una degolladissa o una orgia (disbauxa). Quant un ha vist d'aprop tals espectacles, pot avalorar s'influència des cristianisme dins ses sociedats modernes. Sols ell (es cristianisme) es capaç de deternirnos p'és cap-avall fatal, per aturar que lleneguem fins a pegar dins s'abisme, cap aont mos estira es pes original de sa nostra rassa. ("Es company Bisbal aplanissat", *La Aurora*, 247, 3.06.1911, p. 1, columnes 2-3).

Un altre exemple d'aquesta manera de raonar per part d'Alcover es troba en una resposta a un article que Gabriel Alomar havia publicat a *El Ideal* el 25 de setembre de 1910. En aquest text, Alomar assegurava que el socialisme era catalanista. Alcover en la seva rèplica es manifestava en desacord amb el que havia escrit Alomar. Primer, reproduïa sumàriament el que havia dit Alomar i afirmava que era fals:

E-hu es sens dupte [una bajanada] sa qu'etziba N'Alomar dissapte passat demunt es paperot republicá *El Ideal* dient que 'es socialisme resulta, ab ses seues definicions, catalanista'. Veyam, ¿aont son aquexes 'definicions'? ¿Per que no les cita N'Alomar? ¡Bons catalanistes mos do Deu ab sos socialistes! ¿No son ara i

¹¹¹Amadeu Alou Oleo (Capdepera, 1887-1977). Pintor, fotògraf. Juntament amb el seu pare, Bartomeu Alou Pons, pastor evangelista, va ser l'impulsor del protestantisme a Capdepera. Van aconseguir fundar-hi una església, una escola i un cementiri.

¹¹²Hippolyte-Adolphe Taine (Vouziers, Ardenes, 1828-París, 1893). Filòsof i historiador francès. Va ser un filòsof positivista i alhora determinista. Els seus plantejaments comportaven una explicació de la història a partir de lleis equivalents a les de les ciències de la natura.

no son estats sempre es socialistes es grans inemics, es grans contraris de totes ses campanyes catalanistes? Si's socialistes catalans son contraris des catalanisme, si li han feta sempre la guerra tot quant han pogut ¿com ara han de 'resultar catalanistes'? ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columnes 2-3).

Per rebatre Alomar, feia referència al que una tercera persona, coneguda per tots dos encara que no explicitava qui era, havia dit en una ocasió a Alomar per demostrar-li que el socialisme no era catalanista:

Ja fa temps qu'una persona molt autorisada de Mallorca i a-les-hores molt amic seu, le hi digué ben claret: '¡Vosté no es catalanista, per mes que s'ho diga! ¡Ses idees de vosté son sa negació de Catalunya i des catalanisme! ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

Tot seguit, explicava què era el catalanisme segons aquesta persona autoritzada que havia reprès Alomar:

Es catalanisme, com es mallorquinisme, com es valencianisme, no és més que s'aspiració, es desitx, es voler que Catalunya, Mallorca, València, recobrin tot lo qu'un temps tenien (...), que recobrin sa seua personalitat política i administrativa, axí com la tenguérem bax des nostros antics reys, i la conservárem fins que el rey En Felip V mos ho llevá tot, sa primeria des sigle XVIII. ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

A partir d'aquesta visió restrictiva del catalanisme, en què identificava el moviment amb l'anhel de retornar a la situació política prèvia als decrets de nova planta i, com es veurà en el text següent, amb el cristianisme, Alcover arribava a la conclusió que la ideologia d'Alomar era l'antípoda del catalanisme:

Tant ses idees socialistes com ses de N'Alomar, que encara son pitjors, son contràries a tota sa nostra tradició gloriosa; volen capgirar el mon demunt devall i esborrar tot lo que hi escrigueren i feren es sigles passats, fundament relligiosos, cristians de rel. Per axó es socialistes, axí com son estats sempre dins Espanya, resulten uns contraris, uns inemics mortals des catalanisme, des mallorquinisme, i de tot lo que fassa olor de tradició cristiana. Per axó també en resulta contrari i inemic mortal N'Alomar, per més que tants d'anys ha fet de catalanista, enganantse a si metex i enganant es seus betzols de Catalunya i qualcún, encara que pocots, de Mallorca. ("Bejanada sense motlo", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 2, columna 3).

4.2.7 Tipus 7: argumentacions basades en valors compartits

Un altre tipus de text argumentatiu emprat per Alcover era l'escrit en què la rèplica a l'adversari es basava en una apel·lació a valors compartits. Per valors compartits, s'entenen tot aquell conjunt d'idees, creences admeses com a correctes o com a vàlides per la major part de membres d'una comunitat.

Els arguments del Tipus 7 es troben en 53 textos dels 935 estudiats, i apareixen combinats amb altres tipus d'arguments en 13 textos més.

Per il·lustrar aquesta manera de raonar, es presenta un text en què Alcover recriminava la postura d'*El Ideal* davant la condemna a mort que un tribunal havia decretat pels acusats dels crims de Cullera. Des d'*El Ideal*, se sostenia que els responsables d'haver assassinat els tres funcionaris judicials havien de ser indultats perquè els seus actes eren la resposta a una opressió, a una injustícia dels poderosos contra els desfavorits. Alcover reproduïa succintament la petició del periòdic republicà:

Es paperot republicà surt dissapte ab quatre articles demanant s'indult d'ets assassins de Cullera. Si just demanàs tal indult sense ofendre Deu, ni sa justícia, ni sa veritat, ni es sentit comú, le hi poríem perdonar. Pero es es cas que n'arma un cocòrum de lo més ferest, amollant mentides, doys i barbaridats qu'es un horror. ("*El Ideal*" mostrant sa filassa", *La Aurora*, 278, 6.01.1912, p. 1, columna 3).

Seguidament, el manacorí explicitava el seu desacord amb aquest plantejament i afirmava que el jutge de Sueca, l'escrivà i l'agutzil que van acudir a Cullera durant la revolta que s'hi va produir tan sols feien la feina que estaven obligats a fer i que, per tant, no era lícit atacar-los. Alcover, per sostenir la seva oposició a l'indult dels condemnats a mort, defensava que no era en cap cas justificable assassinar algú que simplement complia amb el seu deure i presentava els crims de Cullera com un atemptat contra un valor compartit: l'obligació que tenen les persones de complir amb les obligacions que han contret. Ho expressava amb aquests termes:

Figurau que diu que s'assassinat des Jutge, Escrivá i Esgotzí de Sueca a Cullera va esser 'un delictu colectiu d'un poble justament ofès, ferit en sa seua dignitat i sentiments lliberals'. ¿Ah idò? ¿que vos pensáveu? Es fet d'anar un Jutge ab un Escrivá i un Esgotzí a un poble per exercir ses funcions que li marca sa lley, això es una 'ofensa', es una 'ferida' a sa 'dignitat' i an es 'sentiments lliberals' des republicans d'aquell poble, i no una 'ofensa' ni una 'ferida' qualsevol, sino que son tan grosses que's republicans poren matar, assassinar i fer benes aquell Jutge, Escrivá i Esgotzí; i es criminals que cometin tals assassinats, no son mes que uns 'desgraciats' dignes de 'piedat' i de 'perdó', ¿per que? Perque assassinant aquells funcionaris públics no fan més, segons mos conta *El Ideal*, que executar materialment es sentit universal d'aquell 'poble justament ofès' i 'ferit en sa seua dignitat i sentiments lliberals' just pe'sa presencia d'un Jutge, un Escrivá i un Esgotzí que hi va per cumplir lo que li mana sa lley. ¡Ara figurauvos quina classe de 'dignitat' i de 'sentiments lliberals' gasten es republicans! ¿Qu'un Jutge va a cumplir ab sa seua obligació? Idò just ab això ja's fa mereixedor de que l'assassinin, no sols a ell, sino fins i tot s'Escrivá i s'Esgotzí que l'acompanyin! ¡Això té sa poca alatxa i sa... frescura de sostenir es paperot republicà de Ciutat! ("*El Ideal*" mostrant sa filassa", *La Aurora*, 278, 6.01.1912, p. 1, columnes 3-4).

Un altre exemple d'argumentació basada en valors compartits es troba en un text que Alcover va escriure amb relació a un intent d'atemptat contra Juan de la Cierva. Alcover lamentava que els lerrouxistes diguessin que aquest intent d'atemptat fos en realitat una trama ordida pel mateix la Cierva per presentar-se com a víctima davant de l'opinió pública i aconseguir d'aquesta manera la commiseració dels electors. Alcover exposa, per desmuntar el raonament dels lerrouxistes, un argument fàcilment assumible pels seus lectors: que ningú no es fa disparar un tret i posa en perill

la vida pròpia per augmentar la popularitat. Ho expressava en els termes següents, tot recordant que quan el 18 d'abril de 1907 Francesc Cambó¹¹³ i Nicolás Salmerón van ser víctimes d'un atemptat al barri d'Hostafrancs a Barcelona, els lerrouixistes ja van defensar-se al·legant que el mateix Cambó havia planificat l'acció amb l'objectiu d'obtenir més vots en les eleccions que s'havien de celebrar:

Ell ara volen suposar aquexes males ànimes que tal intent d'atentat no es estat més qu'una farsa d'En Lacierva. Es lerrouixistes son axí. Ja feren lo metex ab s'atentat contra En Salmeron i En Cambó a Hostafranchs, que ab un poc més costa la vida a n-En Cambó. Digueren aquelles males ànimes qu'era estat un ardit d'En Cambó per guanyar ses eleccions. De manera qu'En Cambó, per sortir diputat, s'hauria feta desaparar una bala, que no hi faltá més qu'un través de cabey per enviarlo a l'altre mon! ¿No es ver que's necessita barra i desvergonya per dir aquestes coses? ("S'atentat contra En La-Cierva i es lerrouixistes", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 3, columna 1).

4.2.8 Tipus 8: argumentacions per mostrar la inconsistència del discurs de l'adversari

Una altra manera habitual de rebatre l'adversari era posar en dubte allò que aquest sostenia i, a continuació, demanar-li'n evidències, proves que permetessin demostrar que el que defensava l'adversari era cert.

Aquesta manera de replicar els adversaris va ser la menys emprada en els textos polítics d'Alcover perquè només s'ha detectat en 10 dels 935 textos estudiats.

Per il·lustrar aquesta manera de raonar, es presenta un text en què Alcover sortia al pas d'unes afirmacions que Lluís Martí havia fet en un míting de la Conjunció republicana-socialista, celebrat a Esporles el 24 d'abril de 1911. Martí, en el seu discurs, havia assegurat que la monarquia a l'Estat Espanyol perdurava gràcies a l'impost sobre el consum i gràcies a l'exèrcit. Alcover reproduïa el que havia dit el dirigent republicà i li'n demanava evidències:

Presidia s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles, i l'homo s'en va treure unes quantes de ben... originals. Va dir, per exemple, que 'es consums i es problema militar son es dos únics estalons que té sa Monarquia'. En quant a n-es 'consums' mos agradaria que mos explicàs don Lluís com es que tal 'contribució' aguanta sa Monarquia. No hu veym gens que l'aguant. Será que som curts de vista; per axó mos agradaria que D. Lluís mos ho explicàs, en lleureli gens. En quant a si's Militars son s'altre estaló de sa Monarquia, sols sabem que son un estaló contra's republicans, gràcies a Deu, i un estaló tan fort que farà fer sa prova des ruc a tots es republicans, socialistes i anarquistes que s'hi acostin per decantarlo. ("Ocurrencies de D. Lluís Martí", *La Aurora*, 243, 6.05.1911, p. 2, columna 4).

Un altre exemple d'aquesta manera d'enfrontar-se als adversaris es troba en el text "¡Quin mentider!". Aquest text va ser la resposta a un article del líder lerrouixista barceloní, Joan Pich i Pon. Aquest havia publicat un article al periòdic *El Ideal* en què assegurava que la premsa

¹¹³ Francesc Cambó Batlle (Verges, Baix Empordà, 1876-Buenos Aires, 1947). Advocat, financer i polític. Va ser fundador de la Lliga Regionalista i un dels màxims exponents del sector de centredreta del moviment catalanista.

mallorquina rebia subsidis d'Antoni Maura. Alcover li ho negava rotundament i a continuació li'n demanava evidències:

No mereix altre nom En Pich, aquell lerroxista de Barcelona, que vengué ab sos dos Ulleds a escamàr barbaridats a Manacor i a Palma, ab un articletxo qu'ha enviat a *El Ideal*. Figurauvos que diu que 'sa premsa mallorquina que's diu independent viu de sa subvenció que li regala s'inimic de ses llibertats patries senyor Maura.' ¿Que no es capaç aqueix senyor Pich d'anomenarne cap de periòdic de Mallorca que 'visca de sa subvenció que li regala el senyor Maura? ¡Vaja, senyor Pich, si n'anomenau un qui es un! ¿Com no hu veys que, entaferrant tals barbaridats, heu de fer riure tothom aquí i romandre ab sa mala nòmina de que sou tan mentider com es vostro confrare En J. Moya, qu'es tot quant se puga dir! ("¡Quin mentider!", *La Aurora*, 263, 23.09.1911, p. 2, columnes 3-4).

4.2.9 Tipus 9: argumentacions basades en comparacions

Per rebatre els adversaris davant els seus lectors, de vegades, Alcover feia una comparació entre dos termes amb l'objectiu de demostrar que l'adversari anava errat. A diferència dels arguments del Tipus 4, amb aquest tipus d'arguments no cercava tant posar de manifest una contradicció dels adversaris com demostrar nítidament que anaven errats.

Els arguments del tipus 9 són dels menys utilitzats per Alcover en els textos polítics; tan sols s'han trobat arguments d'aquest tipus en 18 dels 935 textos analitzats.

Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en el text "¡Ah carabassencs!", un article en què Alcover refutava un altre article aparegut a *El Ideal*. En el text publicat en l'òrgan republicà, es feia un paral·lelisme entre Jesucrist i Ferrer i Guàrdia, i s'hi defensava que tant l'un com l'altre havien estat màrtirs.

Alcover es mostrava indignat i negava la relació que s'establia a *El Ideal* entre Jesús i Ferrer i Guàrdia. Fonamentava la seva negativa en una comparació entre els dos personatges. Presentava Jesús com l'encarnació de Déu i Ferrer com un criminal. Ho expressava d'aquesta manera:

¡O gran vergonya! que sa condemniació i mort d'En Ferrer va esser injusta com sa condemniació i mort del Bon Jesús. El Bon Jesús, que passá p'el mon fent bé a tothom, qu'era el metex Verb del Pare, el metex Deu, ¡compararlo ab En Ferrer, que hi volia destruir tot, que hu volia arrasar tot, que hu volia cremar tot, que deya que tota propietat era fruyt d'una iniquitat, i tota autoritat un despotisme i una tirania que s'havia d'esbucar i esveir; que predicava que havien de combatre l'Església ab so verí i ses bombes (...) ¡Ab aquex criminal abominable, ab aquex indendiari, ab aquex assassí, ab aquex lladre, anau a comparar el Bon Jesús, ¡o senyoret de *El Ideal*! ¡Quina blasfèmia! ("Ah carabassencs!", *La Aurora*, 216, 29.10.1910, p. 1, columna 1).

Una altra mostra d'aquesta manera d'argumentar basada en la comparació es troba en el text "¿Ets alemanys inimics de sa Relligió?" Es tracta d'un text escrit durant les primeres setmanes de la Primera Guerra Mundial i tenia per objectiu rebatre la creença que assegurava que l'Imperi Alemany perseguia els catòlics. Alcover, germanòfil declarat, ho negava. Per fonamentar la seva negativa, Alcover comparava els serveis religiosos que els exèrcits alemanys i els exèrcits francesos oferien

als seus respectius soldats catòlics. Segons Alcover, els soldats catòlics alemanys disposaven de capellà castrense i de temple mentre que els francesos no en tenien perquè l'Estat Francès, arran de la seva política de laïcització, havia suprimit aquest servei. Expressava la comparació així:

Una de ses coses més estupendes que hem sentides contra ets alemanys, ès que son ets inimics més grossos contra sa Relligió, i per això el dimoni que los se'n duga! Es saladíssim això tractant-se d'una guerra entre Alemanya i França. ¿Alemanya inimiga de sa Relligió? Pero ¿no saben es qui això diuen, que a Alemanya hi ha devers vint i quatre milions de catòlics? ¿No saben que a Alemanya a totes ses ciutats que hi ha tropes, hi ha una esglesia feta aposta p'es soldats catòlics? Es mentida que s'Estat alemany sigui inimic de sa Relligió ni que fassa guerra an es Catolicisme. ¿Tal volta s'exèrcit alemany no hi ha es clero castrense, es capellans de Retgiment: catòlics p'es soldats catòlics; protestants p'es soldats protestants? I ¿dins s'exèrcit francès? ¿quins capellans de Retgiment, quin clero castrense hi ha? Bo està s'Estat Francès per admetre tal clero, tals capellans! ¡Fa estona que los llevaren, com si fossen pesta cernuda! ("¿Ets alemanys inimics de sa Relligió?", *La Aurora*, 413, 22.08.1914, p. 2, columna 2).

4.2.10 Tipus 10: argumentacions basades en el menysteniment

Sota aquesta etiqueta s'inclouen els textos mitjançant els quals Alcover realment no contraargumentava, no rebutava allò que l'adversari havia dit. En aquests textos el que feia era menystenir l'adversari, se'n burlava amb la finalitat de socavar-ne la credibilitat.

Els arguments del Tipus 10 són presents en 26 dels 935 textos que s'han estudiat per fer aquest treball.

Un exemple es troba en el text "Una altra bielada de Mestre Biel". En aquest text, Alcover lamentava que Gabriel Alomar hagués lloat la decisió de Martorell, un regidor republicà catalanista de l'Ajuntament de Barcelona, que amb el seu vot va propiciar que un tinent d'alcalde fos un regidor lerrouxista en comptes del regionalista Ramon d'Abadal. Aquest regidor republicà, amb el seu vot favorable al regidor lerrouxista, havia trencat un pacte que el seu partit, la Unió Federal Nacionalista Republicana, tenia amb La Lliga per apartar els regidors lerrouxistes del govern de la ciutat. Alcover, en el seu text, atacava Alomar per la defensa que havia fet de la decisió del regidor Martorell. Ho fa, però, mofant-se'n i sense aportar cap mena d'argument:

Un des regidors esquerrans, un tal Martorell, quant havien de votar es Tinent de Bal·le, perquè no sortís Tinent Primer un Regionalista, N'Abadal, benvolgut amic nostre, gran talent polític i honradíssim, -votà aqueix Martorell amb sos lerrouxistes (...) Es nostre insigne Mestre Biel Alomar, com a bon escolà de Satanás i missatge feel d'En Barrufet, ha escrit un articlot demunt es paperatxo *La Campana de Gracia* defensant En Martorell i dient que ha fet molt bé d'anar-se'n amb sos lerrouxistes, i que ell hauria fet lo meteix. ¡Això ho creim ben bé! ¡Tot lo que sia fer atrocitats, dois, virollades i barbaritats se pot esperar de Mestre Biel de la Mel! Lo raro seria que donàs petjada drete! ("Una altra bielada de Mestre Biel", *La Aurora*, 389, 31.01.1914, p. 2, columna 1).

Un nou exemple que permet apreciar aquesta manera de raonar es troba en el text "Ara li fan es mánec". En aquest text, Alcover responia l'article d'*El Obrero Balear*, "Lo que son y lo que

debieran ser", en què l'autor assegurava que, quan s'implantés la societat comunista, les persones aconseguirien assolit la felicitat i la pau:

El día que la sociedad sea comunista, los hombres encontrarán la felicidad moral y la paz del alma. Los males del presente son una consecuencia de la desigualdad. Las mismas enfermedades son otra consecuencia. El día que la igualdad exista el hombre morirá por el desgaste de su máquina, sin conocer el sufrimiento. Se acabarán las enfermedades, porque las que ahora existen son para hacer ostentación de la riqueza, comiendo más de lo que necesita el organismo, o por comer menos la pobreza de lo que exige el sostenimiento de su vida. La nueva Sociedad repartiendo equitativamente los medios de subsistencia, equilibrará la vida y quedarán suprimidas las enfermedades, morales y materiales. ("Lo que son y lo que debieran ser", *El Obrero Balear*, 756, 29.07.1916, p. 3, columna 2).

Alcover, en la seva resposta no contraargumentava el text d'*El Obrero Balear*; tan sols ironitzava sobre un hipotètic adveniment de la societat comunista:

Idò s'Obreretxo Balear fa a sobre dissapte passat que 'es dia que sa societat sia comunista', es dia que s'implanti es socialisme, ets homos trobaran sa felicitat moral i sa pau de s'ànima'. ¿O no hu sabeu que si hi ha mals an el món, tot vé de que 'no som tots iguals'? 'Ses malalties mateixes resulten de que no som tots iguals'. 'Es dia que tots ets homos siguen iguals s'homo just se morirá quant sa màquina se desfassa per si mateixa', a forsa de viure molt i d'esser veia; i llavò 'se morirà sense passar pena'. Idò sí, aleshores 's'acabaran ses malalties', quant es socialistes entraran a comandar. I ¿quant serà això, companys socialistes? Pero ¿i per tan beneits teniu es qui vos lletgeixen, escriviedoretxos de s'Obreringo Balear, que los conta aqueixes rondaies, que los entaferrau aqueis dois, arrieses i bajanades? ("Ara li fan es mánec", *La Aurora*, 515, 5.08.1916, p. 2, columna 1).

4.2.11 Textos amb combinació d'arguments de distints tipus

L'anàlisi dels textos polítics d'Alcover ha permès constatar la preferència d'Alcover per rebatre les qüestions polítiques generalment amb un argument. S'ha observat que és així en 878 dels 935 textos estudiats. De tota manera, de vegades, Alcover elaborava rèpliques més complexes, en les quals feia servir una combinació de diferents tipus d'arguments. Aquestes combinacions d'arguments es donen en 57 textos. A fi d'etiquetar-los, s'ha optat per emprar una forma sumatòria en què cada nombre es refereix al tipus d'argument. Per exemple, l'etiqueta 4+2 expressa que Alcover usava un argument basat en la comparació (Tipus 4) i un argument basat en el plantejament d'un problema i de la seva solució (Tipus 2).

Un exemple d'aquesta manera de raonar es troba en un text en el qual Alcover responia un article aparegut a *El Obrero Balear* en què es lamentava que alguns polítics havien generat unes expectatives a la classe obrera que posteriorment no s'havien complert i que havien generat molta frustració. Des d'*El Obrero Balear*, se'ls criticava i se'ls titllava de falsos polítics perquè, prioritzzant l'enriquiment personal, s'havien aprofitat dels obrers:

Las desastrosas campañas de los aprovechados realizadas entre la clase laboriosa ha producido sus fatales resultados; pues á pesar de la escasez de sus medios de vida viene notándose que un cierto número de élla, colocada en el duro trance de los desengaños, duda no tan solo de mejorar su pésimo estado, sino de que haya otros seres con altruismo suficiente, dispuestos a sacrificarse por un ideal redentor... Solo en el Partido Socialista logrará la clase laboriosa librarse de las cadenas que le sujetan al yugo de la esclavitud, como tambien desprenderse de quienes á título de salvadores unos, y pequeños santones otros, viven y medran con su rastrera política, á expensas del embaucado pueblo productor. ("Falsos políticos", *El Obrero Balear*, 464, 4.02.1911, p. 1, columna 1).

Alcover iniciava la seva resposta amb l'habitual reproducció d'allò que havia dit l'adversari. A continuació, n'expressava el desacord amb l'opinió expressada al periòdic socialista i l'estalonava amb un primer argument basat en la comparació per deixar en evidència l'adversari, un argument que en aquest treball s'ha etiquetat amb el Tipus 4. Alcover admetia que hi havia hagut explotació i abusos envers els obrers, però just després assegurava que els qui realment explotaven els obrers eren els socialistes:

Voltros vos quexau demunt s'Obrer Balear des 'falsos polítics' qu'enganen i esploten sa classe pobre, sa qual deys que casi ja no se fia de negú i ja no creu que hi haja qui li vulga bé desinteressadament. ¿Qui són, ¡o companys! aqueys polítics? ¿Es republicans? Es ver qu'aqueys han abusat continuament de sa classe pobre; pero molt més n'heu abusat voltros, es caps de bandolina de socialisme. Voltros no feys més que farcir es pobres de mentides, de promeses falses d'un nou estat social que es impossible; que no vendrá may, que cap poble may l'ha aconseguít. ("¡Voltros sí que sou falsos!", *La Aurora*, 231, 11.02.1911, p. 1, columna 1).

Alcover tancava la defensa de la seva opinió recurrent a un raonament en què plantejava un problema i immediatament després hi aportava la solució. El problema a què es referia era l'esclavitud. La solució que ell mateix aportava era el paper redemptor de l'Església, que segons ell, havia permès posar fi a l'esclavitud. Aquesta manera de defensar l'opinió pròpia ha estat etiquetada en aquest treball com a Tipus 2.

Voltros no vos aturau d'abusar miserablement de sa classe trebayadora, abocant-li dins es cor glopades de verí i de fel, tot mesclades de calúmnies infames contra's benefactor més gros, qu'es el Bon Jesús, qu'es l'Església Catòlica. L'Església va treure sa classe pobre de s'esclavitud horrible aont coranta sigles de pecats i iniquitats l'havien tirada: va semblar damunt la terra sa verdadera llibertat, sa verdadera igualdat devant Deu i sa lley, sa verdadera germandat entre ets homos, entre's pobres i es rics, es petits i es grosos. ("¡Voltros sí que sou falsos!", *La Aurora*, 231, 11.04.1911, p. 1, columna 1).

Les combinacions d'arguments són múltiples. Una de les més emprades per Alcover, però, va ser la combinació d'arguments del Tipus 3, o sigui arguments basats en evidències contrastables, amb arguments del Tipus 1, és a dir, arguments basats a fonamentar la tesi a través de la relació lògica de causa i efecte. Aquesta estructura es pot visualitzar clarament en el text "Xinxoram socialista", amb el qual Alcover intentava desprestigiar la festa de l'1 de Maig mitjançant un argument del Tipus 1, o sigui, establint una relació de causa i efecte entre dos fets. L'argument usat per Alcover es pot sintetitzar d'aquesta manera: amb la diada de l'1 de Maig els treballadors

perden un dia de feina i gasten diners perquè freqüenten tavernes. L'efecte és que només hi surten perdent, no en treuen cap profit:

Dilluns fonc es primer de maig, festa grossa des socialistes. Es una conquesta colossal d'ells, tan profitosa per sa classe trebaiadora com sa ganancia de Na Peix-frit (...). Perque veiam quin profit treu sa classe trebaiadora de sa festa des primer de maig? que hi guanya? quines ventatges n'hi venen? Pert es jornal, que guanyaría fent feina, i gasta altre tant dins tavernes o cafès o amb bauxes que no li han de dur més que ronya. ("Xinxoram socialista", *La Aurora*, 503, 13.05.1916, p. 1, columna 2).

Per tal de demostrar que els avenços del socialisme a Mallorca eren insubstancials, Alcover feia servir un argument del Tipus 3: es basava en evidències contrastables. Aquest argument es pot resumir així: el socialisme és residual a Mallorca perquè tan sols compta amb dos regidors. Alcover ho expressava d'aquesta manera:

Si es caporals socialistes en tenguessen gens d'allò que no'n venen a plassa, no tendrien cara per sortir a's mig a parlar des progressos, avensos i conquestes des socialisme dins Mallorca, perque ja fa anys que va de rota-batuda, no se'n du més que derrotes, mancabs i escapsades, no guanya enlloc, sino que pert, mancaba, minva per tot arreu (...). En tota Espanya no tenen més que un diputat a Corts; en-lloc tenen diputats provincials; a Ciutat no tenen ni mig Retgidor; sols a Manacor i a Llucmajor en tenen qualcún, i encara és per sa blaiura i bamboleria d'ets elements d'orde d'allà. ("Xinxoram socialista", *La Aurora*, 503, 13.05.1916, p. 1, columna 3).

De vegades, aquesta combinació d'arguments dels Tipus 1 i 3 era completada amb un argument més. Per il·lustrar-ho, es presenta una polèmica de l'octubre de 1913 d'Alcover amb *El Obrero Balear*. En el periòdic socialista s'insistia que Antoni Maura i Juan de la Cierva havien estat els responsables de l'execució de Ferrer i Guàrdia i que les pressions del clergat havien estat determinants en la mort del pedagog català. En el text d'*El Obrero Balear*, un articulista anònim expressava aquesta postura en aquests termes:

Habían el Partido Socialista y la Unión General de Trabajadores acordado la huelga general para el 2 de Agosto, como protesta contra la guerra de Marruecos. Pero un gobierno torpe y cruel, sin sentido de la realidad, llama á los reservista a filas y la impopularidad que desde sus comienzos acompañaba á la guerra del Riff, se precipita y estalla en Cataluña, con el hermoso movimiento de 26 de julio de 1909. Maura y Cierva, cegados de ira por el hermoso acto de protesta del pueblo español, buscaron una víctima. La reacción, la gente de sotana inquisitorial, la gente de orden, le señaló á Francisco Ferrer Guardia. Y fue fusilado. Se ejecutó á un inocente. ("Efemérides", *El Obrero Balear*, 610, 18.10.1913, p. 2, columna 3).

Alcover, en l'article "¡Mentiu, companys!" rebatia l'articulista d'*El Obrero Balear* emprant aquests tres tipus d'arguments: en primer lloc, feia servir l'argument del Tipus 3 (basat en evidències) per eximir Maura i la Cierva de cap responsabilitat. L'aplicació de l'argument del Tipus 3 podria sintetitzar-se així: Ferrer i Guàrdia no va ser condemnat per Maura i la Cierva sinó pel tribunal militar que el va jutjar. En *La Aurora* apareixia expressat d'aquesta manera:

Sí, mentíreu tan alts com sou quant diguereu dissapte passat dins un article ridícul que En Maura i en Lacierva fusellaren En Ferrer! Va esser es Tribunal Militar que'l sentenciá i el fusellá. Això hu sab tota Espanya; això hu sabeu voltros. Però com sou unes males ánimes sensa consciencia i llavò uns covarts mal entranyats, que sabeu que, si des Tribunal Militar que feu fusellar En Ferrer diguéssiu la mitat de la mitat de lo que deis d'En Maura donant-li sa culpa de tal fusellament contra tota veritat, sa llei de Jurisdiccions vos cauria demunt i vos engrunaria per tota la vida. ("¡Mentiu, companys!", *La Aurora*, 375, 25.10.1913, p. 1, columna 4).

En segon lloc, per insistir en la culpabilitat de Ferrer i Guàrdia en els fets de la Setmana Tràgica, feia servir un argument del Tipus 1 (causa i efecte), que es podria resumir d'aquesta manera: la condemna a mort de Ferrer i Guàrdia va ser l'efecte generat per tot un seguit de crims que havia comès abans i durant la Setmana Tràgica, i pels testimonis que una sèrie de persones vinculades a forces d'esquerra havien aportat contra ell:

En lo que mentiu també tan alts com sou, ¡o socialistetxos de s'Obrer Balear!, es en lo que deis que, si fusellaren En Ferrer, va esser perque 'sa reacció, sa gent de sotana inquisitorial' l'acusá 'essent innocent'! No deis paraula vera en tot això! Qui acusá En Ferrer d'autor i director de sa 'Setmana Tràgica' foren es fets meteixos que es Tribunal aná aclarint, foren es revolucionaris meteixos que declararen devant es Tribunal (...) ¡Si fóreu voltros revolucionaris, que amb lo que declaráreu, el féreu fusellar, voltros carregáreu es fusells, voltros anáreu a estirar es gatet perque se desperassen aquells fusells i enviassen aquell malfactor a l'altre mon; voltros foreu es seus botxins i matarates. ("¡Mentiu, companys!", *La Aurora*, 375, 25.10.1913, p. 1, columna 4).

Finalment, Alcover recorria al Tipus 8 (petició de proves a l'adversari) per tancar la refutació de l'article d'*El Obrero Balear*. El seu text acabava amb una demanda d'evidències que permetessin demostrar que el clergat havia pressionat per aconseguir l'afusellament de Ferrer i Guàrdia:

¿Tal volta va comparèixer a declarar contra ell ni a acusar-lo de res cap capellá, cap frare, cap monja? ¡Veiam! ¡Grans socialistetxos poca alatxa, si sou capaços de citar-ne cap de capellá, monja ni frare que declarás res contra En Ferrer! ("¡Mentiu, companys!", *La Aurora*, 375, 25.10.1913, p. 1, columna 4).

4.3 Caracterització dels textos

L'anàlisi dels textos polítics d'Alcover permet observar el desplegament de tota una sèrie d'elements discursius que, tot i no ser exclusius de la prosa alcoveriana, li confereixen un estil propi i singular. En aquest apartat, s'estudien quins són els elements que singularitzen els textos polítics d'Alcover. L'apartat s'ha organitzat seguint cadascuna de les parts que formen l'estructura dels textos polítics d'Alcover. Així doncs, en primer lloc, s'han analitzat els diferents tipus de títols i epígrafs que feia servir. En segon lloc, es presenten les distintes estratègies que utilitzava per fer les introduccions. A continuació, s'inventarien els mecanismes per introduir els arguments. Posteriorment, s'estudien les diverses maneres que tenia d'atacar els adversaris i finalment es fa un repàs dels mecanismes que el manacorí utilitza per tancar els textos.

4.3.1 Els títols i els epígrafs

Primer de tot, cal distingir entre títols i epígrafs. S'entén per títol el mot amb què Alcover encapçalava els seus articles polèmics. Joan Miralles en el seu estudi "Aproximació al Mossèn Antoni M. Alcover polemista" (Miralles 2001: 78) ja va apuntar que entre el setembre de 1910 i el setembre de 1913, Alcover, pel que fa als títols feia servir cada setmana una expressió diferent que sempre remetia, però, a lluita o a violència (*batussa, axabucs, llenya, falaca, clotellades*, etc.). A partir del setembre de 1913, va abandonar el costum d'anar variant cada dissabte l'expressió per encapçalar els articles i es va decantar per titular els textos polèmics amb les expressions *Ventim, Bescuit* i *Recapte*, encara que els textos que apareixien sota aquest últim títol no eren sempre polèmics. L'ús d'aquests tres termes es manté fins al febrer de 1915. Després d'aquesta data, ja no va tornar a utilitzar aquests mots que feien referència a combat per encapçalar els articles.

Pel que fa als epígrafs, s'usa aquest terme per fer referència als encapçalaments que Alcover posava a l'inici de cada text polèmic. Com que la qüestió dels títols no presenta més variació que la que s'acaba d'assenyalar, la descripció se centrarà en els epígrafs¹¹⁴.

- a) Epígrafs explicatius: es consideren explicatius els epígrafs que sintetitzaven amb major o menor precisió el contingut del text que hi ha a continuació. La lectura de l'epígraf permet saber el tema que tractarà a continuació Alcover. Aquí se n'aporta una relació. Es consigna primer l'epígraf i entre parèntesis el número de *La Aurora* en el qual es troba: "Aplec republicà a Sóller" (216); "Es republicans de Manacor i es dia des morts" (218); "Ses forces republicanes són xorques" (219); "S'atentat contra En La Cierva i es lerroixistes" (223); "Es net i es brut d'axó de ses aygos de Barcelona" (224); "¿Que volia fer En Ferrer ab s'Escola Moderna?" (228); "Fets qu'ocasionaren 'la Comuna'" (238); "Lo de ses declaracions d'En Jiménez Moya i de N'Emilià Iglèsies sobre En Ferrer" (241); "Esclips i esclops entre lerroixistes" (242); "Un lerroixista set vegades estafador" (245); "S'aplec republicà de Sóller" (245); "Declaracions d'En Lerroix" (247); "Es company Bisbal aplanissat" (247); "¿Poren es republicans tirar sa primera pedra an es carlistes en punt a violències?" (248); "*El Ideal* i s'in-Justicia mentint sobre lo de St Feliu de Llobregat" (248); "¡Hala verí contra En Maura!" (251); "¿En Maura voltor? ¡Ah grans aubercocs!" (253); "Sa repressió des crims de sa Setmana Tràgica" (255); "Odien Espanya" (257); "Mestre Biel, admirador d'un dèspota, lladre i botxí" (258); "Sa gran farsa de socialistes i republicans contra sa pena de mort" (260); "Explosió d'odis africans contra En Revenjoli" (260); "Manifestació lerroixista a Barcelona contra sa pena de mort" (261); "Mentides sobre En Maura" (261); "Es responsables des fusellament d'En

¹¹⁴ Per raons d'espai, no es reproduiran tots els epígrafs que van aparèixer a *La Aurora*. S'ha fet una selecció que inclou una trentena d'exemples de cada tipus.

Sánchez Moya i sa cadena perpetua d'ets altres sublevats ab ell" (261); "Seguexen ses víctimes de Setmana Tràgica" (262); "¿No voleu guerra an el Marroc perque es dolenta i en moveu dins tota Espanya?" (263); "S'Obrer Balear i es moviment revolucionari" (264); "S'in-Justicia acaba'ts alens i En J. Moya e-hu dona a ses comes" (264); "Mangarrufes de n'Azzati" (276); "En Pauet Iglesias i sa massoneria" (278); "¿E-hi ha indult p'es condemnats an es tribunal de Déu?" (280); "En Lerroux propietari" (280); "¿El quint manament de sa lley de Deu mos obligava a demanar s'indult d'ets assassins de Cullera?" (280); "¿Perque la duyen tant des Conte d'Espanya es lliberals de l'any 1820?" (282); "¿Ay llevamos des mitx a noltros?" (287); "Va esser un crim es tomar sa Porta" (288); "Sa vaga de miners d'Inglaterra" (288); "Es banc d'En Lerroux" (313); "Imperfeccions des sistema de contar es vots a Espanya i ses darreres eleccions municipals a Manacor" (380); "Lo de sa *Home Rule* d'Irlanda" (392); "Lo des monument an En Ferrer devers s'Ajuntament de Barcelona" (409).

A diferència dels epígrafs explicatius, els epígrafs que es descriuen a continuació tenen en comú el fet que no permeten preveure el contingut del text. Això no obstant, s'observa que hi ha forta diferència entre uns i altres: uns denoten agressivitat o certa repulsió; d'altres, ironia, d'altres s'articulen a partir d'una frase feta, mentre que d'altres són d'un to més neutre; és per això que s'ha optat per agrupar aquests epígrafs no explicatius de la manera següent:

- b) Epígrafs amb modisme: en aquests epígrafs, Alcover feia servir una frase feta a través de la qual havia establert alguna relació amb el contingut del text, però que resulta opaca al lector. Per exemple, l'epígraf "¿Que sap s'ase d'ensafranar?" encapçalava un text en què Alcover rebatia un article que havia aparegut a *El Ideal* en el qual s'assegurava que totes les oracions cristianes eren en realitat una petició d'indult a favor dels condemnats pels crims de Cullera. Només un cop llegit el text, el modisme pren sentit: Alcover desautoritzava l'articulista d'*El Ideal* per opinar sobre oracions perquè no estava preparat per tractar qüestions de religió, de la mateixa manera que una bístia no seria mai capaç d'escampar safrà. Segons el *Diccionari català-valencià-balear*, aquest modisme s'empra per referir-se a algú que es posa a opinar sobre temes que desconeix. Tot seguit, es mostren una sèrie d'epígrafs d'aquest tipus: "¿Què tal Pascual?" (182), "Vos veym la tela" (195); "Figues per lllenternes" (195); "¿Fareu ets ous en-terra!" (196); "¿Anauho a contar a sa tia, si es beneyta!" (196); "En parlar de mi no ric" (220); "Ja hi anau calçat per aygo!" (224); "Ja n'hi ha de fam!" (226); "¿No voleu brou? Idò set escudelles!" (228); "¿Com no vos feys tondre aquex clotell?" (237); "Qui és confrare que prenga candela" (237); "¿Qui no vos conex, erbetes!" (252); "Poca alatxa i cinisme" (257); "Han perduda sa xaveta" (259); "Hala a sucra ets ays" (262); "¿E-hu veys com mostrau ses orelles?" (262); "¿E-hu veys com mostrau ses oreyes?" (262); "Preniu

llum de Na Pintora" (263); "Es tir los surt pe'sa culassa" (269); "Portugal a la biorxa" (269); "Ja s'han partit es rabassons" (270); "Són més vius que s'ase d'En Sales" (272); "S'espolsen sa murta ells amb ells" (272); "Fan anques enrere" (273); "Es lerrouxisme va rota batuda" (274); "El Ideal, mostrant sa filassa" (278); "Es qui no se consola es que no vol" (278); "¿Que sap s'ase d'ensafranar?" (282); "Embuya fil" (284); "Aumut p'es cap des socialistes" (286); "Fan sabonereta" (289); "Com a cans i gats" (309); "Fan de la guerra pota" (311); "Tiren de camella" (333); "¡Passa fora, ca pelut!" (340); "En veure es miracles ja poren veure es sant" (377); "Sortiran des foc i cauran dins ses brases" (388); "Han trobada sabata de son peu" (395); "Se'n necessita poca d'alatxa" (408); "Tal gent tals coses té" (415); "¡Llenya a s'extern!" (423); "¡Ara li fan es mànec!" (515); "El món fa rodes" (525).

- c) Epígrafs amb què es pretén menysprear l'adversari: s'han classificat aquí els epígrafs amb els quals Alcover atacava, menystenia o expressava d'una manera evident, explícita hostilitat o aversió cap al contrincant. Es veurà que el to varia de manera considerable: hi ha epígrafs en què l'expressió de menyspreu cap a l'adversari és molt suau, per exemple "¡Ah carabassencs!" (216), mentre que en altres ocasions hi ha atacs molt explícits i que es poden considerar insults, per exemple: "¡Desgraciats!" (237). A continuació, se'n presenten exemples: "Anauvosne a fiar de n'Ozones" (221); "Vltros sí que sou falsos" (231); "Magrets, magrets" (233); "Discursetxos republicans" (233); "¡Aquest caparrí vostro!" (237); "Quin altre embuyista" (239); "Desvarietjant" (239); "Bajanadas de s'Obrer Balear" (241); "¡Quina hipoteca!" (242); "Es discursot d'En Lerroux" (242); "Quina mentida més disforja" (243); "¡Quin doy més ferest!" (244); "¡Quin oy! (244)"; "Es company Bisbal aplanissat" (247); "Enfilay de mentides i batayonades d'En J. Moya" (251); "De toxarruts, quant e-hu sou!" (251); "¡Qui no vos conex, erbetes!" (252); "No sou més que xarraynes" (256); "Pe' s'ln-justicia" (259); "Dimonis de carn humana" (269); "Es grans carronyes" (284); "¡Quins noninguns!" (306); "S'aplec des radicalingos" (309); "¿Ho veys socialistetxos bobianetxos de Mallorca?" (311); "Quin gratat de carronyes" (317); "¡Quin escabotell de noninguns!" (322); "¡Quins poques vergonyes!" (327); "¡Farsants! ¡Més que farsants!" (332); "De socialistes cap de gri" (335); "Es gran farsant" (367); "¡Mentiu tan alt com sou!" (411).

- d) Epígrafs amb ús de la ironia: s'han classificat aquí els epígrafs amb què Alcover es burlava de l'adversari d'una manera més subtil, menys directa. Són de tipus irònic: "Tolerància des socialistes" (221); "Ocurrències de D. Lluís Martí" (233, 243); "Glòries socialistes" (238); "Armonies republicanes" (243); "¡Aquest Maura! ¡Aquest Lacierva!" (241); "Quina hipoteca" (242); "E-hu duen dins sa sanc" (247); "¡Visca sa

tolerància i sa llibertat!" (248); "Cultura republicana" (257); "Mestre Biel, gordià des republicans" (258); "Un aplec socialista... colossal" (263); "¡Tot vos sia enhorabona, republicans i socialistes!" (265); "Es patriotisme des socialistes" (266); "Quin raig d'infamies i de canallades" (273); "An això hu dic homos!" (281); "¡O sa moralitat i s'honradesa des Socialisme!" (315); "Quin escàndol, germanets" (227) (Alcover simulava indignació perquè el diputat Gumersindo Azcárate¹¹⁵ havia aconseguit diners per a la restauració d'edificis religiosos de la seva demarcació però no n'havia obtingut per a les escoles laiques); "Armonies republicanes" (243); "¡Visca sa tolerància i sa llibertat!" (248); "Com s'estimen es lerroxistes ells ab ells" (251); "¡Axò se diu finura de parlar!" (252); "Un valent entre tots es valents" (259); "¿E-hi veys com allà aont e-hi ha República tot va vent en popa... a sa man-revés" (269); "¿També és inimic de sa guerra aqueix?" (289); "¡Tot vos sia enhorabona, lerroxistes!" (307); ¡Veyès si treu s'ofici de Redentor! (308); "¡Oh sa moralitat des caporals socialistes! (311)"; "¡Si treu l'ofici de redemptor del poble!" (312); "Homenatge digne d'En Ferrer i Guàrdia" (319) (Alcover es burlava del fet que en un acte de record a Francesc Ferrer i Guàrdia, celebrat a París el 13 d'octubre de 1912, amb motiu del tercer aniversari de la seva execució, va produir-se un enfrontament violent entre republicans i anarquistes); "Un nou triunf d'en Lerroux" (323); "Delícies republicanes a Portugal" (372).

- e) Epígrafs opacs: s'usa aquesta etiqueta per descriure els avisos o crides a l'atenció dels lectors que no permeten preveure el contingut del text, però que no inclouen cap modisme i no destil·len ni agressivitat ni ironia. Són, en definitiva, d'un to més contingut que el dels descrits fins suara. S'inclouen dins aquest grup epígrafs com aquests: "Un viroller virolla virollenc" (191); "Negú'l vol" (193); ¡No hi havia tant per tant! (196); "Un bon miray" (209); "No hi ha un tal" (217); "¡Hala calumniiau-lo!" (219); "¡Uey, Sr Ozonas de Sóller!" (220); "¿Tan-metex?" (222); "Pe' s'In-justicia" (259); "Mala fe" (227); "¿Son sa majoria i se dexen colcar?" (232); "No

¹¹⁵ Gumersindo de Azcárate Menéndez (Lleó, 1840-Madrid, 1917): sociòleg i polític republicà adscrit al Partit Republicà Progressista. Va ser diputat a les Corts entre 1886 i 1916, i el 1909 va presidir la Conjunció Republicano- Socialista. Juntament amb Francisco Giner de los Rios, va fundar la Institución Libre de Enseñanza.

serà tant” (232); “¿Serà vera?” (237); “Desvarietjant” (239); “Bona senya” (242); “¡Un poc ne llevarem!” (242); “E-hu duen dins sa sanc” (247); “Ni mitja parauleta” (249); “¡Metje, curau-vos primer a vos!” (252); “¡Ja hu es poc ver!” (255); “¿Ay no?” (260); “¡Sense bandera!” (276); “Es natural que acabi així” (283); “Males llengos ¿no es ver?” (284); ¿”Que’ls es passat per alt o que?” (285); “Ja hi anau errat germà” (286); “Contrast” (310); “Se veu que les cou” (312); “¿Serà vera aquesta?” (312); “Es ca magre” (315); “Es nostro pa de cada dia” (316); “Alegria buida” (318); “Sembla mentida” (322); “Molt ben fet!” (410).

4.3.2 Les introduccions

Entenem per introduccions la part del text polèmic en què Alcover indicava al lector la qüestió que tractaria i, generalment, comprenia el primer paràgraf. L'anàlisi dels articles alcoverians ha permès veure que no totes les introduccions segueixen el mateix model. De vegades, encetava el text amb una apel·lació a l'adversari, altres vegades recorria a la ironia. Es troben també introduccions expressades amb molta vehemència mentre que d'altres són d'un to més aviat contingut. De tota manera, hi ha una sèrie de característiques que determinen les introduccions d'Alcover i que tot seguit s'exposen. Cal entendre que, tret de les dues primeres, aquestes característiques no s'exclouen entre elles i, de fet, molt sovint, en una mateixa introducció es poden identificar més d'una de les característiques que ara s'il·lustren:

- a) Ús d'un to contingut: de vegades les introduccions són ponderades i Alcover assenyala sense estridències el tema que tractarà. Per il·lustrar aquesta manera de fer, es mostra la introducció del text "E-hu duen dins sa sanc". En aquest escrit, Alcover es feia ressò de les disputes que es produïen entre partits republicans. A diferència d'altres textos, ho feia en un to contingut:

Sí, gràcies a Deu, es republicans no s'entenen; estan dividits i subdividits en boldrons i estols i boldronets i estolets, i se lleven sa pell i sa fesomia uns ab altres. ("E-hu duen dins sa sanc", *La Aurora*, 247, 3.06.1911, p. 1, columna 1).

Un altre exemple clar d'escrit amb introducció ponderada es troba en el text "Preniu llum de Na Pintora", en el qual Alcover elogiava l'actuació d'unes monges que, arran d'un brot de pesta que el 1911 havia afectat el Vendrell, havien pres la decisió d'acudir al poble per atendre els malalts davant la fugida de gran part de la població. Alcover introduïa els fets d'aquesta manera:

Ja haureu sentit dir que a Vendrell, ciutat entre Barcelona i Tarragona, no gayre lluny de la mar, fa setmanas que pegá pesta, pero de mala manera. Es qui pogueren, fogiren des poble, fins molts que no havien de fogir, com metges, que casi tots e-hu donaren a ses cames. ¿I sabeu també quins demostraren tenir-los ben feleguers an es galindons? Idò es caporals republicans (...). Es qui han aguantada la metxa, son estats el Rt. Sr Rector i el Sr Bal·le de Rey al Orde, puy

Vendrell es Cap de Partit. Idò'l Sr. Bal·le, faltantli gent per anar derrera tants i tants de malalts, va publicá que donaria vint pessetes de jornal an es qui s'oferissen a servir empestats. I ¿sabeu qui's presentá a tal servici) Idò vint i cinc monjes carmelites de Tarragona, pero bax de sa condició de que hu farien de franc i per amor de Deu. ("Preniu llum de Na Pintora", *La Aurora*, 263, 23.09.1911, p. 1, columna 4-p. 2, columna 1).

- b) Ús de parèmies: en les introduccions es troben modismes molt sovint. Per il·lustrar-ho, presentam aquest fragment en el qual Alcover introduïa la resposta a una petició d'acarament públic que li havia fet Manuel Jiménez Moya en un article a *La Justicia*. Hi usa una sèrie de parèmies: "fet una fúria" (molt irritat), "dir el nom del porc a algú" (insultar a algú), "donar ventim a algú" (pegar cops violents a algú), "estar fet un Nero" (estar furiós), "a acaba set" (amb insistència?, sense parar?), "esclafar un re amb les dents" (estar molt irritat), "dir la mala pèssima d'algú" (malparlar d'algú), "ablanir les costelles a algú" (pegar a algú):

En Jimenez Moya, com se va veure atacat p'En Revenjoli, com va veure que aquest l'investia sense gens de por, sortí's dissapte de Pasco fet una fúria contra En Revenjoli, dientli es nom des porc. En Revenjoli seguí donantli ventim cada dissapte a acaba set. En Jimenez Moya estava fet un Nero; se veyá que qu'hauria esclafat un re ab ses dents; i a n-es meeting que va fer dia 17 d'abril se destrempá contra En Revenjoli, que no era allá, i en va dir la mala pèssima. Com aquest seguia ablanintli ses costelles cada dissapte, l'homo pensa qui pensa, va tenir un acudit que va creure que seria d'un gran efecte devant sa gent, i només e-hu va eser devant es seus bobians: me defiá a una discussió pública, axó es, de paraula, devant es públic que hi volgués assistir. ("Discussió pública ab En Jiménez Moya", *La Aurora*, 211, 2.10.1910, p. 1, columna 4).

- c) Vehemència: sovint les introduccions mostren l'enuig o la indignació d'Alcover. En aquests casos hi ha una pujada de to i s'usen expressions que destil·len certa agressivitat. Per il·lustrar aquesta manera de fer, es reproduëix un fragment de la introducció del text "¡Qui no vos conex, erbetes!". En aquest text, Alcover refutava els atacs que des de les pàgines d'*El Obrero Balear* es feien contra la intervenció espanyola al Marroc. Introduïa la qüestió en aquests termes:

Per voltros socialistes parlam, que demunt es vostro paperot dissapte passat tirau ses mil llástimes an es qui volen s'acció militar d'Espanya an el Marroc per ocuparhi lo que mos pertoca; i acabau dient que 'protestau de tot lo que siga fer mal an es vostros semblants'. Que tota sa vostra idea sia aquexa, pot esser que hu doneu entenent a qualche tia beneyta que tengueu, no a cap persona que vos conega gens. ("¡Qui no vos conex, erbetes!", *La Aurora*, 252, 8.07.1911).

Un altre exemple d'introducció expressada amb vehemència es troba en el text "¡Tot vos sia enhorabona, republicans i socialistes!". En aquest escrit, Alcover condemnava el reguitzell de

vagues que el partit socialista i les altres forces republicanes havien convocat al llarg de 1911. L'expressió d'Alcover en la introducció mostra clarament l'enuig que li havien provocat les vagues:

La vos mereixeu ben complida p'és gran triunf a sa man-revés que heu obtengut ab totes aqueixes vagues i provatures de Revolució qu'heu fetes dins Espanya, pagats p'ets inemics d'Espanya i per posar Espanya, sa vostra Patria, en ridícul devant ses altres nacions. ¿Sabeu com en sou sortits d'aqueixes vagues i provatures de Revolució? Idò per l'estil d'un que li tiren demunt una bassinada plena... d'allò... ¿sabeu? ¡Sabeu que'n fèyeu de pudor! I encar'ara! En fa massa sa carn venuda ("¡Tot vos sia enhorabona, republicans i socialistes!", *La Aurora*, 265, 7.10.1911, p. 1, columna 1).

Es percep també aquesta vehemència d'Alcover en la introducció del text "Es tir los surt pe'sa culassa". Aquí Alcover es burlava dels dirigents socialistes perquè tot i haver-se compromès a evitar que esclatessin més guerres, les campanyes militars de francesos, italians i espanyols al nord d'Àfrica havien deixat en evidència els dirigents socialistes. Alcover començava el text d'aquesta manera:

Així los ne pren an es socialistes. Esqueynaren tant aquest estiu i abans de s'estiu contra sa guerra, dient que'ells havien cobrada tanta de forsa dins tota Europa, que aturarien qualsevol guerra que's Governos burguesos de ses Nacions provassen de moure. Sí, an es dir d'ells, ells s'eren fets ets amos de ses mel·les ab això de sa guerra, i que ja no'n permetrien cap altra pus may. I aqueys estufornos, bravetjades i fil-a-bollir sortien sobre tot des socialistes francesos, i's socialistes espanyols i italians e-hu repetien com-e cotorres que son sempre des francesos. Ido bé, precisament França ha moguda guerra an el Marroc, Espanya sostén sa de Melilla i Italia l'ha moguda i la sostén a Trípoli. ("Es tir los surt pe'sa culassa", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 2).

- d) Reproducció literal del que ha dit o escrit l'adversari: es troben textos en què la introducció és fonamentalment una reproducció d'allò que l'adversari ha dit o escrit i que Alcover vol refutar. Si bé, en pràcticament tots els textos polèmics Alcover, comença amb una referència al que havia dit l'adversari, n'hi ha alguns que presenten una vivacitat especial perquè es dona aquesta reproducció literal de les paraules de l'adversari.

Per il·lustrar aquests recursos, es presenta la introducció del text "¡Quin altre embuyista!". En aquest text, Alcover rebutja el que el diputat llerrouxista Àngel de Borjas Ruiz havia dit en un míting a Manacor. La resposta d'Alcover s'inicia amb la reproducció literal d'una part del discurs del diputat:

Mos conta s'In-Justicia que s'altre dia va esser a Manacor un tal Borjas, elegit diputat provincial dia 12 de mars p'és llerrouxistes de Barcelona, i va tirar un descursetxo a n-es cassino republicà d'aquí. I com-e bon llerrouxista, sembla qu'entefarrá un enfilay de mentides. Va dir entre d'altres coses: 'El País s'es convençut de que sa seua salvació está ab noltros, i cada dia vé gent a fer més grosses ses nostres files, i es nostro exèrcit va essent més formidable.' I es republicanetxos

que l'escoltaven, s'ho varen beure es grans babaluets. ("¡Quin altre embuyista!", *La Aurora*, 239, 8.04.1911, p. 1, columna 3).

Un altre text que permet visualitzar aquesta característica es troba en l'article "Ocurrències de D. Lluís Martí", en el qual Alcover refutava les propostes que diferents polítics republicans havien fet en un míting celebrat poc temps abans. Alcover iniciava la seva rèplica amb la reproducció literal de les paraules del líder republicà mallorquí Lluís Martí:

Presidia s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles [Lluís Martí], i l'homo s'en va treure unes quantes de ben... originals. Va dir, per exemple, que 'es consums i es problema militar son es dos únics estalons que té sa Monarquia' ("Ocurrències de D. Lluís Martí", *La Aurora*, 233, 25.02.1911, p. 2, columna 4).

- e) Reproducció no literal d'allò que havia dit o escrit l'adversari: generalment, Alcover no reproduïa literalment les paraules de l'adversari sinó que en feia una síntesi en la introducció. Per exemple, per replicar allò que va dir en un míting dirigent republicà de Manacor, Antoni Amer, no en consigna literalment les paraules:

Sembla qu'un tal Antoni Amer va fer sebre, a n-es mitin que celebraren dia 16 a ca's socialistes de Manacor que sa República té una medicina, revolucionaria per més senyes, per curar Espanya ("Germá, ¿l que vos han enganat?", *La Aurora*, 193, 28.05.1916, p. 1, columna 2).

Un altre exemple es pot veure en la introducció a la refutació que va fer al que havia dit el líder republicà de Sóller, Damià Ozonas en un míting i que després va reproduir en un article a *El Ideal*. Alcover en la seva introducció fa una síntesi del que havia dit Ozonas:

Se'n poren fiar tant com d'unes cases que cauen. Ja'l veys ara que's presenta com un republicà tan acorat, que a s'aplec republicà de Sóller dia 16 d'octubre digué que es régim conservador es es més desastrós, que's demostrá partidari fervent de sa escola layca, que atacá tant fort En Maura i En La Cierva per lo de sa guerra de Melilla i sa setmana tràgica, i doná aquesta per gloriosa i presentá com un gran homo En Ferrer i Guàrdia, aquell capitá de lladres, incendiari i assessins. Idò aquex Ozones damunt *El Ideal* de dia 19 de novembre repetex aquexes barbaridats, i diu que protesta de sa guerra de Melilla com com un gran fracás p'En Maura i En La Cierva i una pèrdua per Espanya. ("Anauvosne a fiar de N'Ozones", *La Aurora*, 221, 3.12.1910, p. 1 columna 4-p. 2, columna 1).

- f) Ironia: sovint les introduccions incloïen fragments que eren clarament irònics, que servien a Alcover per burlar-se de l'adversari. Aquesta característica es veu de manera clara en un text en què es mofava dels lerrouxistes perquè havien recriminat al diputat republicà espanyol Gumersindo de Azcárate durant els trenta anys que havia exercit com a diputat que no hagués aconseguit posar en funcionament cap escola laica. Alcover introduïa la qüestió d'aquesta manera:

E-hu es gros s'escàndol qu'ara han aclarit es lerroxistes que N'Azcarate ve donant d'una trentena d'anys ensá, des qu'es diputat! Vaja! Si dins ses Corts no s'alsa En Lerrox a desenmascararlo, axí com En Ventosa¹¹⁶ i En Carner¹¹⁷ el desenmascararen a ell, será que no té... alsera. Pero ¡quin escàndol més ferest! Vaja, N'Azcarate no té perdó del... dimoni ni des lerroxistes ab aqueix enfilay d'escàndols. ¡Horrorisauvos, esglayauvos, aborronauvos, posauvos ab sos cabeyes drets, pero ben drets, eh! Que no n'hi hagi cap que tombi gens! Mirau: 'N'Azcarate (e-hu diu In-Justicia) en trenta anys de vida pública no ha pogut crear ni una escola layca (¡horror!), i tota sa seua feyna positiva consisteix en haver conseguit de s'Estat diners per fer i apedessar a sa provincia de León ses esglèsies (¡horror! ¡Cent vegades horror!). ("¡Quin escàndol, germanets!", *La Aurora*, 227, 14.01.1911, p. 2, column 4).

També es percep clarament l'ús de la ironia en la introducció del text "Armonies republicanes". En aquest text, Alcover es reia de la poca incidència que havia tingut un míting republicà:

Ja sabeu que's republicans de Mallorca feren, es dia de l'Àngel, aquell grandió aplec a Esporles, fenomenal, piramidal, colossal, garrafal, aont s'aplegaren trenta persones. ("Armonies republicanes", *La Aurora*, 243, 6.05.1911, p. 1, column 2).

Un altre exemple clar d'ús de la ironia en la introducció es troba en el text "Oreyes que guayten". Aquí Alcover sortia al pas d'un article de *La Justicia*, en el qual es denunciava que una monja robava. Alcover es burlava del que considera una exageració per part de Manuel Jiménez Moya:

Les mostrau massa, Sr. Jiménez Moya, ab tot i que malavetjeu tant i tant durles ben tapades ab pell d'eueveya, ab axó que contau demunt in-Justicia de *Sor Cándida ¡Una monja estafadora!* ¡Quina sort i quin trianf per voltros republicans trobar una monja, maldement sia desmonjada, que n'haja feta qualcuna! ¡Ab un parey de fets com axó, tendreu sa república a port, vos fareu amos de ses metles! ("Oreyes que guayten", *La Aurora*, 195, 11.06.1910).

g) Interpel·lacions a l'adversari: un altre tret que caracteritza les introduccions d'Alcover són les apel·lacions en forma de preguntes que feia de vegades a l'adversari. Per exemple, en un text que tenia per objectiu blasmar Alejandro Lerroux, Alcover introduïa el tema fent preguntes al director de *La Justicia*, Manuel Jiménez Moya:

¹¹⁶ Joan Ventosa i Calvell (Barcelona, 1879-Lausana, 1959). Financer, advocat i polític regionalista. Juntament amb Francesc Cambó, va ser un dels principals dirigents de la Lliga Regionalista. Va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat de la Mancomunitat de Catalunya i ministre en el govern de concentració de Manuel García Prieto entre 1917 i 1918, i en el d'Antoni Maura entre el setembre i el novembre de 1918.

¹¹⁷ Jaume Carner i Romeu (el Vendrell, Baix Penedès, 1867-Barcelona, 1934). Advocat i polític regionalista. Va ser un dels primers dirigents de la Lliga Regionalista, on representava el corrent republicà i d'esquerra. Va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat a la mancomunitat de Catalunya entre el 1908 i el 1916. Després de la visita d'Alfons XIII a Catalunya, va abandonar la Lliga i el 1906 va ser un dels fundadors del Centre Nacionalista Republicà i el 1910, de la Unió Federal Nacionalista Republicana. Durant la Segona República va ser diputat per Esquerra Republicana de Catalunya i entre 1931 i 1933 va ser ministre de Finances en el govern de Manuel Azaña.

Escoltau, Sr. Jiménez Moya, ¿l com es que, havent dedicat un article a una partida de diputats vostros, un article per hom demunt in Justicia, aquexes setmanes passades, com es que no n'heu dedicat cap ni una retxeta a n-es vostro mestre i caporal N'Alexandre Lerroux? ¿O no heu gosat per no comprometre-vos? ("¿l En Lerroux?", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 3, columna 1).

Un altre exemple que permet apreciar aquesta manera de fer, es troba en l'article "¡Aquest caparrí vostro!", que era una resposta a un article d'*El Obrero Balear*, en el qual s'assegurava que, quan els socialistes assumissin en poder, capgirarien el sistema i no hi hauria governs:

Sí, ¿com el vos han posat, ¡o companys socialistes! a n-aquex caparrí vostro aqueys mestres de doys i virollades que teniu? ¿Vol dir es vera aquesta que diu s'Obrer Balear de dia 11 del corrent, que quant voltros pujeu a n-es Poder, que no hi pujareu may, no hi ha d'haver governants ni governats? Idò ¿que hi ha d'haver? ("Aquest caparrí vostro!", *La Aurora*, 237, 25.03.1911, p. 1, columna 3).

- h) Menysteniment de l'adversari: un altre tret propi de les introduccions és introduir el text negant l'autoritat de l'adversari. Aquesta característica es pot apreciar en la introducció del text "¿Que es axó de respectarse uns ab altres?", en què replicava el que havia escrit Damián Ozonas al periòdic *Sóller*:

Pero en lo que també en feys moltes de riayes en lo altre que vos formetjau que sa comunitat des pobles solament s'ha d'estrényer ab so respecte qu'uns han de tenir an-ets altres. I ¿que voleu dir ab axó? ¡No parleu, homo, ab dos jocs de mánegues! Parlau clar per l'amor de Deu! ("¿Que es axó de respectarse uns ab altres?", *La Aurora*, 223, 17.12.1910, p. 1, columna 3).

Un nou exemple que il·lustra clarament els textos en què Alcover feia servir la introducció per llançar un atac a l'adversari o per menysprear-lo es troba en "¿Qui és N'Alomar?". En aquest article, dedicat a rebatre'n un que Gabriel Alomar havia escrit a *El Ideal*, Alcover expressava amb virulència l'aversió que sentia cap al poeta i escriptor mallorquí:

Idò sí, aquest senyor, Mestre des futurisme (de lo qu'ha de venir, qu'ell sap tant com es mánec de sa granera); aquest Mestre de tots ets avensats, axo és, dexats de la má de Deu, des sentit comú i d'altres coses que no dic, indispensables per porerse presentar i viure entre persones; aquest mestre defensor de tota cosa dolenta, de tot lo que puga fer mal a sa Relligió i a tota cosa bona; aquest Mestre que, si hi hagués una mica de bon govern, fa estona que l'haurien capturat com capturen es cans porque no mosseguin, puyes que se dedica fa temps a mossegar ses ánimes que s'hi arramben, axó es, que lletgexen es seus verinosos i mentiders escrits. ("¿Qui és N'Alomar?", *La Aurora*, 207, 3.09.1910, p. 2, columna 1).

4.3.3 L'expressió dels arguments

La descripció de les diferents classes d'arguments emprats per Alcover en els seus textos polèmics s'ha fet en l'apartat 4.2. A continuació, es fa una descripció de les estratègies que usava

Alcover per presentar aquests arguments. Per exemple, s'ha vist que els arguments basats en evidències contrastables van ser els més utilitzats en els textos polítics alcoverians; no sempre, però, els expressava mitjançant els mateixos recursos. De vegades, presentava els arguments fent interpel·lacions als lectors en forma de preguntes; d'altres vegades, els presentava, fent-ne directament a l'adversari; altres vegades, feia servir una gran quantitat de dades, o recorria a la ironia; fins i tot, s'ha vist que en alguns textos emprava la paràbola per vehicular els seus arguments. En aquest apartat, doncs, es farà una descripció dels diferents procediments que feia servir per presentar els seus arguments i es reproduiran fragments de textos que permetin il·lustrar cadascuna d'aquestes estratègies.

- a) Interpel·lacions al lector: una de les estratègies més habituals per vehicular o per donar sortida als arguments era fent preguntes als lectors. Amb aquestes preguntes, Alcover volia convèncer els lectors que la seva tesi era la correcta. Per il·lustrar aquesta estratègia, es reproduceix un fragment del text "Odien Espanya". Aquest text va aparèixer l'agost de 1911, poc després de l'inici de la Guerra del Rif (1911-1927), que va enfrontar Espanya i França, per un costat, contra tribus rifenyas per al control de part de la regió del Rif a l'actual Marroc. En un article a *El Obrero Balear*, s'havia protestat per l'acord que França i Espanya havien signat per repartir-se les zones de control sobre el Rif. "Odien Espanya" va ser la rèplica d'Alcover a aquesta crítica provinent del periòdic socialista. Alcover nega que Espanya cedís a les pressions franceses. Per demostrar-ho, apuntava que l'opinió pública de França va lamentar els resultats de l'acord entre els dos països. Es veurà en el fragment següent que Alcover formula preguntes al lector per fer-li veure que Espanya no va cedir davant França, i així, convèncer-lo:

¿Qui no sap que lo que va caure més tort a França, va esser qu'Espanya ocupás Larache i Alcazarquivir, i que tot d'una es periòdics francesos juraven y perjuraven que en via neguna consentiria ni toleraria França tal ocupació d'Espanya? ¿Qui no hu recorda axò? Idò bé, ab aquest modus vivendi, França respecta sa nostra ocupació de Larache i Alcazarquivir. ¿Qui pot negar qu'axò es un èxit, un triunf espanyol? ¿Com no hu veuen es socialistes espanyols? ("Odien Espanya", *La Aurora*, 257, 12.08.1911, p. 2, columna 1).

Pot apreciar-se també aquesta manera de vehicular els arguments en un text "Quin altre embuyista". Aquest text és del mes d'abril de 1911, tres setmanes després de les eleccions del març de 1911. Alcover hi rebatia un dirigent lerrouquista que havia assegurat en un míting recentment celebrat a la ciutat de Manacor que l'èxit lerrouquista en les passades eleccions demostrava que la gent veia en els republicans radicals la via per solucionar els seus problemes. Per refutar-lo, Alcover va fer servir un argument del Tipus 3, o sigui, un argument basat en evidències. Concretament, allò que va fer va ser constatar el nombre de vots que la candidatura lerrouquista havia obtingut a Manacor per tal de fer veure que no es podia afirmar que el poble estigués al costat dels republicans radicals. En el fragment que es reproduceix tot seguit es veurà que aquest argument es vehiculava a través de preguntes adreçades als lectors de *La Aurora*:

Va dir [el líder llerrouxista en el míting de Manacor], entre altres coses: 'El País s'es convençut de que sa seua salvació está ab noltros, i cada dia vé gent a fer més grosses ses nostres files (...) ¿Vol dir el país s'es convençut de que sa seua salvació está ab sos llerrouxistes? I ¿amb-e que se conex? Dins es districte judicial de Manacor, es republicans, dirigits per un llerrouxista, ¿no han tenguts tal vegada a ses derrerres eleccions 576 vots manco que a ses eleccions des matx? ¿Axò es sa confiansa que el país ha demostrada aquí a n-es llerrouxistes? Pero anem a Barcelona, qu'es es fort des llerrouxistes. ¿Qui no sap que's llerrouxistes a ses eleccions derrerres han perduts a Barcelona devers sis mil vots?' ("*Quin altre embuyista*", *La Aurora*, 239, 8.04.1911, p. 1, columna 3).

- b) Interpel·lacions a l'adversari: es tracta d'un mecanisme pràcticament idèntic al descrit en el punt anterior. En aquest cas, però, les preguntes que Alcover usava per transmetre els seus arguments no anaven adreçades als lectors sinó a l'adversari. Un exemple que permet veure-ho nítidament és el text "Un viroller virolla virollenc". Es tracta d'un escrit que s'emmarca en una disputa amb un articulista del setmanari *La Justicia*. L'objecte de discussió era la filiació política de les persones que havien perpetrat un robatori sonat en dues possessions importants de la ciutat de Lluçmajor. Segons l'articulista de *La Justicia*, que signava amb el pseudònim de *Viroller*, els lladres simpatitzaven amb els conservadors i els carlins. Alcover li havia respost que els lladres eren gent vinculada al socialisme i al republicanisme. *Viroller* li havia replicat que no era possible perquè a Lluçmajor no hi havia representació de cap partit d'esquerra. Alcover al·legava que, tot i no haver-hi agrupacions locals de les forces republicanes o del partit socialista, hi havia un grup nombrós de persones que es manifestaven obertament revolucionàries. Per demostrar-li-ho, Alcover recorda que a Lluçmajor durant la Revolució de Setembre de 1868, després de la caiguda de la Reina Isabel II, van produir-se avalots de consideració, instigats per revolucionaris; per tant, dona per fet que a la ciutat hi havia des de feia anys un col·lectiu de persones vinculades a ideologies d'esquerra. En "Un viroller virolla virollenc", Alcover va optar per recórrer a l'apel·lació al lector per transmetre aquest argument. Se'n reproduïx tot seguit el fragment:

¿Vol dir a Lluçmajor, com va caure la reyna Elisabet no hi havia republicans ni partit republicà? Idó ¿d'ont sortiren es republicans i es partit republicà de Lluçmajor, que'n feren tantes de *populo barbaro* durant sa vergonyosa revolució de setembre? ¿D'ont sortiren aquells republicans més que des qui celebraren ab aquells robos i incendis sa cayguda de la Reyna? ¿Quins foren es caps-pares des partit republicà d'allà, més qu'es qui mogueren aquell rebunbori? ¿Qui no sap a Lluçmajor que's qui mogueren alló eren es revolucionaris, es radicals, es progressistes, es dexebles de D. Pauli Vernier, que, si just llavó no's deyen republicans, ja hu eren de cor feya estona, i aviat s'ho digueren. ("Un viroller virolla virollenc", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 3, columnes 1-2).

Un altre exemple de l'apel·lació a l'adversari mitjançant preguntes per expressar els arguments es troba en "¡Hala a sucra ets ays!". Aquest text és una rèplica a un article d'*El Obrero Balear*, en el qual l'òrgan socialista criticava la intervenció espanyola al Marroc en el marc de la guerra del Rif. Alcover va usar un argument del Tipus 4, o sigui, un argument amb què es pretenia

evidenciar les contradiccions de l'adversari per tal de desposseir-lo de credibilitat. El raonament que feia Alcover en aquest text era: els socialistes estan radicalment en contra de la intervenció espanyola a Àfrica perquè consideren que resoldre els problemes amb guerres és impropï d'una societat moderna. Això no obstant, els socialistes defensen la revolució i el capgirament violent de l'ordre establert; per tant, es planteja una contradicció evident. Per vehicular aquest argument del Tipus 4, s'observa que Alcover es decantava per l'apel·lació amb preguntes al mateix adversari. En el fragment que ara es reproduïx, el canonge manacorí demana va amb insistència a l'articulista d'*El Obrero Balear* per què els seus correligionaris s'oposaven a la guerra al Marroc, però al mateix temps defensaven la guerra entre classes socials. Ho expressava en aquests termes:

I ara mos surt s'Obrer Balear ab que ses guerres son impropies des nostro temps, i qu'ells, es socialistes acabarán s'art de matar. Idò ¿i voltros no duys altra idea que moure sa guerra social? ¿Vol dir voltros heu d'abolir 's'art de matar'? Idò per que ab ses vagues que moveu tan sovint, investiu es vostros metexos companys, ets altres obrers que volen fer feyna en virtut des metex dret que voltros invocau per fer vaga? ¿Per que'ls investiu a pedrades, ab garrots, ab guinavets, ab pistoles, ab revólvers, i feriu totes es qui poreu; i si les poreu enviar an es cementeri, no'ls enviau a l'hospital? ¿Tal volta es matar no es estat sempre es remey principal usat per dur endavant ses vostres empreses de regeneració social? ("¡Hala a sucar ets ays!", *La Aurora*, 262, 16.09.1911, p. 1, columna 4).

- c) Ús de la ironia: l'anàlisi dels textos polèmics alcoverians permet constatar que sovint recorria a la ironia per expressar els arguments, com ja feia en les introduccions. Aquest ús de la ironia com a mitjà per expressar els arguments es pot apreciar ben clarament en el text "¿Es parents d'En Maura?". Amb aquest text, Alcover defensava Antoni Maura, a qui *El Ideal* havia acusat d'haver donat feina i privilegis a familiars seus. Alcover li ho rebatia al·legant que les feines que tenen aquests familiars de Maura eren feines ordinàries, amb un sou no gaire elevat i que no implicaven cap privilegi que no poguessin tenir altres treballadors. Alcover pretenia rebatre l'article d'*El Ideal* publicitant la feina que feien i el sou que percebien per fer-la. Després de dir la feina que feien i la remuneració que rebia cadascú per aquesta feina, afegia un comentari irònic que cercava la complicitat del lector. Aquesta manera de raonar pot percebre's de manera clara en aquest fragment del text:

D^a. Margalida Maura, viuda d'En Ribot li donaren sa millor Administració de Loteries, que li produex de 6000 a 7000 pessetes cad'any. ¿No es ver qu'es un escandol ferest haver donada a una Maura una... 'Administració de Loteries?' per la qual ha haguda de fer fiança de 8000 pessetes (...). D. Pascual Ribot, fill de Dª Margalida Maura está empleat a s'Ajuntament ab 2000 pessetes. Mirau que també és escandalós qu'un que es Maura de según llinatge haja de cobrar 2000 pessetes de fer feyna de cap a cap d'any a sa Casa de la Vila (...). D. Lluís Ribot, germá de s'altre Ribot, auxiliar a ses oficines d'Hisenda, ab 1250 pessetes de sou. Aquest sí que xucla fort a n-es presupost! ¿Se pot tolerar axò de qu'un nebot d'En Maura sia auxiliar de ses oficines d'Hisenda ab 1250 pessetes en tot un any ("¿Es parents d'En Maura?", *La Aurora*, 232, 18.02.1911, p. 1, columna 4).

És molt clar l'ús de la ironia per expressar els arguments en el text "En Pauetxo Iglesias no hu entén axí". Aquest text és la resposta a un article aparegut a *El Obrero Balear* en què s'anunciava que el dia que la revolució socialista fes caure els governs i s'enfonsés el sistema capitalista, els dirigents socialistes abolirien la propietat privada i implantarien un model basat en el cooperativisme. Alcover intentava refutar el contingut del text apuntant que el mateix líder del socialisme espanyol no hi creu, en l'abolició de la propietat privada, ja que ell, d'ençà que era diputat, havia fet augmentar el seu patrimoni personal de manera ostensible:

Idò En Pauet Iglesias e-hu entén d'una altra manera: ell a l'Escorial té unes quantes cases, que primer no tenia, i no les té p'el comú, pe'sa colectivitat socialista, sino just per ell; i fins i tot s'ha apropiades un parey de pelleringades des carrer, qu'es des poble, des Municipi; i les ha tancades ab unes barreres perquè negú més qu'ell hi puga entrar. Axí, transforma ell sa propietat individual en social. ("En Pauetxo Iglesias no hu entén axí", *La Aurora*, 255, 29.07.1911, p. 1, columna 1).

- d) Enumeracions: sovint, per vehicular els seus arguments, Alcover feia servir les enumeracions, o sigui, l'exposició d'una sèrie extensa de fets que li permetien fonamentat la seva opinió. Per il·lustrar aquesta manera de presentar els arguments, es reproduïx un fragment de "¡Ja n'hi ha de fam!". Aquest text és una part de la rèplica que el juny de 1910 Alcover va escriure a un article publicat a *La Justicia* en què Manuel Jiménez Moya informava d'un discurs que havia fet el 5 de juny Melquíades Álvarez González-Posada a Madrid. Jiménez Moya havia reproduït les idees més importants del discurs del dirigent republicà. Una de les idees que defensava Álvarez era que calia crear un partit republicà fort, cohesionat, no violent i que propiciés l'adveniment de la república sense traumes ni tensions. Alcover, en la seva rèplica, des de les pàgines de *La Aurora* argumentava que a Espanya era inviable l'existència d'un partit republicà tal com l'anhelava Álvarez, ja que històricament republicanisme es vinculava a violència i a revolució. Per demostrar-ho, feia una enumeració d'actes de violència que calia atribuir a les forces republicanes, la qual cosa li servia per demostrar que no era possible la creació d'un partit republicà seriós i pacífic:

I diguéreu també que confiau que s'arribi a crear un partit governamental que inspiri a n-es país sa seguredat de que's plantará sa república sense renous ni rebunboris ni indisciplines ni esquexos entre germans (...). Ab sos partits republicans qu'ara e-hi ha, ab gent com sa d'En Lerroix i d'En Soriano i d'En Pauet Iglesias; ab gent com es que dia 1 de matx de 1901 anaren a pedregar es col·legi des frares del Socós de Palma, que no les havien fet res; ab gent com es vostros corelligionaris de Bilbao, Saragossa, València, Castelló de la Plana i d'altres bandes que se'n van a moure escándol, insultar i maltractar es catòlics que no's posen ab ells i que en us des seu dret s'apleguen per proclamar ses seues idees, ab xinxers de malfactors, incendiariis i assessins com es de sa setmana vergonyosa de Barcelona, Granollers, Sabadell, Manresa i Calonge, tots republicans, socialistes i anarquistes ben autèntics, ab gent d'aquest pelatje ¿quin

possible es plantar sa república sense rebunboris, sense indisciplines, sense barayes de germans ab germans? ("¡Ja n'hi ha de fam!", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 2, columna 1).

Un altre exemple d'enumeració es troba en el text "Es gran farsant". Alcover va escriure aquest text com a resposta a un altre que havia aparegut en el setmanari anarquista *El Rayo* en el qual s'assegurava que Ferrer i Guàrdia mai no havia estat un defensor de la violència i que la seva condemna havia estat una injustícia. Alcover responia que no era creïble que una persona com Ferrer i Guàrdia, que havia causat tantes morts, no fos un defensor de la violència. Expressava aquesta idea amb una llarga enumeració de greuges que ell atribuïa al pedagog català:

Un homo que s'havia passats anys i anys cercant trecents homos per anar a Madrit a matar el Rei i tota sa Familia Reial i tots es Ministres i totes ses altres Autoritats d'allá; un homo que deia que pertocava matar tots es militars, tots es capellans, tots es frares, totes ses monges; un homo que deia que ses armes s'havien d'emprar contra s'Autoritat era es 'verí de ses bombes'; un homo que va enviar bombes a París perque les tirassen a D. Anfós XIII, quant seria an aquella gran ciutat; un homo que va esser causa que en Morral amollás aquella bomba demunt es cotxo del Rei i de la Reina d'Espanya an es Carrer Major de Madrit quan D. Anfós i Dª Victoria venien de casar-se, i que ocasioná una vintena de morts i un centenar de ferits; un homo així sembla mentida que llavò tenguès pit per dir lo que posa *El Rayo* que va escriure: 'Yo detesto todo derramamiento de sangre, trabajo por la regeneración de la humanidad y amo el bien por el bien'. ("Es gran farsant", *La Aurora*, 367, 30.08.1913, p. 3, columna 2).

- e) Ús de la paràbola: un altre recurs per expressar els arguments que va fer servir Alcover en els seus textos polítics va ser la paràbola. Un exemple que permet veure l'ús d'aquest recurs es troba en "Qui és sabater que faça sabates". En aquest text, Alcover es burlava del líder socialista mallorquí, Llorenç Bisbal i Barceló. Bisbal era sabater d'ofici i de manera autodidàctica s'havia anat formant fins que va esdevenir un dels caps del socialisme illenc i director de l'òrgan dels socialistes mallorquins, el periòdic *El Obrero Balear*. Va estar també al capdavant d'una cooperativa de consum, la gestió de la qual va generar fortes disputes dins l'Agrupació Socialista de Palma. Alcover va escriure un relat en forma de paràbola a través de la qual es burlava de Bisbal; el presentava com una persona a qui l'ambició i els somnis de grandesa l'havien empès cap al fracàs. Encara que Alcover no es referia al protagonista del relat com a Llorenç Bisbal en cap moment, les referències que donava, els esdeveniments que es narraven (un jove que treballava de sabater, l'entrada en contacte amb les idees socialistes, la decisió d'assumir la responsabilitat d'organitzar i dirigir la cooperativa de consum, les desavinences amb els companys a causa de la gestió d'aquesta cooperativa, etc.) devien permetre que els lectors i seguidors de *La Aurora* fàcilment identifiquessin el protagonista del relat amb Llorenç Bisbal. Alcover, amb aquest relat, vehiculava un argument que aquí s'ha etiquetat com a Tipus 10, és a dir, la ridiculització de l'adversari -en aquest cas un dels més rellevants, el director d'*El Obrero Balear*-, per tal de desacreditar, així, el seu discurs.

Tot seguit, es reproduïen alguns fragments il·lustratius d'aquest relat:

Hi havia una vegada a una banda, que ni ès poble ni ès ciutat ni ès llogueret ni vila un pobre sabater, que tot lo dia el se passava assegut davant sa taueta de sa feina, pica qui pica sola, cus qui te cus empenes, clava qui te clava tatxes, i sempre rodetjat de formes, pareis, retais, ribellet, tirapeu i altres armetjos de l'ofici.

Idò, heu de pensar i creure, que un dia -tothom té una mal'hora en sa vida- aquell sabater començà a anar a sa taverna des cap de cantó; justament era en temps d'eleccions i hi solia anar per aquell xibiu un d'aqueis estornells fuits d'esbart, que van de tres qui n'agafa quatre, i li començà a encalentir es cap amb sos seus sermons, li parlava de sa emancipació des trebador, de sa explotació de sa classe obrera, de sa sang que li xuclava es patró, etc., etc. (...).

Es pas va esser que sa mestressa l'avisava espesses vegades, diguent-li: Biel, creume a mi! Tot això son vuits i nous i cartes que no lliguen; deixet estar de paraules gruixades i forasteres! Qui ès sabater que faça sabates! (...)

Mestre Biel s'empassolà s'am i ja el tenim fet un 'obrer conscient', dispost a protestar cuantra es capitalisme i cuantra es burguesos, i cuantra s'opressió negra (...).

Un dia vengué a parar demunt sa taula de mestre Biel, embolicant quatre cèntims de cerol, un bossí de paper, d'un diari que no sabé destriar es mestre si era des seus o no, pero que amb títols molt vistosos, deia: 'Por la clase trabajadora, Cooperativas de Consumo.' (...)

Després d'haver lletgit mestre Biel es tros de paper encerolat, arribaren a destriar, quant prou n'hagueren haguda raó, que lo millor de tot seria anar-se'n a Ciutat una comissió per consultar es cas amb sos des partit (...). Es resultat va esser que a sa junta des diumenge de davant, quedá resolt, a's mig d'una cridadissa i un avalot mai vist ni sentit, posar una cooperativa (...). Llogaren una botigueta, i s'hi muda mestre Biel, que fou anomenat Gerent (preniu-ne nota) i sa cooperativa comensa a marxar (...).

Pero com uns comptes fa s'ase i uns altres es traginer, vengué sa junta, i un que n'hi havia, més desxondit que ets altres, demaná que presentasen es balans. Tots se giraren cap a mestre Biel, que tot embuiat digué que no el tenia fet encara, pero que el faria... Passaren uns quants mesos, es balans no venia; en passaren uns quants més, i tampoc venia; comensaren a sentir-se cruixits de camella i mestre Biel un dia en junta digué en rudes que ell no se donava amb coratge de fer-lo tot sol, perque no sabia com era que un pic mancaven uns quants doblerets, i un altre pic n'hi sobraven (...). Cridaren un extern, una mica lletrut, que los tregués des fanc; i es resultat va esser que, quant vengué finis finis, mestre Biel havia confuses ses mongetes amb ses tatxes, s'oli amb so cerol, es bacallá amb sa sola, ses faves amb ses cutxilles, amb una paraula, un embui de mil diantres que aquell lletrut va traduir en sa següent fórmula, clara i llampant: -Aquí hi falten es fondos de ganancia que s'havien de repartir entre ets associats (...). Ja li deia sa dona: -Qui es sabater que faça sabates. ("Qui es sabater que faça sabates", *La Aurora*, 379, 22.11.1913, p. 3, columnes 2-4).

- f) Informació detallada: de vegades, per expressar els seus arguments, Alcover aportava una gran quantitat de dades i es mostrava molt analític en les explicacions. Aquesta manera de vehicular els arguments es percep clarament en "Glories socialistes". En aquest text, sortia al pas d'un elogi que des d'*El Obrero Balear* s'havia fet de la Comuna de París de 1871, coincidint amb el quarantè aniversari de l'esclat revolucionari. Explicava de manera

analítica l'origen de les idees revolucionàries a França, les causes i les conseqüències de la Revolució Francesa -que presentava com un dels factors clau per entendre la Comuna-, els antecedents i les causes de l'esclat revolucionari que va conduir a la proclamació de la Comuna, què va passar durant les setmanes que va durar, el final i la repressió dels revoltats. El text acabava amb una valoració del que va suposar la Comuna de París. En total, va dedicar 12 columnes, 3 pàgines, pràcticament tot el número 238, corresponent a l'1 d'abril de 1911, a rebatre la defensa que el periòdic socialista feia de l'alçament revolucionari. Es tracta d'un argument dels que en aquest treball s'han descrit com a del Tipus 3, ja que Alcover, per sostenir la seva tesi que la Comuna de París va ser un seguit d'actes ominosos, presentava els fets ocorreguts entre el 18 de març i el 28 de maig de 1871 com a evidències, com a la demostració que els socialistes no haurien de celebrar l'aniversari de l'esclat revolucionari de París.

Per il·lustrar el detall a què arribava Alcover en el seu article es reproduïx tot seguit un fragment en què relatava el 18 de març de 1871, el dia que va esclatar la revolució. Alcover presentava aquests fets com a evidències i citava les obres que havia consultat per elaborar la seva resposta. Es tracta d'un argument del Tipus 3:

Es govern, apurats tots es medis de suavitat ab sos comuners, mana dia 17 de mars que ses tropes ocupin Montmartre. L'ocupen dia 18 sa dematinada; pero llavó se'n varen haver de dur tota aquella artilleria a s'altre cap de París ab 250 troncs de cavalls. Ab axò s'enredaren un poc, i donen temps a n-es batallons de sa Guardia Nacional revolucionaris de Montmartre i Belleville de prendre ses armes. Una multitud inmensa, casi tot dones i atlotum, enrevolten es soldats, i s'hi mesclen com-e glopades d'un riu sortit de mare. A uns els insulten, a n-ets altres los amoxen. Aquells soldats estaven desmoralisats ab tantes derrotes com havien sufrít d'ets alemanys, i sa major part tant los era buyt com carregat. Rompudes ses files per aquelles inmensas onades de gent, a molts de soldats les se'n duen a l'ayre, i o les estemanetjen de mala manera o los se'n duen a tavernes i xibius a engatarlos o a ferne de pitjors. Axí com poren, ses tropes que quedaren sense desfer, se repleguen a s'altra banda des riu (Sena), aont encara funcionava's Govern a n-es Ministeri de Negocis Estranjers; pero s'artilleria queda en poder des revolucionaris. Es general en cap Lacompte, separat des soldats ab aquell avalot i confusió espantosa, cau en poder des revolucionaris, i també hi cau un altre general, Thomas. Los s'en duen en gran gatzara, insultantlos, escupintlos, copejantlos; i sense formació de causa, a l'acte, li claven a n-En Lacompte deu bales dins es cos, i a n-En Thomas setanta, i mort, li peguen coses, i a culassades li cruxen ets ossos i en fan una coca. I dia 20 de mars *Le Journal Officiel de la Commune* declará qu'allò era estat un 'acte de justicia popular'. Dia 18 quedaren es revolucionaris senyors de sa plassa de Vendôme, Cheateau d'Eau, des Ministeris i de ses Cases Consistorials. Es Govern se retira a Versailles. ("Glórias socialistes, *La Aurora*, 238, 1.04.1911, p. 2, columnes 2-3).

- g) Expressió ponderada dels arguments: l'expressió dels arguments era d'un to contingut i ponderat, sense ironies ni atacs personals i sense tanta quantitat de dades. Es pot apreciar aquesta contenció en "Ocurrències de D. Lluís Martí". El dirigent republicà, Lluís Martí,

havia defensat en un míting que els dos únics suports amb què comptava el rei Alfons XIII eren l'exèrcit i el controvertit impost sobre el consum, que els republicans volien suprimir. Alcover en aquest cas, va fer servir per refutar Martí un argument del Tipus 8, o sigui, dels que es basen en la demanda d'evidències a l'adversari perquè demostrï allò que ha dit. És interessant fixar-se en el to amb què Alcover s'adreçava al polític republicà, molt distint del que solia fer servir en els seus textos polèmics a *La Aurora*:

En quant a n-es 'consum' mos agradaria que mos explicás don Lluís com es que tal 'contribució' aguanta sa Monarquia. No hu veym gens que l'aguant. Será que som curts de vista; per axò mos agradaria que D. Lluís mos ho explicás, en lleureli gens. En quant a si's Militars son s'altre estaló de sa Monarquia sols sabem que son un estaló contra's republicans, gràcies a Deu, i un estaló tan fort, que farà fer sa prova des ruc a tots es republicans, socialistes i anarquistes que s'hi acostin per decantarlo. ("Ocurrències de D. Lluís Martí", *La Aurora*, 243, 6.05.1911, p. 2, columna 4).

El text "¡Visca sa tolerancia i sa llibertat!" permet veure un altre exemple d'expressió d'arguments de manera ponderada. En aquest cas, lloava la decisió del regidor republicà de l'Ajuntament de Manacor de desoir la petició que la direcció del seu partit li havia fet perquè, ostentant el càrrec de regidor, no assistís a actes religiosos. Alcover presentava el fet com una contradicció dels republicans, ja que demanaven llibertat, però paradoxalment, no permetien exercir-la. Es tracta d'un argument que encaixa en el model del Tipus 4. En els textos polítics s'han vist nombrosos arguments d'aquest tipus, en què Alcover cercava deixar en evidència els adversaris. Normalment, però, el to era més crispat o més agressiu. Crida l'atenció la contenció amb què l'expressava en aquesta ocasió:

Sa metexa in-Justicia conta que, com votaren per Retgidor En Miquel Febrer, es des comitè li feren dir que no convenia qu'assistís com e Retgidor a funcions relligioses; i que, com s'acostá sa Setmana Santa, li feren avinent que no convenia que com-e Retgidor anás a ses processons, i que axò no ostant el e-hi aná. Axó honra molt En Febrer, que doná proves de no voler esser esclau de ses passions sectàries que dominen i deshonren es partit republicá; i además dona sa mida des poc respecte que tenen es caporals republicans a ses creéncies i a sa consciència des seus correlligionaris. ¿No proclamen ells sa llibertat absoluta de consciència, com-e fonament de tota sa seua política? ¿Com idò en concedexen tan poca a n-es seus correlligionaris que no senten s'odi a sa Relligió que les roega a ells?" ("¡Visca sa tolerància i sa llibertat!", *La Aurora*, 248, 10.06.1911, p. 3, columna 3).

4.3.4 Els atacs als adversaris

Un altre dels trets que caracteritza els textos polèmics d'Alcover són els atacs constants als seus adversaris. L'anàlisi dels articles permet constatar que, com passa amb els altres trets descrits fins ara, també hi ha força variació pel que fa a l'expressió d'aquests atacs. L'objectiu d'aquest apartat és fer una descripció d'aquesta variació i il·lustrar-la amb exemples extrets de textos alcoverians.

- a) Burla: es troben sovint textos en què Alcover es burla dels seus adversaris. En el fragment que es reproduïx ara, es veu com es reia dels republicans mallorquins per la desunió que existia entre les diferents faccions.

Bé va sa cosa! Son deliciosos aqueys revolucionaris; se son encapirronats ab so fermos riure pe'ses butxaques. Barayantse ells ab ells, axí mos volen dur sa república. ¡Bon carreranc han pres! ¡Endevant ses atxes, republicanetxos i socialistetxos! ¡Donauvos de llendera fins que noltros direm basta! ¡Hala, petits!" ("Ja s'han partit es rebassons", *La Aurora*, 270, 11.11.1911).

Un altre exemple d'aquest to jocós d'Alcover cap a l'adversari es pot apreciar en un text de resposta a Jiménez Moya sobre els resultats electorals de les eleccions del maig de 1910. Alcover s'adreçava al director de *La Justicia* d'aquesta manera:

Pero, Sr Jimenez Moya, ¿com anau tan destremat? ¿Aquexes digestions vostres no marxen, ab tot i que noltros ab sos nostros articles malevetjam que les tengueu bones! Aquestes eleccions derrereres vos han fet perdre's coní; i qualque estona ni seguiu quest ni un fòtil mort. ¡Sabeu que'n feys de riayes ab aquesta que vos heu treta de dir que ses ciutats d'Espanya son just ses qu'han donats més vots a n-es republicans que a n-es monarquics. ("¡Hala gallet! ¡l tocs pe'sa cresta!", *La Aurora*, 193, 28.05.1911, p. 1, columna 4).

Pot veure's també aquest afany de burlar-se de l'adversari en la invenció del terme *gorro-fregit*, deformació de *barret frigi*, per referir-se als republicans, ja que aquest tipus de barret era un dels símbols de la seva causa:

Per coletgir quina justícia i quines lleys poríem esperar de sa República, basta girar ets uys a France i a Portugal, aont ab so nom de república tiranisen sa nació es grans dèspotes de *gorro-fregit*, es grans hipòcrites, es grans farsants. ("¡De toxarruts! ¡quant e-hu sou!" *La Aurora*, 254, 22.07.1911, p. 1, columna 3).

- b) Menysteniment: una altra estratègia que feia servir Alcover per desacreditar o per difamar els adversaris era el menysteniment. Per il·lustra-ho, es presenta un fragment d'un text en el qual Alcover criticava l'elogi que des de *La Justicia*, Jiménez Moya havia fet de l'escriptor i polític republicà, Benito Pérez Galdós¹¹⁸. Alcover qualificava Galdós d'escriptor i de polític mediocre. Crida l'atenció la desqualificació que fa de Galdós com a escriptor i com a polític abans de passar a rebatre allò que l'escriptor havia dit i que Jiménez Moya reproduïa a *La Justicia*:

Es bona sa que mos treu a rotlo En Jiménez Moya. ¡Pobre des qui hi arrisc mitja treseta! Si hu voleu sebre, aquexa hipoteca es En Benet Pérez Galdós, autor d'una partida de llibres, alguns que poren passar, altres mitx figa mitx reym, i altres cremadors; autor d'un enfilay de drames (espécie de comédies de mitx pel) detestables, fusellables, infernables; i llavó autor d'un fex de patracols republicans sense cap ni peus, més fats que fava parada freda,

¹¹⁸ Benito Pérez Galdós (Las Palmas de Gran Canaria, 1843-Madrid, 1920). Escriptor, dramaturg i polític adscrit a la Conjunció Republicano-Socialista i al Partit Reformista. Va ser diputat entre el 1886 i el 1890 i entre el 1907 i 1916.

peperum d'estrassa de lo més ximple i capverjo, que té sa mania de clavar a tots es mitins a n-e que assisteix." (¡Quina hipoteca!, *La Aurora*, 192, 28.05.1911, p. 1, columna 3).

El text "Son més vius que s'ase d'En Sales" permet veure un exemple prou clar de menysteniment cap a l'adversari. En aquesta ocasió, Alcover es demanava per què la premsa d'esquerres no feia cap comentari sobre els mals resultats que republicans i socialistes havien obtingut en les eleccions del novembre de 1911. Atribuïa el silenci d'*El Obrero Balear* i d'*El Ideal* a la voluntat d'enganyar els seus seguidors:

¿Vos ho figurau que hu hajen confessat que a casi totes ses poblacions d'Espanya les ha tocat es perdre ab aquestes eleccions passades? ¡Ben alerta que hi son anats a dirne res! Confessarho seria anar ab lleyaltat an es malanats que los seguexen, seria dirlos sa veritat; pero com ets escriguedoretos republicans i socialistes no la conexen a sa lleyaltat ni sa veritat més que per mestegarles i desfigurarles i per emblanquinar i enganar com uns xinos es bobians que lletgexen i sostenen es seus paperots, per això les amaguen sa veritat, i les donen figures per lleternes. ("Son més vius que s'ase d'En Sales", *La Aurora*, 272, 25.11.1911, p. 1, columna 3).

- c) Traïdoria: és molt habitual també en els textos alcoverians presentar els adversaris com a traïdors. Es veu especialment en els textos que dedicava a rebatre els atacs que la premsa d'esquerres feia contra les campanyes militars espanyoles al nord d'Àfrica. Per il·lustrar-ho, es reproduïx un fragment del text "Odien Espanya", en què arribava a afirmar que els socialistes estaven aliats amb els francesos i tenien per objectiu desestabilitzar Espanya per afavorir els interessos de França:

Es natural: per ells [per als socialistes] e-hu es. Com estan venuts an ets inemics d'Espanya, com odien ab tota sa seua ánima l'Espanya monárquica, i veuen que sa campanya de Melilla de 1909 va esser un gran éxit de l'Espanya monárquica, per axò en retxen ses espases i no's treuen paraula bona d'aquella campanya. ¡No son més que carn venuda! ¡Traïdors! més que traïdors a la Patria! ("Odien Espanya", *La Aurora*, 257, 12.08.1911, p. 2, columna 2).

- d) Hipocresia: es tracta d'un dels trets que amb més freqüència atribueix als adversaris. En "Lo de ses declaracions d'En Jiménez Moya i de N'Emilià Iglèsies sobre En Ferrer", presentava el líder lerrouxista Emiliano Iglesias¹¹⁹ i el director de *La Justicia*, també lerrouxista, Manuel Jiménez Moya, com a dos hipòcrites pel fet de defensar obertament Ferrer i Guàrdia i demanar la revisió del seu procés mentre que durant el judici que se li va fer després de la Setmana Tràgica, tant l'un com l'altre van declarar contra el pedagog català:

¹¹⁹ Emiliano Iglesias Ambrosio (Punteaéreas, Galícia, 1878-Madrid, 1943). Advocat i polític republicà adscrit al Partit Republicà Federal. Va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona i diputat a les Corts en diferents legislatures entre 1909 i 1923. Durant la Segona República, va ser també diputat per Pontevedra i ambaixador a Mèxic.

En J. Moya davant es tribunal militar, si fos estat amic d'En Ferrer, si no li hagués volgut fer mal, hauria dit que, no essent estat ell a Barcelona, no'n sabia res de tal caberboni; pero ell se demostrá inimic d'En Ferrer, anant a retreure lo que deyen es diaris de Palma de qu'En Ferrer havia dirigit es moviment revolucionari de Barcelona (...). En quant a N'Emilià Iglesias, consta a n-es procés imprés de lo de sa setmana trágica qu'aquest senyor dia 10 de setembre de 1909, declará que feya temps qu'era contrari d'En Ferrer i que va fer publicar a n-En J. Moya uns articles contra's llibres de s'Escola Moderna d'En Ferrer, i que acusá públicament En Ferrer de donar doblers a ses Sociedats Obreres de resistència de Barcelona (que promogueren després sa setmana trágica), i que doná clarícies des funcionament de tals sociedats a s'Inspector de Policia Sr. Tresols. ("Lo de ses declaracions d'En Jiménez Moya i de N'Emilià Iglèsies sobre En Ferrer", *La Aurora*, 242, 22.04.1911, p. 1, columna 4).

El dirigent republicà de Sóller, Damià Ozonas, també va ser objecte diferents vegades d'atacs per part d'Alcover. En una ocasió, el va qualificar d'hipòcrita perquè al final de 1910 en un míting a Sóller havia criticat la intervenció militar d'Espanya a Marroc i havia fet un elogi de Ferrer i Guàrdia, mentre que un any abans, a les pàgines del periòdic *Sóller*, havia defensat la guerra de Melilla i havia afirmat que la Setmana Tràgica havia estat un gran error i calia reprimir-ne els responsables. Alcover formulava el seu atac a Ozonas amb aquests termes:

A s'aplec republicà de Sóller dia 16 d'octubre digué que 'es règim conservador es es més desastrós', que's demostrá partidari fervent de sa escola layca, que atacá En Maura i En Lacierva per lo de sa guerra de Melilla i sa setmana trágica, i doná aquesta per gloriosa i presentá com un gran homo En Ferrer i Guàrdia (...). Idó aqueix senyoret es un republicà tan consegüent que dia 12 d'agost d'entany escrigué i dos dies després publicá dalt es nostro estimadíssim confrare *Sóller* un article aont diu tota aquesta partida de coses que li volem fregar pes nas (...): 'Que s'interés general de sa Nació exigí sa guerra de Melilla, que l'haviem haguda de fer per estar a s'altura de ses circumstàncies i cumplir feelment lo convengut a sa Conferència d'Algeciras, qu'era un compromís internacional, que tal guerra era un fet memorable' (...). Sa setmana trágica era estat 'un moviment inoportú i sediciós, fet per tirar una taca d'ignominia escandalosa demunt varies poblacions de sa península i sobre tot Barcelona, ses turbes desenfrenades varen cometre desmants (desmanes) de tal magnitud, que no porem manco de reprovar d'una manera enérgica i absoluta'. ("Anauvosne a fiar de N'Ozones!", *La Aurora*, 221, 3.12.1910, p. 1, columna 4).

- e) Aplicació de sobrenoms: una constant que és present en els textos polèmics d'Alcover és la creació de sobrenoms per referir-se als adversaris. Per exemple: per a Joan Lluís Estelrich, va crear el sobrenom de *filisteu*. En el fragment següent, corresponent a la polèmica que Alcover i Joan Lluís Estelrich van mantenir l'agost i el setembre de 1916, es veu com emprava el mot:

Dijous de s'altra setmana, dia 21, tornà a treure es nas dalt *La Última Hora*, no per contestar a ses raons que li hem donades de que es catalans no tracten d'explotar ets escriptors mallorquins, de que som de nissaga catalana, i de que ets aragonesos no prengueren part en sa conquesta i

població de Mallorca, qüestions totes que es *Filisteu* mos ha mogudes i no ha pogudes ni sabudes sostenir." ("Altre pic es Filisteu!", *La Aurora*, 523, 30.09.1916, p. 1, columna 3).

El dirigent socialista, Pablo Iglesias, era pràcticament sempre anomenat *Pauetxo* per part d'Alcover encara que de tant en tant canviava *Pauetxo* per *Pauet*. Aquests dos sobrenoms formats amb derivatius són presents en un mateix text en què Alcover acusava Pablo Iglesias de posposar el congrés en el qual havia d'explicar la situació financera del partit socialista perquè, segons apuntava el canonge manacorí, els comptes no eren clars:

Segueixen En *Pauetxo* Iglesias i los seus promovent vagues per tot arreu d'Espanya, armant rebumboris i alguers per tenir una excusa de no celebrar es famós Congrés des socialistes durant aquest mes, qu'es quant toca celebrarlo (...). Es tan escandalós tot això, que's meteixos socialistes que no son des sa casoleta d'En *Pauet* i hi veuen dos dits lluny, se donen per enganats i están disposats a armar escándol i deixar es seu caporal a la pública vergonya. ("O sa moralitat i s'honradesa des Socialisme", *La Aurora*, 315, 21.09.1912, p. 2, columna 1).

Un altre sobrenom creat per Alcover era *alexandres*. L'usava per adreçar-se als republicans. Segurament, degué inventar aquest terme a partir del prenom del líder republicà radical Lerroix. Un exemple de l'ús d'*alexandres* per burlar-se de les persones d'ideologia republicana es troba en un text en què refutava les idees que Melquíades Álvarez havia expressat en un míting:

I digué D. Melquíades a n-ets *alexandres* que l'escoltaven que sa república, en entrar, no serà espoliadora, ni anàrquica, sino garantia de tot interés llegalítim ("Anauho a contar a sa tia si es beneyta", *La Aurora*, 196, p. 2, columna 1).

Per referir-se a Gabriel Alomar, feia servir el pseudònim que aquest emprava quan escrivia a *La Ignorància*, *Mestre Biel de la Mel*. Es veu en aquest fragment en què Alcover lamentava que Alomar defensés que un regidor republicà nacionalista hagués trencat l'acord que republicans nacionalistes i regionalistes tenien per apartar del govern municipal de Barcelona els lerroixistes, i propiciés amb el seu vot que un lerroixista fos tinent d'alcalde:

Es nostro insigne Mestre Biel Alomar, com a bon escolá de Satanás i missatge feel d'En barrufet, ha escrit un articlot demunt es paperatxo *La Campana de Gracia* defensant En Martorell i dient que ha fet molt bé d'anar-se'n amb sos lerroixistes, i que ell hauria fet lo meteix. ¡Això hu creim ben bé! Tot lo que sia fer atrocitats, dois, virollades i barbaritats se pot esperar de *Mestre Biel de la Mel*. Lo raro seria que donàs petjada dreita. ("Una altra bielada de Mestre Biel", *La Aurora*, 389, 31.01.1914, p. 2, columna 2).

Una de les persones més criticades per part d'Alcover a les pàgines de *La Aurora* va ser Francesc Ferrer i Guàrdia. Crida l'atenció que pràcticament sempre que escrivia sobre ell o hi feia alguna referència, acompanyava el nom del pedagog català amb l'afegitó "capità de lladres, incendiàris i assassins". Un exemple es pot trobar en un text en què Alcover rebut el que havia dit

en un míting el polític republicà Josep Agustín, que havia fet una defensa de la figura de Ferrer i Guàrdia:

Finalment, aquest al·lotot de N'Agustín va declarar 'innocent' En Ferrer i Guardia, aquell capitá de lladres, incendiari i assassins, condemnat a mort pe'ses declaracions d'un sens fi de republicans, que foren sa causa principal de que'l fusellassen. ("Descursetxos republicans", *La Aurora*, 233, 25.02.1911).

De manera semblant, sempre que Alcover es referia a Alejandro Lerroux, un altre dels personatges públics de l'època més vilipendiats per Alcover, hi afegia un fragment de "¡Rebeldes!, ¡Rebeldes!", en què Lerroux exhortava els joves a capgirar de forma violenta l'ordre establert. L'afegitó que gairebé sempre col·locava a l'entorn del nom de Lerroux era "robau, calau foc, matau". Un exemple es troba en un text en què Alcover recriminava als lerrouxistes que es manifestassin en contra de la pena de mort, ja que ells eren partidaris dels atemptats i dels actes de violència com a eina per capgirar l'ordre establert. Ho expressava en aquests termes:

Ja sabeu quines ordes té donades En Lerroux an es seus desde 1 de setembre de 1906: *¡Robau, calau foc, matau!* Allá a Barcelona es lerrouxistes, fa molts d'anys que practiquen aquexes ordes, qu'apliquen sa pena de mort an es seus contraris. ("Sa gran farsa de socialistes i republicans contra sa pena de mort", *La Aurora*, 260, 2.09.1911, p. 1, columna 3).

Alcover també va crear sobrenoms per referir-se als periòdics que rebatia amb més freqüència: al setmanari *La Justicia*, s'hi referia amb els sobrenoms de *paperot lerrouxista* i també *in-Justicia*:

Ara mos surt es *paperot lerrouxista* que no vol discutir ab noltros perque diu que fogim de sa qüestió. Ell mos diu axó, que fa més d'un mes que mos futx; que prova de defensarse, i llavó hu dona a ses cames. ("¡Altre pic, Toni Nicolau!", *La Aurora*, 191, 14.05.1910, p. 2, columna 4).

Sí, segons mos conta *in-Justicia*, En Lerroux i tota sa seua tropa son uns santets en vida; no n'han romput cap cap cap de plat may, no n'han donada cap cap cap de passa torta: en son ben nets de tot axó que les proposen de ses aygos de Barcelona; es mal que les volen; es enveja que les tenen. ("*In-Justicia* i lo de ses aygos de Barcelona", *La Aurora*, 224, 31.12.1911, p. 2, columna 1).

L'òrgan dels socialistes illencs era gairebé sempre o el *paperot socialista* o *s'Obreretxo Balear*:

Es paperot socialista *Obrer Balear* fa sa defensa des crims de robo, incendi, violacions i profanacions de cadàvers que's cometeren durant sa setmana tràgica contra's convents i diu que's ben cert que dins es convents e-hi ha es torment inquisitorial. ("Calúmnia i defensa de crims", *La Aurora*, 219, 19.11.1910, p. 1, columna 2).

No es altra cosa un terroler que mos surt dissapte passat demunt s'*Obreretxo Balear* dient que va aprendre de sa mare de pronunciar i admirar es nom de Cristo, alè des dèbils, agombol des desvalguts (...), pero diu llavó es miserable que sa relligió no li pogué proporcionar sa veritat. ("Malanat més que malanat!", *La Aurora*, 313, 7.09.1912, p. 2, columna 1).

L'altre setmanari que combatia assíduament era *El Ideal*, al qual es referia normalment com a *paperot republicà*:

Es paperot republicà de Ciutat tira verí contra En Maura, per no perdre sa costum. Juren i perjuren aqueys republicanots qu'En Maura es mort i re-de-mort; pero no'l se saben treure des carabassot. ("¡Hala verí contra En Maura!", *La Aurora*, 251, 1.07.1911, p. 1, columna 4).

Pel que fa al periòdic *Pu-put*, s'hi referia gairebé sempre amb el sobrenom de s'*Animalot Pudent*, en referència a la forta olor que desprenen els puputs.

El segueix s'*Animalot Pudent*, publicant infamies, mentides i indecencies contra es digníssim senyor Bal·le de Sineu. ("Segueix es negoci de d'escándol i altres herbes", *La Aurora*, 313, 7.09.1912, p. 2, columna 3).

4.3.5 Els tancaments dels textos

L'anàlisi dels articles polítics permet constatar que hi ha també certa variació a l'hora de tancar els textos. Tot seguit, es presenten i s'il·lustren una sèrie de constants que apareixien quan Alcover tanca els escrits:

- a) Interpel·lacions a l'adversari: un recurs emprat sovint és acabar l'article fent preguntes a l'adversari al qual s'acaba de rebatre o d'atacar. Per exemple, el text "En Melquíades Álvarez i es triunf de sa República", en què Alcover refutava el que havia dit Melquíades Álvarez, que mai no havia vist tan a prop l'adveniment de la república, acabava amb una apel·lació directa al dirigent republicà:

¡Vaja, Sr. Melquíades Álvarez, no ensaboneu, no enganeu es pobres republicans curts de tey d'aquesta manera! ¡Fan massa llástima es pobrets! ("En Melquíades Álvarez i es triunf de sa república", *La Aurora*, 194, p. 2, columna 3).

- b) Interpel·lacions al lector: és força habitual cloure el text amb una sèrie de preguntes per fer reflexionar el lector sobre el tema que s'acaba de tractar. Per il·lustrar aquest tipus de conclusions, es reproduueix un fragment de "Mentides sobre En Maura". En aquest text, Alcover comentava que els partits d'esquerra havien fet circular la brama que Antoni Maura era tan odiat a causa de les decisions que havia pres durant la seva darrera etapa com a president del Consell de Ministres i que, per aquest motiu, sempre havia d'anar acompanyat d'un grup de policies a fi d'evitar atemptats:

¿No es ver que fan oy aqueys medis tan indignes i tan carronyes an-e que apellen republicans i socialistes per escampar murta contra En Maura, per fer creure a la gent que negú el vol, que negú'l pot veure, qu'es tan mal vist que no pot anar may tot sol? Sa vostra arma, ¡o republicans!, es sa mentida i sa farsa. ("Mentides sobre En Maura", *La Aurora*, 261, 9.09.1911 p. 2, columna 4).

Un altre exemple en què tancava el text amb una interpel·lació a l'adversari es troba en "Fareu ets ous en-terra". Aquest article està inclòs dins la llarga refutació que Alcover va escriure al que havia dit Melquíades Álvarez en el míting celebrat a Madrid el 5 de juny de 1910. En aquest text, en concret, Alcover responia a la promesa que havia fet el líder republicà de laïcitzar completament l'Estat Espanyol tan bon punt s'hi instaurés la república. Al llarg de la seva refutació, Alcover argumentava que els republicans espanyols eren incapaços de dur a terme cap projecte seriós a causa de les desavinences constants que sorgien entre ells, i posava el fracàs de la Primera República com a exemple. Acabava el text recriminant directament a Melquíades Álvarez que donés més importància a la laïcització que al benestar de les persones:

De manera que's vostro programa, sa vostra bandera no es fer avensar s'agricultura, ni es comerç, ni ses arts, ni aumentar ses fonts de riquesa pública, ni alzar sa nació procurantli benestar, progrés i prosperitat. No, no duys cap d'aquests bulls. No vos interessa res d'axó. Lo que voltros voleu es descristianisar s'Estat, treure Deu de dins ses escoles, esveir frares i monjes. Ab axó tendreu salvada l'Espanya, ab axó donareu pa a tots es qui no'n tenen, i fareu anar endevant s'indústria, es comerç, s'agricultura, i omplireu de diners totes ses butxaques buydes, tantes com n'hi ha desgraciadament. ¿I ja no teniu altres remeys per curar es mals d'Espanya, per alzar sa nació, que treure Deu de ses escoles, posar es matrimoni civil, i treure ses monjes i es frares? ¡E-hu sou una trequelada de caps-verjos balitres i marxandos! ("Fareu ets ous en-terra", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 2, columna 3).

- c) Ús de la ironia: de vegades, Alcover acabava els textos ironitzant sobre algun aspecte del tema que havia tractat. En "Lliberalitat d'En Lerroux", hi ha un exemple de tancament amb ironia. En aquest text, Alcover havia comentat amb sorpresa que Lerroux havia invertit una quantitat considerable de diners en la creació de societats empresarials a Londres i a París per tal d'engegar un negoci de compravenda de productes entre Amèrica i Europa. Acabava l'escrit proposant de manera irònica al director de *La Justicia* que demanés diners a Lerroux per destinar-los als més desfavorits, per als quals Jiménez Moya, recentment havia demanat ajuda urgent:

I encara farà més En Lerroux com veurá axó que posau ¡o Sr. Jiménez Moya! dalt *in-Justicia* de dissapte passat des Sants Pares sobre fer llimosna a n-es pobres. Es ben segur que, en veurehu, ja no dexará pus diners a interés, sino que los donará, les ho tirarà a n-es pobres p'es morros. ¡No hi poseu dupte! Será de veure. ("Lliberalitat d'En Lerroux", *La Aurora*, 196, 18.06.1910, p. 3, columna 2).

- d) Ús de parèmies: era habitual tancar l'article amb algun modisme o frase feta que, de vegades, incloïa algun missatge moral. En "¡Tot vos sia enhorabona, republicans i socialistes!", després de criticar les vagues convocades per les forces d'esquerra al llarg de 1911, tancava el text fent servir dos modismes de menyspreu cap als adversaris:

¡Ja hu val ab aqueys republicanetxos i socialistetxos tan curts de gambals i tan afectats de fayó!
Per part nostra ¡que se'n atipin fins que esclatin ("¡Tot vos sia enhorabona, republicans i socialistes!", *La Aurora*, 265, 7.10.1911, p. 1, columna 1).

A "No será tant", Alcover posava en dubte que la propaganda lerrouxiata engegada per Jiménez Moya d'ençà que es va establir a Mallorca el 1909 comencés a donar els seus fruits, segons sostenia l'òrgan lerrouxiata *El Radical*. Després de refutar el periòdic de Madrid, tancava l'article d'aquesta manera:

¿Ay dins Mallorca [Manuel Jiménez Moya] organisá es partit? Idò ¿com duys es ca tan magre dins Manacor? ¡Ja n'hi ha de fam! ("No será tant", *La Aurora*, 232, 18.02.1911, p. 1, columna 3).

- e) Conclusions vehements: de vegades, les pujades de to eren evidents en els textos alcoverians, com ja s'ha vist en els apartats anteriors. Un exemple es troba en "¿En Maura voltor? ¡Ah grans aubercocs!". En aquest text, Alcover es mostrava enutjat amb un articulista d'*El Ideal* que havia comparat Maura amb un voltor que xuclava la sang dels més desvalguts i que s'escapolia dels que el volien matar fent servir una escopeta. La indignació d'Alcover es veu clarament en el tancament del text:

Es republicans son axí: contra's capellans, contra's frares, contra ses monjes, contra En Maura, contra En Lacierva, va molt bé es calar foc, clavar punyals, desparar pistoles, escopetes, fusells. Es fer res d'axó contra's seus contraris, sobre tot En Maura, es una cosa bona, meritoria, santa. Ara ferho contra's republicans, es sa cosa més criminal, més abominable, més horrible! A ells tot les ha d'esser permés contra's qui no pensen com ells, pero ¡alerta que a ells negú les signi amb so dit o tracti de desferse de ses seues envestides i atentats! ¿Ses vista frescura i desvergonya mes gran? ¿Que dirien els aubercocs de *El Ideal* si noltros deyem que's fes a cap des seus caporals lo que ells diuen que s'hauria de fer contra en Maura? Mos tractarien de seuvatjes, criminals, assassins, merexedors de mil morts. Es que no son més qu'uns fariseus i uns hipocrites de lo més esguerrat de bax de la capa de Deu. ("¿En Maura voltor? ¡Ah grans aubercocs!", *La Aurora*, 253, 15.07.1911, p. 2, columnes 1-2).

4.4 Caracterització dels textos segons la tipologia

En aquest treball, s'han classificat els textos d'Alcover seguint dos criteris: per un costat, la finalitat principal de cada text; i per l'altre, el tipus principal d'argument que hi és emprat. Pel que fa a la finalitat, s'han establert tres categories: els textos a través dels quals Alcover refutava el

que havia dit o escrit algú (Tipus A); els textos amb què atacava algú, però no hi havia refutació (Tipus B); i els textos mitjançant els quals el manacorí difonia el seu ideari polític (Tipus C). Pel que fa al tipus d'argument principal del text, s'han establert deu categories (textos amb argument causa-efecte, problema-solució, etc.).

Tot seguit, es farà una descripció dels elements discursius presents en cadascuna d'aquestes tipologies. Aquesta descripció permetrà extreure conclusions sobre si existeix cap correlació entre tipologia i ús de determinats elements discursius o si, al contrari, no hi ha relació entre el tipus de text i l'ús d'unes estructures o altres.

4.4.1 Elements discursius en textos del Tipus A

Els textos del Tipus A són els que servien a Alcover per refutar el que havia dit o escrit algú. Per il·lustrar aquesta tipologia, s'ha pres com a exemple paradigmàtic el text "¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", aparegut al número 220 de *La Aurora* el 26 de novembre de 1910. Amb aquest escrit, Alcover refutava diferents qüestions que havia plantejat el dirigent republicà de Sóller, Damià Ozonas, en un article al setmanari *El Ideal* el 19 de novembre de 1910.

El text d'Alcover presenta aquests elements discursius:

- a) Introducció fent una síntesi mitjançant preguntes a l'adversari: la introducció a l'article és una síntesi articulada amb quatre preguntes consecutives a l'adversari:

¿Com estam aquí, senyoret? ¿Com vos sou cremat tant perque jo, ab so metex dret ab que vos dia 16 d'octubre féreu aquell sermonot devant sa partida de badolins que vos escoltaven vatx censurar que haguésseu defensades ses escoles sense Deu, En Ferrer capitá de lladres, incenciaris i assassins, i sa setmana trágica de Barcelona, i qu'haguésseu pegada una costerada a n-En Maura i a n-En Lacierva? I vos vatx censurar tot axó sense insultarvos, just dient que déyeu doys, qu'era mentida que hi haja 'frases de la Companyia de Jesús', i acabava demanant a Deu que 'donás conexement'. I ¿que contestau vos a tot axó després de vint i un dia d'havervoshó dit? ¿Quines raons me oposau? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columnes 2-3).

- b) Inici de la refutació amb interpel·lacions a l'adversari en forma de preguntes: en l'exemple anterior, Alcover usava la sèrie de preguntes per presentar el motiu que l'empenyia a escriure el text. Sovint, Alcover, utilitzava aquest mateix recurs per introduir una refutació en concret. En aquest exemple que es reproduïx, es pot veure la introducció i una part de la refutació al retret que Ozonas havia fet a Alcover perquè signava els seus escrits amb pseudònim en comptes de fer-ho amb el seu nom real:

¿Vol dir vos fa perdre's corbam que jo firmi, no ab so meu nom propi, sino ab un *nom de guerra*, ab un *nom suposat*, ab un *pseudònim*? ¿Es tal volta cap cosa nova axó? ¿E-hu he inventat jo a-n

axó de firmar ab un nom suposat? ¿Que te de lletx firmarhi? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 2. N'Ozones i es meu nom de guerra", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columna 3).

- c) Divisió del text en apartats encapçalats per epígrafs: la refutació d'Alcover a Damià Ozonas està subdividida en onze apartats, numerats i encapçalats per un epígraf que sintetitza el contingut de cada una de les parts. Per exemple 1. "Sa gran cultura de n'Ozones"; 2. "N'Ozones i es meu nom de guerra"; 3. "Escessos de llengo de n'Ozones"; 4. "Quina escola defensa N'Ozones"; 5. "¿Qu'eren barres d'or o de xocolate?"; etc.
- d) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: de vegades, per iniciar la refutació, Alcover escrivia literalment allò que havia dit l'adversari. Al periòdic apareixia entre cometes, aquí, però es reproduïx entre cometes simples, ja que s'usen les cometes per marcar l'inici i el final dels exemples.

En l'exemple següent, Alcover rebatia la defensa que Ozonas havia fet de Francesc Ferrer i Guàrdia i de la Setmana Tràgica:

¿Voleu dir anomenau *gloriosa* sa *setmana trágica* perque 'suprimí es convents ilegalment constituïts', qu'En Maura 'protegia, faltant ubertament a sa llei? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 6. Glòries del Sr. Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 1).

En aquest segon exemple, Alcover es mostrava sorprès de la proposta que li feia el seu adversari d'organitzar un debat públic:

¿l aont me veniu ara, Sr. Ozones dient que 'vos proposau' de 'passar a Manacor', defiantme a tenir 'una reunió pública i contradictòria', aont jo 'esposi' es meus 'projectes' i idees inquisitorials contra's republicans' i vos me 'combatreu un per un tots es meus càrrecs, arguments i idees?' ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 4).

Altres vegades, Alcover no reproduïa fragments sencers sinó que anotava mots clau del discurs de l'adversari. Per il·lustrar-ho, es presenta un fragment en què preguntava a Ozonas per què l'havia titllat de farsant:

¿Que jo som un 'farsant'? ¡Veyam si sou capás de senyalarme'n cap de 'farsa' qu'haja feta! ¡Vejam quines proves teniu de que jo haja feta ni representada may cap 'farsa'" ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 3. Escessos de llengo de N'Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columna 3).

- e) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: Alcover no tan sols usava les preguntes per adreçar-se a l'adversari en les introduccions. Emprava també aquesta estratègia enmig de la refutació. L'exemple que es presenta mostra la sorpresa amb què va reaccionar Alcover davant la sèrie de qualificatius de to despectiu que li havia etzibat Ozonas:

Demunt *El Ideal* de dissapte passat m'enflocou totes aquexes *raons*: me veniu a dir 'desventurado', 'incendiario', 'infame', 'menguado', 'fariseismo', 'fanático', baba venenosa' (...)

Devant aqueixa ruxada de... raons tan convincents, tan espatarrants, ¿que voleu que vos diga En Revenjoli? (...) ¿I teniu pit, després d'haver *espectorat* tots aqueys gargays, per anar a a dir si En Revenjoli ha 'rebuda' 'instrucció i cultura'? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 1. Sa gran cultura de N'Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columna 3).

- f) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant frases exclamatives: sovint Alcover, emprava exclamacions per mostrar el seu enuig o per recriminar quelcom a l'adversari. Un exemple es troba en la continuació del fragment que just ara s'ha reproduït en què Alcover expressava la seva sorpresa davant la sèrie d'improperis que li havia dedicat Ozonas. Al final del text, Alcover manifestava el seu malestar amb aquestes frases exclamatives:

¿I teniu pit, després d'haver *espectorat* tots aqueys gargays, per anar a a dir si En Revenjoli ha 'rebuda' 'instrucció i cultura'? Lo que's diu vos demostrau haverne rebuda molta! ¡Vos hi demostrau ben 'instruït' per vomitar paraulotes gruxades! Demostrau posseir tot una 'cultura' per l'estil de sa que demostren ses plasserres i genteta de portal bax. ¡O sa 'cultura' de N'Ozones! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! (1. "Sa gran cultura de N'Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columna 3).

- g) Estructura: introducció + argument principal: els textos comencen amb una introducció, a través de la qual coneixem el posicionament d'Alcover, i, tot seguit, sense digressió, es passa a la refutació de les paraules de l'adversari. En l'exemple següent, Alcover rebutia a Ozonas que la Setmana Tràgica hagués estat un fet gloriós. Començava presentant l'objecte de controvèrsia:

¿Vol dir anomanáreu *gloriosa* sa *setmana trágica* perque 'suprimí es convents ilegalment constiuyits', qu'En Maura 'protegia, faltant ubertament a sa lley? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 6. Glories del Sr. Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 1).

I tot seguit, passava a la refutació. Alcover demanava al dirigent republicà que aportés evidències que permetessin demostrar que els convents contravenien alguna llei. Argumentava també que, en cas que sectors clericals declaressin il·legals les idees republicanes i decidissin cremar els béns dels republicans, de segur, aquests protestarien i no entendrien que es qualificués tal crema com a gloriosa:

I ¿a n-e quina lley faltaven aquells convents, Sr. Ozones? ¿Quina lley prohibia s'existència d'aquells convents? Veyam, digaumoshó, Sr. Ozones, vos qui preteniu tant de sabut i de cames primes. Es fals i mentida que 'es poble' los 'suprimís'. Es revolucionaris les cremaren més o manco; pero sa piedat des feels ja los ha tornats edificar, i més bé están que no abans de sa *setmana trágica*. De manera que poc heu avensat es revolucionaris ab aquella cremadissa (...) De manera que per vós, Sr Ozones, es una glória alló que feren es criminals de sa *setmana trágica*, de robar, calar foc a ca-d'altri, profanar cadàvers i matar. ¡Vaja quines *glories* que teniu! ¿Vol dir perque vos heu passat p'es carabassot que's convents de Barcelona estaven *ilegalment constiuyits*, es populatje va fer molt bé d'anarlos a cremar? I que dirieu, Sr. Ozones, si demá es clericals de Sóller diguessen: -Ses idees des republicans de Sóller son *ilegals*, son contràries a sa

lley de Deu; idó janem a prendre los tot quant tenen i llavó los cremarem? ¿Que dirieu, Sr. Ozones, si's clericals se pasaven axó p'es cap, i hu fessen? ¿E-hu trobarieu gens *glorios* a n-axó? ¿Que dirieu a n-es qui vos digués: sí, aquesta feta es ben gloriosa? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 6. Glòries del Sr. Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 1).

Un altre exemple clar d'aquest tipus d'estructura es veu quan Alcover es defensa d'una acusació d'Ozonas. Aquest havia escrit que el canonge no patia per la situació d'endarreriment econòmic en què es trobava l'Espanya de la Restauració:

¡I vos atraviu, a dir qu'En Revenjoli no se dol des mals d'Espanya! Se'n dol més que no vos, Sr. Ozones. Lo que no fa En Revenjoli es tirar demunt ets altres sa somada des mals d'Espanya. ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 11. ¿Qui pot curar es mal d'Espanya?" , *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 3).

Immediatament després d'introduir la qüestió, Alcover iniciava la seva defensa. Al·legava que la situació d'Espanya era responsabilitat de tots els espanyols i que els republicans no tenien autoritat moral per queixar-se de l'endarreriment d'Espanya perquè, quan van tenir responsabilitats de govern, la situació encara es va agreujar:

Es mal que vos retreys d'Espanya (pèrdua de ses colònies, falta de mercats, crisi econòmica, falta d'escoles, emigració de gent de feyna) no son obra de sa Monarquia, sinó en gran part de lo pobre qu'es Espanya i de sa mala política de tots es partits espanyols, monárquics i republicans; tots en tenim la culpa (...) ¿Tal volta no váreu entrar dia 11 de febrer de 1873? I ¿que féreu? Arrós pe' sa trompa. En lloc de disminuir es mals d'Espanya ab sa República aumentaren d'una manera feresta, fins a n-es punt que si En Pavía no vos pega cossa tan prest, Espanya se'n anava a fons per a sempre. ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", 11. ¿Qui pot curar es mal d'Espanya?" *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columnes 3).

- h) Ironia: constantment, Alcover adreçava comentaris irònics al seu adversari. Per exemple, acusava els republicans i les forces d'esquerra de ser antipatriotes espanyols perquè durant la intervenció espanyola al nord d'Àfrica, engegaven campanyes que desgastaven i debilitaven el govern, com ara la Setmana Tràgica, i, per tant, indirectament, afavorien els interessos de França a Marroc. Alcover es referia a aquestes campanyes ordides pels republicans com a 'glòries republicanes':

(...) no vos ne dau conte; pero de tot axó es lo que feys: ajudar a France contra Espanya. ¡Quina glòria per voltros republicans, Sr. Ozones! ¡Quina... glòria! ¡Axó son ses glòries republicanes! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 9. ¡Es republicans fent sa causa de France contra Espanya!", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 3).

Un altre exemple d'ús de la ironia es troba en el fragment en el qual Alcover manifestava la seva sorpresa pel reguitzell de retrets de to inadequat que li feia Ozonas a *El Ideal*. El canonge comentava irònicament que el llenguatge emprat per Ozonas era propi d'una persona instruïda:

¿I teniu pit, després d'haver *espectorat* tots aqueys gargays, per anar a a dir si En Revenjoli ha 'rebuda' 'instrucció i cultura'? Lo que's diu vos demostrau haverne rebuda molta! ¡Vos hi demostrau ben 'instruït' per vomitar paraulotes gruxades! Demostrau posseir tot una 'cultura' per l'estil de sa que demostren ses plassereres i genteta de portal bax. ¡O sa 'cultura' de N'Ozones! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 1. Sa gran cultura de N'Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columna 3).

- i) Ús de parèmies: sovint, Alcover recorria a les frases fetes durant el seu discurs. Per exemple, expressava que els republicans havien fracassat el 1873 dient que havien fet arròs per la trompa:

¿Tal volta no váreu entrar dia 11 de febrer de 1873? I ¿que féreu? Arròs pe' sa trompa ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!, 11. ¿Qui pot curar es mal d'Espanya?" *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 3).

Un nou exemple es troba mentre Alcover tractava aquesta mateixa qüestió. Després d'argumentar que cap partit republicà espanyol seria capaç de solucionar l'endarreriment econòmic i social que patia l'Espanya de la Restauració, Alcover es referia a la possibilitat que les forces republicanes tornessin a ostentar el poder amb l'expressió "a bons gats encomanariem el formatge":

I havent passat lo que passá a Espanya ab sa República l'any 1873, ¿encara tendreu cara, Sr. Ozones, d'anar a dir si sa Monarquia no servex per curar es mals d'Espanya? Poc porá servir sa Monarquia, pero encara servex cent voltes manco sa República. ¡A bons gats encomanariem es formatje! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 11. ¿Qui pot curar es mal d'Espanya?" *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 4).

- j) Creativitat: el text també permet trobar exemples que posen de manifest la creativitat lingüística d'Alcover. Pot veure's, per exemple, quan comentava el final de la Primera República:

¿O no hu recordau, Sr. Ozones? Si, sa Nació, cansada; fastigada de voltros republicans, a n-es deu mesos i denou dies d'esser entrats, quant ja havíeu espellats quatre Presidents de República (En Figueres, En Pi i Margall, En Salmeron, En Castelar) i dotze o tretze Ministeris; si, Sr Ozones, sa Nació vos enviá a fregir ous de lloca; vos engigaren com s'engega un criat o missatje que no servex p'es pla ni pe'sa muntanya, i que només es bo per esbutzar pans, i escloveyar sobrassades i tota cosa bona de menjar. ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 11. ¿Qui pot curar es mal d'Espanya?" *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 4).

- k) Informació detallada: Alcover solia ser molt exhaustiu a l'hora d'aportar informacions. Aquest tret es pot veure quan pretenia demostrar a Damià Ozonas, d'una banda, que el tribunal que havia jutjat Ferrer i Guàrdia tenia prou testimonis en contra del pedagog; i de l'altra, que la majoria d'aquests testimonis provenien de sectors polítics republicans. Allò que va fer Alcover en la seva rèplica va ser donar el nom de cadascuna de les persones que van declarar contra Ferrer i Guàrdia:

¿I aont treu cap dir que 'per condemnar En Ferrer no bastaven ses acusacions de testimonis inscrits a sa Defensa Social de Barcelona?' I ¿qui ha dit ni dexat de dir tal cosa? No, senyoret, no eren de la Defensa Social es testimonis que ab ses seues declaracions foren causa de que fusellassen En Ferrer, eren casi tots republicans com vos. Republicans eren En Francesc Domenec de Masnou, N'Ardid caporal lerroquista, N'Emiliá Iglesias, Retgidor lerroquista de Barcelona, En M. Jimenez Moya, periodista lerroquista, En Juan Puig Ventura, President des republicans de Masnou, En Domingo Cases Llibre, batle de Premiá de Mar, N'Antoni Mustarés, Tinent de Batle de Premiá, En Jusep Álvarez Espinosa, Secretari Suple de Premiá metex, En Calvet amo d'un cassino de Premiá, En Boldomer Bonet, anarquista i incendiari. Tots aquests republicans, i llavó dos soldats de cavalleria (Claudi Sanchez i Manuel Calvo) i D. Francesc Colldefons, corresponsal del Sigle Futur a Barcelona, foren es que ab ses seues declaracions motivaren qu'es Tribunal Militar condemnás a mort En Ferrer ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 7. ¿Qu'es axó des testimonis d'En Ferrer?", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columnes 1-2).

- l) Amonestació: Alcover tendia a amonestar l'adversari. Es veu clarament, per exemple, quan recriminava a Ozonas que els lerroquistes defensessin públicament Ferrer, però, en canvi, durant el procés de 1909 haguessin declarat contra ell:

¡Ja vos estaria molt millor, Sr. Ozones, un bon callar ab tot axó d'En Ferrer! Si es republicans en tenguessen una miconeua de seny, no'l retreurien per res a n-En Ferrer. ¡Haverlo fet fusellar, i llavó rossegar es seu cadáver per fer campanyes polítiques i antipatriótiques, fingintse ¡hipócites! defensors d'ell! ¡Está massa lletx axó, Sr. Ozones! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 8. ¡¡¡Es republicans fusellaren En Ferrer!!!", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 2).

- m) Reiteracions: s'observa la tendència a reiterar una mateixa idea a través de sèries de qualificatius. Aquest procediment es pot apreciar en un fragment en el qual volia demostrar que Damià Ozonas anava errat en defensar la idoneïtat de l'escola laica. Alcover identificava l'escola no religiosa amb criminalitat. Ho expressava mitjançant una sèrie de vuit elements:

S'escola que fa tot lo contrari d'axó, s'escola racionalista o layca, aont se crien es criminals, es lladres, ets incendiaris, es profanadors de cadáveres, ets assassins de sa setmana vergonyosa de Barcelona, s'escola aont s'aprén s'impiedat, s'odi a n-es germá proisme, a sa familia i a la Pàtria, axó es sa escola que vos, ¡O Sr. Ozones defensau! ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 4. Quina escola defensa N'Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 2, columnes 4).

Una altra mostra de reiteració pot apreciar-se en el fragment on Alcover retreia a Ozonas que en el seu article a *El Ideal* justificqués la Setmana Tràgica al·legant que havia estat un acte de justícia social. Alcover preguntava al seu adversari quatre cops quina seria la seva reacció si sectors catòlics, havent considerat il·legals les doctrines republicanes, decidissin cremar les propietats dels republicans:

I que dirieu, Sr. Ozones, si demá es clericals de Sóller diguessen: -Ses idees des republicans de Sóller son *ilegals*, son contràries a sa lley de Deu; idó ¡anem a prendrelos tot quant tenen i llavó

los cremarem? ¿Que diríeu, Sr. Ozones, si's clericals se pasaven axó p'es cap, i hu fessen? ¿E-hu trobaríeu gens *gloriós* a n-axó? ¿Que diríeu a n-es qui vos digués: sí, aquesta feta es ben gloriosa? ("¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller! 6. Glories del Sr. Ozones", *La Aurora*, 220, 26.11.1910, p. 3, columna 1).

4.4.2 Elements discursius en textos del Tipus B

Els textos etiquetats com a Tipus B són els escrits que tenien com a finalitat principal atacar algú. A diferència dels del Tipus A, en aquests articles no hi ha refutació del que ha dit o escrit una altra persona. Es presenta com a exemple el text "Sa noningunada d'En Lerroux", aparegut a la pàgina 3 del número 416 de *La Aurora*, el 12 de setembre de 1914, en la secció "Biscuit".

Aquest text se situa a l'inici de la Primera Guerra Mundial. És un atac, per un costat, a Alejandro Lerroux, a qui recrimina que s'adrecés al govern francès per oferir-li l'ajuda militar espanyola en la lluita contra els imperis centrals; i, per l'altre costat, és un atac al govern francès, de qui lamenta que concedís autoritat a Lerroux per fer d'intermediari entre els dos estats.

Des d'un punt de vista discursiu, el text presenta una sèrie de trets:

- a) Burla: un exemple es troba en el fragment que explicava que Lerroux havia perdut el suport de molts de seguidors, gràcies als quals s'havia pogut permetre viure de manera acomodada. Alcover es burla de tots aquells que al llarg dels anys havien donat suport a Lerroux:

L'homo ja fa estona que se troba totsol de populatge; aquells trenta mil *ases* que ell va dir que el seguien i li mantenien s'automòvil se son apoquits tant que ja no hi ha qui se fii d'ell. ("Sa noningunada d'En Lerroux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 2).

- b) Ús de Parèmies: l'ús de modismes és constant en el discurs d'Alcover. Un exemple pot apreciar-se quan destacava la capacitat de Lerroux de sobreposar-se a les dificultats. Hi emprava les expressions "fer de la garra pota" (esforçar-se extremadament), "passar per l'escudeller" (tenir la idea de fer una cosa):

Pero es gran polissardo ès més viu que sa fam, i fa de la guerra pota per dur endavant sa seua farsa sempiterna, que li ès fabulosament reproductiva. Pensa qui pensa a on la pegaria, se passa pe' s'escudeller d'anar-se'n a França per oferir-se an es Govern francès... ("Sa noningunada d'En Lerroux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 2).

Un altre exemple de l'ús de parèmies es troba en el fragment del text on Alcover expressava el seu desig de fer desaparèixer Lerroux mitjançant l'expressió "passar algú a les mines del sofre" (matar algú):

¿Què me'n direu? Ell En Lerroix se'n hagut de tornar a França perquè negú el vol dins Espanya. Ja fa estona que l'havien d'haver passat a ses mines des sofre. ("Sa noningunada d'En Lerroix", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 4).

- c) Interpel·lacions al lector mitjançant preguntes retòriques: després de presentar l'ofertament que Lerroix va fer al govern de França, Alcover traslladava al lector la seva sorpresa per la idea del dirigent radical. Ho feia a través de la pregunta retòrica:

Sès vista desvergonya i farsa més feresta mai? (...) Idò ell, que sempre s'era presentat davant es poble com inimic de sa guerra i còme partidari a tota ultransa de sa pau, ara vol que Espanya, assetsuaixí, sense haver contret cap compromís en tal sentit, arm un exèrcit i se'n vaja a combtare ets alemanys a favor de França. ("Sa noningunada d'En Lerroix", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columnes 2-3).

Un altre exemple es troba quan Alcover acabava de comentar que Lerroix va adreçar-se al govern francès dient que el rei Alfons XIII estava disposat a posar-se al capdavant d'un exèrcit per ajudar els aliats. El canonge cercava la complicitat del lector així:

Ment En Lerroix tan alt com ès en tot això que ha dit; ès fals de tota falsedat tot això. I ¿que sab ell de lo que el Rei d'Espanya desitja o deixa de desitjar? ("Sa noningunada d'En Lerroix", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 3).

- d) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: Alcover sovint reproduïa fragments del discurs de la persona a qui responia o a qui atacava. En aquest cas, transcrivia paraules d'Alejandro Lerroix, concretament, les que suposadament havia adreçat als dirigents francesos quan va assegurar-los que un exèrcit d'espanyols entraria en guerra al costat dels aliats:

I no sols ha dit això, sino que hi ha afegit que 'tots es lliberals i republicans son favorables a França', i que 'bastaria que França hu demanás per armar-se a Espanya tot un exèrcit per anar a batallar pes francesos, i llavò que tot es desig del Rei d'Espanya seria que es Govern espanyol renunciás a sa neutralitat i li agradaria ferm porer-se posar an es cap d'un exèrcit i anar amb ell a aidar an es francesos i an ets inglesos. ("Sa noningunada d'En Lerroix", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 3).

- e) Creativitat: Alcover feia servir lliurement diferents elements propis de la modalitat narrativa en el seu atac contra Lerroix. Un exemple pot veure's en l'ús de determinades estructures, més pròpies d'una rondalla que no pas d'un text periodístic, com ara el sobrenom de *gran polissardo* per referir-se a Lerroix, o la forma *pensa qui pensa* per expressar un matís de reiteració. Emprava aquests termes quan explicava que el dirigent radical havia perdut molt de suport i es meditava què podia fer per tornar al primer pla de l'actualitat política:

L'homo ja fa estona que se troba totsol de populatge (...). Però es gran polissardo és més viu que sa fam (...). Pensa qui pensa a on la pegaria, se passa pe' s'escudeller d'anar-se'n a França per oferir-se an es Govern francès... ("Sa noningunada d'En Lerrooux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 2).

Un altre tret propi de la narrativa i que Alcover usava en el text és la recreació d'ambients. Aquest fet es veu clarament quan relatava la situació de tensió que va viure Alejandro Lerrooux, un cop retornat de França, després d'haver ofert l'ajut militar espanyol als aliats. Alcover explicava que, quan a Irún es va saber que Lerrooux era a la ciutat, es va produir un gran avalot i que tan sols la policia va poder evitar que aquest fos linxat:

Molts volien anar a s'estació per rebre'l així com se mereixia, quant devallaria des tren de França; pero llavó saberen que no hi vendria. Es gran belitre entrà a Espanya amb un automòvil per Irún, dilluns. Com la gent d'Irún saben que hi ès arribat i an-e quina fonda posava, ¡cap an aquella fonda tothom! cridant ¡muira En Lerrooux! ¡muiren es traidors! ¡Visca sa neutralitat! La cosa se posà tan seria que sa Policia se'n va a dir an En Lerrooux que surta de la fonda per una porta falsa i que se'n vaja més que depressa perque corre perill. Ell volgué sortir p'es portal de davant i se'n puja a s'automòvil en mig d'un esclat formidable de *Muiren!* i *fores!* i cadires i altres coses a l'aire cap a ell! Així com pogué fogí amb s'automòvil, això sí amb un bon esplet de cops i cebeïols tant ell com es qui l'acompanyaven. Ses Autoritats Superiors passaren orde a ses Inferiors que'l defensassen de ses ires des poble per no embrutar-ho més. ("Sa noningunada d'En Lerrooux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 3).

La reproducció de les paraules de la multitud, "¡muira En Lerrooux! ¡muiren es traidors! ¡Visca sa neutralitat!" o l'ús de formes com "¡cap an aquella fonda tothom!", en què sembla que es confonen les paraules de l'Alcover narrador amb les de la gent que havia sortit al carrer per expressar el seu enuig cap a Lerrooux, també contribueixen a recrear aquest ambient de tensió i posen de manifest la creativitat del canonge.

Aquest mateix interès per recrear ambients pot apreciar-se en el relat que Alcover feia de la rebuda que va tenir a Madrid i a Barcelona l'oferta de Lerrooux a França:

Tota l'Espanya s'ès alsada en contra; fins i tot es pocs periòdics lerroouxistes que queden no han tengut pit per defensar-los i s'immensa majoria des periòdics n'han protestat amb indignació. A Madrit, com saberen de tals declaracions divenres de la setmana passada, hi va haver un rebumbori: milenars de persones de tots es partits, colors i tendències, cridant ¡muira En Lerrooux i En Romanons!, trescaren es carrers principals arurant-se davant es Palau d'Orient, davant es Ministeri de la Governació, davant sa societat des lerroouxistes; apedregaren aqueixa redacció i societat, fent mil protestes i cridant contra En Lerrooux i a favor de sa neutralitat d'Espanya. ("Sa noningunada d'En Lerrooux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 2).

- f) Estructura: introducció + argument: de manera semblant al que feia en el text del Tipus A, Alcover iniciava el text amb una introducció, que en aquest cas ocupa els dos primers paràgrafs. Concretament, explicava als lectors la proposta de Lerrooux a França:

Es estada grossa així mateix, de ses més grosses que haja fetes mai, i n'ha fetes moltes i de ferestes. ("Sa noningunada d'En Lerroux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 2).

Immediatament després d'aquesta introducció, ja comença l'atac al personatge. Primer, posant en dubte la seva credibilitat. Alcover se sorprenia del fet que Lerroux, que s'havia manifestat contra la intervenció espanyola a Marroc, ara defensés la participació espanyola en la Gran Guerra:

S'és vista desvergonya i farsa més feresta mai? En Lerroux que donà per ben feta i per gloriosa sa setmana tràgica de Barcelona còme protesta contra es que Espanya fés sa guerra a Melilla i que des que es va moure s'acció militar d'Espanya an el Marroc per sostenir es nostros compromisos contrets davant ses altres nacions, sempre ha cridat contra tal acció militar; idò ell, que sempre s'era presentat davant es poble com a inimic de sa guerra i còme partidari a tota ultransa de sa pau, ara vol que Espanya, assetsuaixí, sense haver contret cap compromís en tal sentit arm un exèrcit i se'n vaja a combatre ets alemanys a favor de França. ("Sa noningunada d'En Lerroux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columnes 2-3).

La crítica no només s'adreçava a Lerroux. Atacava també el govern francès, de qui en lamentava la ingenuïtat i la ignorància en relació amb els afers d'Espanya:

I es Govern francès se veu tan apurat, que unes declaracions tan desbaratdes i tan toixarrudes com aqueixes d'En Lerroux, les han abrasades amb tot es seu cor, i diuen que les han fetes estampar i posar a totes ses cases de vila de França per donar coratge an es francesos.

Amb això demostren es Ministres francesos que no saben res d'Espanya quant encara donen tal importancia an En Lerroux, allà on fins i tot s'immensa majoria des seus partidaris fa temps que li han tapat es cap per farsant i titerer de marca. ("Sa noningunada d'En Lerroux", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 3, columna 3).

4.4.3 Elements discursius en textos del Tipus C

Els textos classificats com a Tipus C són els que tenen com a finalitat principal no rebatre o atacar un adversari, sinó difondre l'ideari d'Alcover. Es presenta com a exemple d'aquesta tipologia el text "Una glòria de sa revolució de setembre", aparegut a la pàgina 1 del número 270 de *La Aurora*, l'11 de novembre de 1911.

En aquest text, Alcover explicava que el període comprès entre la Revolució de Setembre de 1868 i el final de la Primera República i l'inici de la Restauració el 1875 va significar un daltabaix econòmic per a tot Espanya. Ho il·lustrava citant uns articles que Gabriel Mulet¹²⁰ havia publicat al

¹²⁰ Gabriel Mulet Sanç (Palma, 1854-1931): polític i economista. Va ocupar diferents càrrecs públics: regidor d'hisenda de l'Ajuntament de Palma (1895-1900), president de la secció de navegació de la Cambra Oficial de Comerç (1904-1923), president de la Junta del Port de Palma (1917-1922). A més, va col·laborar en la creació de Foment del Turisme (1905) i va ser director del Banc de Crèdit Balear (1915-1917). Va escriure articles sobre l'economia mallorquina al *Correo de Mallorca* i a *La Almudaina*. És considerat un precursor dels estudis actuals d'economia aplicada de les Illes Balears. Va publicar *Solitaris* (1931), una antologia de poemes propis prologada per Antoni M. Alcover.

Correo de Mallorca entre el juny i l'octubre de 1910, en els quals analitzava la situació financera de l'Ajuntament de Palma abans de la Revolució de Setembre, durant el període comprès entre 1868 i 1875, i durant els primers anys de la Restauració. Segons l'estudi de Mulet, citat per Alcover, l'Ajuntament de Palma el 1868, quan va esclatar la revolució, estava sanejat, però el 1875, a l'inici de la Restauració, estava fortament endeutat. El canonge tancava el text apuntant que la recuperació del poder per part dels partits monàrquics després de la Primera República havia permès recuperar l'estabilitat financera de l'Ajuntament.

Alcover, presentant l'ajuntament republicà com a paradigma de malbaratament de recursos públics, pretenia fer veure al lector que govern republicà i una bona gestió econòmica no eren compatibles i, per tant, de manera implícita afirmava que calia deixar les responsabilitats polítiques en mans dels representants dels partits monàrquics.

Cal notar que Alcover no rebutja el que ha dit un adversari ni tampoc ataca directament a ningú. Allò que marca la intencionalitat del text és, d'una banda, fer proselitisme entre els lectors sense una ideologia concreta i, de l'altra, aportar més arguments per a aquells lectors que ideològicament ja eren propers o afins a Alcover.

Atès que la finalitat del text no era combativa, s'observa que el to és més moderat, distint del dels dos textos presentats anteriorment. L'anàlisi permet extreure'n aquests trets característics:

- a) Ironia: la ironia també apareix en aquest tipus de text. Pot apreciar-se ja en el mateix epígraf que encapçala l'article: Alcover titulava el text "Una glòria de sa revolució de setembre". A continuació, però, no feia referència a cap fet que es pugui qualificar de gloriós, sinó a tot el contrari, ja que exposava els perjudicis econòmics que va patir l'Ajuntament de Palma a partir de la Revolució de Setembre de 1868. El recurs a la ironia no es limita al títol sinó que és present també en diferents comentaris que feia al llarg del text. Per exemple, un cop havia presentat tota una sèrie de dades recollides per Mulet que evidenciaven la mala gestió feta pels governs republicans, Alcover feia aquests comentaris irònics:

Quin enfilay de *glories* (¿no es ver?) per aquells Ajuntaments revolucionaris, que's deyen demòcrates, populars, lliberals, i no sabem quantes coses més, allà on no passaven d'esser uns caps-esflorats de marca (...) ¿No es ver qu'això es una *gloria* grossa de sa Revolució de setembre que an ets escrigadoretxos de *El Ideal* els ha passat per alt retreure i celebrar? ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 2, columna 1).

- b) Interpel·lacions al lector mitjançant preguntes retòriques: les apel·lacions al lector fent servir preguntes són múltiples. L'exemple que es presenta apareix en una part del text en què Alcover aportava dades per evidenciar l'endeutament de l'Ajuntament a partir de l'esclat revolucionari:

Sabeu, idò, com se'n desferen ets Ajuntaments de Ciutat desde setembre de 1868 fins a l'any 1874? Com-e bons i llegítims *revolucionaris*, deixaren 2.563570,89 pessetes de deute... ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 1, columna 4).

- c) Informació detallada: Alcover tendia a aportar una quantitat exhaustiva d'informació. En el text que es presenta com a exemple del Tipus C, pot apreciar-se en el fragment en què seqüenciava l'augment del deute municipal.

Sabeu, idò, com se'n desferen ets Ajuntaments de Ciutat desde setembre de 1868 fins a l'any 1874? Com-e bons i llegítims *revolucionaris*, deixaren 2.563570,89 pessetes de deute: des setembre de 1868 a juliol de 1869 feren de deute 349.784,63 pessetes; de juliol de 1869 a juliol de 1870, en feren 1.026.228,44; de juliol, 1870 a juliol de 1871, en feren 420.800,44... ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 1, columna 4).

- d) Ús de parèmies: és també freqüent en aquest tipus de text l'ús de parèmies. Per exemple, Alcover preguntava als lectors qui va haver d'assumir les conseqüències de l'endeutament municipal fent servir les expressions "endur-se les tornes" (rebre un dany com a paga) i "dur la post al forn" (carregar-se la feina o les despeses d'alguna cosa):

I qui se'n va dur ses tornes de tot aquell deute? qui se'n dugué sa post an es forn? qui'n sortí nafrat? Es pobres brassers que feyen feyna p'es Municipi per menjar ells i ses families, es pobres empleyats municipals, sa Beneficiencia Municipal... ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 2, columna 1).

- e) Reiteracions: un altre recurs que se sol trobar en els textos polèmics alcoverians és la reiteració. S'observa que de vegades emprava més d'una expressió per comunicar una mateixa idea. Un exemple es troba quan presentava l'estudi que havia fet Gabriel Mulet. Alcover emprava els termes "embuys", "desgavells", "escándols" i "barbaridats" per expressar la situació de descontrol, que segons ell, es va generar:

Devers una dotzena d'articles publicá En Mulet desde 1 de juny fins devers octubre de 1910 demunt es *Correo de Mallorca*, reblits, farcits de números i clarícies i capítols sobre sa manera com ets Ajuntaments d'aquella Revolució administraren la Ciutat, demostrant que tal administració no va esser més qu'un enfilay d'embuys, desgavells, escándols i barbaridats que deixaren la Ciutat ab un deute ferest... ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 1, columna 4).

Un altre exemple molt clar del recurs de la reiteració pot veure's quan Alcover feia balanç de la Revolució de Setembre. Emprava "desgavell", "ruina" i "bancarrota" per expressar el fort endeutament de municipal:

Això va esser sa Revolució de setembre: es desgavell, sa ruina, sa bancarrota. Ets Ajuntaments de sa Monarquia deixaren en fondo: 64.945,39 pessetes; ets Ajuntaments de sa *República de*

setembre deixaren de deute: 2.563.570,89 pessetes. Es números son arrenyonadors. ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 2, columna 1).

- f) Enumeracions: després d'explicar la mala gestió econòmica duta a terme pels polítics locals entre 1868 i 1875, com ja s'ha dit, Alcover preguntava al lector qui havia de patir de manera més directa les conseqüències d'aquella mala gestió. Ell mateix responia amb una sèrie de vuit elements.

Per il·lustrar l'ús de l'enumeració, s'ampliarà el fragment que s'ha emprat per exemplificar l'ús de parèmies:

I qui se'n va dur ses tornes de tot aquell deute? qui se'n dugué sa post an es forn? qui'n sortí nafrat? Es pobres brassers que feyen feyna p'les Municipi per menjar ells i ses families, es pobres empleyats municipals, sa *Beneficiencia Municipal*, s'*Instrucció pública* a càrrec de s'Ajuntament, es llums públics, ets qu'havien deixats diners a s'Ajuntament, es *proveïdors* des Municipi, ses quotes des Tresor i de sa Diputació. ("Una glòria de sa revolució de setembre", *La Aurora*, 270, 11.11.1911, p. 2, columna 1).

4.4.4 Elements discursius en textos del Tipus 1

A més de classificar els textos polèmics d'Alcover tenint en compte la finalitat principal del text, en aquest treball també s'han classificat els textos tenint en compte el tipus d'argument principal que s'hi emprava. Els que s'han etiquetat com a Tipus 1 són aquells en què el raonament es basa en un argument del tipus causa i efecte.

Tot seguit s'analitzaran els elements discursius del text "¡Uey s'igualdat de rendes!", en el qual Alcover basava el seu raonament en un argument de causa i efecte. Aquest escrit va aparèixer a la pàgina 2 del número 282 de *La Aurora* el 3 de febrer de 1912.

El text era una resposta a un altre article que s'havia publicat a *El Obrero Balear*. En aquest article del periòdic socialista, es defensava que totes les rendes de l'Estat Espanyol es repartissin a parts iguals. Alcover, amb "¡Uey s'igualdat de rendes!", afirmava que la proposta feta per l'articulista d'*El Obrero Balear* era inapropiada perquè premiava, segons ell, els que no volien treballar. Al·legava que, un cop repartides les rendes, uns les malgastarien, mentre que d'altres, en canvi, les farien augmentar a força de feina o d'enginy. Conseqüentment, tornaria a haver-hi necessitat de repartir rendes. D'aquesta manera, s'entraria en un cercle viciós que afavoriria la indolència, en comptes de l'esforç i l'emprenedoria.

Els trets discursius que caracteritzen aquests textos són:

- a) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: com ja s'ha vist en altres textos, Alcover tendia a fer les introduccions reproduint literalment fragments del discurs de l'adversari:

Ay idò? Ell es paperetxo socialista de Ciutat ara promet qu'ells, ab entrar, posarán, com qui no diu res, 'igualdat de rendes' per tothom. Idò sí, ells, tot d'una que's seran fets amos de ses mel·les, 'dividiran en parts iguals'; i donarán 'una part igual a cada un'... ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 3).

- b) Estructura: introducció + argument principal: una vegada més, s'aprecia que Alcover, un cop feta la introducció, passava ràpidament a rebatre l'opinió de l'adversari sense fer cap digressió. Primer de tot apareixia la introducció:

Ay idò? Ell es paperetxo socialista de Ciutat ara promet que'ells, ab entrar, posarán, com qui no diu res, 'igualdat de rendes' per tothom... ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 3).

Tot seguit, iniciava la seva refutació expressant quin seria l'efecte de la proposta socialista:

Això es sa gran idea p'es malfenerandos i p'es polissons, classes qu'abunden tant entre's socialistes. Lo que hi hauria que, a's cap de mitja hora de fet es repartiment per parts iguals a tothom, es gastadors i es tudats, ja haurien fusa sa seua 'part', i dins uns quants dies es malfeners l'haurien feta ben avall i es feners l'haurien feta crèixer dos o tres tants més; i llavò haurien de fer un'altre repartiment de bell nou. I no hu volgueu sebre ses completes de nyic i nyec que s'hi armarien! ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columnes 3-4).

- c) Reiteracions: la tendència a usar en un enunciat diferents expressions per expressar una mateixa idea també és present en aquest text. Per exemple, per subratllar que la igualtat de rendes suposaria que totes les persones percebrien el mateix sou, Alcover feia servir una sèrie de tres elements:

Idò sí, ells, tot d'una que's seran fets amos de ses mel·les, 'dividiran en parts iguals'; i donarán 'una part igual a cada un', lo meteix an es malfeners que an es feners, lo meteix an es joves que an es veys, lo meteix an es bons que an dolents ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 3).

Un exemple més es troba en un fragment del text en què Alcover emprava tres expressions semblants per manifestar la seva incredulitat pel que ell considerava un engany dels dirigents socialistes cap als militants i cap als obrers:

¡Pobres socialistes de dobler-u! ¡pobres socialistes de colzada! ¡com els emblanquinen! ¡com els abeuren! ¡com els ensellen! ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 4).

- d) Parèmies: es troben diferents frases fetes en el text: "fer-se l'amo de les ametlles" (apoderar-se qualque cosa), "completes de nyic i nyec" (discussió forta), "de dobler-u" (de poca importància); "de colzada" (petit); "pegar-se un cop a la barra" (haver de renunciar a una cosa), etc.

Lo qu'han fet, es qui son arribats a Ministres, es estat omplirse ses butxaques, es a dir, ferse una 'part' ben grossa per ells, tant grossa com han pogut; i es socialistes llisos, de dobler-u, s'han hagut de pegar un toc a la barra i s'han pogut passetjar per tornar ayrosos. ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 4).

- e) Interpel·lacions al lector mitjançant preguntes retòriques: després d'haver exposat l'argument de causa i efecte, Alcover s'adreçava directament als lectors amb la intenció de fer-los veure que la proposta socialista d'establir la igualtat de rendes era un disbarat. Cercava la seva complicitat fent servir preguntes retòriques:

No es ver que sembla mentida qu'homos qu'estan bé de cap, puguen sostenir que'l mon s'ha d'arretglar fent una tal barbaridat? ¿No sembla mentida que hi haja cap periòdic que sostenga formalment qu'es això es camí per resoldre la qüestió social, per fer sa felicitat de tothom? ¿No es ver que's necessita esser molt cap-closos i molt bobians per lletgirles i passarles-se com a murtons de floquet? ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 4).

- f) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: Alcover també adreçava preguntes a l'adversari. En el text que s'analitza, aquestes preguntes fan referència a dades concretes sobre l'aplicació de la igualtat de rendes:

Perque ¿quant será això de repartirse tothom ses rendes, tant per hom, i parts iguals? ¿Aont s'es fet may res d'això? ¿E-hi ha cap nació del mon que hu haja fet? ¿E-hu han fet a França aont fa tant de temps que hi comanden socialistes? ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 4).

- g) Burla: en el text "¡Uey s'igualdat de rendes!", Alcover es mofava de l'adversari. Es pot veure en el fragment que es reproduïx tot seguit i que apareix al final de l'article. El canonge, en to de burla, incitava els socialistes a continuar treballant perquè els líders poguessin dur una vida acomodada:

Ben alerta que hi va En Pauet a repartir a negú 'sa renda' que s'ha sabuda besquetjar! ¡Seguiu, idò, o socialistetxos bobians monyint, afluijant la mosca, per que's vostros caporals posin bones popes i se donin sa gran vida demunt ses vostres costelles! ¿Trobau que vos va bé així? Idò endevant ses atxes! ("¡Uey s'igualdat de rendes!", *La Aurora*, 282, 3.02.1912, p. 2, columna 4).

4.4.5 Elements discursius en textos del Tipus 2

Sota l'etiqueta de textos del Tipus 2, s'han inclòs els escrits en què Alcover basava el seu raonament en un argument del tipus problema-solució, o sigui presentava una idea que volia rebatre o posar en dubte com un problema i, a continuació, aportava una solució.

Un exemple d'aquesta manera de raonar es pot apreciar en el text "Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", aparegut al número 408 de *La Aurora* el 18 de juliol de 1914, a la secció "Recapte".

La publicació d'aquest text se situa en ple debat sobre la concessió d'un govern autònom a Irlanda per part de l'Imperi Britànic durant el 1914. Una part dels habitants de la regió de l'Ulster, al nord de l'illa d'Irlanda, es va posicionar obertament en contra d'aquest govern autònom. Alcover creia que aquest col·lectiu havia de cedir davant els interessos de la majoria dels irlandesos i davant del que s'havia aprovat al parlament britànic. El canonge va aprofitar la qüestió irlandesa com a pretext per explicar com considerava que s'havien d'organitzar els estats plurinacionals: argumentava que la descentralització era l'única solució per garantir la unitat d'aquests estats.

Tot seguit s'exposen els elements discursius característics d'aquest tipus de text:

- a) Introducció amb síntesi: en aquest text, Alcover començava exposant la situació en què es trobava la qüestió de la concessió d'un govern autònom a Irlanda:

S'acosta es moment de posar en planta sa *Home Rule* o *Autonomia* d'Irlanda, i això mantèn molt ulsurats ets esperits a Inglaterra i especialment a Irlanda. Es d'Ulster, es protestants carronyes que no volen s'Autonomia perque baix d'ella no poràn fer pus trucs i baldufes, se veuen perduts de tot perque comprenen que aviat o hauràn de doblegar s'espina i allargar es coll a s'Autonomia, cosa que han jurat i perjurat que no farien, o hauran d'exposar sa pell des diumenges i des dies feners, i això no los fa gota de gracia. ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 14.07.1914, p. 1, columna 4).

- b) Estructura: introducció + argument principal: immediatament després de la introducció, Alcover ja passava al seu argument principal: exposava el problema que hi havia a Irlanda entre els partidaris del govern autònom i els detractors: i, després, proposava el que ell considerava la solució:

Lo que hi ha que sa minoria contraria és sa des protestants, industrials riquíssims, que han fet còrrer diners per llarc, i, com han mogut tant de talabastaix, essent i tot minoria, han fet més renou ells cridant, que no sa majoria callant. Aviat se veurà a les clares que fins i tot a Ulster es contraris de s'Autonomia son una minoria. I fora d'Ulster ni a minoria arriben, perque es tota Irlanda que vol s'Autonomia... ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 14.07.1914, p. 1, columna 4).

I, després, aportava la seva solució:

Dins s'Imperi britànic hi ha altres nacions que gaudeixen d'autonomia com són Austràlia, el Canadà, Nova Zelanda i es Sur d'Àfrica (...). No, s'Autonomia no és s'esqueix ni s'esbrellament ni s'esbenament ni sa desfeta de cap Estat ni de cap Imperi, si no tot lo contrari, sa consolidació de s'unió i de sa concordia des pobles i de ses rasses que formen un sol Estat és s'única manera de mantenir-los units i concordats i de que tots vagin endavant, i que per lo mateix hi vaja sa suma

i es conjunt de tals pobles i rasses, és a dir, s'Estat, diguem-lo Espanya, Inglaterra, Austria. ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 14.07.1914, p. 2, columna 1).

- c) Reiteracions: aquest mateix exemple que s'acaba de presentar és útil per mostrar la tendència d'Alcover a la reiteració. Es pot observar que per referir-se a la descomposició d'un estat va utilitzar fins a quatre expressions equivalents: "esqueix", "esbrellament", "esbenament" i "desfeta".

No, s'Autonomia no és s'esqueix ni s'esbrellament ni s'esbenament ni sa desfeta de cap Estat ni de cap Imperi, si no tot lo contrari,... ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 14.07.1914, p. 2, columna 1).

- d) Parèmies: l'ús de frases fetes és també freqüent en aquest text: "fer trucs i baldufes" (fer la pròpia voluntat sense limitacions), "doblegar l'espina" (posar-se a treballar?), "allargar el coll" (resignar-se a alguna cosa), "exposar la pell dels diumenges i dels dies feiners" (trobar-se en una situació de perill?), etc.
- e) Amonestació: cap al final del text, Alcover, després d'haver argumentat que la descentralització era l'única solució per assegurar la unitat dels estats plurinacionals, adreçava de manera indirecta una amonestació a les persones que no n'eren partidàries:

Això es lo que no volen entendre es nostros *centralistes* caps-verjos, que's distingeixen per sa seua feresta mopiaria [sic]¹²¹ i per sa seua ignorancia absoluta des temps passats i des temps actuals. ¡Deu les do seny i sentit comú! Amèn! ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 18.07.1914, p. 2, columna 1).

- f) Burla: el to burlesc també és present en aquest text. Pot veure's quan Alcover assegurava que qualsevol persona assenyada seria partidària de la concessió d'un govern autònom a Irlanda:

I fora d'Ulster ni a minoria arriben, perque es tota Irlanda que vol s'Autonomia, com la volen tots ets inglesos que fan servir es cap per qualche cosa més que per dur es capell, si cap passió de mala rel no los tapa la vista. ("Es d'Ulster i es voluntaris nacionals", *La Aurora*, 408, 14.07.1914, p. 1, columna 4).

4.4.6 Elements discursius en textos del Tipus 3

Els articles que s'han etiquetat com a Tipus 3 són els textos en què Alcover aportava el que ell considerava evidències contrastables per fonamentar la seva opinió.

¹²¹ Aquesta paraula no està recollida ni al DIEC ni al DCVB. De tota manera, el DCVB recull "mòpia", que en la seva segona accepció, pròpia de la varietat mallorquina, significa "persona curta de gambals, inútil, que fa més nosa que profit." Probablement, doncs, "mopiaria" signifiqui la condició de qui és curt de gambals, inútil, etc.

Com a exemple per extreure'n els elements discursius característics, es presenta el text "Es defensors d'En Ferrer", publicat al número 203 de *La Aurora* el 6 d'agost de 1910. Alcover volia demostrar que una sèrie de dirigents republicans radicals havien tingut un paper clau en el procés contra Francesc Ferrer i Guàrdia pels fets de la Setmana Tràgica, ja que les seves declaracions contra el pedagog català van propiciar-ne la condemna a mort. D'aquesta manera, Alcover volia evitar que es responsabilitzés únicament els sectors conservadors per l'execució de Ferrer i Guàrdia.

L'argument que aportava Alcover per fonamentar la seva opinió es basava en el contingut d'una carta que Ferrer i Guàrdia havia escrit al líder anarquista francès, Charles Malato¹²², poc abans de morir. En aquesta carta, el condemnat a mort assegurava que en el procés judicial que s'havia seguit contra ell no tan sols l'havien inculpat persones properes a posicionaments polítics conservadors sinó també destacats dirigents lerrouixistes.

Aquest text presenta els elements discursius següents:

- a) Introducció amb síntesi: Alcover presentava la qüestió resumint allò que volia rebatre: els lerrouixistes, després de l'execució de Ferrer i Guàrdia, es van presentar davant l'opinió pública com a defensors del pedagog:

Es lerrouixistes, com varen tenir fusellat En Ferrer, se declararen, p'es seus fins i efectes de política, defensors d'ell. Com En Ferrer tenia una gran forsa revolucionaria a Barcelona, *la Solidaridad Obrera*, que fou la que va promoure directament sa revolució de juliol, sa setmana vergonyosa, -per gonyarse aquexes forses (...), després des fusellament d'En Ferrer, se volgueren presentar i se presenten encara com-e defensors, com-e venjadors seus. Per axó N'Emilià Iglesias i En Lerroux se son presentats com-e tals ara dins ses Corts, atrevits i belitres com son. Es qui s'es amollat més, es estat N'Emiliá, qu'ha jurat i perjurat que no es ver qu'ells, es radicals, es lerrouixistes, perjudicassen En Ferrer ab ses declaracions que prestaren dins sa causa d'ell. ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203. 6.08.1910, p. 1, columnes 2-3).

- b) Estructura: introducció + argument principal: immediatament després de la introducció, Alcover iniciava la refutació amb l'argument basat en evidències contrastables:

Sa prova més forta, formidable, engrunadora p'es lerrouixistes, de qu'ells, enlloc d'ajudar a n-En Ferrer a sortir de dins es fanc, ajudaren a afonarehi, está dins una carta qu'En ferrer metex va escriure dins sa presó, dia 1 d'octubre de 1910 (...) Dins aquexa carta deya En Ferrer: 'Pero yo no sé cómo se ha podido hacer circular la noticia de que yo era el promovedor (...) ¿Quién ha comenzado á hacer circular esta noticia? ¿Serán los republicanos lerrouixistas, porque el movimiento había arraigado, según ha referido *L'Humanité*, en el elemento obrero de *Solidaridad Obrera*? Los lerrouixistas tendían a presentarme como enemigo suyo, porque según ellos, yo protegía á *Solidaridad Obrera* que les hacía la guerra. ¿Eran los clericales, que veían una ocasión para ponerme una vez más en el banquillo? Yo creo que en las dos partes ha habido

¹²² Charles Malato (Toul, Lorena, 1857- ? - 1938). Anarquista francès. Defensor de l'anarquisme insurreccional, va ser expulsat de França i des de Londres va encapçalar una campanya internacional per demanar la revisió del procés contra Ferrer i Guàrdia. Retornat a França, va participar en l'atemptat contra Alfons XIII a París el 1905.

interés en hacerme daño.' De manera qu'En Ferrer, després d'haver declarat es lerroxistes dins sa seua causa, creya que's lerroxistes havien tengut interés en ferli mal. ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203. 6.08.1910, p. 1, columna 3).

- c) Parèmies: s'observa també l'ús de parèmies en aquest text: "sortir de dins el fang" (sortir de grans dificultats), "desbaratar la potranca" (fer fracassar), "guanyar el dimoni a algú només de banyes" (ser una persona molt temible).
- d) Interpel·lacions al lector mitjançant preguntes retòriques: després d'haver reproduït un fragment d'aquesta suposada carta escrita per Ferrer, en què el pedagog apuntava que molt probablement els lerroxistes el volien perjudicar, ja que el veien com un enemic, Alcover s'adreçava al lector cercant la seva complicitat:

¿Quin nom, idó, merexen N'Emiliá Iglesias, En Lerrox i els altres radicals qu'ara mos axorden cridant a favor d'En Ferrer? ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203. 6.08.1910, p. 1, columna 3).

- e) Reiteracions: tot i que no són tan evidents com en altres textos analitzats, en aquest també es troben expressions equivalents per comunicar una mateixa idea. L'exemple es troba en la introducció quan Alcover assegurava que els lerroxistes es presentaven com a defensors de Ferrer i Guàrdia simplement per un interès particular: obtenir l'adhesió dels integrants de Solidaritat Obrera. Alcover ho deia emprant dues expressions: "per guanyar-se aqueixes forces" i "per tenir-les a la seva devoció":

Com En Ferrer tenia una gran forsa revolucionaria a Barcelona, *la Solidaritat Obrera*, que fou la que va promoure directament sa revolució de juliol, sa setmana vergonyosa, -per gonyarse aquexes forces, per tenirles a sa seua devoció, es lerroxistes (vius i pólisses com son, que'l dimoni només les guanya de banyes), després des fusellament d'En Ferrer, se volgueren presentar i se presenten encara com-e defensors, com-e venjadors seus. ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203. 6.08.1910, p. 1, columna 3).

- f) To categòric: de tant en tant, Alcover emprava expressions que permeten intuir que tenia la certesa de tenir la raó. Per exemple, cap al final del text diu "Aquesta es la pura veritat":

Aquesta es la pura veritat. Llavó tengueren interés en ferli mal perque les convenia, i n'hi feren. Com el varen tenir fusellat, que ja no'ls-e poria fer nosa ni desbaratarlos sa potranca, llavó tengueren, i tenen encara, interés en presentarse com-e defensors i venjadors d'En Ferrer. ("Es defensors d'En Ferrer", *La Aurora*, 203. 6.08.1910, p. 1, columna 3).

4.4.7 Elements discursius en textos del Tipus 4

Els textos del Tipus 4 són els que el raonament d'Alcover es basa a establir una comparació que li permet evidenciar les incoherències de l'adversari.

El text que s'ha analitzat és "Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", aparegut al número 340 de *La Aurora* el 15 de març de 1913. Es tracta d'una rèplica a un article d'*El Obrero Balear* en el qual es demanava als lectors que mai no oblidessin que Antoni Maura havia fet executar Francesc Ferrer i Guàrdia juntament amb quatre innocents més. Alcover sostenia que no eren innocents perquè un tribunal els havia condemnat. Però l'argument principal d'Alcover en aquest cas sortia de la comparació que establia, per un costat, entre les ires que la mort de Ferrer provocava des de 1909 entre els socialistes espanyols i, per l'altre, la indiferència amb què havien rebut la notícia de les execucions de més de quaranta rifenys que s'havien alçat en armes contra la dominació francesa o l'execució de noranta-cinc revolucionaris a Mèxic per part del nou govern.

L'anàlisi del text ha permès identificar-hi aquests trets:

- a) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: Alcover iniciava la seva resposta a l'article d'*El Obrero Balear* amb una reproducció d'una part d'aquest article:

S'Obreretxo Balear diu amb una gran solemnitat: 'Poble! an es castell de Munjuich i essent govern En Maura i En Lacierva, l'any 1909 fusellaren En Francesc Ferrer, En Jusep Miquel Baró¹²³, N'Antoni Malet¹²⁴, En Clement Garcia¹²⁵ i N'Eugeni del Hoyo¹²⁶. Recorda-te'n, poble.' ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 1).

- b) Estructura: introducció + argument principal: un cop feta la introducció, es passava directament a la refutació. Primer, Alcover, per eximir Antoni Maura i Juan de la Cierva de cap responsabilitat, recordava que l'execució va ser ordenada per un tribunal que els va considerar responsables dels fets de la Setmana Tràgica:

¡Prou que convé que se'n recordi es poble que an aqueis les fusellaren p'es crims que havien comesos durant 'sa setmana trágica', crims que quedaren ben provats jurídicament, i per lo meteix, per cumplir sa llei, les hagueren de fusellar; per esser just es Tribunal Militar les hagué de fer fusellar perque resultá provat que havien comesos crims que sa llei castiga amb sa pena de mort. ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 1).

Després, amb la intenció de posar de manifest la incoherència de l'adversari, es preguntava per què els socialistes titllaven d'assassins Maura i de la Cierva, però, en canvi, no feien el mateix amb els presidents de França i Mèxic arran de l'execució de revolucionaris en aquests dos països:

¹²³ Josep Miquel Baró (Lleida, 1865-Barcelona, 1909): membre del Partit Republicà Nacionalista Català. Va ser el capitost de la Setmana Tràgica a Sant Andreu del Palomar. Va ser acusat de dirigir l'incendi de l'església parroquial de Sant Andreu. Va ser executat el 17 d'agost de 1909.

¹²⁴ Antoni Malet Pujol (?): va ser un dels condemnats a mort pels fets de la Setmana Tràgica. Se'l va acusar de cremar objectes d'una església i de disparar contra l'exèrcit.

¹²⁵ Ramon Clemente García (?): carboner. Va ser un dels condemnats a mort pels fets de la Setmana Tràgica.

¹²⁶ Eugeni del Hoyo (?): guàrdia de seguretat. Va ser un dels condemnats a mort pels fets de la Setmana Tràgica.

De manera que perque, essent govern En Maura i En Lacierva, es Tribunal Militar feu fusellar cinc revolucionaris p'és crims que havien comesos i que los ho provaren jurídicament, En Maura i En Lacierva son uns assassins; pero es Govern republicá de França, que amb un dia fa fusellar més de coranta revolucionaris de Fez, no es cap assassí, sino un gran Govern; i es Govern republicá de Méxic que amb un dia en fa fusellar noranta cinc de revolucionaris, tampoc no es cap assassí, sino un gran Govern! ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 2).

- c) Reiteracions: la tendència a la reiteració també és present en aquest text. Quan exposava el primer argument expressava dues vegades que el tribunal que havia jutjat els imputats pels fets de la Setmana Tràgica, en tant que garants de la llei, es veié obligat a condemnar-los a mort. Primer ho deia d'aquesta manera:

... an aqueis les fusellaren p'és crims que havien comesos durant 'sa setmana trágica', crims que quedaren ben provats jurídicament, i per lo meteix, per cumplir sa llei, les hagueren de fusellar. ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 1).

Just després, en el mateix paràgraf, ho repetia així:

...per esser just es Tribunal Militar les hagué de fer fusellar perque resultá provat provat que havien comesos crims que sa llei castiga amb sa pena de mort. ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 1).

- d) Ironia: Alcover emprava sovint la ironia en els seus textos. Es pot veure en el fragment del text en què es demanava per què els socialistes no denunciaven l'execució de revolucionaris en països com ara França o Mèxic, presos sovint com a referents pels articulistes d'*El Obrero Balear*. Aquest ús de la ironia pot apreciar-se quan es referia als governs de França i de Mèxic com a bons governs:

... pero es Govern republicá de França, que amb un dia fa fusellar més de coranta revolucionaris de Fez, no es cap assassí, sino un gran Govern; i es Govern republicá de Méxic que amb un dia en fa fusellar noranta cinc de revolucionaris, tampoc no es cap assassí, sino un gran Govern! ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 2).

També feia servir la ironia per lamentar que els socialistes ataquessin Maura perquè feia complir la llei:

... i si En Maura permet que matin cap criminal que segons sa llei toca matarlo p'és crims que ha comesos, En Maura es un assessí i digne de que qualsevol li pegui un tir o una punyalada! ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.19113, p. 2, columna 2).

- e) Interpel·lacions als lectors mitjançant instruccions: en aquest text no es troben apel·lacions als lectors en forma de preguntes retòriques, però sí que se'n troben en forma d'instruccions. Alcover, després d'haver refutat l'article d'*El Obrero Balear*, demanava als

lectors que reflexionessin i que s'adonessin que els socialistes els intentaven enganyar. Feia aquesta apel·lació en aquests termes:

¡Sí, poble! ¡pense-hi amb tot això! ¡Reflexione-hu a tot això! I arribaràs a comprendre de quina manera t'emblanquinen i t'enganen aqueis polissons que diuen que te volen redimir i salvar. ("Sí, recorda-te'n, ¡o poble!", *La Aurora*, 340. 15.03.1913, p. 2, columna 2).

4.4.8 Elements discursius en textos del Tipus 5

Els textos que s'han classificat com a Tipus 5 són articles en què Alcover no aportava cap argument per rebatre o atacar. Allò que feia en aquests textos era negar qualsevol mena d'autoritat a l'adversari i posava en dubte així la seva credibilitat.

El text il·lustratiu d'aquesta tipologia que s'analitza ara és "A n'Alanís de la Lluna", publicat al número 419 de *La Aurora* el 3 d'octubre 1914.

Es tracta d'una resposta a un article d'Alanís de la Lluna, pseudònim de Miquel Ferrà Juan, publicat al periòdic *Sóller*. La polèmica se situa pocs mesos després de l'inici de la Primera Guerra Mundial. Ferrà, en el seu article, atacava els capellans que, amb l'esclat de la guerra, s'havien manifestat partidaris d'Alemanya, com era el cas d'Alcover, i afirmava que aquests capellans defensaven les potències centrals perquè veien França com el paradigma de l'Estat corrupte i contrari a la religió. Segons Ferrà, aquesta visió era errònia perquè a Alemanya també hi havia corrupció i moltes mostres d'actituds contràries a la religió. Alcover apuntava que el comentari de Ferrà equivalia a considerar ximples els capellans, ja que aquests no són tan ingenus per pensar que a Alemanya tot és perfecte. Afegia que a Ferrà li faltava molta informació per conèixer els motius reals pels quals molts capellans eren partidaris d'Alemanya en la guerra i que, per tant, no era apte per entrar en aquesta qüestió.

Pel que fa als elements discursius, el text presenta aquests trets:

- a) Introducció amb síntesi: Alcover iniciava la resposta a *Alanís de la Lluna* amb un repàs a les altres disputes amb aquest mateix adversari, a les quals no tenia el costum de respondre, i exposant el motiu que l'empenyia en aquesta ocasió a replicar-lo:

Mos és sortit aquest apreciable confrare dalt el Sóller, dissapte passat, permetent-se jugar a la pilota Un capellà galòfob qualsevol.

Mos sap un greu de l'ànima que N'Alanís mos haja fet aquesta, per lo que l'estimam. Fa cosa de dos anys que tractà de posar en ridícul *La Aurora*, sabent que es que escrivim *La Aurora* som amics seus, i proves que n'hi hem donades (...). Un altra vegada aqueix bo d'Alanís va enflocar sa... barbaridat, creim també que dalt es mateix *Sóller*, de que, per redressar el mon o una cosa per l'estil, faria posar una *Venus de Milo* a cada cap de cantó (...). I ara mos acaba de fer aquesta altra: donar a un capellà galòfob (contrari de França) un grapat de matalofades sense to ni sò ni cavallera porta. I no pega an aqueix o an aquell altre capellà que no estiga per França, si no a tots es capellans que no hi estàn, a qualsevol que no hi estiga: I fa més N'Alanís: suposa que es capellans no estàn per França perque

tenen França per *impia* i *corrompuda*, i suposa que tals capellans se creuen que dins Alemanya no hi ha *impiedat* ni *corrupció*. ("A n'Alanís de la Lluna", *La Aurora*, 419, 3.10.1914, p. 4, columnes 3-4).

- b) Estructura: introducció + argument principal: un cop feta la introducció d'allò que havia de rebatre, iniciava sense digressió la refutació. En aquest cas, com s'ha dit, el raonament d'Alcover es basava en la negació de cap mena d'autoritat a l'adversari per opinar sobre l'objecte de la polèmica:

De manera que fa beneits es capellans que no estàn per França, les suposa ignorants capsclusos que tenen ets alemanys per uns santets, i que dins Berlín no hi ha negú que trega cap peu des solc. Si només cregués que hi ha qualche capellà que crega això, just seria una imprudència per un catòlic com és N'Alanís, anar a escandaïar això damunt un periòdic. Pero no és això, sino que suposa que qualsevol capellà que no està per França, és per aquella partida de coses que diu N'Alanís que no hi està, essent així que poren esser altres es motius de no estar-hi per França ben positius i ben fundats (...) Pero ¿qui sou vos, ¡o bon Alanís! per atansar-vos a donar lliçons an es capellans en coses morals i de conducta política-reiligiosa? *Mestre Colom*, ¿com no hu veis que això no és es vostro lloc? ¿com no vos ne sou temut que escopiu fora de sa trona? ("A n'Alanís de la Lluna", *La Aurora*, 419, 3.10.1914, p. 4, columna 4).

- c) Parèmies: és habitual en el discurs alcoverià l'ús de frases fetes. Per exemple, en aquest article es troben: "sense to ni so ni cavallera porta" (fet de qualsevol manera?); "anar calçat per aigua" (anar molt equivocat); "escopir fora de la trona" (sortir de l'assumpte que cal tractar); etc.
- d) Interpel·lació a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: com s'ha vist en altres tipologies, també s'adreçava a l'adversari fent servir preguntes retòriques:

Mestre Colom, ¿com no hu veis que això no és es vostro lloc? ¿com no vos ne sou temut que escopiu fora de sa trona? ("A n'Alanís de la Lluna", *La Aurora*, 419, 3.10.1914, p. 4, columna 4).

- e) Ús de locucions clàssiques: crida l'atenció trobar a la conclusió del text una frase en llatí: "Amicus Plato sed magis amica veritas" (Plató és el meu amic, però ho és més la veritat), amb la qual fa al·lusió al fet que l'amistat amb Miquel Ferrà no pot imperdir-li ser fidel a la veritat.

4.4.9 Elements discursius en textos del Tipus 6

Els textos del Tipus 6 són els que es caracteritzaven per l'ús del criteri d'autoritat. Alcover utilitzava el discurs d'una altra persona, autoritzada en la qüestió que era objecte de debat, per estalonar l'opinió pròpia.

L'exemple d'aquesta tipologia que s'ha analitzat és el text "Bon perboc p'és republicans!", aparegut al número 337 el 22 de febrer de 1913. En aquest text, Alcover es feia ressò d'un article de Miquel dels Sants Oliver¹²⁷, aparegut a l'*ABC*, en què explicava que en els darrers deu anys

¹²⁷ Miquel dels Sants Oliver i Tolrà (Campanet, Mallorca, 1864-Barcelona, 1920): assagista, periodista i escriptor.

Espanya havia crescut considerablement des d'un punt de vista econòmic. Oliver donava dades concretes preses d'un informe de l'entitat bancària Arnús-Garí, de Barcelona. Alcover aprofitava el raonament d'Oliver per demostrar que els republicans s'equivocaven quan reclamaven posar fi a la monarquia, tot al·legant que aquesta enfonsava l'economia espanyola.

L'anàlisi del text permet identificar aquests elements discursius:

- a) Introducció amb síntesi: el text comença amb una síntesi d'allò que es vol rebatre:

Ja sabeu que tot s'argument des republicans, no des de doblar un, sino des caporals, es que es necessari de tota necessitat llevar sa Monarquia com més prest millor, perque no serveix més que per afonar Espanya, perque si no la lleven, farà fer ui a tot perque amb sa Monarquia tot se'n va en orri, i corre l'Espanya cap a s'abisme com un cavall an es cos, i tot causa sa Monarquia que es republicans han declarada incompatible amb so bé d'Espanya. ("Bon perhoc p'es republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columnes 2-3).

- b) Introducció + argument principal: immediatament després de la introducció ja venia la refutació d'allò que, segons Alcover, argumentaven els republicans per exigir un canvi de sistema polític.

Idò bé, aqueix article de N'Oliver demostra, no amb paraules, sino ab fets, que s'aument de prosperidat que fa anys se nota dins Espanya, aqueis deu darrers anys es estat molt mes gros que no era estat anteriorment; per lo meteix, l'Espanya amb sa Monarquia, lluny d'anar perdent, va guanyant i millorant d'una manera molt considerable.

Indiquem alguns des fets que proven això. N'Oliver els-e treu d'una follet que sa societat bancaria *Arnús-Garí* de Barcelona acaba de publicar i que du un estudi sobre 'Sa riquesa espanyola durant deu anys', això es, es deu darrers. ("Bon perhoc p'es republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columnes 2-3).

A partir d'aquest moment, Alcover reproduïa fragments d'aquest article de Miquel dels Sants Oliver que pretenia il·lustrar la puixança econòmica durant els primers anys del segle XX.

- c) Parèmies: l'ús de parèmies també és freqüent en aquesta tipologia. Per exemple, es troben: "valer la barba d'un soldat" (valer molt); "ser de doblar un" (ser de poca importància); "fer ull" (destruir-se completament), etc.
- d) Creativitat lingüística: es troben algunes comparacions d'una gran plasticitat, com ara quan Alcover relacionava la prestesa amb què Espanya faria fallida amb l'empenta d'un cavall en una cursa:

... amb sa Monarquia tot se'n va en orri, i corre l'Espanya cap a s'abisme com un cavall an es cos."
("Bon perhoc p'es republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columna 3).

- e) Vocatiu: Alcover, en aquesta ocasió, s'adreçava a l'adversari fent servir un vocatiu sense cap sentit pejoratiu: "republicans de bona fe", però amb un cert tractament irònic:

Escoltau-ho, republicans de bona fe, això que diu aqueix follet. ("Bon perboc p'és republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columna 3).

- f) Reiteracions: la tendència a la reiteració pot veure's també en aquesta tipologia. En aquest cas, per dir que la monarquia faria fer fallida a l'Estat emprava quatre expressions: "afonar l'Espanya", "fará fer ui a tot", "tot se'n va en orri" i "corre l'Espanya cap a l'abisme":

...es necessari de tota necessitat llevar sa Monarquia com més prest millor, perque no serveix més que per afonar Espanya, perque si no la lleven, fará fer ui a tot perque amb sa Monarquia tot se'n va en orri, i corre l'Espanya cap a s'abisme com un cavall an es cos, i tot causa sa Monarquia que es republicans han declarada incompatible amb so bé d'Espanya. ("Bon perboc p'és republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columnes 2-3).

- g) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: Alcover també recorre a la pregunta retòrica per adreçar-se als adversaris:

¿Que hi deis an axó jo republicans de bona fe! i tots es qui donau perduda l'Espanya si no hi lleven sa monarquia i no hi posen sa república immediatament? Tots voltros que jurau i perjurau que sa Monarquia, en lloc de dur sa nació pes camí des progrés cap an es benestar, la se'n du correns com un cavall an es cos cap a sa ruina? ¿Que hi deis an aixó, voltros, republicans reflexius i que ara dui's 'El Ideal'?" es necessari de tota necessitat llevar sa Monarquia com més prest millor, perque no serveix més que per afonar Espanya, perque si no la lleven, fará fer ui a tot perque amb sa Monarquia tot se'n va en orri, i corre l'Espanya cap a s'abisme com un cavall an es cos, i tot causa sa Monarquia que es republicans han declarada incompatible amb so bé d'Espanya. ("Bon perboc p'és republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columna 3).

- h) Informació detallada: Alcover tendia a aportar explicacions exhaustives. En aquesta ocasió en què feia servir l'argument d'autoritat, reproduïa fragments de l'article de Miquel dels Sants Oliver que li podien ser útils. Els fragments que va triar i va reproduir a *La Aurora* aportaven una quantitat considerable d'informació. Per il·lustrar-ho, es presenta una part en què es feia referència a l'augment del transport de mercaderies per mar:

Sa navegació alcanza també cifres favorables. Es terme-mig anual de tonelades que naus espanyoles han duites de banda a banda, es estat de 12.600.000. Suposa un augment des 70 per 100 demunt lo que transportaven ses nostres naus, fins quant posseiem ses Antilles (Cuba i Puerto Rico). E-hi ha que observar també, com a bon averany, que sa major part de tot es [és] moviment expansiu de ses diverses produccions espanyoles. Aqueixes dues derrerres desenes d'anys resulta un augment des 77 per 100 de tonelades transportades per mar amb bandera espanyola; es transport amb bandera estrangera no ha augmentat, en canvi, mes que un 15 per 100... ("Bon perboc p'és republicans!", *La Aurora*, 337, 22.02.1913, p. 2, columna 3).

4.4.10 Elements discursius en textos del Tipus 7

Els textos que s'han etiquetat com a Tipus 7 són aquells en què Alcover estaltonava el seu discurs apel·lant als valors compartits de la comunitat.

Un exemple il·lustratiu d'aquesta tipologia és "A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", publicat al número 258 de *La Aurora* el 18 d'agost de 1911.

Aquest text és la rèplica a un altre que Manuel Jiménez Moya, sota el pseudònim de *Fray Veritas*, havia publicat a l'òrgan lerrouxista de Manacor, *La Justicia*. Alcover li rebutava diferents qüestions: la formació d'Alcover com a filòleg, l'ús de pseudònim en comptes del nom real per signar els articles i una sèrie de crims comesos suposadament per clergues. Però allà on Alcover emprava l'argument basat en valors compartits era en la rèplica a la proposta de Jiménez Moya de sortir al carrer amb un fusell per matar carlins i tornar a casa amb la satisfacció del caçador que havia matat una mala fera.

El text presenta aquests trets discursius:

- a) Tractament de diferents temes sense epígrafs: tal com passava en el text "¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", corresponent a la Tipologia A, Alcover tractava en un mateix escrit diferents qüestions. En aquesta ocasió, però, i a diferència del que feia en "¡Uey, Sr. Ozones, de Sóller!", Alcover no dividia l'article en aparats encapçalats per epígrafs. En l'exemple que es reproduïx tot seguit, pot veure's que respon a diferents qüestions plantejades per Jiménez Moya sense fer separacions per paràgrafs. Jiménez Moya, al·legant que Alcover no era filòleg, havia desautoritzat la tasca que el canonge havia iniciat de recopilació de dades per al *Diccionari català-valencià-balear*; li recriminava també que no li contestés els articles i lamentava que no signés els textos de *La Aurora* amb el seu nom real. Alcover li replicava aquestes qüestions en un mateix paràgraf d'aquesta manera:

En quant a lo de si Mn. Alcover es o no es filolec, sapia En J. Moya que a Mn. Alcover li es completament igual qu'En J. Moya el tenga o no el tenga per filolec. En quant a lo de discutir, ja pot esser partit a contestar an es centenars de coses qui li hem dites cada dissapte desde's juliol de 1910, que s'aturá de provar de contestarnos. En quant a lo de firmar noltros ab so nostro nom i llinatje, no mos dona la gana de ferho. Sa persona que's firma Revenjoli, la conex tothom; i negú l'ha cercada per exigirli explicacions des seus escrits, que no l'haja trobada. No s'es amagada may aqueixa persona per dexar de respondre de lo qu'ha escrit. De manera qu'es una solemne menitida que discutint ab En Revenjoli, no sapia En J. Moya ab qui discuteix. E-hu sap massa ¿Qui no hu sap dins Manacor i fora de Manacor qui es En Revenjoli? ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 3-4).

- b) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: el tema sobre el qual Alcover posava més èmfasi en la seva resposta era el del consell que havia donat Jiménez Moya en el seu article sobre la necessitat d'assassinar carlins. El canonge presentava la qüestió que volia rebatre tot reproduint fragments de l'article de Jiménez Moya:

Allá ont destapa s'in-'Justicia' es seu cor de tigre, es allá ont acaba un articlot contra es carlistes, treyent per consecuencia que 'hi ha que ceder an es carrer, demanar a tothom que trobi: '¿es vosté carlista?' despararli, i tornarse'n a ca-seua ab sa satisfacció qu'ha de sentir es cassador que mata una fera.'" ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- c) Estructura: introducció + argument principal: un cop feta la introducció, passava de seguida a exposar l'argument principal. En aquest cas, cercava la complicitat del lector, apel·lava a un valor compartit: la immoralitat de matar una persona a causa de la seva ideologia. Alcover ho expressava en aquests termes:

De manera qu'En J. Moya escita sa seua gent a s'assassinat', a 'agafar un fusell', i an es qui diga que"es carlista, despararli'; i sa raó de tot axo es perque es un'obra bona matar qualsevol que's diga carlista, com es un'obra bona 'matar una fera'. Axò pinta qui es En J. Moya i es lerrouxistes. Ja mos contaren aquest any passat qu'un infant d'un lerrouxista manacorí, d'uns cinc anys, es dia de 'sa fira' li havien comprada una escopeta de fusta, i li demanaren per que l'havia de fer servir i s'infantó contestá: 'Per matar En Revenjoli' ¡Ara figuravos quines coses no devia sentir dir a son pare contra En Revenjoli! Sí, axo son es lerrouxistes (...)

Es paperot d'En J. Moya escita ets altres a sortir pes carrer ab un fusell a assessinar tots es carlistes que topin. Com se suposa qu'ell, En J. Moya se'n guardarà com de caura de agafar cap fusell, i molt manco de desperar contra cap carlista que veja. ¿Que merex un subjecte que fa axo? ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- d) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: en determinats fragments, Alcover s'adreçava a Jiménez Moya. Un exemple pot veure's en el fragment que li explica per què no signa els articles amb el seu nom real:

De manera qu'es una solemne mentida que discutint ab En Revenjoli, no sapia En J. Moya ab qui discuteix. E-hu sap massa ¿Qui no hu sap dins Manacor i fora de Manacor qui es En Revenjoli? ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- e) Interpel·lacions al lector mitjançant preguntes retòriques: una altra constant en els textos alcoverians són les apel·lacions als lectors tot cercant-ne la complicitat. Un exemple clar d'aquest tret es troba al final del text quan preguntava als lectors quin tractament mereixia una persona que demanava públicament l'execució dels carlins:

Es paperot d'En J. Moya escita ets altres a sortir pes carrer ab un fusell a assessinar tots es casrlistes que topin. Com se suposa qu'ell, En J. Moya, se'n guardarà com de caura de agafar cap fusell, i molt manco de desperar contra cap carlista que veja. ¿Que merex un subjecte que fa axo? ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- f) Interpel·lacions al lector mitjançant frases exclamatives: en aquest text, a banda d'usar les preguntes per cercar la complicitat dels lectors, també s'hi adreça amb frases

exclamatives. La intenció és la mateixa que amb les preguntes: cercar l'adhesió dels lectors:

Ja mos contaren aquest any passat qu'un infant d'un lerrouxista manacorí, d'uns cinc anys, es dia de 'sa fira' li havien comprada una escopeta de fusta, i li demanaren per que l'havia de fer servir i s'infantó contestá: 'Per matar En Revenjoli' ¡Ara figura vos quines coses no devia sentir dir a son pare contra En Revenjoli! ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- g) Reiteracions: en aquesta ocasió Alcover emprava dues expressions equivalents consecutives per dir que els articles de *La Aurora* deixaven Jiménez Moya en evidència: "posar en evidència" i "mostrar la filassa"; i dues més per expressar que Jiménez Moya no responia: "callar" i "no gosar badar boca":

... i devant ses nostres envestides, que'l posaven ab avidencia, qui li feyen mostrar sa filassa, ha callat, no ha gosat badar boca, merexent que's seus metexos dexebles li diguessen que quedava com un brut i les hi feya quedar a ells no contestant." ("A n-en Jiménez Moya i sa seua in-justicia", *La Aurora*, 258, 18.08.1911, p. 4, columna 1).

- h) Parèmies: el recurs a les frases fetes també és present en aquest text, encara que en menor mesura que en d'altres: "mostrar la filassa" (deixar de manifest un defecte propi), "guardar-se d'una cosa com de caure" (guardar-se d'alguna cosa amb molt d'esment), etc.

4.4.11 Elements discursius en textos del Tipus 8

S'han etiquetat com a textos dels Tipus 8 aquells en què Alcover fonamentava la seva resposta no en una refutació raonada sinó en la petició d'evidències a l'adversari. D'aquesta manera, qüestionava la credibilitat de l'adversari.

Un exemple d'aquesta manera de replicar es troba en el text "¡O sa conjunció republicana-socialista!", aparegut al número 269 del setmanari el 4 de novembre de 1911.

Amb aquest text, Alcover rebatia diferents qüestions a *El Obrero Balear*. Una d'aquestes qüestions la refutava emprant l'argument de Tipus 8, o sigui, demanant evidències a l'adversari. Concretament, rebatia d'aquesta manera un retret que des de l'òrgan socialista es feia als jesuïtes: al llarg dels anys s'havien anat enriquint i creant indústries que els feien augmentar encara més la seva riquesa. Aquesta riquesa, però, s'havia guanyat de manera il·lícita, ja que els jesuïtes s'aprofitaven dels desvalguts per crear les seves indústries. Alcover ho negava. Al·legava que per fer tals acusacions, calia aportar evidències que ho demostrassin.

Una anàlisi dels elements discursius de l'article permet apuntar les característiques següents:

- a) Tractament de diferents temes sense epígrafs: amb el text "¡O sa conjunció republicana-socialista!", Alcover rebutja diferents qüestions que un articulista anònim d'*El Obrero Balear* havia plantejat una setmana abans. L'article d'Alcover no estava dividit en apartats encapçalats per epígrafs, com en altres ocasions. Per exemple, dedicava un paràgraf a contestar una qüestió sobre la guerra de Marroc:

S'Obrer Balear torna piular, dissapte passat, contra sa guerra d'Espanya an el Marroc; pero hu fa ab molta... prudencia. Just en protesta pero's guarda prou de fer res de lo que deyen es socialistes devers maig i juny que farien: que no deixarien embarcar ni un soldat cap an el Marroc ni despararhi un tir. ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

I en el paràgraf següent, feia una defensa dels jesuïtes, de qui l'articulista del periòdic socialista havia dit que s'enriquien aprofitant-se de la feina dels més desvalguts:

Llavò mos fa a sebre s'Obrer Balear que En Canalejas 'es cent vegades més dolent qu'En Maura', Idò ¿com no el tomen? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

Ara bé, no sempre Alcover separava les qüestions que tractava en paràgrafs; de vegades, en un mateix paràgraf, tractava diferents temes. Aquesta manera de raonar pot veure's quan, just després de preguntar-se per què els socialistes no feien caure Canalejas, en el mateix paràgraf, tractava una altra qüestió plantejada per *El Obrero Balear*: un suposat enriquiment de Maura gràcies a la guerra de Marroc:

Ah i també diu s'Obrer Balear qu'ara 'un francès' ha descubert qu'En Maura ab sa guerra de Melilla l'any 1909 'va vendre sa Nació', aixó es, Espanya. Veyau si hu deu esser llest aqueix francès. Lo que no diu s'Obrerretxo Balear que n'hi donaren an En Maura d'Espanya ni per quant anà aquella venuda ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2-3).

- b) Reproducció literal de parts del discurs l'adversari: com ja s'ha vist en altres tipologies, Alcover tendia a reproduir fragments del que havia dit o escrit l'adversari al qual volia rebatre. En aquest cas, reproduïa l'acusació que des d'*El Obrero Balear* es feia als jesuïtes:

Llavò entaferra es paperot socialista un raig de bestieses contra's Jesuïtes: per exemple, les acusa de que 'oblidant es seu ministeri d'oració', esploten grans industries, atesoren capitals inmensos i s'alimenten de sa sanc de paries (malanats) desvalguts' ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- c) Estructura: introducció + argument principal: de nou es veu la tendència d'Alcover a introduir la qüestió que era objecte de disputa i passar de seguida a l'exposició del seu argument. En els textos del Tipus 8, Alcover intentava posar en dubte la credibilitat de l'adversari demanant que demostrés allò que deia. Aquesta manera de raonar pot observar-se en l'exemple següent, quan Alcover, després de presentar l'acusació que feien

els socialistes als jesuïtes, no intentava contraargumentar, sinó que es limitava a demanar-los evidències per confirmar la seva acusació:

Llavò entaferra es paperot socialista un raig de bestieses contra's Jesuïtes: per exemple, les acusa de que 'oblidant es seu ministeri d'oració', esploten grans industries, atesoren capitals immensos i s'alimenten de sa sanc de paries (malanats) desvalguts ¿No mos ne poria citar una qu'es una de 'industria' s'Obrer Balear que's Jesuïtes 'esplotin', gran ni petita? Veyam, socialistetxos baladrers ¿aont ni quant es Jesuïtes han esplotada cap 'industria', en no ser per il·lustrarse i santificarse a ells meteys i il·lustrar i santificar ets altres... ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- d) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant preguntes retòriques: l'exemple que s'acaba de reproduir permet il·lustrar també la tendència a adreçar-se a l'adversari mitjançant les preguntes retòriques:

¿No mos ne poria citar una qu'es una de 'industria' s'Obrer Balear que's Jesuïtes 'esplotin', gran ni petita? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

I si no, ¿que no sou capaços ¡o socialistetxos de s'Obrer Balear! de citar-me'n cap de pobre ni desvalgut que s'hi siga campat malament ab sos jesuïtes...? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- e) Interpel·lacions als lectors mitjançant preguntes retòriques: Alcover, a més d'adreçar-se a l'adversari, també solia fer alguna apel·lació al lector. En el text analitzat, pot veure's quan Alcover expressava la seva sorpresa davant la indolència dels socialistes davant Canalejas. S'adreçava als lectors d'aquesta manera:

Llavò mos fa a sebre s'Obrer Balear que En Canalejas 'es cent vegades més dolent qu'En Maura', Idò ¿com no el tomen? ¿Com, ido, deixen governar En Canalejas, si es 'cent vegades pitjor qu'En Maura? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

Després de retreure als socialistes que, tot i haver-se compromès a frenar la intervenció espanyola al nord d'Àfrica, Espanya continuava enviant tropes a Marroc, Alcover s'adreçava als lectors fent burla:

Resulta es paperot socialista tan governamental i tan ximple que acaba ab aquesta: 'S'únic consol que mos queda, es que no mos poren prohibir que pensem contra sa guerra' ¿E-hu veys com es socialistes fan de 'bons al·lots' per forsa? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

Al final de l'article, Alcover es confessava sorprès davant als seus lectors per la informació poc contrastada que sortia publicada al periòdic socialista. Ho expressava amb pregunta:

Pero ¿quina idea tenen des seus lectors es qui escriuen s'Obreretxo Balear? Les hi han de tenir per ben beneys i caps-closos per arrabarlos tal aufaus de mentides i calumnies sense cap ni peus!" ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 3).

- f) Interpel·lacions a l'adversari mitjançant frases exclamatives: al costat de les apel·lacions a l'adversari en forma de preguntes retòriques, de vegades, Alcover usava frases exclamatives. El text analitzat en té un exemple. Després de demanar evidències per demostrar que la Companyia de Jesús tenia empreses i que explotava les persones mancades de recursos econòmics, Alcover reptava l'articulista d'*El Obrero Balear* amb una frase exclamativa:

¡Hala! grans socialistetxos, feyslo quedar malament aquesta vegada an En Revenjoli! ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- g) Ironia: la ironia també és present en aquest text, concretament, quan es burla de l'home que havia descobert, segons *El Obrero Balear*, que Maura s'havia enriquit gràcies a la guerra de Marroc. Alcover el qualifica de llest, però just després afirmava que no havia aportat cap dada concreta sobre aquest enriquiment:

Ah i també diu s'Obrer Balear que'ara 'un francés' ha descubert qu'En Maura ab sa guerra de Melilla l'any 1909 'va vendre sa Nació', aixó es, Espanya. Veyau si hu deu esser llest aqueix francés. Lo que no diu s'Obreretxo Balear que n'hi donaren an En Maura d'Espanya ni per quant aná aquella venuda ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2-3).

- h) Reiteracions: la tendència a la reiteració és present també en aquest text. En la refutació de les acusacions contra els jesuïtes, emprava tres expressions per referir-se a "perjudicis dels jesuïtes cap als pobres": explotar, perjudicar i xuclar la sang:

... ¿que no sou capaços ¡o socialistetxos de s'Obrer Balear! de citarme'n cap de pobre ni desvalgut que s'hi siga campat malament ab sos jesuites, que's Jesuïtes l'hajen 'esplotat' ni perjudicat en res ni per res, ni que li hajen xuclada ni una gota de 'sanc'? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- i) Enumeració: pot apreciar-se quan, en la defensa que feia dels jesuïtes, Alcover exposava les activitats a les quals es dedicaven els membres de l'orde:

Veyam, socialistetxos baladrers ¿aont ni quant es Jesuites han esplotada cap 'industria', en no ser per il·lustrarse i santificarse a ells meteys i il·lustrar i santificar ets altres, escrivint llibres, estudiant, confessant, predicant, fent oració? ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

- j) Vocatius: en les apel·lacions als articulistes d'*El Obrero Balear*, feia servir diferents vocatius: "O republicans"; "Veyam, socialistetxos baladrers"; "¡O socialistetxos de s'Obrer Balear"; "¡Hala, grans socialistetxos!", etc.
- k) Parèmies: encara que en menor quantitat que en altres textos, també s'ha detectat la presència de parèmies: "fer alguna cosa sense cap ni peus" (fet de manera irracional); "xuclar la sang a algú" (prendre a algú tot quant té, fins i tot el més necessari); etc.
- l) Creativitat lingüística: un altre tret molt habitual en els textos alcoverians és la creativitat. Per exemple, per explicar que hi havia tensions entre els dirigents socialistes i els dirigents republicans de Palma, i que la Conjunció republicana-socialista passava per un moment d'incertesa després de les desavinences que s'havien posat de manifest en la darrera junta, usava les expressions "fluixejar els perns" i "no llaurar bé":

Se veu que's perns e-hi fluixegen fort devers Ciutat. Vaja, no llauren bé republicans i socialistes ni republicans ab republicans ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columnes 3-4).

Després de reproduir el comentari que des d'*El Obrero Balear* es feia sobre les disputes internes en la Conjunció republicana-socialista, Alcover es burlava dels republicans dient-los que havien rebut un cop provinent dels seus socis de coalició. S'hi referia amb l'expressió: "encivellar una oblada":

... i diu [l'article d'*El Obrero Balear*] que's 'va veure clarament que an es partit republicà de Palma li manca aquella disciplina qu'ha de posseir tot partit ben organiat.- Beveula vos, o republicans, an aqueixa oblada que's vostros compares socialistes, vos encivellen! ("¡O sa conjunció republicana-socialista!", *La Aurora*, 269, 4.11.1911, p. 2, columna 4).

4.4.12 Elements discursius en textos del Tipus 9

Sota l'etiqueta Tipus 9 s'inclouen els textos en què Alcover basava el seu raonament en la comparació de dos termes. L'article il·lustratiu d'aquesta manera d'argumentar és "Que consti", aparegut al número 416 de *La Aurora* el 12 de setembre de 1914. Alcover comentava que havia rebut crítiques perquè des de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, defensava obertament Alemanya i criticava França. Se'l reprenia tot al·legant que el seu posicionament podia posar en perill la neutralitat d'Espanya en la guerra. Alcover, en la seva rèplica, establia una comparació entre el que feia ell i el que feien altres periòdics amb una línia editorial posicionada a favor dels aliats. Es preguntava si aquesta postura aliadòfila no podia posar també en perill la neutralitat espanyola. Acabava l'article reafirmant-se en la seva defensa pública d'Alemanya i assegurant que les crítiques no el farien canviar de parer.

El text presenta aquests trets:

- a) Introducció amb síntesi: el text comença amb una presentació de la qüestió que és objecte de polèmica, sense reproducció de fragments del discurs de l'adversari. Alcover resumia què l'empenyia a escriure el text:

Bé recordaràn es nostros lectors es nostro gran laconisme, lo aixuts que èrem en so parlar de sa guerra, quant comensá, considerant que convenia una gran reserva a tothom sobre sa guerra, això ès, guardar cadascú per ell ses seues preferències per aquella nació o per aquella altra. Aqueixa reserva nostra no la practicà casi negú. S'escampà per tot Mallorca un esbart de notícies apassionadíssimes presentant es francesos com uns sentets que no havien romput un plat mai i ets alemanys com una tracalada de seuvatges (...). I aqueixes notícies corrien per tot i creaven una atmòsfera horrible d'apassionaments, mentides, injustícies i verí, que *La Aurora* va creure que en consciència no poria deixar passar, i per això alsà la veu a favor de sa veritat i de sa justícia. ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 3, columna 4).

- b) Estructura: introducció + argument principal: un cop presentat el tema, Alcover passava directament a la refutació. En aquest cas, el seu argument es basava en la comparació: apuntava que si la seva defensa d'Alemanya posava en perill la neutralitat d'Espanya en la Primera Guerra Mundial, de la mateixa manera, la defensa que altres periòdics feien de França podria posar en perill aquesta neutralitat:

Pero ara resulta que aqueixa campanya nostra no ès des gust de certs partidaris de França, an-e qui anava molt bé que s'escampassen ses mil calumnies i barbaridats contra Alemanya, i hu trobaven sa cosa més natural del mon, i ni els ocorria que això pogués esser contra sa neutralitat d'Espanya. Pero ara que senten *La Aurora*, que canta ses veritats tal i com les sent i caiga qui caiga; ara que *La Aurora* s'ha permès mostrar es caire alemany de ses coses, a la fi que oïdes ses dues parts, se puga fer sa sentència (...). Ara pretenen que sa conducta de *La Aurora* ès una violació de sa neutralitat d'Espanya, i mos han escrit cartes insultants... ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 3, columna 4).

- c) Reiteracions: torna a aparèixer la repetició d'una mateixa idea emprant diferents expressions més o menys sinònimes. Per il·lustrar-ho, es reproduïx un fragment en què, per dir que els alemanys eren considerats els agressors en la guerra, utilitzava "seuvatges", "criminals", "bandejats". Per referir-se als atacs que des de la premsa aliadòfila es llançaven contra Alemanya, usava "apassionaments", "mentides", "injustícies" i "verí":

S'escampà per tot Mallorca un esbart de notícies apassionadíssimes presentant es francesos com uns sentets que no havien romput un plat mai i ets alemanys com una tracalada de seuvatges, criminals i bandejats, i còme més criminal i bandejat de tots i culpable de tota sa guerra el Kaiser Guillem II. I aqueixes notícies corrien per tot i creaven una atmòsfera horrible d'apassionaments, mentides, injustícies i verí... ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 3, columna 4).

- d) Anàfora: en aquest text, s'observa que Alcover va recórrer a l'anàfora per exposar el seu argument principal. Va ajuntar una sèrie d'enunciats, començant cada vegada amb "ara"

Pero ara que senten *La Aurora*, que canta ses veritats tal i com les sent i caiga qui caiga; ara que *La Aurora* s'ha permès mostrar es caire alemany de ses coses, a la fi que oïdes ses dues parts, se puga fer sa sentència; ara que *La Aurora* s'és atansada a dir lo que hi ha an es Governants francesos i recordarlos es sens fi d'atrocitats i de crims que han comesos contra Deu, sa Relligió i l'Esglesia; ara pretenen que sa conducta de *La Aurora* ès una violació de sa neutralitat d'Espanya, i mos han escrit cartes insultants... ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 3, columna 4).

- e) Vocatius: l'ús de vocatius per adreçar-se a l'adversari també és present en aquest text encara que no s'hi percep tant el to burlesc emprat en altres textos ("socialistexos baladrers", "republicanexos", etc.):

Senyorets!, una mica més de paciència i de tolerancia! ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 3, columna 4)."

Això no va, senyors! ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 4, columna 1).

- f) Parèmies: no es troben tantes frases fetes com en altres textos, però se'n fa servir unes quantes: "no haver romput cap plat" (ser molt bona persona); "estar tot baves amb algú" (mostrar molta admiració cap a algú?); "treure cara per algú" (mostrar-se com a fiador d'algú); "tapar la boca a algú" (obligar algú a callar); "clar i llampant" (expressar-se sense reserves), etc.
- g) Creativitat lingüística: també apareixen mostres de creativitat en l'ús del llenguatge alcoverià encara que en menys quantitat que en altres textos i també de menys qualitat. Per exemple, per referir-se a un conjunt de notícies que circulaven per Mallorca, usava "un esbart de notícies", com si es tractés de coloms que volen:

S'escampà per tot Mallorca un esbart de notícies apassionadíssimes presentant es francesos com uns sentets ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 4, columna 1).

Per dir que Alcover, des de *La Aurora*, sempre escrivia el que pensava i que, per això, havia decidit explicar el seu punt de vista enmig de tanta propaganda en contra d'Alemanya, usava l'expressió "cantar veritats":

Pero ara que senten *La Aurora*, que canta veritats tal com les sent i caiga qui caiga... ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09, 1914, p. 4, columna 1).

- h) Interpel·lacions a l'adversari en forma de preguntes retòriques: en aquest text no és tan habitual com en d'altres. Només se n'hi ha trobat un exemple. Alcover preguntava per què els admiradors de França, de la qual en lloaven el paper com a garant de la llibertat, volien constrènyer la llibertat dels que no eren aliadòfils:

No'n mancaria d'altra que ni dins ca nostra poguéssim manifestar ses simpaties que sentim per uns des pobles beligerants! ¿No diuen que França representa sa llibertat? I no mos ne vol deixar per pensar diferent d'ella. ("Que consti!", *La Aurora*, 416, 12.09.1914, p. 4, columna 1).

4.4.13 Elements discursius en textos del Tipus 10

Els textos que s'han classificat sota l'etiqueta de Tipus 10 són aquells en què Alcover basava el seu raonament en el menysteniment de l'adversari. El canonge en el seu article al·legava que l'adversari no tenia cap autoritat per tractar el tema que era objecte de disputa. Negant l'autoritat de l'adversari, Alcover en realitat no refutava cap argument, però, com ja feia en els textos dels tipus 3, 4 i 5, soscavava la credibilitat del seu adversari.

Com a exemple il·lustratiu d'aquesta manera de raonar, s'ha triat el text "Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", aparegut al número 417 de *La Aurora* el 19 de setembre de 1914.

Es tracta de la resposta a un article publicat per Gabriel Alomar a *La Última Hora*. En aquest article, Alomar argumentava que era preferible la victòria dels aliats en la Primera Guerra Mundial, ja que França representava la civilització i la llibertat, mentre que Alemanya representava la barbàrie.

En la seva resposta, Alcover no rebatia la tesi d'Alomar sinó que es limitava a titllar-lo d'ignorant en qüestions relacionades amb Alemanya, al·legant que en desconeixia la llengua i la cultura.

Pel que fa als elements discursius, l'anàlisi del text permet inventariar aquests trets:

- a) Reproducció literal de parts del discurs de l'adversari: Alcover iniciava el text tot reproduint paraules clau del discurs d'Alomar:

Comensa per tractar de 'superficials' i de 'indoctes' es qui estàn per Alemanya. Es natural; com ell està seny a perdre per la França Revolucionaria ara dona per 'superficials' i per 'indoctes' es qui no estàn per ell (...). I dona una passa més Mestre Biel, i diu clar i llampant que amb aquesta guerra actual es 'barbaros', es seuvatges, ets incivilisats son... ets alemanys. ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

- b) Estructura: introducció + argument principal: immediatament després de la introducció, Alcover passava ja a l'argument principal. En aquest cas, la negació d'autoritat a Alomar per opinar sobre qüestions relacionades amb Alemanya. Alcover al·legava que Alomar no tenia prou coneixements per opinar sobre Alemanya:

Aquí si hi ha cap 'bàrbaro' serà en tot cas Mestre Biel, que comensa per no sebre qui son ets alemanys, comensa per no entendre-los. Per envestir un llibre o un periòdic alemanys, es negre l'embarassa a mestre Biel com a qualsevol porquer o femeter de Ciutat o de la Pagesia. ("Mestre

Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros"', *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columnes 2-3).

- c) Ironia: Alcover sovint recorria a la ironia per atacar l'adversari o per posar en dubte allò que havia dit. En aquest text ho feia, per exemple, per criticar el que ell considerava una actitud prepotent d'Alomar:

Mestre Biel és així: ¿vos permeteu pensar diferent d'ell? Idò just per això ja sou uns... 'superficials', uns 'indoctes', uns ignorants. Aquí no hi ha negú que sapia res més que Mestre Biel! ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros"', *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

- d) Parèmies: l'ús de parèmies és una constant en els textos alcoverians. En aquest article se'n troben força: "estar seny a perdre per algú" (estar enamorat extremadament); "entre cap i coll" (de manera molt abrupta?)¹²⁸; "ser un indocte de set soles" (ser molt inculte?)¹²⁹, etc.
- e) Reiteracions: la tendència a expressar una mateixa idea amb paraules o frases equivalents col·locades consecutivament també pot veure's en aquest text. Per exemple, per dir que Alomar considerava els alemanys com un poble gens cultivat emprava els adjectius "bàrbaros", que l'havia fet servir el mateix Alomar, "salvatges" i "incivilitzats":

I dona una passa més Mestre Biel, i diu clar i llampant que amb aquesta guerra actual es 'barbaros', es seuvatges, ets incivilisats son... ets alemanys." ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros"', *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

Per dir que Alomar expressava les seves opinions de manera categòrica, el canonge utilitzava tres unitats: "autocràticament", "autoritativament" i "pretenint infal·libilitat":

Mestre Biel s'enfila a sa seua càtedra, i allà defineix autocràticament, autoritativament, pretenint per ell una infal·libilitat com mai l'ha pretenduda l'Església Catòlica ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros"', *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

Un altre exemple molt clar de reiteració apareix quan Alcover assegurava que Alomar no tenia prou coneixements sobre Alemanya i, per tant, els seus atacs no tenien credibilitat. Per expressar que el seu rival està mancat d'aquests coneixements, va utilitzar fins a sis formes equivalents de manera consecutiva: "Per envestir un llibre o un periòdic alemanys, es negre l'embarassa"; "no els entén gota"; "ès tan ignorant que no pot envestir un llibre"; "ignora

¹²⁸ El DCVB defineix la parèmia "tenir una cosa entre cap i coll" com a "tenir una cosa quasi llesta". Aquest, però, no és el significat que li dona Alcover en el text "Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'". Més aviat, significa "de manera abrupta, sense delicadesa": "Sí, assegut Mestre Biel a sa seua catedra barrufetenca dona definicions còme veritats infal·libles, vos etziba entre cap i coll un anatema de 'superficials' i de 'indoctes' que fa venir pell de gallina." ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros"', *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

¹²⁹ Alcover, tot parafrasejant una part de l'article d'Alomar en què titllava d'indoctes els partidaris d'Alemanya en la Gran Guerra, el qualificava d'"indocte de set soles", en comptes d'emprar la locució habitual, que és "ignorant de set soles".

completament qui són ets alemanys"; "¿Què en coneix d'Alemania Mestre Biel Alomar? Absolutament res" i "ignora completament s'estat social, econòmic, literari, artístic i científic."

Per investir un llibre o un periòdic alemanys, es negre l'embarassa a Mestre Biel com a qualsevol porquer o femeter de Ciutat o de la Pagesia. Es mesquinet no els entén gota an ets alemanys (...). I si Mestre Biel és tan ignorant que no pot investir un llibre ni un trist periòdic en alemany (...). Sí, Mestre Biel ignora completament qui són ets alemanys! ¿Què en coneix d'Alemania Mestre Biel Alomar? Absolutament res. Mestre Biel ignora completament s'estat social, econòmic, literari, artístic i científic d'Alemania ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columnes 2-3).

- f) Interpel·lació al lector mitjançant preguntes retòriques: al llarg del text, Alcover s'adreçava diverses vegades als lectors, tot cercant-ne la complicitat:

I ¿com demostra Mestre Biel que ets alemanys son tot allò i es francesos tot això? Ah? Mestre Biel no demostra res mai de lo que diu; no'n dona cap prova de tot quant diu. ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

I si Mestre Biel és tan ignorant que no pot investir un llibre ni un trist periòdic en alemany, ¿com s'atansa ell a tractar de 'barbaros' ets alemanys? Sí, Mestre Biel ignora completament qui son ets alemanys! ¿Què en coneix d'Alemania Mestre Biel Alomar? Absolutament res. ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 3).

- g) Creativitat lingüística: una vegada més es troben descripcions o comparacions molt expressives. Per exemple, per dir que allò que deia Alomar com a professor era pervers, digne d'oprobri, descrivia la seva càtedra com a "barrufetenca", o sigui "posseïda pel dimoni":

Sí, assegut Mestre Biel a sa seua catedra barrufetenca dona definicions còme veritats infal·libles, vos etziba entre cap i coll un anatema de 'superficials' i de 'indoctes' que fa venir pell de gallina. ("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 2).

Mentre Alcover negava l'autoritat d'Alomar per opinar sobre Alemanya, afirmava que el polític republicà mai no hi havia estat. Afegia que, encara que hi hagués estat, no hauria pogut aprendre res a causa del seu desconeixement de la llengua. Descrivia la futilitat d'una hipotètica estada a Alemanya d'Alomar amb aquests termes:

No és estat mai a Alemanya; i maldament en fos passat, bon paper e-hi hauria fet sense entendre brot d'alemany. Seria estat com que passat un beneit amb un billet dins s'oreia.

("Mestre Biel Alomar decreta que ets alemanys son es 'bárbaros'", *La Aurora*, 417, 19.09.1914 p. 1, columna 3).

L'anàlisi del conjunt de textos polèmics d'Alcover permet arribar a la conclusió que emprava una sèrie de recursos discursius -interpel·lacions a l'adversari o al lector, reproducció literal de parts del discurs de l'adversari, reiteracions, vocatius, etc.- que anava repetint en major o menor mesura, independentment de la tipologia a la qual pertanyessin aquests textos -respostes al que algú havia dit o escrit (Tipus A), atacs contra persones o col·lectius (Tipus B), propaganda (Tipus C), argumentacions basades a plantejar la causa i l'efecte (Tipus 1), etc.-; per tant, es constata que no hi ha una correspondència entre tipologia i ús de determinats recursos, i que allò que marcava la diferència entre uns escrits i uns altres era la tipologia.

Capítol 5

Aspectes lingüístics

5.1 Presentació

Per descriure els recursos lingüístics que Alcover utilitzà en els articles de caràcter polèmic de *La Aurora*, s'han seleccionat diversos textos. En aquesta tria s'han tingut en compte els criteris següents:

1. Criteri numèric: s'han triat tres textos de *La Aurora* corresponents a cadascun dels anys de publicació, començant per 1910. De l'any 1915, però, tan sols se n'ha agafat un, ja que la intervenció d'Alcover en el setmanari es va limitar als dos primers mesos de l'any. A partir del març, va romandre apartat de *La Aurora* per motius de salut i per dedicar-se de manera interina al govern de la diòcesi de Mallorca després de la mort del bisbe Campins. El total de textos seleccionats, doncs, és de 19.
2. Criteri de representativitat: preferiblement s'han seleccionat textos extensos i representatius lingüísticament per tal de poder fer-ne una descripció acurada.
3. Criteri de varietat temàtica: els textos són de temàtiques diverses: la Setmana Tràgica, el paper de l'Església catòlica en la persecució de protestants, la política colonial de les potències europees, etc.

La taula següent mostra el resultat d'aquesta selecció. Al costat de cada text s'adjunta un número de referència que permetrà indicar a quin text pertanyen els exemples que s'usen en l'anàlisi. A sota, a més, s'inclou una síntesi del contingut de cadascun dels textos seleccionats.

Data	Exemplar	Títol	Referència
12.03.1910	Núm. 182	P'En Jiménez Moya	1
Rèplica a un article de Manuel Jiménez Moya a <i>La Justicia</i> en què aquest defensava que en les eleccions al parlament britànic els liberals havien obtingut un bon resultat.			
11.06.1910	Núm. 195	Batussa	2
Sèrie de textos adreçats a <i>La Justicia</i> , en els quals s'aborden diferents qüestions: atemptats de Madrid del 23 de maig de 1910, credibilitat del dirigent socialista, García Cortés; vincle entre republicanisme i anticlericalisme; rellevància de Nicolás María Rivero dins la Primera República; integritat moral de papes com Joan X, Climent V, Benet XIII, etc.; avalots de Lluçmajor arran de l'esclat de la Revolució de Setembre de 1868; matança d'hugonots de 1572 a França, etc.			
27.08.1910	Núm. 206	Matalofades	3
Sèrie de rèpliques a articles apareguts a <i>El Ideal</i> i a <i>El Obrero Balear</i> . Tracta diversos temes: relacions diplomàtiques entre el Vaticà i l'Estat Espanyol, proposta d'homenatge al president Canalejas per part de regidors liberals de l'Ajuntament de Palma, l'emigració cap a Amèrica, abusos sexuals en escoles catòliques, vinculació entre escoles laiques i Setmana Tràgica, versemblança del Gènesi, connivència de l'Església amb el Partit Conservador, etc.			
4.02.1911	Núm. 230	Pinyes	4
Article en què tracta diferents qüestions de l'actualitat del moment: una convocatòria de vaga convocada a Biscaia pel PSOE, visita d'Alejandro Lerroux a Cuba, rèplica a unes declaracions de Joan Sol i Ortega, afusellament d'un grup d'anarquistes japonesos, vaga dels carreters i carregadors de Barcelona, aldarulls arran de la visita de Manuel Jiménez Moya al poble de Petra, suposada apropiació indeguda per part d'Alejandro Lerroux de diners destinats a vaguistes, gestió dels ajuntaments de Barcelona i València per polítics republicans, etc.			
22.07.1911	Núm. 254	Sola	5
Violència dels vaguistes contra la policia, postura dels líders republicans i socialistes davant els actes de violència dels vaguistes, batussa entre republicans radicals i carlins a Barcelona, presumpta depuració de monàrquics portuguesos, controvèrsia amb <i>El Ideal</i> sobre el Congrés Eucarístic de Palma, polèmica amb Antoni M. Alsina sobre l'existència de Déu, disputes entre dirigents republicans mallorquins, etc.			

4.11.1911	N. 269	Blat d'ase	6
Assassinats de funcionaris judicials a Cullera, feblesa d' <i>El Ideal</i> , defensa del vicari de Mancor de la Vall, controvèrsia amb la Caixa Rural sobre una compra de figues, tensió social a França, posició dels socialistes espanyols, francesos i italians davant les campanyes militars a Marroc i Líbia; desavinences entre dirigents de la Conjunció Republicano-Socialista, polèmica sobre crims perpetrats per la Santa Inquisició, etc.			
2.03.1912	N. 286	Ciboll	7
Postura de l'Església davant el carnaval, crisi interna al Partit Republicà Radical, sentència judicial sobre la confiscació del patrimoni de Ferrer i Guàrdia, èxit electoral del partit socialista a Alemanya, penes de presó a Anglaterra per a persones que posen en dubte la Bíblia, paper del cristianisme en l'abolició de l'esclavitud, posició del Comte d'Espanya durant el regnat de Ferran VII, etc.			
2.08.1912	N. 309	Ablanida	8
Origen de la fortuna d'Alejandro Lerroux, defensa dels papes Alexandre VI i Innocenci X, notícia de la publicació d'un nou periòdic d'esquerres, <i>La Escoba</i> ; atacs al periòdic <i>El Rayo</i> , condemna de l'anarquisme, conferència d'Anezaki Mosaha en què defensa el catolicisme, retret a <i>La Veu de Catalunya</i> per no haver citat <i>La Aurora</i> en la reproducció de l'entrevista entre Frederic Mistral i Mossèn Alcover, controvèrsia generada per la postura del bisbe de Barcelona davant els aldarulls en un míting republicà a Granollers, etc.			
7.12.1912	N. 326	Perxades	9
Responsabilitat de socialistes i republicans radicals en l'assassinat de Canalejas, controvèrsia generada per la partida pressupostària que l'Ajuntament de Manacor va destinar a convents i a celebracions religioses, al·legat contra l'escola mixta, agressió d'un frare de Palma a un alumne, frau comès per les monges d'Algaida, necessitat d'endurir les penes contra els que difonen l'ideari revolucionari i contra els que assassinen per raons polítiques, etc.			
1.03.1913	Núm. 338	Esclafits (En aquest número comunica que aplicarà les Normes Ortogràfiques).	10
Acceptació de les Normes Ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans, resposta a <i>El Obrero Balear</i> sobre el paper dels frares en la societat, defensa de la intervenció militar espanyola al nord d'Àfrica, la república de Mèxic com a exemple que república no equival a progrés, necessitat de prohibir les corregudes de bous, etc.			

8.11.1913	Núm. 377	Ventim	11
Acumulació de patrimoni per part de líders socialistes, el Partit Conservador i la millora de les condicions laborals dels obrers a Espanya, disputa entre els republicans autònoms i els reformistes, pena de presó per al director de <i>La Aurora Social</i> , etc.			
13.12.1913	Núm. 382	Ventim	12
Dificultats econòmiques d' <i>El Rayo</i> , resposta a Gabriel Alomar que afirmava que el Partit Conservador estava a punt de desaparèixer, sindicalistes anarquistes demanant el vot pel Partit Liberal en les propassades eleccions municipals, crida a l'Església a acurçar les diferències socials, ja que propicien l'auge del socialisme, etc.			
24.01.1914	Núm. 388	Ventim/Recapte	13
Tensió creixent entre França i Alemanya, despesa dels països europeus en armament, crítica al centralisme madrileny i defensa de la Mancomunitat de Catalunya, rèplica a un article de Gabriel Alomar contra el clericalisme, increment del catolicisme a Anglaterra, donatiu de l'emperador Guillem II als catòlics alemanys de Bèlgica per poder construir una església, crisi dins l'anglicanisme, el laïcisme dels partits polítics francesos, etc.			
2.05.1914	Núm. 397	Ventim/Bescuit	14
Defensa de les escoles religioses i atac a les escoles laiques, Guerra de Marroc, partida pressupostària que l'Estat dedica a l'Església, manteniment de la pràctica religiosa per part dels ciutadans emigrats a Amèrica, rèplica a un article d' <i>El Pueblo de Andratx</i> sobre la Revolució Francesa, resposta a una crítica de Gabriel Alomar cap als escoltes mallorquins, etc.			
21.11.1914	Núm. 426	Ventim/Recapte/Una mica de bescuit	15
Refutació de l'article "La negra historia de los Benedictos", publicat a <i>El Obrero Balear</i> ; atac a Émile Zola, comentari sobre la situació de l'Església catòlica a Mèxic, reflexió sobre quin dels líders europeus en guerra afavoria més el luteranisme, notícia sobre accions contra els cristians per part de Turquia, defensa del cristianisme del kàiser Guillem II, petició de suport a les potències centrals durant la Primera Guerra Mundial, etc.			
13.02.1915	Núm. 438	Ventim/Recapte/Bescuit	16
Refutació d'un article de 'Pablo' publicat per <i>El Pueblo</i> . S'hi tracten diverses qüestions: germanofília de la dreta espanyola durant la Primera Guerra Mundial, incapacitat de dur a la pràctica el cristianisme autèntic, saqueig de Roma per part de les tropes de Carles V el 1527, matança d'hugonots per part de catòlics la Nit de Sant Bartomeu de 1572, etc.			

12.02.1916	Núm. 490	Un mot per Mestre Biel Alomar	17
Refutació d'un article de Gabriel Alomar a <i>La Campana de Gràcia</i> en el qual s'atacava Fèlix Sardà Salvany.			
1.07.1916	Núm. 510	Parlem-ne de nacionalisme	18
Exposició dels fonaments del nacionalisme que defensava Alcover.			
4.11.1916	Núm. 528	Articles diversos	19
Protesta per l'ocupació italiana de l'ambaixada austríaca al Vaticà, defensa de la mediació del Papa per aconseguir la llibertat de presoners de guerra, atac a la premsa d'esquerreres que titlla el Papa de germanòfil, etc.			

Tot seguit es presenten els fenòmens més remarcables que es detecten en les grafies, la fonètica, la morfologia, la sintaxi i el lèxic. Al costat dels exemples, entre parèntesis, apareixen tres xifres que indiquen d'on s'han extret: la primera xifra és el número del text (1 a 19), la segona correspon al número de la columna (cada pàgina de *La Aurora* està dividida en quatre columnes, per tant, aquesta xifra oscil·la entre l'1 i el 16; i la tercera xifra es refereix al paràgraf. Així doncs, (3, 6, par. 4) significa que l'exemple s'ha extret del text número 3, de la columna 6 (així doncs, de la pàgina 2 si es té en compte que cada pàgina del setmanari inclou quatre columnes) i del quart paràgraf d'aquesta columna.

S'observa que a partir de l'1 març de 1913 -que correspon al número 338 i que en aquest estudi s'ha etiquetat com a *Text 10*- es produeix un canvi en una sèrie de convencions ortogràfiques. Aquest canvi és la conseqüència de l'aprovació de les *Normes Ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans. *La Aurora* en aquest mateix número fa un comunicat explicitant que "amb molt de gust accepta aquestes Normes en lo que tenen aplicació an es catalá de Mallorca, i escriurá segons s'esperit d'elles aquells fenòmens fonètics que no entren dins es catalá literari, pel qual l'*Institut d'Estudis Catalans* ha dictades aqueixes Normes." (*La Aurora*, 338, 1.03.1913, p. 3, col. 4). Concretament, les noves convencions que s'apliquen als textos de *La Aurora* són:

- 1) l'ús dels guionets per separar el verb del pronom en posició enclítica (*ferne* passa a *fer-ne*);
- 2) l'ús de *amb* en comptes de *ab*, que era la forma emprada fins al març de 1913;
- 3) en els diftongs, la semivocal deixa de representar-se amb la grafia *y* i esdevé sempre *i* (*deim* en comptes de *deym*);
- 4) la iodització deixa de representar-se amb *y* i passa a representar-se amb *i* (*parei* en comptes de *parey*);
- 5) certa regularització en l'ús de la ce trencada, que pràcticament no s'usava abans del març de 1913 (*faça* en comptes de *fassa*). De tota manera, aquesta regularització no s'arriba a consolidar.
- 6) abandó de l'alternança *des/d'es* en favor de la contracció: *un des brams barrufetencs des seu company* (14, 1, par. 1).

7) es deixen d'indicar gràficament les elisions (*que un periòdic, que es socialisme, que han afinades, per sa nostra desgràcia, contra es frares, etc.*, en comptes de *res més desenfreit qu'un escandalós públic, com veuen que's processats, ses arrieses qu'han fetes, pe'sa canallada, contra's monárquics*);

8) desaparició de la grafia *y* per representar la conjunció copulativa. Fins al març de 1913 *y* coexistia amb *i*;

9) uns mesos més endavant, a partir del gener de 1914, s'observa que es comença a emprar l'accentuació diacrítica en la tercera persona del singular de present de verb *ser*, tot i que amb l'accent greu¹³⁰: *¿Com és que es Puput no sortí dissapte?* (388, 24.01.1914, p.1, col. 3, par. 7).

5.2 Les grafies i els signes ortogràfics

En aquest apartat no es pretén d'inventariar totes les grafies i els signes ortogràfics que va usar Alcover durant els anys que va estar al capdavant de *La Aurora* perquè la majoria coincideixen amb els que s'usen actualment. L'inventari que es presenta tot seguit inclou, per tant, només els aspectes que presenten algun tipus de variació respecte de la normativa vigent.

5.2.1 La vocal neutra

S'observa una alternança arbitrària entre *a* i *e* en la representació de la vocal neutra, especialment en els números anteriors al març de 1913:

Assessins (4, 13, par. 2), però *assassins* (4, 13, par. 2).

Aubarcoc: *an aqueys aubarcocs d'anticlericals* (8, 1, par. 1), però *aubercoc*: *gran aubercoc de Pauetxo* (16, 5, par. 2).

Condamnaren: *sa pena an-e que els tribunals els-e condamnaren* (9, 3, par. 1), i en el mateix paràgraf *condemná*: *condemná a mort aquells cinc reus* (9, 3, par. 1).

Demunt: *sensa que may li poguessen posar sa llengo demunt per això* (8, 5, par. 4), però *damunt*: *damunt lo que han dit i escrit es pares de sa moderna impiedat* (17, 1, par. 3).

¹³⁰ En els números anteriors al gener de 1914, Alcover usava la forma accentuada *és* tan sols en les oracions en què el verb *ser* era auxiliar: *Això és estat es tema d'un sermó d'aquell Monsenyor Benson* (382, 12.12.1913, p. 3, col. 2, par. 9). La forma copulativa del verb restava sense accent: *'Igualdat de bens per totom', prediquen es caporals socialistes; pero de lo que més se cuiden es d'omplir-se bè ses butxaques* (382, 12.12.1913, p. 3, col. 4, par. 4).

Derreres: d'aquestes eleccions derreres (1, 2, par. 3), però *darreres*: va donar ses darreres disposicions (16, 3, par. 2).

Efecte: quin efecte no ha de fer a un qui recorda lo que feren es lerrouxistes (1, 4, par. 7), i poc després, *afecte*: ¿quin afecte no li ha de fer? (1, 5, par. 1).

Meteix: aquell meteix dia (8, 4, par. 1), però *mateix*: les paraules no tenen el mateix sentit (9, 5, par. 3).

Metjencaveu: no sabieu governar lo que dúyeu entre mans ni que vos metjencaveu (3, 2, par. 1), però *matgenca*: perdonau-lo! que no sap lo que es matgenca (17, 7, par. 2).

Palatje: era ben be des vostro palatje i se colgava ab so metex llum que voltros (2, 2, par. 2), però *pelatje*: aquest senyor es un republicà de pelatje readical (3, 1, par. 3).

Paraules, en la formació del plural: les paraules qu'En Lerroux posá a un d'es seus manifestos (1, 3, par. 4), però *paraulas*: ab ses paraulas d'en Jiménez Moya (1, 4, par. 2).

Sauvatje: més sauvatje, més criminal (4, 4, par. 1), i poc després, *seuvatge*: es horrible, seuvatge, aborronador (6, 1, par. 3).

Sensa: sensa res (8, 3, par. 3), però *sense*: sense barrera (11, 1, par. 3).

Setmanas i *setmanes* (en la formació del plural) apareixia contigu: *heu estat* setmanas i més setmanes en vaga (4, 1, par. 2).

Socialistas (en la formació del plural): *casi tots es* socialistas que caplleven per aquí (1, 5, par. 6), però *socialistes*: socialistes i *anarquistes* (1, 5, par. 6).

Traballador: diu també que's jovent traballador (5, 10, par. 5), però *trebaiador*: emblanquinau es trebaiadors (10, 5, par. 3).

5.2.2 La conjunció copulativa i

En els primers números en què el català passà a ser la llengua dels textos polèmics, la conjunció *i* apareixia escrita de manera *i* o *y*:

murta y *llevor* (1, 4, par. 1).

y *lo que Justicia digué* (1, 4, par. 6).

En algun fragment, fins i tot s'observa l'ús de totes dues grafies pràcticament de manera contigua:

Tractantse de monjes, frares i capellans, no's fan gens de consciència aquets periódics de mentir y calumniar (2, 4, par. 1).

De tota manera, ben aviat encara dins l'any 1910 es descartà la forma y i s'optà per la grafia i:

no s'engrandex l'Espanya perseguint frares i monges, ni ab guitzeries i toxarrudeses (3, 3, par. 3).

5.2.3 La semivocal i

La semivocal i es representava amb y en tots els textos anteriors al març de 1913:

Ayre [aire]: *es molt esposat anar pe' s'ayre* (8, 3, par. 3).

Avuy [avui]: *així com avuy fan costat a n-es 'lliberals', demá en farán a n-es 'unionistes'* (1, 2, par. 2).

Buyda [buida]: *buyda de tota Autoritat Municipal* (6, 1, par. 2).

Boyrosos [boirosos]: *ab aquests punts boyrosos d'història esglesiástica* (2, 8, par. 1).

Gayre [gaire]: *No fa gayre que succeí* (2, 4, par. 2).

May [mai]: *si voltros arribàveu may a entrar* (9, 5, par. 8).

També s'usava y per representar la semivocal dels diftongs creixents:

Creya [creia]: *creya que Na Lucrecia s'estimava mes aqueix que no ell* (8, 3, par. 2).

Deya [deia]: *deya que ses armes* (5, 3, par. 2).

Feya [feia]: *feya setmanes que capllevava per Madrit* (2, 1, par. 2).

Veya [veia]: *no hu veyá que no li bastaven* (6, 4, par. 1).

A partir del març de 1913, la semivocal deixà de representar-se amb *y* en tots els contextos i esdevingué sempre *i*:

Llei: *están exceptuats per sa llei* (10, 2, par. 5).

Deim: *i deim que hu saben* (10, 1, par. 2).

Gaire: *No es gaire d'admirar* (12, 11, par. 3).

Feien: *les feien morir* (14, 3, par. 3).

Deia: *en deia ses mil llàstimes* (15, 11, par. 15).

5.2.4 Els accents

S'observa molta vacil·lació en l'ús dels accents. Ben segur, aquest fet estava motivat per qüestions tècniques d'impremta més que no pas per dubtes d'Alcover. De fet, al punt 18 de les *Normes ortogràfiques*, subscrietes pel mateix Alcover, s'apuntava que "quan, per les regles d'accentuació calgui accentuar gràficament una *a*, una *e* oberta o una *o* oberta, s'emplejarà l'accent greu; en els altres casos, s'emplejarà l'accent agut". (p. 12). Per tant, aquesta aleatorietat en l'ús dels accents aguts i greus, si més no a partir de 1913, devia respondre a qüestions tècniques.

Tot seguit se n'exposen uns quants exemples: el mot *periòdic* apareixia en una mateixa columna escrit amb l'accent agut i amb l'accent tancat:

periòdic (1, 1, par. 1); *periòdic* (1, 1, par. 4).

El mateix passava amb el pronom *això*:

axó (1, 1, par. 3); *axò* (1, 1, par. 5).

I amb el pronom interrogatiu *què*:

¿Qué en diu s'Obreretxo (15, 3, par. 3); *I d'En Benet XIV ¿què* en diu es gran cap-clos de s'Obreretxo? (15, 3, par. 4).

Una alternança semblant té lloc en els mots *repòs*, *allò* i *terròs*, que en un mateix paràgraf apareixien d'aquesta manera: el primer amb accent greu, el segon, sense accent i el tercer, amb accent agut:

No té un dia de repòs; es allo de travalar a cada passa i plomar-se es genoís i trobar un calápet devall cada terrós (13, 2, par. 4).

Pel que fa a la lletra *a*, es constata que sempre s'emprava l'accent agut:

Allá [allà]: *Després agafen es capellans d'allá* (15, 7, par. 3).

Presentá [presentà]: *se presentá aquest senyor com una víctima* (1, 1, par. 1).

Rábia [ràbia]: *sa rábia que té de noltros* (2, 1, par. 1).

Retgirá [regirà]: *retgirá tots es qui li anaven darrera* (8, 4, par. 1).

Treurán [trauran]: *treurán més ventatjes per Irlanda* (1, 2, par. 2).

No obstant això, a partir del febrer de 1915, s'observa una certa regularització en l'ús dels accents aguts i greus, d'acord amb la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans, de manera que la tendència és a usar l'accent greu per a la *a*:

Ànima: *una bona ànima sollerica* (16, 1, par. 2).

Atànyer: *atànyer es seu fi* (17, 3, par. 2).

Envià: *mos envià es nombres de El Pueblo* (16, 1, par. 2).

Llàstima: *Quina llàstima* (19, 2, par. 2).

Per a la *e* oberta:

Polèmica: *el Govern no aturà tal polèmica* (19, 1, par. 3).

Per a la vocal neutra:

Après: *heu après aquest sistema* (16, 2, par. 1).

Francès: *un pobre pare de familia francès* (19, 2, par. 4).

I per a la *o* oberta:

Això: Perquè hi ha això (16, 1, par. 3).

Còrpora: manà que sa seua còrpora (16, 4, par. 2).

I l'accent agut, per a les vocals tancades:

Pogués: no se pogués practicar (16, 2, par. 1).

Duptós [dubtós]: no ès gens duptós (16, 3, par. 1).

De tota manera, aquestes formes conviuen encara amb paraules accentuades que no segueixen la norma d'accents aguts i greus: *per aixó (16, 4, par. 1); francés (16, 5, par. 1); castellá (18, 6, par. 4).*

Pel que fa a l'accentuació dels mots aguts, plans o esdrúixols, a *La Aurora*, sí que va plasmar-se a la normativa de l'IEC d'aleshores. Cal tenir en compte que les *Normes* de 1913 preveïen que calia accentuar "els oxítons acabats en vocal tònica seguida d'una *s* o d'una *n*" i que s'havien d'accentuar els paroxítons de més de dues síl·labes en els quals la vocal tònica és una *i* o una *u* seguides de vocal." (p. 12): *estàn* (16, 3, par. 2); *pero* (16, 5, par. 2); *bisties* (17, 3, par. 5); *artilleria* (17, 4, par. 1); *sabrien* (18, 3, par. 1); *literaria* (18, 4, par. 1); *Austria* (19, 5, par. 3), etc.

5.2.5 La g i j

S'usa indistintament *g* i *j* per representar el so fricatiu prepalatal sonor [ʒ] fins al març de 1913:

brutetjen (6, 4, par. 3); *diumenje* (5, 11, par. 1); *estranjeres* (6, 2, par. 4); *hajen* (6, 4, par. 1); *llinatje* (5, 10, par. 4); *menjen* (5, 5, par. 4); *metjes* (6, 3, par. 2) però *metges* (8, 4, par. 1); *palatje* (2, 2, par. 2); *penjin* (6, 7, par. 2); *retjidor* (3, 3, par. 5); *vejen* (5, 10, par. 3); *ventatjes* (1, 2, par. 2); *sauvatje* (4, 4, par. 1) però *seuvatge* (6, 1, par. 3).

A partir del març de 1913, aquesta alternança desapareix, i davant de *e* i de *i* s'usa la grafia *g* com a norma general: *dirigida* (19, 3 par. 5); *extranger* (16, 4, par. 2); *formatge* (13, 4, par. 6); *hagen* (11, 13, par. 10); *heretges* (13, 3, par. 6); *heretgies* (13, 14, par. 5); *lletgir* (19, 5, par. 4); *manetgen* (11, 14, par. 3); *personatge* (15, 2, par. 3); *prestigi* (10, 2, par. 4); *retgidors* (18, 3, par. 2); *seuvatge* (10, 4, par. 4).

5.2.6 La iodització

Durant els primers anys que Alcover dirigia *La Aurora*, s'usava la grafia *y* per representar la iodització: *cabeys* [cabells] (5, 3, par. 2); *embuys* [embulls] (5, 5, par. 1); *enfilays* [enfilalls] (5, 5, par. 1); *fiy* [fill]: *Ferrán VII no arribava a tenir cap fiy* (7, 7, par. 2); *micoya* [micolla]: *N'haurem de donar una micoya an es paperots* *El Ideal*, s'Injusticia (5, 1, par. 1); *repussay* [repussall] (5, 5, par. 4); *tayar* [tallar] (2, 1, par. 1); *vuy* [vull] (9, 2, par. 1).

A partir del març de 1913, aquesta *y* se substituï per *i*: *parei* [parell]: *un parei de milions* (14, 1, par. 1); *trebaiá* [treballà] (11, 14, par. 7); *vei* [vell]: *no duen es vestit gens vei ni gaire call per ses mans* (11, 14, par. 4).

5.2.7 La ela geminada

El so lateral alveolar llarg [l:] es representava amb quatre grafies diferents: *ll*, *tl*, *li* i *l·l*:

Apellen [apel·len]: *Son ses plasseres i dones de portal bax qu'apellen, per discutir, a n-aquestes raons tan foradades* (2, 5, par. 3).

Atlotes [al·lotes]: *per agradar a ses atlotes* (2, 1, par. 2).

Cetla [cel·la]: *dins una cetla havien trobades enyes de bauxes horribles* (2, 4, par. 2).

Coletgir [col·legir]: *Per coletgir quina justícia i quines lleys poríem esperar de sa República, basta girar ets uys a France i a Portugal* (5, 3, par. 3).

Rul·lons [rutllons]: *pe'ses compres qu'ha fetes de figues rul·lons* (6, 5, par. 3).

Mel·les [ametlles]: *amos de ses mel·les* (16, 4, par. 2).

Il·legislable: *un dret sagrat, il·legislable* (13, 4, par. 4).

5.2.8 El so africac postalveolar sord [tʃ] a final de mot

A final de mot, el so africac postalveolar sord [tʃ] es representa amb el dígraf *-tx* fins a mitjan 1911:

Botx [boig]: *se comprén massa que tracteu de presentarlo com un pobre botx* (2, 2, par. 2).

Enutx [enuig]: *per enveja o per enutx* (3, 10, par. 5).

Futx [fuig]: *En fogirien de voltros, socialistes, com el dimoni futx de la creu* (4, 1 par. 2).

Lletx [lleig]: *lo més injust i lo més lletx* (7, 5, par. 2).

Matx [maig]: *dia 23 de matx* (2, 1, par. 2).

Mitx [mig]: *mitx any enrera* (8, 1, par. 2).

Ratx [raig]: *vos han enviat es ratx de mentides que posau de Sineu; vos han emblanquinats.* (4, 7, par. 1).

A partir, però, del text 5, o sigui, del juliol de 1911, la tendència és a usar el dígraf -ig:

maig en comptes de *matx*: *Es maig qu'ha fet s'epidemia* (5, 3, par. 2)¹³¹.

mig en comptes de *mitx*: *caygués's mig de sa plassa* (6, 1, par. 2); *los deixen an es mig des carrer* (15, 7, par. 6).

raig en comptes de *ratx*: *n'haurem de donar un raig* (6, 1, par. 1).

saqueig de Roma (16, 2, par. 3).

5.2.9 El so fricatiu prepalatal sord [ʃ]

Entre vocals o a final de mot, el so fricatiu prepalatal sord [ʃ] es representava inicialment sense marcar la segregació de la iod:

aquexa (1, 1, par. 8).

axí (1, 2, par. 2).

axó (1, 1, par. 3).

dexeble (2, 2, par. 2).

metex (1, 1, par. 4).

moxos (2, 7, par. 1).

seguexen (1, 3, par. 4).

unexen (4, 2, par. 3).

¹³¹ Encara que el modisme és *fer matx* (fer destrossa).

A partir del text 6, o sigui, a final de 1911, ja aparegué el dígraf *ix* per representar aquest so: *així* (6, 2, par. 3); *això* (6, 1, par. 3); *aqueix* (6, 4, par. 2); *deixat* (6, 2, par. 5); *fluixets* (6, 2, par. 4).

5.2.10 Representació de la preposició *an*

Abans del juliol de 1911, quan *an* precedia una vocal, s'emprava indistintament el guionet i l'apòstrof per adjuntar la *ena* de la preposició *an* a la vocal posterior:

¿Que contesta a n-aixó En Jiménez Moya? (1, 1, par. 6).

a n'es qui'l seguexen (1, 3, par. 4).

no l'anomena a n'En Lerroux (1, 3, par. 5).

aquí l'esperam a n-el gran Biel (3, 3, par. 5).

allò va fer poca gràcia a n-En J. Moya (4, 4, par. 2).

Però a partir del juliol de 1911, Alcover va optar per escriure la preposició de manera aglutinada, sense apòstrof ni guió:

fer sa fel an es carlistes (5, 2, par. 3).

pegarem an ets anticlericals (6, 4, par. 1).

N'hauem d'arrambar una mica an aqueixes bresques d'anticlericals (7, 1, par. 1).

¿Que volíeu qu'aquells Vicaris e-hi enviassen la gent an aquells balls del dimoni? (7, 1, par. 2).

Diu s'Obreretxo Balear que an En Benet X l'elegí "un Arxipreste moribund amb un punyal clavat a sa gargamella" (15, 1, par. 1).

5.2.11 La preposició *per*

La preposició *per* solia perdre la *r* final davant de *s*, com a reflex de la pronúncia habitual. Aquesta pèrdua es marcava amb un apòstrof:

Se'n merex una En Jiménez Moya pe' s'in-Justícia (2, 1, par. 1).

quin bé es axó pe' sa idea republicana (2, 4, par. 1).

es qui's destexinen pe' sa classe trabayadora (3, 5, par. 1).

pe' s'honradesa i dignidat des pobles (3, 8, par. 3).

pe' sa por (4, 6, par. 2).

es molt esposat anar pe' s'ayre (8, 3, par. 3).

Quan la preposició *per* precedia un article masculí singular, s'optava per representar-ho d'aquesta manera: *p'es* i, ocasionalment, *p'el*:

cridats p'es tribunal (3, 6, par. 2).

p'es vostro mal cap (4, 1, par. 2).

se passá p'es cap (8, 3, par. 3).

p'es nàufregs sabem que duien bandera austriaca (18, 3, par. 13).

seguir endavant p'el camí que ha pres (19, 2, par. 1).

Ocasionalment, també s'optava per aquesta forma davant de la preposició *en* o davant de l'article personal masculí:

tiren p'en terra (3, 6, par. 1).

n'hi haurà també p'En Jiménez Moya (3, 1, par. 1).

5.2.12 La preposició de

S'observa que la preposició *de*, seguida dels articles masculí singular i plural, apareix escrita de diferents maneres:

Des (singular): *de sa cultura i des benestar des pobles* (3, 1, par. 4).

Des (plural) *N'Azcarate, un des caps-pares de sa República* (3, 1, par. 4).

Dets (plural seguit de vocal): *veis sa busca dins ets uis dets altres* (10, 5, par. 3).

De tota manera, aquesta contracció no es feia sistemàticament i sovint s'opta per l'apostrofació:

D'es (singular): *com se coa d'es mox* (5, 5, par. 2).

D'es (plural): *d'es vaguistes i de negú pus eren* (4, 5, par. 2)

D'ets (plural seguit de vocal): *d'ets enemichs de sa fé religiosa* (3, 4, par. 5); *un esplotador d'ets obrers* (4, 1, par. 3).

De vegades, en un mateix número, alternen la forma contreta i la forma apostrofada:

Des/D'es: *des mitin* (1, 1, par. 3); *posá a un d'es seus manifests* (1, 3, par. 4).

Aquesta alternança, però, s'acabà en part a partir del març de 1913, arran de l'adopció de les normes de l'Institut d'Estudis Catalans: desaparegué la forma apostrofada *d'es* en favor de *des*:

cap-pares des socialisme (11, 1, par. 2).

es President actual des Consei de Ministres (11, 2, par. 7).
ets al·lots des socialistes corrien per altres bandes (14, 2, par. 1).

Ara bé, l'alternança es manté per a les formes de masculí plural prevocàlic, entre *dets* i *d'ets*, per donar compte de la pronúncia:

sa repartició de bens que demanau, no es mai de bens vostros, sino des bens dets altres (10, 8, par. 2).
no n'han feta cap de llei a favor d'ets obrers (11, 2, par. 7).
escoles particulars d'ets incrèduls i anti-relligiosos (14, 1, par. 1).

5.2.13 Els guionets i els apòstrofs en els pronoms febles

En els números anteriors al març de 1913 generalment no s'usa el guió per indicar que s'incorporava un pronom feble en posició enclítica:

anomenantlos, ofereix molts d'inconvenients (8, 7, par. 1).
ferli tallar claus (2, 1, par. 1).
de resultes d'haverhi uberta an aquell arraval un escola (5, 4, par. 3).

Però sí que s'usa l'apòstrof:

confondre'm (2, 9, par. 2).

Quan s'adjunta més d'un pronom darrere el verb, si no hi havia elisions, no es posa cap signe gràfic:

Bufauvoshi, si vos cou (3, 4, par. 6).
fer perdre's corbam an es s'han figurat ferlehi perdre a ell (6, 4, par. 1).
pero si un s'encapirrona a fernosne (2, 1, par. 1).

I s'usa l'apòstrof si en la combinació de pronoms es produïa alguna elisió:

va ser de febres malignes, afegints'hi un atac d'apoplegia (8, 4, par. 1).
no sou capaços jo socialistetxos de s'"Obrer Balear"! de citarme'n cap (6,8, par. 3).
hu eren sense dirs'ho (1, 5, par. 6).
¡Vaja s' hi reparam poc a fern'hi de malícia i a ferli tayar claus! (2, 1, par. 1).
per netetjarse'n no de qualsevol manera (7, 6, par. 2).

Aquesta tendència canvia, però, a partir del número 338, corresponent a l'1 de març de 1913, coincidint amb l'aplicació parcial de les *Normes Ortogràfiques* als textos de *La Aurora*. A partir d'aquest número, els pronoms comencen a aparèixer enllaçats al verb mitjançant guionet en posició enclítica:

per dir-ho així com ès (12, 2, par. 2).

les ve tan just tan just porer-se aguantar (14, 3, par. 1).

sa càrrega de sostenir-les (11, 2, par. 2).

Tornar-me'n a "sa república de ses Lletres!" (13, 1, par. 1).

I aqueix toixarrut d'Andratx se'n ve a suposar-les-mos (14, 7, par. 2).

5.2.14 La ce trencada

Abans del març de 1913 s'optava per la essa o la doble essa per representar qualsevol essa sorda a interior de paraula:

estols de monàrquics alsats ab armes (6, 7, par. 2).

la gangrena avansa (9, 4, par. 7).

comensá a córrer la veu de que el Rey era 'masó' (7, 6, par. 3).

sembrá entre aqueys sa desconfiansa (7, 6, par. 3).

Deu lo fassa un sant (6, 5, par. 1).

per forsa (8, 10, par. 4).

llissóns de moralidat (6, 6, par. 2).

I per la essa a final de mot:

una estreta a un bras (9, 1, par. 2).

Això no obstant, apareixen alguns mots amb c trencada abans de 1913:

ets avenços de sa ciencia (5, 6, par. 1).

sa manera més eficaç (1, 5, par. 3).

bucs de guerra de França (6, 6, par. 2).

ha de caure vençut (3, 2, par. 2).

Ara bé, és a partir del març de 1913 que la ce trencada comença a aparèixer amb més freqüència, tant en posicions que marca la normativa actual:

no sou capaç de donar passa (14, 6, par. 1).

ni són capaços d'arribar a a sebre mai què ès (18, 1, par. 1).
establir una comparança (11, 3, par. 2).
Sa confiança amb sos qui tenen es poder (11, 5, par. 2).
es meteixos republicans més convençuts (11, 3, par. 2).
sa voluntat nacional es de que s'ensenyança siga catòlica (11, 2, par. 1).
que hu faça (10, 6, par. 1).

Com en posicions en què la normativa preveu la doble essa:

s'altre diaça l'Emperador se presentá (11, 1, par. 3).

De tota manera, no pot afirmar-se que a partir del març de 1913 es regularitzi l'ús de la ce trencada, com passa amb altres grafies, perquè, passada aquesta data, es continuen trobant força exemples que haurien de dur ce trencada i no en duen:

faríen un alsament dins tot Espanya (14, 3, par. 1).
amenasant-lo sense més ni pus (19, 7, par. 2).
abans de comensar (14, 3, par. 1).
s'ensenyansa laica (14, 1, par. 1).
¿com s'explica que un periòdic catòlic fassa això? (18, 4, par. 2).
veu que cada dia cobra forsa (14, 2, par. 3).
ha apres admirablement sa llissó (13, 2, par. 5).
Mort el Papa Esteva X dia 29 de mars de 1068 (15, 1, par. 1).
esveïr aqueixa rassa verinosa (16, 3, par. 3).

5.2.15 La dièresi

La dièresi no apareix a *La Aurora* abans del març de 1913. Tot seguit se'n presenten una sèrie d'exemples:

Maleïda i re-de-maleïda sia s'hora (13, 13, par. 6).
Els motius aduiïts dins el Decret (19, 1, par. 3).
Empegueït (16, 4, par. 2).
Traïció (16, 5, par. 1).
¿Que li han d'agraïr? (14, 6, par. 1).
Ets interessos que produïrien es bens (15, 5, par. 1).

5.3 Ortografia i fonètica

5.3.1 Els sons vocàlics

5.3.1.1 Elisions

Les elisions que es presenten tot seguit responen a la pronúncia habitual:

- Els articles masculins *es* i *ets*:

suposant que's qui hi varen parlar (1, 1, par. 1).

devoras monument (2, 1, par. 2).

contras frares (3, 6, par. 2).

Axò se comprèn que hu digas paperot republicá (5, 3, par. 2).

courets uys (4, 6, par. 2).

- L'article personal masculí *en*:

contran La-Cierva (3, 7, par. 1).

- El determinant indefinit femení *una*:

un' altre cosa (1, 2, par. 3).

un'espécie (2, 1, par. 2).

per conéxer si Deu e-hi crida un'ánima (3, 7, par. 3).

- El pronom reflexiu *es*:

ja no's parla (1, 1, par. 7).

de qui's compón (1, 1, par. 8).

perques posá de manifest (5, 4, par. 4).

- Els pronoms febles *el* i *els* en contextos en què la normativa actual no permet representar gràficament aquesta elisió:

si'l vol combatre (1, 4, par. 2).

si'ls ho deys (3, 6, par. 2).

perque'ls-e feya impossible (3, 7, par. 1).

- En el pronom feble *en* en contextos en què la normativa actual no permet representar gràficament aquesta elisió:

lo que'n digué (1, 3, par. 2).

Si'n tenguésseu gens de seny (3, 5, par. 1).

ja no'n volen sebre res (5, 2, par. 2).

- El pronom relatiu *que*:

lo qu'es perjudicial (3, 5, par. 6).

may diuen lo qu'es estat (3, 7, par. 1).

d'aquelles qu'engrunen (3, 8, par. 2).

contra ses "Verges" qu'es fan monjes (3, 6, par. 2).

- La conjunció *que*:

¿no hu heu sentit dir may qu'un mentider ha de tenir bon cap? (3, 7, par. 1).

veurieu qu'está lletx (3, 6, par. 2).

¡Quin Capità Aranya qu'es D. Alexandre! (7, 2, par. 4).

va trobar tantes de llivanyes i de recons dins s'ofici de caporal revolucionari, qu'avuy s'es fet un capitalista (8, 1, par. 2).

volgué suposar qu'ab axó (5, 8, par. 2).

Com s'ha indicat més amunt, aquestes elisions deixen de representar-se gràficament a partir del març de 1913.

Ses notícies que es Govern portuguès deixa telegrafiar (11, 3, par. 2).

sembla que En Daneff está llest (11, 5, par. 2).

Ell contestá que era catòlic (12, 3, par. 3).

S'igualdat de bens materials entre ets homos (12, 12, par. 3).

¿Què en diu es paperot socialista d'aqueix personatge? (15, 2, par. 3).

filisteus capsgrinosos contra es nacionalisme (18, 1, par. 1).

Això no obstant, encara n'apareix alguna de manera esporàdica en números posteriors a aquesta data: *Sobre Bèlgica diu aquell noningú del Motín que's donà el cas de que dins ses presons una vegada hi havia 170 presos de sa regió flamenca* (14, 1, par. 1).

5.3.1.2 Dissimilacions

Bronidissa [brunidissa]: *amb sa seua bronidissa barrufetenca!* (14, 10, par. 2).

Endiot [indiot], *endiota* [indiota]: *son uns balls que ets endiots i endiotés e-hi van per... animaletjarhi* (7, 1, par. 2).

Fogí [fugí]: *quant fogí N'Amadeu de Espanya* (4, 2, par. 3).

Fogir [fugir] *no feys més que fogir de ses meves enfuytes* (2, 5, par. 3);

gronyir [grunyir] (19, 2, par. 4).

homitat [humitat] (15, 3, par. 5).

jonyits [junyits]: *sa germandat des socialistes ab sos qui no volen anar jonyits bax des seu jou* (4, 4, par. 1).

juriol [juliol]: *dia 1 de juriol de 1911* (10, 1, par. 2).

ponyir [punyir]: *ponyien es des Partit Catòlic Nacional per que les fessen costat* (15, 5, par. 6).

ponxit [punxit]: *ponxit a sa moca per sa forca d'aquest* (14, 8, par. 2).

redolons [rodolons]: *pegará dins sa fossa de redolons* (1, 2, par. 5).

restoi [rostoll]: *ni deixa manades p'es restoi* (13, 3, par. 5).

5.3.1.3 Palatalitzacions

Aixicar [aixecar]: *aixicantlos s'incomunicació i mudantlos de sa Penitenciaria an es corter* (5, 3, par. 2).

Enjigaren [engegaren]: *i enjigaren i destituiren dia 24 d'abril (1873) aquella comissió* (2, 7, par. 1).

Gigants [gegants]: *fos per por des gigants, per enveja o per enutx* (3, 10, par. 5).

Quixau [queixau]: *¡l vos quixau, voltros socialistes* (3, 4, par. 9).

Sigles [segles]: *Fa denou sigles que s'hi peguen* (3, 2, par. 2).

5.3.1.4 Assimilacions

Es troben algunes assimilacions consonàntiques com les següents:

Maldement [baldament]: *¡Quina sort i quin triunf per voltros republicans trobar una monja, maldement sia desmonjada, que n'haja feta qualcuna!* (2, 3, par. 2).

Ara bé, la majoria són vocàliques per mor de la *i* tònica:

Acullida [acollida]: *una acullida més franca i més resolta* (6, 3, par. 5).

Desfressar [disfressar]: *hi ha haguts paisans i soldats se son desfressats de preveres, revestint-se d'hàbits sacerdotals* (16, 9, par. 3).

Desperar [disparar]: *Ell ha seguit desperant articles polítics* (12, 15, par. 3).
Devertiment [divertiment]: *van bruijats amb aquest devertiment* (10, 6, par. 4).
Devertir [divertir]: *mos hi devertim (6, 4, par. 2); per devertir ets altres* (10, 6, par. 4). *Escupir* [escopir]: *blasfemar i escupir a sa cara de Deu* (5, 9, par. 3).
Inimics [enemics]: *inimics de l'Esglesia* (1, 5, par. 4).
Recullida [recollida]: *sens dupte deu haver recullida de qualche paperot* (8, 10, par. 5).

5.3.1.5 Formes diftongades

Aucell [ocell]: *an aquest aucell de mals averanys* (14, 8, par. 2).
Aufega [ofega]: *aufega sa Prensa* (4, 11, par. 2).
Cuantra [contra]: *per anar cuantra Deu* (1, 5, par. 4).
Cualcador [colcador, variant de *cavalcador*]: *sou un d'ets escriptors d'Espanya que anau més enrera de cualcador, tan enrera que anau aixecant damunt es rabassell de sa coa des ruc* (14, 9, par. 1).
Euveya [ovella]: *durles ben tapades ab pell d'euveya* (2, 3, par. 2).

5.3.1.6 Formes monoftongades

Agontarvos [aguantar-vos]: *agontarvos an es poder quant entrareu* (2, 3, par. 3). *Agontam* [aguantam]: *mos agontam a lo meteix que diguérem* (10, 6, par. 5).
Coranta [quaranta]: *ademés des coranta un milió que consigna per Culte i Clero* (14, 5, par. 3);
Corantena [quarentena]: *hi ha que posar en corantena axó que diu s'Obrer Balear* (3, 5, par. 4).
Corema [quaresma]: *balls de máscars dins sa corema per profanar aqueix temps sant de penitencia* (10, 8, par. 3).
Corters [quarters]: *en lloc d'anar a servir la Patria dins corters, van a servirla dins ses Missions a Àfrica* (10, 2, par. 5).
Gordará [guardarà]: *se'n gordará com de caure* (6, 5, par. 2).
Llengo [llengua]: *sensa que may li poguessen posar sa llengo demunt per aixó* (8, 5, par. 4). *Llego* [llegua]: *Se veu a la llego qu'es una mangarrufa* (4, 5, par. 2).
Questions [qüestions]: *estudiaria aqueixes questions* (8, 2, par. 1).

5.3.1.7 Vocalització de la l velaritzada

Aubarcocs [albercocs]: *an aqueys aubarcocs d'anticlericals* (8, 1, par. 1).
Aufaus [alfals]: *les han de tenir per ben beneyts i cap-closos per arrambarlos tal aufaus de mentides i calumnies sense cap ni peus!* (6, 8, par. 3).

Deume [delme]: *Qualcú ha volgut suposar que l'esglesia de Mèxic treu un Potosí des deume quen paguen es conradors* (15, 6, par. 3).

Esveuvats [esvolvats, d'esvolvar]: *fan sospitar que tots aqueys soscayres surten d'un complot horrible de socialistes i anarquistes o de que s'empren materials esveuvats, fets mal bé* (6, 6, par. 3).

Saupar [salpar]: *fa la barbeta a gent rica per sauparlos diners* (1, 1, par. 3).

Sauvatje [salvatge]: *més sauvatje, més criminal* (4, 4, par. 1).

5.3.1.8 Consonants antihàtiques

Llovits [lluït]: *vos sou llovits ferm ab ses vagues de Bilbao i Barcelona!* (4, 1, par. 2). A més, s'hi produeix una obertura de la vocal.

5.3.1.9 Afèresis

Beurada [abeurada]: *estornell de beurada* (4, 1, par. 1).

Conseguir [aconseguir]: *Per que el poguem conseguir* (14, 6, par. 2).

Desiara [adesiara]: *fan desiara, especialment es diumenges, aqueixes eixides pes boscs* (14, 8, par. 5).

Favoresca [afavoresca]: *se'n van ab so qui més los favoresca* (1, 2, par. 2).

Favoririts [afavorits]: *guerra a mort an es Partit que tant ha favorits es trebaiadors* (11, 2, par. 7).

Fusellaren [afusellaren]: *fusellaren en Madero* (10, 5, par. 4).

Guia [agulla]: *els-e feu passar per un cos de güia, les va fer tornar com a cuquets de sa terra* (11, 10, par. 1).

Gost [agost]: *s'Estat Italià dins el gost s'apoderà des Palau de Venecia* (19, 1, par. 1).

Mel·les [ametlles]: *ells s'eren fets ets amos de ses mel·les* (6, 7, par. 1).

Menar [emmenar]: *Axo [arribar a acords amb les forces d'esquerra al Congrés] sols e-hu fa En Moret i qualqu'estona En Canalejas, pe'sa por que los menen* (4, 6, par. 2).

Rossegar [arrossegar]: *rossegar per dins es fanc* (2, 4, par. 1).

Xercolen [eixarcolar]: *ni que's metjenquen ni que's xercolen* (11, 3, par. 2).

Xeta [aixeta]: *tornareu a amollar a sa xeta des desbarats amb s'articletxo Los germanos españoles* (16, 2, par. 3).

5.3.1.10 Síncopes

Esqueinar [escatainar]: *esqueinant contra sa guerra* (14, 3, par. 1).

Mester [menester]: *mos conseguí totes ses gracies que hem mester per porer guanyar el cel* (14, 6, par. 2).

5.3.2 Els sons consonàntics

5.3.2.1 Les oclusives en posició final

S'observa la tendència a representar les oclusives a final de mot o a final de síl·laba amb la forma sorda: *p*, *t* o *c*:

Absurt [absurd]: *ès un absurt, una atrocitat* (13, 12, par. 4).

Acort [acord]: *d'acort amb el mateix govern* (19, 1, par. 3).

Càstic [càstig]: *i qu'els espera's càstic merescut* (6, 2, par. 4).

Corps [corbs]: *volen provar d'obrir-ne una d'escola layca per criar... corps que qualque dia les treguen ets uys* (5, 4, par. 3).

Esclavitut [esclavitud]: *sa societat cristiana, que abolí s'esclavitut, era més dolenta que sa pitjor societat pagana* (7, 5, par. 2).

Gorc [gorg]: *ès es gorc, s'avenc, s'abisme* (13, 13, par. 4).

Guart [guard]: *Deu mos ne guart* (4, 4, par. 3).

Llarc [llarg] (3, 9, par. 2);

Madrit [Madrid] (4, 2, par. 3).

Nort [Nord]: *an es nort de França* (15, 3, par. 1).

Sanc [sang]: *a foc i sanc* (4, 13, par. 2).

Tart [tard]: *tres dies més tart* (5, 3, par. 2).

Teólec [teòleg]: *un gran teólec des sigle XVII* (3, 10, par. 4).

Trop [trob]: *trop que tots vos hi haurieu d'esquitxar a Sto. Domingo* (9, 2, par. 5).

Aquesta mateixa tendència s'observa a final de síl·laba:

Descapdella [descabdella]: *Se descapdella contra En Vera-Veu* (8, 9, par. 1).

Dissapte: *es periòdic Justicia de dissapte passat* (1, 1, par. 1).

Dupte: *sens dupte, figurantse que mos han de tirar d'esquena* (5, 9, par. 4).

La forma verbal *sap*, en canvi, generalment apareix escrita *sab*: *qui no sab* (11, 2, par. 7); *lo que sab tothom* (14, 1, par. 1), encara que no sempre: *per un que sap totes aquexes coses* (1, 5, par. 1).

També s'escriuen amb *t* final els mots sufixats amb *-edat/-idat*: *amabilitat* (3, 5, par. 6); *atrocitat* (3, 1, par. 3); *autoritat* (16, 3, par. 3); *barbaritats* (2, 3, par. 3); *cantitat* (6, 6, par. 1); *felicitat* (1, 5, par. 1); *impiedat* (1, 5, par. 3); *infinidat* (16, 9, par. 2); *prosperitat* (18, 1, par. 2); *qualitats* (15, 1, par. 1); *realitat* (17, 1, par. 3); *societat* (18, 3, par. 3); *universitat* (11, 3, par. 2); *veleitat* (18, 6, par. 1).

5.3.2.2 Palatalització de la *ela*

Es palatalitza la *ela* en alguns cultismes per tal de fer-los patrimonials, i també per influència d'una palatal: *correlligionari* (1, 5, par. 1); *lamentantse* (3, 4, par. 7); *lamenta* (14, 2, par. 4); *lamentable* (18, 2, par. 3); *llegions* (7, 9, par. 1); *llegislació* (2, 9, par. 2); *llegítim* (3, 8, par. 1); *llegítimament* (15, 2, par. 3); *lliberal* (1, 1, par. 11); *relligió* (13, 14, par. 1); *religiosa* (5, 10, par. 5).

5.3.2.3 Geminació d'oclusives

Entre vocals, de vegades, es representa gràficament la geminació d'algunes oclusives: *arretgla* (3, 1, par. 3); *arretglat* (6, 7, par. 2); per *arretglar* *amistosament tota aquella cosa* (9, 1, par. 2); *arretglin comptes amb Deu* (14, 2, par. 1); *retgla: castigaren tal vici i senyalaven sa retgla de vida qu'havien de dur ses persones consagrades a Deu* (7, 5, par. 3).

5.3.2.4 Africació de fricatives prepalatals

Es representa gràficament la tendència pròpia del mallorquí a africar les fricatives prepalatals sonores [3] entre vocals: *col·letgir* (8, 2, par. 4); *corretgir* (5, 1, par. 1); *destraletjant* (5, 10, par. 5); *falsetjen* (3, 7, par. 1); *flametjen* (2, 1, par. 2); *lletgir*, *lletgex* (2, 9, par. 3); *malavetjeu* (2, 3, par. 2); *manetjaria* (3, 4, par. 8); *metjencau* (2, 5, par. 3); *passetjava* (2, 1, par. 2); *plantetjades* (3, 1, par. 3); *petjellada* [pagellada] (5, 2, par. 3); *porquetjat* (3, 5, par. 3); *retgeixen* (11, 3, par. 2); *retgiment* (15, 8, par. 4); *retgirarme* (2, 8, par. 1); *Retjidor* (3, 3, par. 5).

5.3.2.5 Metàtesis

Es detecten alguns casos de metàtesis, com ara *guivanetades* (4, 4, par. 1), en comptes de *ganivetades*. Dues columnes després apareix la mateixa paraula, però en aquest cas la metàtesi afecta només les vocals: *guinavetades* (4, 4, par. 1). Un altre exemple és l'ús de *relatons* en

comptes de retalons: *Si s'Estat ja es prou gros per posar-se demunt es relatons i treure ses arpes, ja s'hi miren més ses Potencies a fer-li tornar conquestes que haja fetes* (11, 6, par. 1).

5.4 Morfologia

5.4.1 Els noms i els adjectius

Alguns mots tenen un gènere distint del que prescriu la normativa actual: *orde*, *costum* i *corrent* apareixen a *La Aurora* com a femenins: *fa anys que dexá d'esser monja, sortí de sa seua Orde* (2, 4, par. 1); *Es paperot republicá de Ciutat tira veri contra En Maura, per no perdre sa costum* (5, 4, par. 2); *Va esclatar una corrent contraria an ets italians* (12, 2, par. 3).

5.4.2 Els pronoms

5.4.2.1 Els pronoms personals forts

Les formes dels pronoms personals que apareixen en els textos són *jo* (1, 1, par. 9); *mi* (2, 5, par. 2); *ell* (1, 5, par. 1); *ells* (9, 3, par. 1); *elles* (15, 6, par. 3); *noltros* (2, 1, par. 1); (4, 5, par. 3); (9, 7, par. 4); *voltros* (2, 2, par. 2); *vos* (1, 3, par. 9); Les persones 4 i 5 són sempre les formes dialectals. S'observa que el tractament de respecte es feia gairebé sempre amb la forma *vós*: *son tan esguerrats com vos* (14, 7, par. 1). Tan sols s'ha trobat un exemple en què apareix el pronom *vostè*. Es tracta d'un fragment traduït del castellà que reproduïx una conversa entre un periodista i Benito Pérez Galdós: *Don Benet, i ara ¿què farà vostè?* (13, 1, par. 1).

Diferents determinants i quantificadors eren també emprats com a pronoms:

- Determinants demostratius: *Engolesca: no tenen por de que aquesta les engolesca* (18, 2, par. 1).
- Quantitatius: *com veuen tot allò, moltes se posen a plorar* (15, 9, par. 1).
- Indefinits: *l'Inquisició no va condemnar may negú a mort* (2, 9, par. 2); *ara nenguns volen haver predicat s'atentat personal* (9, 7, par. 2); *va donar per molt mal fet que qualcú hagués posat dins es cap d'aquells atlots es que li fessen tal rebuda* (4, 4, par. 2); *es President de sa República ha oferit es Poder a diferents, que no l'han volgut* (12, 5, par. 5).
- Quantificadors universals: *tothom sap que En Pau Iglesias predicá a diferents aplecs* (9, 7, par. 2); *tots vos farem tota quanta guerra porem* (12, 3, par. 3).

5.4.2.2 Els pronoms relatius

Que: *Mos ho conta's diari de Bruseles (Bélgica) Le Siècle XX ab aqueys mots qu'arrissen es cabeys* (5, 3, par. 2); *aqueys ignorants socialistes com N'Alzina, que vomiten llavò demunt es seus paperots aqueys raigs de blasfèmies* (5, 6, par. 3).

Qui: *ell en cap de les maneres mai ha d'estar de punta amb aquell qui es son pare i son Emperador* (11, 1, par. 1).

Relatius composts: *véreu dins es Manicomi un Reverent Sacerdot, lo qual deys que vos "impressioná de mala manera"* (6, 5, par. 4); *uns diuen blanc, ets altres negre i ets altres virat, lo qual es una prova que no diuen ver* (8, 4, par. 1); *sa seua fuya carabassenquíssima sobre l'Inquissició, de la qual han parlat sempre tan malament tots es tocats i tarats* (6, 9, par. 8); *la segueixen es protestants més relligiosos, més inclinats a sa piedad, els quals prenen des catòlics molts de rites* (13, 3, par. 5).

5.4.2.3 Els pronoms personals febles

Combinacions simples

- 1a persona del singular:

Preverbal: *m'agrada* (1, 1, par. 9); *me diu* (2, 9, par. 3).

Postverbal: *confondre'm* (2, 9, par. 2); *digaume* (2, 10, par. 1).

- 3a persona del singular:

Masculí

Preverbal: *Deu lo fassa un sant* (6, 5, par. 1); *a n'es qui'l segueixen* (1, 3, par. 5); *no l'anomena an En Lerroux* (1, 3, par. 5).

Postverbal: *felicitarlo* (1, 3, par. 1).

Femení

Preverbal: *la vol fer servir* (1, 5, par. 3); *es qui la servexen i l'afavoreixen en tots conceptes* (3, 5, par. 1).

Postverbal: *posarla* (3, 8, par. 1).

Reflexiu

Preverbal: *se parla* (1, 1, par. 7); *que's perdi es temps* (3, 5, par. 1); *s'uní a ses llegendes franceses* (7, 9, par. 1).

Postverbal: *S'Obrer Balear llamentantse dissapte passat de tantes noticies* (3, 4, par. 7)

- 1a persona del plural:

Preverbal: mos sortiu (2, 2, par. 2); mos entaferrau (6, 9, par. 9); mos agraden (7, 2, par. 2)

Postverbal: calumniantmos (6, 2, par. 4); no s'atura Deu de donar-mos (14, 6, par. 2).

- 2a persona del plural:

Preverbal: vos carregará (1, p. 1 col. 3, par. 9); Germanets, ¿qui us ha enganats? (7, 3, par. 4);
permeteu-me que us ho diga (13, 4, par. 4).

Postverbal: arruxarvos (2, 1, par. 2).

- 3a persona del plural:

Masculí

Preverbal

En masculí en posició preverbal es troben diferents formes:

a) *los*

I aquí los tenu an es formidables socialistes esqueinant contra sa guerra (14, 3, par. 1).

b) *les*

es seu fiy va fer una mica d'escapada un pic ab dos al·lots més, En Robin les doná una tupada de mort (9, 6, par. 3).

i no l'anomenen es grans canalles per que no les posin una querella criminal (10, 1, par. 2).

I an es qui no criden lo meteix qu'ells, an es qui no clamen per s'indult de tals criminals, los tracten de tigres, de panteres, les diuen es nom des porc (9, 3, par. 1).

¿Vol dir ara negú observa es Deu Manaments? ¿Vol dir perque n'hi ha que no les observen, ja no hi ha negú que los observ? (16, 2, par. 1).

c) *'ls + vocal de suport e*

i si demá es lliberals no'ls-e consedexen lo que'ls-e demanarán, fogirán de sa coalició (1, 2, par 2).

d) *els + vocal de suport e*

Lo que mos ha fetes més riaies d'aqueix raig de fel sofregida que Mestre Biel acaba de llansar contra ets Al·lots Exploradors, son dues coses: 1a. que diga que "un jurament els-e lliga amb obediencia directa an es servici del Papa com es jesuites" (14, 8, par. 3).

e) *els*

Així tracten es clero es constitucionalistes de Mèxic ¡l per què fan això? ¿Què els ha fet es clero per haver-lo de tractar tan barbatxament? (15, 7 par. 9).

f) *'ls*

¡Fer firmar an es Retgidors, abans de que'ls elegesquin tals, sa renúncia des seu Retgidoratje ab sa fetxa en blanc! (5, 8, par. 1).

Postverbal

Pel que fa a la posició postverbal, els pronoms febles masculins presenten només la forma *los*:

es seu fiy va fer una mica d'escapada un pic ab dos al·lots més, En Robin les doná una tupada de mort deixantlos plens de cops blaus (9, 6, par. 3).

I no hi va haver més remey que treurelos defora a tots es lerrouxistes (5, 12, par. 1).

pero se'n consola tractanlos de "majaderos", una cosa per l'estil de "tarambanes" (5, 7, par. 2).

Femení

Les formes del femení plural són sempre *les*:

Preverbal

les mostrau massa [oreyes que guayten] (2, 3, par. 2).

Postverbal

a cap des piadosos fundadors d'aquelles "rendes" les passá p'es cap senyalarles per tal cosa (6, 6, par. 1).

Reflexiu

Les formes del pronom reflexiu són *s'*, *'s* i *se* en posició preverbal:

Preverbal

es contraris polítics i personals de N'Aleixandre VI s'inventaren poc després de mort ell (8, 3, par. 3); *son es qui's preocupen* (3, 5, par. 1); *se diuen defensors de sa llibertat humana* (7, 5, par. 2); *s'uní a ses llegendes franceses* (7, 9, par. 1).

Postverbal

I se en posició postverbal:

convencentse de que no servia (7, 6, par. 3); *admeten sa possibilitat de porer-se entendre* (10, 2, par. 3).

- Indeterminat

El pronom feble indeterminat en posició preverbal és *n'* o *en*:

Preverbal

n'han perdut 9 (1, 2, par. 9); *N'anteferra un bon ratx* (3, 5, par. 3); *¿En va protestar?* (2, 3, par. 1); *Tots en son responsables* (2, 3, par. 1).

Postverbal

I en posició postverbal, *ne* o *n*:

dirne lo que'n digué (1, 3, par. 2); *¿que no sou capaços, jo socialistetxos de s'Obrer Balear, de citarme'n cap de pobre ni desvalgut* (6, 8, par. 3).

- Neutre

El pronom feble *ho* es representa de diferents maneres en posició preverbal: *e-hu*, *heu* i *hu*:

Preverbal

e-hu diu (1, 1, par. 9); *Ja heu crec!* (1, 3, par. 5); *ara per ara no heu sou gens* (3, 9, par. 1); *hu eren* (1, 5, par. 6); *si hu feya* (2, 3, par. 1); *com e-hu feys* (3, 5, par. 1); *axó es lerrouxistes e-hu tendrien per intolerable* (5, 2, par. 3); *Com es cardenals e-hu saberem* (15, 1, par. 1).

S'observa que la diftongació de *ho*, d'acord amb la pronúncia habitual, es produeix en aquests contextos:

- a) Quan abans del pronom hi ha una pausa forta: *E-hu ha contat es Representant meteix de sa Casa-constructora* (8, 1, par. 2); *E-hu direm ab ses més poques paraules possibles* (9, 1, par. 2).
- b) Quan la paraula que precedeix els pronoms acaba en consonant o en semivocal: *Ell e-hu ha copiat* (8, 5, par. 5). Ara bé, si el pronom *ho* forma part d'una combinació de pronoms febles, no es representa gràficament la diftongació.

En canvi, no diftonga en aquests altres contextos:

- a) Quan la paraula que precedeix els pronoms acaba en vocal: *Pero com es a Inglaterra que hu fan, es nostros lliberalíssims no baden boca* (7, 4, par. 4); *S'història hu diu ben clar* (7, 6, par. 2); *pero no hu fa* (8, 2, par. 1); *que hu diu tot* (8, 1, par. 1).
- b) Quan *hi* o *ho* es troben en combinacions de pronoms febles: *Pero Sra in-Justicia, si les hi havien enviades per aquells vagusites, ¿per que no los ho feu arribar?* (4, 5, par. 2).

Postverbal

En posició postverbal, la forma és sempre *ho*: *dirho* (1, 1, par. 8); *digauho* (1, p. 1 col. 3, par. 9).

- Adverbial

El pronom *hi* es representa *hi* o *e-hi* en posició preverbal:

Preverbal

i gent piadosa que hi assistiren (5, 4, par. 3); *e-hi va una comissió per veure s'edifici* (2, 4, par. 2); *per conéixer si Deu e-hi crida unánima* (3, 7, par. 3).

S'observa que la diftongació de *hi* d'acord amb la pronúncia habitual, es produeix en aquests contextos:

- a) Quan abans dels pronoms *hi* hi ha una pausa forta: *E-hi ha homos* (7, 2, par. 1); *E-hi anau molt* (3, 5, par. 6).
- b) Quan la paraula que precedeix els pronoms acaba en consonant o en semivocal: *¿Que volíeu qu'aquells Vicaris e-hi enviassen la gent an aquells balls del dimoni?* (7, 1, par. 2); *agafa qualsevol llibre canalla aont e-hi haja amagatzemades sa major part de ses mentides* (8, 2, par. 1). Ara bé, si els pronoms *hi* o *ho* formen part d'una combinació de pronoms febles, no es representa gràficament la diftongació.

En canvi, no diftonguen en aquests contextos:

- a) Quan la paraula que precedeix els pronoms acaba en vocal: *contra's Bisbes i capellans i gent piadosa que hi assistiren* (5, 4, par. 3); *lo Rdm. P. General de l'Orde Franciscana hi anaren ab automòvil* (5, 8, par. 2); *si hi torna haver cap plegrinació, o tots e-hi han d'anar ab automòvil o tots en tren o tots a peu* (5, 8, par. 2).
- b) Quan *hi* es troba en combinacions de pronoms febles: *Pero Sra in-Justicia, si les hi havien enviades per aquells vagusites, ¿per que no los ho feu arribar?* (4, 5, par. 2).

Postverbal

La forma és sempre *hi*:

es cosa de posarhi punt (1, 5, par. 8); *fer-hi* (10, 4, par. 5).

Combinacions dobles

A l'hora de descriure les combinacions dobles de pronoms en *La Aurora* cal tenir en compte aquests punts:

- a) Pel que fa a les combinacions de CD i CI, se segueix l'ordre arcaic, o sigui, apareix en tots els casos en primera posició el CD i el CI en segon lloc: *no la s'hagués cercada* (2, 1, par. 1); *la vos veym* (2, 1, par. 2); *Si això es "desprestigi", demanam a Deu que vaja augmentantlomos si convé* (6, 3, par. 5); *fins i tot Es Puput no volguentvos publicar ses vostres mènes i virollades, acudíreu an-es paperot republicá per que les vos publicás, i es gran badolí les vos ha publicades!* (4, 7, par. 2).

- b) S'incorpora una *e* epentètica darrere la forma reduïda del pronom feble de 3a persona plural: *si demà es lliberals no'ls-e consedexen lo que'ls-e demanen* (1, 2, par. 2); *els-e reberen ab lates, corns i siulos* (4, 4, par. 2).
- c) S'usen les formes plenes del pronom indeterminat i dels pronoms de primera i segona persona del plural en posició preverbal: *llavó com va esser Ministre de la Governació, les ne posá tantes de traves a n-aquells ditxosos drets individuals* (2, 6, par. 2); *mos ho dirá* (2, 4, par. 1); *vos hi arriben* (2, 9, par. 2); *mos ne riguem es colonials* (3, 3, par. 3).
- d) Quan es produeixen elisions de vocals, generalment, les solucions no diferien gaire de la normativa actual: *se'n guarda* (1, 1, par. 8); *n'hi haurá* (1, 5, par. 3); *me'n feys de riayes* (2, 5, par. 1). De tota manera, la coincidència amb la normativa actual no es produïa en tots els casos: *jo també li hi tenc a n-En Lerroix per un escl·lent republicá* (1, 3, par. 6); *se'n anaren* (2, 6, par. 2).
- e) En posició postverbal, com s'apunta més amunt, o bé, els pronoms s'incorporen al verb sense signes gràfics: *escarabutantleshi* (1, 4, par. 2); *fermosne* (2, 1, par. 1); *va dir que's Bisbes no posaven Rectors a ses Parroquies, porque, no haventnhi, es Bisbes se queden ab casi la mitat de ses rendes* (4, 5, par. 3); *i en cas de serne culpables, i no volerse'n penedir* (4, 11, par. 1); *Comensaren, fa setmanes, a plantarse devant ses societats carlistes, i allá ¡venga a tocar "sa Marsellesa"! I eren capaces de tocarlehi mitja hora o més* (5, 2, par. 3); *obligantleshi* (5, 10, par. 5); *fer perdre's corbam an es qui s'han figurat ferlehi perdre a ell*" (6, 4, par. 1); o bé, es feia servir només l'apòstrof: *dirs'ho* (1, 5, par. 6); *fern'hi* (2, 1, par. 1); *fan tot quant saben per enjocarn'hi molts* (4, 1, par. 2); *L'Inquisició may pronunciá cap sentència de mort, i, si no, citaume'n una qu'es una* (4, 11, par. 1); *Comensa a havern'hi molts devers Barcelona* (7, 1, par. 3).
- f) Com passa en les formes simples, el pronom de tercera persona plural masculí en posició preverbal presenta força variació formal:
- *les*: *En Rivero, després d'haver jurat i perjurat que's drets individuals (...) eren ilegislables, axó es, sense cap trava, i que ells, ets homos de sa Revolució les hi mantendrien* (2, 6, par. 2); *llavó com va esser Ministre de la Governació, les ne posá tantes de traves a n-aquells ditxosos drets individuals* (2, 6, par. 2).
 - *'ls*: *alguns tan poderosos com Nero i ets emperadors de Roma, i molts d'Orient i d'Occident, i homos tan endimoniats com Luter, Enric VIII i Elisabet d'Inglatera, i Voltaire, i Napoleon I; i no foren capasses de vencerlo a n-el Vaticá! no'ls hi arribaven ses forses* (3, 2, par. 2).
 - *los*: *tenintne d'intel·ligencia, n'abusen criminalment, la fan servir per tot lo contrari d'allò per lo que Deu los ho donà, per guanyarse el cel fent bones obres* (6, 4, par. 1); *se son retirats dins sa Prússia Oriental per que es russos los hi encalsin* (15, 13, par. 4).

5.4.3 Els determinants

5.4.3.1 Els articles

En general, es fa servir l'article salat en les formes coincidents actualment amb el mallorquí:

Masculí singular: Es *periòdic* (3, 4, par. 2).

Masculí plural: ets davant de noms en plural començats amb vocal: *ets oradors* (1, 1, par. 3); ets *unionistes*, ets *irlandesos* (1, 1, par. 10); ets *altres* (4, 3, par. 3); i *es* davant de noms masculins començats amb consonant: es *laboristes* (1, 1, par. 10); es *seus* (1, 5, par. 1). Darrere la preposició *amb*, l'article masculí manté les formes arcaïques *so* i *sos*: *van ab sos lliberals* (1, 2, par. 2); *ab sos estols* (3, 6, par. 1); *ab sos qui no volen anar* (4, 4, par. 1); *entrà a Roma amb so nom de Nicolau II* (15, 1, par. 1).

Femení singular: sa *vida* (3, 6, par. 2); sa *germandat* (4, 4, par. 1); s'*idea* (3, 6, par. 2); *s'autòpsia* (3, 6, par. 2).

Femení plural: ses *eleccions* (1, 1, par. 10).

Tot i que l'article salat és l'habitual a *La Aurora*, es troben també força fragments en què Alcover opta per l'article literari. Els contextos són aquests:

- a) De vegades, per descuit, i davant substantius on s'esperaria trobar un article salat se'n troba un de literari: *Que no hi havia tal triunfo dels liberals inglesos en les derrereres eleccions, sino tot lo contrari, que hi havien perdut un centenar de diputats, axò es, que en tendrien un centenar manco que en les corts anteriors* (1, 1, par. 5); *ja no's parla del poble lliberal, sino de la coalició lliberal* (1, 1, par. 7); *Tots els periòdics formals donaren conte a n-es seu dia des resultats de ses eleccions d'Inlaterra* (1, 1, par. 10); *I feren més els periòdics: recordaren que en les penúltimes eleccions es lliberals havien obtinguts 270 diputats* (1, 1, par. 10); *En Lerroux i els espanyols de Cuba* (4, 1, par. 3); *tots els pobles civilisats* (4, 4, par. 1); *sa seua fuya carabassenquíssima sobre l'Inquissició, de la qual han parlat sempre tan malament tots es tocats i tarats* (6, 9, par. 8); *Això dels armaments de ses nacions no cregueu que sia cap cosa gens bona de resoldre* (13, 12, par. 4); *mos ho digueren els mateixos an-e qui Mestre Biel e-hu havia comunicat* (17, 6, par. 1).
- b) Davant els noms que formen part d'expressions temporals: *romperen es lerrouxistes en siulos, giscos, remeulos i brams; i al punt e-hi va haver garrotades* (5, 11, par. 1).
- c) Davant noms que expressen entitats úniques: *emperador: s'altre diaça l'Emperador se presentá a sa gran Abadia benedictina de Santa Maria Laach* (11, 1, par. 3); *Església Catòlica: tal volta serán més tolerants envers de l'Església Catòlica* (12, 4, par. 3); *Família Reial: tan satisfet de sa rebuda que la Família Reial li havia fet* (13, 1, par. 1); *Imperi: Es Govern rus trebaia per restrényer sempre més i més es drets de la Duma (ses corts) sobre*

L'Imperi per un axamplament artificios de s'article 69 de sa Llei Fonamental o Constitució (11, 4, par. 3); món: amb tota sa desvergonya del mon (11, 16, par. 1); mort: en venir s'estrènyer, això es, s'hora de la mort (8, 1, par. 1); príncep: han acordat per una gran majoria que s'acabi sa Regencia del Príncep Lluís (11, 11, par. 3); rei: tirar bombes i matar el Rey (9, 7, par. 2); vida: son grans 'capitalistes', a pesar de passar-se la vida tronant i tirant pestes contra es 'capitalisme' (11, 13, par. 10).

- d) Davant noms que expressen conceptes relacionats amb la religió: Cel: al Cel sia ell (2, 10, par. 1); Dimoni: *¿Que volíeu qu'aquells Vicaris e-hi enviassen la gent an aquells balls del dimoni?* (7, 1, par. 2); església: *en du un dimoni a cada cabey, de sa relligió, des clero, de l'Esglesia* (8, 2, par. 3); morts: *al Cel sia ell i tots los morts* (2, 10, par. 1); Purgatori, Infern: *contra s'existencia del Purgatori i de l'Infern* (5, 9, par. 2); altre món, com a equivalent a la mort: *ja's creuen ab dret a envestirlo, i fins i tot enviarlo a l'altre mon* (5, 12, par. 1); rosari: *resar el Rosari* (15, 9, par. 1).
- e) Davant noms que formen part d'expressions de manera: *questions que se son resoltes a les bones* (13, 15, par. 6); *Se'n gordará com de caure de sostenir a les clares tal calumnia* (6, 5, par. 2); *i no procedia a la babal·lana ni arbitrariament* (6, 10, par. 3).
- f) Davant noms d'alguns països: *el Marroc: no permetrieu cap acció militar d'Espanya an el Marroc* (3, 2, par. 4); *l'Espanya: calumniant s'Exercit, i han tractat de deshonrar l'Espanya* (6, 3, par. 2).
- g) Es constata també l'aparició de les formes literàries de l'article en la traducció al català de textos. Per exemple, aquest ús pot apreciar-se en la traducció d'un article en francès publicat a *L'Echo de París* en el qual es criticava una cooperativa socialista: *El personal de la fàbrica -diu Mr. Spinetta- es colectivament tan inepte pel patronat com pel socialisme; els baxos instints, l'odi y l'enveja a tots aquells que sobresurten més, ha destruit en ell l'esperit de disciplina* (9, 5, par. 3). També pot veure's en la traducció d'una carta de protesta de la Santa Seu en contra de l'ocupació el 1917 de l'ambaixada austrohongaresa per part de l'Estat Italià: *"Aquesta presa de possessió de la residència del Representant d'una Potencia estrangera davant la Santa Seu implica per sí mateixa una ofensa a la Santa Seu mateixa i una ofensa d'aquell dret de representació que li pertoca i que li regoneix la llei de 13 de maig de 1871. Contra tal acte el Cardenal abaix firmat, per encàrrec i en nom de Sa Santedat, se veu an el cas d'eleva una formal i solemne protesta i demana a Vocencia que la fassa arribar an el seu Govern"* (19, 1, par. 4). Ara bé, en la traducció de textos de menor grau de formalitat s'opta sempre per l'article salat, per exemple, quan Alcover tradueix del castellà al català un fragment d'*El Obrero Balear*: *Resulta es paperot socialista tan "gubernamental" i tan ximple, que acaba ab aquesta: "S'únic consol que mos queda, es que no mos poren prohibir que pensem contra sa guerra."* (6, 8, par. 2). També pot veure's l'opció per l'article salat quan tradueix un fragment d'un discurs d'Alejandro Lerroux: *aont les deya: "Robau, calau foc, matau, abusau de ses novicies"* (6, 3, par. 3).
- h) S'aprecia també l'opció per l'article literari en textos que no són polèmics, com ara una notícia relacionada amb la publicació del Butlletí Oficial del Bisbat de Mallorca: *El Rdm. Dr.*

Domenech se demostra del tot disposat a viure absolutament consagrat an el servici espiritual de la Diòcesi mallorquina, per procurar-hi amb totes les seues forces la major gloria de Deu i el bé, profit, santificació i salvació de les ànimes (19, 3, par. 1).

- i) L'article masculí singular *lo* s'empra en l'expressió lexicalitzada *tot lo món*: *Això que succeix an aqueixa fàbrica d'Albi, succeira dins tot lo mon si voltros arribáveu may a entrar (9, 5, par. 8).*
- j) En l'expressió *la gent*, usada com a expressió impersonal: *Sí, Mestre Biel, gracies a Deu la gent en fa ben poc cas de vos i des vostros articles (17, 9, par. 2).*
- k) Es constata així mateix l'ús de l'article literari per singularitzar o emfasitzar algun element del discurs. Per exemple, en un text en què es comentava la trobada entre Alfons XIII i Benito Pérez Galdós, Alcover, en relatar el desenllaç d'aquella trobada, emprava l'article literari per referir-se a Galdós, com si pretengués enfocar l'atenció del lector cap a l'escriptor: *I se n'anà l'homo tan satisfet de sa rebuda que la Família Reial li havia feta (13, 1, par. 1).*

S'observa també l'ús general dels articles personals *en*, *na* i la forma apostrofada davant de noms començats amb vocal: *En Salmerón i En Cambó (1, 5, par. 1); tot això que suposen ets escriptors anticlericals de N'Aleixandre VI amb Na Lucrecia Borja (8, 2, par. 4); sembla que En Daneff està llest (11, 5, par. 2); N'Ugarte (11, 9, par. 6).*

5.4.3.2 Els demostratius

Per indicar proximitat, Alcover empra indistintament els demostratius formats a partir de *aquest* i els formats a partir de *aqueix*.

Aquest, aquesta, aquests, aquestes:

aquest articletxo (1, 5, par. 8).

aquest García-Cortés (2, 3, par. 1).

aquest dissapte passat (3, 5, par. 1).

Aquesta:

¡Ja hu val amb aquesta gent tan... honrada! (4, 3, par. 3)

Aquests:

¿Que resulta d'aquests quatre articles? (16, 6, par. 2).

Aquestas o aquestes:

ab aquestas barayes i lluites d'ambicions (4, 2, par. 3).

aconseya no creure'l may de cap paraula que diga envers d'aquestes coses (8, 7, par. 1).

Es periòdics les han comentades molt aquestes paraules (13, 1, par. 2).

Aqueix:

I en lloc d'això troba aqueix corresponsal un poble tan disgustat des seu Govern, que es seu disgust contrapassa totes ses fites (11, 3, par. 2).

Aqueys o aqueis:

tots aqueys embuys (3, 6, par. 1); aqueys enfilays de bjanades (3, 8, par. 4); ab aqueys mots (5, 3, par. 2); malevetjá desfressar aqueis fets amb capa de política (12, 4, par. 3); aqueis socialistes (14, 3, par. 2).

Aquexa o aqueixa:

aquexa Sor Cándida (2, 4, par. 1).

es republicans tenen aquexa desgràcia (3, 1, par. 3).

afonadors d'aquexa classe malenada (4, 1, par. 2).

Aquexes o aqueixes:

per un que sap totes aquexes coses (1, 5, par. 1).

totes aquexes mentides vostres (3, 6, par. 1).

estudiaria aqueixes questions (8, 2, par. 1).

aqueixes bones qualidats (8, 5, par. 4).

No hi ha oposició entre els demostratius formats a partir de *aquest* i els formats a partir de *aqueix*. Pot veure's en aquests dos exemples: *Es que no haurá trobada cap calúmnia contra aquest Papa virtuosíssim* (15, 1, par. 3). Quan escrivia *aquest papa* es referia a Benet XI, el qual havia esmentat en el paràgraf immediatament anterior. El segon exemple és: *se desfán amb elogis d'aqueix Papa precisament per sa seua puresa i santedat de costums* (15, 2, par. 1). En aquest cas es refereix al papa Benet XII, al qual acabava d'introduir en el paràgraf també immediatament anterior.

Per indicar distància, s'empren les formes *aquell, aquella, aquells, aquelles*:

Aquell:

aquell gran malfactor des jovent (9, 6, par. 3).

Aquells:

en romangueren encantats tant l'Emperador com aquells Prínceps (11, 1, par. 3).

Aquella:

aquella virtud cardinal (2, 5, par. 1).

Aquelles:

li copia aquelles gloses (7, 3, par. 2).

5.4.3.3 Els possessius

En general es fan servir els possessius tòpics anteposats, tot i que se'n troba algun de posposat. Apareixen exemples de totes les persones, tret de la segona persona del singular. Aquest fet s'explica perquè, a les pàgines de *La Aurora*, Alcover sempre tracta de vós quan els textos interpel·laven un únic adversari; per tant, quan usava el possessiu per referir-se a aquest únic adversari, en resultaven les formes *vostro*, *vostra*, etc., ja que feia servir el tractament de vós, però mai *teu*, *teva*, etc.

S'observa també que sempre triava les formes que no canvien la *u* per *v* en els femenins de la primera persona del singular (*meua*, *meues*) i de la tercera persona tant singular com plural (*seua*, *seues*). En les formes de la primera i segona persones del plural masculí utilitza sempre les formes dialectals (*nostro*, *nostros*, *vostro*, *vostros*).

Així doncs, es troben aquestes formes:

Meu:

confirmen es meu sentit es fets de dia 7 (12, 4, par. 3).

Meua:

Per la meua part (12, 4, par. 3).

Meus:

Que recordin es meus lectors ses paraules (12, 4, par. 4).

Meues:

ses meues enfuytes (2, 5, par. 3).

Seu (posseïdor singular):

poreu contar amb sa seua amistat i fidelitat (12, 1, par. 3).

Seua (posseïdor singular):

se portá sempre just un sant, i sa seua mort fou preciosa davant el Senyor (15, 2, par. 2).

Seus (posseïdor singular):

a n-En Jiménez Moya i a n-es seus biduins (4, 4, par. 2).

Seues (posseïdor singular):

No li bastaven totes ses seues trasses ni ses de tota sa seua "puputera" nissaga per fermos recular una esquena de ganivet (6, 4, par. 1).

Nostro:

Vos retreu es nostro bon confrare (11, 13, 10).

per conseguir aquest últim fi nostro (14, 6, par. 2).

Nostra:

per sa nostra desgràcia

Nostros:

es nostros Al·lots Exploradors (14, 8, par. 5).

Nostres:

Inglaterra i França son ses nostres inimigues mortals (415, 3, par 2).

Vostro:

es vostro poble (14, 6, par. 2).

s'altre caporal vostro (11, 13, par. 11).

Vostra:

sa vostra suficiència científica (3, 9, par. 3).

Vostros:

a n-es vostros escolans d'amén (2, 2, par. 3).

Vostres:

degut a ses vostres trescalamenes i guitzeries (4, 8, par. 1).

Seu (posseïdor plural):

les acusa de que oblidant es seu ministeri d'oració, esploten grans indústries (6, 8, par. 3).

Seua (posseïdor plural):

han presa sa república com-e capa de sa seua impiedat i odi a sa Relligió (2, 3, par. 3).

Seus (posseïdor plural):

es paganisme autorisava es senyors per porer matar es seus esclaus (7, 5, par. 1).

Seues (posseïdor plural):

per pobres i oblidats que sien de ses seues metexes families (3, 8, par. 4).

Pel que fa al possessiu àton, es constata que es feia servir, de manera esporàdica, i només quan el posseïdor és una tercera persona masculina, singular o plural:

Son:

mai ha d'estar de punta amb aquell qui es son pare i son Emperador (11, 1, par. 1).

Es tres partits lliberals que a son temps comandaren (11, 5, par. 2).

Sos:

es qui heretaren ses lladroneries de sos pares (14, 5, par. 7).

Pinta la vida cristiana dins l'història en tots sos aspectes, caires i visualidats (19, 2, par. 5).

5.4.4 Els quantificadors nominals

5.4.4.1 Els numerals

No presenten diferències respecte de la normativa actual: *ses dues derrerres planes (2, 5, par. 2); se considera que es més de trenta vegades milionari (8, 1, par. 2).*

Es constata que Alcover no usa els guionets per separar desenes i unitats: *trenta sis sigles s'agenoyen (3, 9, par. 2); ja tenia setanta tres anys (8, 3, par. 3).*

Tampoc s'aprecien diferències pel que fa a l'ús dels ordinals: *amb condició que aquest fés costat a D. Lluís Martí an es segón districte (11, 15, par. 2); En Roca i Rayó an es setè districte (11, 15, par. 2).*

5.4.4.2 Els quantitius

En general no presenten variació respecte de l'ús actual:

Molt, molta, molts, moltes (de):

Molts d'Emperadors d'Orient i d'Occident (3, 2, par. 2).

Turquia umpl d'horror molts de pobles (12, 1, par. 3).

a forsa de molta diligència (12, 5, par. 4).

A Alemanya hi ha moltes confessions (14, 1, par. 1).

Poc, poca, pocs, poques:

en fa ben poc cas de vos i des vostros articles (17, 9, par. 2).

allò va fer poca gràcia a n-En J. Moya (4, 4, par. 2).

dins pocs llibres se pot trobar (12, 16, par. 4).

E-hu direm ab ses més poques paraules possibles (9, 1, par. 2).

Tant, tanta, tants, tantes¹³²:

sa guerra civil aont moriren tants i tants de milenars d'espanyols (2, 8, par. 3).

se portaren amb tanta de prudència (15, 2, par. 4).

i tantes i tantes de coses que fer en s'orde econòmic (3, 1, par. 4).

Així i tot, al costat d'aquestes formes d'ús freqüent, es fan servir una sèrie de quantitius que són propis del dialecte balear:

Brot (gens):

si vos tenguésseu brot de fe o de sentit comú, e-hu veurieu clar a tot això (14, 5, par. 6).

Esplet (gran quantitat):

No's mereixen més que un esplet afavorit de tronxos (13, 2, par. 3).

Maixanta (gran quantitat):

En Revenjoli ja hu ha dit mexanta vegades lo que hi ha respecte aqueys punts (5, 5, par 2).

¹³² Després dels determinants *tant, tants, tanta, tantes* i *molt, molts, molta, moltes* sempre s'usa la preposició *de*.

ho sabem per molts d'ells que mos han contat meixanta vegades de com anaven a Missa i a altres funcions d'esglèsia (14, 5, par. 5).

Pus (més en frases interrogatives i negatives):

havien promés que no hi hauria pus quintes (2, 6, par. 2).

ja no mos n'hi caben pus d'estocades a N'Ad Sum dins La Aurora d'avuy (4, 13, 3).

També es troba algun cas de quantitius propis d'altres dialectes, com *titlla*, propi de la zona de l'Empordà:

Mr. Asquith és es meteix de 1909 i de ses discussions des Parlament: no s'es mogut una til-la de tot quant ha dit de quatre anys ençà a favor de sa 'Home rule' (11, 8, par. 3).

5.4.4.3 Els indefinits

Tal com passa amb els quantitius, a *La Aurora* coexistien indefinits d'ús general amb d'altres que presenten un ús més restringit:

Altre, altra, altres:

i fins i tot enviarlo a s'altre mon (5, 12, par. 1).

¡Altra seria sa sort d'Espanya si no s'hi donás cap altra ensenyansa més que sa catòlica! (4, 3, par. 2).

ets altres trabayadors (4, 4, par. 1).

Cap:

no es ver que'l Papa dins Espanya siga cap Poder estranjer (3, 3, par. 2).

tots son grans 'capitalistes', amb tot i passar-se la vida predicant-vos que es una cosa tan dolenta es 'capital' en mans de cap particular (11, 13, par. 11).

Cert, certa, certes, certes:

gaudeix de certa llibertat d'acció (12, 3, par. 4).

Alguns d'ells tengueren certs defectes (2, 7, par. 4).

es capellans son més respectats que no a certes nacions d'Europa (12, 2, par. 1).

Diferents:

en diferents questions que hi ha hagudes entre Alemanya i altres nacions (13, 15, par. 6).

Neguna:

Aquesta forma només s'ha trobat en femení singular i posposada al nom:

¿Era conforme a ses lleys de l'Església aquell atentat? En via neguna (2, 9, par. 2).

Qualque, alguns, algunes:

La forma *qualque* s'usava per al masculí i femení singulars:

qualque punt (2, 5, par. 3).

qualque estreta forta (4, 6, par. 2).

Per al masculí plural, Alcover fa servir *alguns*:

alguns caporals no escoltaren es Bisbes (15, 5, par. 6).

alguns d'aqueis dois vostros (16, 1, par. 1).

I *qualques*¹³³ per al femení plural:

allà hi ha qualques esglésies i pastors protestants (15, 7, par. 1).

només hi hagué degolladissa dins qualques províncies (16, 6, par. 1).

A qualques bandes hi ha haguts paisans i soldats (16, 9, par. 3).

Qualsevol:

Ells han de porer fer qualsevol atrocitat i barbaritat contra sa llei, contra s'honor i sa vida de ses persones que no los entren per s'ui dret (11, 16, par. 1).

Quant, quanta, quants, quantes:

tots vos farem tota quanta guerra porem (12, 3, par. 3).

no sé a quantas de coses més (12, 5, par. 4).

Tal, tals:

Deu alliber tota persona nada de tal fi (10, 8, par. 2).

vajen a treurelos de tal enderivell (4, 1, par. 1).

es també conegut de tots aquells que's veuen obligats a conferir amb tals nissagues (12, 2, par. 3).

¹³³ En el DCVB (s.v. *qualque*) s'indica que aquesta forma s'usa de manera esporàdica com a plural del masculí: "En general, *qualque* en el sentit de 'algun' s'usa només en singular, com s'ha vist per tots els exemples que acabam de donar; però al Rosselló s'usa la forma de plural *calques* (=qualques), i esporàdicament es troba usat *qualques* per algun escriptor." (Tom IX, p. 10-11).

amb so fer aixó es Govern servi no cerca més que un fi polític, treure tals catòlics des protectorat i de s'influencia d'Austria (12, 2, par. 4).

Uns quants, unes quantes:

han fundat uns quants cassinets i fins un periòdic (7, 1, par. 3).

encivellant unes quantes cosses a la Companyia de Jesús (10, 2, par. 2).

5.4.4.4 Els quantificadors universals

No difereixen de l'ús actual.

Tot, tota, tots, totes:

Lo que fan ells es replegar just per ells, tot es 'capital' que poren (11, 13, par. 10).

una glòria d'Europa i de tota s'humanitat (9, 6, par. 2).

tots es polissons, tots es déspotas (3, 2, par. 2).

totes ses nacions (4, 11, par. 1).

Mateix, mateixa, mateixos, mateixes:

fiis de Deu i redimits amb sa sang del meteix Deu (12, 13, par. 2).

ferestes batalles dins sa meteixa capital (10, 5, par. 4).

Es meteixos republicans més convençuts van fora corda (11, 3, par. 2).

que sien de ses seues metexes families (3, 8, par. 4).

5.4.5 Els verbs

5.4.5.1 L'infinitiu

No s'aprecien grans diferències respecte de l'ús actual, però cal constatar que hi ha una sèrie de formes que Alcover escrivia de manera diferent:

a) No apareix mai *saber* sinó la forma amb accentuació rizotònica. Primer s'opta per *sabre* i després *sebre*: *falta sabre que hi ha de ver* (2, 4, par. 1); *ja no'n volen sebre res* (5, 2, par. 2); *se'n va sebre desfer tan bé* (8, 1, par. 2); *Está a sebre si es comptes vos sortirán errats!* (10, 4, par. 5); *va dir que an es seu parer se tractava de sa qüestió fonamental, això es, de sebre si es just o no es just* (11, 2, par. 2).

b) L'infinitiu *poder*, juntament amb les formes d'imperfet d'indicatiu, futur i condicional, apareix sempre amb la forma dialectal *porer*: *p'es gust de porer rossegar per dins es fanc* (2, 4, par. 1).

c) L'infinitiu del verb *condemnar* és sempre *condannar*: *no va condannar may negú* (2, 9, par. 2), que reflecteix l'assimilació que es produeix en la pronúncia.

d) L'infinitiu del verb *pertànyer* és sempre, per castellanisme, *pertanèixer*: *No trobaria negú que hi volgués pertanèixer* (7, 6, par. 1).

5.4.5.2 El gerundi

Apareixen sense velarització, excepte en alguns verbs de la segona i tercera conjugacions, amb els quals es forma el gerundi amb l'extensió -g-:

Voler: *volguentvos* (4, 7, par. 2).

Dir: *diguent* (8, 2, par. 3), però *dient* (5, 10, par. 5).

Treure: *treguent foc p'es caxals* (5, 10, par. 5).

5.4.5.3 El participi

A grans trets, els participis no presenten grans diferències, però hi ha una sèrie d'elements que cal destacar:

- Terminació regular del participi: *pretengut* [pretès] (12, 11, par. 3).

- Terminació del verb *dur*: *duit, duita, duits, duites*:

se'n ha duit un bon porro (11, 8, 3).

un veu capellans i seglars catòlics duits a la broca (12, 2, par. 1).

se n'havia duites totes ses coses de valor (15, 15, par. 8).

5.4.5.4 El present

- El present d'indicatiu

No presenta diferències respecte de l'ús actual:

a) Alcover fa servir les formes pròpies del mallorquí en determinats verbs:

Dir:

2a persona plural: *deys: Com vos e-hu deys (2, 5, par. 3).*

Dur:

2a persona plural: *duis: com duis unes uieres de fulla de figuera de moro (14, 5, par. 6).*

Omplir

3a persona singular: *Turquia umpl d'horror molts de pobles (12, 1, par. 3);* 3a persona plural: *umplen (2, 4, par. 1).*

Poder:

flexió amb *r* en comptes de *d*: *porem (2, 4, par. 1); sols e-hu poreu fer engolir a n-es quatre republicans que vos lletgexen (3, 3, par. 3); les poren fer creure que'ts ases volen (3, 3, par. 3).*

Treure:

2a persona plural: *si les treis sa xètxera (14, 3, par. 1).*

Veure:

1a persona singular: *veym: I bé que la vos veym (2, 1, par. 2);* 2a persona plural: *veys: I no veys que vos tirau terra demunt (2, 5, par. 3).*

b) Usava l'extensió *-eix* en la flexió del verb *dependre*: *dependex (1, 2, par. 4).*

c) Flexiona alguns verbs sense increment incoatiu:

Investir: *Mentres tant altres envesten s'escrivá i ab una guya de fer espartenyas li travessaren sa caixa des cos (6, 1, par. 2).*

Mentir: *menten com l'ànima de Judes (7, 5, par. 2).*

Penedir-se: *se penet d'haver fet el mon i prepara un diluvi (3, 10, par. 4).*

d) Usa la forma *sostén* en lloc de *sosté*: *sostén qu'En Lerrox es un "fracassat" (4, 2, par. 4).*

- El present de subjuntiu

a) Predomina l'ús de la desinència zero en la flexió dels verbs de la primera conjugació, encara que algunes formes ja estan lexicalitzades. Es tracta de la flexió antiga, que s'aplica a la primera i a la

tercera persones del singular. Els exemples, però, tan sols són de la tercera persona perquè a *La Aurora* Alcover mai no escrivia fent servir la primera persona del singular:

Alliber (alliberi): *Deu alliber tota persona nada de tal fi* (10, 8, par. 2).

Apiat (apiadi): *¡Deu se'n apiat! Amèn!* (4, 1, par. 1).

Atans (atansi): *No creim que hi haja negú a Mallorca que s'atans a contradir res de tot això* (18, 7, par. 2).

Bany (banyi): *no hi ha cap plassera ni xoquet que li bany s'orella* (2, 9, par. 3).

Compr (compri): *Que vos compr qui no vos conex* (10, 5, par. 3).

Don (doni): *Es una solemne mentida que s'Estat don res d'això que no hu dega* (14, 3, par. 4). *Encoll* (encolli): *no és estrany que Mestre Biel de la Mel s'encoll amb "El Motin", per allò de que no s'apleguen que no s'assemblin* (13, 2, par. 7).

Engirgol (engirgoli): *es filisteus, es qui volen que tot s'engirgol a Madrit* (13, 2, par. 2). *Govern* (governi): *En Lerroux diu que li convé que govern En Canalejas* (7, 2, par. 2).

Il·lumin (il·limini): *Que Deu il·lumin ets electors per demà* (11, 9, par. 1).

Pos (posi): *per tot bitxo vivent que's pos a tir* (3, 1, par. 1).

Torn (torni): *i heu jurat de matarlo abans que permetre que torn a pujar* (3, 9, par. 1).

De manera esporàdica, apareix alguna forma amb la desinència moderna:

balli: *no es hora de deixar-ho tot a mercè de sa polissoneria revolucionaria per que el dimoni hi balli de capoll i tot faça flamada* (11, 9, par. 4).

b) S'empra de manera sistemàtica la desinència [ə] (escrita *a* a final de mot i *e* si anava seguida de consonant) en els verbs de la segona i tercera conjugacions:

Convenga: *s'estat de vida que mes li convenga* (10, 3, par. 3).

Crega: *¡l qui no hu crega, que vaja a Portugal!* (13, 2, par. 6).

Dega: *Es una solemne mentida que s'Estat don res d'això que no hu dega* (14, 3, par. 4).

Diga: *si es axí, que ho diga* (1, 5, par. 4).

*Fassa*¹³⁴: *Se comprèn que hu fassa així* (14, 2, par. 3).

Fassen: *Que fassen sentència es lectors imparcials* (1, 3, par. 3).

Mantenguen: *Mentre se mantenguen units, es ver que's lliberals tenen majoria* (1, 2, par. 4). *Puga*: *¿A on s'és vist mai que una religió puga exercir cap acció que no sia religiosa?* (13, 3, par. 2).

Puguen: *per que aquells altres se puguen divertir* (10, 6, par. 4).

c) Alcover usa sempre l'increment -esc-: en els verbs de la tercera conjugació amb flexió incoativa:

¹³⁴ La forma *fassa* conviu amb la forma moderna *faci*, escrita *fassi*: *no hi ha cap socialista ni cap anarquista, que, si té avinentesa de ferse propietari particular de qualque cosa, no s'hi fassi tot d'una* (9, 7, par. 1).

Abolesca: que Deu confonga i abolesca (10, 7, par. 1).

Atrevesca: ¡ay d'aquell que s'atrevesca a signarlos! (5, 3, par. 1).

Desaparesca: I aqueys, segons veig, "volen que desaparesca s'in-Justicia" (5, 7, par. 2).

Discutesquen: Que ses plasseres discutesquen ab tals insults i paraulotes, se comprén (2, 5, par. 2).

Engolesca: no tenen por de que aquesta les engolesca (18, 2, par. 1).

Exigesca: ¿Quina institució hi ha haguda qu'exigesca una perfecció de vida tan grossa (7, 5, par. 3).

Favoresca: se'n van ab lo qui més los favoresca (1, 2, par. 2).

Patesquen: no cregueu que patesquen gens (11, 2, par. 2).

Seguesca: donam vida a un Govern mort, porque mos convé que seguesca aquest Govern (7, 2, par. 1).

Servesca: a veure si diu res que servesca a la Policia (8, 4, par. 1).

d) Usa la flexió antiga del subjuntiu del verb *morir*:

¡Que Deu haja amparada s'ànima d'un i altre i sa de tots ets altres que són morts i muiren an aquesta guerra! (16, 14, par. 6).

De tota manera, és possible que a la Mallorca de començament del segle XX aquesta flexió del verb *morir* encara fos viva en la llengua oral.

e) Fa servir l'extensió *-igu-* en les formes rizotòniques:

Còbriga (cobri): comanau-lo a Deu per que còbriga un poc de seny (14, 6, par. 2).

Obriguen (obrin): ja passa d'hora que'ts espanyols honrats òbriguen ets uys (6, 2, par. 3).

f) Utilitza l'extensió *-igu-* en les formes arizotòniques dels verbs de la tercera conjugació:

Ablaniguem (ablanim): vos ho mereixeu massa que vos ablaniguem una mica ses costelles (16, 1, par. 2).

g) Com passa en l'indicatiu, en el subjuntiu també s'observa alternança d'auxiliars per formar els perfets. A continuació, es reproduïxen alguns exemples amb *ser* com a auxiliar:

Tota la Dreta de ses corts accepta es projecte que s'está discutint, encara que se sien fetes valer ses antigues idees contra s'Ensenyança Obligatoria (11, 2, par. 2).

Llamentem tot lo que se vulga que En Maura se sia retirat, pero qui té força dins sa política actual, que la mantenga tota p'es bé de sa nació (11, 9, par. 4).

no estau conformes de que sien pujats es conservadors porque trobau que havien de serguir governanant es conservadors (11, 14, par. 6).

I amb haver:

Jo no sé que cap capellà catòlic mai es turcs l'hagen atabuixat ni molestat en res (12, 2, par. 1); sa desgracia més grossa i més feresta que haja afligida mai l'Esglesia de Deu (15, 3, par. 1); és una solemne mentida que l'Esglesia sia estada causa des trastorns que hi ha haguts i hi ha dins Mexic, ni que haja favorit més un partit que s'altre (15, 8, par. 1).

5.4.5.5 El passat

- Formes d'indicatiu

a) S'observa una alternança de formes del passat simple i del passat perifràstic. No sembla que hi hagi cap criteri per optar per unes formes o per les altres. Per exemple, es detecta que, en un mateix enunciat, emprava les dues formes per explicar als seus lectors una polèmica entre els periòdics *La Justicia* i *Gaceta de Mallorca*:

Dalt es periòdic Justicia de dissapte passat se presentá aquest senyor com una víctima de Gaceta de Mallorca per lo qu'aquest digué des mítin que dia 13 de febrer celebraren es republicans de Manacor i altres pobles veynats suposant que's qui hi varen parlar, tractaren d'"embaucar" la gent que hi aná (1, 1, par. 1).

Un altre exemple d'aquest ús conjunt de passat simple i passat perifràstic es troba en la narració que feia d'un accident succeït en un vaixell de guerra francès:

No fa gayres dies que a bordo de s'acorassat "Diderot" s'esdevenqué qu'un "curt-circuit-elèctric" va encendre's "dinams" (6, 1, par. 3).

També es veu aquesta alternança en un text en el qual intentava desacreditar Alejandro Lerroux:

va comprar per devers 200.000 pessetes una casa (8, 1, par. 2).

I unes línies més avall, en el mateix paràgraf, apareix:

mostrá a un amic sa fotografia d'un automòvil magnífic (8, 1, par. 2).

Un altre exemple clar es troba al final d'un article en què atacava les escoles laiques:

es Govern francès va destituir es gran animal d'En Robin i tancá es seu establiment (9, 6, par. 2).

b) Per fer les formes compostes, Alcover alterna l'ús dels verbs auxiliars *ser* i *haver*. A continuació, es reprodueixen alguns exemples amb el verb *ser*. Cal observar que de vegades hi ha concordança i de vegades no:

tant tort vos es caygut (1, p. 1 col. 3, par. 9).

m'es arribat (1, p. 1 col. 3, par. 9).

may som estats contraris des republicans (1, 5, par. 4).

s'es allargat (1, 5, par. 8).

i ben clar s'es vist qu'aquest era tot un anarquista (2, 1, par. 2).

negú may es estat més gelós (7, 5, par. 3).

per provar qu'es capellans son estats sempre uns parcal [sic] (7, 6, par. 1).

en venir a s'estrènyer, això es, s'hora de la mort, si no se son convertits (8, 1, par. 1).

ell s'es pogut enfilar (8, 1, par. 3).

Tothom sap que's republicans se son fets defensors i glorificadors de sa setmana trágica (9, 7, par. 2).

mos som enterats de tot (9, 7, par. 4).

ni sou estats capaces d'impedir que "se passetgin triunfants" (10, 4, par. 5).

Això és estat es tema d'un sermó d'aquell Monsenyor Benson, gran predicador de Londres (12, 2, par. 1).

Entre altres coses, s'és fixada en ses capsetes per posar mistos que ha de fer una dona per guanyar es jornal (12, 2, par. 1).

son passades un parei de setmanes (12, 14, par. 4).

I amb el verb *haver*:

han fundat uns quants cassinets i fins un periódic (7, 1, par. 3).

es Tribunal Suprem de Guerra i Marina ha vengut a declarar innocent En Ferrer i Guàrdia perque ha alsat s'embarc des seus bens (7, 2, par. 7).

aquest ha enflocat quatre mesos de presó a qui'l va escriure (7, 4, par. 3).

cap institució humana ha poguda exigir may an es seus (7, 6, par. 1).

lo que vos ha fet més mal (9, 8, par. 2).

ja hi ha haguts devers tres mil morts (10, 5, par. 4).

ha cregut que havia de deixar d'esser es Cap des Partit Conservador (11, 9, par. 4).

s'immensa majoria des conservadors ho han comprès així (11, 9, par. 5).

n'hi ha molts que han trobat que convenia llevar de Rei N'Otto (11, 10, par. 2).

el mos han criticat ferm (12, 6, par. 5).

De vegades, apareixien els dos auxiliars en una mateixa frase:

Com allà a s'Ayuntament no hi ha per tots es gavatxos lerrouxistes que fugen de fam i de feyna, i son molts qu'encara no han pogut entrar a corral, s'es formada una fracció de descontents (7, 1, par. 3).

¿quin llibre de poeta o prosista, mallorquí, que potoi per Mallorca, s'es publicat a Madrit? ¿Quina edició ha feta cap editor madrileny de cap poeta ni prosador mallorquí que navegui per Mallorca? (18, 6, par. 4).

c) Aquesta mateixa alternança es dona en el plusquamperfet. Alguns exemples d'ús de *ser* com a auxiliar són:

es fii major del "Kaiser" Guillem II, que s'era posat de de punta amb son pare (11, 1, par. 1). es periòdics radicals digueren que sa manifestació era estada grandiosa (16, 11, par. 7).

a conseqüència d'aquells ayres malsans, s'eren posades malaltes un nombre extraordinari de persones (8, 4, par. 1).

Ara es qui s'eren rebel·lats contra es Govern constituït des President Madero (10, 5, par. 4).

I alguns exemples d'ús d'*haver* són:

ha declarat solemnement que reprovava que haguessen fet públic es periòdics un escrit seu, aón havia manifestat es seu sentit sobre aquelles questions tan greus (11, 1, par. 1); ses altres que fins ara hi havia hagudes (15, 4, par. 4); s'establí a Avinyó, a on la Santa Seu havia residit (15, 2, par. 4); e-hu havia saquetjat tot i se'n havia duites totes ses coses de valor (15, 15, par. 8).

- Formes de subjuntiu

a) Les desinències de les formes del plural de l'imperfet de subjuntiu, a diferència del que és habitual actualment, conserven la vocal neutra en comptes de la *i*, i la vocal temàtica *a* en comptes de *e* en els verbs de la primera conjugació; per tant, es troben les desinències *-àssem*, *-àsseu* i *-assen*:

demostràssem (10, 6, par. 4).

anásseu (2, 5, par. 4).

anassen (15, 5, par. 8); *estudiassen* (18, 3, par. 3).

Les desinències corresponents a verbs de la segona són *-éssem*, *-ésseu*, *-essen*:

haguésseu (2, 5, par. 4).
volguessen (9, 8, par. 8); *tenguessen* (15, 8, par. 5).

I les de la tercera són *-íssem, -ísseu, -issen*:

abans de que l'elegissen (15, 3, par. 4).

No es troben exemples de terminacions modernes (*-éssim, -éssiu, -essin, -íssim, -íssiu, -íssin*).

b) Com passa en el present, també es detecta alternança de *ser* i *haver* com a auxiliars. Alguns exemples són aquets:

se'n anà a jugar ab sos altres i llavò a passetjar ab un amic seu, com si res fos estat (9, 1, par. 2).
Tot hauria acabat ab sana pau, si a Ciutat no se fos publicat es "Puput", sens dupte un des periòdics més noninguns d'Espanya (9, 1, par. 3).
Si en lloc de ferse frares, se fossen fets jugadors (3, 7, par. 1).
ell manifestá publicament el seu desig que se fossen arretglades a les males (13, 15, par. 6).

I amb *haver*:

si hagués hagut res de lo que suposen ets anticlericals (8, 3, par. 1).
ha declarat solemnement que reprovava que haguessen fet públic es periòdics un escrit seu (11, 1, par. 1).
si els ho haguessen pagat bé (12, 15, par. 6);

c) Alcover usa les formes del verb *dar*, provinents del llatí *dare*: *fins dia 25 no poguéreu trobar La Aurora que vos dava aquella Empena* (2, 5, par. 3).

d) La flexió de l'imperfet del verb *poder* es fa amb *r*:

poria: no's poria llevar es gep (2, 1, par. 2).
poriem: hu poriem aclarir (4, 5, par. 3).
porien: cerca qui cerca ben arreu per tot allá on veien que porien fer tec; i prou que trobaren cors generosos que afluixaren la mosca (13, 15, par. 2).

5.4.5.6 El futur

En general, el futur no presenta diferències amb l'ús actual. Es constaten, però, una sèrie d'aspectes:

a) Com passa en altres temps verbals, la flexió del verb *poder* es fa amb substitució de la *d* per una *r*:

Qualcú porá creure que hi ha esperances (12, 2, par. 4).

tots vos farem tota quanta guerra porem (12, 3, par. 3).

b) També es constata l'alternança d'auxiliars per a les formes compostes:

serà arribat es moment de retirar-se (4, 2, par. 3).

no haurá trobada cap calúmnia contra aquest Papa virtuosíssim (15, 1, par. 3).

5.4.5.7 El condicional

No presenta diferències amb l'ús actual. S'aprecia també la flexió del verb *poder* sense la *d*:

Poria jo retreure més exemples de fanatisme grec, pero tenc por d'acabar sa paciència an as qui'm lletgeix (12, 3, par. 4).

I l'alternança d'auxiliars entre *ser* i *haver*:

Ja no serien estat a temps a apagarho (6, 6, par. 3).

5.4.5.8 L'imperatiu

No presenta diferències respecte de l'ús actual en mallorquí.

5.4.5.9 Les perífrasis verbals

Perífrasis d'infinitiu	
Acabar per + infinitiu	<i>S'Obrer Balear <u>acaba per dir</u> mentidera a s'in-Justicia (4, 3, par. 1)</i>
Acabar de + infinitiu	<i>Tot això que <u>acabam de dir</u> havia de sortir dissapte passat (11, 15, par. 4).</i>
Anar a + infinitiu	<i>¿l axó no sabeu, i <u>anau a escriure</u> aquexte [SIC] atroccidats, donant per cert lo que no es més qu'una calúmnia (3, 7, par. 1).</i>
Arribar a + infinitiu	<i>si vos <u>arriben a entendre</u>, vos enviarán allá ont no hi plou (3, 6, par. 2); lluny de Mallorca, que no es fácil que <u>s'arribin a enterar</u> de ses calúmies que'ls-e posin es canalles socialistes d'aquí (8, 7, par. 1).</i>
Deixar + infinitiu	<i>será arribat es moment de retirar-se es republicans a ca-seua i <u>dexar anar</u> sa política (4, 2, par. 3).</i>
Deixar de + infinitiu	<i>¿qui vos ha facultats per decretar i determinar qu'es lo qu'ha de fer i <u>dexar de fer</u> un Ecònom (4, 9, par. 3); ha cregut que havia de <u>deixar d'esser</u> es Cap des Partit Conservador (11, 9, par. 4).</i>
Deure + infinitiu	<i>que sens dupte <u>deu haver recullida</u> de qualche paperot (8, 10, par. 5); Estam segurs que ès que <u>degué calumniar</u> aquell Rt. Rector (11, 16, par. 1).</i>
Estar a + infinitiu	<i>que voltros sabreu desfervos des frares, aixó es, llevar-los d'enmig, un poc ne llevarem! <u>Está a sebre</u> si es comptes vos sortirán errats! (10, 4, par. 5).</i>
Fer + infinitiu	<i><u>Feu avorrir</u> es vicis, <u>feu amar</u> i practicar ses virtuts més heroiques (12, 13, par. 2).</i>
Haver de + infinitiu	<i><u>haurieu d'escriure</u> coses de més sustancia (3, 3, par. 4).</i>
Poder + infinitiu	<i>Qualcú <u>porá creure</u> que hi ha esperanses (12, 2, par. 4).</i>
Sortir a + infinitiu	<i>El Ideal <u>surt a defensar</u> aquell intent de profanació (3, 4, par. 1).</i>

Venir a + infinitiu	<i>Després d'unes gloses aigordenteres que <u>venen a dir</u> que ses dones que van an es sermons de corema, son unes carronyes (10, 1, par. 2).</i>
---------------------	--

5.4.5.10 Flexió dels verbs *anar*, *fer*, *haver*, *ser*

Atès que aquests verbs són els que tenen més formes irregulars, és necessari dedicar-hi un esment especial. No s'han trobat exemples de totes les formes verbals flexionades:

Infinitiu	<i>anar: es molt esposat <u>anar</u> pe' s'ayre (8, 3, par. 3).</i>
Gerundi	<i>anant: <u>anant-se'n</u> cadascú a ca-seua (11, 9, 4).</i>
Participi	<i>anats: son <u>anats</u> massa a la biorxa (5, 1, par. 1).</i>
Present d'indicatiu	<i>5 anau: <u>anau</u> encara més lluny d'osques (3, 2, par. 1); 6 van: se'n hi <u>van</u> per lo civil (11, 15, par. 3).</i>
Perfet d'indicatiu	<i>6 son anats: <u>son anats</u> massa a la biorxa (5, 1, par. 1).</i>
Imperfet d'indicatiu	<i>6 anaven: es qui anavem devant a cremar esglésies (4, 4, par. 2).</i>
Passat simple	<i>3 aná: tot <u>aná</u> de primera (11, 1, par. 3); 6 anaren: se'n <u>anaren</u> contentíssims (11, 1, par. 3).</i>
Condicional	<i>3 aniria: no aniria tan a la tortella i a la miorxa es partit lliberal (4, 6, par. 2).</i>
Present de subjuntiu (vagi)	<i>6. vajen: en lloc de cridar adjutori per que ánimes compassives <u>vajen</u> a treurelos de tal enderivell (4, 1, par. 1); vagen: no cregueu que patesquen gens ni que <u>vagen</u> prims de lloms (11, 14, par. 14).</i>
Imperfet de subjuntiu	<i>5 anásseu: no dexa de ser estrany que justament vos <u>anásseu</u> a aferrar a tal 'mestre' (2, 5, par. 4). 6 anassen: si es carlistes <u>se n'anassen</u> a tocar (5, 2, par. 3);</i>

No s'han trobat exemples d'aquests temps verbals: plusquamperfet d'indicatiu, condicional perfet, passat perifràstic, passat anterior perifràstic, perfet i plusquamperfet de subjuntiu i imperatiu.

Infinitiu: fer	<i>fer: tenen mal de <u>fer</u> (12, 2, par. 4).</i>
Gerundi	<i>fent: <u>fent</u> sa fel i traquent foc p'es caxals (5, 10, par. 5).</i>
Participi	<i>fet: los ha <u>fet</u> venir (10, 4, par. 3); feta: qu'<u>ha feta</u> sa setmana vergonyosa (2, 9, par. 1); fets: ha <u>fets</u> tornar es frares (10, 4, par. 3); fetes: ses compres qu'<u>ha fetes</u> (6, 5, par. 3).</i>
Present d'indicatiu	<i>1 fas: de tot lo que feren (...) me'n <u>fas</u> un núu a sa coa (2, 8, par. 1); es diners que cobr pe'sa feyna que <u>fas</u> (2, 9, par. 3); 3 fa: e-hu <u>fa</u> ara (5, 12, par. 1); 4 feim: Lo que porem fer i <u>feim</u> (12, 16, par. 3); 5 feys: ses coses que deys o <u>feys</u> (2, 7, par. 4); 6 fan: se <u>fan</u> grossos de contar amics sincers entre es capellans catòlics (12, 1, par. 4).</i>
Perfet d'indicatiu	<i>3 es fet: avuy s'es <u>fet</u> un capitalista (8, 1, par. 2); ha fet: los <u>ha fet</u> venir (10, 4, par. 3); 6 han fet: <u>han fet</u> un robo (6, 10, par. 3).</i>
Imperfet d'indicatiu	<i>3 feya: perquè'ls-e <u>feya</u> impossible es negoci (3, 7, par. 1). 6 feyen: s'ofensa que li <u>feyen</u> (3, 10, par. 5).</i>
Plusquamperfet d'indicatiu	<i>3 era fet: el Rey era "masó" i que s'hi <u>era fet</u> a Valencey (7, 6, par. 3); havia fet: no <u>havia fet</u> es servici militar (5, 8, par. 2); 6 eren fets: ells s'<u>eren fets</u> ets amos de ses mel·les (6, 7, par. 1).</i>
Passat simple	<i>3 fé: Ja St. Agustí <u>fé</u> notar (3, 10, par. 3); feu: L'Església no <u>feu</u> més que cridar es seus fiys (4, 13, par. 2); 5 fereu: de vos m'es arribat que <u>fereu</u> a Manacor sa defensa d'En Lerrooux (1, 3, par. 9); 6 feren: que consti que's catòlics no <u>feren</u> més que defensarse (4, 13, par. 2)</i>
Futur	<i>1 faré: què <u>faré</u>? (13, 1, par. 1); 3 farà: i ara què <u>farà</u>? (13, 1, par. 1); 5 fareu: no le hi <u>fareu</u> voltros (3, 3, par. 1).</i>
Futur perfet	<i>6 hauran feta: <u>hauran feta</u> fer flamada a l'Imperi (7, 4, par. 1).</i>

Condicional	6 <i>farien</i> : bona la <u>farien</u> es mauristes si encaminaven sa seua política a fer es brou bo a sa farramalla republicana (4, 6, par. 2).
Condicional perfet	3 <i>seria fet</i> : s'acorassat se <u>seria fet</u> dernes (6, 6, par. 3); 6 <i>haurien fet</i> : vaja si <u>hu haurien fet</u> de cercar vots (12, 15, par. 6).
Passat perifràstic	3 <i>va fer</i> : <u>va fer</u> un sens fi de campanyes (12, 6, par. 1).
Present de subjuntiu	1 <i>fassa</i> : no tengueu gens de por que vos <u>fassa</u> la competència (2, 9, par. 3); 3 <i>fassa</i> : ¡Bon profit vos <u>fassa</u> , idó! (4, 5, par. 3); <i>fassi</i> : no hi ha cap socialista ni cap anarquista, que si té avinentesa de ferse propietari particular de qualque cosa, no s'hi <u>fassi</u> tot d'una (9, 7, par. 1); <i>faça</i> : Deu <u>faça</u> que per tot triunfin es candidats de bona part (11, 8, par. 8); 5 <i>fasseu</i> : Bé merex que'l <u>fasseu</u> colaborador (4, 5, par. 3); 6 <i>fassen</i> : per poca cosa que los <u>fassen</u> (5, 3, par. 2); <i>facen</i> : No comprenem, diu es paper socialista, que es republicans autònoms se separassen des reformistes per sa mescladiça d'aqueis amb sos lliberals i que ells ara <u>facen</u> lo meteix (11, 15, par. 2).
Imperfet de subjuntiu	3 <i>fés</i> : En quant a que's Cristianisme <u>fés</u> matar reys que no l'obeien, ja'm donareu sa llista (4, 13, par. 1); 6 <i>fessen</i> : i <u>fessen</u> coses esguerrades (2, 8, par. 1)

Infinitiu: haver	
Gerundi	<i>Havent</i> : <u>Haventhi</u> vocació de Deu (3, 7, par. 3).
Participi	<i>hagut</i> : hi havia <u>hagut</u> un dinar de 50.000 pessetes (12, 10, par. 10); <i>haguts</i> : hi ha <u>haguts</u> dins Espanya (9, 3, par. 1); <i>hagudes</i> : en diferents questions que hi ha <u>hagudes</u> (13, 15, par. 6).

Present d'indicatiu	3 <i>hi ha: aquexes desigualdats que <u>hi ha</u></i> (12,1 2, par. 3).
Perfet d'indicatiu	3 <i>ha hagut: es més extraordinari i més valent i agoserat de tots es periodistes catòlics que <u>hi ha haguts</u></i> (12, 5, par. 6).
Imperfet d'indicatiu	3 <i>havia: n'hi <u>havia</u> un estol</i> (6, 1, par. 2).
Plusquamperfet d'indicatiu	3 <i>havia hagut: a Park-lane <u>hi havia hagut</u> un dinar de 50.000 pessetes</i> (12, 10, par. 10).
Passat simple	3 <i>Hagué: <u>hagué</u> de pagar per ell</i> (10, 2, par. 1); 6 <i>Hagueren: <u>l'hagueren</u> de processar</i> (10, 2, par. 1).
Futur	3 <i>Haurá: <u>e-hi haurá</u> de quinze mil a vint mil frares</i> (10, 2, par. 5).
Condicional	3 <i>hauria: no <u>hi hauria</u> pus quintes</i> (2, 6, par. 2).
Passat perifràstic	3 <i>va haver: -<u>ehi va haver</u> garrotades</i> (5, 11, par. 1).
Present de subjuntiu	3 <i>haja: encara que n'hi <u>haja</u> més que no a Servia de capellans</i> (12, 3, par. 1).
Imperfet de subjuntiu	3 <i>hagués: és mentida que <u>hi hagués</u> tals 20.000 morts</i> (16. 6, par. 1).
Plusquamperfet de subjuntiu	3 <i>Hagués hagut: no mos extranyaria que <u>hi hagués hagut</u> socialistes que fessen lo meteix</i> (12, 15, par. 6).

Infinitiu: ser	<i>esser: en <u>esser</u> s'hora</i> (3, 9, par. 1).
Gerundi	<i>essent</i> (8, 2, par. 2).
Participi	<i>estat: es <u>estat</u> molt més ferest</i> (5, 3, par. 2); <i>estats: <u>som estats</u> contraris des republicans</i> (1, 5, par. 4); <i>estada: és estada sa secta protestant</i> (13, 13, par. 1).
Present d'indicatiu	3 <i>es: no <u>es</u> ver</i> (3, 7, par. 3); 5 <i>sou: per ara no heu <u>sou</u> gens</i> (3, 9, par. 1); 6 <i>són: sap qui <u>son</u> es lerroxistes</i> (1, 4, par. 7).

Perfet d'indicatiu	4 <i>som estats</i> : <u>som estats</u> contraris (1, 5, par. 4); 5 <i>sou estats</i> : ni <u>sou estats</u> capaces d'impedir que "se passetgin triunfants" (10, 4, par. 5); 6 <i>son estats</i> : es capellans <u>son estats</u> sempre (7, 6, par. 1).
Imperfet d'indicatiu	6 <i>eren</i> : <u>eren</u> ets atlots de ses escoles layques (3, 6, par. 1).
Passat simple	3 <i>fonc</i> : una senyora qu'anys enrera <i>fonc</i> monja (2, 5, par. 1)/ <i>fou</i> : l'Església <i>fou</i> la primera en condemnar; 6 <i>foren</i> : <u>foren</u> blanc de ferestes calúmnies (2, 8, par. 1)
Futur	3 <i>serà</i> : <i>serà</i> arribat es moment (4, 2, par. 3); 5 <i>sereu</i> : <i>sereu</i> tot lo progressista que volgueu (2, 8, par. 2)
Condicional	3 <i>seria</i> : ¿ <i>seria</i> mes instruida llavó que no ara sa gent? (3, 1, par. 4); 6 <i>serien</i> : a-les-hores <i>serien</i> uns ciutadans honorables (3, 7, par. 1).
Condicional perfet	6 <i>serien estat</i> : ja no <u>serien estat</u> a temps a apagarho (6, 6, par. 3).
Passat perifràstic	3 <i>va esser</i> : <i>va esser</i> "sa dolentia d'ets homos" (3, 10, par. 5)
Present de subjuntiu	3 <i>sigu</i> : <u>sigu</u> el que <i>sigu</i> (2, 5, par. 1)/ <i>sia</i> : no es ver que <u>sia</u> cap vida d'esclavitut (3, 7, par. 3). 5 <i>sigueu</i> : per llests i destres i entremeliats i de pel arreveixinat que <u>sigueu</u> tota sa colla (3, 8, par. 2); 6 <i>sien</i> : tots es feels cristians, vius i morts, per pobres i oblidats que <u>sien</u> de ses seues metexes families (3, 8, par. 4).
Imperfet de subjuntiu	3 <i>fos</i> : <i>fos</i> per por des gigants, per enveja o per enutx (3, 10, par. 5); 6 <i>fossen</i> : primer haurien de fer que tots ets homos <u>fossen</u> ben iguals d'ànima (12, 12, par. 3).
Plusquamperfet de subjuntiu	3 <i>fos estat</i> : com si res <u>fos estat</u> (9, 1, par. 2).
Imperatiu	<i>estigau</i> : <u>estigau</u> segur que, si vos arriben a entendre, vos enviarán allà ont no hi plou (3, 6, par. 2).

5.4.6 Els adverbis

5.4.6.1 Adverbis i locucions de manera

Adverbis de manera

Debades: s'esforsaven debades per esveir sa incontinecia clerical (7, 6, par. 2).

Naturalment: I, naturalment, vos passa lo que tots es qui parlen de lo que no entenen: que no enetenen i tiren virollades (3, 7, par. 2).

Locucions adverbials de manera:

A la babal·lana (de manera infundada o irreflexiva): i no procedia a la babal·lana ni arbitrariament (6, 10, par. 3).

A balquena (en abundància): han feta córrer per fora-Mèxic de que l'Església hi tenga riqueses a balquena (15, 4, par. 1).

A cada punt (amb freqüència): posaven a cada punt terra a s'escudella a n-es Govern republicá (2, 6, par. 2);

A forfolons (en abundància): ses granades queien a forfolons (15, 8, par. 6).

A la destapada (obertament): ¿Qui no hu sab que la major part des republicans en "actiu servici" s'entenen, devall devall uns, i a la destapada ets altres, amb sos partits monárquics, i així afinen es carrerany des viure (11, 16, par. 1).

A la xisclera (de tort): Com s'Obreretxo escriu amb sos peus i pensa a la xisclera, ara no sabem si vol dir que era En Benet XIII que "volia comprar sa tiara". (15, 2, par. 3).

A les bones: questions que se son resoltes a les bones (13, 15, par. 6).

A les clares (clarament): Se'n gordará com de caure de sostenir a les clares tal calumnia (6, 5, par. 2).

A les males: ell manifestá publicament el seu desig que se fossen arretglades a les males (13, 15, par. 6).

A lloure (en llibertat): *Se veu que n'hi havia un estol a lloure dia 18 de setembre a Cullera (6, 1, par. 2)*

A palades (en abundància): *Es cap-pares socialistes d'Austria, Hol·landa i Italia manetgen també es diners a palades, son grans capitalistes (11, 14, par. 3).*

Davall davall [dissimuladament]: *A-les-hores es contraris se posen a escampar que eren es Bisbes que davall-davall alsaven aquell Partit (15, 2, par. 3).*

Davant davant (anticipadament): *vos ho dic devant davant, per que llavo no'm vengueu ab cinc sous quatre sous (4, 10, par. 2).*

De folondres (de costat): *Es soldats li fan foc i l'apleguen una partida de bales, i el fan pegar de folondres (10, 7, par. 2).*

De tot: *¡Si voltros l'any 1873 l'hauríeu afonada de tot de tot (3, 2, par. 1).*

De ver, de veres: en veritat i seriosament: *es una solemne mentida que s'ensenyansa que's dona a Alemanya sia relligiosa de ver, sia cristiana de bon de veres; ho és una part (14, 1, par. 1).*

Debades (en va): *s'esforsaren debades per esveir s'incontinència clerical (7, 6, par. 2).*

En rudes (en absolut): *En rudes: s'Obreretxo Balear no ha pogut provar que cap Papa de nom Benet tenga "s'història" "negra" ni "terrible" (15, 4, par. 2).*

Fora mida (desmesuradament): *plens de satisfacció y xalanthi fora mida (2, 4, par. 1).*

Justifet (exactament): *¡Si es socialistes proclamen i practiquen s'amor lliure, just-i-fet es cavalls i es muls (7, 6, par. 1).*

Poc ça poc lla: *tampoc no li agrada gota a Mestre Bieletxo es vestit que duen ets Al·lots Exploradors (...) Idò bé, Mestre Bielingo, així van, poc sá poc llá, ets al·lots i al·lotes de ses escoles d'Alemanya i Suïssa quant fan cap eixida (14, 8, par. 5); damunt davall [en posició invertida]: giraren damunt davall es seu Col·legi cercant-hi ses armes (15, 3, par. 3)*

5.4.6.2 Adverbis i locucions de lloc

Ahont / aont / ont: ¿Aont es, idó, es triunf des lliberals (1, 1, par. 11); aont: digaume aont ni quant, vos que tant vos etzillau (2, 10, par. 1); ont: Allá ont el dimoni, qu'es una mica més llest i destre que vos (3, 8, par. 2).

Allà: allà hi ha qualques esglesies i pastors protestants, no gaire (15, 7, par. 2).

Arrera: el feren tornar arrera (4, 10, par. 1).

Enlloc: no serveix per cantar enlloc (14, 8, par. 2).

Enrera: tan enrera que anau aixencat damunt es rabassell de sa coa (14, 9, par. 1).

Ontsevuya: ¿Que fan es republicans de s'Ajuntament de Barcelona, de València i d'ontsevuya que comandin? (4, 6, par. 2). A on-se-vuia (16, 9, par. 3).

Per tot arreu: es un mal que s'extén per tot arreu com sa pesta (12, 11, par. 2).

Ventaquí, velataquí, ventassí: publica un enfilai de cartes de lo que lo passa en la guerra. Ventaquí sa sustancia (15, 8, par. 4); velataquí sa sobirania popular, que envia sa jovenea a ses escoles des frares i de ses monjes! (10, 3, par. 5); hi dedica un estudi ben curiós. Ventassí sa sustancia (15, 4, par. 4).

5.4.6.3 Adverbis i locucions de temps

Adverbis de temps

Aviat: no començá com a periodista católic, pero aviat e-hu va esser, se convertí (12, 6, par. 1).

A-les-hores: i no volerse'n penedir ni esmenar, entregar-los a n-es Bras Seglar, a s'Autoritat Civil, que les aplicava ses lleys civils, vigents a-les-hores a totes ses nacions contra heretjes i apòstates o renegats (4, 11, par. 1).

Avespre: Es dissapte avespre confessam (15, 8, par. 7).

Avui: es milenars de persones que hi van avui (13, 4, par. 2).

Demà: demà deu, demá passat vint, demá passat s'altre trenta o devegades més (13, 4, par. 2).

Dematí: i també en venen diumenge dematí (15, 8, par. 7).

Ensá: Sí, culpables son d'això casi tots es Governes que hi ha haguts dins Espanya de molts d'anys ensá (9, 3, par. 1).

Entany: un partit qu'ha feta sa setmana vergonyosa de Barcelona, Sabadell i Granollers des juliol d'entany (2, 9, par. 1).

Llavors: Quin tros de pa duria a n-es pobres es barayarmos ab el Papa? (...) ¿Seria mes instruida llavó que no ara sa gent? (3, 1, par. 4).

Primer: feren que la Sèu Apostòlica el fés Bisbe primer de Pamiers, llavò de Mirepoix i després Cardenal (15, 2, par. 1).

Locucions de temps

Demà passat: demà deu, demá passat vint, demá passat s'altre trenta o devegades més (13, 4, par. 2).

Demà passat s'altre: demà deu, demá passat vint, demá passat s'altre trenta o devegades més (13, 4, par. 2).

Mai per mai: no ha d'acabar mai per mai (14, 6, par. 2).

Al punt [tot seguit]: romperen es lerrouxistes en siulos, giscos, remeulos i brams; i al punt e-hi va haver garrotades (5, 11, par. 1).

Per de prompte: Per de prompte fins avui no heu sabut aturar que es frares tornassen (10, 4, par. 5).

Tot d'una: Aquell moviment tot d'una l'aufegaren (15, 5, par. 7).

5.4.6.4 Adverbis i locucions d'aspecte

Adverbis d'aspecte

Desiara: per Alemanya i per Suïssa ets al·lots de ses escoles, amb sos seus Mestres respectius, vestits també per l'estil, i altres societats d'al·lotells que ja no van a escola, fan desiara, especialment es diumenges, aqueixes eixides (14, 8, par. 5).

Devegades: conducta que devegades ets alemanys no han compresa així com pertocava (15, 14, par. 2).

Sovint: succeeixen sovint a bordo des bucs de guerra de França conats d'incendi i accidents (6, 6, par. 2).

Locucions d'aspecte

Al mateix temps: deya axó, i a n-es metex temps "preparava sa venguda de sa República" (2, 7, par. 1).

Al punt: romperen es lerrouxistes en siulos, giscos, remeulos i brams; i al punt e-hi va haver garrotades (5, 11, par. 1).

A estones: a estones era d'es moderats i a estones era d'ets exaltats (7, 8, par. 2).

A poc a poc: a França du es pondo de Satanás sa masoneria, que a poc a poc, a forsa de molta diligencia (...) (12, 5, par. 4).

A roll seguit: Demostren no sebre'n res i diuen dois i desbarats roi seguit (18, 2, par. 3).

A voltes: voltros que vos escandalisau de ses coses crues que LA AURORA a voltes diu a paperots tan noninguns com es Puput (9, 2, par. 4).

Molta volta: ab molts de contraris qu'esgrimien contra ells tota classe d'armes, molta volta sense gens de consciencia (2, 8, par. 1).

Per llarg: i ha porquetjat per llarc ab devuyt atletes (3, 5, par. 3).

Un dia i un altre dia: s'exércit carlista se va formar principalment des que's veyen un dia i un altre dia víctimes des republicans (2, 8, par. 3).

Tal volta: ara que han guanyat més prestigi, tal volta seran més tolerants envers de l'Església Catòlica (12, 4, par. 3).

5.4.6.5 Adverbis i locucions de grau o de quantitat

Adverbis de grau o de quantitat

abastament: i en tal cas ja's creuen ab dret a envestirlo, i fins i tot enviarlo a s'altre mon, si tenen forsa abastament (5, 12, par. 1).

ben: aquest senyor sabem que n'está ben lluny d'enviar res a n-es paperot republicá (4, 6, par. 3).

Casi: Es casi impossible per un catòlic es viure en pau (12, 3, par. 2).

Ferm: Se veu que va ranca-sega ferm; pegarem an ets anticlericals de fora-Mallorca, que també hu han mester ferm (6, 4, par. 1); Amb aquest sistema, que també n'hi ha que el mos han criticat ferm, hem aconseguít que aquells paperots casi ja no piulen (12, 6, par. 5).

Gaire: Jo no veig gaire provable que ell estiga per tal tol·lerancia (12, 3, par. 4).

Gens: no es gens estrany (10, 2, par. 1); no vengué gens de nou a negú que estiga gens enterat de sa situació de França (12, 5, par. 4).

gota: ara per ara no heu sou gens ni gota (3, 9, par. 1). Si llavó no sabíeu gota lo que dúyeu entre mans ni que vos metjencáveu, ara encata hu sabeu manco (3, 2, par. 1); a forsa de no entendre-se gota es catòlics (12, 5, par. 4).

manco: Si llavó no sabíeu gota lo que dúyeu entre mans ni que vos metjencáveu, ara encara hu sabeu manco (3, 2, par. 1); tenen mal de fer donar cap passa que no caus sospites i que no sia objecte de s'espionatge manco aguantador (12, 2, par. 4).

prou: Totes aqueixes infamies es canalla que les ha escrites, es prou canalla per no gosar dir-les de sa persona que se firma Revenjoli, anomenant-la amb so nom i llinatge (10, 1, par. 2).

pus: donam paraula de no posarmos pus may ab ell (6, 5, par. 1).

tant: com sou tant cap-closos (4, 6, par. 3).

Locucions de grau o quantitat

tant i tant: fa escarrufar tant i tant (3, 8, par. 1).

5.4.6.6 Adverbis i locucions focals

Adverbis focals:

Just: just vol sa República (1, 5, par. 3).

Principalment: s'exercit carlista se va formar principalment des que's veyen un dia i un altre dia vístimes des republicans (2, 8, par. 3).

Locucions focals:

Més tost: sa causa catòlica no hi té res que guanyar, sino més tost molt que perdre (12, 1, par. 2); arrambar-se a tothom per agermanar els pobles que la guerra ha desseparats méstost malavetjant que els odis no revenguen, sino que més tost s'esbravesquen poc a poc (19, 4, par. 4).

Fins i tot: el Papa es Mestre, Pastor i Pare fins-i-tot des qui han renegat de catòlics (3, 3, par. 2).

Sobretot: amotinat es poble de Madrit i sobre tot ses dones (2, 6, par. 2).

5.4.6.7 Els adverbis i les locucions oracionals

Sens dubte: En Benet XIII era s'únic obstacle per acabar aquell cisma, sens dubte sa desgracia més grossa i més feresta que haja afligida mai l'Esglesia (15, 3, par. 1).

Tal volta: ¿se'n dedueix tal volta que sa "historia" d'En Benet XIV fos "negra" ni terrible, com pretén es periòdic socialista? (15, 4, par. 1).

Per ventura: ¿No hu han demostrat per ventura cent vegades per tot allà ont han comandat (4, 6, par. 2).

Axí-metex: Mirau si'n saben axí-metex aqueys socialistes de tirar... indirectes (4, 3, par. 1).

Mentres tant: Mentres tant per tot arreu es poble s'arrossega per carrerons infectes (13, 12, par. 2).

5.4.7 Les preposicions

A *La Aurora* es fan servir les preposicions àtones simples (*a, amb, de, en, per*) de la manera habitual en català. En posició prevocàlica s'emprava la forma *an* en comptes de *a*, tal com s'ha apuntat a 5.1.10. La preposició composta (*per a*), com és usual en mallorquí, no sol aparèixer.

A: usava la preposició simple davant de consonant:

A Manacor passau com un emissari d'En Lerroux (1, 3, par. 9); *no ha parat un moment de donar ventim a tots ets anticlericals* (6, 3, par. 5).

An: usava la preposició composta abans de vocal:

¿Que contesta a n-aixó En Jiménez Moya? (1, 1, par. 6); *N'haurem d'arrambar una mica an aqueixes bresques d'anticlericals* (7, 1, par. 1).

Amb: es constata l'ús de la forma arcaica *ab* en comptes de *amb* inicialment:

ab motiu del seu recent triunf electoral (1, 1, par. 4); *Ab lo que passa ab sos vaguistes de Barcelona* (4, 2, par. 4).

A partir de 1913, la forma sempre és *amb*: *amb ses dents* (10, 1, par. 2); *s'es errat de massa amb sos russos* (11, 5, par. 2).

De: *sa causa de tota sa nació* (11, 9, par. 4);

En: *troba una nació que no té gens, però gens de confiança en sos homos que la retgeixen* (11, 3, par. 2); *no volia intervenir en res* (11, 9, par. 3).

Per: com s'ha apuntat més amunt (§ 5.2.11), davant de *s*, *per* passa a *pe'*:

es molt esposat anar pe' s'ayre (8, 3, par. 3).

Davant de l'article masculí singular *i*, ocasionalment davant de la preposició *en*, i davant de l'article personal masculí, s'optava per escriure *p'es* i *p'en*: *se tenen p'es defensors nats de sa llibertat* (5, 2, par. 3); *ja redimits p'En Lerroux* (8, 1, par. 3).

En la resta de contextos, apareix *per*:

qu'era un gust i un consol per totes ses animes bones i una desesperació per tots voltros (6, 4, par. 2).

Preposicions tòniques

- *Contra*: uns renouers molt bons per barayarse ab el Papa, per fer matx contra esglésies (3, 2, par. 1).

- *Dalt*: s'utilitza en el sentit amb què habitualment s'empra la preposició *a* per expressar lloc: Dalt es periòdic *Justicia* de dissapte passat se presentá aquest senyor com una víctima (1, 1, par. 1).

- *Davora*: se tancá dins es castell de Penýscola (davora Tortosa) (15, 3, par. 1).

- *Demunt*: ¡l teniu sa poca alatxa d'anar a dir que 'l P. Jaume "contava fábulas i més fábulas" demunt sa trona! (6, 4, par. 3).

- *Devers* (aproximadament): lo que Deu revelá a Moisés i aquest va escriure devers mil siscents anys abans de Jesucrist (3, 9, par. 2); Aquest fa devers onze anys que's presentá dins Barcelona (8, 1, par. 2)

- *Durant*: hu ha conservat durant vint sigles (3, 9, par. 2).

- *Envers de*: I ¡n'hi ha tants i tants d'ignorants envers d'això de sa Música a ses esglésies! (8, 12, par. 1); tal volta serán més tolerants envers de l'Esglesia Catòlica (12, 4, par. 3).

-*Malgrat*: malgrat tota sa seua democrácia, En Rivero may se volgué sumar ab sos republicans de pura sanc (2, 6, par. 2);

Locucions prepositives

- A forsa de: a forsa de molta diligencia i poca conciencia des missatges d'En Barrufet i a forsa de no entendre-se gota es catòlics (12, 5, par. 4).

- Degut a: Una part des poble, degut a ses vostres trescalamenes i guitzeries, es primers dies estava retreta (4, 8, par. 1).

- En lloc de: es seus elegiren en lloc d'ell En Pere de Luna (15, 2, par. 1).

- En quant a: en quant a virtud, fou sempre exemplaríssim (15, 4, par. 1);

- Com-e, còme, come, com a (en qualitat de): En Lerroux com-e cap de partit (1, 3, par. 9); com-e partit, com-e fracció (1, 5, par. 5); figurau com-e monárquics (4, 7, par. 2); regoneixent-lo còme Papa de bon de veres (15, 2, par. 3); come penyora dels celestials favors (19, 4, par. 5); Se comprén massa que tracteu de presentarlo com a botx per arruxarvos ses mosques (2, 2, par. 2); Porien estar com a germans i están coma cans i gats (11, 15, par. 1).

- En punt a s'usava per expressar pel que fa a: De manera que s'"Animalot pudent" en punt a blasfemar i escupir a sa cara de Deu, ab un bot s'es posat an es llivell de s'"Obrer Balear" (5, 9, par. 3); A Alemanya hi ha moltes confessions, moltes sectes, moltes branques protestants, totes ben manxoles en punt a ensenyansa de Doctrina, tant que casi no's pot contar com ensenyansa cristiana (14, 1, par. 1).

- Per l'estil de: pero se'n consola tractanlos de "majaderos", una cosa per l'estil de "tarambanes" (5, 7, par. 2).

5.4.8 Les interjeccions

- Ah: ¡Ah, Sr. Champsaur! (3, 1, par. 4); ¡Ah grans embuyosos de sineuers! (3, 7, 2); Ah i també diu s'Obrer Balear que En Canalejas es cent vegades més dolent que En Maura (5, 8, par. 4).

- Alei: emprat per fer befa d'algú: No es a Turquia que un veu capellans i seglars catòlics duits a broca o que els-e criden alei! (12, 2, par. 1).

- Ai: Pero ai! i ¿que seria des republicans espanyols si no s'aprofitassen mai en res i per res des monárquics? (11, 15, par. 1)

- Ben haja: Sobre tot, ¡ben haja l'Emperador d'Alemanya! (13, 15, par. 5).

- Ca: I teniu, jo insigne Champsaur! s'ocurrència de dir que's "Vaticá ha de caure vençut"! ¡Ca, homo, un poc ne llevarem! (3, 2, par. 2); ¿Sa incompatibilit de sa Relligió amb sa política? ¡Ca! Sa seua erudició impia (17, 2, par. 5).

- Ell: al començament de certes oracions, serveix per posar èmfasi en l'expressió: Sobre tot, ell sa cosa s'es allargada més que no pensávem, i haurem de dexar per dissapte qui vé es donar a Mestre Biel Alomar un encals (4, 10, par. 3); Ell s'"Animalot Pudent" no va d'aglans (6, 3, par. 6).

- Fort: per expressar satisfacció davant una desgràcia que algú pateix: *ja no hi veu de cap bolla, ni sap quin cap li va davant, i que sa rábia que té de noltros l'alsa en pes. Idó ¡fort! no la s'hagués cercada!* (2, 1, par. 1).

-Hala: ¡Hala, parlau, Mestre Alomar! (3, 3, 6); Hala, Pauetxo, parau! (16, 1, par. 1).

-O: Per aixó i no per lo que vos deys, ¡O Obrer Balear, enviá Deu es diluvi (3, 10, 5); O sa Conjunció Republicana-Socialista! (5, 7, par. 3).

-Vaja: Vaja, senyors lerroxistes, tot vos siga enhorabona (4, 2, 2); ¡Vaja, idò, socialistetxos clepes, a veure si vos esquitxau ben depressa an el Marroc! (8, 7, par. 5).

5.4.9 La morfologia derivativa

No es constaten diferències amb el sistema actual, però s'ha detectat una tendència a usar sufixos per atorgar als mots un sentit pejoratiu:

a) -as, -assos, -assa, -asses:

¡Quina mentidassa, Senyor! (14, 3, par. 3).

b) -atge:

sa carronyeria des populatge més infecte (10, 1, par. 2).

c) -enc, encs, enca, enques:

sa carronyeria des populatge més infecte i més bistienc (10, 1, par. 2).

un obrer de fesomia socialistenca (11, 15, par. 4).

per desferse de ses sabatades que li pegárem sobre ses teories endiotesques i arrienesques des grans carronyes de Engels i Marx (5, 6, par. 2).

d) -el·lo, -el·los, -el·la, -el·les:

tan enrera que anau aixencat damunt es rabassell de sa coa des ruc magrel·lo i enrevoltat de mosques (14, 9, par. 1).

e) -er, -ers, -era, -eres:

suqueres: ¡Suqueres i blasfemes! (13, 6, par. 2).

f) *-etxo, -etxos, -etxa, -etxes* (especialment, i amb molta freqüència):

Alzinetxo: Ximpleses, blasfemies i barbaridats de N'Alzinetxo (5, 5, par. 2).

Articletxo: aquest articletxo s'es allargat més que jo no esperava (1, 5, par. 8). *Esriptoretxo*¹³⁵: *¿quin pebre vos fa coure'ts uys de ses coses de Sineu, escriptoretxos de El Ideal?* (4, 6, par. 3).

Mestre Bieletxo: no li agrada gota a Mestre Bieletxo (14, 8, par. 5).

Republicanetxos radicaletxos: ¿Que vos sembla jo republicanetxos radicaletxos d'aqueix caporal vostro? (8, 1, par. 3).

Republiquetxa: ¡Pobre republiquetxa portuguesa! ¡No guanya per retgiron! (13, 2, par. 4).

Senyoretxo: contaven aqueis dies es diaris de Londres d'un senyoretxo que va fer un dinar amb quatre caps-buits com ell (12, 11, par. 1).

Socialistetxo: ¿Sabeu aquell malenat socialistetxo de Marratxí... (5, 10, par. 5).

g) *-ot, -ots, -ota, -otes*:

Articlot: S'"Obreretxo Balear" li copia un articlot que ha posat damunt "El Motín" de Madrit (13, 2, par. 7).

Carabassot: no existeix més que dins es carabassot des paperot republicanot (7, 3, par. 1).

Cosotes: ¿quines cosotes no dirieu de lo seuvatge, barbatxo i sanguinari de tal llei? (10, 7, par. 3).

Diariot: un redactor des metex diariot Progrés de Lyon (2, 4, par. 2).

Discursot: En Ginés de los Rios tirà un discursot dins ses Corts ple de mentides, contra En Prat de la Riba (18, 4, par. 1).

Jovenots: Creysme que perdreu es temps vos i tots ets altres jovenots com vos (3, 4, par. 2).

Llibrots: es llibrots canalles (8, 2, par. 1); *deixá escrits aquella partida de llibrots* (15, 4, par. 3).

Moneyot: aquell dimoni de la terra i moneyot de tots es moneyots, Voltaire (3, 9, par. 2). *Nomot: ¿Que dimoni vol dir aqueix nomot Inquisició?* (6, 10, par. 3).

Paperot: se queixa es paperot in-Justicia que's seus contraris calumnien En Lerroix (4, 5, par. 2).

Republicanots: Juren i perjuren aqueys republicanots que En Maura es mort i re-de-mort (5, 4, par. 2).

Senyorot: s'aplegá amb En Girart, Comte de Galleria, un altre senyorot de la campinya romana que també volia porer fer i desfer dins Roma (15, 1, par. 1).

Soldadots: i llavó que inundá i reblí la França de soldadots alemanys, que tenia a sou per robar i assassinar a tot arreu (16, 5, par. 1).

Toixarrudot: jo toixarrudot d'Andratx! (14, 5, par. 6).

h) *-ango, -engo i -ingo*:

Paperango: damunt es meteix paperango socialista gisca fort ferm un altre socialistetxo (10, 4, par. 7).

¹³⁵ Crida l'atenció aquesta forma, ja que normalment Alcover per referir-se a articulistes de periòdics als quals combat usa la forma *escriguedoretxos*.

Paperingo socialistengo: I posat es paperingo socialistengo a dir mentides (14, 4, par. 2).

republicaningos: socialistetxos i republicaningos (17, 5, par. 2).

Mestre Bielingo: Mestre Bielingo! criticau tan an ets Al·lots Exploradors de Mallorca (14, 9, ar. 1).

Obreringo Balear: S'Obreringo Balear arribá a s'extrem a dir que a sa guerra de Marroc no hi ha més que pobres (14, 3, par. 2).

i) -um:

peperum: només lletgex in-Justicia i altre peperum per l'estil (2, 9, par. 3).

j) el diminutiu -et:

Senyoret: Veyam, senyoret, digau aont, ni quant es Cristianisme es estat "incestuós" (4, 12, par. 2).

k) -ut:

Llargarut: No sols "es relligiosos", sino tots es sacerdots ab ses misses que diuen i ab sos resos tan llargaruts que fan per obligació (3, 4, par. 4).

l) -ell:

Atlotells: un estel d'atlotells els-e reberen ab lates i corns i xiulos (4, 4, par. 2); societats d'al·lotells que no van a escola (14, 8, par. 5).

Pollastrell: ¿No es ver que demostra aquest pollastrell molts de 'cultura' i molta de 'educació' republicana i radical... (2, 9, par. 3).

m) -ea:

Atlotea: s'atlotea petrera (4, 5, par. 1).

Jovenea: envia sa jovenea a ses escoles de frares (10, 3, par. 5).

Lladrea: Contra aquells estols de lladrea, bandolers, incendiaris i assessins, que's deyen Albigosos (4, 12, par. 2).

n) -ando:

mentiderandos de la mentideria (10, 8, par. 2).

- o) Canvi del sufix habitual en una paraula derivada: per exemple, en criticar unes persones que interpretaven *La Marsellesa* davant un local on es reunien carlins, usava el terme *pianer* en comptes de *pianista*:

s'in-Justicia ab tots ets altres paperots de la seua, tenia pit per sostenir qu'aquells pianers tenien un dret absolut d'anar a fer fer sa fel an es carlistes (5, 2, par. 3).

Escriguedor en comptes de escriptor: Tal acusació sens dupte es copiada d'aquell altre gran poca vergonya de Gregori Letti, escriguedor de mentides de sa segona mitat des sigle XVII (8, 6, par. 1).

- p) Creació de paraules noves

Embuyista: ¿Aont ni quant es Cristianisme o l'Església han "venuda se justícia"? Veyam citau nom i armes, gran embuyista! (4, 12, par. 2).

Aigordenter: Després d'unas gloses aigordenteres que venen a dir que ses dones que van an es sermons de corema, son unes carronyes (10, 1, par. 2).

- q) De vegades, per intensificar un concepte feia servir la combinació del prefix *re-* i l'infix *-de-*:

Re-de-carregats:

ja comensen a estar carregats i re-de-carregats des saluet d'En Revenjoli (6, 4, par. 1).

Re-de-maleïda:

Maleïda i re-de-maleïda sia s'hora que n'Enric VIII se passá p'es carabassot de rebel·lar l'Església d'Inglaterra contra el Papa (13, 13, par. 6).

Re-de-mort:

Juren i perjuren aqueys republicanots que En Maura es mort i re-de-mort (5, 4, par. 2).

Re-de-poquíssimes:

son re-de-poquíssimes ses que'ls entrin per tal uy (6, 4, par. 3).

5.5 Sintaxi

5.5.1 Les oracions coordinades

5.5.1.1 Les copulatives

- mb la conjunció *i*: *no se cuiden de ca-seua i abandonen fins i tot ets infants i tracten s'homo a barrades* (10, 1, par. 2).

5.5.1.2 Les disjuntives

- Amb la conjunció *o*: *si es ver o si no hu es, calla com un mort* (4, 6, par. 1).

5.5.1.3 Les adversatives

Eren introduïdes per aquestes conjuncions:

- *En lloc de*: *en lloc de cridar adjutori per que ánimes compassives vajan a treurelos de tal enderivell, fan tot quant saben per enjornarn'hi molts* (4, 1, par. 1); *en lloc d'anar a servir la Patria dins es corters, van a servirla a ses Missions* (10, 2, par. 5).
- *Però*: *fou president de ses Corts constituyents de 1869, pero may figurá dins es partit republicá* (2, 6, par. 1).

I per aquestes locucions:

- *En no esser*: *I no dexa de tenir grácia que's paperot d'En J. Moya se queixi de que's contraris no rectificuin, allá ont ell se passa la vida mentint i calumniant, sense que may el puguen aportellar a rectificar res, en no esser devant es perill d'una querella criminal* (4, 5, par. 2); *I ¿de que heu donat "exemple" voltros, en no esser de coses malfetes?* (4, 9, par. 1).

- *Sino que: i no tan sols fan això, sino que se'n van per ses cambres a apellucar bocins (11, 4, par. 1); no es d'aquelles histories que donen cresta per ballesta, sinó que hu conta tot així com va esser (12, 16, par. 5).*

5.5.1.4 Les il·latives

- *Amb la locució de manera que: es lliberals i socialistes están furiosos contra tal projecte porque diuen que amb això tota s'al·lotea la tendrán ses escoles des frares i de ses monges. De manera que ells confessen que s'immensa majoria des pares i mares están per s'Escola Catòlica i no per s'Escola Laica (11, 2, par. 1).*

5.5.2 Les oracions subordinades

5.5.2.1 Les oracions subordinades substantives

- *Amb la conjunció que: I ben clar se's vist qu'aquest era tot un anarquista, que feya setmanes que capllevava per Madrit preparant s'atentat (2, 1, par. 2).*
- *Amb un infinitiu: Sa qüestió es arruxarvos ses mosques i llevar importància a sa cosa (2, 1, par. 2); alsar i engrandir sa nació i tirar endavant p'es camí des progrés i de sa civilització i de sa cultura i des benestar des pobles, no s'arretgla, no's consegueix tot axó barayantse ab el Papa (3, 1 par. 5).*
- *Amb un infinitiu precedit d'un article: axó ja vos va fer impossible s'agontarvos a n-es poder quant entrareu l'any 1873 (2, 3, par. 2); I no veys que vos tirau terra demunt ab so parlar-me de ferradures i dir-me porc (2, 5, par. 3).*
- *Amb el pronom interrogatiu què: Pero ara falta sabre que hi ha de ver en totes aquexes cosotes que's contèn de Sor Càndida (2, 4, par. 1).*
- *Amb la preposició de darrere d'un adverbi: i lluny de volerho escusar ni treure p'es cabeys, e-hu condán (2, 8, par. 1).*
- *Amb la conjunció si: Ara no sé si deys que sou "admirador" d'En Rivero o que aquest era "admirador" vostro (2, 5, par. 3); quant el desafien a aclarir si es ver o si no hu es, calla com un mort (4, 6, par. 1).*

5.5.2.2 Les oracions subordinades de relatiu

- *Amb l'adverbi aont: seria una profanació aont jo no vuy tenir part (2, 5, par. 2).*

- Amb el pronom relatiu *que*: *només aplegá es quatre beneyts que badaren més* (2, 8, par. 2); *davant sa frecuencia amb que se demostra cristiá* (15, 12, par. 5).
- Amb els relatius composts: *¿O no hu sabeu que's convents tenen metjes, els quals han de firmar sa cédula de defunció* (3, 7, par. 1).
- Amb preposició i el pronom relatiu compost: *es President des derrer Ministeri de la reyna Bet, contra'l qual se va fer sa Revolució de Setembre* (2, 6, par. 2); *El Genesis es idó sa Paraula de Deu, davant la qual trenta sis sigles d'agenoyen* (3, 9, par. 2).
- Amb el pronom *qui* referit a persones: *quin efecte no han de fer a un qui recorda lo que feren* (1, 4, par. 6).
- Amb el pronom *qui* no referit a persones: *ses forses qui la componen* (1, 2, par. 2); *se cometeren aqueys crims horribilíssims qui clamen venjansa al Cel* (6, 2, par. 1); *Es també sa sobirania popular, s'opinió pública qui los ha fet venir* (10, 4, par. 3).
- S'observa que quan l'antecedent és tota l'oració anterior, es fa servir la forma castellana *lo qual*: *an aquell grandió arraval de Barcelona no hi ha carlistes, segons diu es paperot, lo qual es fals* (5, 2, par. 3); *anant devers "Jesus", véreu dins es Manicomi un Reverent Sacerdot, lo qual deys que vos "impressioná de mala manera"* (6, 5, par. 4); *qu'uns diuen blanc, ets altres negre i ets altres virat, lo qual es una prova que no diuen ver* (8, 4, par. 1).

També es troben exemples de proposicions de relatiu lliures: *I qui rep fort també es sa pobre gramática castellana* (3, 6, par. 2); *Es qui anomena catòliques ses escoles particulars, ha d'anomenar no-catòliques ses escoles públiques, perque d'això de ses escoles neutres ja no se'h ha de parlar* (11, 2, par. 2); i semilliures: *I encara han de nexer, Sr. Champsaur, es qui hajen de fer mentider Deu* (3, 3, par. 1); *diu que an es qui se fan de sa Congregació Mariana, les fan adquirir una altra medalla* (9, 7, par. 3); *En Fabra i Ribes, un des qui aidaren an En Ferrer i Guardia* (10, 2,

par. 1). També es troben proposicions de relatiu semlliures amb el pronom *qui* no referit a persones: *sa voluntat nacional es sa qui ha fets tornar es frares* (10, 4, par. 3).

5.5.2.3 Les oracions subordinades adverbials

Les temporals

Apareixien introduïdes per diferents conjuncions i locucions conjuntives:

Amb conjuncions:

- *Com: com va esser Ministre de la Governació, les ne posá tantes de traves a n-aquells ditxosos drets individuals que's republicans li arribaren a dir es nom des porc* (2, 6, par. 2).
- *Mentres: mentres se mentenguen units, es ver que's lliberals tenen majoria* (1, 2, par. 4).
- *Quant: axó ja vos va fer impossible s'agontarvos a n-es poder quant entrareu l'any 1873* (2, 3, par. 3).

Amb locucions conjuntives:

- *Antes de/Abans de: la Biblia no diu, antes de parlar des casament de Caïm, qu'Adam i Eva haguessen tenguda cap fiya* (3, 10, par. 3); *abans de que l'elegissen, diguè an es Cardenals: "Si voleu un sant, elegiu En Gotti* (15, 3, par. 4).
- *D'ensá que: d'ensá qu'ets atlots van a ses escoles layques, sa criminalitat infantil crex d'una manera ferestíssima* (3, 6, par. 1).
- *Des que: des que s'embarcaren pólvores tudades (deteriorades) dins el "Jena" i demés bastiments de guerra de França, han succeides aqueixes esplosions* (6, 6, par. 3).
- *Desde que: l'infern "funciona" desde que'ts àngels dolents se rebel·laren contra Deu i Deu los tirá dins infern* (5, 9, par. 4).

- *Tan prompte com: Tan prompte com se tocará sa questió de sa conversió, Russia s'hi posará p'es mig per esborrossonar-ho (12, 4, par. 2).*
- *Tot d'una que: tot d'una que seria mort, li elegirien successor papal (15, 3, par. 1).*

Amb les estructures *fer* + SN o *en* + infinitiu:

- Amb la preposició *en* i infinitiu: *en sentir república*, *un ja es pot preparar per sentir barbaridats* (2, 3, par. 3).
- Amb el verb *fer*: *feya setmanes que capllevava per Madrit* (2, 1, par. 2); *fa estona qu'estic curat d'espants i no me mossec sa llengo* (2, 8, par. 1).

També es troben oracions de participi amb valor temporal:

En Rivero, idó, essent President de ses Corts i amotinat es poble de Madrit i sobre tot ses dones, com una comissió d'aquestes ses presentaren a ses Corts, ell no les hi dexá entrar (2, 6, par. 2).

Una volta donades aquelles 800 pessetes p'es vaguistes, d'es vaguistes i de negú pus eren (4, 5, par. 2).

Les condicionals

- Amb la conjunció *si*: *Si haguésseu dit "admirable"*, *vos entendria* (2, 5, par. 2).

Les causals

Apareixen introduïdes per aquestes conjuncions:

- *Com: Com allà a s'Ayuntament no hi ha per tots es gavatxos lerrouxistes que fugen de fam i feyna, i son molts qu'encara no han pogut entrar a corral, s'es formada una fracció de descontents (7, 1, par. 3); Com s'Obreretxo escriu amb sos peus i pensa a la xisclera, ara no sabem si vol dir que era En Benet XIII que "volia comprar sa tiara". (15, 2, par. 3).*
- *Perque: No mos porem fiar gens des periódics anti-clericals perque massa vegades les hem trobats en mentides ferestes (2, 4, par. 1); ets elements revolucionaris (republicans, socialistes i anarquistes) ja li han declarada la guerra perque diuen que està animat des meteix esperit d'En Maura (11, 9, par. 6).*
- *Puys o puis: es d'ets homos més rics d'Espanya, puys se considera que es més de trenta vegades milionari (8, 1, par. 2); sempre és estada sa secta protestant que ha conservada més cosa des catolicisme, puis conserva sa jerarquia (13, 13, par. 1).*

O per les locucions següents:

- *En quant: van ab sos lliberals en quant creuen que ab ells treurán més ventatjes per Irlanda (1, 2, par. 2).*
- *Per la raó de que: no's pot dir en rigor lliberal per la raó de que ses forses qui la componen no son totes lliberals (1, 2, par. 2).*
- *Per quant: haurien de córrer sa quinta i no la correrán perque están exceptuats per sa llei, que es socialistes donen per injusta, pero que es justíssima per quant aqueis frares en lloc d'anar a servir la Patria dins es corters, van a servirla a ses Missions (10, 2, par. 5).*

Les finals

Generalment, estan introduïdes per la conjunció *per*:

- *Per: si le hi duen es periodics republicans, es p'es gust de porer rossegar per dins es fanc sa Relligió, per ofendre, per molestar sa Relligió (2, 4, par. 1); per no anar a presili, fogí d'Espanya (10, 2, par. 1).*

També amb aquestes locucions conjuntives:

- *A fi de + infinitiu/que + verb conjugat: convenia que deixassen per una temporada de viure a Granollers, a fi de apassivar més aviat els esperits d'aquella ciutat (8, 11, par. 1); publicaven Pastorals a fi de que es catòlics no hi prenguessen part (15, 1, par. 2).*
- *A fi de que+ verb conjugat: posau-li un morral a fi de que no blasfem (14, 6, par. 2).*
- *Per que: vos ho dic davant davant, per que llavó no'm vengueu ab cinc sous, quatre sous! (4, 10, par. 2); no es hora de deixar-ho tot a mercè de sa polissoneria revolucionaria per que el dimoni hi balli de coapoll i tot faça flamada (11, 9, par. 4); diguè que deixava en plena llibertat la gent per que elegissen es governants que voldrien (15, 5, par. 3).*

Les concessives

Estan introduïdes per aquesta conjunció:

- *maldement [maldament]: aqueix an-e qui vos referiu no hu es; i maldement e-hu fos, a St. Pere i St. Bernat no hi ha lloc adequat per tenirhi "dements" (6, 6, par. 1); Lo que fan ells es replegar just per ells, tot es 'capital' que poren, i es qui non tenen ni p'és bec, maldement sien socialistes, el dimoni que los se'n duga! (11, 13, par. 10).*

I per aquestes locucions:

- *a pesar de + infinitiu: se veu, Sr. Jiménez Moya, que'n tréyeu com escrivieu, bax sa careta d'Un Virollé ses dues derrerres planes d'in-Justicia contra aquest pobre Revenjoli a pesar d'haver dit tan solemnement, setmanes enrera, que no discutirieu pus ab ell (2, 5, par. 2); son grans 'capitalistes', a pesar de passar-se la vida tronant i tirant pestes contra es 'capitalisme' (11, 13, par. 10).*

- *ab tot i + infinitiu, amb tot + infinitiu: tots son milionaris, tots son grans 'capitalistes', amb tot i passar-se la vida predicant-vos que es una cosa tan dolenta es 'capital' en mans de cap particular (11, 13, par. 11).*
- *ab tot i que + verb conjugat, amb tot i + verb conjugat: Les mostrau massa, Sr. Jiménez Moya, ab tot i que malavetjeu tant i tant durles ben tapades ab pell d'euveya (2, 3, par. 2);*
- *en que/anc que: ets homos de sa Revolució les hi mantendrien, en que's pern del mon se rompés (2, 6, par. 2); anc que'l dimoni en passás, sa questió-Ferrer tornaria dins es Parlament (5, 2, par. 1).*
- *Per més que: Sí, n'hi haurà també p'En Jiménez Moya, per més que seguex sense anomenarnos per res (3, 1, par. 1); va fer un sense fi de campanyes, tan fortes i encarnissades com glorioses i fructíferes per l'Esglesia, per més que molta de gent de l'Església les trobassen ben esguerrades (12, 6, par. 1).*

Les modals

Estan introduïdes per aquestes conjuncions:

- *Com: i foren blanc de ferestes calúmnies, com vos demostraré si les mos retreys (2, 8, par. 1).*
- *Segons: se'n necessita molta de desvergonya per calumniar d'aqueixa un Papa virtuosíssim i penitentíssim com era En Benet XII, segons confessen tots ets historiadors (15, 1, par. 4).*

O per aquestes locucions conjuntives:

- *Així com: i vegen aont anam a parar, si's crims des revoluciinaris no son castigats així com ses lleys marquen (6, 2, par. 3); se'n ha apoderat just així com e-hu fan es bandejats de Serra-Morena (12, 5, par. 4).*
- *Tal com: Essent sa situació turca tal com jo l'he descrita respecte des catòlics (12, 2, par. 2).*

Les consecutives

- Amb l'adverbi *tant* i la conjunció *que*: *Sa societat secreta des "Carbonaris" va dur sa revolució contra sa Monarquia, i agradaren tant es servicis d'aquells prestats an es Govern Republicá, que no sols han mantengut es sistema carbonari, sino que l'ha aixamplat i perfeccionat (11, 4, par. 1).*
- Amb l'adverbi *tan* i la conjunció *que*: *I en lloc d'això troba aqueix corresponsal un poble tan disgustat des seu Govern, que es seu disgustcontrapassa totes ses fites (11, 3, par. 2); *Ets acceptats se portaren amb tanta de prudencia, que se conquistaren ses simpaties de molts de contraris (15, 2, par. 4).**
- Amb el determinant *tant* i la conjunció *que*: *llavó com va esser Ministre de la Governació les ne va posar tantes de traves a n-aquelles ditxosos drets individuals, que's republicans li arribaren a dir es nom des porc (2, 6, par. 2); *Ets acceptats se portaren amb tanta de prudencia, que se conquistaren ses simpaties de molts de contraris (15, 2, par. 4).**

També estan introduïdes per aquestes locucions conjuntives:

- *De tal manera que*: *sa masoneria idó e-hu ha envitricollat tot de tal manera que no hi ha qui en trega agüier (12, 5, par. 4).*
- *Per lo metex/mateix*: *l'Església fou la primera en condemnar, i unes penes ben grosses que fulminá contra tots es qui abusaven de tal Institució del Sant Ofici. Per lo metex, Sr. Ad sum, mentiu tan alt com sou dient lo que deys (4, 11, par. 1); *que mos ne citi es paperot socialista un qui és un de cronista o monument contemporani d'aqueix Papa que l'inculpi en res ni per res de lo que s'Obrero Balear té sa desergonya de inculpar-lo. Per lo mateix, lo que diu aqueix poca cosa des paperot socialista sobre el Papa Benet XII no és mñes que un enfilai de calumnies (15, 2, par. 2).**

5.5.3 Les construccions de gerundi

A *La Aurora* es troben diferents tipus de construccions de gerundi:

5.5.3.1 Construccions absolutes de gerundi

Es tracta d'adjunts oracionals sense correferència amb el subjecte de la proposició principal:

Tractantse de monjes, frares i capellans, no's fan gens de consciència aquets periódics de mentir y calumniar (2, 4, par. 1).

Haventhi vocació de Deu, aqueixa vida es sa més bella (3, 7, par. 3).

Essent sa situació turca tal com jo l'he descrita respecte des catòlics, me veig obligat a dir, per dir-ho aixó com és, que ses derrotes turques son en realitat derrotes des catòlics (12, 2, par. 2).

5.5.3.2 Construccions de gerundi amb subjecte implícit

Aquest subjecte és correferent amb un element de la proposició principal:

En Rivero, idó, essent President de ses Corts i amotinat es poble de Madrit i sobre tot ses dones, com una comissió d'aquestes ses presentaren a ses Corts, ell no les hi dexá entrar (2, 6, par. 2). varen publicar una protesta contra's Govern de sa República plena de trons i llamps, dient que's republicans les havien feta una "inicua" i "escandalosa" violència (2, 6, par. 2). Contraurien es conservadors una gravissima responsabilitat devant Deu i devant s'historia si ara, perque En Maura ha cregut que havia de deixar d'esser es Cap des Partit Conservador, deixassen ells també d'actuar en política, abandonant an es revolucionaris ses importantíssimes posicions polítiques que ocupen (11, 9, par. 4).

5.5.3.3 Construccions de gerundi com a adjunts del predicat

I dos periódics republicans, Lyon Republicain i Le Progrés de Lyon sortiren dient que dins una cetla havien trobades senyes de bauxes horribles (2, 4, par. 2).

No, Sr. Champsaur, no s'arregla l'Espanya, no s'alsa, no s'engrandex perseguint frares i monjes (3, 3, par. 3).

també volgué calumniar es capellans i monges d'Algayre, suposant que fan negoci demunt ses patenes (9, 7, par. 3).

ha fusellat un altre Madero, pero amb un procediment, tan modernista com seuvatge, deixant-li fer ús de sa "lleï de fuita" (10, 7, par. 2).

I ¿com han fet ells es 'capital'? que tenen? Está clar, no hem de creure que l'hagen fet robant; l'han fet predicant socialisme, predicant contra es 'capital' (11, 13, par. 11).

5.5.3.4 Construccions de gerundi que expressen una conseqüència

Expressen una conseqüència del que s'ha dit prèviament:

Ja sabeu que s'altra diassa va explotar a Tolon s'acorassat "Liberté" morinhi fets benes més de quatrecents homos (6, 6, par. 2).

i dia 28 de juriol següent (1498) ja's va casar ab N'Anfós de Bisceglia; i mort aquest dia 18 d'agost de 1500, varen compondre de casarla ab N'Anfós, Duc Sobirá de Ferrara, firmantse els esponsals dins es setembre de 1501, fentse es matrimoni dia 30 de desembre, i anantse'n Na Lucrecia a Ferrara dia 6 de janer de 1502 (8, 3, par. 1).

5.5.3.5 Construccions de gerundi com a constituent d'un SN

Es fals que en fassen pagar "nou reals" essent "de llautó" (9, 7, par. 5); mos va escriure una carta manifestant-mos que no se'n poria avenir que noltros perlàssem així contra es "toros" (10, 6, par. 4).

5.5.3.6 Concordança del participi amb el terme d'acció

Que la coalició lliberal a Inglaterra ha conseqüits cent dotze vots (1, 1, par. 6).

Axó es lo que vos ha perduts sempre a voltros republicans (2, 3, par. 3).

han presa sa República com-e capa (2, 3, par. 3).

es 'Diario Español' que's publica allá, li ha cantada una lletania (4, 1, par. 3).

Una mare que tenia un fiy an aquell horfanotropi, ha reproduïda s'acusació (9, 6, par. 3).

Es periòdics les han comentades molt aquestes paraules (13, 1, par. 2).

es de Sevilla han convidats es diputats de ses altres Diputacions (13, 1, par. 8).

No haqués tocats aquells bens i ara no hauria de donar per tal concepte (14, 3, par. 4).

A qualques bandes hi ha haguts paisans i soldats (16, 9, par. 3).

aquell criminal fusellat a Montjuich p'es crims que havia comesos i fets cometre (16, 11, par. 5).

5.5.4 Els connectors parentètics

5.5.4.1 Els connectors amb valor additiu

Ademés: I ademés vos diré qu'un partit com es vostro, es republicá qu'ha deshonrada l'Espanya tantes vegades (2, 8, par. 3).

Al contrari: Dasset mil escoles públiques existeixen sensa al·lots abastament. Al contrari, ses escoles particulars están estibades d'al·lotea (11, 2, par. 2).

En primer lloc: En primer lloc, si es radicals, tractantse de coses d'Espanya (3, 5, par. 4)

En quant a: En quant a n-es Cardenal César Borgia, Sergi III, Juan XII i Alexandre VI e-hi ha molt que dir (2, 7, par. 5); En quant a que's Cristianisme fés matar reys que no l'obeien, ja'm donareu sa llista (4, 13, par. 1).

Envers d'axó, d'això: No hi ha cap plassera ni xoquinet que li bany s'oreya de saliva en matèria d'amollar paraulotes gruxades, per falta de raons? Envers d'axó, germanet, no tengueu gens de por que vos fassa la competència (2, 9, par. 3).

I no sols això: si no se'n teme tan aviat, ja no serien estat a temps a apagarho, i s'acorassat se seria fet dernes. I no sols això, sino que també aqueys dies, es mariners de s'altra acorassat "Justice" notaren que sortien espires i espires d'un depòsit (6, 6, par. 3).

Per altra part: Per altra part, ja se sab que el papa Benet XIV és un des Papes més sabis que hi ha haguts (15, 4, par. 1).

Per s'altra (part): per s'altra, duien també es diaris d'un inventor de gran talent que doná a rebre dins un casull de mala mort ple de miseria (12, 11, par. 1).

Per sa meua part: ara que han guanyat més prestigi, tal volta serán més tolerants envers de l'Esglesia Catòlica. Per sa meua part, no crec que hi tornin i confirmen es meu sentit es fets de dia 7 de mars (12, 4, par. 3).

Sens dupte: Per forsa hu hagué de copiar de La Aurora, ja que a cap altre periòdic e-hu ha enviat Mn. Alcover. Sens dupte "La Veu" se'n va descuydar de dir sa procedencia (8, 10, par. 4).

Sobre tot: I encara han de nexer, Sr. Champsaur, es qui hagen de fer mentider Deu. Sobre tot, no le hi fareu voltros, per dematí que vos axiqueu i per molt qu'alseu sa coua (3, 3, par. 1).

5.5.4.2 Els connectors amb valor disjuntiu

Axò es: pero se'n consola tractanlos de "majaderos", una cosa per l'estil de "tarambanes", i de "mentecatos", axò es, "fuyts de cap", "sense seny" (5, 7, par. 2).

Es a dir: hèroes de sa República, es a dir, des crim i de s'iniquidat (6, 1, par. 2).

Verbo¹³⁶: sa questió-Ferrer tornaria dins es Parlament i qu'allà hu engrunaria tot, verbo faria buydar sa Monarquia (5, 2, par. 1).

Vuy dir, vui dir: corren per males aygos, vuy dir, qu'están molt mal agafats i qu'els espera's cástic merescut (6, 2, par. 4); está escrita amb bon criteri, vui dir, no es d'aquelles histories que donen cresta per ballesta (12, 16, par. 5).

5.5.4.3 Els connectors amb valor contrastiu

- *A pesar de tot: A ses repúbliques també fusellen o guillotinen es criminals que hu mereixen! I a pesar de tot, voltros republicans jurau i perjurau qu'aixó de fusellar ja no hi ha cap nació civilisada que hu faça (10, 6, par. 1).*
- *Ara bé: mort aquest dia 18 d'agost de 1500, varen compondre de casarla ab N'Anfós, Duc Sobirá de Ferrara, firmantse els esposals dins es setembre de 1501. Ara bé, si hagués hagut res de lo que suposen ets anticlericals, se seria afanyat tant Aleixandre VI a casar Na Lucrecia de bell nou, tot d'una que quedava sensa marit? (8, 3, par. 1).*
- *Idò bé, Idò bono: no n'hi ha, ans seu dir, de defensors de tal llibertat, més acorats qu'ells dins tota Espanya. Idò bé, mirau lo que diu s'in-Justicia que farán es lerrouxistes es dia que tenguen un Retgidor (5, 7, par. 3); I aqueys estufornos, bravetjades i fil-a-bollir sortien sobre tot des socialistes francesos, i's socialistes espanyols i italians e-hu repetien com-e*

¹³⁶ Al DCVB figura com a paraula pròpia del registre vulgar en mallorquí, i equival als connectors *és a dir*, o *sia*.

cotorres que son sempre des francesos. Ido bé, precisament França ha moguda guerra an el Marroc, Espanya sostén sa de Melilla i Italia l'ha moguda i la sostén a Tripoli (6, 7, par. 1); sa revolució actual no ha tengut cap motiu valedor per perseguir es clero, i maldement aqueix n'hagués donat de motiu, no n'hi hauria hagut per perseguir la Relligiò ni botxinetar sa consciencia des catòlics. Idò bono, allà on ha triunfada sa revolució, ha profanades ses esglesies i les ha fetes tancar, ha foragitats es Ministres de Deu (15, 6, par. 4).

- No obstant: No obstant, no per això deixà de ser catòlic i republicà (17, 2, par. 3).
- Ab tot i això: es paganisme autorisava es senyors per porer matar es seus esclaus sense cap motiu, considerant ets esclaus com si fossen bisties. I ab tot i això aqueys socialistetxos de s'Obrer Balear, copiantho de llibres canalles, com se suposa, mos deyen, fa quinze dies , que sa societat cristiana era molt més corrompuda que sa societat des pitjors temps des cristianisme (7, 5, par. 1).

5.5.4.4 Els connectors amb valor consecutiu o conclusiu

- A la fi: En Barthou, capturat i embuiat de mala manera p'ets exaltats, p'En Clemenceau, ha dimitit amb tots ets altres Ministres. En Poincaré, es President de sa República, ha oferit es Poder a diferents, que no l'han volgut per no haver d'esser esclaus d'En Clemenceau, perque veien que aqueix les havia de fer una guerra a mort. A la fi, n'ha trobat un que l'ha volgut an es Poder, un tal Doumergue (12, 5, par. 5).
- Amb una paraula: Amb una paraula, tota quanta cosa bona tenen es pobres, i és ben cert que en tenen moltes, totes les han rebudes de sa má de Deu (14, 6, par. 2).
- Idó: En Rivero, idó, essent President de ses Corts i amotinat es poble de Madrit i sobre tot ses dones, com una comissió d'aquestes ses presentaren a ses Corts, ell no les hi dexá entrar (2, 6, par. 2); I ¿quina l'han feta aquells gradísims canalles? Idó han alsada una calumnia enorme (6, 2, par. 4).

- *No res: ja no mos n'hi caben pus d'estocades a N'Ad Sum dins La Aurora d'avuy. No res, ja veurem si dissapte qui vé, n'hi arrambam unes quantes més (4, 13, 3).*
- *Per axó: el Papa es Mestre, Pastor i Pare fins-i-tot des qui han renegat de catòlics. Per axó, no sols té dret, sino obligació ben estreta de posarse ab ses coses relligioses d'Espanya (3, 3, par. 2); Haventhi vocació de Deu, es sa vida més plana, més dolça, més xalesta, més lliberta, més delitosa del mon: es un paradís de delícies celestials, es un cel en la terra. Per axó ¡o Sr. Frau! dexau anar aquexa varera qu'heu presa de treure s'idea de ferse monjes des cap de ses atlotes que s'hi senten cridades (3, 8, par. 1 i 2).*
- *Sia com sia: ara no sabem si vol dir que era En Benet XIII que "volía comprar sa tiara" o an En Bonifaci IX o si era aqueix que la volía comprar an aquell. Sia com sia, ni ès vera una cosa ni s'altra (15, 2, par. 3).*
- *Sia lo que sia: Aixó de laïcisme ¿e-hu dirá i hu farà es partit nou? o sols e-h dirá per tapada i no hi farà? Aixó es lo que no se veu clar. Sia lo que sia, indica lo malament que está sa política (13, 16, par. 1).*
- *Sobre tot: Sobre tot, aquest articletxo s'es allargat més que jo no esperava, i es cosa de posarhi punt (1, 5, par. 8); Sobre tot, ja n'hi haurá prou per avuy de batussa (2, 10, par. 3); Sobre tot, ell sa cosa s'es allargada més que no pensávem, i haurem de dexar per dissapte qui vé es donar a Mestre Biel Alomar un encals (4, 10, par. 3).*

5.6 Lèxic

5.6.1 Dialectalismes

En aquest apartat s'escriu en cursiva la forma tal com surt al periòdic. A continuació, entre claudàtors es fa constar, si escau, la forma d'acord amb la normativa actual i després apareix la

definició i el context d'on s'ha extret el dialectalisme. Si no s'indica el contrari, són formes pròpies de Mallorca, segons el DCVB. En cas que es tracti de paraules d'ús més general o més reduït, es fa constar entre parèntesis.

Es detecten quatre tipus de dialectalismes: 1. Els que només es localitzen en un dialecte (*Mena* tan sols apareix en baleàric); 2. Els que tan sols es troben en una part d'un dialecte o en parts d'altres dialectes (*Mangarrufa*, per exemple, apareix en tortosí i en baleàric); 3. Els que es troben localitzats a una zona molt específica com ara una localitat (*badolí*, equivalent a *badoc* només apareix documentat a Manacor) i 4. Els que tan sols una accepció és d'ús dialectal, mentre que l'altra o altres són d'ús general (*formatjar* en l'ús general significa "fer formatge", a Mallorca, però, a més d'aquesta té també l'accepció de "fer").

No s'inclouen en aquest apartat les frases fetes d'ús dialectal perquè s'han incorporat a l'apartat 5.5.8, que agrupa totes les frases fetes, dialectals i generals, dels texts estudiats en aquest capítol.

Tampoc no s'han inclòs dins aquest apartat tota una sèrie de mots equivalents a "ximple", a "persona de mala fe" i a "absurditat." A causa de l'abundància de paraules amb aquests significats, s'ha optat per inventariar-les a l'apartat 5.5.4.

5.6.1.1 Noms

Acabatall: acabament: *A ell atribueix tot es poble sa culpa de s'acabatai tan desgraciat de sa campanya derrera* (11, 5, par. 2).

Alguer: aldarull: *movent gros alguer porque es governs no castiguen i deixen fer ses mil barbaridats an es revolucionaris* (9, 3, par. 1).

Arrambatge: investida, aixabuc, renyada forta (Empordà, Mallorca, Menorca): *Qualsevol qu'estiga una mica enterat de qui son es lerroxistes i quins arrambatjes tenen, devant aquexa música celestial, ¿com no ha de dir: ¡Te conec, erbeta ¡Periol te dius! ¡Que't compr qui no et conex!* (1, 5, par. 2).

Axec [aixec]: acte d'alçar una bístia les anques i les cames de darrere, en sentir-se molestada o en tenir jocs: *Axecs de s'Animalot Pudent* (5, 8, par. 2).

Badolí: badoc (Manacor): *acudíreu an es paperot republicá per que les vos publicás i es gran badolí les vos ha publicades* (4, 7, par. 2).

Betzerria [betzèrria]: ràbia forta i tenaç (Mall, Men): *Betzerria des grecs contra es católics* (12, 3, par. 2).

Betzo: infant petit: *I llavó que es un llibre baratíssim: just costa sis reials. P'es betzos que comensen a anar a escola, es la nata* (12, 15, par. 6).

Blaiura: estupidesa: *amb sa blaiura i toxarrudeses des católics, que son s'inmensa majoria des francesos* (12, 5, par. 4).

Bronidissa: remor seguida i monòtona: *amb sa seua bronidissa barrufetenca!* (14, 10, par. 2).

Carcabós [carcabòs]: larinx (Empordà, Bal.): *molt de cridar fins a treure-se's carcabós contra sa guerra; pero! ben alerta a desmandarse gens!* (5, 3, par. 6).

Cassoleta: reunió de persones lligades per comunitat d'interessos: *¿An-e que's deu aquexa esquexada des republicans de Manacor, qu'una partida han feta cassoleta i Comité apart, decantantse d'En J. Moya?* (5, 7, par. 1).

Cocòrum: conjunt de coses embullades: ¿Com s'Ajuntament no havia d'enviar a fregir ous de lloca qualsevol Comitè que presentàs tal cocòrum? (5, 8, par. 1).

Cucuia [cuculla]: cim agut de muntanya: *muntanyes i cucuies sens fi que embelleixen aquells paratges* (14, 8, 5).

Embàlit: persona inútil (Manacor): *Finalment, etziba En Pauetxo un altre raig de mentides i de bataionades sobre es nombre de víctimes que causà sa Bartomeuada de París de l'any 1572. Diu s'embàlit que just a París en degollaren deu mil* (16, 5, par. 2).

Emperò: objecció, dificultat: *sempre sortien emperons* (13, 15, par. 1).

Enganaia [Enganalla]: enginy o objecte que serveix per a enganyar: *per salvar Bèlgica, lo millor era fer una guerra d'extermini an ets alemanys, servint-se de tots ets enginys, enganaies i astucies per matar alemanys* (16, 9, par. 3).

Escaravit: gest ràpid i complicat; moviment ràpid i sobtat d'un cos viu: *Ja recordareu ets estufornos i escaravits que feren ets aliats devers Nadal quant es navilis de guerra alemanys bombetjaren Scarborough, Whitby i Hartlepool* (16, 10, par. 5).

Esqueynar [Escainar]: cridar: *Axí los ne pren an es socialistes. Esqueynaren tant aquest estiu i abans de s'estiu contra sa guerra* (6, 6, par. 5).

Estufornos: escarafalls: *n'han fet de grossos d'estufornos porque la Policia no impedi s'assassinat d'En Canalejas* (9, 3, par. 1).

Ferida: idea o inclinació forta a una cosa: *N'haurem d'arrambar una mica an aqueixes bresques d'anticlericals que hi tenen sa ferida tan forta an es fer i dir bestieses i bajanades* (7, 1, par. 1).

Formetjar [formatjar]: fer: *E-hu es [una nova obra d'iniquitat] sa qu'acaben de formetjar a Valencia ets alements revolucionaris* (6, 2, par. 4).

Guitzeria: entremaliadura: *Una part des poble, degut a ses vostres trescalamenes i guitzeries, es primers dies, estva retreta* (4, 8, par. 1).

Llait: despeses: *ha parlat molt fort, pero molt fundat, contra el llait excessiu que fan ses nacions europees per armaments i coses de guerra* (13, 12, par. 2).

Llivell: nivell (Manacor): *ab un bot s'es posat an es llivell de s'"Obrer Balear"* (5, 9, par. 3).

Mangarrufa: engany (Tortosa, Bal.): *¿Com no hu veys que s'explicació que donau, fa riure? Se veu a la llejo qu' es una mangarrufa (4, 5, par. 2).*

Marruell: embolic molt complicat: *Ara hi ha es marruell de ses eleccions municipals, que duen en revolt es pobles i es polítics (11, 8, par. 8).*

Mena: mentida (Illes Balears): *sa cossa an es posterme que vos va haver d'etzibar fins i tot Es Puput no volguentvos publicar ses vostres menes i virollades (4, 7, par. 2).*

Merques: mercaderies: *per motiu d'haver ets inglesos destruïdes merques d'aquelles cases per valor de 230 milions de francs (15, 15, par. 11).*

Messió: aposta: *Noltros dia 21 de janer li posárem 500 pessetes de messions qu'axò era fals (4, 5, par. 3);*

Miquèria: cosa poca, escassa; mesquina: *Pero dexem anar aquesta miqueria (2, 5, par. 4).*

Missatje [missatge]: home llogat per mesos o per un any per fer feina en una possessió o lloc: *¿Es un missatje d'En Barrufet qui diu axò, un defensor de sa setmana trágica! (4, 4, par. 2).*

Mòpia: animal imaginari del qual es comenten coses a les persones beneïtes o als nins massa ingenus: *¿Quines mòpies! ¿quins marxandos! ¿quins estornells d'abeurada! (4, 1, par. 1).*

Merdacaner: persona servil: *son uns inimics de Deu i de tot lo que fassa olor de Deu: son uns merdacaners d'En Barufet (7, 5, par. 3).*

Noningú: persona mancada de formalitat, de caràcter, de moralitat: *¿Bo está es noningú per citarne! (8, 3, par. 2).*

Orde: manament, prescripció que cal obeir: *practicava a l'uf ses ordes que vos té donades En Lerroux (2, 2, par. 2).*

Pellet: pell, com a símbol de la vida: *es un servici una mica més feixuc per sa salut i pes pellet (10, 3, par. 1).*

Perjui, perjuy: perjudici, inconvenient, defecte: *sa seua visita era estada un gros perjuy (5, 3, par. 2); I no son just ses mases ignorants que están atepides de prejudicis rabiosos contra es catolicisme; ses classes instruïdes pateixen des meteix perjuj (11, 6, par. 2); una gent esveuvada i escotifada i plena de perjuis més que un ase magre de mosques (12, 5, par. 4).*

Petjellada [pagellada]: acció de prendre una porció d'una cosa: ¡vaja si n'hi ha de carlistes! ¡Sap s'in-Justicia si les havia de donar dinar! ¡quina petjellada que se'n duria! (5, 2, par. 3).

Pifoler: persona informal, mancada de valor moral: és una solemne mentida això que vos embolicau que "sa doctrina sublim" del Bon Jesús "no se pot practicar". Són es pifolers com vos que no la poren practicar (16, 1, par 5).

Posterme: anques d'una persona: No's merexen més que un esplet afavorit de tronxos i una cossa a ferir an es posterme per bandúes (13, 2, par. 3).

Rebrotxar: rebutjar: que consti que's catòlics no feren més que defensarse i rebrotxar aquells estols de lladres (4, 12, par. 2).

Saluet: remor confusa i persistent: ¡Que hu tenguen en conte es qui ja comensen a estar carregats i re-de-carregats des saluet d'En Revenjoli (6, 4, par. 1).

Siulo: acte de xiular: un estol d'atlotells els-e reberen ab lates i corns i siulos (4, 4, par. 2).

Sobam: reclau gros, roca que mig surt de terra dins un camí o camp: ¡Pobre republicuetxa portuguesa! ¡No guanya per retgiron! Be'n troba de sutracs i de sobams (13, 2, 4).

Sogueu: qui va darrere un altre deixant-se conduir per ell: ¡Bo está En Lerroux per escoltarse raons ni parers de cap des seus sogueus, de tota sa seua tropa! (5, 7, par. 1).

Talabant: tros gros d'alguna cosa: i que així com llavò li va espampolar Alsacia i Lorena, no li espampol un altre talabant més gros encara (13, 12, par. 5).

Tapa-morros [tapamorros]: allò que obliga algú a callar: li vàrem haver de plantar aquell tapa-morros pe' sa partida de mènes que va escriure contra's capellans (5, 10, par. 5).

Telabastaix [Talabastaix]: terrabastall: Si es policies i es jutges d'Espanya fessen res d'això ¿quin telabastaix no mourien es nostros lliberalíssims anticlericals? (7, 4, par. 4).

Tei: seny: I encara hi haurá gent tan curta de tei que s'extranyará que que es "toros" es un espectacle propi de seuvatges (10, 6, par. 3).

Tomversa: tombarella (Manacor): trevelen, i peguen tomverses (3, 7, par. 2).

Trescalamena: malaveig, esforç intens: Una part des poble, degut a ses vostres trescalamenes i guitzeries, es primers dies, estva retreta (4, 8, par. 1).

Vauma: malva: *van per avall per avall cap a So'n Tril·lo a fer vaumes* (11, 15, par. 3).

Virollada: disbarat: *sa cossa an es posterme que vos va haver d'etzibar fins i tot Es Puput no volguentvos publicar ses vostres menes i virollades* (4, 7, par. 2).

Toria [tòria]: vigor (Mall., Men.): *Això se veu a lo clar amb lo que fan es caporals socialistes de ses nacions a on es socialisme du molta de toria, que casi tots se fan milionaris* (12, 12, par. 4).

Xelim-i-xelam (xerrameca): *de tot aquex xelim-i-xelam que moveu voltros anti-clericals contra's Vaticá!* (3, 4, par. 8).

Xicotina: carícia (Manacor): *No diu s'"Obreretro" per que és que an aqueix camarada seu l'Audiencia de Oviedo li ha feta tal xicotina* (11, 16, par. 1).

5.6.1.2 Adjectius

Aguantador: que es pot aguantar, sofrir resignadament: *tenen mal de fer donar cap passa que no caus sospites i que no sia objecte de s'espionatge manco aguantador* (12, 2, par. 4).

Caps-closos [cap-clos]: dur d'enteniment (Mall, Men.): *¿Com sou tant caps-closos que no veys que's vostros amics de Sineu han d'esser encara més dalibrous i pocs-cervells que voltros* (4, 6, par. 2/4, 7, par. 1).

Cap-juger [caplleuger]: no tenir seny: *bestieses que ni Es Pu-put qu'es Es Puput, tan pudent i cap-juger, ha volgudes publicar* (4, 6, par. 2).

Desenfreit [desenfreit]: deslligat de tota contenció dictada er la vergonya, la contenció, etc: *¿O republicanarros de l'orde sembla mentida que sieu tan potencs i desenfreits* (5, 3, par. 2).

Encapirronat: obstinat: *¿Ells están encapirronats en fer asades? ¿Venga idò, una raccioneta de blat d'ase per tots ells!* (6, 1, par. 1)

Endiotenc [indiotenc]: estúpid: *per desferse de ses sabatades que li pegárem sobre ses teories endiotenques i arrienques des grans carronyes de Engels i Marx* (5, 6, par. 2).

Etxerevit: eixerit: *amables i etxerevits* Al·lots Exploradors (14, 8, par. 2).

Ferrassa: avar: *uns ferrasses i ets altres mans foradades i tudats* (12, 12, par. 4).

Manxol: mancat de bon seny i d'habilitat: *moltes de branques protestants, totes ben manxoles en punt a ensenyansa de Doctrina (14, 1, par. 1).*

Petxucat: assejats (Mall, Men): *A Montenegro, encara que n'hi haja més que no a Servia de capellans catòlics, se troben petxucats i atabuixats amb tota classe de vexacions (12, 3, par. 1).*

Potenc: molt estúpid: *¡O republicanarros de l'orde sembla mentida que sieu tan potencs i desenfreits (5, 3, par. 2).*

5.6.1.3 Verbs

Acabussar: incitar un animal o persona contra un altre: *¿Que vos pensaveu qu'acabussant En Canalejas contra's Vaticá ja tendrieu la Seu plena d'ous (3, 4, par. 8). De manera que voltros acabussau ets obrers per que facen una guerra a mort an es Partit que tant ha favorits es trebaiadors (11, 2, par. 7).*

Aclotellar: Atabacar, capturar algú de fer allò que esperava: *diu que sa Revolució francesa de sa derreria des sigle XVIII va esser un eco, una "repercussió" des crit, de ses ensenyanses de Bon Jesús contra "ses lleis dèspotes i inicues que aclotellaven es poble" (14, 7, par. 2).*

Aglapir: agafar alguna persona o cos afugissera o que era cercada: *¡O bona gent d'Andratx! ¡Mirau si l'aglapiu an aqueix noningú que ha deshonorat es vostro poble amb aquesta vomitada de blasfemies (14, 6, par. 2).*

Apassivar [apacivar]: posar en pau i quietud: *convenia que deixassen per una temporada de viure a Granollers, a fi de apassivar més aviat els esperits d'aquella ciutat (8, 11, par. 1).*

Apellucar: agafar a pessic o amb el bec: *i no tan sols fan això, sino que se'n van per ses cambres a apellucar bocins de cartes esqueixades i posen es bocins un devora s'altre, per refer sa carta i lletgir-la a veure si diu res que servezca per la Policia (11, 4, par. 1).*

Aportellar: induir, obligar a fer alguna cosa: *I no dexa de tenir gràcia que's paperot d'En J. Moya se quexi de que's contraris no rectificuin, allá ont ell se passa la vida mentint i calumniant, sense que may el puguen aportellar a rectificar res (4, 5, par. 2).*

Arronyonar: cruixir a qualcú la ronyonada: *que vos arronyonaren tan polit en ses eleccions municipals passades (4, 8, par. 1).*

Atzufar: esclafar: Era terrible, arrenyonador, capxifollador, atzufador En Veillot per tots es contraris (12, 6, par. 1).

Avanar-se: fer ostentació de les bones qualitats pròpies o de la realització de la pròpia voluntat: E-hi ha homos que s'avanen de que ab un discurs tomen un Govern (7, 2, par. 1).

Capllevar: habitar, viure lliurement en un lloc determinat: feya setmanes que capllejava per Madrit preparant s'atentat (2, 1, par. 2).

Capxifollar: destruir: Ha posada una "lley d'escepció" contra's monárquics, per capxifollarlos, per botxinejarlos, per esveirlos sense cap mirament (6, 7, par. 2).

Conferir: tractar, tenir conversa amb algú: Es fanatisme relligiós des pobles balkánics es també massa conegut de tots aquells que's veuen obligats a conferir amb tals nissagues (12, 2, par. 3); Es casi impossible per un catòlic es viure en pau si ha de conferir amb s'element grec (12, 3, par. 2).

Defiar (desafiar): Comensa per defiar qualsevol a que li diga si ha vist en la vida cap emigrant a Bones Aires ni a Cuba que sia entrat mai dins cap església (14, 5, par. 5).

Dessustar: treure el suc vital, debilitar: es partit lliberal se troba tan desgavellat i dessustat (12, 15, par. 4).

Destraletjar [destralejar]: parlar molt i exaltadament: Un socialista destraletjant (5, 10, par. 5).

Desturmellar-se: esforçar-se molt: Ja sabeu que el Papa se desturmella per afavorir aqueixes víctimes, fent per elles tot quant sab (19, 2, par. 3).

Emblanquinar: enganyar amb bones paraules (Mall, Men): lo metex vos han fet es biduins que vos han enviat es ratx de mentides que posau de Sineu; vos han emblanquinats. (4, 7, par. 1).

Encapirronar-se: obstinar-se: May hem passat gust de fer ràbia a negú; pero si un s'encapirrona a fermosne a noltros combatent i ferint (2, 1, par. 1).

Esborrossonar: posar en desordre o fer malbé: alguns des vostros cap-esplorats, quatre eynes de marca, per esbordellar i esborrossonar la festa (4, 7, par. 3); dejectant es Vicari de Sancelles i es Vicari de Búger perque malevetjaren esborrossonar es balls de máscars (7, 1, par. 2).

Esforrayar [esforrallar]: fer malbé, esguerrar: Per axò ses mentides vos surten tan esforrayades, tan grolleres (4, 5, par. 2).

Espuntar-se: disgustar-se: s'es formada una fracció de descontents, esmussos i espuntats que criden fort ferm (7, 1, par. 3).

Estrènyer-li: fugir, anar-se'n de pressa (Mall, Eivissa): com N'Amadeo, dia 11, de febrer d'aquell metex any, dexá's trono i li va estrènyer cap a Itàlia (2, 5, par. 2).

Esveubar [esvolvar]: desfer: fan sospitar que tots aqueys soscaires surten d'un complot horrible de socialistes i anarquistes o de que s'empren materials esveuats, fets mal bé (6, 6, par. 3); amb sa blaiura i toxarrudesa des catòlics, que son s'imensa majoria des francesos, pero una gent esveuvada i escotifada i plena de perjuis més que un ase magre de mosques (12, 5, par. 4).

Gosar: guanyar en una aposta o provatura (Mall, Men): a pesar de tots ets artificis i pesadures en so demanar, en lo qual es xinos gosen a tots ets altres pobles, no arribarien a trobar ni lo més necessari per la vida (11, 7, 4).

Malavetjar [Malavejar]: esforçar-se: les mostrau massa [les orelles] ab tot i que malavetjeu tant i tant dur-les ben tapades ab pell d'euveya (2, 3, par. 2).

Mancabar: disminuir: Des Comte de Romanones, que rebé de son pare una herencia de 25 milions de pessetes, i ell no l'ha feta mancabar, sinó que l'ha aumentada (8, 1, par. 2).

Perposar: imputar: Es periòdics de París, apoiats per una partida de periòdics austriacs, no han parat de perposar dins s'acostament d'Austria amb Inglaterra intencions que no podrien quedar sense contestació (12, 8, par. 1).

Ponyir [punyir]: incitar, demanar amb insistència: Sabedors es Bisbes que es d'aqueix moviment ponyien es des Partit Catòlic Nacional per que les fessen costat (16, 5, par. 6).

Safalcar: vèncer: Ara es qui s'eren rebel·lats contra es Govern constituït des President Madero, després de mil crueldats i ferestes batalles dins sa meteixa capital, han safalcat En Madero, l'han agafat amb altres generals d'ell, i devers diumenge fusellaren En Madero (10, 5, par. 4).

Salpar [salpar]: robar: fa la barbeta a gent rica per sauparlos diners (4, 1, par. 3).

Trampoletjar [trampolejar]: vacil·lar: Res poria esser més injuriós p'es prestigi d'un governanat com que se vés cap senya de que s'inclina a trampoletjar (11, 8, par. 3).

Xorar: mantenir-se viu, sobreposar-se a la malura o a altres adversitats (Manacor, Sant Llorenç des Cardassar, Felanitx): Ses poblacions veinades de Madrit son víctimes de Madrit, Madrit les se menja, les xucla tota sa llecor, están just amb sa pell i ets ossos. No poren xorar (18, 5, par. 1).

5.6.1.4 Quantificadors nominals

S'han detectat diferents expressions quantitatives que no són gaire freqüents actualment: *meixanta*, *brot*, *esplet* i *roi*. La primera és una forma dialectal de Mallorca i d'Eivissa. *Brot*, *esplet* i *roi* són expressions lexicalitzades que equivalen a quantitatius. *Brot* actua com un determinant de polaritat negativa i equival a *gens*. *Esplet* i *roi* signifiquen "gran quantitat d'alguna cosa".

Brot: *si vos tenguésseu brot de fe o de sentit comú, e-hu veurieu clar a tot això* (14, 5, par. 6).

Meixanta [maixanta]: gran quantitat: *mos han contat meixanta vegades de com anaven a missa i altres funcions d'església* (14, 5, par. 5).

Esplet: gran quantitat: *N'entaferra [de mentides] un esplet El Ideal de dissapte passat* (4, 6, par. 3).

Roi [roll]: *I acaba es seu roi de barbaridats amb sa més grossa de totes* (14, 2, par. 1).

També s'ha localitzat una altra expressió lexicalitzada, pròpia de l'Empordà:

Til·la [titlla]: quantitat ínfima: *Mr. Asquith ès es meteix de 1909 i de ses discussions des Parlament: no s'es mogut una til·la de tot quant ha dit de quatre anys ençà a favor de sa 'Home rule'* (11, 8, par. 3).

5.6.1.5 Adverbis i locucions adverbials

Assetsuaxí: *lo célebre és sa poca alatxa des paperot lerrouxista d'anar a dir que negú provocava's carlistes a Barcelona i qu'ells assetsuaxí se son posats a provocar tothom* (5, 10, par. 4).

Tot-so-l'any: tot l'any: *des cinc an es deu per cent de sa població viuen des captiri tot-so-l'any* (11, 7, par. 4).

Més tost: més aviat (Mall, Men): *sa causa catòlica no hi té res que guanyar, sino més tost molt que perdre* (12, 1, par. 2).

Justifet: exactament: *Un catòlic per ells es justifet un gentil o un jueu* (12, 3, par. 2).

5.6.2 Castellanismes

Ademés: Ademés, no es ver que "es relligiosos" "cantin" cap "Te-Deum a n-es Maures" (3, 9, par. 1).

Agrado: un candidat que no era de s'agrado de sa part bona de sa Nació (15, 5, par. 4).

Alatxa: I teniu sa poca alatxa d'anarvosne a un paperot republicá (4, 7, par. 2)¹³⁷.

Alcançar: es catòlics de Belgrade no han poguda alcançar sa facultat de porer fer una esglesia (11, 6, par. 2).

Anar a + infinitiu (per expressar imminència): A Barcelona han publicats an En Juan Alcover Meteoros, Cap al Tart, Art i Literatura, i ara li van a publicar un altre tom (18, 6, par. 1).

Ancque (segons Coromines. V. DCVB s.v. anc o enc): ancque sigueu missatges de Satanás, sou uns missatges... soiats! (12, 13, par. 3).

Antes: Perque la Biblia no diu, antes de parlar des casament de Caim, qu'Adam i Eva haguessen tenguda cap fiya (3, 10, par. 3).

Apoiar: Es periòdics de París, apoiats per una partida de periòdics austriacs, no han parat de perposar dins s'acostament d'Austria amb Inglaterra intencions que no podrien quedar sense contestació (12, 8, par. 1).

Averiguar: per averiguar, per aclarir qui es s'autor (6, 10, par. 3).

Demés (determinant indefinit): N'haurem de repartir unes quantes a n-es caps-verjos anticlericals de s'Obrer Balear, El Ideal, in-Justicia, i demés gent aperduada (4, 1, par. 1).

Descar: teniu es descar de dir que es Nunci, després de sa degolladissa des calvinistes a París, escrigué an el Papa Gregorio XIII: 'Me n'alegr de lo més íntim (16, 3, par. 3).

Desmandarse: molt de cridar fins a treure-se's carcabós contra sa guerra; pero! ben alerta a desmandarse gens! (5, 3, par. 6).

¹³⁷ Al Diccionari català-valencià-balear es qualifica aquesta paraula com a "castellanisme gigantesc."

Despedir: no veu més que dugues solucions: despedir el personal o posar la dictadura (un amo absolut) (9, 5, par. 3).

Despreci: ¿Que merex una canallada consemblant, més que's despreci més absolut? (5, 10, par. 4).

Despreciable: hipòcrites desenfreïts i despreciables (13, 4, par. 4).

Desvanèixer: Aquí es caporals que'l dirigien publiquen un opuscle (any 1913) per desvanèixer aquella falsedat (15, 5, par. 3).

En quant a: En quant a lo que diu qu'ells no volen escampar sanc ni matar per triunfar, només les direm: ¿Que féreu voltros socialistes devant es crims (2, 2, par. 4).

Ensay: un important donatiu que havia facilitat l'ensay (9, 5, par. 1).

Enterar: lluny de Mallorca, que no es fácil que s'arribin a enterar de ses calúmnies que'ls-e posin es canalles socialistes d'aquí (8, 7, par. 1); no vengué gens de nou a negú que estiga gens enterat de sa situació de França (12, 5, par. 4).

Enternidor: aquest acte tan hermós i enternidor del Sr. Comte el callen tots ets historiadors (7, 9, par. 1).

Enterro: quin efecte no ha de fer a un qui recorda lo que feren es lerrouxistes a s'enterro d'un correlligionari seu (1, 4, par. 7).

Fábula: ¡l teniu sa poca alatxa d'anar a dir que 'l P. Jaume "contava fábules i més fábules" demunt sa trona! (6, 4, par. 3).

Fetxa: fer firmar renúncies ab sa fetxa en blanc (5, 8, par. 1).

Haver-hi que: no n'hi ha cap de socialista que vulga s'igualdat de bens materials entre ets homos si, per arribar an aqueixa igualdat, e hi ha que escapsar-li es seus bens propis (12, 12, par. 3).

Impios: gran part d'ets impios i inimics de sa Relligió han presa sa república com-e capa de sa seua impiedat i odi a sa Relligió (2, 3, par. 3).

Inglaterra: ses eleccions d'Inglaterra (1, 1, par. 10).

Inglés: des poble lliberal inglés (1, 1, par. 11).

Inverosímil: N'hem vist massa de coses inverosímils en matèria d'administració de justícia (6, 2, par. 2).

Lata: els-e reberen ab lates i corns i siulos (4, 4, par. 2).

Lograr: Ab tot això ¿sabeu que lograu? (9, 10, par. 2); ja havia fetes comes i gestions per lograr que ets Alemany no fessin allò (19, 2, par. 4).

Lo qual: i llavò encivellant unes quantes cosses a la Companyia de Jesús, lo qual no poríeu deixar de fer còme bon missatge d'En Barrufet (16, 2, par. 2).

Mando: deixar es mando de la Diòcesi (15, 7, par. 4).

Quefe [jefe]: Gracies, en efecte, a un important donatiu que havia facilitat l'ensay, y costat dels quefes del partit socialista, s'havia cregut lograr montarel a la Verriere d'Albi una indústria purament obrera (9, 5, par. 1).

Per lo tant: Per lo tant, consideram que de tot això que conta d'aquell Rector i Capellà de Jaén, no hi ha cap paraula vera (8, 7, par. 1).

Pertanèixer: No trobaria negú que hi volgués pertanèixer (7, 6, par. 1).

Prevalèixer: Deu, veritat eterna, va dir que ses Portes de l'Infern no prevaldrán contra sa seua Esglesia, contra l'Esglesia Catòlica, ¿i hi voleu prevalèixer voltros? (12, 13, par. 2).

Robo: La Justícia, quant han fet un robo ó una mort, cerca, inquireix, escorcolla (6, 10, par. 3).

Serio/seria: un partit serio (2, 3, par. 3); Cap persona seria, va dir, que s'interessí de ver per s'avens de sa seva nació, no pot manco d'esglaiar-se (12, 10, par. 1).

Sigle: des primers sigles de l'Esglesia (7, 5, par. 3).

Tenir que: tothom té que haver-s'hi de subjectar (12, 11, par. 4).

Tot bitxo (tothom): N'hi haurá per El Ideal, Obrero Balear, in-Justícia, p'En Canalejas, p'es radicals, i per tot bitxo vivent que's pos a tir (3, 1, par. 1).

Tota vegada que (usat amb valor causal): No seria d'admirar que En Fitscheff, que cap partit fins avui ha gosat discutir-li gens es seus mérits, fés bona feina en la Diplomacia, tota vegada que sa seua ambició militar ja no té camp per córrer (11, 5, par. 2); casi no's pot contar com ensenyansa

cristiana, tota vegada que es protestants no están obligats a creure res més que la Sagrada Escriptura, entesa així com a cada un li dona la gana (14, 1, par. 1).

Xinos: vos ha d'enganar com uns xinos, donantvos figures per lleternes (4, 7, par. 1).

5.6.3 Arcaïsmes

Aydar: llavò En Robin, aydantli un cirugiá, volgué fer s'autopsia an es cadàver (9, 6, par. 3).

Dever: senyalant a cadascú es seus drets, pero també es seus devers (12, 13, par. 2).

Feel (fidel): matantne tants com porien de capellans, monjos i demás feels (4, 12, par. 2).

Friger (fregir): Si en tengués gens d'allò que frigen, no hu faria an això! (16, 5, par. 2).

Pus: I si les treis sa xètxera an es socialistes, ja no serveixen per res pus (14, 3, par. 1).

Regonèixer: el Rei de França, En Carles V el va prendre per fii d'ánima, regoneixent-lo còme Papa de bon de veres i fonc causa que es Reis d'Aragó i de Castella le hi regonesqueren també (15, 2, par. 3).

Ver: no es ver que sia cap vida d'esclavitut (3, 7, par. 3).

5.6.4 Sinònims

Es detecta una abundància de paraules equivalents als conceptes següents:

Idiota:

afectat de fayó (4, 5, par. 3); *aliardo* (4, 8, par. 1); *aubarcoc* (8, 1, par. 1); *babaluet* (2, 2, par. 3); *bajá* (5, 7, par. 1); *baladrer* (6, 7, par. 2); *bámbol* (9, 3, par. 1); *bandua* (8, 4, par. 1); *banyó dels dimonis cucarells* (13, 3, par. 3); *batzà* (14, 10, par. 1); *beina* (13, 5, par. 2); *belitre* (6, 6, par. 4); *beneyt* (4, 1, par. 2); *betzà* (16, 12, par. 4); *betzol* (7, 2, par. 2); *biduí* (4, 4, par. 2); *bobiá* (4, 1, par. 2); *bresca* (10, 4, par. 1); *cap-buyt* (3, 2, par. 1); *cap-clos* (5, 5, par. 2); *cap-esflorat* (4, 7, par. 2); *cap-juger* (6, 5, par. 4); *cap-verjo* (4, 1, par. 1); *cap de gri* (14, 7, par. 2); *cap de tronxo* (14, 4, par. 5); *carabassenc* (13, 4, par. 3); *closca* (12, 12, par. 3); *dalibrou* (4, 6, par. 2); *embàlit* (16, 5, par. 2); *escolá d'amén* (2, 2, par. 3); *estornell* (6, 5, par. 2); *estrúmbol* (16, 11, par. 5); *esvortons de l'infern* (13, 3, par. 3); *ignorant de set soles* (18, 1, par. 3); *manyefla de Satanàs* (13, 3, par. 3); *moneyot* (3, 9, par. 2); *mòpia* (5, 1, par. 1); *pastanaga* (14, 3, par. 2); *pela-canyes* (14,

10, par. 1); *pifoler* (16, 1, par. 5); *pitja-olives* (16, 2, par. 3); *poc-cervell* (4, 7, par. 1); *tarambana* (8, 1, par. 1); *terroler* (16, 12, par. 3); *torre-pipes* (2, 10, par. 1); *toixarrut* (14, 5, par. 5); *tros de quoniam* (8, 5, par. 5); *tudossa* (12, 12, 4); *xètxera* (6, 7, par. 2); *xeubo* (16, 6, par. 2); *xoquinet*¹³⁸ (2, 9, par. 3).

Persona malintencionada:

*alexandre*¹³⁹ (4, 5, par. 1); *bandetjat* (6, 3, par. 1); *búguera* (12, 13, par. 3); *canalla* (6, 3, par. 2); *capa espellada* (5, 1, par. 3); *Capità Aranya*¹⁴⁰ (7, 2, par. 4); *carronya* (8, 1, par. 1); *clepa* (10, 1, par. 1); *dimoni de la terra* (3, 9, par. 2); *embuya-fils* (3, 2, par. 1); *estornell de beurada* (4, 4, par. 1); *eyna* (4, 7, par. 3); *mala ànima* (9, 1, par. 1); *marxando* (5, 2, par. 3); *nonens* (14, 7, par. 2); *polisardo* (3, 4, par. 5); *trempla-llamps* (3, 4, par. 6).

Absurditat

asades (2, 1, par. 1); *arriesa* (4, 10, par. 2); *bajanada* (7, 1, par. 1); *batayonada* (7, 4, par. 1); *bestiesa* (7, 1, par. 1); *betzanada* (4, 8, par. 1); *bielada* (13, 3, par. 3); *cabollada* (14, 5, par. 6); *doi* (13, 3, 3); *mena* (4, 7, par. 2); *ningunada* (14, 8, par. 1); *virollada* (4, 7, par. 2).

Cop

guitza (14, 10, par. 3); *singlada* (14, 10, par. 4); *tapa-morros* (14, 5, par. 3); *tronxo* (13, 2, par. 3).

5.6.5 Variants formals

Assetsuaxí [assetsuaixí]: *lo célebre és sa poca alatxa des paperot lerrouxista d'anar a dir que negú provocava's carlistes a Barcelona i qu'ells assetsuaxí se son posats a provocar tothom* (5, 10, par. 4).

Asgotzí [agutzil]: *s'asgotzí des tribunal civil de Lyon, Victor Colomb, se presentá a n-aquell convent* (2, 4, par. 2).

¹³⁸ Segons el DCVB, aquest mot es refereix únicament a dones: *¿No es ver que no hi ha cap plassera ni xoquinet que li bany s'oreya de saliva en matèria d'amollar paraulotes gruxades, per falta de raons?* (2, 9, par. 3).

¹³⁹ Aquest mot apareix de tant en tant a *La Aurora* amb connotació negativa. Això no obstant, aquesta accepció no està registrada ni al DCVB ni a cap altre diccionari. Segurament, Alcover li atorgava aquest sentit pejoratiu perquè *alexandre* era fàcilment relacionable amb Alejandro Lerroux, una de les persones més atacades pel canonge manacorí. En l'exemple pot apreciar-se el sentit negatiu del mot: *"I axò es es bon cor d'En J. Moya ab sos nins; axò es 'es culte' que 'rendex' a s'ignocència infantil'. Si aquells atlots haguessen fet a frares o a capellans, lo que li feren a ell, e-hu hauria trobat correctíssim, digne d'una corona... ¡Quin... alexandre que hi ha ab ell!"* (4, 5, par. 1).

¹⁴⁰ Aquesta expressió només l'usa per referir-se a Alejandro Lerroux: *"¡Quin Capità Aranya qu'es D. Alexandre! Embarca la gent, i ell se queda sempre en-terra"* (7, 2, par. 4).

Bal·landina [bel·landina¹⁴¹] (ximple: *no volem Governar que veis que han de mantenir s'orde i que han de fer complir ses lleis i han de posar retgit a ses vostres bal·landines* (11, 14, par. 8).

Bosquetjar-se [basquejar-se]: *ses seues invencions omplirán ses butxaques d'altres més sortats i més destres en so bosquetjar-se la vida* (12, 11, par. 1).

Calápet [calàpat]: *és allò de travalar a cada passa i plomar-se es genois i trobar un calápet devall cada terròs* (13, 2, par. 4).

Desparar [disparar]: *i les despar bala rassa* (14, 8, par. 2).

Desseparar [separar]: *enviant persones d'una mateixa familia a bandes diferents desseparant així aquella pobre gent* (19, 2, par. 4).

Endret [indret]: *no saben com ets alemanys han aclarit ets endrets que no hi ha mines* (15, 13, par. 2).

Escotifar [escotiflar]: *una gent esveuvada i escotifada i plena de perjuis mès que un ase magre de mosques* (12, 5, par. 4).

Esqueinar [escatainar]: *esqueinant contra sa guerra* (14, 3, par. 1).

Esgotzi [agutzil]: *mataren es jutge de Cullera ab un des seus escrivans i s'esgotzi* (6, 1, par. 2).

Esvortons [avortons]: *¿l aixó, voltros socialistes, esvortons d'En Barrufet, volem substituir-ho?* (12, 13, par. 1).

Etzillar [atxillar¹⁴²]: *En quant a si jo gast o deix de gastar, axí com pertoca, es diners que cobr pe'sa feyna que fas, sols vos diré que may m'ha succeit lo que ha succeit a alguns cap-pares de sa República, entre ells, En Leroux, que dins assamblees des metexos republicans les han acusats d'haver fets mal bé diners qu'havien rebuts (...) No; a mi no m'ha succeit res consemblant, senyoret jove republicá de Manacor, i, si no, digaume aont ni quant, vos que tant vos etzillau; i veureu que vos succeirà* (2, 9-10).

Fesomia [fisonomia]: *un obrer de fesomia socialistenca* (11, 15, par. 4).

¹⁴¹ Tan sols figura al DCVB: acció pròpia de gent de poc seny o de pocs escrúpols.

¹⁴² Tan sols figura al DCVB: alçurar-se, posar-se a parlar amb altivesa o insolència.

Graponetjar [grapejar]: ¡malanats! se'n hi van per lo civil, com aquells que graponetjen amb quatre... petges per no dir una altra cosa (11, 15, par. 3).

Homitat [humitat]: i llavò el tanquen dins una presó tot homitat (15, 7, par. 5).

Homo [home]: se va fer homo (14, 6, par. 2).

*Iglesia*¹⁴³ [església]: mans foradades amb sos pobres i ses iglesies (15, 3, par. 1).

Inimic [enemic] inimic acèrrim de sa corrupció (15, 3, par. 1).

Jonyida [junyida]: ja no s'hi volen jonvir a l'Evangelí; només el volen p'ets altres (12, 11, par. 4); l'Església de Mèxic no aná mai jonvida amb so dictador (15, 6, par. 1).

Juger [lleuger]: ¿Com sou tan cap juger? (6, 5, par. 4).

Lladroneria [lladronia]: es qui heretaren ses lladroneries de sos pares (14, 5, par. 7).

Mester [menester]: mos conseguí totes ses gracies que hem mester per porer guanyar el cel (14, 6, par. 2).

Mostro [monstre]: ¡Un Deu que només favorís es rics i es lladres i que no fés res p'es pobres, seria un mostro, un dèspota, un tirà, no sería Deu (14, 6, par. 1).

Pondo [pòndol]: a França du es pondo de Satanás sa masoneria (12, 5, par. 4).

Preridor [prenedor]: Des quatre Estats Balcànics escara es més preridor es Bulgaria (12, 3, par. 4).

Rebeynet [rebesnet]: ja hi hauria demunt la terra unes quatre mil ànimes, entre homos i dones, fiys o nets o rebeynets tots d'Adam i Eva (3, 10, par. 4).

Rebel·lo, rebel·la [rebel]: Així emancipau ses consciències! Les voleu emancipar de sa fe catòlica, les voleu fer rebel·les a sa fe catòlica de Deu (13, 4, par. 3).

Rel [arrel]: Deu ès sa rel i sa font (14, 6, par. 2).

¹⁴³ Es constata que usa el terme *iglesia* per referir-se a l'edifici, mentre que usa *Església* per referir-se a la institució, tal com pot veure's en el fragment següent: *En Pere de Luna, nadiu de Illueca, davora Calatayud, d'una de ses families més nobles d'Aragó, homo de gran talent, canonista i teòleg consumat, de gran netedat i austeritat de vida, cast, sobri, generós, mans foradades amb sos pobres i ses iglesies (...). No tenia altre defecte damunt es seu còs que sa superbia i sa caparrudesa. Si l'arriben a elegir Papa en temps normals, vui dir, l'legitimament, seria estat un des grans Papes que hauria tenguts mai l'Església* (15, 3, par. 1).

Sainar o saynar [sagnar]: Dia 13 d'Agost es metges feren saynar N'Aleixandre VI, pero una saynia grossa, com s'acostumava a-les-hores (8, 4, par. 1).

Sanguinós [sanganós]: exposen sa vida per que aquells altres se puguen divertir amb tal espectacle, tantes de voltes sanguinós i homicida (10, 6, par. 4).

Saynia [sagnia]: Dia 13 d'Agost es metges feren saynar N'Aleixandre VI, pero una saynia grossa, com s'acostumava a-les-hores (8, 4, par. 1).

Servici [servei]: viure absolutament consagrat an el servici espiritual (19, 3, par. 1).

Sómit [somni]: mos surt demunt s'Obreretxo Balear fent-mos sebre que es partit conservador es mort. Es un de tants de sómits com fa Mestre Biel (12, 15, par. 3).

Sutrac [sotrac]: Be'n troba de sutracs i de sobams! (13, 2, par. 4).

Ventaquí, velataquí, ventassí [Vet aquí]: publica un enfilai de cartes de lo que lo passa en la guerra. Ventaquí sa sustancia (15, 8, par. 4); velataquí sa sobirania popular, que envia sa joveena a ses escoles des frares i de ses monjes! (10, 3, par. 5); hi dedica un estudi ben curiós. Ventassí sa sustancia (15, 4, par. 4).

5.6.6 Formes no documentades

*Abanir: sembla que té un significat equivalent a evitar. També podria tractar-se d'un error i que el verb que es volia usar fos *avenia*, en el sentit d'acordar: *Es qui se creien que es Govern anglès abania sa partida i afluixava amb això d'Irlanda, se'n ha duit un bon porro* (11, 8, 3).*

*Alaqueo: sembla que té un significat equivalent a seguidor o servidor: *i tot perque no son anats a ell ni a un altre betzol com ell per fer-se futuristes, missatges d'En Barrufet alaqueos de Satanás i llocifers* (14, 7, par. 3).*

*Aufaus [alfals]: aquest mot s'usa en una accepció no documentada. En l'article té un significat equivalent a quantitat nombrosa d'alguna cosa: *Les hi han de tenir per ben beneyts i caps-closos per arrambarlos tal aufaus de mentides* (6, 10, par. 1).*

*Confiar de (comptar amb): *Es meteixos republicans més convençuts van fora corda de veure com es tractada la gent que's Govern entra en sospites de si tenen simpaties monárquiques. D'aquí vé que es Govern no pot confiar de s'exèrcit ni de s'Armada* (11, 3, par. 2).*

Dalibrou: Segurament, té un significat equivalent a *ximple*. *¿Com sou tant caps-closos que no veys que's vostros amics de Sineu han d'esser encara més dalibrous i pocs-cervells que voltros* (4, 7, par. 1).

Fogidissa [fugidissa]: significa *fugida*: *Sa caixa des Tresor es buida; sa fogidissa de gent se triplica cada any, i per toy un no sent més que parlar d'intrigues* (11, 3, par. 2).

Llenegants: diners: *Arribaren a veure que encara lo més curt era veure si des llevant o des ponent aplegarien llenegants per fer una esglesia de nova planta, aposta per ells* (13, 15, par. 2). Es tracta sens dubte d'una metàfora molt il·lustrativa, perquè fa referència a la facilitat amb què els diners se'n van, com si lleneguessin.

Nan d'hostal: Pel context, es dedueix que té un significat equivalent a *bufó*: *es lerroxistes, es més fanfarrons des republicans, per sortir des pas i no fer un paper tan ridícul, com-e bons nans d'hostal, amenaçaren que durien sa qüestió an es poble* (5, 1, par. 4).

Senfrenat: sembla que té un significat relacionat amb *destacat*, *que sobresurt*: *¡No n'hi ha de farsants més senfrenats que voltros!* (10, 8, par. 1).

Xambó: al DCVB figura com a nom o adjectiu amb el significat de "Jugador que té més sort que coneixement del joc; qui obté bons resultats per casualitat, no per mèrit propi." Al DIEC2 es defineix la paraula com a "Jugador que té més sort que coneixement del joc, que si n'encerta alguna és per casualitat." A *La Aurora xambó* és usat com a adjectiu per descriure unes gloses de contingut anticlerical que s'havien publicat al periòdic anarquista *El Rayo*, però el significat no equival a les definicions registrades al DCVB i al DIEC2, sinó que més aviat vol dir *indecent*: *I tot això está dit d'una manera tan xambona, tan grollera, tan toixerruda, que un no sab qué és pitjor: es bessó o sa cloveia* (13, 6, par. 3).

5.6.7 Els noms de lloc

- Estats i continents:

Albania (11, 6, par. 1); *Alemania* (11, 10, par. 4); *Alemanya* (9, 4, par. 5); *América* (4, 5, par. 3); *Angola* (15, 15, par. 12); *Argentina* (2, 2, par. 1); *Austria* (11, 6, par. 1); *Bèlgica* (5, 3, par. 2); *Bèlgica* (11, 1, par. 5); *Bulgaria* (11, 5, par. 2); *Chile* (15, 14, par. 9); *Cuba* (11, 1, par. 3); *Dinamarca* (8, 11, par. 3); *Egipte* (15, 12, par. 5); *Espanya* (11, 2, par. 3); *Estats Units* (15, 14, par. 6); *Europa* (6, 7, par. 1); *France* (2, 4, par. 1) ~ *França* (6, 6, par. 2); *Grecia* (15, 12, par. 8); *Hol·landa* (11, 14, 10); *Inglaterra* (1, 1, par. 10); *Irlanda* (1, 2, par. 4); *Israel* (3, 9, par. 2); *Itàlia* (4, 10, par. 4); *Italia* (11, 10, par. 4); *Marroc* (5, 1, par. 3); *Mèxic* (10.5, par. 4); *Montenegro* (11,

6, par. 1); *Noruega* (8, 11, par. 3); *Japó* (11, 3, par. 3); *Portugal* (11, 10, par. 4); *Rumania* (11, 5, par. 2); *Russia* (11, 4, par. 3); *Santo Domingo* (9, 2, par. 5); *Servia* (11, 6, par. 1); *Suecia* (8, 11, par. 3); *Suïssa* (17, 2, par. 2); *Turquia* (11, 6, par. 1); *Vaticà* (3, 1, par. 3); *Xina* (11, 7, 2).

- Llogarets, pobles i ciutats:

Adrinópolis [Adrianòpolis o Edirne, Turquia] (11, 6, par. 1); *Agadir* (11, 1, par. 1); *Ailly* (França) (15, 13, par. 5); *Albi* (9, 4, par. 10); *Alcalá* (14, 4, par. 2); *Alcoi* (2, 8, par. 3); *Algayre* [Algaida] (9, 7, par. 3); *Almeria* (14, 4, par. 2); *Amsterdam* (15, 15, par. 16); *Andratx* (14, 5, par. 5); *Andújar* (11, 2, par. 1); *Anvers* (15, 13, par. 11); *Armentières* (15, 15, par. 2); *Astorga* (14, 4, par. 2); *Avila* (14, 4, par. 2); *Avinyó* (15, 2, par. 4); *Badajoz* (14, 4, par. 2); *Bamberg* (15, 8, par. 4); *Barcelona* (11, 1, par. 2); *Barceloneta* (5, 2, par. 3); *Belgrade* (11, 6, par. 2); *Bensdorf* (Alemanya) (15, 8, par. 5); *Berlin* (3, 5, par. 3); *Bilbao* (11, 1, par. 2); *Bones Ayres* (11, 5, par. 3); *Bordils* (8, 11, par. 3); *Briuega* (7, 8, par. 2); *Brucn-Balum* (?) (15, 15 par. 1); *Bruseles* (5, 3, par. 2); *Brusseles* (13, 14, par. 8); *Bry-sur-Marne* (15, 15, par. 8); *Búger* (7, 1, par. 2); *Burgos* (14, 4, par. 2); *Cabañas* (Mèxic) (15, 7, par. 6); *Cádiz* (2, 8, par. 3); *Calahorra* (14, 4, par. 2); *Calatayud* (15, 2, par. 4); *Carinola* (8, 4, par. 1); *Cartagena* (2, 8, par. 3); *Cempuis* (9, 6, par. 2); *Ciempozuelos* (3, 6, par. 2); *Cintra* [Sintra] (11, 3, par. 2); *Cirauqui* (2, 8, par. 3); *Ciutat* [de Mallorca] (11, 6, par. 1); *Ciutat Real* (14, 4, par. 2); *Coimbra* (5, 3, par. 2); *Constantinopla* (15, 15, par. 6); *Coría* [Coria, Espanya] (14, 4, par. 2); *Cuenca* (2, 8, par. 3); *Cullera* (6, 1, par. 2); *Djacove* (Balcans?) (12, 4, par. 3); *Dunkerke* [Dunkerque] (15, 14, par. 5); *Durango* (Mèxic) (15, 7, par. 5); *El Saltillo* (Mèxic) (15, 7, par. 3); *El-Araaf* (?) (15, 14, par. 12); *Eliad* (?) (15, 14, par. 12); *Elvira* (7, 4, par. 5); *Estella* (2, 8, par. 3); *Faos* (?) (15, 15, par. 6); *Felanitx* (10, 5, par. 3); *Friburg* (Suïssa) (11, 6, par. 2); *Getafe* (7, 8, par. 2); *Girona* (8, 11, par. 3); *Granada* (2, 8, par. 3); *Granollers* (2, 8, par. 3); *Guadalajara* (Espanya) (7, 8, par. 2); *Guadalajara* (Mèxic) (15, 7, par. 6); *Guadix* (14, 4, par. 2); *Gusini* (Gusinje, Albània) (11, 6, par. 2); *Harwich* (Anglaterra) (15, 13, par. 8); *Huelma* (Jaén) (8, 6, par. 2); *Igurquiza* (2, 8, par. 3); *Illueca* (15, 2, par. 4); *Iprés* [Ieper] (Bèlgica) (15, 15, par. 2); *Iser* (?) (15, 15, par. 4); *Jaca* (14, 4, par. 2); *Jaen* (14, 4, par. 2); *Jerez* (11, 5, par. 2); *Jericó* (5, 9, par. 3); *Kalek* (?) (15, 14, par. 12); *Kenprukeng* (15, 14, par. 14); *Kotzeliava* (Sèrbia) (15, 16, par. 7); *Kurdogen* (?) (15, 15, par. 1); *La Corunya* (5, 3, par. 2); *La Haya* (15, 15, par. 11); *Ladybank* (11, 8, par. 3); *Langemark* (15, 13, par. 3); *Leeds* (7, 4, par. 2); *Leon* (14, 4, par. 2); *Liege* (15, 15, par. 17); *Lille* (15, 15, par. 12); *Lindau* (Alemanya) (15, 16, par. 8); *Lisboa* (5, 4, par. 1); *Lleida* (14, 4, par. 2); *Lluchmajor* (2, 8, par. 2); *Londres* (11, 6, par. 1); *Lourdes* (13, 14, par. 2); *Lovumia* (Lugina?, Albània) (11, 6, par. 2); *Lübek* (8, 11, par. 3); *Lugo* (14, 4, par. 2); *Lyon* (2, 4, par. 2); *Madrid* (11, 2, par. 3); *Málaga* (2, 8, par. 3); *Malines* (15, 14, par. 2); *Manacor* (2, 7, par. 2); *Mancor* (6, 5, par. 1); *Manresa* (9, 3, par. 3); *Mantua* (8, 4, par. 1); *Marratxí* (5, 10, par. 5); *Matel* (?) (15, 14, par. 12); *Melilla* (6, 7, par. 1); *Mirepoix* (Mirapeis, França) (15, 2, par. 1); *Mondoñedo* (14, 4, par. 2); *Múrcia* (2, 8, par. 3); *Neupaka* (3, 4, par. 2); *Nieuport* (Bèlgica) (15, 15, par. 2); *Nisch* (Nis, Sèrbia) (11, 6, par. 2); *Olot* (2, 8, par. 3); *Oporto* (5, 4, par. 1); *Orense* (14, 4, par. 2); *Oriola* (14, 4, par. 2); *Oscá* (14, 4, par. 2); *Osma* (14, 4, par. 2); *Oviedo* (11, 15, par. 5); *Palencia* (14, 4, par. 2); *Pamplona* (14, 4, par. 2); *París* (11, 11, par. 2); *Penyíscola* (15, 3, 1); *Pesaro* (8, 2, par. 2); *Petka* (Sèrbia) (15, 16, par. 17);

Petra (11, 4, par. 2); *Placencia* [Plasencia] (14, 4, par. 2); *Plotk* (?) (15, 15, par. 10); *Portol* (5, 10, par. 5); *Przemsyl* [Przemysl, Polònia] *Puebla de los Ángeles* (Puebla de Zaragoza, Mèxic) (15, 7, par. 5); *Reims* (15, 15, par. 12); *Reus* (2, 8, par. 3); *Roma* (3, 1, par. 3); *Rugovo* [*Rugova*, Kosovo] (11, 6, par. 2); *Sabadell* (17, 8, par. 1); *Saint Michel* (França) (15, 16, par. 9); *Salamanca* (14, 4, par. 2); *Sancelles* (7, 1, par. 2); *San Luis de Potosí* (Mèxic) (15, 7, par. 8); *Sant Feliu de Llobregat* (5, 1, par. 2); *Sant Petersburg* (11, 5, par. 2); *Sant Sebastià* (Guipúscoa) (3, 3, par. 7); *Santa Maria Laach* (11, 1, par. 3); *Santander* (13, 1, par. 1); *Santiago* (14, 4, par. 2); *Saragossa* (17, 6, par. 4); *Saverdun* (França); *Schelazir* (?) (15, 14, par. 12); *Segorb* [Sogorb] (14, 4, par. 2); *Segovia* (14, 4, par. 2); *Sevilla* (14, 4, par. 2); *Shkodër* [Sküdar, Albània] (11, 6, par. 1); *Sigüenza* (7, 8, par. 2); *Sineu* (11, 2, par. 3); *Soissons* (França) (15, 13, par. 5); *Soldau* [Dzialdowo, Polònia] (15, 15, par. 10); *Sóller* (4, 13, par. 1); *Son Negre* (17, 16, par. 19); *Sueca* (6, 1, par. 2); *Sutri* (15, 1, par. 1); *Tarragona* (2, 8, par. 3); *Terol* (14, 4, par. 2); *Tetuan* (10, 2, par. 4); *Toledo* (14, 4, par. 2); *Tolon* (6, 6, par. 2); *Topic* [sic] (Mèxic) (15, 7, par. 7); *Tortosa* (14, 4, par. 2); *Trent* [Trento] (15, 15, par. 5); *Triest* [Trieste] (15, 15, par. 5); *Trípoli* (6, 7, par. 1); *Tuy* [Tui, Galícia] (3, 5, par. 2); *Unabend* (?) (15, 14, par. 12); *Uskub* (Skopje, Macedònia del Nord) (11, 6, par. 2); *Valencey* (7, 6, par. 3); *València* (11, 3, par. 2); *Valladolid* (14, 4, par. 2); *Valls* (2, 8, par. 3); *Valparaíso* (Xile) (15, 14, par. 9); *Veracruz* (Mèxic) (15, 5, par. 7); *Verdun* (15, 16, par. 9); *Viana de Castello* (5, 3, par. 2); *Vich* (8, 9, par. 5); *Viena* (3, 4, par. 2); *Vilageto de Trebisonda* (15, 15, par. 1); *Vitoria* (14, 4, par. 2); *Zacatecas* (Mèxic) (15, 7, par. 3); *Zamora* (Espanya) (14, 4, par. 2); *Zamora* (Mèxic) (15, 5, par. 7); *Woclavec* (?) (15, 15, par. 10); *Woslow* (?) (15, 14, par. 10); *Zaklava* (?) (15, 16, par. 7).

- Regions, illes que no són estat, etc.

Aisne (15, 13, par. 5); *Anglaterra* (9, 4, par. 5); *Aragó* (7, 8, par. 1); *Asturies* (11, 16, par. 1); *Baviera* (11, 10, par. 2); *Bohèmia* (3, 4, par. 2); *Canarias* (14, 4, par. 2); *Catalunya* (17, 9, par. 2); *Cáucas* [Caucas] (15, 13, par. 7); *Dalmacia* (15, 5, par. 5); *Einos* (illa de Grècia) (12, 3, par. 2); *Empurdà* (2, 8, par. 3); *Galítsia* (15, 13, par. 9); *Mallorca* (11, 3, par. 3); *Mauzuria* [Masúria] (Polònia) (15, 13, par. 4); *Meletin* (illa de Grècia) (12, 3, par. 3); *Menorca* (14, 4, par. 2); *Prússia* (13, 15, par. 4); *Prússia Oriental* (15, 13, par. 4); *Rhodes* (12, 2, par. 3); *Riff* (7, 12, par. 8); *Sira* (illa de Grècia) (12, 3, pa. 2); *Vall de Valbona* (Albània) (11, 6, par. 2); *Ulster* (11, 8, par. 2); *Urgell* (14, 4, par. 2).

5.6.8 Fraseologia

En els textos que s'han seleccionat per fer aquest estudi es troben 310 frases fetes. La majoria apareixen al DCVB. N'hi ha d'altres que no hi consten, però sí que estan registrades en altres publicacions d'Alcover com ara el *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, les *Contarelles* o les *Rondalles*.

Es marquen amb un asterisc les frases que no figuren al DCVB.

1. A balquena	<i>I encara dirán si sa república no ofereix espectacles d'alta civilitació. Ara n'ha oferits a <u>balquena</u> sa revolució republicana de Mèxic (10, 7, par. 2).</i>	En abundància.
2. A bon gat encomanen el formatge	<i>¡A bons gats escomanau es formatge! (13, 4, par. 6).</i>	Es diu referint-se a una cosa que queda a l'arbitri de qui vol abusar-ne o no pot fer-ne un bon ús (Mall., Men).
3. A foc i sang	<i>Aquells heretjes, que saquetjaven esglésies i monestirs i abadies (...) i hu passaven tot a <u>foc i sanc</u> (4, 12, par. 2).</i>	De manera violenta.
4. A forfollons	<i>Ses granades queien a <u>forfollons</u> (15, 8, par. 6).</i>	En gran quantitat.
5. A l'uf	<i>Un dexeble ben aprofitat d'En Lerroix era ell! Practicava a <u>l'uf</u> ses ordes que vos té donades En Lerroix: robau, calau foc, matau (2, 2, par. 2).</i>	En abundància, copiosament (Mall).
6. A la babal·lana o a la babal·là	<i>E-hi ha una verdadera epidemia de morts repentines, i s'es mester notar que tal epidemia no pega a <u>la babal·lana</u> (5, 3, par. 2); no procedia a <u>la babal·lana</u> ni arbitrariament (6, 10, par. 3).</i>	De manera infundada o irreflexiva (Mall, Men).

7. A la biorxa o a la miorxa	<p><i>¡Si voltros l'any 1873 l'hauríeu afonada de tot de tot, si En Pavia no vos pega tan prest aquella cossa tan ben pegada, i no vos envia a fregir ous de lloca! ¡l de llavó ensá, lluny d'esservos escalivats ni haver après res, anau encara més lluny d'osques, més sensa cap ni sentener, més <u>a la biorxa!</u> (3, 2, par. 1).</i></p> <p><i>Axo sols e-hu fa En Moret i qualqu'estona En Canalejas, pe'sa por que los menen. ¡Si los ne menassen tan poca com noltros, no aniria tan a la tortella i a la miorxa es Partit Lliberal! (4, 6, par. 2).</i></p>	Comsevulla, de mala manera, sense mirament (Mall., Men).
8. A la bordellesca	<p><i>N'hauem de donar una micoya an es paperots El Ideal, s'in-Justicia, s'Obrer Balear, s'Animalot Pudent i altres mopies anticlericals, perque son anats massa a la biorxa i a la bordellesca, fentne cent per un pessol (5, 1, par. 1).</i></p>	De mala manera, desordenadament, sense mirament (Mall).
9. A la destapada	<p><i>¿Qui no hu sab que la major part des republicans en "actiu servici" s'entenen, devall devall uns, i a la destapada ets altres, amb sos partits monárquics, i així afinen es carrerany des viure (11, 16, par. 1).</i></p>	Obertament.
10. A la tortella	<p><i>Axo sols e-hu fa En Moret i qualqu'estona En Canalejas, pe'sa por que los menen. ¡Si los ne menassen tan poca com noltros, no aniria tan a la tortella i a la miorxa es Partit Lliberal! (4, 6, par. 2).</i></p>	A la torta.
11. A la xisclera	<p><i>Com s'Obreretrox escriu amb sos peus i pensa a la xisclera, ara no sabem si vol dir que era En Benet XIII que "volia comprar sa tiara". (15, 2, par. 3).</i></p>	De tort.

12. A les bones	<i>questions que se son resoltes <u>a les bones</u> (13, 15, par. 6).</i>	Bonament, de grat, sense violències.
13. A les males	<i>ell manifestá publicament el seu desig que se fossen arretglades <u>a les males</u> (13, 15, par. 6).</i>	Contra voluntat, per força, violentament.
14. A palades	<i>Es cap-pares socialistes d'Austria, Holanda i Italia manetgen també es diners <u>a palades</u>, son grans capitalistes (11, 14, par. 3).</i>	En abundància.
15. A qui no vol brou set escudelles	<i>Per allò de que an-e "<u>qui no va de brou, set escudelles</u>"- seguim donant "ventays" an aquest socialista lluchmajorenc (7, 5, par. 4).</i>	Es diu referint-se a l'abundància d'una cosa que hauria estat preferible que no hi hagués estat (Mall).
16. A roll seguit	<i>Demostren no sebre'n res i diuen dois i desbarats <u>roi seguit</u> (18, 2, par. 3).</i>	En gran abundància.
17. A rolls	<i>Calúmnies a roys (2, 7, par. 4).</i>	En gran abundància, fora mesura.
18. A una altra porta en donen dos	<i><u>A una altra porta en donen dos.</u> S'Animalot pudent critica fort sa 'Caixa Rural de St Jaume (...) pe'ses compres qu'ha fetes de de figues rul-lons, i acaba dient: 'En Revenjoli té sa paraula.' No, 'Animalot'; qui la té, en tot cas, es es nostro confrare 'El Aninciador', orga de dita 'Caixa' i 'Cooperativa' (6, 5, par. 3).</i>	Es diu per denegar a algú allò que demana (Bal).
19. A voler*	<i>Primer només cridaven contra es qui tenien sa pella pes mánec dins s'Ajuntament i que s'atepien <u>a voler</u> des rebost municipal (7, 1, par. 3).</i>	Sense preocupar-se de res més que satisfer la pròpia necessitat.

20. Acabar els alens	<i>Havia acabat els alens per falta d'aliment (12, 1, par. 1)</i>	Morir-se (Maestrat, Bal).
21. Acabar primer el pa que la talent	<i>Seguiu anant a peu com sempre i acabant primer es pa que sa talent (8, 1, par. 3).</i>	No tenir recursos suficients per alimentar-se com cal (Mall).
22. Afluixar la mosca	<i>Diner que els entra, negú els ho treu de potes. Bons estàn ells per afluixar la mosca (12, 12, par. 4).</i>	Pagar diners sense ganes de gastar-los.
23. Aguantar la mestra*	<i>¿No le hi diguérem ja dia 18 de mars, quant contestaren per primera vegada a ses seues investides, qu'En Revenjoli "tè molta de corda" "per aguantar la mestra i acabar sa paciència i fer perdre's corbam an es qui s'han figurat ferlehi perdre a ell"? (6, 4, par. 1).</i>	Tenir molta paciència. No defallir. Segurament fa referència a sostenir la vela més alta d'una embarcació.
24. Al punt	<i>Ja se figuren que tota Alemanya es seua i que al punt farán buydar el Kaiser i tot (7, 4, par. 1).</i>	Tot seguit.
25. Al seu dia	<i>Tots els periòdics formals donaren conta a n-es seu dia des resultats de ses eleccions d'Inglaterra (1, 1, par. 10).</i>	Oportunament.
26. Alçar en pes	<i>Demostra que ja no hi veu de cap bolla, ni sap quin cap li va davant, i que sa ràbia que té de noltros l'alsa en pes (2, 1, par. 1).</i>	Alçar o dur una cosa suportant-la completament, sense deixar-la tocar a terra.
27. Alçar la cua*	<i>Posaven a cada punt terra a s'escudella a n-es Govern republicà fins que's republicans alsaren sa coa (2, 6, par. 2); I encara han de nexer, Sr. Champsaur, es qui hajan de fer mentider Deu. Sobre tot, no le hi fareu voltros, per dematí que vos axiqueu i per molt qu'alseu sa coa (3, 3, par. 1).</i>	Rebel·lar-se.

28. Alçar terreta	<i>A Cuba arribá, no fa gayre, sa notícia de qu'En Lerroux s'hi entregaria ben aviat; i es es "Diario Español" que's publica allá, li ha cantada una lletania qu'<u>alsa terreta</u>. Figurai que li diu qu'es un "ambiciós sense barrera", un "esplotador" d'ets "obrers" (4, 1, par. 3).</i>	Ésser molt violent un parlament, una discussió o alguna altra manifestació del pensament (Mall., Men).
29. Alçar-hi Déu la mà	<i>Si Deu <u>no hi alsa la mà</u>, n'hi ha per bona estona de Revenjoli (6, 4, par. 1).</i>	Fer cessar una calamitat.
30. Amb les mans damunt el cap	<i>S'hi presentá <u>ab ses mans demunt es cap</u> sense una creu i ab molts de deutes (8, 1, par. 2).</i>	Amb les mans buides, sense posseir res.
31. Anar a cercar cinc sous quatre sous	<i>En Revenjoli vos fa a sebre que, si tornau entaferrar mentides, calúnnies i arrieses com dissapte passat, vos farà córrer ses vergades, i vos hi posareu sa má. Vos ho dic devant devant, per que llavó <u>no'm vengueu ab cinc sous, quatre sous!</u> (4, 10, par. 2).</i>	Fixar-se en menuderies, en coses sense importància (Mall).
32. Anar a la baixa	<i>Van molt mostiis i <u>ala-baixa</u>. Fa setmanes que no duen res que pagui es tir per haver-los-ho de refutar (12, 14, par. 4).</i>	Anar malament de salut, de riqueses, de sort (Bal).
33. Anar a la bordellesca*	<i>N'hauem de donar una micoya an es paperots El Ideal, s'in-Justicia, s'Obrer Balear, s'Animalot i altres mopies anti-clericals, perque son anats massa a la biorxa i <u>a la bordellesca</u>, aquexa setmana passada (5, 1, par. 1).</i>	Anar malament.
34. Anar a peu	<i>Mentres tant voltros, ja redimits p'En Lerroux, <u>seguiu anant a peu</u> (8, 1, par. 3).</i>	Tenir pocs diners.

35. Anar amb pell d'ovella	<i>Les mostrau massa [les orelles], Sr Jimenez Moya, ab tot i que malavetjeu tant i tant durles ben tapades <u>ab pell d'euveya</u> (2, 3, par. 2).</i>	Amagar les males intencions amb aparença de bona voluntat.
36. Anar arranca-sega	<i>Aquest "Ideal" de dissapte es des més fluixets, fadets i bobianets que son sortits. Més val així. Se veu que <u>va ranca-sega</u> ferm (6, 2, par. 4).</i>	Anar amb molta dificultat (Mall).
37. Anar calçat per aigua	<i>¿No veys que no passau d'esser un pobre errat de contes, d'aquells que <u>van més calçats per aygo</u> i són més afectats de menjar... fayó? (2, 10, par. 2).</i>	Anar molt equivocat (bal).
38. Anar cap a Son Tril·lo*	<i>Així n'hi pren en totes ses coses des republicans a Espanya, que <u>van per avall per avall cap a So'n Tril·lo</u> a fer vaumes (11, 15, par. 3).</i>	Morir.
39. Anar contra la paradella	<i>An es lliberals les ne pren així a moltes bandes: <u>van contra la paradella</u>, esqueixen (11, 11, par. 2).</i>	Anar contra corrent, obrar de manera contrària a l'ordre establert.
40. Anar darrere	<i>fa estona <u>anaven darrera</u> tenir una esglesia (13, 14, par. 9).</i>	Ambicionar alguna cosa.
41. Anar darrere algú amb un pa calent	<i>Axó es s'honradesa des socialistes. ¡l <u>correulos darrera ab un pa calent</u> (4, 3, par. 3).</i>	Tractar vanament de seguir-lo.
42. Anar de rota batuda	<i>Idò es socialistes se veu que <u>van de rota-batuda</u> i el dimoni les se'n du com veuen que ets obrers acudeixen a prendre cobri an es Patronat (14, 2, par. 3).</i>	Anar malament (Bal)

43. Anar fora corda	<i>Es meteixos republicans més convençuts <u>van fora corda</u> de veure com es maltractada la gent (8, 3, par. 2).</i>	Estar molt exaltat (Mall).
44. Anar fugit del cap	<i>"es filòsofs i naturalistes" que neguen sa Divinitat de Cristo, ès que <u>van fuits del cap</u>, van calsats per aigo, no toquen pilota (14, 7, par. 1).</i>	No tenir l'enteniment clar.
45. Anar o estar en revolt	<i>Ara hi ha es marruell de ses eleccions municipals, que duen <u>en revolt</u> es pobles i es polítics (11, 8, par. 8).</i>	Anar o estar una cosa en gran agitació.
46. Anar peus alts	<i>En Pérez Galdós hi va comaprèixer ben <u>peus alts</u>, i va rebre esclatant de gaubansa s'enhorabona (13, 1, par. 1).</i>	Anar molt decidit i satisfet (Mall).
47. Anar prim de lloms	<i>Pero no cregueu que patesquen gens ni que vagen <u>prims de lloms</u> (11, 14, par. 4).</i>	Estar mal alimentat.
48. Anar quart creixent	<i>Ses poblacions veinades de Barcelona fan hora per llege, <u>van quart creixent</u>, són plenes de benestar i prosperitat (18, 5, par. 1).</i>	Prosperar (Mall).
49. Anar-se'n per les baldanes*	<i>Pero ara hi ha un President de República, un tal Billinghust, que ès un homo que hu entén per una pipa i sab que du entre mans, que no <u>se'n va per ses baldanes</u> ni deixa manades p'es restoi (13, 3, par. 5).</i>	Desviar-se de l'objectiu prioritari.
50. Ànima de cadafet	<i>Sí, una volta més ha demostrat es Puput lo qu'es: un paperot noningú, <u>ànima de cadafet</u>, més mentider que ses mentides (9, 2, par. 3).</i>	Persona de poca discreció i sensibilitat (Mall, Men).
51. Anomenar peça	<i>Des diaris alguns se'n feren eco una mica, pero ab una forma moderada, <u>sense anomenar pessa</u> (9, 1, par. 2).</i>	Dir el nom de la persona a la qual s'al·ludeix.

52. Ara li fan es mànec	<i>I teniu, jo insigne Champsaur! s'ocurrència de dir que's "Vaticà ha de caure vençut"! ¡Ca, homo, un poc ne llevarem! ¿l qui l'ha de véncer? ¿Voltros? ¿En Canalejas? ¡Ara li fan es mànec! Fa denou segles que s'hi pegeun a véncer el Papa. (3, 2, par. 2).</i>	Es diu burlescament per significar que es dubta d'una cosa que altri afirma.
53. Arruixar-se les mosques	<i>Sa qüestió es <u>arruixarvos ses mosques</u> i llevar importància a sa cosa (2, 1, par. 2). Se comprén massa que tracteu de presentar-lo com a botx per <u>arruixarvos ses mosques</u> (2, 2, par. 2).</i>	No assumir les responsabilitats. Encara que al DCVB està registrada la locució <i>arruixar ses mosques a algú</i> , no hi consta el sentit que té en aquest context (no assumir les responsabilitats pròpies).
54. Badar la boca	<i>Pero com es a Inglaterra que hu fan, es nostros lliberalíssims <u>no baden boca</u> (7, 4, par. 4).</i>	Parlar (usat sempre en frases negatives, interrogatives o condicionals).
55. Ballar-hi el dimoni de capoll	<i>Se'n durán s'aumut p'es cap: tendrán 'Home rule', <u>en que el dimoni hi ball de capoll</u> (11, 8, par. 7).</i>	Haver-hi una gran brega, desordre, un desveri, un estat de coses on ningú s'entén.
56. Banyar a algú el nas de saliva	<i>No vol que França tracti de fer-li ses tornes de l'any 1870 ni cap altra nació <u>li vulga banyar es nas de saliva</u> (13, 12, par. 5).</i>	Guanyar-li, esser-li superior en alguna cosa (Mall).
57. Bitllo-bitllo	<i>no arriben a veure que es seus caporals los plomen <u>bil·lo bil·lo</u> i llavó los emblanquinen (12, 12, par. 4).</i>	Expressa l'acte de fer una cosa seguit, sense interrupció (Mall).
58. Boca d'infern	<i>"El Motín" és una verdadera <u>boca d'infern</u>, és es missatge més gros que En Barrufet té dins Espanya (13, 2, par. 7).</i>	Persona mal·llenguada, que flastoma molt.
59. Bona nit, pastora	<i>Si la Duma no accepta qualche proposició, es Govern li dona sa forma d'una Orde Imperial i <u>bona nit, pastora!</u> (11, 4, par. 3)</i>	Indica la consumació d'un fet que ja no té remei possible (Mall).

60. Bufar a l'orella	<i>Es qui se vol venjar d'un contrari, no té més que anar a <u>bufar a s'oreia d'un saig o esgotzi des Govern que aquell es un contrari de sa República</u> (11, 4, par. 1).</i>	Dir coses en secret o dissimuladament per induir algú a fer alguna cosa.
61. Campar curt i anar ranca cega*	<i>Es socialistes llisos <u>campen curt i van ranca sega</u>, pero ¿es caporals? Ben pol·lent campen ells (11, 14, par. 4).</i>	Passar dificultats per subsistir.
62. Cercar les pessigolles a algú	<i>Fa tantes de setmanes que no li hem dites i s'embàlit ara <u>mos cerca ses pessigoies?</u> (16, 12, par. 2).</i>	Provocar-lo.
63. Colgar-se amb el mateix llum	<i>No hu aturareu vos, ni tots <u>es qui's colguen ab so metex llum</u> que vos (3, 8, par. 2).</i>	Ser molt amics o esser de la mateixa casta, tenir les mateixes qualitats bones o dolentes (Mall, Men).
64. Com és vernadíssim	<i>¡Digau-ho quines són, i veureu quin <u>tapa-morros vos plantificam, grans polissardos, sense gota d'allò que no'n venen a plassa! ¡Com-es-vernadíssim!</u> (14, 5, par. 3).</i>	Deformació eufèmica de <i>com és vera la missa</i> : fórmula de jurament (Mall).
65. Com la cua de l'ase	<i>Es una solemne mentida ¡o Obrer Balear! axó que vos embolicau de que "es relligiosos" "sols" "canten Te-Deum a n-es Maures", i que a n-es pobres no'ls-e "canten un mal Miserere" Massa's conex que sabeu tant lo que fan o dexten de fer es capellans <u>com sa coa de s'ase</u> (3, 9, par. 1).</i>	S'usa per negar categòricament allò que hom ha dit.

66. Com vos agrada aqueix frit?	<i>¿Com vos agrada aqueix frit, grans socialistetxos? Això que succeeix an aqueixa fàbrica d'Albi, succeira dins tot lo mon si voltros arribáveu may a entrar (9, 5, par. 8); Senyorets centralistes, són ses obres i no ses paraules que desempenyen es mestre. Ses obres des sistema d'autonomia política són vida, prosperidat, benestar, grandesa; ses obres des sistema centralista són decadencia, mancab, minves (...) ¿Com vos agrada es frit? (18, 1, par. 2).</i>	Expressió que s'usa com a burla cap a algú que ha obtingut el contrari del que esperava.
67. Com-és-vetlla-vera-ver	<i>¿De manera que perque En Napoleon I, francès, feia aqueixes farses, les ha de fer el Kaiser? ¿I això és manera de raonar ni de raciocionar? ¿Com-es-vel-la vera-ver! (15, 12, par. 5).</i>	Variant de “Com és vera la missa”. Fórmula de jurament.
68. Completes de nyic i nyec	<i>Per tot allà ont e-hi ha republicans, e-hi ha <u>completes de nyic i nyec</u> (5, 6, par. 4).</i>	Discussió forta (Mall).
69. Cop en sec	<i>Biduins que's figuren que, posant sa República dins una nació, tot queda arretglat i compost <u>cop en sec</u>, a's temps de dir Jesús (6, 7, par. 2).</i>	El que es dona violentament i súbita.
70. Córrer les vergades	<i>En Revenjoli vos fa a sebre que, si tornau entaferrar mentides, calúmnies i arrieses com dissapte passat, <u>vos farà córrer ses vergades</u>, i vos hi posareu sa má (4, 10, par. 2).</i>	Córrer entre dues files d'homes que peguen cops de bastó o de verga de bou al qui corre, per càstig o per turmentar-lo (Mall).
71. Costar del pebre	<i>Ell per ventura <u>vos costará des pebre</u> si vos hi atansau! Si vos feis comptes que es frares estarán mans fentes (10, 4, par. 5).</i>	Ser molt car.

72. D'arrel	<i>Ell es s'única forsa que vos posa terra a s'escudella, que vos captura <u>de rel</u>. Per axó la duys tant d'ell, i heu jurat matarlo ¡o socialistes! (3, 9, par. 1).</i>	En tota la integritat.
73. De doblar u	<i>I ¿que'n direm d'aquella... sortida de to, per no dirli un'altra cosa més lletja, pero més exacta, que voltros matexos, ¡o escriptoretjos <u>de doblar u!</u> conta demunt es paperot republicá d'aquex Sr. Jutje? (4, 9, par. 4).</i>	De molt poc valor
74. De folondres	<i>Es soldats li fan foc i l'apleguen una partida de bales, i el fan pegar <u>de folondres</u> (10, 7, par. 2).</i>	De costat (Mall).
75. De llevant i de ponent	<i>Arribaren a veure que encara lo més curt era veure si des llevant o des ponent aplegarien <u>llenegants</u> per fer una esglesia de nova planta, aposta per ells (13, 15, par. 2).</i>	De totes direccions.
76. De rodolons	<i>Ab un parey de passes més per l'estil que doni es partit lliberal inglés, pegará dins sa fossa <u>de redolons</u> (1, 2, par. 5).</i>	Rodolant. Fig. De mala manera, sense poder prosperar.
77. Deixar els ossos (en algun lloc o en alguna empresa)	<i>Ets habitants hagueren de buidar més que depressa per no <u>deixar-hi ets ossos</u> (16, 11, par. 2).</i>	Morir-hi o arruinar-s'hi.
78. Deixar enmig del fang	<i>S'es errat de massa amb sos russos, que, com varen esser a s'estrènyer, el deixaren a's mig des fang (11, 5, par. 2).</i>	Deixar algú en grans dificultats o perills.

79. Desfer-se dels trumfos	<i>S'hi presentá ab ses mans demunt es cap sense una creu i ab molts de deutes; sense altre ofici ni professió que de periodista i baladrer revolucionari. I <u>se'n va sebre desfer tan bé (per ell) des trumfos</u>, va trobar tantes de llibertats i de recons dins s'ofici de caporal revolucionari, qu'avuy s'es fet capitalista (8, 1, par. 2).</i>	Desempallegar-se de les dificultats.
80. Digau-la, ma filla, que creguedora sia	<i>¿Ell se faria fer guerra a ell mateix!? <u>¡Digau-la, ma fia, que creguedora sia!</u> (15.12.3).</i>	Es diu a algú que ha dit una cosa inversemblant.
81. Dir a algú el nom del porc	<i>Los tracten de tigres, de panteres, <u>les diuen es nom des porc</u> (9, 3, par. 1).</i>	insultar molt a algú.
82. Dir el nom del porc a algú	<i>Posá tantes de traves a n-aquells ditxosos drets individuals, <u>que's republicans li arribaren a dir es nom des porc</u> (2, 6, par. 2).</i>	Insultar molt a algú.
83. Dir la mala pèssima d'algú	<i>Com no han volgut ser sogueus vostros, ara <u>en deys la mala pèssima</u> (4, 8, par. 4); Ara ni En Lerroux respecten i <u>en diuen la mala pèssima</u> (7, 1, par. 3).</i>	Dir-ne molt de mal (Mall).
84. Donar a rebre	<i>Diuen també es diaris d'un inventor de gran talent que <u>doná a rebre</u> dins un casull de mala mort ple de misèria (12, 11, par. 1).</i>	Morir-se (Mall).
85. Donar compte d'una cosa	<i><u>Donaren conta</u> a n-es seu dia des resultat (1, 1, par. 10).</i>	Donar-ne informació.

86. Donar cresta per ballesta	<i>S'història està escrita amb bon criteri, vui dir, no es d'aquelles històries que <u>donen cresta per ballesta</u>, sino que hu conta tot així com va esser (12, 15, par. 5).</i>	Donar a entendre una cosa per una altra (Mall).
87. Donar figures per llanternes	<i>Figues per llanternes [títol] (2, 2, par. 3). ¿Com sou tant caps-closos que no veys que's vostros amics de Sineu han d'esser encara més dalibrous i pocs-cervells que voltros, i vos han d'enganar com uns xinos, <u>donantvos figures per llanternes i cresta per ballesta</u> (4, 7, par. 1).</i>	Donar o fer creure una cosa per una altra, enganyar (Mall, Men).
88. Donar ventim	<i>Está a la vista qui es es desprestigiat: es qui hu dona a ses cames, com s'"Animalot" porque no va pus d'aglans, o es qui, com En Revenjoli, no ha parat ni un moment de <u>donar ventim</u> a tots ets anticlericals (6, 3, par. 5).</i>	Atupar (Mall, Men).
89. Donar-ho a les cames	<i>Está a la vista qui es es desprestigiat: es qui hu dona a ses cames, com s'"Animalot" porque no va pus d'aglans, o es qui, com En Revenjoli, no ha parat ni un moment de donar ventim a tots ets anticlericals (6, 3, par. 5).</i>	Fugir (Mall).
91. Donar-se un bon mall d'una cosa.	<i><u>Bon may vos donau de fer aquesta feyna</u>, Sr Jiménez Moya (2, 9, par. 2).</i>	Afartar-se d'una cosa (Mall).
92. Dur algú a la broca	<i>No es a Turquia que un veu capellans i seglars catòlics <u>duits a broca</u> o que els-e criden alei! (12, 2, par. 1).</i>	Prendre algú per víctima o objecte de persecució.

93. Dur la post al forn	<i>Si En Jimenez Moya ha de fer a n-es republicans de Manacor es bé que va fer a n-es de tot Espanya D. Nicolau M. Rivero ¡pobres republicans de Manacor! ¡s'hi posaran sa má i <u>en durán llarc temps sa post a n-es forn!</u> Si se'n aconhorten, endavant! (2, 7, par. 2).</i>	Carregar-se amb la responsabilitat o amb les conseqüències dolentes d'una cosa (Mall).
94. Dur un dimoni a cada cabell	<i><u>En du un dimoni a cada cabey, de sa relligió, des clero, de l'Esglesia</u> (8, 2, par. 3)</i>	Estar molt rabiós.
95. Dur-la d'algú	<i>Ell és s'única forsa que vos posa terra a s'escudella, que vos captura de rel. Per axó <u>la duys tant d'ell, i heu jurat matarlo</u> (3, 9, par. 1); De qui la duen fort és d'En Sanchez Guerra, de N'Ugarte i del general Echagüe (11, 9, par. 6).</i>	Estar-ne irritat o tenir ganes de molestar-lo.
96. Dur-se'n les tornes	<i>I pegau aqueixes travelades, i es vostros genois llavò <u>se'n duen les tornes</u> (14, 5, par. 6).</i>	Rebre un dany com a paga o correspondència del que ell ha fet.
97. Eixamplar els potons	<i>¡Desgraciats d'ells, <u>en aixamplar es potons!</u> si no se son convertits d'houral (9, 1, par. 1).</i>	Morir (Mall).
98. El bessó i la clovella*	<i>I tot això està dit d'una manera tan xambona, tan grollera, tan toixarruda, que <u>un no sab qué és pitjor: es bessó o sa cloveia</u> (13, 6, par. 3)</i>	Es diu per referir-se al contingut (bessó) i a la forma (clovella).
99. Els tords volen baixos	<i>¡Ja hi <u>volarán baxos es tors...</u> radicals i socialistes, si heu d'engrexar ab aquets remeulos que feys contra el Papa, per fer costat a n-En Canalejas! (3, 4, par. 8).</i>	Haver-hi escassetesa de mitjans econòmics (Mall).

100. Embullar fil	<i>"Lo que importa, diu, es discórrer sobre sa qüestió relligiosa i sa classe obrera que s'arretgli. ¡l que després de tant d'embuyar fil ab el Vaticá, mos quedem ab ses barres a n-es vent!" (3, 4, par. 7).</i>	Promoure o manejar assumptes complicats, i procurar que es compliquen més.
101. En net	<i>Tenim <u>en net</u> qu'en ses derreres elccions es lliberals inglesos han tengut 96 diputats manco (1, 2, par. 6).</i>	De forma ben precisa.
102. En Pere-Peixet-ferro-de-baldufa *	<i>I mos conta N'Alzinetxo que "es sistema de Ptolomeo" (ni es nom i tot li sap) "ha sufrides" "certificacions" "a conseqüencia d'ets avenços de sa ciencia". ¡No vos canten males "certificacions", gran tros de beneyt! I ¿qui les ha esteses an aquexes "certificacions"? ¿En _____ Pere Pexet-ferro-de-baldufa? ¡Ja hu val ab aqueys socialistexos que s'alsen a mestres, i ni confegir saben (5, 6, par. 1).</i>	Expressa que algú ha dit una absurditat.
103. En rudes	<i><u>En rudes</u>: s'Obrerexxo Balear no ha pogut provar que cap Papa de nom Benet tenga "s'història" "negra" ni "terrible" (15, 4, par. 2).</i>	En absolut (Mall).
104. En un dir "Jesús"	<i>Biduins que's figuren que, posant sa República dins una nació, tot queda arretglat i compost cop en sec, <u>a's temps de dir Jesús</u> (6, 7, par. 2).</i>	En un moment.
105. En voleu més de Na Lluca?	<i>El Vaticà no se cuidaria pus de fer arribar cartes an es presoners de guerra que ses famílies d'ells los escriuen i les enviaven an el Vaticà per que poguessin arribar a mans d'aquells malanats que se troben dins Alemanya o Austria ¿<u>Què li trobau a na Lluca?</u> (19, 10, par. 4-5).</i>	Es diu quan ja s'ha fet una enumeració un poc llarga, com volent dir que encara es podrien retreure més coses.

106. Encara és verd el julivert	<i>I encara han de nexer, Sr. Champsaur, es qui hajen de fer mentider Deu. Sobre tot, no le hi fareu voltros, per dematí que vos axiqueu, i per molt qu'alseu sa coua. ¡Ay véncer el Papa, Sr. Champsaur! ¡Ja hu es <u>vert es juvavert!</u> (3, 3, par. 2).</i>	Es diu per significar que una cosa està molt enrere, que caldrà que passi molt de temps per ésser viable (Mall).
107. Encara que el pern del món es rompés*	<i>En Rivero, després d'haver jurat i perjurat que's drets individuals (...) eren ilegislables, axó es, sense cap trava, i que ells, ets homos de sa Revolució les hi mantendrien, <u>en que's pern del món se rompés</u>; llavó com va esser Ministre de la Governació, les ne posá tantes de traves a n-aquells ditxosos drets individuals, que's republicans li arribaren a dir es nom des porc (2, 6, par. 2).</i>	Sota qualsevol circumstància.
108. Endavant les atxes	<i>N'hi haurá per El Ideal, Obrero Balear, in-Justicia, p'En Canalejas, p'es radicals, i per tot bitxo vivent que's pos a tir (...) <u>Endevant ses atxes</u>, idó (3, 1, par. 2).</i>	Es diu per excitar a proseguir una cosa.
109. Endevinar el fil a les neules	<i>Pero ara hi ha un President de República, un tal Billinghutst, que ès un homo que hu entén per una pipa i sab que du entre mans, que no se'n va per ses baldanes ni deixa manades p'es restoi, sino que <u>endeвина es fil a ses neules</u> (13, 3, par. 5).</i>	Endevinar el punt o detall de què depèn la solució d'un problema (Mall).
110. Endur-se l'almud pel cap	<i>Es socialistes i republicans s'altra setmana volien moure a Roma dins es Parlament un alguer contra sa guerra de Trípoli; pero <u>se'n duqueren s'aumut p'es cap</u>, porque tots ets altres diputats se giraren contra ells (7, 2, par. 6).</i>	Sortir perjudicat d'un negoci o d'una acció de la qual s'esperava treure profit.

111. Enravenar la cua*	<i>Austria i Italia no están conformes; pero si Servia <u>enravana sa coa</u> de bon de veres i tira un exèrcit demunt Albania, es molt probable que Austria i Italia acabarán per deixar-ho córrer (11, 6, par. 1).</i>	Irritar-se.
112. Ensenyar o mostrar l'orella	<i>Les <u>mostrau massa [les orelles]</u> ab tot i que malavetjeu tant i tant dur-les ben tapades ab pell d'euveya (2, 3, par. 2).</i>	Revelar involuntàriament una intenció amagada.
113. Entendre una cosa per una pipa*	<i>Pero ara hi ha un President de República, un tal Billinghutst, que és un homo que <u>hu entén per una pipa</u> i sab que du entre mans (13, 3, par. 5).</i>	Ser molt entès d'alguna cosa.
114. Entrar a corral	<i>Com allá a s'Ayuntamiento no hi ha per tots es gavatxos lerroxistes que fugen de fam i de feyna, i son molts qu'encara <u>no han pogut entrar a corral</u>, s'es formada una secció de descontents (7, 1, par. 3).</i>	Entrar en raó, accedir al que altri demana (Mall).
117. Entrar per l'ull dret	<i>Ells han de porer fer qualsevol atrocitat i barbaritat contra sa llei, contra s'honor i sa vida de ses persones que <u>no los entren per s'ui dret</u> (11, 16, par. 1).</i>	Agradar molt des del primer moment.
118. Enviar a fregir ous de lloca	<i>¡Si voltros l'any 1873 l'hauríeu afonada de tot de tot, si En Pavia no vos pega tan prest aquella cossa tan ben pegada, i no <u>vos envia a fregir ous de lloca!</u> (3, 2, par. 1).</i>	Enviar a mal viatge (Mall).
119. Escampar murta	<i>Amics meus de Barcelona, com venguéreu a Manacor per dirigir Justicia, m'escrigueren qu'hereu un lerroxista que veniu a <u>escampar murta</u> y llevar lerroxista dins Mallorca (1, p. 1 col. 4, par. 1).</i>	Estendre murta tirant-la per en terra com a ornament en dies de processó o festa d'algun sant. Fig. Fer propaganda (Mall).

120. Esclafar un re amb les dents	<i>Com se troba tan estret i que li tocam tan fort ses costelles, se veu que está fet un dimoni contra noltros, i que <u>esclafaria un re amb ses dents</u> (10, 1, par. 2)</i>	Està molt irritat (Mall).
121. Esclips i esclops	<i>Son célebres i salades ses barayes i <u>esclips-esclops</u> entre lerrouxistes i conjuncionistes (5, 6, par. 4).</i>	Discussions sorolloses (Mall, Men).
122. Escrúpols de fra Gargall	<i>I qui rep fort també es sa pobre gramática castellana, que, per lo malament que la tracta En Frau, se veu que l'ha presa per monja. No, germá, no hu es cap monja sa gramática. Vos hi poreu acostar sense <u>escrúpols de Fra Garçay</u> (3, 6, par. 2).</i>	Escrúpols ridículs perquè no tenen fonament (Mall, Men).
123. Espolsar la murta a algú	<i>Deixem ara es socialistes, que ja els <u>hem espolsada prou sa murta</u> (12, 13, par. 4).</i>	Tupar-lo (Mall).
124. Ser afectat de faió	<i>¿No veys que no passau d'esser un pobre errat de contes, d'aquells que van més <u>calsats per aygo i són més afectats de menjar... fayó?</u> (2, 10, par. 2).</i>	Fer sovint beneitures, ésser estúpid (Manacor).
125. Ser agafat amb cans	<i>¡Axí metex se necessita <u>esserho agafats amb cans</u> per enflocar tals atrocitats (3, 5, par. 3).</i>	Ser molt salvatge, rústec o poc sociable (Mall).
126. Ser clars, com els campanars	<i>Ja's sap que son <u>més clars que's campanars es ets espanyols sense batiar</u> (3, 3, par. 2).</i>	Ésser molt escassos o poc freqüents.

127. Ser tocat de la caixa de Sant Pere	<i>No, Sr Champsaur, no s'arregla l'Espanya, no s'alsa, no s'engrandex l'Espanya perseguint frares i monjes, ni ab guitzeries, i toxarrudeses, i carronyes contra'l Papa. Axó sol e-hu preu fer engolir a n-es quatre republicans que vos lletgexen, <u>tocats de sa caxa de Sant Pere</u>, afectats de menjar fayó (3, 3, par. 3).</i>	Tenir l'enteniment pertorbat o escàs (Mall).
128. Estar amb la pell i els ossos	<i>Ses poblacions veinades de Madrit son víctimes de Madrit, Madrit les se menja, les xucla tota sa llecor, <u>están just amb sa pell i ets ossos</u> (18, 5, par. 1).</i>	Estar extremadament prim.
129. Estar com a cans i gats*	<i>Porien estar com a germans, i <u>están com a cans i gats</u> (11, 15, par. 1).</i>	Estar molt enfadats dues o diverses parts.
130. Estar en caràcter	<i>¡l es paperot El Ideal surt a defensar aquell intent de profanació i d'escarni de ses coses santes! <u>Está en caràcter</u> (3, 4, par. 1); <u>Está molt en caràcter</u> Mestre Biel posant articlots demunt un paper tan desvegonxit i noningú com "El Motín", que's passa la vida vomitant blasfemies, mentides, calumnies i barbaridats contra Deu (13, 2, par. 7).</i>	Ser propi d'algú o d'alguna cosa.
131. Estar fet un Nero	<i>Surt <u>fet un Nero</u> contra ses 'Verges' que's fan monjes, contra sa vida relligiosa en general, contra's convents, contra's frares (3, 6, par. 2).</i>	Estar irritadíssim (Mall, Men).
132. Estar o posar-se de punta	<i>Es fii major del "Kaiser" Guillem II, que <u>s'era posat de punta</u> amb son pare sobre sa qüestió d'un cunyat seu (11, 1, par. 1); ell en cap de les maneres mai <u>ha d'estar de punta</u> amb aquell qui es son pare i son Emperador (11, 1, par. 1).</i>	Estar en desacord i mig barallat amb algú.

133. Faltar a algú una aigua	<i>Ja hu anireu a contar a sa tia, si'n teniu cap de beneyta o que <u>li falti un'aygo</u> (2, 5, par. 3).</i>	Faltar-li enteniment; ésser curt de gambals (Mall., Men).
134. Faltar-hi l'esquena d'un ganivet	<i>No li bastaven totes ses seues trasses ni ses de tota sa seua "puputera" nissaga per fermos recular <u>una esquena de ganivet</u> (6, 4, par. 1).</i>	Faltar-hi molt poc.
135. Fer a saber	<i>El Ideal mos <u>fa a sebre</u> dissapte que's paperot "Fuerza Obrera" de Jerez li copia aquelles gloses (7, 3, par. 2).</i>	Comunicar una notícia.
136. Fer badalls al vent*	<i>Centenars de feyners son romasos sense lloc aont porer trabayar, <u>fent badays an-es vent</u>. ¿Qui'n té sa culpa de tot axò més que voltros es caporals socialistes? (4, 1, par. 2)</i>	Perdre el temps.
137. Fer cames	<i>Molt abans de rebre tal carta, ja <u>havia fetes cames</u> i gestions per lograr que ets Alemanys no fessin allò (19, 2, par. 4).</i>	Moure's, fer gestions per aconseguir alguna cosa (Mall, Men).
138. Fer creure que els ases volen*	<i>No, Sr Champsaur, no s'arregla l'Espanya, no s'alsa, no s'engrandex l'Espanya perseguint frares i monjes, ni ab guitzeries, i toxarrudeses, i carronyes contra'l Papa. Axó sol e-hu poreu per fer engolir a n-es quatre republicans que vos lletgexen, tocats de sa caxa de Sant Pere, afectats de menjar fayó, que les poren <u>fer creure qu'ets ases volen</u> i que la Mare de Deu havia nom Juana (3, 3, par. 3); Se deu figurar que aquí a Mallorca mos mamam es dit i que mos poren donar figures per llanternes i <u>fer-mos creure que ets ases volen</u> (14, 5, pare. 5).</i>	Enganyar.

139. Fer creure que la Mare de Déu nomia o havia nom Joana	<i>No, Sr Champsaur, no s'arregla l'Espanya, no s'alsa, no s'engrandex l'Espanya perseguint frares i monjes, ni ab guitzeries, i toxarrudeses, i carronyes contra'l Papa. Axó sol e-hu Poreu fer engolir a n-es quatre republicans que vos lletgexen, tocats de sa caxa de Sant Pere, afectats de menjar fayó, que les poren fer creure qu'ets ases volen i <u>que la Mare de Deu havia nom Juana</u> (3, 3, par. 3).</i>	Fer creure coses absurdes (Mall, Men).
140. Fer el brou bo a algú	<i>¡Bona la farien es mauristes si encaminaven sa seua política a <u>fer es brou bo</u> a sa faramalla republicana! (4, 6, par. 2).</i>	Ajudar-lo a aconseguir el seu propòsit (Manacor).
141. Fer el cuc de l'orella malalt	<i>¿Que hi deis an això voltros que sempre <u>mos feis es cuc de s'oreia malalta</u>, contant-mos ses excel·lencies de sa república? (10, 7, par. 3).</i>	Cansar a algú de sentir les mateixes paraules (Mall).
142. Fer el darrer badall	<i>Pegau de bec dins infern en <u>fer es darrer badall</u> (17, 7, par. 1).</i>	Morir.
143. Fer els ous en terra	<i>¿De que li ha servit a n-En Canalejas tota sa seua política anti-clerical per resoldre sa feresta qüestió de sa vaga de miners de Bilbao? ¿No <u>hi han fet ets ous en-terra ell</u> i es Minsitre de Governació? (3, 1, par. 3).</i>	Fracassar (Mall).
144. Fer esqueneta	<i>Demunt ses vostres costelles ell s'es fet homo; <u>fentli voltros esqueneta</u>, ell s'es pogut enfilar tan amunt (8, 1, par. 3).</i>	Donar suport.

145. Fer fetxada (una arma de foc)	<i>Si es pla d'aqueix caporal d'ets hugonots <u>no hagués feta fetxada</u> davant s'enèrgica resistència des poble catòlic, Inglaterra mos hauria tornats prendre es territoris perduts es sigle anterior (16, 5, par. 1).</i>	No sortir-ne un tret quan es dispara una arma.
146. Fer flamada	<i>Dissapte sorti <u>fent flamada</u> contra La Aurora i sobre tot contra En Revenjoli (10, 1, par. 2). Han fundats uns quants cassinets i fins un periodic, que surt <u>fent flamada</u> contra's llocs-tinents d'En Lerroux i contra aquest també (7, 1, par. 3).</i>	Creumar-se amb un gran foc. Fig. destruir-se, fer-se malbé completament. Estar molt irritat (Mall).
147. Fer hora per llegua	<i>Es socialisme <u>fa hora per llego...</u> Cap enrera, com es crancs (4, 1, par 2).</i>	Avançar veloçment (Mall).
148. Fer jueus	<i>An es lliberals les ne pren així a moltes bandes: van contra la paradella, esqueixen, <u>fan jueus</u> a s'opinió general de sa nació (11, 11, par. 2).</i>	Resistir-se a fer alguna cosa.
149. Fer la barbeta a algú	<i><u>Fa la barbeta</u> a la gent rica per sauparlos diners (4, 1, par. 3).</i>	Adular (Mall).
150. Fer la fel	<i>S'in-Justicia ab tots ets altres paperots de la seua, tenia pit per sostenir qu'aqueils pianers tenien un dret absolut d'<u>anar a fer fer sa fel an es carlistes</u> tocantlos sa Marsellesa (5, 2, par. 3).</i>	Estar molt irritat (Mall).
151. Fer la pell a algú	<i>Com se trobaven davant emboscades des contraris que <u>les volien fer sa pell</u> no havien d'anar a aclarir si n'hi havia o no d'ordenats in sacris (16, 10, par. 1).</i>	Matar a algú.

152. Fer la prova del ruc	<i>De manera que's lerroxistes, si arribaven a fer tal barbaridat de fer firmar renúncies ab sa fetxa en blanc an es seus Retgidors, <u>farien sa prova des ruc</u>; e-hi quedarien ben empastissats i ben en ridícul; aquella renuncia seria un paper ben roat (5, 8, par. 1).</i>	Fracassar (Mall).
153. Fer matx	<i>Ah, Sr. Champsaur, es republicans i radicals i anti-clericals que corren per Espanya, no son mes qu'uns caps-buyts, uns caps-esplorats, uns embuya-fils, uns renouers, molt bons per barayarse ab el Papa, <u>per fer matx</u> contra esglésies, capellans, frares i contra tota cosa bona (3, 2, par. 1); <u>Es maig qu'ha fet s'epidemia</u> es estat molt més ferest a Viana de Castello (5, 3, par. 2).</i>	Causar destrosses.
154. Fer navegar l'ungla*	<i>Ja no serveixen per res pus, en no esser per menjar i <u>fer navegar l'ungla</u> per tot allà on e-hi haja res que pelar (14, 3, par. 1)</i>	Robar.
155. Fer la navegar llengua*	<i>I aquí los teniu an es <u>formidables</u> socialistes esqueinant contra sa guerra, dient-ne la mala-pèssima, però just <u>fan navegar sa llengo</u> i res pus que sa llengo contra tal guerra (14, 3, par. 1).</i>	Parlar molt i sense substància.
156. Fer o treure la verinada	<i>Se veu massa que sou vos que <u>feys verinada</u> contra mi bax des nom d'Un Virollé i Otro Virollé. I vos assegur que me'n feys de riayes ab so donar a La Aurora es nom de Fosca. Tot per venjarvos de que jo diga in-Justicia a n-es vostro paperot (2, 5, par. 2).</i>	Desfogar-se (Mall).

157. Fer passar per un cos d'agulla	<i>I an es revolucionaris d'allà els-e feu <u>passar per un cos de güia</u>, les va fer tornar com a cuquets de sa terra (11, 10, par. 1).</i>	Obligar a fer coses a algú.
158. Fer pica de porc d'una cosa	<i>¿Que'n fan de sa llei i des bé públic, més <u>que pica de porc</u>, sempre que s'interés des partit o des particulars seus e-hu demana? No, no poren tirar sa primera pedra es republicans a n-es mauristes en materia de moralitat política ni de respecte a sa llei (4, 6, par. 2).</i>	Manejar-la de qualsevol manera, sense gens de mirament (Mall).
159. Fer tec	<i>Cerca qui cerca ben arreu per tot allà on veien que porien <u>fer tec</u>; i prou que trobaren cors generosos que afluixaren la mosca (13, 15, par. 2).</i>	Fer blanc, fer topar una bola amb una altra i guanyar un punt en el joc. Fig: tenir èxit.
160. Fer trucs i baldufes	<i>Es jacobins masònics que fa tants d'anys que <u>fan trucs i baldufes dins França</u> (15, 12, par. 6).</i>	Fer algú allò que vol, no tenir les seves accions supeditades a ningú (Mall).
161. Fer una cosa amb els peus	<i>Aquest paperot <u>está escrit ab sos peus</u>, ab més desbarats i mentides que paraules, respirant odi satànic an es catòlics (8, 7, par. 2).</i>	Fer una cosa sense miraments i d'una manera defectuosa
162. Fer una cosa tant com la cua d'un moix	<i>Va dir que Lavoisier havia negada s'existència de Deu i que també l'havien negada Ptolomeu, Copèrnic, Galileo, Kleper, Darwin. Noltros li diguérem qu'era fals; i si o, que citás ses paraules d'aqueys sabis aont negassen que hi ha Deu. ¿Les ha citades N'Alzinetxo? <u>Tant com se coa d'es mox</u> (5, 5, par. 2).</i>	Abstenir-se de fer alguna cosa.
163. Fer vaumes*	<i>Així n'hi pren en totes ses coses des republicans a Espanya, que van per avall per avall cap a So'n Tril·lo a <u>fer vaumes</u> (11, 15, par. 3).</i>	Morir.

164. Fer-ne cent per un peçol	<i>N'haurem de donar una micoya an es paperots El Ideal, s'in-Justicia, s'Obrer Balear, s'Animalot Pudent i altres mopies anticlericals, perque son anats massa a la biorxa i a la bordellesca, <u>fentne cent per un pessol</u> (5, 1, par. 1).</i>	Fer moltes malifetes (Mall).
165. Fer-se (d'una cosa) un nuu a la cua	<i>De tot lo que feren realment aqueys personatjes que no sia conforme a sa lley de Deu i a ses lleys de l'Esglesia, <u>me'n fas un núu a sa coa</u>; i lluny de volerho escusar ni treure p'es cabeys, e-hu condán i n'abomín ab molta més energia que no vos (2, 8, par. 1).</i>	No preocupar-se, no donar-li importància.
166. Fer-se amo de les ametlles	<i>¡Quina sort i quin triunf per voltros republicans trobar una monja, maldement sia desmonjada, que n'haja feta qualcuna! ¡Ab un parey de fets com axó, tendreu sa república a port, <u>vos fareu amos de ses metles!</u> (2, 3, par. 2).</i>	Apoderar-se d'alguna cosa o dominar-la (Mall., Men).
167. Fer-se dernes	<i>Si no se'n temen tan aviat, ja no serien estat a temps a apagarho, i s'acorassat <u>se seria fet dernes</u> (6, 6, par. 3).</i>	Trencar-se en trossos molt petits (Mall).
168. Fer-se gros d'una cosa	<i>Dos 'carbonaris' agents de policia portuguesa, <u>se feyen grossos</u> d'haver enverinats dos oficials artillers (5, 3, par. 2); <i>Es turcs <u>se fan grossos</u> de contar amics sincers entre es capellans catòlics (12, 1, par. 4).</i></i>	Fer ostentació d'alguna cosa.

169. Fer-se les sopes a algun lloc o amb algú*	<i>creysme, Sr. Frau, no hu aturareu vos, ni tots <u>es qui's fan ses sopes ab vos</u>, ni tots es qui's colguen ab so metex llum que vos, per llests i destres i entremeliats i de pel arreveixinat que sigueu tota sa colla (3, 8, par. 2); ¡Una gent com voltros que <u>vos feys ses sopes</u> ab republicanots i contraris de Deu i de l'Església com El Ideal (4, 9, par. 4).</i>	Habitat, conuiure.
170. Fer-se trons d'una cosa	<i>¡Bons estan es republicans per preocuparse de s'observansa de cap lley ni de cap bé públic! ¿No hu han demostrat per ventura cent vegades, per tot allá ont han comandat i comanden, que's fan trons des bé públic i de totes ses lleys per poc nosa que los fassen? (4, 6, par. 2).</i>	No preocupar-se'n (Bal).
171. Fermar curt a algú	<i>Una lley d'orde públic molt més estreta i que <u>fermava molt més curt</u> es diaris (2, 6, par. 2).</i>	Reprimir-lo, deixar-li poca llibertat o recursos.
172. Fil a bullir	<i>I aqueys estufornos, bravetjades i <u>fil-a-bollir</u> sortien sobretot des socialistes francesos, i's socialistes espanyols i italians e-hu repetien (6, 7, par. 1).</i>	Assumptes minuciosos o que entretenen llargament.
173. Fil per randa	<i>Pero, homo sant de Deu, ¿que no sabeu que la Bíblia no conta <u>fil per randa</u>, sino just lo que Deu considerá del cas revelar a Moisès p'es fi que's preoposava de dirigir i nodrir sa fe des feels cap a la vida eterna? (3, 10, par. 3).</i>	Amb tots els detalls, sense deixar res (Cat, Bal).
174. Finis-finis	<i>An el mon <u>finis-finis</u> no hi ha més de dues solucions: Deu i Llucifer (12, 13, par. 5).</i>	Al cap i a la fi (Mall).

175. Fort i no et moguis	<i>Es socialisme fa hora per llego... Cap enrera, com es crancs, vos sou llovits ferm ab ses vagues de Bilbao i Barcelona! <u>Fort i no't mogues</u>, les volguéreu fer, prometent a n-es bobians i toxarruts que vos seguexen, que en sortiríeu ab la vostra (4, 1, par. 2).</i>	Amb ferma decisió, sense rectificar.
176. Fugir d'algú o d'alguna cosa com el Dimoni de la Creu	<i>Voltros lo que sou, crucificadors, botxins, aфонadors d'aquexa classe malanada! ¡Ah si un dia es trabayadors arribaven a obrir ets uys! ¡en fogirien de voltros, socialistes, <u>com el dimoni futx de la creu</u> (4, 1 par. 2).</i>	Tenir-ne gran por.
177. Fumar en pipa	<i>Es caporal republicá Sol i Ortega tirá s'altre dia un discursot devant una societat republicana de Madrit, i en va dir unes quantes des republicans, que <u>fumen ab pipa</u> (4, 2, par. 3).</i>	Ser una cosa extraordinària.
178. Gent amb gent i el dimoni amb son parent	<i>¿Que ses fet d'es vostros aquex Miquel Celentano? ¡Bon profit vos fassa, idò! ¡Bé merex que'l fasseu colaborador i manobra des vostro paperot, Sr. J. Moya! <u>Gent ab gent i el dimoni ab so seu parent</u> (4, 5, par. 3)</i>	Es diu per indicar que cadascú ha d'ajuntar-se amb els de la seva categoria, classe, opinió, etc (Mall).
179. Guardar-se (d'una cosa) com de caure	<i><u>Se'n guarda com de caure de dirho</u> (1, 1, par. 8); <u>Se'n gordará com de caure de sostenir a les clares tal calumnia</u> (6, 5, par. 2).</i>	Guardar-se'n amb molt d'esment.
180. Haver-hi cabres coixes i ovelles ronyoses*	<i>I aqueis "filosofs naturalistes" que neguen que Cristo sia Deu, son una minoria entre "es filosofs i es naturalistes"; es que sempre <u>hi ha d'haver cabres coixes i euveies ronyoses</u> (14, 7, par. 1).</i>	Haver-hi excepcions que confirmen la regla.

181. Haver-hi camp per córrer	<i>No seria d'admirar que En Fitscheff, que cap partit fins avui ha gosat discutir-li gens es seus mérits, fés bona feina en la Diplomacia, tota vegada que sa seua ambició militar ja <u>no té camp per córrer</u> (11, 5, par. 2).</i>	Haver-hi espai per anar endavant, per desplegar activitats (Mall, Men).
182. Home de pèl arveixinat	<i>Creysme, Sr. Frau, no hu aturareu vos, ni tots es qui's fan ses sopes ab vos, ni tots es qui's colguen ab so metex llum que vos, per llests i destres i entremeliats i <u>de pel arveixinat</u> que sigueu tota sa colla (3, 8, par. 2).</i>	Home de molt de coratge i energia.
183. Ja et conec, herbeta: poriol, et dius	<i>Qualsevol qu'estiga una mica enterat de qui son es lerrouxistes i quins arrambatjes tenen, davant aqueixa música celestial ¿com no ha de dir?: -<u>¡Te conec, erbeta!</u> ¡Periol te dius! ¡Que't compr qui no et conex! (1, 5, par. 2).</i>	Es diu a algú per indicar-li que se'l coneix bé i s'han descobert les seves intencions (Mall., Men).
184. Ja ho contaràs a sa tia	<i>Axó que deys que fins dia 25 no poguéreu trobar La Aurora que vos dava aquella Empena, <u>ja hu anireu a contar a sa tia</u>, si'n teniu cap de beneyta o que li falti un'aygo (2, 5, par. 3).</i>	Es diu per indicar que no es creu allò que un altre diu.
185. La mar com més té, més brama	<i><u>La mar com més té, més brama</u>. Així n'hi pren a Servia. Ja li ha tocat molt de ses despuies de Turquia en virtut des tractat derrer de pau, i ara vol no sols es bossí d'Albania que es tractat li senyala, sino que la vol tota (11, 6, par. 1).</i>	Al·ludeix als ambiciosos, sempre cobejosos de més riquesa o més honors.

186. La seva	<i>Li diu qu'es un "ambiciós sense barrera", un esplotador d'ets obrers; que, sempre qu'ha pogut, s'es entès en sos Governns per <u>fer sa seua</u> (4, 1, par. 3); S'in-Justicia ab tots ets altres paperots de <u>la seua</u>, tenia pit per sostenir qu'aquells pianers tenien un dret absolut d'anar a fer fer sa fel an es carlistes tocantlos sa Marsellesa (5, 2, par. 3).</i>	La seva voluntat, opinió, el seu interès, etc.
187. Les obres desempenyen els mestres	<i>Senyorets centralistes, són ses obres i no ses paraules que desempenyen es mestre (18, 1, par. 2).</i>	La vàlua de les persones es coneix per llurs obres (Mall).
188. Llevar d'enmig	<i>que voltros sabreu desfer-vos des frares, aixó es, <u>llevar-los des mig</u> (10, 4, par. 5).</i>	Matar (Mall).
189. Llevar del vent	<i>Prou que convendria que "desaparegués" es paperot. Ja's cuidarán es republicans metexos de <u>llevarlo des vent</u> (5, 7, par. 2); ¡Si voltros l'any 1873 l'hauríeu afonada de tot de tot, si En Pavia no vos pega tan prest aquella cossa tan ben pegada, i no vos envia a fregir ous de lloca! ¡l de llavó ensá, lluny d'esservos escalivats ni haver après res, anau encara més <u>lluny d'osques</u>, més sensa cap ni sentener, més a la biorxa! (3, 2, par. 1).</i>	Suprimir definitivament, fer desaparèixer, matar (Mall).
190. Lluny d'osques	<i>I vos don una mica de llum per que arribeu a veure lo molt <u>lluny d'osques</u> que anau i acabeu per abraçar sa Veritat (17, 9, par. 3).</i>	Lluny de la veritat.
191. Mamar-se el dit	<i>Se deu figurar que aquí a Mallorca <u>mos mamam es dit</u> i que mos poren donar figues per llanternes (14, 5, par. 5).</i>	Ser innocent, mancat de malícia, com un infant.

192. Mans fentes	<i>Ell per ventura vos costará des pebre si vos hi atansau! Si vos feis comptes que es frares estarán <u>mans fentes</u> (10, 4, par. 5).</i>	Inactiu.
193. Mentir (algú) tan alt com és	<i>¿S'és vista calumnia més infame i canallença? <u>Ment tan alt com és</u> El Motín dient això! (14, 2, par. 1).</i>	Mentir descaradament (Mall).
194. Mentir com l'ànima de Judes	<i>És fals i és mentida que hi hagués tals 20.000 morts; que <u>ment com l'ànima de Judes</u> amb so dir lo que diu (16. 6, par. 1).</i>	Ser molt fals, mentider o traïdor.
195. Més viu que una centella	<i><u>Uns son més vius que una centella</u> i ets altres més beneïts que es pa de munició (12, 12, par. 3).</i>	Que té una vivor extraordinària (Mall).
196. Mostrar la filassa	<i>L'Agència Stefani posà un comentari an aqueixa Nota Pontificia, i li respongueren L'Osservatore Romano i La Civiltà Cattolica. Tal comentari tractava de justificar s'incautació des Palau de Venecia per s'Estat italià, però totes ses raons que donava eren foradades. Així és que aquella Agència <u>mostrà sa filassa</u> una cosa de no dir! (19, 2, par. 2).</i>	Deixar de manifest un defecte propi (Mall).
197. Mudar el caire de la pedra*	<i>I hu va prendre tan tort, que se'n va a ses Redaccions des diaris de Ciutat per que en parlassen i després denunciá es fet an es Tribunal; pero llavo <u>mudá's cayre a sa pedra</u> i se va entendre ab sos "Germans de ses Escoles Cristianes" per arretglar amistosament tota aquella cosa (9, 1, par. 2).</i>	Modificar el parer a causa d'un canvi de circumstàncies.

198. Mullar o banyar l'orella a algú	<i>¿No es ver que no hi ha cap plassera ni xoquinet que li <u>bany s'oreya</u> de saliva en matèria d'amollar paraulotes gruxades, per falta de raons? (2, 9, par. 3)</i>	Vèncer a algú, superar-lo en alguna competició.
199. No anar de glans	<i>Está a la vista qui es es desprestigiat: es qui hu dona a ses cames, com s'"Animalot" porque <u>no va pus d'aglans</u>, o es qui, com En Revenjoli, no ha parat ni un moment de donar ventim a tots ets anticlericals (6, 3, par. 5).</i>	No voler-se ficar en un negoci o assumpte, generalment per por de fracassar-hi (Mall).
200. No cabre en el barret (una cosa)	<i>Ell ha seguit desperant articles polítics contra es qui <u>no li caben davall es barret</u> (12, 15, par. 3).</i>	No ser comprensible o no agradar.
201. No entrar per les astes	<i>¿Quina gent més esguerrada i desenfreída! ¿Ell <u>no entren mai per ses astes!</u> (11, 16, par. 1).</i>	No tenir raó (Mall).
202. No pagar el tir	<i>Van molt mostiis i ala-baixa. Fa setmanes que no duen res que <u>pagui es tir</u> per haver-los-ho de refutar (12, 14, par. 4).</i>	No valer la pena de gastar-hi o d'ocupar-se'n.
203. No passar l'arada davant dels bous	<i>Es temps e-hu dirá. <u>No passem s'arada davant es bous</u> (13, 3, par. 7).</i>	Alterar l'ordre habitual de les coses, precipitant-se
204. No poder manco de fer alguna cosa	<i>Cap persona seria, va dir, que s'interessi de ver per s'avens de sa seva nació, <u>no pot manco d'esglaiar-se</u> si passa una mica la vista per s'estat aborronador de sa societat d'avui (12, 2, par. 1).</i>	Ser incapaç d'evitar de fer alguna cosa.

205. No s'apleguen que no s'assemblin*	<i>"El Motín" és una vertadera boca d'infern, és es missatge més gros que En Barrufet té dins Espanya. Per aixó no és estrany que Mestre Biel de la Mel s'encoll amb "El Motín", per alló de que <u>no s'apleguen que no s'assemblin</u> (13, 2, par. 7).</i>	Expressa en sentit pejoratiu que les persones de mals costums tendeixen a associar-se.
206. No saber què es magenca	<i>Bé se veu que ja <u>no sabeu per ont caminau ni que vos metjencau</u> (2, 5, par. 3); Si llavó <u>no sabíeu gota lo que dúyeu entre mans ni que vos metjencáveu</u>, ara encata hu sabeu manco (3, 2, par. 1).</i>	No saber què es diu, parlar o obrar destentadament (Val, Mall, Men).
207. No saber quin cap li va davant	<i>Demostra que ja no hi veu de cap bolla, <u>ni sap quin cap li va davant</u>, i que sa rábia que té de noltros l'alsa en pes (2, 1, par. 1).</i>	Estar desorientat, no saber per on prendre o què fer (Mall).
208. No saber-ne brot	<i>Sa vostra falta està en so voldre'n parlar <u>sense sebre'n brot</u> (16, 1, par. 1).</i>	No saber-ne gens.
209. No tenir arrugues a la llengua	<i>Qu'es un historiador que <u>no té rues a la llengua i que hu diu tot</u>, sia favorable sia contrari (8, 4, par. 2).</i>	Ser propens a parlar sense dissimul ni eufemismes.
210. No tenir art ni part en una cosa	<i>[Vos veym la tela] I bé que la vos veym, Sr. Jiménez Moya, en lo que posau a dalt in-Justicia sobre sa bomba que fa poc esclatá a Madrit. Voleu fer veure que ses idees anarquistes, socialistes i radicals <u>no hi tengueren art ni part</u>, i que's qui l'amollá no era més qu'un maniatic geperut que's cansá de viure (2, 1, par. 2).</i>	No intervenir-hi gens.
211. No tenir cap ni centener	<i>¡l de llavó ensá, lluny d'esservos escalivats ni haver après res, anau encara més lluny d'osques, més <u>sensa cap ni sentener</u>, més a la biorxa (3, 2, par. 1).</i>	No tenir solta, estar completament mancat de discreció.

212. No tenir ni pel bec*	<i>Lo que fan ells es replegar just per ells, tot es "capital" que poren, i es qui no tenen ni p'es bec, maldement sien socialistes, el dimoni que los se'n duga!</i> (11, 13, par. 1).	Disposar de molt pocs recursos econòmics.
213. No tocar pilota	<i>"es filsofs i naturalistes" que neguen sa Divinidad de Cristo, ès que van fuits del cap, van calats per aigo, no toquen pilota</i> (14, 7, par. 1).	No endevinar gens, parlar desencertadament.
214. No treure cap enlloc	<i>Enfloc a es toixarrut d'Andratx una blasfemia dient: "¿A on treu cap entrar dins l'església a donar gracies a Deu d'aquesta vida tan perra? Tampoc no hem de ser pobres ni idiotes!"</i> (14, 5, par. 6).	No venir al cas, no tenir fonament racional.
215. No treure romana	<i>¿i qui sou voltros comparats amb sos devuit milions d'ànimes que hi ha dins Espanya? Sou quatre gats i un boi; casi no treis romana dins s'opinió nacional</i> (10, 4, par. 3).	Pesar molt poc.
216. No treure trellat d'una cosa	<i>Dins assemblees des metexos republicans les han acusats d'haver fets mal bé diners qu'havien rebuts com-e tresor de sa República per fer sa Revolució, i no es sortida a llum tal Revolució, ni han pogut treure trallat de tals diners</i> (2, 9, par. 3).	No poder aclarir una cosa (val, bal).
217. No valer les palles d'allà on jeu	<i>¿Voleu donar gust a s'Obreretxo? Idó digau-li que En Maura es un mal homo, que no val ses palles d'allà on jeu i que lo que mereix es penjar</i> (12, 14, par. 6).	No valer res, ser una persona inútil.
218. No valer un dobler de mac	<i>Ah, lerrouxistes, un mentider ha de tenir bon cap, i es vostro no val un diner de mac en un dia de bona fira</i> (4, 5, par. 2).	No tenir cap valor, ser completament inservible (Mall).

219. No venir a un raig	<i>I posat es paperingo socialistengo a dir mentides, ja <u>no li ve a un raig</u>; per això diu que además d'ets arquebisbes de Toledo, Valencia, Sevilla, (...) hi ha <u>xeixanta tres bisbes dins Espanya ¡Quina altra mentidassa!</u> (14, 4, par. 2).</i>	No tenir importància el nombre o quantitat d'una cosa, no tenir limitacions (Mall).
220. No veure-hi de cap bolla	<i>Demostra que ja <u>no hi veu de cap bolla</u>, ni sap quin cap li va davant, i que sa ràbia que té de noltros l'alsa en pes (2, 1, par. 1).</i>	Tenir la vista o la comprensió ofuscada per un estat d'excitació moral o física (Mall, Men.).
221. No voler saber qui l'ha encalçada	<i>No es hora de tancar-se dins ca-seua i <u>no voler sebre qui l'ha encalçada</u> (11, 9, par. 4).</i>	No preocupar-se més d'una cosa.
222. Pagar la festa	<i>La Justicia només aplegá es quatre beneyts que badaren més i qu'aquests <u>pagaren la festa</u> (2, 8, par. 2).</i>	Pagar les conseqüències d'una acció en què han intervingut d'altres.
223. Parar clot a algú	<i>I ¿per que vos, en lloc de tirar a la cara des "jaumistes" i "demés (gent) de la dreta" que no tenim valor per agafar "un fusell alemany", no n'heu agafat un de francès <u>per anar a parar clot an ets alemanys?</u> (16, 2, par. 3).</i>	Resistir, oposar-se a ser agredit (Manacor).
224. Parla, que Crist parlava, i estava en Creu	<i>¿An-e quin arxiu o autor contemporani verídic e-hu ha trobat? ¡Hala, gran aubercoc de Pauetxo, <u>parlau! que Cristo parlava i estava a la Creu!</u> (16, 5, par. 2).</i>	Es diu per invitar peremptòriament algú a dir allò que es vol que digui.
225. Passar algú a les mines del sofre	<i>¡Quins farsants, senyor! ¡quines capes espellades! ¿No es ver que <u>merexen tots passar a ses mines des sofre?</u> (5, 1, par. 3).</i>	Matar algú (Mall).

226. Passar alguna cosa pel ciment	<i>¿Que resulta d'aquests quatre articles que <u>li hem passats pes ciment</u> an En Pauetxo? (16, 6, par. 2).</i>	En una controvèrsia, rebatre alguna raó que ha aportat altri.
227. Passar el ram per dins ca seva	<i>Senyorets, <u>passau primer es ram per dins ca-vostra</u>, que teniu més qu'agranar que a ca d'altri! (4, 9, par. 1).</i>	Examinar les pròpies accions o el propi estat, en lloc de ficar-se en coses d'altri (Mall).
228. Passar-ne el dimoni	<i>Si no es sometien ets altres republicans a lo qu'ell volia, <u>el dimoni en passava</u> (5, 7, par. 1).</i>	Haver-hi una gran brega o desordre.
229. Pegar caça*	<i>Si no's fa s'unió de tots es republicans (janau a unir voltros En Lerroux ab N'Azcarate, En Soriano i demás caps-pares que <u>li han pegada cassà</u>, i tan ben pegada), será arribat es moment de retirar-se es republicans a ca-seua i dexar anar sa política (4, 2, par. 3).</i>	Atacar.
230. Pegar-se un toc a la barra	<i>I heu jurat matarlo ¡o socialistes! abans que permetre que torn pujar. Pero, si Deu ho vol i Maria, tornarà pujar en esser s'hora, i voltros <u>vos haureu de pegar un cop a la barra</u> o anarvosne a passetjar (3, 9, par. 1).</i>	Haver-se d'afluixar d'una cosa, no poder-la obtenir (Mall).
231. Per aquí grata-hi	<i>Fins i tot n'hi ha que diuen que es Catalanistes exploten ets escriptors mallorquins! Aquí <u>aquí grate-hi!</u> (18, 5, par. 4).</i>	Es diu quan algú aconsegueix indicar allò que és la qüestió principal o més interessant.
232. Per de prompte	<i><u>Per de prompte</u> fins avui no heu sabut atrurar que es frares tornassen (10, 4, par. 5).</i>	De moment (Mall).

233. Per un tres i no res	<i>se troben petxucats i atabuixats amb tota classe de vexacions i guitzeries, i <u>per un tres i no res</u> els-e treuen de sa nació amb caixes destrempades (12, 3, par. 1); que tothom la puga adquirir <u>per un tres i no res</u> (12, 16, par. 2).</i>	Una cosa insignificant.
234. Perdre el cantet	<i>Quant ets anticlericals de Mallorca <u>hajen perdut es cantet</u> (6, 4, par. 1).</i>	Perdre el delit (Mall., Men).
235. Perdre el corbam	<i>En Revenjoli "tè molta de corda" "per aguantar la mestra i acabar sa paciència i <u>fer perdre's corbam</u> an es qui s'han figurat ferlehi perdre a ell" (6, 4, par. 1).</i>	Perdre l'equilibri mental (Mall).
236. Perdre el motlle d'una cosa	<i>¡Maleïts "toros"! ¡<u>Mal se'n perdés es mol·lo!</u> (10, 6, par. 2).</i>	Perdre'n la manera.
237. Perdre l'ase i les magranes	<i>¿Qui té més culpa que voltros de que's <u>perdi es temps, s'ase i ses magranes</u> ab sa ditxosa "questió relligiosa"? I ¿pensau vos, ¡O Obrer Balear! dur cap bocí de pa a sa "classe obrera" ni "arretglarla" axí com Deu mana, dient mil atrocitats i barbaritats contra's convents, contra ses monjes (3, 5, par. 1).</i>	Perdre el temps i la feina, no fer res de profit (Mall).
238. Perdre o deixar manades pel rostoll	<i>Pero ara hi ha un President de República, un tal Billinghamst, que és un homo que hu entén per una pipa i sab que du entre mans, que no se'n va per ses baldanes <u>ni deixa manades p'es restoi</u> (13, 3, par. 5).</i>	Descurar les coses importants per atendre minúcies, coses secundàries (Mall).

239. Poc ça poc lla	<i>Tampoc no li agrada gota a Mestre Bieletxo es vestit que duen ets Al·lots Exploradors (...) Idò bé, Mestre Bielingo, així van, <u>poc sá poc llá</u>, ets al·lots i al·lotes de ses escoles d'Alemania i Suïssa quant fan cap eixida (14, 8, par. 5).</i>	Aproximadament.
240. Posar a algú la llengua damunt	<i>El Papa, cunyat seu, per totes aqueixes bones qualidats, que la distingien, la considerava molt, pero sensa que <u>may li poguessen posar sa llengo damunt</u> per això (8, 5, par. 4).</i>	Malfamar algú.
241. Posar algú com un pedaç brut	<i><u>Posava en Jiménez Moya com un pedaç brut</u>, l'acusava també de cacic, de dèspota (5, 7, par. 1).</i>	Malfamar-lo.
242. Posar en solfa	<i>Li copia aquelles gloses aigordenteres d'En B. Champs d'Aur: Las canciones del pueblo, que dia 17 de febrer <u>li posàrem en solfa</u> (7, 3, par. 2).</i>	Fer burla.
243. Posar punt	<i>Aquest articletxo s'es allargat més que jo no esperava, i es cosa de <u>posarhi punt</u> (1, 5, par. 8).</i>	Fer una pausa definitiva.
244. Posar terra a l'escudella a algú	<i>Ell es s'única forsa que <u>vos posa terra a s'escudella</u>, que vos captura de rel. Per axó la duys tant d'ell, i heu jurat matarlo jo socialistes! (3, 9, par. 1). <u>Posaven a cada punt terra a s'escudella</u> a n-es Govern republicá fins que's republicans alsaren sa coa (2, 6, par. 2).</i>	Posar-li dificultats, molestar-lo amb entrebancs (Mall).
245. Posar un gipó a algú	<i>Per <u>ajustar-li un bon gipó</u> si s'argument e-hu demana (3, 3, par. 5).</i>	Donar-li una tupada.

246. Posar-se damunt els retalons	<i>Si s'Estat ja es prou gros per <u>posar-se demunt es relatons</u> [SIC] i treure ses arpes, ja s'hi miren més ses Potencies a fer-li tormar conquistes que haja fetes (11, 6, par. 1).</i>	Posar-se enèrgic, disposar-se a fer-se respectar (Mall).
247. Posar-se les cames dalt del coll	<i><u>Mos posam ses cames dalt des coll i ja som partits</u> (10, 8, par. 4).</i>	Anar a peu perquè no queda altre remei (Mall., Men).
248. Posar, donar o pegar un porro	<i>Es qui se creien que es Govern anglès abania sa partida i afluixava amb això d'Irlanda, <u>se'n ha duit un bon porro</u>. Mr. Asquith ha demostrat que no li fan por amenaces i que negú li farà moure un peu des compromís que té amb Irlanda (11, 8, 3).</i>	Donar una gran sorpresa.
249. Que et compri qui no et coneix	<i>Qualsevol qu'estiga una mica enterat de qui son es lerrouxistes i quins arrambatjes tenen, davant aqueixa música celestial ¿com no ha de dir?: -¡Te conec, erbeta! ¡Periol te dius! <u>¡Que't compr qui no et conex!</u> (1, 5, par. 2).</i>	Es diu per significar que algú no és de fiar (Mall., Men).
250. Què tal, Pasqual?*	<i>¿<u>Què tal, Pascual?</u> ¿Com li agrada a s'Animalot Pudent aquest tap de morros? (9, 8, par. 3); ¿<u>Què tal Pascual?</u> I ¿com s'explica que un periòdic catòlic fassa això? (18, 4, par. 2)</i>	Expressa sorpresa davant alguna cosa inesperada.
251. Quedar amb les barres al vent*	<i>"Lo que importa, diu, es discórrer sobre sa qüestió relligiosa i sa classe obrera que s'arretgli. ¡l que després de tant d'embuyar fil ab el Vaticá, <u>mos quedem ab ses barres a n-es vent!</u>" (3, 4, par. 7).</i>	No menjar res.

252. Qui cerca porcs les orelles li grunyen	<i>Es un de tants de sómits com fa Mestre Biel, que's passa la vida somiant. És alló de que <u>qui cerca porcs, ses oreies li grunyen</u>, i qui té fam somia truites (12, 15, par. 3).</i>	Quan algú du una idea forta a trobar o obtenir una cosa sempre es pensa veure-la o obtenir-la (Mall, Men).
253. Qui té fam somia truites	<i>Es un de tants de sómits com fa Mestre Biel, que's passa la vida somiant. És alló de que <u>qui cerca porcs, ses oreies li grunyen</u>, i <u>qui té fam somia truites</u> (12, 15, par. 3).</i>	Qui té una idea fixa o un gran desig és propens a creure's que les coses són com les pensa o les desitja (Mall, Men).
254. Quin pebre li fa coure els ulls?	<i>Pero <u>¿quin pebre vos fa coure's uys de ses coses de Sineu, escriptoretxs de El Ideal?</u> (4, 6, par. 3).</i>	Es diu al·ludint a algú que es preocupa o s'entremet en coses en què no hauria de posar-se (Mall, Men).
255. Riure per les butxaques	<i>¿Com idó no <u>mos han de fer riure pe'ses butxaques</u> aqueys escriguedors (7, 4, par. 1).</i>	Riure molt.
256. Saber la prima d'alguna cosa	<i>I, si no, s'Obreretxo que pretén <u>sebre'n tant la prima</u> que provi això que diu (15, 2, par. 3).</i>	Conèixer-ne tots els detalls.
257. Saber o dir les coses a les clares	<i>Se'n gordará com de caure de sostenir <u>a les clares</u> tal calumnia (6, 5, par. 2).</i>	Saber-les o dir-les clarament, sense punts obscurs.
258. Sense alè per apagar un llum*	<i>¡Bons están ells per tomar ets altres si les vé tan just tan just porer-se aguantar en sa seua posició falsíssima, <u>sensa alè per apagar un llum!</u> (14, 3, par. 1).</i>	Frase que expressa que algú està mancat de la vitalitat necessària per fer alguna cosa.
259. Sense una creu	<i>S'hi presentá ab ses mans demunt es cap <u>sense una creu</u> i ab molts de deutes (8, 1, par. 2).</i>	Creu: moneda en general, especialment de poca vàlua. S'usa en oracions negatives: quedar sense una creu, no tenir una creu, etc.

260. Sepulcre emblanquinat	<i>¡Hipòcrites! ¡sepulcres emblanquinats! que emblanquinau es trebaiadors bobians, fent-los creure que sou es seus defensors i redemptors (10, 5, par. 3).</i>	Hipòcrita que fingeix virtut.
261. Ser amic de barret	<i>N'Estelrich no es <u>amic de barret</u>, es amic de cor (8, 11, par. 3).</i>	Amic de lluny, que només ho demostra saludant, però que no té l'amistat forta.
262. Ser bo per esbotzar pans*	<i>Només sou bo per amollar dois i <u>per esbutzar pans</u> (16, 2, par. 3).</i>	No servir per a res, ser maldestre.
263. Ser cosa de	<i>Aquest articletxo s'es allargat més que jo no esperava, i <u>es cosa de posarhi punt</u> (1, 5, par. 8).</i>	Convenir. Ser oportú.
264. Ser de la seua*	<i>S'in-Justicia ab tots ets altres paperots <u>de la seua</u>, tenia pit per sostenir qu'aquells pianers tenien un dret absolut d'anar a fer fer sa fel an es carlistes (5, 2, par. 3).</i>	Ser afins.
265. Ser del morro fort	<i><u>i fonc tan fort de morro</u> en sostenir-se còme Papa, que no hi hagué qui el pogués tòrser (15, 3, par. 1).</i>	Ser no gens disposat a deixar-se conduir per altri.
266. Ser l'amo de les ametlles	<i>Sí, an es dir d'ells, ells s'eren fets <u>ets amos de ses mel·les</u> ab això de sa guerra, i que ja no'n permetrien cap altra pus may (6, 7, par. 1).</i>	Tenir el poder (Mall., Men).
267. Ser la nata	<i>I llavó que es un llibre baratíssim: just costa sis reials. P'es betzos que comensen a anar a escola, <u>és la nata</u> (12, 16, par. 6).</i>	Ser el millor.
268. Ser més beneit que el pa de munició	<i>Uns son més vius que una centella i ets altres <u>més beneits que es pa de munició</u> (12, 12, par. 3).</i>	Ser molt curt d'enteniment (Mall).

269. Ser més vell que fer un roll a terra*	<i>També sabem que és un mal <u>més véi que es fer un roi en-terra</u> es que ses nacions en guerra se donin sa culpa elles amb elles de sa guerra (16, 10, par. 3).</i>	Es diu d'una persona o d'una cosa molt vella.
270. Ser quatre gats i un boi	<i>¿i qui sou voltros comparats amb sos devuit milions d'ànimes que hi ha dins Espanya? <u>Sou quatre gats i un boi</u> (10, 4, par. 3).</i>	Es diu per indicar que hi ha poques persones (Mall).
271. Sortir com un pinyol de cirera	<i>Mos ne surt un dalt in-Justicia de dissapte passat, molt remolest, <u>com un pinyol de cirera</u>, dient que ja està "cansat de lletgir insults i atrocitats" (2, 9, par. 3).</i>	Replicar amb vivesa, amb mostra d'irritació o de gran decisió (Mall).
272. Sortir del foc i caure a les brases	<i>Sortirán des foc i caurán dins ses brases! (13, 15, par. 6).</i>	Alliberar-se d'una situació difícil i caure en una altra de pitjor.
273. Sucar els alls	<i>¡Bé sucau ets ays! (2, 9, par. 2).</i>	Insistir excessivament a demanar o repetir una cosa (Mall).
274. Tallar claus	<i>May hem passat gust de fer ràbia a negú; pero si un s'encapirrona a fermosne a noltros combatent i ferint i molestant tot lo que noltros més estimam, es bé de sa Relligió i de la Pàtria, com e-hu fa En Jiménez Moya, ¡vaja si hi reparam poc a fern'hi de malícia i a <u>ferli tayar claus!</u> (2, 1, par. 1).</i>	Estar molt irritat (Mall).
275. Tallar les cames	<i>i amb això les <u>taien ses cames</u> i les impossibiliten fer totat obra patriòtica de Govern (12, 5, par. 4).</i>	Impedir a algú l'acció.
276. Tant com el mànec de la granera*	<i>¿Vos creis que se va retirar de sa política? <u>Tant com es mànec de sa greuera!</u> (12, 15, par. 3).</i>	Es diu per expressar que el que ha dit l'altre és un disbarat.

277. Tenir algú les mans foradades	<i>Teòleg consumat, de gran netedat, i austeritat de vida, cast, sobri, generós, <u>mans foradades amb sos pobres i ses iglesies</u> (15, 3, par. 1).</i>	Ser malgastador.
278. Tenir bony o bua	<i>pero així no anava gaire bè, perquè sempre sortien emperons i <u>bony i bues</u> (13, 15, par. 1).</i>	Patir d'un defecte o altre.
279. Tenir corda	<i>En Revenjoli "<u>tè molta de corda</u>" "per aguantar la mestra i acabar sa paciència i fer perdre's corbam an es qui s'han figurat ferlehi perdre a ell" (6, 4, par. 1).</i>	Tenir energia.
280. Tenir el porc mala llana	<i>El Vaticà no se cuidaria pus de fer arribar cartes an es presoners de guerra que ses families d'ells los escriuen i les enviaven an el Vaticà per que poguessin arribar a mans d'aquells malanats que se troben dins Alemania o Austria ¿Què li trobau a na Lluca? ¿<u>No ès ver que mala llana té es porc</u>? volem dir, s'anti-clericalisme (19, 10, par. 4-5).</i>	Es diu quan s'esdevenen coses que tenen mal aspecte, que no deixen entreveure gaire bon resultat (Mall).
281. Tenir la paella pel mànec	<i>Primer només cridaven contra es qui <u>tenien sa pella pes mànec</u> dins s'Ajuntament i que s'atepien a voler des rebost municipal pero respetaven En Lerrox així meteix. Ara ni En Lerrox respecten. (7, 1, par. 3).</i>	Disposar dels recursos per a dominar un assumpte, una empresa, una col·lectivitat.
282. Tenir la Seu plena d'ous	<i>¿Ah idó? ¿Que vos pensaveu pensaveu qu'acabussant En Canalejas contra's Vaticà <u>ja tendrieu la Seu plena d'ous</u>, i ja no se'n anairien pus pobres d'Espanya perquè tothom ja manetjaria es diners a palades? (3, 4, par. 8).</i>	Es diu irònicament quan algú suposa haver tingut un gran èxit o haver aconseguit una gran cosa que en realitat és insignificant (Mall).

283. Tenir les formigues al cap del tió	<i>com comensaren a sentir es roys d'insults an es carlistes qu'aquells oradors vomitaven, al punt <u>tengueren ses formigues an es cap des tió</u> (8, 10, par. 5).</i>	Estar extremadament irritat (Mall).
284. Tenir males voltes*	<i>Se veu que aqueix cronprinz es de pel arreveixinat i <u>té males voltes</u> (13, 15, par. 8).</i>	Tenir mal caràcter.
285. Tenir pit per fer alguna cosa	<i>¿S'es vist res més desenfreit qu'un escandalós públic, com aqueix estornell de Mancor, ab sos fruyts des seus escándols que corren p'es carrer a la vista de tothom, <u>tengui pit</u> per alsarse a donar llissons de moralitat (6, 5, par. 2).</i>	Tenir coratge.
286. Tirar de camella	<i>I naturalment sa llaurada no surt garrida, sino esgarrada, porque son massa es que no serven es solc, <u>que tiren de camella</u>, i molts més que fins i tot ja no s'hi volen jonyir a l'Evangeli (12, 3 par. 4).</i>	Fer força damunt la camella una bístia en lloc de fer-la damunt el jou (Mall.). Obrar de mala gana (Mall.).
287. Tirar llamps i pestes	<i>A pesar de passar-se la vida tronant i <u>tirant llamps i pestes</u> contra es "capitalisme", presentant com es desbarat més gros i sa injusticia més feresta es que cap capital sia just d'aquest o d'aquest altre i no de tots per un igual (11, 13, par. 1).</i>	Parlar amb gran irritació d'algú o alguna cosa.
288. Tirar-se terra damunt	<i><u>Vos tirau terra demunt</u> ab so parlarme de ferradures i dirme porc (2, 5, par. 3).</i>	Perjudicar-se a si mateix fent coses il·lícites o inconvenients.
289. Tocar l'arnès a algú	<i>Va haver de presidir un aplec que's feels feren per <u>espolsar s'arnès an ets espuntats</u> (7, 1, par. 3).</i>	Atupar algú.

290. Tocar l'escarpó o tocar el carpó	<i>la duys d'ells perque no vos donaren es vot en ses darreres eleccions, que vos <u>ablaniren tan fort s'escarpó</u> (4, 8, par. 4).</i>	Atupar.
291. Tractar a barrades	<i>No se cuiden de ca-seua i abandonen fins i tot ets infants i <u>tracten s'homo a barrades</u> (10, 1, par. 2).</i>	Tractar de mala manera, sense moderació (Mall).
292. Treure a rotllo	<i>Van molt mostiis i ala-baixa. Fa setmanes que no duen res que pagui es tir per haver-los-ho de refutar. Per això ès que son passades un parell de setmanes sensa <u>treure-los a rol-lo</u> (12, 14, par. 4).</i>	Fer aparèixer, anomenar, citar, fer que es parli d'una cosa.
293. Treure aguller	<i>sa masoneria idó e-hu ha envitricollat tot de tal manera que no hi ha qui en <u>trega agüier</u> (12, 5, par. 4).</i>	Sortir d'un embull o dificultat (Mall, Men).
294. Treure algú del solc	<i>Es servis se son donats, dins Albania, després de sa guerra, a una campanya de forçar es catòlics albanesos a fer-se cismàtics (separats del Papa) com ells, i que han treta la gest des solc, pero de tot (11, 6, par. 2).</i>	Excitar-lo molt, fer-li perdre la paciència.
295. Treure algú pels cabells	<i>De tot lo que feren realment aqueys personatjes que no sia conforme a sa lley de Deu i a ses lleys de l'Esglesia, me'n fas un núu a sa coa; i lluny de volerho escusar ni <u>treure p'ès cabeyes</u>, e-hu condán i n'abomín ab molta més energia que no vos (2, 8, par. 1).</i>	Defensar algú encara que no tengui defensa possible (Mall).
296. Treure amb caixes destrempades	<i>L'escriu aquell Mestre de s'Escola Laica que'l <u>varen haver de treure amb caixes destrempades</u> (14, 7, par. 3).</i>	Engegar algú de mala manera, amb insults o amenaces (Bal).

297. Treure de potes una cosa a algú	<i>Diner que els entra, <u>negú els ho treu de potes</u>. Bons estàn ells per afluixar la mosca (12, 12, par. 4).</i>	Prendre-l'hi amb habilitat, malgrat la seva vigilància (Mall).
298. Treure foc pels queixals	<i><u>Foc p'es caxals</u> [títol]. Se veu, Sr. Jiménez Moya, que'n tréyeu com escrivieu, bax de sa careta d'Un Virollé ses dues derrerres planes d'in-Justicia contra aquest pobre Revenjoli, a pesar d'haver dit tan solemnent, setmanes enrera, que no discutirieu pus ab ell (2, 5, par. 2).</i>	Estar molt irat.
299. Treure les arpes	<i>Si s'Estat ja es prou gros per posar-se demunt es relatons i <u>treure ses arpes</u>, ja s'hi miren més ses Potencies a fer-li tornar conquestes que haja fetes (11, 6, par. 1).</i>	Emprar tots els mitjans per obtenir alguna cosa (Men).
300. Treure les bragues	<i>Diuen que els escriptors catòlics han d'atacar sa persona des qui ataquen l'Esglesia i los han de <u>retreure totes ses bragues</u> que són veres (17, 7, par. 5).</i>	Retreure defectes i faltes passades a algú. Bescantar (Mall).
301. Treure's el capell*	<i>El Genesis es idó sa Paraula de Deu, davant la qual trenta sis sigles d'agenoyen, i <u>se treuen es capell</u>, plens de respecte (3, 9, par. 2).</i>	Mostrar admiració.
302. Trobar algú amb la fusta en les mans	<i>No es sols a Espanya que, en temps des conservadors fusellen revolucionaris <u>agafats amb sa fusta en ses mans</u>, com En Ferrer i Guàrdia (10, 5, par. 5).</i>	Trobar-lo en el moment de cometre un delictes o una falta (Mall).
303. Trobar davall cada terròs un calàpet	<i>No té un dia de repòs; es allo de travalar a cada passa i plomar-se es genois i <u>trobar un calàpet devall cada terròs</u> (13, 2, par. 4).</i>	Trobar dificultats pertot (Mall).

304. Trobar sabata de son peu	<i>No creim que hi haja negú a Mallorca que s'atans a contradir res de tot això. Si n'hi ha cap, li asseguram que <u>trobarà sabata de son peu</u>. Esperam d'assegut... (18, 7, par. 3).</i>	Trobar allò que hom cercava o les conseqüències normals d'allò que hom feia.
305. Venir a lloc*	<i>No, Obrer Balear, <u>no vé a lloc</u> res de lo que deys contra ses escoles catòliques (3, 5, par. 5).</i>	Tenir sentit.
306. Venir de Les Erasses	<i>Sembla que <u>venen de ses Arasses</u> ets escriguedors de s'Obrer Balear (7, 3, par. 4).</i>	Estar embambat o ignorar allò que tothom sap o que caldria saber.
307. Vetllar el ble	<i>Jo me sent més pessimista sobre sa conversió de Bulgària perquè Rússia li vel-la molt es ble (13, 4, 2)</i>	Estar alerta a un perill (Mall, Men).
308. Veure la busca dins els ulls dels altres i no veure la biga o la jàssera dins el propi* (tret de l'Evangelí)	<i>Uns fariseus, que <u>veis sa busca dins ets uis dets altres i no veis sa biga de tafona que duis dins es vostros</u> (10, 5, par. 3)/ Aquí bé li porem dir a Mestre Biel que demostra esser d'aquells que <u>veuen sa busca dins ets uis d'ets altres i no veuen sa jàssera que duen dins es seus</u> (17, 7, par. 6).</i>	Veure els defectes d'altri i passar per alt els propis.
309. Veure la tela a algú	<i><u>Vos veym la tela</u> [títol]. I bé que la vos veym, Sr. Jiménez Moya, en lo que posau a dalt in-Justicia sobre sa bomba que fa poc esclatá a Madrit. Voleu fer veure que ses idees anarquistes, socialistes i radicals no hi tengueren art ni part, i que's qui l'amollá no era més qu'un maniàtic geperut que's cansá de viure (2, 1, par. 2).</i>	Veure quina és la intenció oculta.
310. Veure's a la llegua	<i>¿Com no hu veys que s'explicació que donau, fa riure? <u>Se veu a la llegua</u> qu'es una mangarrufa (4, 5, par. 2).</i>	Veure's de molt lluny o amb gran facilitat.

5.6.9 Locucions i frases fetes no registrades al DCVB

Es constata que als números estudiats per elaborar aquest capítol hi ha trenta-tres frases fetes que no estan registrades al *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Per tal d'aclarir si aquestes expressions són exclusives de *La Aurora*, s'ha fet una cerca en altres textos més o menys coetanis al periòdic.

La cerca s'ha fet a partir de diferents aplecs de rondalles de les Illes Balears, el *Cançoner popular de Mallorca*, l'*Epistolari d'Antoni M. Alcover* (1880-1931) i el *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*¹⁴⁴.

L'anàlisi ha permès concloure que, de les trenta-tres frases fetes que s'havien assenyalat amb asterisc perquè no estaven registrades al DCVB, setze apareixen en altres textos coetanis, principalment l'*Aplec de rondalles mallorquines* i el *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*; cinc són variants de frases fetes que sí que figuren al DCVB. Finalment, n'hi ha onze que no s'han trobat enlloc ni semblen variants d'altres frases.

Al quadre que es presenta tot seguit s'indica, en primer lloc, si la frase feta en qüestió apareix en algun dels conjunts de textos revisats. Després, es consigna entre parèntesis a quin número del quadre general de frases fetes correspon cada frase estudiada en aquest subapartat. A sota, s'anota la definició i, si s'escau, es reproduïx el context en què apareix la frase.

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
1. A voler (19)	Sí	No	Sí	Sí
Sense preocupar-se de res més que satisfer la pròpia necessitat.				
Aquesta expressió no figura al DCVB com a entrada, però sí que hi és usada en definicions, tal com constata Bàrbara Sagrera (2014:31): <i>Madò Manduixa, per anar enjoiada, de menjar s'afluixa: ho diuen dels qui per anar ben vestits no mengen a voler</i> (2014:31); en una de les rondalles mallorquines: <i>Beuria a voler, i cobraria forces per passar envant</i> , dins "Sa Comtessa sense braços" (2014:142). També es troba en l'epistolari: <i>Aquí t'enviy certificat "original" a voler. Fe'n lo que diuen ses advertencies que hi he posades de lapis</i> (Doc. 345. 30.05.1912. Capsa 021).				

¹⁴⁴ L'accés a les frases fetes de les rondalles i del *Cançoner popular de Mallorca* s'ha fet a partir del *Corpus de fraseologia de les Illes Balears*, de Bàrbara Sagrera; la consulta a l'*Epistolari d'Antoni M. Alcover* (1880-1931) i al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* ha estat possible gràcies a l'edició que d'aquests documents va fer Maria-Pilar Perea.

I en el *Bolletí: A Benidorm deix el tren i puig a la Diligència de Callosa, i per amunt per amunt ab molta de costa i pols a voler* (*Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, 10, p. 218).

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
2. Aguantar la mestra (23)	Sí	No	No	Sí

No defallir.

I n'he de veure a la fi, de tot això" Ja ho veurem què serà tot això, en esser cuit! Aquí he d'agontar la mestra enc que el dimoni en pas!, dins "Es corpet d'es pou d'En Gatell" (2014:155).

*Per consideració a D. Enric i per no passar per massa aspriu, hi allarguí el coll, assistint a la discussió, aguantant la mestra a forsa de paciència per bé de la Llengua (*Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, 10, p. 141).*

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
3. Alçar la cua (27)	No	No	No	No

Rebel·lar-se.

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
4. Anar cap a Son Tril·lo (38)	No	No	No	No

Morir.

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
5. Anar-se'n per les baldanes (49)	No	No	No	No
Desviar-se de l'objectiu prioritari.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
6. Campar curt i anar ranca cega (61)	No	No	No	No
Passar dificultats per subsistir				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
7. En Pere-Peixet-ferro-de-baldufa (102)	No	No	No	No
Expressa que algú ha dit una absurditat.				
<p>Encara que no s'ha pogut documentar aquesta frase feta, se n'ha trobada una de semblant al <i>Bolletí</i>, i amb un significat equivalent: <i>De manera que un que no estigui enterat de la cosa, no és capaç de coletgir per que dimoni aquest volum se diu Miscel·lània Prat de la Riba. ¿Es una fundació de l'inclit D. Enric? ¿Es un homenatge a la seua gloriosa i venerable memòria que li consagra la Mancomunitat o l'Institut que ell fundà? Del volum res d'això se desprèn; res d'això diuen els quinze estudis que diferents autors firmen i que tant les porien haver etzibats an el públich baix del títol de Barreja d'En Pere Estepa Ferro de Baldufa com ab el títol que ara duen (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 13, p. 173).</i></p>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
8. Encara que el pern del món es rompés (107)	No	No	No	Sí
Sota qualsevol circumstància.				
<i>S'es mester ciència, talent, geni, il·lustració, influència social, prestigi, diners, y sobre tot, coratge ablamat y voluntat inflexible per posar a n-el servici d'aquexa causa santa tot lo qu'un té, tot lo qu'un pot, y no dexarho may ni afluxar jens en tots els dies de la vida, per res ni per negú, vinga lo que vinga, <u>en que'l pern del mon se rompe y se besi el cel ab la terra</u> (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 3, p. 183).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
9. Enravenar la cua (111)	No	No	No	No
Irritar-se.				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
10. Entendre una cosa per una pipa (113)	No	No	No	Sí
Ser molt entès d'alguna cosa.				
<i>I per això els de Madrid no m'han faltat la paraula, la m'han cumplida contra totes les previsions dels farsants de La Lliga i de la tropa de babaus que elze serven el tafatà, contra totes les previsions dels betzolots i aubercocots que devers Mallorca <u>les se donen de desxondits, d'entesos per una pipa</u>, que se creuen tallar un cabell a l'ayre, que sempre han cregut poderme menjar sopes demunt el cap, que me tenen</i>				

per un beneyt i pobre errat de contes i que tantíssimes de vegades se'n han rigut de mi (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 11, p. 384).

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
11. Estar com a cans i gats (129)	Sí	No	No	No
Variant de <i>estar com gats i gossos</i> , que sí que figura al DCVB.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
12. Fer badalls al vent (136)	No	No	No	No
Perdre el temps.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
13. Fer creure que els ases volen (138)	Sí	No	No	No
Fer creure coses absurdes.				
<i>Afectat de faió, més beneit que En pep de Na Sen no sabia mai quin dia havia menjat pa, i li porien donar entenent que la Mare de Déu havia nom Joana, que Sant Cristòfol era nan i <u>que ets ases volaven</u>, dins 'En Pere de sa xuia' (2014:408).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
14. Fer navegar l'ungla (154)	No	No	No	No
Robar.				
Variant de <i>fer córrer l'ungla</i> , que sí que figura al DCVB.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
15. Fer navegar la llengua (155)	No	No	No	No
Parlar molt i sense substància.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
16. Fer vaumes (163)	No	No	No	No
Morir.				
Variant de <i>fer malves</i> . Aquesta sí que figura al DCVB.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
17. Fer-se les sopes a algun lloc o amb algú (169)	No	No	No	Sí
Habitar, conviure.				

I ara me trop ab lo Dr. Cardó passat an aquella gent ab cos i cordes, entregat an aquella gent que ell l'any 1912 censurava tan agrement que jo m'hi fes les sopes ortogràfiques. Ara ell les s'hi fa ben fresquet ab En Cambó, En Puig i Cadafalch, En Fabra i demés tropa aconfessional de La Lliga. ¿Qui l'entén an el Dr. Cardó? (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 11, p. 321).

Devers les set i mitja del vespre prenim tots redòs a la casa a on mos feym les sopes, i aviat tots mos n'anam a veure la mula blanca, i mos hi allargam com dos i dos fan quatre (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 12, p. 353).

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
18. Haver-hi cabres coixes i ovelles ronyoses (180)	No	No	No	No
Haver-hi excepcions.				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
19. Mudar el caire de la pedra (197)	Sí	No	No	No
Modificar el parer a causa d'un canvi de circumstàncies.				
<i>En Manent va veure la mar bruta, i mudà es caire de sa pedra. No contestà an En Bigots-afilats sinó que s'exclamà, dins "En Joanet Manent" (2014:626).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
20. No s'apleguen que no s'assemblin (205)	Sí	No	No	No
Expressa en sentit pejoratiu que les persones de mals costums tendeixen a associar-se.				
<i>Tan polissona deus esser tu com ella, porque <u>no s'apleguen fins que no s'assemblen</u>. "N'Elionoreta" (2014:818).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
21. El bessó i la covella (98)	No	No	No	Sí
Es diu per referir-se al contingut (bessó) i a la forma (clovella).				
<i>Es un llibret ben-presentadoy: paper doble, gran marje, caràcters llampants, netíssims. <u>Si garrida es la clovella, més ho es el bessó</u> (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 6, p. 18).</i>				
<i>L'any 1906 presideix els Jochs Florals de Barcelona, l'any 1907 els d'aquesta Ciutat de Mallorca i l'any 1908 els de Girona, deixantse caure a cada banda uns discursos d'aquells mes llempants i recolats, <u>resultant tan notables p'el bessó com per la clovella</u> (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 12, p. 431).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
22. No tenir ni pel bec (212)	Sí	No	No	No
Disposar de molt pocs recursos econòmics. Variant de <i>guanyar pel bec</i> , que figura al DCVB.				

Escoltau, germà, que és venal aqueixa pintura que feis?-Prou! Prou! -diu es pintor-. ¿Veiam per què la faria si no fos per vendre i gonyar p'és bec? "Una pobileta i un Joanet" (2014:631).

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
23. Pegar caça (229)	No	No	No	No
Atacar.				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
24. Què tal, Pasqual? (250)	Sí	No	Sí	Sí
Expressa sorpresa davant alguna cosa inesperada.				
<p><i>Aquí es sol va fer una riaia ben fresca. -<u>Què tal, Pasqual?</u> -digué an es vent en to de fisconada-. ¿Que l'hi he pres o què? "De com es sol i es vent se provaren" (2014:965).</i></p> <p><i>Avuy s'ès fet públich que el Llorensi ja no es a la Curia Eglesiástica. ¿Ah idò? <u>¿Que tal Pascual?</u> (Doc. 251. 24.12.1925. Capsa 046).</i></p> <p><i>¿No son tal volta evidents les moltes de divergències fonètiques y morfològiques que separen les diferents regions castellanes! Vatassí lo que conta'l gran filòlech colombià y amich nostre estimadíssim, R. J. Cuervo, dins son admirable estudi, publicat dalt el Bulletin Hispanique (Janvier-Mars 1901-1903), El castellano en America. Diu ell (p. 40): «El habla andaluza está calificada como dialecto, y á mí mismo me ha sucedido que llegando á Sevilla y deseando con ansia oír hablar al pueblo, salí a recorrer las calles, y no entendí ni jota de lo que conversaba la gente; necesité de algún esfuerzo para lograrlo»... <u>¿Que tal, Pascual?</u> (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 1, p. 534-535).</i></p>				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
25. Quedar amb les barres al vent (251)	No	No	No	No
No menjar res.				
Variant de <i>girar les barres al vent</i> .				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
26. Sense alè per apagar un llum (258)	No	No	No	No
Frase que expressa que algú està mancat de la vitalitat necessària per fer alguna cosa.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoner</i>	Epistolari	BDLC
27. Ser bo per esbotzar pans (262)	No	No	No	No
No servir per a res, ser maldestre.				
Aquesta frase feta no figura en cap dels textos consultats, però al <i>Bolletí</i> apareix el mot <i>esbutza-pans</i> , amb un significat anàleg a l'expressió: En Puig I Cadafalch ab tota la cateyfa de tall-nassos Instituters, pesseters i esbutza-pans, se passaren per s'escudeller de fer casa-santa d'aqueys catorze toms de l'edició luliana (<i>Bolletí del diccionari de la llengua catalana</i> , 13, p. 308).				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
28. Ser de la seva (150)	No	No	Sí	No
Ser afins.				
<i>Be va que aquell balitre de Mo sia romás en ridícul davant els mateixos de la seua</i> (Doc. 254. 25.07.1926. Capsa 46).				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
29. Ser més vell que fer un roll a terra (269)	No	No	No	No
Es diu d'una persona o d'una cosa molt vella.				
Variant de <i>ser més vell que el pixar en terra</i> , que sí que figura al DCVB.				

Frase feta no registrada al DCVB	<i>Rondaies</i>	<i>Cançoners</i>	Epistolari	BDLC
30. Tant com el mànec de la granera	No	No	No	Sí
Es diu per expressar que el que ha dit l'altre és un disbarat.				
<i>¡Quin vestit nou més ben assetjat a certs pinsans de l'Institut, que's tenen per superhomes i ho son tant com lo mànec de la granera!</i> (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 10, p. 439).				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
31. Tenir males voltes (284)	Sí	No	No	No
Tenir mal caràcter.				
<i>I no hi bovetgeu, amb mi, que vos assegura que <u>tenc males voltes!</u> "En Pere Beneit" (2014:1132).</i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
32. Treure's el capell (301)	No	No	No	No
Mostrar admiració.				
<i>Variant de <u>llevar-se el capell</u>, que està registrada al DCVB i surt al <i>Bolletí</i>: <i>El poeta màxim del temps modern, davant el qual tothom se <u>lleva'l capell</u> y s'acala, si es que no s'hi agenoll, l'inmortal Dante Alighieri (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 1, p. 334).</i></i>				

Frase feta no registrada al DCVB	Rondaies	Cançoner	Epistolari	BDLC
33. Venir a lloc (305)	No	No	No	Sí
Tenir sentit.				
<i>Això, senyors, vendria a lloc si les meues paraules haguessen tengut caràcter polèmic. Eren senzillament unes notes il·lustratives de l'opinió pública catalana; eren un enfilall de frases d'aquells codis i incunables que demostren com s'escrivia an aquell temps el català. No hi posava absolutament cap comentari (Bolletí del diccionari de la llengua catalana, 10, p. 160).</i>				

La presència d'aquestes onze frases fetes que no estan registrades al DCVB ni tampoc apareixen en altres textos -alcoverians o no- de l'època fa pensar que tal vegada Alcover encunyava noves expressions segons la seva conveniència. Aquestes frases fetes que probablement creava no devien presentar cap dificultat a qui les sentia, ja que eren fàcilment desxifrables dins el context i, a més, es nodrien d'elements de l'entorn que el manacorí i els lectors de *La Aurora* sens dubte compartien i que ja s'han esmentat més amunt (l'agricultura, la religió, etc.).

5.7 Recapitulació

Un cop descrits els aspectes lingüístics més rellevants de la prosa alcoveriana a *La Aurora*, poden extreure's una sèrie de conclusions:

1) Alcover tenia una idea clara de la manera com volia que fos la llengua de *La Aurora* encara que, tal volta, una primera aproximació al setmanari pot fer pensar al lector que l'ortografia era caòtica i que Alcover cometia vacil·lacions. Segurament, aquesta primera impressió és deguda a la presència d'aparents contradiccions o incoherències en relació amb aspectes ortogràfics, com ara aquestes:

- a) l'alternança de *y* i de *i* per representar la conjunció copulativa (*frares i capellans*, però després *y: mentir y calumniar*), tot i que posteriorment s'inclina per la *i*;
- b) la coexistència de *tx* i *ig* per representar l'africada postalveolar sorda en un mateix mot (*es ratx de mentides que posau*, però *n'haurem de donar un raig*);
- c) la representació la fricativa prepalatal sorda entre vocals amb *x* i amb *ix* (*axí* i *axó*, però també *així* i *aixó*);
- d) les diferents maneres d'escriure la preposició composta *an* (*a n'En Lerroux*, *a n-En Jiménez Moya*, *an En Benet X*);
- e) les vacil·lacions a l'hora d'escriure la vocal neutra (*derreres*, però *darreres*, *condemnaren*, però *condamná*);
- f) la presència de pronoms febles en posició enclítica algunes vegades adjuntats al verb mitjançant guions i d'altres vegades aglutinats,
- g) i també sense guió (*anomenantlos*, però *compar-los*; *tornar-me'n*, però *citarme'n*);
- h) l'ús aleatori dels accents aguts i greus (*No té un dia de repòs*, però *un calápet devall cada terrós*), etc.

Sens dubte, aquestes vacil·lacions cal situar-les dins el context històric en què els textos de *La Aurora* van començar a aparèixer en català -primer una part i després, gradualment, tot el periòdic- i entendre que *La Aurora* s'emmarca en uns anys en què la normativa ortogràfica de la llengua catalana encara s'estava gestant; per tant, és lògic que es produïssin aquestes alternances. També s'ha de tenir en compte que és possible que algunes vacil·lacions fossin degudes a errades

d'impremta. De fet, al setmanari, sovint apareixien notes en què es comunicaven els errors d'impremta de números anteriors.

Això no obstant, l'anàlisi dels articles permet afirmar que, tot i aquestes vacil·lacions, no es pot parlar d'ortografia caòtica perquè la gran majoria d'aquestes incoherències es van donar només al principi de la presència del català al setmanari i, de manera esglaonada -principalment al llarg dels tres primers anys en què Alcover va estar al capdavant de *La Aurora*- van anar desapareixent perquè va optar per unes formes i en va desestimar d'altres. Aquests canvis, un cop introduïts, van ser estables i es van mantenir al llarg de tota la vida del periòdic i foren especialment notoris a partir del mes de març de 1913. D'aquesta data ençà, tot i que no se seguien de manera estricta les *Normes Ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans, que s'havien publicat a començament d'aquell any, els textos de *La Aurora* ja començaren a tenir una clara uniformitat, sempre, això sí, dins el registre col·loquial i la varietat dialectal mallorquina.

Aquestes modificacions ortogràfiques que a poc a poc van anar donant uniformitat als articles en català de *La Aurora* poden classificar-se d'aquesta manera:

A. Elements que es van regularitzar abans de 1913 d'acord o no amb les futures *Normes ortogràfiques*:

- 1) la conjunció copulativa deixà de representar-se amb la grafia *y* i fou sempre *i*;
- 2) el so africacat postalveolar sord en posició final va deixar de representar-se sistemàticament amb el dígraf *tx* i començà l'alternança ordenada amb *ig*;
- 3) el so fricatiu prepalatal sord intervocàlic passà d'escriure's sistemàticament amb *x* a escriure's sempre amb el dígraf *ix*;
- 4) la preposició composta *an* deixà de tenir tres formes possibles (*an*, *a-n* i *a n'*) i passà a ser sempre *an*, independentment que el mot que tingués tot seguit comencés amb vocal o consonant.

B. Elements que es van regularitzar a partir de 1913 d'acord amb les *Normes ortogràfiques*:

- 1) la grafia de la vocal neutra;
- 2) la semivocal *y* deixà de representar-se *y* i passà a ser sempre *i* (*aire* en comptes de *ayre*);
- 3) abans de les vocals *e* i *i*, s'escrigué, com a norma general, la lletra *g* (*heretge* en comptes de *heretje*);
- 4) els pronoms febles en posició enclítica començaren a anar sempre adjuntats al verb i entre ells mitjançant guions i, en cas d'elisió, mitjançant l'apòstrof (deixaren d'aparèixer formes com *fernosne* i s'optà per formes com *suposar-les-mos* o *tornar-me'n* en comptes de *netetjarse'n*);

- 5) les altres elisions, que fins aleshores s'havien representat amb un apòstrof, deixen de representar-s'hi (es deixen de veure formes com *contra's frares* i passà a ser habitual *contra es nacionalisme*);
- 6) es canvià la preposició *ab* per *amb*.

C. Elements que es van regularitzar a partir de 1913 d'acord amb les *Normes*, però de manera parcial:

- 1) es percep una voluntat d'usar l'accent agut per a les vocals tancades i el greu per a la vocal neutra, la *a* i les vocals obertes. De tota manera, no s'acaba de consolidar fins a 1915, molt probablement, com ja s'ha apuntat, per dificultats tècniques d'impressió.
- 2) la contracció de la preposició *de* seguida de l'article masculí es consolida per al singular, però no per al plural, de manera que alternen *dets* i *d'ets* fins al final de la publicació el desembre de 1916.

D. Elements que es regularitzen a partir de 1913, però al marge de les *Normes ortogràfiques*: finalment, hi ha una sèrie de trets que no s'arriben a regularitzar segons les *Normes* de l'IEC, però sí que presenten una grafia constant i, per tant, cal suposar que responien a un criteri d'Alcover:

- 1) la iodització a *La Aurora* no aparegué mai representada amb *ll* sinó amb *i* (*vuy* va passar a *vui*, però no a *vull*)¹⁴⁵;
- 2) la contracció de l'article *per* amb l'article masculí tampoc es consolidà, de manera que es van mantenir les formes *p'es* i, ocasionalment, *p'el*, fins al final del setmanari;
- 3) els pronom feble *ho* en posició preverbal sempre van ser un reflex de la pronúncia habitual (*es cardenals e-hu saberen, pero no hu fa*). El pronom *hi*, en canvi, va alternar: *volien qu'aquells vicaris e-hi enviassen la gent, i es que hi fan es paper més trist*);
- 4) la forma reforçada del pronom feble de tercera persona plural masculí va ser sempre *els-e* (*un jurament que els-e lliga*);
- 5) en les oclusives a final de mot sempre es va optar per la variant sorda (*absurt, acort, corps, esclavitut, llarcs, Madrit, nort, sanc, trop*), tret d'alguns cas aïllat (*sab*);
- 6) la *ce* trencada començà a regularitzar-se segons les *Normes* a partir de 1913 (...), però aquesta regularització s'estroncà i Alcover, excepte en casos puntuals com *França*, es decantà per la *essa* o la doble *essa* (*alsament, amenasant, bras, comensar, ensenyansa, fassa, forsa, mars, rassa*);
- 7) es començà a usar la dièresi també per marcar el hiat amb la vocal anterior (*esveïr, beneïnt-los, empegueït, aduïts, traïció, conseqüent, següent*), etc.

¹⁴⁵ No pot afirmar-se que Alcover contravingués la normativa perquè aquest punt referit a la iodització no va tractar-se a les *Normes ortogràfiques*.

Alcover tenia molt clar qui eren els destinataris de *La Aurora*. Era un setmanari pensat per arribar a les classes populars, no anava adreçat -com altres publicacions seves- a un públic cultivat o erudit. L'objectiu principal del setmanari, com ja s'ha apuntat al capítol 1 d'aquest treball, era molt concret: aturar l'expansió del moviment obrer entre aquestes classes populars, el qual s'impulsava des de periòdics coetanis a *La Aurora* com ara *La Justicia*, *El Obrero Balear* o *El Ideal*, i, consegüentment, preservar l'adhesió a l'Església catòlica.

És precisament per aquest motiu que Alcover a *La Aurora* va pretendre ser sempre fidel a la manera d'expressar-se d'aquest col·lectiu. Més enllà de les convencions ortogràfiques que s'han tractat en l'apartat anterior i al llarg del capítol, hi ha una sèrie d'elements que configuren aquesta manera d'expressar-se i que configuren l'estil de la prosa alcoveriana a *La Aurora*:

a) Abundor de frases fetes: la presència de frases fetes a les pàgines de *La Aurora* va ser molt alta. Només dels 19 textos seleccionats per elaborar aquest capítol, ja se n'han extret 320. Naturalment, es tracta de frases amb elements propis de l'entorn més immediat dels destinataris de *La Aurora*, i que, per origen, Alcover coneixia bé: per exemple, la vida al camp (*alçar la cua, deixar manades pel rostoll, anar amb pell d'ovella, estar com a cans i gats, fer els ous en terra, fer-se l'amo de les ametlles, etc.*); la religió (*alçar-hi Déu la mà, fer creure que la Mare de Déu nomia Joana, ser tocat de la caixa de Sant Pere, estar fet un Nero, etc.*); la cuina (*posar terra a l'escudella, fer el brou bo a algú, acabar primer el pa que la talent, etc.*).

b) Article salat: si es deixen de banda alguns descuits (*triunfo dels lliberals, tots els periòdics, les darreres eleccions*), l'ús que feia Alcover de l'article salat a les pàgines del setmanari era molt fidel a la parla col·loquial, per tant, estava perfectament delimitat i l'usava com era habitual en mallorquí: en certes expressions temporals (*al punt e-hi va haver garrotades Ex'*); en expressions de manera (*a la babal·lana, a les clares, a les bones, etc.*); per anomenar entitats úniques (*l'Emperador, el Rey, l'Església Catòlica, etc.*); per fer referència a conceptes relacionats amb la religió (*l'Infern, el Purgatori, el Cel, etc.*); i davant el nom d'alguns països (*la Xina, el Marroc, l'Espanya, etc.*). En canvi, a les pàgines del setmanari en què apareixia algun text de certa formalitat, com ara una carta del Bisbe o una traducció d'un document emès per una ambaixada, s'optava per l'article literari.

c) Dialectalismes lèxics: aquest afany per expressar-se com els lectors pot veure's també en la gran abundor de dialectalismes lèxics que apareixien al periòdic. Només dels dinou textos seleccionats, se n'han extret més d'un centenar, principalment noms i verbs (*avanar-se, badolí, bronidissa, capxifollar, destraletjar, endiotenc, ferrassa, safalcar, xicotina, xelim-i-xelam, etc.*).

d) Castellanismes: els castellanismes fa segles que formen part del registre col·loquial de la llengua. Segurament, per aquest motiu Alcover no se'n degué desprendre a l'hora de redactar els textos del setmanari manacorí (*agrado, antes, apoiar, enterar-se, enterro, mando, pertanèixer*, etc).

e) Interjeccions: un altre element típicament col·loquial és la interjecció. Tot i que va anar moderant-ne l'ús amb el pas dels anys, la presència d'aquests elements al periòdic és habitual (*ai!, alei!, ca!, ell!, oh!*, etc).

f) Sinonímia: un altre element que juntament amb les frases fetes dotava els textos alcoverians d'una notable riquesa expressiva era la diversitat de paraules i expressions que emprava per referir-se una mateixa cosa. Aquesta exuberància de recursos es manifestava especialment quan volia menystenir algú (*afectat de fayó, aubarcoc, cap-esflorat, esvortó de l'Infern, ignorant de set soles, moneyot, xoquinet*, etc); o quan volia dir que alguna cosa era absurda (*asada, arriesa, bielada, doi, batayonada, noningunada*, etc).

Amb el fi d'il·lustrar aquest anhel d'Alcover d'adequar l'estil al lector a qui s'adreçava la publicació, es reproduïen dos fragments escrits pel canonge durant els mateixos dies, el mes de gener de 1914. El primer és un fragment de *La Aurora*, adreçat a Gabriel Alomar, pensat per a classes populars. S'hi poden veure alguns dels trets que s'han comentat més amunt, com ara l'article salat (*es catolicismes, amb so dir*), la sinonímia (*trenca-caps i cent-cames, doi i bielada*), l'ús de frases fetes (*per un vent, anar calsat per aigo*).

¡De Mestre Bieló! com li diuen devers Barcelona ¿Com no hu veis que és un trenca-caps, un cent-cames, un doi, una bielada això de dir per un vent que es catolicisme dins Espanya no té cap forsa relligiosa ni política, que no significa res en relligió ni en política, i llavò dir per una altra banda que exerceix "una acció social" "immensa"? ¡Ja hi anau ben calsat per aigo, Mestre Biel, amb so dir això! ("Altre pic Mestre Biel de la Mel!", *La Aurora*, 388, 24.01.1914, p. 1, columna 3, par. 4).

El segon és un fragment del *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, destinat a persones cultivades que contribuïen a l'obra del Diccionari. S'hi poden inventariar una sèrie de trets que allunyen el text de l'estil col·loquial de *La Aurora* i l'acosten més a la varietat estàndard: ús de l'article literari, presència de lèxic d'ús més general (*nois, corre*), presència del possessiu arcaic (*llurs discussions*), ús de les formes normatives dels pronoms febles *hi* i *ho* (com *hi* van sempre els *nois*, no *ho* diuen tant):

Aquells *nois* tenen una gran seguredat en lo donar-me totes les formes de cada verb; armen també *llurs discussions*; pero com van de bona fe, com *hi* van sempre els *nois*, aviat se concorden, i jo puc col·letgir ben bé quina és en cada cas la forma verbal que corre per Vilanova d'Escornalbou. Amb gran sorpresa meua resulta que an aquesta vila hi caplleua la primera persona singular de present en -uk devora la -u. I així diuen: kantU i kàntUK, sobre tot dins frase; a final de frase no ho diuen tant (*Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, VIII, p. 6).

Capítol 6

Conclusions

L'estudi dels textos polèmics redactats per Antoni M. Alcover a *La Aurora* entre el 1910 i el 1916 permet arribar a una sèrie de conclusions:

- 1) *La Aurora* és un corpus essencial per conèixer el vessant polemicista d'Alcover

Com ja s'ha apuntat en diferents parts d'aquest treball, una de les facetes a què Alcover dedicà més energies va ser la de polemicista. La seva activitat en aquest camp va tenir tres etapes. La primera s'estén entre els anys 1884 al 1890 i va canalitzar-se a través dels periòdics *El Tambor*, *El Àncora* i *El Centinela*. Els escrits d'aquesta primera etapa tenien com a prioritat combatre el que el canonge manacorí i el seu grup veien com a dissidents catòlics. La segona etapa comprèn els anys que van del 1910 a 1916 i va tenir el setmanari *La Aurora* com a plataforma de difusió. La tercera se situa entre el 1918 i el 1924. La conformen cinc manifestos extensos apareguts al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* que eren conseqüència de les profundes desavinences dins la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. S'hi atacava alguns membres de l'Institut, com ara Pompeu Fabra i Josep Carner, alguns polítics de la Lliga Regionalista i dirigents de la Mancomunitat, com Josep Puig i Cadafalch, i s'hi replicaven una sèrie d'articles publicats a *La Veu de Catalunya*.

Aquest treball s'emmarca en la segona etapa d'Alcover com a polemicista i la seva prioritat era la defensa d'una determinada manera d'entendre el món i d'organitzar la societat (el tradicionalisme, el conservadorisme, el regionalisme) que era qüestionada per persones que veien la seva ideologia com un entramat de privilegis injustificables que calia capgirar.

Malgrat la gran quantitat de textos que l'Alcover polemicista va generar i malgrat el ressò que va tenir dins la societat mallorquina del final del segle XIX i començament del XX, aquesta faceta

hagi estat poc estudiada. Precisament, aquest treball ha volgut ser una aportació que permeti conèixer millor aquest vessant.

L'anàlisi dels textos polèmics alcoverians de *La Aurora* permet saber de primera mà com quina era la visió del món d'Alcover durant uns anys clau de la seva trajectòria. Cal tenir en compte que estigué al capdavant del periòdic entre els 48 i els 54 anys i que la segona dècada del XX és una etapa en què Alcover era una figura de pes dins el moviment de redreçament cultural català i dins l'Església de Mallorca; són els anys posteriors de l'"Apòstol de la Llengua" i paral·lels als de Vicari General de la diòcesi de Mallorca. No és agosarat, doncs, pensar que el que deia devia exercir influència sobre una part considerable de la societat, sobretot la rural. Conseqüentment, és peremptori conèixer els textos de *La Aurora* perquè desclouen aquesta manera alcoveriana de veure i de voler el món, ja que permeten al lector saber què opinava sobre els grans temes del moment: la irrupció del moviment obrer, la Setmana Tràgica i la repressió que se'n va derivar, les vagues, la intervenció espanyola a Marroc, el servei militar, l'organització territorial de l'estat, l'auge del regionalisme catalanista, l'educació, el sistema electoral, el sufragi femení, el paper de l'Església i la religió en la vida pública, el model d'estat, etc.

En paral·lel, també permet saber què opinava Alcover sobre altres qüestions que podrien considerar-se menors, però que també generaven controvèrsia, com ara les corregudes de bous, l'enderrocament de les murades de Palma, la intervenció d'Antoni Gaudí i Josep M. Jujol a la catedral de Mallorca, etc.; també què pensava sobre coetanis seus, com ara Enric Prat de la Riba, Josep Torras i Bages, Francesc Ferrer Guàrdia, Alejandro Lerroux, Pablo Iglesias, Antoni Maura, José Canalejas, i molts altres. A més a més, també és necessari conèixer bé els textos del setmanari manacorí perquè només així poden corregir-se o matisar-se certs prejudicis que es tenen sobre el canonge manacorí, com ara la creença que sempre va ser integrista, o el seu pretès anticatalanisme.

A part d'aportar informació de primera mà per saber *què* opinava Alcover sobre els temes de la seva època, *La Aurora* també permet veure *com* defensava aquestes opinions. Com s'ha apuntat al capítol 2 d'aquesta tesi, l'anàlisi de l'organització dels textos alcoverians facilita la constatació que Alcover s'inserí en una tradició molt concreta que havia anat assimilant gràcies a la seva formació com a clergue. Es tracta de la tradició retòrica clàssica, que s'havia iniciat a l'Antiga Grècia, i que després va ser recollida pels autors llatins Ciceró i Quintilià. Al capítol 2 s'ha vist que el manacorí, especialment, en els textos més elaborats, usava a l'hora de defensar el seu punt de vista de la *dispositio* clàssica, i que poden identificar-se'n les cinc parts que els autors grecs i llatins havien prescrit, l'*exordium*, la *narratio*, l'*argumentatio*, la *digressio* i la *peroratio*, i que molt probablement s'havien ensenyat al seminari.

De tota manera, Alcover, no es limitava a reproduir l'estructura que havia après sinó que deixà la seva empremta en els textos fent servir altres estratègies, que més endavant van ser catalogades per diferents autors, com són les *presumpcions*, les *veritats*, els *fets* o les *jerarquies*, els *llocs de quantitat*, de *persona*, els *arguments per associació* i *per dissociació*, etc. També és molt interessant constatar l'ús que feia de les fal·làcies de diferents tipus, les de *refutació*

ignorada, les *post hoc ergo propter*, els *argumentum ad hominem*, els *argumentum ad verecundiam* o els diferents *argumentum ad hominem*.

Simultàniament a l'ús d'estratègies retòriques, Alcover desplejava tota una sèrie de recursos lingüístics, com s'ha vist al capítol 4, i aquesta és la part que, segurament, el singularitzava. Per exemple, els articles generalment estaven encapçalats per títols que remetien a cops o a violència (*axabuc*, *nesples*, *cebes*, etc.); gran part dels epígrafs que servien per subdividir els articles tenien títols que tot d'una captaven l'atenció del lector o de qui els sentia: feia servir frases fetes (*¡Fareu ets ous en-terra!*, *¿No voleu brou? Idò set escudelles!*, *En veure es miracles ja poren veure es sant*, etc.); eren atacs directes als adversaris (*No sou més que xarraynes*, *Dimonis de carn humana*, *¡Farsants!* *¡Més que farsants!*, etc.); o usava enunciats irònics (*Glòries socialistes*, *¡Axò se diu finura de parlar!*, *Delícies republicanes a Portugal*, *¿E-hu veys com allà aont e-hi ha República tot va vent en popa... a sa man-revés*, etc.).

Aquests recursos, que es trobaven en els epígrafs dels articles, també eren utilitzats en el desenvolupament del text al costat d'altres que no es trobaven en els títols, però que anaven apareixent a mesura que Alcover desenvolupava el text: interpel·lacions constants tant al lector com a l'adversari, enumeracions llargues, tendència a fer un discurs analític, detallat i amb abundor de dades. Encara que no sempre, el to sovint era vehement i això es manifestava, amb retrets diversos cap als adversaris (traïdoria, estupidesa, hipocresia, egoisme, incompetència, etc.). Aquests retrets generaven una gran quantitat de mots equivalents, especialment per titllar algú d'estúpid o d'incompetent, que Alcover anava diversificant a través de la sinonímia (*aubercoc*, *batzá*, *moneyot*, etc.), o a través de la sufixació (*republicanetxos*, *republicaningos*, etc.).

Aquestes eines que s'han inventariat al capítol 4 i que singularitzaven la prosa alcoveriana són un reflex de l'oralitat. Segurament, això es deu al fet que Alcover era ben conscient que el setmanari era llegit en veu alta davant gent que escoltava.

2) Alcover va bastir una varietat lingüística escrita

S'ha fet constar als capítols 3 i 4 que la intenció d'Alcover amb la seva participació a *La Aurora* era principalment evitar que el missatge dels diferents grups d'esquerra que actuaven a Mallorca durant la segona dècada del XX s'integrés dins la classe treballadora. *La Aurora* era una espècie d'espigó que protegia del mar embravit. Per donar forma al seu discurs, a les pàgines de *La Aurora* es pot comprovar que, de manera gradual, Alcover va anar construint una varietat escrita molt concreta, basada en el mallorquí col·loquial, i amb una sèrie de trets específics que s'han descrit al capítol 5. Pel que fa a les grafies, es constata que algunes les regularitza d'acord amb les *Normes* de l'Institut d'Estudis Catalans (la grafia de la vocal neutra; la semivocal passà a ser sempre *i* en comptes de *y*; ús de la lletra *g* davant de *e* i de *i*; ús de signes gràfics per ajuntar els pronoms febles al verb en posició enclítica; abandó de *ab* en favor de *amb*, etc.). En canvi, d'altres en fa la regularització, adoptant un criteri propi (representació de la iodització sempre amb *i*; la contracció de *per* i article sempre es feia amb apòstrof *p'es*, *p'ets*; el pronom feble *ho* sempre va mantenir-se com a reflex de la pronúncia *e-hu* o *hu*; el pronom feble *els* s'escrivia sempre *els-e*; la ce trencada

pràcticament no apareixia; en les oclusives a final de mot pràcticament sempre va optar per la variant sorda, etc.), que també aplicava en altres textos coetanis que redactava. Al costat de les grafies regularitzades, s'observen altres trets que la caracteritzen: ús de dialectalismes morfològics i lèxics; abundor de frases fetes i de sinònims per referir determinats conceptes; ús dels castellanismes habituals en el mallorquí; ús de diferents sufixos de manera creativa, etc.

Aquesta varietat lingüística no es va fer d'un dia a un altre. A grans trets, pot afirmar-se que va cristal·litzar a partir de 1913, quan Alcover va fer convergir els criteris propis amb els de les *Normes Ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans. És la mateixa varietat que emprava quan escrivia a les persones del seu cercle més íntim, tal com es pot veure en el seu epistolari; però no és la mateixa que es troba en el *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, en les conferències, en les cartes a persones que estan fora d'aquest cercle més proper, com ara Bernhard Schädel, Enric Prat de la Riba, Josep Carner, etc.

Els articles de *La Aurora* entre 1913 i 1916 permeten conèixer aquesta proposta d'Alcover. De tota manera, el model no va perdurar; segurament a conseqüència del trencament amb l'Institut d'Estudis Catalans a partir del 1918.

3) *La Aurora* fa aportacions a altres facetes d'Alcover

És prou sabut que Antoni M. Alcover al llarg de la seva vida va dedicar-se a diferents comeses. El 1888 va ser nomenat catedràtic d'Història Eclesiàstica del Seminari de Mallorca pel bisbe Cervera i el 1898 el bisbe Campins li va encarregar la càtedra de Llengua i Literatura Mallorquina. Aquest mateix any va ostentar responsabilitats d'alt nivell dins la diòcesi mallorquina: va ser elegit Vicari General pel bisbe Campins, el 1905 guanyà l'oposició la dignitat de canonge magistral i després de la mort del bisbe Campins el 1915 va assumir el càrrec de Vicari Capitular Sede Vacante. Simultàniament a les tasques derivades directament del sacerdoci, va tenir altres interessos: la preservació del folklore, la creació literària, la història, l'arqueologia, l'arquitectura o la llengua.

Malgrat que *La Aurora* mostra eminentment l'Alcover polemista, també s'hi poden veure alguns dels altres interessos del canonge i se'n pot extreure informació que contribueix a ampliar els coneixements que ja es tenen sobre aquests altres camps en què Alcover va intervenir, com ara el de folklorista, historiador, narrador, etc.

Per exemple, s'hi troba l'Alcover folklorista amb 84 rondalles i nou contarelles. Així mateix, també s'hi troba l'Alcover creador: a *La Aurora* van aparèixer proses d'Alcover: la novel·la *N'Arnau*¹⁴⁶ i dos relats breus *Gent que va a matines*¹⁴⁷ i *Ecce Homo*¹⁴⁸, i també alguns poemes: *Condo*¹⁴⁹, *La*

¹⁴⁶ *La Aurora*, n. 493 a 510, del 4.03.1916 a l'1.07.191

¹⁴⁷ *La Aurora*, n. 276, 23.12.1911

¹⁴⁸ *La Aurora*, n. 184, 24.03.1910

¹⁴⁹ *La Aurora*, n. 317, 5.10.1912

cançó dels bons catòlics¹⁵⁰, i *L'Aucellet i l'Ave Maria*¹⁵¹. Algunes de les composicions, ben de joventut, ja havien estat publicades en altres mitjans.

L'interès per la història també era present al setmanari. Ho demostra el fet que Alcover va publicar-hi tretze textos polèmics que giraven entorn de temes històrics, com ara l'article que va adreçar a Joan Lluís Estelrich, *Altre pic es filisteu de La Última Hora*¹⁵² sobre història de Mallorca; *¿Qui ha feta gran Espanya?*¹⁵³, contra el setmanari republicà, *El Ideal; Mestre Biel, glorificador de renegats i traydors a la Pàtria*¹⁵⁴, contra Gabriel Alomar, tots dos sobre història d'Espanya; *Equivocacions de D. Ernest*¹⁵⁵, contra Ernest March, sobre història de la ciència; o *¿Vol dir també fora d'Espanya estaven millor es trebaiadors des sigles passats?*¹⁵⁶, contra B. Argenté, sobre història de la humanitat.

Encara que no són de caràcter polèmic, la sèrie de dotze articles publicats entre l'abril i l'agost de 1911 sobre la vida de Jaume II de Mallorca¹⁵⁷ també poden contribuir a entendre millor aquesta faceta d'Alcover.

L'afany per estudiar i dignificar la llengua catalana és present igualment a *La Aurora*. S'hi han registrat 40 textos polèmics que tenen algun aspecte relacionat amb la llengua com a punt de partida. Als textos *Sobre es nom de femada química*¹⁵⁸ i *¿Altre pic femada química!*¹⁵⁹, argumentava, en resposta a un article d'Eugeni Aguiló a *Correo de Mallorca*, que era preferible usar el terme *femada química* en comptes de *abono químic*. A *¿Per qui hu deys, germà?*¹⁶⁰, l'objecte de debat amb Jiménez Moya plantejava si era correcte dir *llagues* en compte de *nafres*. A *S'Obreretxo Balear, el Sr Batle de Ciutat i es serenos*¹⁶¹ lamenta que l'Ajuntament de Palma permeti que els serenos cridin *Alabado sea Dios en lloc de Alabat sia Déu*. A *Falaca a La Última Hora*¹⁶², responia a les burles que havia rebut des de *La Última Hora* per algunes expressions que emprava a *La Aurora* com *nafres* o *Canal de la Mànega*.

¹⁵⁰ *La Aurora*, n. 381, 6.12.1913

¹⁵¹ *La Aurora*, n. 491, 19.02.1916

¹⁵² *La Aurora*, n. 518, 26.08.1916

¹⁵³ *La Aurora*, n. 222, 10.12.1910

¹⁵⁴ *La Aurora*, n. 258, 19.08.1911

¹⁵⁵ *La Aurora*, n. 418, 26.09.1914

¹⁵⁶ *La Aurora*, n. 409, 25.07.1914

¹⁵⁷ *La Aurora*, n. 239 a 259, del 8.04.1911 al 26.08.1911

¹⁵⁸ *La Aurora*, n. 234, 4.03.1911. D'aquesta polèmica, se'n va fer una síntesi al *Bolletí del diccionari de la llengua catalana*, XI (p. 350-352).

¹⁵⁹ *La Aurora*, n. 236, 18.03.1911

¹⁶⁰ *La Aurora*, n. 242, 29.04.1911

¹⁶¹ *La Aurora*, n. 309, 7.02.1914

¹⁶² *La Aurora*, n. 525, 14.10.1916

4) *La Aurora* fa aportacions a diferents disciplines

Els articles publicats a *La Aurora*, tant els d'Alcover com els d'altres autors, constitueixen un corpus del qual es pot extreure informació rellevant per a diferents disciplines del coneixement, com ara la lingüística, la literatura, la història contemporània, la història de l'art, l'etnologia o l'arquitectura.

El setmanari ofereix un banc de dades per fer estudis lingüístics de diferents tipus. Analitzar-ne els textos pot aportar dades per veure com era la varietat mallorquina cent anys enrere. Concretament, poden obtenir-se una gran quantitat de dades per observar de quina manera han evolucionat els dialectalismes lèxics, la flexió verbal i la fraseologia, entre altres.

També dins el camp de la lingüística, *La Aurora* pot contribuir a ampliar el catàleg de frases fetes. Al capítol 5 s'ha vist que hi ha frases fetes que apareixen a *La Aurora* i que no estan registrades enlloc; per tant, seria interessant veure quants modismes més no han estat registrats i també comprovar si són exclusius d'Alcover.

El setmanari *La Aurora* també ofereix moltes possibilitats per a l'anàlisi del discurs alcoverià: com organitzava la informació, quines estratègies comunicatives utilitzava, com eren els arguments, com era l'estil, etc. Aquest treball pretén ser una contribució en aquest camp.

L'estudi de la literatura també pot trobar en el periòdic una font d'informació. De les prop de cinc-centes narracions que apareixen a *La Aurora*, encara que la majoria són rondalles i contarelles d'Alcover, n'hi ha que no estan editades, com ara els onze relats de Joan Ferrer, ocult darrere el pseudònim *Lau pel d'or*, o d'altres com *Un pagès*, *Sen Perrins*, *Xiscos*, *B. G.*, *Es nebot des capellà de ses idees* o *FAR*.

Pel que fa a la història contemporània, *La Aurora* ofereix moltes altres possibilitats: per exemple, poden fer-se contribucions a la història del moviment catòlic. A la sèrie *En Pel Arreixinat que descabdella*, l'autor -molt probablement Alcover- explicava de quina manera els líders catòlics de diferents països europeus intervenien a favor dels obrers. Seria interessant comprovar si mai aquests procediments van adaptar-se a la realitat d'aquí; o en els articles de *Petitoy* -Andreu Pont i Llodrà-, es reclamava als patrons i als governs que milloressin les condicions laborals dels treballadors perquè només d'aquesta manera es podria evitar l'expansió de les idees obreristes.

L'estudi de *La Aurora* pot aportar molt també al coneixement de la història local, especialment de Manacor: apartats com *Secció local* o a sèrie d'articles *Miquetes d'històries manacorines*, d'autor anònim i que són comentaris escrits a partir de la lectura de documents d'arxiu tenen molt de valor. Així mateix, es podrien fer contribucions a la història de Mallorca amb el buidatge de la sèrie *Notícies històriques*.

D'altra banda, l'estudi de seccions com ara *Notícies de sa guerra d'Àfrica*, *Notícies de sa guerra* o parts de la sèrie *Recapte* podria contribuir a veure quina lectura feia Alcover de conflictes cabdals del primer terç del segle XX, com ara la intervenció militar espanyola al Marroc, la Primera

Guerra Balcànica o la Primera Guerra Mundial, i alhora, es podria veure de quina manera filtrava la informació als seus lectors.

A més a més, des de les pàgines de *La Aurora* també poden fer-se contribucions a la història de l'art o la història de l'arquitectura. Hi ha una sèrie de seccions que aporten informació interessant per conèixer una part del patrimoni local o comarcal. Es tracta de *Altars, capelles i temples*, *Capelletes de carrer (Manacor)* i *Torres particulars de marina*.

5) *La Aurora* anava més enllà de la polèmica

Per bé que la prioritat era defensar i difondre un ideari molt concret, alineat amb el conservadorisme, el setmanari manacorí també ofería als lectors altres possibilitats. En un temps en què l'accés a la informació i al coneixement era més complicat, *La Aurora* -de manera esbiaixada, sens dubte- va ser una plataforma que va permetre a moltes persones saber què passava al món o a ampliar el seu bagatge cultural.

La Aurora informava, per un costat, de temes d'actualitat local, com eren les notícies sobre alguna decisió recent de l'Ajuntament, el nombre de persones que emigraven a Amèrica, la trobada d'un jaciment arqueològic, els horaris de les misses, les necrològiques, etc. Per un altre, també s'hi explicaven esdeveniments que sortien de l'àmbit estrictament local, però que també podien afectar la vida dels lectors, com ara la guerra del Rif. D'altres, en canvi, els queien més lluny, com ara la Primera Guerra Mundial, la Revolució Mexicana, la lluita dels irlandesos per l'autogovern o la intervenció italiana a Líbia.

A part d'aquesta tasca informativa, el setmanari feia la funció de divulgar coneixement. Contribuïen a aquesta funció, per exemple, els dos dietaris dels viatges d'estudi que Alcover va fer per diferents països d'Europa; les biografies de figures rellevants com ara Jaume II de Mallorca, Ramon Llull o Pere Joan Campins; les seccions sobre patrimoni com *Torres particulars de marina* o *Capelletes de carrer*; sobre història, com *Miquetes d'històries manacorines* o *Notícies històriques*; sobre salut pública, amb la secció *Einige Merksprueche*, etc.

A part d'informar i divulgar coneixements, *La Aurora* també ofería als lectors la possibilitat de distreure's amb passatemps, narracions, poemes i gloses.

Tot plegat, i si es té en compte que al llarg dels anys va anar augmentant el nombre de subscripcions i d'exemplars publicats - només en un any, entre 1911 i 1912, es va passar gradualment de 220 a 2500 exemplars setmanals-, fa pensar que *La Aurora* durant cinc o sis anys devia ser un punt de referència a tota l'illa.

6) La qüestió dels pseudònims

L'ús de pseudònims per signar els articles era un fet molt habitual durant els anys en què *La Aurora* va existir. Els treballs de Maria-Pilar Perea han permès conèixer qui s'amagava darrere molts dels pseudònims que van aparèixer al setmanari manacorí. Faltava esbrinar la identitat d'alguns

pseudònims que per l'estil emprat i els temes tractats feien pensar en Alcover: *Vera veu*, *Petitoy*, *Pel Arreveixinat*, *Tòfol Batzer*, *Butzec* i *Lau bada'ts uys*. Aquesta tesi també ha possibilitat avançar en aquest sentit: a) *Petitoy* amagava la identitat d'Andreu Pont i Llodrà; b) *Vera veu* no era Antoni M. Alcover; c) s'ha aportat prou evidència per concloure que *Pel Arreveixinat*, *Tòfol Batzer* i *Lau bada'ts uys* eren el canonge manacorí.

7) Línies d'investigació obertes

La realització d'aquest treball ha permès constatar que *La Aurora* constitueix un corpus molt ampli que pot escometre's des de diferents àrees del coneixement, com s'ha apuntat més amunt. A més a més, s'ha vist que s'obrin una sèrie de vies per a futures investigacions:

- a) La prosa creativa d'Alcover. Caldria estudiar fins a quin punt Alcover encunyava noves frases fetes (*ser més vell que fer un roll en terra*) i, fins i tot, noves paraules (*llenegants*), tal com es pot entreveure a partir del que s'exposa en els apartats 5.5.6 i 5.5.9. El capítol 5, que inclou aquests dos apartats, s'ha fet a partir d'una selecció de 19 texts. Si la recerca es fes extensible a tot el material lingüístic de *La Aurora*, segurament s'obtindrien més dades que farien possible arribar a conclusions més precises i que contribuirien a conèixer millor aquest aspecte de la prosa alcoveriana. Al mateix temps, seria interessant comprovar si poden traçar-se similituds entre aquest aspecte creatiu de la prosa alcoveriana i les rondalles.
- b) Monografies sobre el pensament d'Alcover amb relació a fets cabdals del seu temps. L'anàlisi dels textos del canonge manacorí permetria fer monografies sobre què pensava sobre diferents temes durant uns anys clau de la seva vida. S'ha de tenir en compte que a *La Aurora*, Alcover va tractar una gran quantitat de qüestions. Per exemple, podrien fer-se estudis monogràfics sobre com Alcover veia qüestions del seu temps com ara la qüestió irlandesa, la Primera Guerra Mundial, l'antisemitisme, el genocidi armeni, la preservació del claustre del convent dels frares dominicans de Manacor, l'enderrocament de les murades de Palma, les corregudes de bous; el sufragi femení; les esglésies protestants; l'església ortodoxa, etc. Aquesta informació extreta del setmanari podria completar-se amb l'obtinguda a partir de l'anàlisi d'altres textos alcoverians sobre aquestes mateixes qüestions, la qual cosa possibilitaria tenir una visió més completa i saber si s'hauria mantingut amb el pas dels anys o si, per altra banda, hauria anat evolucionant.
- c) Monografies sobre les polèmiques d'Alcover amb determinats periòdics: *La Aurora* ofereix també la possibilitat d'elaborar treballs específics que il·lustrin les sèries d'articles que es van adreçar al canonge manacorí i els articulistes de les publicacions que més va combatre. En aquest sentit, seria interessant estudiar les polèmiques contra aquests periòdics, que són els que més va combatre Alcover

entre 1910 i 1916: *El Obrero Balear* (Alcover hi adreçà 596 textos), *La Justicia* (314), *El Ideal* (294) i *Pu-put* (194).

- d) Estudi de les polèmiques no polítiques d'Alcover: Encara que al capítol 1 s'han descrit els distints tipus de polèmiques en què Alcover va intervenir des que es va posar al capdavant de setmanari, aquest treball s'ha centrat en els 935 textos polèmics sobre política. Falta estudiar a fons, doncs, la resta de textos polèmics que hi ha a *La Aurora*, dels quals els més nombrosos són els 761 que giren al voltant de la religió. Van ser especialment intenses les polèmiques contra els republicans de Sóller, que havien publicat un opuscle titulat *El clericalismo* i que Alcover va rebatre setmanalment durant quatre mesos, entre 1911 i 1912; o les polèmiques contra Joan Monserrat sobre crims pretesament comesos per clergues al llarg de la història, i que va durar del març i al juliol de 1910; o contra un articulista anònim d'*El Obrero Balear* per la secció *Lujuria clerical*, entre el febrer i l'agost de 1912; també contra *Cosquillas*, articulista d'*El Obrero Balear* durant gairebé deu mesos. En la gran majoria d'aquests textos, Alcover defensava la integritat moral dels clergues davant de les acusacions més diverses (apropiació de béns d'altri, incompliment del celibat, assassinats, abusos sexuals, etc.).

A part dels textos polèmics sobre religió, també seria enriquidor estudiar els 1226 textos restants sobre altres temes. Les qüestions que més va tractar Alcover -deixant de banda política i religió- van ser el debat sobre si tenia més impacte social el moviment obrer o l'Església, que va generar 160 textos; el debat sobre quin paper havia de tenir l'Església dins la vida pública en va generar 140; l'educació, 75, i les qüestions relacionades amb la defensa de la llengua catalana, en generaren 38.

Hi ha altres qüestions de molt d'interès, però que no van alçar tanta polseguera: el debat sobre si la ciència i la religió havien d'ocupar esferes diferents o si, per altra banda, eren complementàries; o la història en els seus diferents àmbits, universal, d'Espanya, de Mallorca, etc.

Aquests estudis sobre polèmiques no polítiques serien sens dubte de gran interès per complementar aquest treball i completar el coneixement sobre l'Alcover polemista.

- e) Estudi de les polèmiques de col·laboradors de *La Aurora*: tot i que la gran majoria d'articles de *La Aurora* van ser escrits per Alcover, la nòmina de col·laboradors és llarga. Aquests contribuïen amb escrits de diferents tipus. De vegades, complementaven Alcover en la tasca polemista. En aquest sentit, seria interessant estudiar els textos polèmics d'alguns autors col·laboradors que van participar activament: 1) *Vera veu* (?): va escriure 65 articles destinats principalment a combatre el socialisme encara que també n'hi ha en què es combatia l'anarquisme i l'anticlericalisme; 2) el músic Andreu Pont i Llodrà (amb els pseudònims *Petitoy* i *Clar-i-net*) va publicar al setmanari 21 articles, en què principalment combatia el

socialisme; 3) l'historiador i prevere Antoni Pons i Pastor (*Llorençet de ses Jotes*): va escriure 20 textos de temes diversos, entre els quals és especialment interessant la polèmica amb *Na Margot d'El Obrero Balear* sobre el paper de la religió en la vida pública; 4), l'escriptor i prevere Joan Rotger i Niell (*Pica-Pica*): va escriure també 20 textos sobre temes molt diversos. És interessant la polèmica que va sostenir amb l'escriptor Miquel Ferrà i Juan (*Filaprim*) a *La Aurora* mateix sobre el trasllat de les despulles de Ramon Llull a la cripta de l'església de Sant Francesc de Palma i 5) Bartomeu Juan i Coll (*Bri-Fi*): va escriure 13 articles en què tractava principalment sobre qüestions d'educació i contra el socialisme.

- f) Estudi dels pseudònims de col·laboradors de *La Aurora*: una altra tasca que resta per emprendre és la identificació dels nombrosos pseudònims amb què molts autors signaven els seus articles i que s'ha presentat al capítol 1. També caldria incloure en aquest estudi la identificació de les persones que signaven amb una lletra seguida d'un punt. Els pseudònims que ocultaven col·laboradors més actius són aquests (s'indica entre parèntesis el nombre d'articles amb què van contribuir): *Vera veu* (69); *H.* (15); *FAR.* (14); *C* (13); *ORTEP.* (12); *J. P.* (8); *Juan d'allà baix* (7); *Es nebot des capellà de ses idees* (7); *Fil-i-Fil* (6); *Es veinat des llanterner* (5); *E* (4); *El capità Aranya* (4) i *Saretill* (4).
- g) Necessitat d'editar informàticament *La Aurora*: s'ha dit en la tercera conclusió que *La Aurora* és un corpus que conté molta informació valuosa per conèixer Alcover des de diferents punts de vista i per fer contribucions a diverses àrees del coneixement. Tot aquest material, malauradament, no està editat i l'accés s'ha de fer a través de consultes en sala o a través de la lectura del periòdic en format digital, la qual cosa alenteix i dificulta la feina i l'eficiència; per tant, seria de gran utilitat editar de manera informàtica *La Aurora* per poder-hi fer cerques i poder estudiar de manera més àgil una part fonamental de l'obra i la vida de Mossèn Alcover.

Bibliografia

ALCOVER, Antoni M, (1902-1926): *Bolletí del diccionari de la llengua catalana* (edició electrònica):
<http://alcover.iec.cat>

BENNÀSSAR, Bartomeu i FULLANA, Pere (1993): *Carlisme i integrisme a Mallorca (1877-1899)*.
Palma: El Tall editorial.

DOLS, Nicolau i FULLANA, Pere (2013): *Antoni M. Alcover i la Seu de Mallorca*. Palma: Publicacions
Catedral de Mallorca.

FULLANA, Pere (1994): *El moviment catòlic a Mallorca (1875-1912)*. Barcelona: Publicacions de
l'Abadia de Montserrat.

GABRIEL, Pere (1973): *El moviment obrer a Mallorca*. Barcelona: Curial-Lavínia.

GELABERT, Magdalena (2009): *Vetlada de glosadors: a les Fires y Festes de Manacor. Die 19 de
setembre de 1897*. Ajuntament de Manacor.

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA (1986-1993). Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 24 vol.

GRAN ENCICLOPÈDIA DE MALLORCA (1989-1993). Palma: Promomallorca Edicions, 19 Vol.

HAMBLIN, Charles L. (1970): *Fallacies*. Londres: Methuen & Co.

- JANER, Gabriel (1996): *Com una rondalla. Els treballs i la vida de Mossèn Alcover*. Palma: Editorial Moll.
- LAHAM COHEN, Rodrigo (2012): *El De fide catholica de Isidoro de Sevilla en el marco de la disputa adversus Iudaeos*. Dins *¿Qué implica ser medievalista? Prácticas y reflexiones entorno al oficio de historiador*, p. 5-21. Mar de Plata: Universidad de Mar de Plata.
- LASSWELL, Harold D. (1935): *The study and practice of propaganda*. Dins *Propaganda and Promotional Activities: An annotated bibliography*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- MARCH, Joan (2001): *Mossèn Alcover i el món de la ciència. La creació del llenguatge científic català modern*. Palma: Lleonard Muntaner editor.
- MARIMON, Antoni (2000): *Les Illes Balears entre el canvi de segle i la crisi definitiva de la Restauració (1900-1923)*. Dins *El segle XX a les Illes Balears*, p. 15-60. Palma: Cort.
- MASSOT, Josep (1977): *Església i societat a la Mallorca del segle XX*. Barcelona: Curial.
- MASSOT, Josep (2003): *Església i societat a la Catalunya contemporània*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MIRALLES, Joan (1972): "Entrevista a Jordi Martí Rosselló", dins *Lluc*. Palma: L'espurna.
- MIRALLES, Joan (2001): "Mn. Antoni M. Alcover. Vida i obra", dins *Entorn de la història de la llengua*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MIRALLES, Joan (2003): *Aproximació al mossèn Antoni M. Alcover polemista. La Aurora*. Dins *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*, p. 61-103. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MOLL, Francesc de Borja (1981): *Un home de combat (Mossèn Alcover)*. Palma: Editorial Moll.
- (1983): *Aspectes marginals d'un home de combat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- NAESS, Arne (1966): *Communication and Argument. Elements of Applied Semantics*. Londres: Allen & Unwin.
- PALLAS, Carolina (2006): *La argumentación: su historia a través de los filósofos. Selección de textos*.

- PAN-MANTOJO, Juan (coord) (2006): *Más se perdió en Cuba. España, 1898 y la crisis del fin de siglo*. Madrid: Alianza.
- PEREA, Maria-Pilar (2001a): *Cap a una bibliografia d'Antoni M. Alcover*. *Randa*, 47, p. 35-118. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- (2001b): *La momentània i incompleta reconducció balear de "l'Obra del Diccionari": A. M. Alcover i la "personalitat llingüística de Mallorca"*. *Llengua i literatura*, 12, p. 237-293. Barcelona: Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura.
 - (2003a): *Dues vides enfrontades: Antoni M. Alcover i Gabriel Alomar*. *Randa*, 51, p. 103-141. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
 - (2003b): *Una polèmica entre Antoni M. Alcover i Miguel de Unamuno*. Dins *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*, p. 165-200. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 - (2003c): *Antoni M. Alcover, poeta*. Dins *Professor Joaquim Molas. Memòria, escriptura, història*, p. 791-827. Barcelona: Publicacions i Edicions UB.
 - (2004): *Antoni M. Alcover i Juli Delpont: crònica d'una amistat estroncada*. Dins *La cultura catalana en projecció de futur*, p. 395-429. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
 - (2005a): "Antoni M. Alcover i Ramón Menéndez Pidal", dins *Antoni M. Alcover dialectòleg, gramàtic, polemista*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 - (2005b): "Les polèmiques entre Josep Nebot i Pérez i Antoni M. Alcover", dins *Antoni M. Alcover dialectòleg, gramàtic, polemista*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 - (2005c): "Joaquim Ruyra i Antoni M. Alcover: dues opinions ortogràfiques contraposades", dins *Antoni M. Alcover dialectòleg, gramàtic, polemista*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 - (2007): *Tomàs Forteza i Antoni M. Alcover. Història d'una amistat (1880-1898)*. Palma: Editorial Moll.
 - (2008): *Epistolari d'Antoni M. Alcover (1880-1931)*. Palma: Editorial Moll.
 - & SALORD, JOSEFINA (2011): *Francesc Camps i Mercadal. Antoni M. Alcover. Epistolari (1906-1926)*. Menorca: Institut Menorquí d'Estudis.

- (2013): “Ets un bon atlot y molt simpatic”: correspondència de Joan Lluís Estelrich a Antoni M. Alcover, dins *Estudis Baleàrics*, 102/103.
 - (2019): “‘Fes bonda i sigas bon atlot’: Correspondència d’Antoni M. Alcover a Joan Lluís Estelrich”, dins *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LXXIII. 3. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- PERELMAN, Chaïm i OLBRECHTS-TYTECA, Lucie (2015): *Tratado de la argumentación. La nueva retórica*. Madrid: Editorial Gredos.
- ROSSELLÓ, Maria Magdalena (2010): "La figura d'Antoni M. Alcover, Revenjoli, a través de les pàgines de *La Aurora* (1912)". Dins *VI jornades d'estudis locals de Manacor. Fets i protagonistes*. Manacor: Ajuntament de Manacor i Consell de Mallorca.
- ROTGER, Joan (1928): *Don Antonio María*. Palma: Imprenta catòlica de la viuda de S. Pizà.
- SAMPOL, Gabriel de la S. T. (2003): *Mossèn Alcover com a polemista antiprotestant*. Dins *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*, p. 156-164. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- SANTOLARIA, Francesc (2005): *El Banquet de la Victòria i els Fets de ¡Cu-Cut!*, Barcelona: Meteora.
- TORRENT, Joan i TESIS, Rafael (1996): *Història de la premsa catalana*, 2 vol. Barcelona: Bruguera.
- TORRES, Juana M. (2009): *Retórica y argumentación en la literatura polémica cristiana de los siglos II-V. Mainake*, 31, p. 271-280. Màlaga: Centro de Ediciones de la Diputación de Màlaga.
- TOULMIN, Stephen (1964): *The Uses of Argument*. Cambridge: Cambridge University Press.
- TRIAS MERCANT, Sebastià (1985): *Història del pensament a Mallorca. Dels orígens al segle XIX*. Palma: Editorial Moll.
- (2000): *El pensament a les Balears durant els segles XIX i XX*. Palma: Edicions Documenta Balear.
- VENY, Joan (1998): *Antoni M. Alcover. Semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

